WARBURG INSTITUTE
FHH 100
WARBURG INSTITUTE

UNIVERSITY OF LONDON
WARBURG INSTITUTE

F
H
H
100
K5

7
H
H
100
L.S.

GEORGII

CODINI

EXCERPTA

DE

ANTIQVITATIBVS

CONSTANTINOPOLITANIS.

CONSTANTINOPOLITANUS

DE

EXCERPTA

CODINI

GEORGII

GEORGII CODINI

ET ALTERIVS CVIVSDAM ANONYMI

EXCERPTA

DE ANTIQVITATIBVS

CONSTANTINOPOLITANIS,

Edita in lucem opera & ſtudio

PETRI LAMBECII HAMBVRGENSIS:

cum Latina verſione, & Animaduerſionibus neceſſariis.

ACCEDVNT MANVELIS CHRYSOLORÆ EPISTOLÆ TRES de comparatione veteris & nouæ Romæ.

ET IMP. LEONIS COGNOMINE SAPIENTIS ORACVLA,
cum Figuris, atque antiqua Græca Paraphraſi.

Addita eſt etiam Explicatio Officiorum ſanctæ ac magnæ Eccleſiæ, iuxta eorum ordinem, Interprete BERNARDO MEDONIO *Toloſate.*

Ex Bibl. Com. F. Széché nyi.

f
h
h
110
L. S.

PARISIIS,
E TYPOGRAPHIA REGIA.

M. DC. LV.

UNIVERSITY OF LONDON
WARBURG INSTITUTE

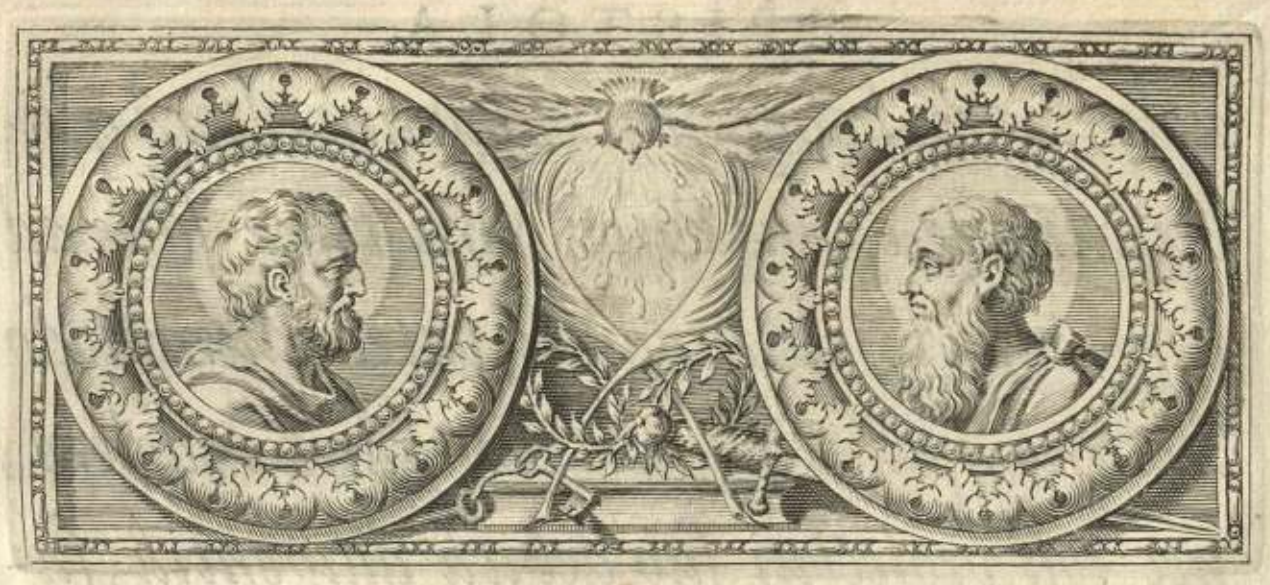

EMINENTISSIMO
ET REVERENDISSIMO PRINCIPI

FRANCISCO BARBERINO,

S. R. E.
CARDINALI,
DOMINO MEO SVMMA OBSERVANTIA COLENDO,

PETRVS LAMBECIVS S.

MVLTA ſunt, EMINENTISSIME PRINCEPS, *quæ homini ad immortalem gloriam aſpiranti viam præbent; verùm aut me amor propriæ opinionis fallit, aut vlla nec honeſtior, nec compendioſior poteſt reperiri, quàm vel ipſa eruditio, vel quæ eruditis exhibetur bene-*

uolentia & benignitas. Harum alterâ quibuſcunque egenis & obſcuris terræ filiis ad ſummam laudem aditus patet; dummodo natura aptam iis non denegârit indolem, nec ipſi profectui ſuo debitâ diligentiâ, famæ autem legitimâ non deſint ambitione. Alterâ illis duntaxat ad claritudinem peruenire licet, quibus eam generis, potentiæ, & fortunarum amplitudinem largiri Deus voluit, vt protegere alios poſſint & ſuſtentare. Illi ergo hos colunt, vt neceſſariis ad ſtudia adminiculis potiantur: hi contrà illos fouent, vt monumentis literarum nominis & virtutis ſuæ memoria apud poſteros celebretur; ita vtrique per ſe indigentes, alteri alterorum vigent auxilio. Quare beatiſſimos ego ſemper exiſtimaui, qui hanc velut omnibus numeris perfectam felicitatem conſecuti ſunt, vt pariter ſplendidiſſimo vitæ ſtatu, & merito haud vulgaris eruditionis venerabiles ſint

atque conſpicui. In his Te numero, EMINENTISSIME PRINCEPS, *qui cùm maieſtate ſacræ purpuræ, & Pontificalis familiæ prærogatiuâ, ſatis ſine vllo aliunde petito ſplendore fulgeas: adeò tamen literarum ſtudio inter publica tantæ dignitatis munera & fuiſti ſemper, & etiamnunc es deditus; vt cum iis, qui totâ vitâ aliud nihil egerunt, iure & audacter de multifariæ ſcientiæ palma poſſis contendere. Teſtatur enim hoc ditiſſima tua lectiſsimáque Bibliotheca, quâ poſt Vaticanam nihil Roma perfectius habet, aut magnificentius: teſtatur haud exiguus præſtantium ingeniorum numerus, quibus aula tua nunquam non fuit exornata: teſtatur publicum doctiſsimorum virorum de Te iudicium, qui ſæpe grauiſsimarum quæſtionum arbitrium Tibi detulerunt. Quod cùm ita ſit; abundè, ni fallor, apparet, quibus ego nunc cauſis impulſus, volumen*

hoc Originum Conſtantinopolitanarum Eminentiſsimo nomini tuo dedicare audeam. Nempe iam primùm minimè dubito, quin pro ſingulari tuo erga literas affectu, quicquid hoc munuſculi literarij eſt, lætiſsimo vultu ſis excepturus: deinde præcauebo hâc dedicandi ratione, ne exprobrari mihi poſsit, quod olim Anacharſin Philoſophum in Græcorum ludis improbaſſe refert Laërtius; ἀγωνίζεσθαι μὲν σοῦ τεχνίτας, κρίνειν δὲ σοῦ μὴ τεχνίτας. *Certum denique habeo, obtenſam nominis tui auctoritatem non honori tantùm laboribus meis fore, ſed & præſidio aduersùs maleuolorum improbas detrectationes: quod videlicet nemo ſanus ea laceſſere auſurus quæ Tibi optimo acerrimóque ſcriptorum Cenſori probantur. Et hæ quidem præcipuæ ex iis ſunt, quas cum omnibus eruditis communes habeo cauſas, cur Tibi potiſſimùm,* EMINENTISSIME PRINCEPS, *quicquid hoc & qualecunque eſt*

libri, meritò ac lubens conſecrem: inſuper verò alias multas priuatim habeo, quas domeſticas appellare lubet; eáſque tantò cæteris grauiores exiſtimo, quantò vehementius ἀχαριστίας crimen ſubire vereor. Etenim repetenti mihi memoriam omnis eius temporis, quod ſtudiorum causâ exteris regionibus perluſtrandis impendi, vix vllus occurrit dies, qui ſingulari aliquo tuo in me collato beneficio non ſit notabilis. Aduenientem me primùm Lutetiam humaniſſimè per eos, qui tum rebus tuis agendis ibi præerant, excipi curâſti. Mox ipſe Lugduno reuerſus, participem me feciſti menſæ; admiſiſti inter intimos; &, vt paucis omnia complectar, tanto me proſecutus es affectu, vt maiorem ab auunculo non potuiſſem deſiderare. Eandem beneuolentiam Romæ poſtea expertus ſum, vbi integrum biennium in aula tua commoranti mihi, ea videndi multa & diſcendi fuit occaſio;

vt verè gloriari possim, plus me in luce illa & strepitu aulico, quàm in vllo Academiæ recessu & vmbra profeciſſe. Reuersus deinde in Galliam, incredibile memoratu est, quantam ex commendatione tua cum aliis multis locis vtilitatem percepe-rim: tum verò imprimis Toloſæ, cuius vrbis illustrissimus Archiepiscopus Dn. CAROLVS DE MONTCHAL, *vir sanctitatis simul, & prudentiæ, & eruditionis rarissimæ, continuos octo menſes in patratio ſuo plus quàm paternâ liberalitate & curâ me tractauit. Plura eius generis addere inconueniens eſſe credo & ſuperfluum: tum quòd ipſa hæc beneficiorum enumeratio quid neſcio videatur habere leuitatis & arrogantiæ; tum quia vel ex minimo eorum, quæ iam dicta ſunt, ſatis ſupérque elucet, quantâ obligationis neceſſitate Tibi ſim deuinctus. Accipe igitur,* EMINENTISSIME PRINCEPS, *& boni con-*

ſule qualemcunque hunc iuuenilis diligentiæ meæ fructum, quo pariter & gratitudinem meam Tibi ſtudeo declarare, & quanti faciam iudicij tui acumen, & auctoritatem nominis. Quòd ſi fortè nonnuſquam editionem minùs feliciter curatam deprehendes; ignoſcas velim, & benignè reputes, ex quo hæc Lutetiæ abſoluta reliqui, triennium iam præteriiſſe; ideóque quicquid ſub prælo commiſſum eſt erroris, abſentiæ meæ eſſe tribuendum. VALE.

Dabam Hamburgi prid.
Id. Decembr. M. DC. LIII.

INDEX AVCTORVM,

QVI IN GEORGII CODINI ET ALTERIVS ANONYMI Excerptis de Antiquitatibus CP. citantur.

A

ΑΓΓΥΡΙΑΝΟΣ vel Αγκυρανὸς χρονόγραφος, num. 78. 175.
Anastasius, n. 78.
Appianus, n. 63.
Απολλιναρίου καὶ Αλεξάνδρου συγγράμματα, n. 206.

C

Ο χρονικός, n. 56.
Clemens, n. 205.

D

Δίων ὁ τὰ Ρωμαϊκὰ ἱστορήσας, n. 63.
Demosthenis συγγράμματα, n. 183.

E

Eutychianus Protoasecretis, n. 17.
Eutropius Sophista, n. 17.
Eleusius Diaconus, n. 17.
Eusebius Pamphilus, n. 196. 206.

H

Hesychius, n. 17.
Homerus, n. 29.
Herodotus Chronographus, n. 71. 173.
Hippolytus Chronographus, n. 71. 173. χρονικὸν Ιππολύτου, n. 173.
Herodion, n. 202.

I

Ioannes Philosophus, n. 36. 183.
Ioannes Antiochenus, n. 119.
Ioannes Historicus, n. 205.

K

Τὰ περὶ Κτισμάτων, n, 26.

L

Ο Λιγύριος, n. 68.
Οἱ τόμοι τοῦ Λέοντος τοῦ μεγάλου, n. 205.

M

Marcellus ἀναγνώστης, n. 171.
Μιλίχιος ὁ χρονόγραφος, n. 206.

P

Οἱ τὰ Πάτρια τοῦ Βυζαντίου συγγεγραφότες, n. 4.
Πανόδωρος ὁ αἰγύπτιος, n. 91.
Plutarchus ἐπιστολογράφος Iustiniani, n. 134.
Philippus ἔπαρχος, n. 201. 202.
Προμούντιος Historicus, n. 206.
Τὰ Παπίου συγγράμματα, n. 194.
Φιλόδωρος, vel Φιλόχωρος, ὁ λογιστὴς, n. 211. 67.
Plumbatus Philosophus, n. 210.

S

Socrates, n. 197.
Sozomenus, n. 205. 206.
Secundus Philosophus, n. 210. 38.

T

Troïlus Rhetor, n. 17.
Θεόδωρος ὁ θηβαῖος φιλόσοφος, n. 91.
Theodorus ὁ δεκαπολίτης, n. 157.
Theodoretus, n. 74. 176. 206.
Theodorus ἀναγνώστης, n. 182. 183. 190. 206.
Θείδουλος, n. 197.

V

Vrbicius, qui scripsit de re militari, n. 84.

ΓΕΩΡ-

Ex Bibl. Com. F. Széchényi.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΩΔΙΝΟΥ ΠΑΡΕΚΒΟΛΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ περὶ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

GEORGII CODINI EXCERPTA

EX LIBRO CHRONICO de Originibus Constantinopolitanis.

1. ΦΑΣΙ μὲν τινες Αργείους πρώτους τῇ θεᾷ χρησάσῃ,
Ενθα δύο σκύλακες διερὴν μέρπτουσι θάλασσαν
Ενθ' ἰχθὺς ἔλαφός τε νόμον βόσκουσι τὸν αὐτὸν,
πήξασθαι τὰς οἰκήσεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ Κύδαρός τε καὶ Βορβύζης ποταμοὶ τὰς διεξόδους ποιοῦνται· ὁ μὲν τῶν ἀρκτώων, ὁ δὲ τῶν ἑσπερίων προῤῥέοντες, καὶ κατὰ τὴν τῆς Σεσιμήτρης νύμφης βωμὸν τῇ θαλάττῃ μιγνύμενοι. ἐπεὶ οὖν κατὰ τὴν εἰμαρμένην ἀφίκοντο, καὶ θυσίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἐξιλάσκοντο δαίμοσι, κόραξ τῆς ἱερουργίας ὑφαρπάσας βραχὺ μέρος, εἰς ἕτερον μετέθηκε τόπον, ὃς ἔχει τὴν Βοσπόρου προσηγορίαν· βουκόλου τὴν τῶν ὄρνηθος ὑποδείξαντος πτῆσιν, ἀφ' οὗπερ καὶ Βουκολία ἐκεῖνο τὸ χωρίον ἐκλήθη. Ετεροι δὲ τοὺς Μεγαρέας ἱστόρησαν, ἀπὸ Νήσου τῆς νῦν καταγωνίας, εἰσπλοῦν ἐν αὐτῷ ποιησαμένους τῷ τόπῳ ὑφ' ἡγεμόνι Βύζαντι, οὗπερ τὴν προσηγορίαν μυθεύουσι τῇ πόλει προσγραφῆναι. οἱ μὲν

A FERVNT Argiuos primum oraculo Pythiæ monitos,
Hic vbi miscentur madido duo flumina ponto,
Ceruus vbi & piscis vescuntur pabulo eodem:
suas fixisse sedes eo in loco, in quo Cydarus & Borbyzes fluuij, quorum alter ab arcto, alter ab occasu venit, apud aram Sesimetræ nymphæ mari miscentur. Cum igitur fato eo delati sacrificio indigenis diis litarent, B coruus particulam victimæ subreptam alium in locum deportauit, qui Bosporus cognominatur: pastore volatum auis indicante, vnde & Bucolia locus ille vocatus est. Alij vero memoriæ prodiderunt, Megarenses, a Niso genus ducentes, illic appulisse, duce Byzante, a quo etiam vrbi nomen inditum esse volunt. Illi igi-

tur diuerſe hac de re narrant: nos vero hiſtoriam cognoſcere cupientibus, quod vero ſimile eſt, commemorabimus, ab Io Inachi filia initium facientes. Inachi enim Argiuorum regis filia fuit Io: huius virginitatem cuſtodiebat Argus, quem multoculum fuiſſe aiunt. Aſt vti Iupiter puellæ amore captus, Mercurio auctor fuit, vt dolo Argum occideret, ipſam imminuta virginitate in vaccam mutauit. Quamobrem indignabunda Iuno, œſtro iuuencam ſtimulauit, & per omnes terrarum mariſque tractus circumegit. At vbi in Thraciam peruenit, Boſpori nomen ei loco reliquit. Inde progreſſa eſt ad Cydari & Borbyzæ confluentes, eiuſque loci multa incolis futura prædixit, atque Ceroeſſam peperit, a qua locus iſte Ceras nuncupatur. Alij nominis cauſam ad ſitum loci potius referunt: alij ob fructuum abundantiam Amaltheæ capræ cornu appellant. At Ceroeſſa adulta, & incredibili pulchritudine cæteras omnes Thraciæ virgines longe antecellens, ex congreſſu Neptuni Byzantem peperit, ita nominatum a nympha Byze, quæ illum in Thracia enutriuerat: cuius aquas ad hoc vſque tempus ciues hauriunt. Hic igitur iuuenis vbi ad ætatis florem peruenit, dum moraretur in Thraciæ montibus, feris & barbaris iuxta metuendus, per legatos a loci dominis ad amicitiam ſocietatemque inuitatus eſt. Cumque eum Melias Thraciæ rex ad feræ certamen ablegaret, & victor inde cum gloria reuerſus Byzas, deuictum taurum Diis patriis offerret ad fluminum illorum quæ dixi concurſum, apparens derepente aquila victimæ cor abripuit; & ad extremum Boſpori littus auolans, ſubſtitit e regione Chryſopoleos, quam Chryſes Agamemnonis e Chryſeide filius, poſt necem patris, Clytemneſtræ inſidias fugiens, & Iphigeniæ quærendæ intentus, ſepulcri ſui monumentum indigenis reliquit, cum mors illic eum occupaſſet. Cæterum Byzas in extremitate Boſporij maris vrbem deſignauit, & Neptuno Apollineque, vt fertur, adiuuantibus, mœnia omni prædicatione excellentiora exſtruxit. Septem enim turres ita coaptauit, vt loqui inter ſe & reſponſare viderentur. Quippe ſi tubæ, aut alius aliquis ſonus turres illas percuteret, altera alteri ſonum ad vltimam vſque tranſmittebant. Eſt & aliud, quod ab harum rerum ſcriptoribus memoriæ proditum, minime ſilentio præteribimus:

A οὖν διαφόροις ἐχρήσαντο λόγοις. ἡμεῖς δὲ πιθανὴν τὴν ἱστορίαν τοῖς θέλουσι παραδώσομεν, ἐκ τῆς Ινάχου θυγατρὸς Ιοῦς τὴν ἀρχὴν ποιούμενοι. Ινάχου γὰρ τοῦ 2.
Αργείων βασιλέως γέγονε θυγάτηρ Ιώ. Ταύτης δὲ τὴν παρθενίαν ἐφύλαττεν Αργὸς, ὃν πολυόμματον λέγουσιν. ἐπεὶ δὲ Ζεὺς ἐρασθεὶς τῆς κόρης, πείθει τὸν Ερμὴν δολοφονῆσαι τὸν Αργόν. λυθείσης αὐτῇ τῆς παρθενίας ὑπὸ Διὸς εἰς βοῦν μετετράπετο. Ηρα δὲ χολωθεῖσα τῷ γενομένῳ, οἶστρον ἐπιπέμπει τῇ δάμαλι, καὶ διὰ πάσης ἐλαύνει τῆς ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς. ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν Θρᾳκῶν ἀφίκετο χώραν, ὄνομα μὲν τῷ τύπῳ κατέλιπε Βόσπορον. αὐτὴ δὲ πρὸς τὸ καλούμενον κέρας
B ἐπανελθοῦσα, καθ' ὁ Κύδραός τε καὶ Βορβύζης συμμίγνυνται, τοῖς ἐνοικοῦσι προθεσπίζουσα τὰ ἐσόμενα, τὴν λεγομένην Κερόεσσαν ἀπεκύησε, ἐξ ἧς καὶ Κέρας ὁ τόπος ὠνόμασται. ἄλλοι δὲ μάλιστα τῇ θέσει τοῦ χωρίου τὸ ὄνομα προστιθέασιν· οἱ δὲ τῇ τῶν καρπῶν εὐφορίᾳ, τὸ τῆς Αμαλθείας αἰγὸς κέρας προσαγορεύουσιν. ἡ τοίνυν Κερόεσσα τραφεῖσα καὶ παραδόξῳ μορφῇ λαμπρυνθεῖσα, πολὺ τὰς Θρᾳκίας ὑπερέβαλλε παρθένους. ὡς δὲ θαλαττίῳ μιγεῖσα Ποσειδῶνι, τίκτει τὴν καλουμένον Βύζαντα, τὸ ὄνομα λαβόντα ἐκ τῆς θρεψάσης αὐτὸν κατὰ τὴν Θρᾴκην νύμφης Βύζης, ἧς μέχρι καὶ νῦν οἱ πολῖται τῶν ὑδάτων ἀρύονται. ὡς οὖν 3.
ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας ὁ νέος ἔβαινε, καὶ τοῖς Θρᾳκίοις ἐνδιέτριβεν ὄρεσι, φοβερὸς πρὸς τοὺς θῆρας καὶ
C τοὺς βαρβάρους φερόμενος πρεσβείας ἐδέχετο ὑπὸ τῶν τοιούτων, σύμμαχος αὐτοῖς εἶναι καὶ φίλος προτρεπόμενος. ὡς οὖν καὶ Μελίας ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς αὐτὸν ἐπὶ τὸν τοῦ θηρὸς ἆθλον μετεπέμψατο, καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ δόξας ὁ Βύζας ἀπηνέγκατο, τὸν ὑπαγέντα ταῦρον τῇ ἱερουργίᾳ προσφέρων, καὶ τοὺς πατρώους ἐξιλασκόμενος δαίμονας, κατὰ τὴν τῶν εἰρημένων ποταμῶν σύμμιξιν, ἀετὸς ἀθρόως φανεὶς, τὴν καρδίαν ὑφαρπάζει τοῦ θύματος, καὶ κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορίας ἀκτῆς ἀποπτὰς, ἔστη ἀντίκρυς τῆς Χρυσοπόλεως, ἣν Χρύσης ὁ παῖς ἐκ Χρυσηΐδος γεγονὼς καὶ Αγαμέμνονος, φεύγων τῆς Κλυταιμνήστρας ἐπιβουλὴν, μετὰ
D τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν, καὶ πρὸς τὴν τῆς Ιφιγενείας ζήτησιν ἐπειγόμενος, μνῆμα τῆς ἑαυτοῦ ταφῆς, τοῖς ἐγχωρίοις τὸ ὄνομα τοῦτο κατέλιπε, φθασάσης αὐτὸν ἐκεῖ τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς. ὁ μὲν οὖν Βύζας κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορίας ἁλὸς διέγραψε πόλιν· Ποσειδῶνος δὲ καὶ Απόλλωνος, ὥς φασι, συνεργούντων, ἀνῳκοδόμει τὰ τείχη, λόγου τε παντὸς κρείττονα μηχανώμενος. 4.
τοὺς γὰρ ἐν αὐτῇ πύργους ἑπτὰ ὄντας ἀντιφθέγγεσθαί τε καὶ διηχεῖν ἀλλήλοις συνήρμοζεν. εἴποτε γὰρ σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα τοῖς πύργοις ἐπεφοίτα, ἕτερος ἐξ ἑτέρου τὸν ἦχον μετεδίδου, καὶ τῷ πρὸς τὸ πέρας κειμένῳ παρέπεμπον. Αλλὰ μὴν, καὶ ἄλλό τι τοῖς ταῦτα συγγράψασιν εἰρημένον οὐ παραλείψομεν.

τὸν γὰρ Ηρακλέους πύργον ἱστάμενον ἐντὸς τοῦ τείχους, πᾶ A turrim ſcilicet, quæ Herculis nuncupatur, hoſtium arcana ciuibus prodere ſolitam narrant. Abſoluto muri ambitu, delubra quoque condidit: & Rheæ quidem templum, & ſimulacrum in loco nuncupato Baſilicæ erexit, quod etiam vt Fortunæ fanum a ciuibus colebatur. Neptuni quoque templum iuxta mare exſtruxit, vbi nunc Menæ Martyris ædes eſt: Hecates autem, vbi Hippodromus: Dioſcurorum Caſtoris, & Pollucis, ad fluminum confluentes, in quo etiam a morbis homines liberabantur. Prope Strategium Aiaci, & Achilli aras erexit, vbi etiamnunc thermæ, cognomento Achilleæ ſunt. Præterea Amphiarao vati in regione Sycæna, quæ a ficubus nomen habet, ædem dedicauit; & aliam Veneri paulo ſupra Neptuni fanum: Dianæ vero, & Mineruæ ad montem Veneris. Vrbe ſic conſtituta, ſupererat vt incurrentes Barbaros ſubmoueret, & imprimis Hæmum Thraciæ tyrannum, qui ad Byzantis vrbem progreſſus, ipſoque Heroe ad pugnam prouocato, cuncta vaſtare decreuerat. Cæterum Byzas, non exſpectato aduentu Barbari, ſingulari certamine eum adortus in monte cognomine proſtrauit. Poſt hanc victoriam, cum hoſtes in Thraciam vſque
C Byzas perſequeretur, Scytharum rex Odryſes, traiecto Iſtro, ad ipſa mænia progreſſus, vrbem obſedit, cum quo Byzantis vxor, hoſtium multitudine imperterrita, muliebri manu decertauit, ſerpentum auxilio Barbarum circumueniens: angues enim quos in vrbe vno in loco collectos aſſeruabat, eos ſubito in hoſtes ſagittarum, & iaculorum inſtar immiſit, & plurimis hoc modo interfectis, vrbem ſeruauit. Atque hinc fluxit antiqua illa fabula, nefas eſſe quenquam ſerpentes in vrbe captos, quippe qui ei ſaluti fecerint, occidere. Non longo poſt tempore Strombus quidam, & ipſe
D Ceroeſſa genitus, numeroſo exercitu adducto, bellum Byzanti intulit. Vniuerſa itaque Scythica natio commota eſt: præſtantiſſimi etiam Græcorum, & Rhodiorum non contemnendæ copiæ conuenerunt, vnaque vicinæ Chalcedonis dominus Dinæus, qui deducta Megaris colonia, nouendecim annis ante Byzantis principatum, ſedem illic ſibi elegerat. Chalcedon autem appellata eſt, vt quidam volunt, a fluuio Chalcedone: ſiue vt alij, a Calchantis vatis filio, qui poſt Trojanum bellum vixit: alij vero, a Chalcide Eubœæ vrbe, vnde miſſi illo co-

τοῦ Ηρακλέους, τὰ τῶν πολεμίων μεταδιδόναι μυστήρια λόγος ἔχει. μετὰ δὲ τὴν τοῦ τείχους περιβολήν, καὶ τὰ τεμένη τῶν θεῶν ἀπειργάζετο. Ρέας μὲν καὶ τὸν τῆς βασιλικῆς λεγόμενον τόπον, νεών τε καὶ ἄγαλμα καθιδρύσατο, ὅπερ τεῖχον τοῖς πολίταις τετήμηκε. Ποσειδῶνος τε τέμενος παρὰ τῇ θαλάσσῃ αἰωρεῖ, ἔνθα νῦν ὁ τοῦ μάρτυρος Μηνᾶ οἶκος διαπεπόμπται. Ἑκάτης δὲ καὶ τὸν νεὼν τοῦ ἱπποδρομίου τόπον. τῶν δὲ Διοσκούρων Κάστορός τε, καὶ Πολυδεύκους, ἐν τῇ τῶν ποταμῶν μίξει, ἐν ᾗ καὶ λύσις τῶν παθῶν τοῖς ἀνθρώποις ἐγίνετο. ἐκεῖθεν δὲ καλουμένου Στρατηγίου, Αἴαντός τε, καὶ Ἀχιλλέως βωμοὺς ἀνέθηκεν, ἔνθα καὶ νῦν ὁ τοῦ Ἀχιλλέως χρηματίζει λουτήρ.

5. Ἀμφιάρεως δὲ τοῦ ἱερέως, ἐν ταῖς λεγομέναις Συκαῖς B ᾠκοδόμησε ναόν, αἳ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τῶν συκοφόρων δένδρων ἐδέξαντο. αἰωτέρω δὲ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν ὂν τῆς Ἀφροδίτης ἐστὶ παραπλησίως τέμενος. Ἀρτέμιδος δὲ, καὶ Ἀθηνᾶς ἐστὶ καὶ ὂν τῆς Ἀφροδίτης ὄρος. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐστὶ τὴν ἑαυτοῦ διοικήσατο πόλιν, ἐκεῖθεν λοιπὸν τοὺς ὁπλίτας αὐτῷ ἀπαθῆσαι βαρβάρους, καὶ μάλιστα τὸν Αἷμονα, ὃς τύραννος Θρᾴκης ὤν, καὶ ἐπὶ αὐτὴν ἦκε τὴν τοῦ Βύζαντος πόλιν· αὐτὸν δὲ τὸν ἥρωα ἐπικαλούμενος· εἰς μάχην, καὶ διαπορθεῖν ἅπαντα ἐπιθυμούμενος· οὐχ ὑπομείνας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου Αἵμονος, ἐπὶ μόνον διαγωνίζεται, καὶ καταβάλλει τὸν Αἷμονα ὑπὲρ τὸ ὁμώνυμον αὐτοῦ λόφον. ὁ μὲν οὖν Βύζας μετὰ εἰρημένην νίκην ὡς ὑπὲρ Θρᾴκην ἤλασε τοὺς πολεμίους· Κρύσης ὁ τῶν Σκυθῶν βασιλεὺς, διαβὰς τὸν Ἴστρον, καὶ ἐπὶ αὐτὸν διελθών, ἐπολιόρκει τὰ τῆς πόλεως τείχη, ἐπὶ οὗ καὶ ἡ τοῦ Βύζαντος γυνὴ, μηδὲν καταλογησαμένη τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, τῇ γυναικείᾳ χρεὶ χρησαμένη, διαγωνίζεται, σοφισαμένη τὸν βάρβαρον τῇ τῶν δρακόντων συμμαχίᾳ. οὓς γὰρ κατὰ τὴν πόλιν ὄφεις, εἰς ἓν τῶν χωρίων συλλαβοῦσα, ἐφορμᾷ, ἀθρόως τοῖς ἐναντίοις ἐπιφανεῖσα, καὶ δι-

6. κλῶν βελῶν ἀκοντίων ἔπεμπε τὰ θηρία, καὶ πλείστους καταλυμηναμένη, οὕτω δὴ ἔσπευσε διέσωσε τὴν πόλιν. ἐντεῦθεν οἶνον ἀρχαῖος μῦθος φέρει, μὴ δεῖν τινὰ τὴν πόλιν ἁλισκομένους ὄφεις ἀπολύειν, οἷα δυσεργέτας αὐτῆς γενομένους. οὐ μὴν πολὺν χρόνον Σθένιος αἴρετὸν ἔνομα, καὶ αὐτὸς ἐκ Κερδέστης τελεῖς, πόλεμον ἐπιφέρει τῷ Βύζαντι, πολλῷ ἐπαγόμενος δυνάμει. ἐκινήθη τοίνυν ἅπαντα τὰ Σκυθικὰ γένη· συνέτρεχον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος κρατοῦντες, καὶ Ῥοδίων ἐκ δικαίας φέροντος δυνάμεις· ὅ, τε τῆς Χαλκηδόνος τύραννος Δίναιος, ἐκ Μεγάρων ἄποικος ἐκτίσε γενόμενος, ιθ'. ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς Βύζαντος αὐταρχίας. Χαλκηδὼν δὲ ὠνόμασται τὸ χωρίον, ὡς μὲν τινές φασιν, ἀπὸ τῆς Χαλκηδόνος ποταμοῦ, ὡς δὲ ἕτεροι, ἀπὸ παιδὸς Κάλχαντος τοῦ μάντεως, ὕστερον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου γενομένου. ἄλλοι δὲ ἀπὸ Χαλκίδος πόλεως τῆς Εὐβοίας, ἀποίκων ἐκτίσε

loni, quos & cæcos appellarunt, quod solum Byzantij non animaduertissent. Cæterum Dinæus cum magna classe suppetiatum Byzanti veniens, cum ad vrbem appellere non posset, Byzante eius rege paulo ante defuncto, & vniuerso populo ea re perturbato, ad Anaplum, vt vocant, peruenit, ibique commoratus Hestias loco nomen dedit: nec multo post vrbem ingressus est, & barbaris profligatis, ipse secundus Byzantiorum præturam gessit. Hac tempestate varia serpentum genera vrbem infestabant, & perniciem ciuibus afferebant, quos Neptuni ope, vt aiunt, ciconiarum superuentu interfecerunt. Paulo post, cum aues inimicum animum induissent, serpentesque, quos ceperant, in cisternas proiicerent, & ciues in plateis publicis adorirentur, stupore perculsi erant: sed vir quidam Tyaneus Apollonius nomine, tres ciconias ex lapide albo, obuersa facie se mutuo aspicientes erexit, quæ ad hoc vsque tempus durant, neque ciconias in vrbem venire permittunt. Post hæc Dinæo præfecto mortuo, Leo quidam Byzantij summum magistratum suscepit, sub quo Philippus Macedonum rex, Amyntæ filius, magnis copiis admotis vrbem obsedit, & cuniculis aliisque machinis bellicis muros aggressus est. Et sane facile eam expugnasset, nocte illuni, & immensa pluuia adiuuantibus, nisi quis Deus tulisset opem, & canes per vrbem ad latratum excitasset, nubesque lucidas ad Septentrionem produxisset. Ea re suscitati ciues vrbem iam fere a Philippo captam conseruarunt, turresque & murorum propugnacula labefactata, ex lapidibus sepulcralibus restaurarunt, eius rei gratia illum murum cognominarunt Sepulcretum, erecta simul lampadifera Hecates statua. Postea vero ad pugnam naualem reuersi, illustri clade Macedones affecerunt: quamobrem Philippus, bello ita finito, Byzantiis cessit. Postquam autem Leo quoque excessit e vita, Athenienſium Imperator Chares, cum quadraginta nauibus in auxilium Byzantiorum profectus, ad bellum contra Philippum, occupauit promontorium Propontidis, quod inter Chalcedonem & Chrysopolim situm est, ibique periculum belli subiit. In eodem loco coniugem, expeditionis comitem, morbo extinctam sepulturæ tradidit, & aram ei posuit cum columna, in qua damalis seu iuuenca conspicitur ex lapide polito: hoc enim nomine nuncupata

A παραπεμφθέντων, οὓς δὴ καὶ τυφλοὺς ἐκάλεσαν, παρεωρακότας τὸ Βυζάντιον. ὡς δὲ οὖν σὺν πλείοσι ναυσὶν ὁ Δινάιος εἰς συμμαχίαν ἧκε τοῦ Βύζαντος, μὴ δυνηθεὶς προσορμῆσαι τῇ πόλει, ἄρτι τοῦ βασιλέως αὐτῶν Βύζαντος μεταλλάξαντος, καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἐν ἀγωνίᾳ τυγχάνοντος, πρὸς τὸν καλούμενον Ανάπλουν ἀφίκετο, ἔνθα καὶ διατρίψας Εστίαν τὸν τόπον ὠνόμασε. μικρόν γε μὴν ὕστερον διαβὰς ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπωσάμενος, δεύτερον αὐτὸς στρατήγησε τοῦ δήμου τῶν Βυζαντίων. καθ' οὓς χρόνους καὶ δρακόντων πλεῖστα γένη ἐπεφοίτησε τῇ πόλει, καὶ τοὺς οἰκοῦντας αὐτῇ διέφθειρεν· οὓς δὴ τῇ τῶν καλουμένων πελαργῶν ἐπιφορᾷ διεχειρίσαντο, Ποσειδῶνος B αὐτοῖς, ὥς φασι, συνεργήσαντος. οὐ μετὰ πολὺ δὲ τῶν ὀρνίθων αὐτοῖς ἐναντία φρονούντων, καὶ θάνατον ἔτι ἐπαγόντων, τούς τε ἁλισκομένους ὄφεις πρὸς τὰς τῶν ὑδάτων δεξαμενὰς ἀκοντιζόντων, καὶ τοῖς γε πολίταις ἐν ταῖς λεωφόροις ἀφανῶς ἐφαλλομένων, ἐν ἀφασίᾳ διετέλουν· ἀνὴρ δέ τις τῶν ἐκ Τυανῶν τοὔνομα Απολλώνιος, ἐκ λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνεστήσατο πελαργούς, ἔν τε προσώποις ὁρῶντας ἀλλήλους, οἱ καὶ μέχρι τοῦ νῦν διαμένουσι, οὐ συγχωροῦντες ἐπιφοιτῆσαι τῇ πόλει τὸ τῶν πελαργῶν γένος. ἐπὶ δὲ τοῖς εἰρημένοις, τοῦ στρατηγοῦ Δινάιου τὸν βίον μεταλλάξαντος, Λέων τις τῶν Βυζαντίων τὴν ἀριστοκρατίαν ἐδέξατο, ἐφ' οὗ Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, Αμύντου παῖς C γεγονὼς, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν ἐπολιόρκει τὴν 8. πόλιν, διώρυξί τε, καὶ πολεμικαῖς μηχαναῖς τοῖς τείχεσι προσπελάζων· καὶ ταύτην ἂν εἷλε ῥᾳδίως, νυκτὸς ἐπιλαβόμενος ἀσελήνου, καὶ ὄμβρου καταῤῥαγέντος ἐξαισίου, εἰ μή τις αὐτοῖς τοῦ θείου γέγονε συμμαχία, τοὺς κατὰ τὴν πόλιν πρὸς ὑλακὴν ἀναστήσαντος κύνας, καὶ νεφέλας πρὸς τοὺς ἀρκτώους ἐπάγοντος τόπους· ἐξ οὗπερ οἱ δῆμοι ἐπεγερθέντες, ἤδη τὴν πόλιν ὑπὸ τῷ Φιλίππῳ γεγενομένην ἐρύσαντο, ἀναλαβόντες τοὺς διαφθαρέντας πύργους τοῖς ἐκ τῶν τάφων παρακειμένοις λίθοις, καὶ ἀνοικοδομήσαντες τὰς ἐπάλξεις τῶν τείχους, οὗ δὴ χάριν τὸ τεῖχος τυμβοσύνην ἐκάλεσαν· λαμπαδηφόρον Εκάτης ἀναστήσαντες ἄγαλ- D μα. αὖθις δὲ πρὸς συμμαχίαν τραπέντες, περιφανῶς τοὺς Μακεδόνας ἐνίκησε. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ διαλυθέντος τῶν πολέμου, Φίλιππος παραχωρεῖ Βυζαντίοις. ἐπεὶ δὲ καὶ Λέων τὸν βίον μετήλλαξεν, ὁ τῶν Αθηναίων στρατηγὸς χάρης, σὺν ναυσὶ μ'. εἰς συμμαχίαν Βυζαντίων ἐλθὼν, πρὸς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, κατέλαβε τὴν ἄκραν τῆς Προποντίδος, ἥτις μεταξὺ κεῖται Χαλκηδόνος καὶ Χρυσοπόλεως· καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ προσορμίσας, ἀπόπειραν ἐλάμβανε τοῦ πολέμου· ἔνθα καὶ τὴν γυναῖκα 9. συνεπομένην ἔχων αὐτῷ, νόσῳ βληθεῖσαν ἀποβαλὼν, ἐν τάφῳ κατέθηκεν, ἀναστήσας αὐτῇ βωμὸν καὶ κίονα, ἐν ᾧ δάμαλις δείκνυται ἐκ ξεστοῦ λίθου. οὕτω γὰρ τὴν ἐπω-

νυμίαν ἐκέκλητο ἐκείνη ἡ γυνὴ τοῦ Χάρητος, ὅπερ καὶ διὰ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐκεῖσε στίχων ἀριδήλως ἐμφαίνεται, μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς διασωζομένων χρόνων· εἰσὶ δὲ οἱ στίχοι οὗτοι·

Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμοῖο
Κλήζεται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαγος.
Κείνην γὰρ τὸ πρόροιτε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἥρας
Ἐς Φάρον· ἡ δ' ἐγὼ Κέκροπις εἰμὶ νέκυς.
Εὐνέτις ἦν δὴ Χάρητος. ἔπλων δ' ὅτε πλῶεν ἐκεῖνος,
Τῇδε, Φιλιππείων ἀντίπαλος σκαφέων.
Βοιίδιον δ' ἤκουον ἐγὼ τότε· νῦν δὲ Χάρητος
Εὐνέτις, ἠπείροις τέρπομαι ἀμφοτέροις.

τοῦ δὲ Χάρητος εἰς Ἀθήνας ἐκπλεύσαντος, Πρωτόμαχος τὴν στρατηγικὴν ἀρχὴν διαδέχεται· ὃς τοὺς ἐπαναστάντας Θρᾴκας καταδουλωσάμενος τοῖς ὅπλοις, ἐν τῷ καλουμένῳ Μιλίῳ, τόπῳ τῆς πόλεως, χάλκεα ἀνέστησε τρόπαια. κατοιχομένου δὲ καὶ τούτου, Τιμήσιος ἀνὴρ τῶν ἐν Ἀργείοις τραφέντων πρῶτον μὲν κατὰ τὸν Εὔξεινον πόντον πρὸς τῷ λεγομένῳ Ἐφεσιάτῃ, (ἔνθα ποτὲ Ἐφέσιοι ἀποικίας πέμψαντες, καὶ πόλιν οἰκοδομεῖν πειραθέντες αὖθις τῶν Βυζαντίου ὑπήκουσαν λόγου·

Ὀλβίοι οἱ κείνην ἱερὴν πόλιν οἰκήσουσιν,
Ἀκτὴν Θρηϊκίην τ' ἔνυγρον παρά τε στόμα Πόντου
Ἔνθα δύο σκύλακες πολιὴν λάπτουσι θάλασσαν
Ἔνθ' ἰχθὺς ἔλαφός τε νόμον βόσκονται ἐς αὐτόν.)

ἀντικαταστῆται πόλιν ἐπιχειρήσας, καὶ διαμαρτῶν τῆς ἐλπίδος συνοικίζεται Βυζαντίοις· καὶ στρατηγὸς ἀναδειχθεὶς τοῦ παντὸς δήμου, πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν εἰς τὸ μεῖζον, καὶ περιφανέστερον μετερύθμισε, νόμους περὶ τῶν καθ' ἡμέραν συμβολαίων τιθέμενος, καὶ ἔθη καθιστὰς πολιτικὰ, δι' ὧν ἀστείους τε, καὶ φιλανθρώπους τοὺς πολίτας ἀνέδειξεν· ἱερά τε θεῶν πλείστα, τὰ μὲν αὐτὸς ἀνεστήσατο, τὰ δὲ καὶ πρὶν ὄντα διεκόσμησε. τὸν γὰρ πρὸς τῇ ἄκρᾳ τῆς Προποντίδος θαλάσσης κείμενον ναὸν, ὃν Ἰάσων ποτὲ τοῖς δώδεκα θεοῖς καθίδρυσε, κατηρεσπωμένον ἀνήγειρε· καὶ τὸν ἐπὶ τῷ φρίξῳ λεγομένῳ λιμένι Ἀρτέμιδος οἶκον ἀνεκαίνισε. ἐπὶ δὲ τούτῳ, Καλλιάδης στρατηγήσας τοῦ Βυζαντίου, ἄριστά τε πρὸς τοὺς ὀθνείους καὶ ἐμφυλίους πολέμους ἀγωνισάμενος, τὸ περιβόητον καὶ θαυμαστὸν τοῦ Βύζαντος ἄγαλμα, κατὰ τὴν λεγομένην Βασιλικὴν ἀνέθηκε, καὶ ἐπέγραψεν οὕτως·

Τὸν κρατερὸν Βύζαντα καὶ ἱμερτὴν Φιδάλειαν,
Κίονι κοσμήσας ἄνθετο Καλλιάδης.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀριστοκρατουμένων τῶν Βυζαντίων, ἔτι δὲ καὶ τυραννουμένων κατὰ διαφόρους συμβέβηκε χρόνους· ὡς δὲ τῇ τῶν ὑπάτων ἐπι-

A fuerat Charetis illa vxor, vt liquet ex adscriptis hisce versibus, qui vsque adhuc supersunt.

Inachiæ non sum signum bouis, haudque vocatur
A me aduersum illud Bosporium pelagus.
Hanc etenim prius ira grauis Iunonis abegit
Vsque Pharum; sed ego mortua sum Cecropis.
Atque Charetis eram coniux, illumque sequebar
Nempe Philippeis nauibus oppositum.
Bucula dicta fui: coniunx nunc grata Charetis
B *Terrarum gemino lætor vtroque solo.*

Cum vero Chares Athenas nauigasset, Protomachus præturam excepit, qui cum obturbantes Thracas armis subiugasset, ærea trophæa eo in vrbis loco, qui Miliarium dicitur, statuit. Hoc etiam mortuo, Timesius quidam Argiuorum ciuitati adscriptus primum ad pontum Euxinum, in loco nuncupato Ephesiate, (vbi quondam Ephesij, coloniis eo deductis, vrbem ædificare conati, secundo Byzantinum oraculum audiuerunt:

Felices, sacram qui Ponti in faucibus vrbem
C *Threicioque sitam condent in littore ciues,*
Hic vbi cæruleum lambunt duo flumina pontum,
Piscis vbi, ceruusque cibo vescuntur eodem.)

vrbem ex aduersum condere incipiens, cum spe excidisset, ad Byzantios se contulit, vniuersique populi Imperator designatus, totam ciuitatem maiorem, splendidioremque reddidit. Leges etiam de quotidianis commerciis promulgauit, & consuetudines instituit ciuiles, quibus elegantes, ac humanos ciues effecit: ad hæc fana Deorum plurima, partim ipse exstruxit, partim prius exstructa adornauit. Nam templum in promontorio Propontidis
D positum, quod Iason olim duodecim Diis dedicauerat, dirutum restaurauit, & in portu Phrixi Dianæ ædem renouauit. Post hunc Calliades Byzantij dux, in externis & ciuilibus bellis strenuus, celebre illud & admirandum Byzantis simulachrum in Basilica consecrauit, cum hac inscriptione

Magnanimum Byzantem cum grata Phidalæa,
Erexit iunctis Calliades statuis.

Et hæc quidem Byzantiis partim sub optimatum, partim sub tyrannorum imperio diuersis temporibus acciderunt. Cæterum postquam consulari

virtute Romanum imperium reliquas omnes poteſtates ſuperauerat, redacta iam in ſeruitutem Græcia, merito ſe quoque illi ſubmiſerunt Byzantij. Aliquanto tamen poſt, Seuero Romanis imperante, Nigri Orientis tyranni partes ſecuti, cum Imperatore manus conſerere auſi ſunt: quamobrem iure ciuitatis mulctati, mænibuſque vrbis funditus euerſis, Perinthiorum cognomento Heracliensium ſeruitio addicti ſunt. Sed ſedata mox Seueri indignatione, rurſus eidem paruerunt Imperatori: qui etiam maioribus, atque illuſtrioribus ornamentis Byzantium reſtituit. Nam balneum exſtruxit ampliſſimum iuxta Iouis equeſtris aram, & lucum Herculis, qui domitis ibi Diomedis equis, Zeuxippi nomen loco dediſſe creditur. Item vicinum Hippodromum, Dioſcuris ſacrum, tabulatis & porticibus exornauit, vbi vſque nunc metæ Deorum præſidum indicia exhibent, oua nimirum æneis obeliſcis impoſita. Quouſque igitur Seuerus ſuperſtes fuit, ab eius filio Antonino vrbs Antoninia appellabatur. A Byzante autem vſque ad Seuerum anni ſexcenti octoginta quinque elapſi ſunt.

Sed reuocanda oratio eſt, & narrandum, quomodo Seuerus Byzantio potitus ſit. Profectus Roma Seuerus, Byzantium venit, quod Niger Timeſij filius tunc occupauerat: paciſque fœdere ſancito, cum proceribus ſuis vrbem ingreſſus eſt. Poſtea vero cum Byzantij graui Macedonum obſidione premerentur, Seuerus contra Macedonas egreſſus, pro Byzantiis pugnauit. Exiturus vero, filiam ſuam Nigri filio vxorem dedit: exercitum enim ſuum Seuerus Chryſopoli reliquerat. Cum igitur nuptiæ celebrarentur, duo quidam Philoſophi Romani, quibus Phorton, & Marcion nomen erat, menſæ aſtiterunt, Byzantinis epulantibus dicentes: Inane gaudium, & dolorem indemnem adduximus. Quare Niger, vocatis ad ſe Philoſophis ſuis, quid ſibi hoc dictum vellet, inquiſiuit. Sed nullus interpretari poterat. Vnus autem ex conuiuis, admodum ingenioſus, iam ſenex, apophthegma illud conſiderans, Hoc eſt, inquit, equeſtre, & gymnicum certamen. Tum Seuerus in honorem affinis ſui Nigri duo balnea condidit, vnum in vrbe vicinum Palatio, quod Zeuxippus nuncupatur: alterum vero extra vrbem, quod nunc Caminia vocatur: balneum magnum & mirabile, adeo vt propter

A τείᾳ, ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ πάσας ὑπερεβάλλετο τὰς δυναστείας, κατεδούλωσε δὲ καὶ Ἑλλήνας, εἰκότως αὐτῇ καὶ Βυζάντιοι πειθόμενοι διετέλουν. ἐπεὶ δὲ μετὰ τινὰς χρόνους, Σεβήρου τῆς Ῥώμης βασιλεύοντος, αὐτοὶ τὴν τοῦ τυραννήσαντος τῶν Ἑώων Νίγρου προτιμήσαντες ἐλπίδα, εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἐτόλμησαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀφαιρεθέντες τῶν πολιτικῶν δικαίων, καὶ τῆς στεφάνης αὐτῆς τοῦ τείχους καταλυθείσης, Πειρινθίοις ἐτάχθησαν δουλεύειν, τοῖς καλουμένοις Ἡρακλεώταις. 11.
παυσαμένης δὲ τῆς ὀργῆς τοῦ Σεβήρου, αὖθις τοῦτον ἔσχον εἰς βασιλέα, ὃς καὶ εἰς μείζονα καὶ περιφανῆ κόσμον ἐπανήγαγε τὸ Βυζάντιον. λουτρὸν μὲν
B μέγιστον κατὰ τὸν τῶν ἱππίου Διὸς βωμὸν, ἤτοι τὸ Ἡρακλέους καλούμενον ἄλσος, ἀνήγειρεν· ἔνθα δὴ καὶ τὰς Διομήδους δαμάσαντες ἵππους, Ζεύξιππον τὸν τόπον ὠνόμασαν. καὶ τὸν αὐτοῦ πλησιάζοντα χῶρον τοῦ Ἱπποδρομίου, τοῖς τοῦ Διὸς ἀνακείμενον κούροις, ἰκρίοις τε καὶ στοαῖς διεκόσμησεν· ἔνθα καὶ νῦν οἱ καμπτῆρες δηλοῦσι τὰ τῶν ἐφόρων γνωρίσματα, διὰ τῶν ἐπικειμένων ὠῶν τοῖς χαλκοῖς ὀβελίσκοις. καὶ μέχρι μὲν οὗ περιῆν ὁ Σεβῆρος, ἀπὸ τούτου παιδὸς Ἀντωνίνου, Ἀντωνινία ἡ πόλις κατωνομάζετο. ἀπὸ δὲ τοῦ Βύζαντος μέχρι τοῦ Σεβήρου, ἔτη διῆλθον ἑξακόσια ὀγδοήκονσα πέντε.

Ἀλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον, καὶ διηγητέον, ὅπως
C Σεβῆρος τοῦ Βυζαντίου ἐκράτησεν· ἀναστὰς ἐκ Ῥώμης Σεβῆρος, κατείληφε τὸ Βυζάντιον, κρατοῦντος τότε αὐτοῦ Νίγρου, τοῦ υἱοῦ Τιμησίου· καὶ εἰρηνικὰς σπόνδας μετὰ Νίγρου ποιήσας, εἰσῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον. ἐπεὶ δὲ οἱ Βυζάντιοι ἀπὸ Μακεδόνων κακῶς ἐπολιορκοῦντο καὶ ἐλυμαίνοντο, ἐξῆλθεν ὁ Σεβῆρος κατὰ Μακεδόνων, ὑπερμαχῶν Βυζαντίων. μέλλων δὲ ἐξέρχεσθαι, τὴν ἰδίαν θυ- 12.
γατέρα τῷ τοῦ Νίγρου υἱῷ εἰς γυναῖκα παρέδωκεν. τὸν γὰρ στρατὸν αὐτοῦ ὁ Σεβῆρος κατέλιπεν ἐν Χρυσοπόλει. ἐν δὲ τῇ τοῦ γάμου εὐωχίᾳ ἔστησαν ἐπὶ τῆς τραπέζης δύο φιλόσοφοί τινες Ῥωμαῖοι, Φόρτων, καὶ Μαρκίων καλούμενοι, καὶ εἶπον πρὸς τοὺς
D ἐσθίοντας Βυζαντίους, ἠγάγομεν χαρὰν ἀκερδῆ, καὶ λύπην ἀζήμιον. προσκαλεσάμενος δὲ Νίγρος τοὺς φιλοσόφους αὐτοῦ, ἐποίει ἔρευναν περὶ τοῦ ῥήματος. ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη διερμηνεῦσαι αὐτό. εἷς δέ τις τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ ἀνακειμένων, ἀγχίνους πάνυ, ἤδη γεραιὸς, ἀναλογισάμενος τὸ ἀπόφθεγμα εἶπεν· τοῦτό ἐστιν ἱππικὸς, καὶ ἀγωνικὸς ἀγών. τότε ὁ Σεβῆρος πρὸς θεραπείαν τοῦ συμπενθεροῦ αὐτοῦ Νίγρου, ἔκτισε δύο λουτρά· ἔσωθεν μὲν τῆς πόλεως καὶ πλησίον τοῦ παλατίου ἓν, τὸ καλούμενον Ζεύξιππον· ἔξωθεν δὲ τῆς πόλεως, τὰ νῦν καλούμενα Καμίνια, λουτρὸν εὐμεγεθὲς καὶ ἀξιθαύμαστον. ἐκ δὲ τῆς

ὑπερβολῆς τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ δύο χιλιάδες ἐλούοντο. ἦπτε δὲ τὸ τοιοῦτον λουτρὸν μετὰ τοῦ Μηδικοῦ πυρός. τὸ δὲ μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενον ἱπποδρόμιον, ἐκτίσθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Σεβήρου, κήπων ὄντων ἐκεῖσε δύο τινῶν ἀδελφῶν
13. καὶ γυναικὸς χήρας. μέχρι μὲν οὖν τοῦ χαλκοῦ κίονος Τετραπλεύρου, πεδινὸς ἦν ὁ τόπος. ἀπὸ δὲ τούτου καὶ μέχρι τῆς Σφενδόνης, κρημνοῦ ὄντος, κίονες εὐμεγέθεις καὶ κτίσματα ἀνηγέρθησαν. ἔνθα δὴ καὶ ἡ ψυχρὰ καλουμένη κιστέρνα ἐστί, διότι πάνυ κρημνώδης ἦν ὁ τόπος. τὸ δὲ ἓν μέρος τῶν βαθμίδων, ἀνεπληρώθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Σεβήρου. κατελείφθη δὲ τὸ ἕτερον ἀτελὲς, διὰ τὸ ἐλθεῖν εἰς αὐτὸν ἀγγελίαν, ὅτι Γάλλοι πορθοῦσι τὴν Ρώμην, καὶ παραγενέσθαι ἐν αὐτῇ. ἦ δῆτα καὶ τελευτᾷ, νόσῳ ἐπιληψίας. βασιλεύσας χρόνους δεκαεπτὰ παρῆλθον δὲ χρόνοι ἑξήκοντα καὶ ἐπέκεινα, ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἐν δὲ τῷ τριακοστῷ καὶ ἑξηκοστῷ δευτέρῳ ἔτει ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας, τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῆς ἤδη πρὸς τὸ πέρας ἀφιγμένων, Κωνσταντῖνος ὁ Κωνσταντίνου παῖς, τῶν σκήπτρων ἐπιλαβόμενος, τὴν νέαν ταύτην καὶ περικαλλῆ ἀνέστησε πόλιν, τὴν λεγομένην Κωνσταντίνου. θαυμαστὴν γὰρ προσεργασάμενος τῷ κάλλει, πόῤῥωθεν καὶ τὰ τείχη μετέστειλε κατὰ τοὺς Τρωαδικοὺς ἐκβόλους. λουτρά τε, καὶ ἱεροὺς δύο οἴκους μεγάλους ἀνήγειρε καὶ ἐν τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ, ἔνθα ποτὲ οἱ στρατηγοῦντες τὰς τιμὰς αὐτῶν ἀπεδέχοντο, ἑαυτὸν ἐπὶ λιθίνης ἀνέγραψε στήλης,
14. καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ελένης ἐπὶ κίονος ἀνέστησε ἄγαλμα, καὶ τὸν τόπον ἐκάλεσε Αὐγουσταῖον· τοῖς τε συνακολουθήσασιν αὐτῷ ἀπὸ Ρώμης συγκλητικοῖς ἐφιλοτιμήσατο, οἴκους αὐτοῖς δωρησάμενος, οὓς ἐξ ἰδίων ἐδείματο χρημάτων. ἐπὶ δὲ τούτου καὶ ὁ τῶν ὑδάτων ὁλκὸς προσετέθη τῇ πόλει ἀνέστησε δὲ καὶ δύο ἀψίδας πρὸς τὸν καλούμενον φόρον, καὶ ὁ πορφυροῦς καὶ περίβλεπτος κίων, ἐφ' οὗπερ ἵδρυται Κωνσταντῖνος, ὃν ὁρῶμεν δίκην ἡλίου τοῖς πολίταις ἐκλάμποντα. τοῦτο γοῦν τὸ ἄγαλμα κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ κίονος, καὶ φόνον τῶν ἐκεῖσε εὑρεθέντων ἀνδρῶν τε, καὶ γυναικῶν ὡσεὶ δέκα εἰργάσατο, κατὰ τὴν πέμπτην δηλαδὴ τοῦ Απριλλίου μηνὸς, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης ἰνδικτιῶνος, τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ καὶ ἑξακοσιοστοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους· Εἰκοστὸν ἔτος ἀγούσης τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου Αλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. ὥρα ἦν ὡσεὶ τρίτη, ὥτε γνόφος ἐγένετο καὶ βίαιος νότος ἔπνευσε σφοδρός. τοῦ κομήτου ἀστέρος τοῦ Ακοντίου ὀλυθέν-

A vastam eius magnitudinem bis mille hominum quotidie in eo lauarentur. Succendebatur autem hoc balneum igne Medico. Cæterum Hippodromus, qui vsque huc integer permansit, ab eodem Seuero exstructus fuit, cum prius in eo loco essent horti duorum fratrum & cuiusdam viduæ. Erat quippe ad æream vsque columnam Tetrapleuri, planus locus: inde vero vsque ad Sphendonen, magnas columnas & substructiones erexere, eo quod locus esset valde præruptus, quam etiam ob causam Cisternæ quam frigidam vocant, destinatus est. Vnam quidem graduum partem ipse Seuerus absoluit; alteram autem imperfe-
B ctam reliquit, quia ipsi nuntiabatur, Gallos Romam depopulari: quare statim illo se contulit, vbi etiam morbo comitiali vitam finiuit, anno imperij decimo septimo. A morte vero ipsius vsque ad imperium Constantini magni anni sexaginta & vltra elapsi sunt. Cæterum trecentesimo sexagesimo & secundo anno post Augusti Cæsaris principatum, cum Roma vetus eiusque res iam declinare cæpissent, Constantinus Constantij filius Imperio potitus, nouam hanc & perpulchram vrbem Constantini nomine insignitam condidit. Cumque mirabili pulchritudine eam adornasset, muros quoque versus Troadenses porticus lon-
C ge protulit. Præterea balnea & duo templa magnifica exstruxit, iuraque omnia ad veteris Romæ instar ei attribuit, & in foro Strategio, vbi olim militum duces dignitates suas suscipiebant, columnæ lapideæ insculpi curauit. Ad hæc suam, & matris Helenæ statuas erexit, atque locum nominauit Augusteum. Senatoribus etiam, Roma ipsum secutis, valde munificum se præbuit, & ædes illis donauit, quas propriis sumptibus extruxerat. Idem aquæductum in vrbem perduxit, duosque erexit arcus in Foro, ita enim locum vocant; tum quoque purpuream illam & illustrem columnam, cui ipsius Constantini statua
D imposita est, quam solis instar ciuibus prælucere cernimus. Hæc autem statua de columna decidit, & decem circiter homines, illic tunc præsentes oppressit, quinto Aprilis, decimæ quartæ indictionis, anno supra sexies millesimum & sexcentesimum decimo quarto, vigesimo Imperij D. Alexij Comneni, hora circiter tertia, oborta caligine, & austro vehementer spirante. Hanc vero aeris perturbationem excitauerat stella crinita, dicta

Acontias, quæ veſpera Paraſceues pri- A
mæ hebdomadis apparuit. Idem Conſtantinus quoque Senatui curias ædificauit, & locum nominauit Senatum. Inibi Iouis Dodonæi ſignum, & duæ Palladis Statuæ ſunt poſitæ. Populo etiam demerendo ſingulis annis panes diurnos elargitus eſt, quos Palatinos, eo quod ex Palatio præberentur nominauit. Vinum inſuper, carnes, oleum, & frumentum diſtribui inſtituit, quibus etiam vſque in præſens tempus ciuitas fruitur, ſymbolorum loco teſſeras ab ipſo ſparſas proferens. Præterea commerciorum leges ex æquo & bono promulgauit, & vrbem
B
muris ampliſſimis cingens varieque exornans, ad inſtar veteris Romæ ſplendidiorem reddidit. Imprimis duo templa exſtruxit, vnum S. Irenes, alterum SS. Apoſtolorum: tum omnes paganorum ſuperſtitiones abrogauit. Plura deinde alia templa ædificauit, de quibus paulo poſt dicemus. Templum S. Sophiæ ligneo tecto opertum condidit, vnde quadringentæ viginti ſeptem ſtatuæ ablatæ ſunt, quarum maior pars fuere gentilium, Iouis videlicet, & Cari, & Diocletiani: præterea duodecim ſigna: Luna quoque & Venus, & Arcturi ſidus duabus Perſicis columnis impoſitum, & Polus
C
auſtralis, & ſacerdos Mineruæ, Hieronem Philoſophum vaticinantem a latere habens: Chriſtianorum vero admodum paucæ, vt dixi. Extruxit etiam optimus Imperator templum S. Agathonici, & S. Acacij, & SS. Apoſtolorum, quod adiuuante eius matre, oblongum fecit, & ligneo laqueari operuit. Imperatorum quoque monumenta fecit, in quorum vno & ipſe conditus eſt. Sciendum autem eſt quod anno mundi quinquies milleſimo octingenteſimo trigeſimo ſeptimo, tertio menſe ſecundæ indictionis, vigeſimo ſexto Septembris, Sole Sagittarij ſignum ingreſſo, cancro ho-
D
roſcopante, primo anno ducenteſimæ quintæ olympiadis, fundamenta murorum Occidentalium iecerint: cumque nouem menſibus, maritimum & terreſtrem murum, cum aliis vrbanis ædificiis abſoluiſſent, vndecimo Maij Encænia vrbis celebrata ſunt, & Conſtantinopolis nomen ei impoſitum eſt. Conſtituit vero Conſtantinus, vt imposterum quot annis die Vrbis natali, ſtatua ipſius cum ſolito honore ludis circenſibus, Imperatori populoque ad tribunal Hippodromi ſpectanda proponeretur. Hæc facta ſunt anno duodecimo Imperij Conſtantini magni,

τος, τὸν τοιοῦτον τῆ ἀέρος ταράχον ἐξεργασαμένου, τῆ φανέντος χ τὴν ἐπέραν τῆς πασκυῆς τῆς πρώτης ἑβδομάδος. ἔστι δὲ τῆς συγκλήτου βυλῆς ἐποίησεν οἴκους, καὶ σενάτον τὸν τόπον ὠνόμασεν. ἐν οἷς καὶ ὁ τῆ Δωδωναίου Διὸς ἵσαται ἄγαλμα, καὶ δύο τῆς Παλλάδος ἱδρύματα. ἐφιλοτιμήσαντο δὲ καὶ τῷ 15.
δήμῳ καθ' ἕν ἕκαστον ἔτος, παρέχων ἄρτους ἡμερησίους, ὀνομάσας αὐτοὺς παλατίνους, τοὺς ἐκ τῆ παλατίου ἐρκηθυμένους. οἶνον τε καὶ κρέας, καὶ ἔλαιον, καὶ σιτηρεσίαν τάξας, ὧν καὶ μέχρι τῆ νῦν ἡ πόλις ἀπολαύει, τῶν ἐπ' αὐτῆ ῥιφέντων καλάμων φέρουσα τὰ γνωρίσματα. νόμους τε, καὶ συμβόλαια καθ' ἑκάστην πόλεις ἀπὸ τῆ βελτίστου καὶ δικαίου. τείχεσί τε μεγίστοις περικλείσας τὴν πόλιν, καὶ διαφόροις κοσμήσας εἴδεσι, εἰς ζῆλον τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης, περιφανεστέραν ἀπέδειξεν. ᾠκοδόμησε δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς οἴκους δύο· ἕνα μὲν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Εἰρήνης· ἕτερον δὲ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπόρρητα καθεῖλε δρησκεύματα. εἶτα καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀνήγειρεν, οἷς μετ' ὀλίγον εἴπομεν. ἔκτισε δὲ τὴν ἁγίαν Σοφίαν ξυλόστεγον· ἀφ' ἧς ἀφῃρέθησαν ξύλα τετρακόσια εἰκοσιεπτά· καὶ πλείονες μὲν Ἑλλήνων ἦσαν ἄρχουσαι, Διὸς καὶ Κάρου τῆ παῖδος Διοκλητιανοῦ, καὶ ὁ δωδεκάζωδον, καὶ ἡ σελήνη, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ ἀρκτοῦρος ἀστὴρ, τῶν δὲ δύο Περσικῶν ξύλων βασταζόμενος, ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ Ἱερείδια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τῆ πλευροῦ, Ἱέρωνα τὸν φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα. τῶν δὲ Χριστιανῶν 16.
ὀλίγαι πινές, ὡς εἶπον. ἔκτισε δὲ καὶ τὸν ναὸν τῆ ἁγίου Ἀγαθονίκου ὁ ἀγαθοδότης βασιλεύς, καὶ τὸν ναὸν τῆ ἁγίου Ἀκακίου, καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆ δρομικὸν, καὶ τοῦτον ποιήσας ξυλόστεγον. ἀλλὰ καὶ μνημοσύνα τῶν βασιλέων, ὧν ἐν ἑνὶ καὶ αὐτὸς τέθαπται. χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι τῷ πεντακισχιλιοστῷ, ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς δευτέρας ὀκτωκαιδεκάτης, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τῆ Σεπτεμβρίου μηνὸς, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὄντος τῆ ἡλίου εἰς ὃ τῆ ζῳδίου. ὡροσκόπει γὰρ καρκῖνος, τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς ἑξηκοστῆς πέμπτης ὀλυμπιάδος, ἐπῆξαντο τοὺς θεμελίους τῶν δυτικῶν τειχῶν τῆ Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἐν ἐνέα μησὶ τοῦτο χερσαῖον καὶ τὸ θαλάσσιον τεῖχος, μετὰ πλείστων οἰκοδομημάτων, τῶν ἐν τῇ πόλει δομηθέντων ἀπερτίσαντες, τῇ ια'. τῆ Μαΐου μηνὸς, τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως ἐγένετο, καὶ προσηγορεύθη Κωνσταντινούπολις. ὅτι δὲ τῇ τῶν ἐγκαινίων ἡμέρᾳ διέταξεν ὅτι τοὺς ἐφεξῆς χρόνους, τὸν αὐτὸν ζῆλον ὁρᾶσθαι μετὰ τῆς εἰρημένης ἡμῶν, ἱπποικοῦ ἀγῶνος, τῷ κτίστῃ βασιλεύοντι καὶ τῷ δήμῳ· καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τῆ γάμους. Ταῦτα ἐπράχθη τῷ 17.
δωδεκάτῳ ἔτει τῆ βασιλείας τῆ μεγάλου Κωνσταντίνου,

συμ-

συμπραττόντων αὐτῷ καὶ συνευδοκούντων εἰς τὴν τοιαύτην οἰκοδομὴν τῆς θεοφρουρήτου πόλεως, Εὐφράτου παρακοιμωμένου, Οὐρβικίου καὶ Ολυβρίου τῶν πραιποσίτων, Ισιδώρου, καὶ Εὐστοργίου, καὶ Μιχαὴλ πρωτοβεστιαρίου, ἀμφοτέρων Πατρικίων ὄντων, καὶ Ωνορισίου ἐπάρχου, καθὼς ἱστοροῦσιν Εὐτυχιανὸς πρωτοασηκρήτης, ὁ γραμματικὸς, καὶ Εὐτρόπιος ὁ σοφιστὴς, ὁ τῷ παραβάτῃ Ιουλιανῷ συμπαρὼν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ὁ ἐπιστολογράφος Κωνσταντῖνος, Ελευσίος τε διάκονος, ὁ φιλόσοφος, καὶ Τρώϊλος, ὁ ῥήτωρ, ὁ πολλὰς ἀρχὰς μετὰ δόξης ἀνύσας· καὶ Ησύχιος ὁ ταχυγράφος. οὗτοι πάντες αὐτόπται γενόμενοι τῶν τηνικαῦτα πραχθέντων, ἀκριβῶς ταυτὶ συνεγράψαντο. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐποίησεν, ὡς εἴρηται, μείζονα τὴν Βύζαντος πόλιν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινουπόλιν. ἔκτισε δὲ τὰ παλάτια ἀπό τε τῆς χαλκῆς καὶ τῶν ἐξκουβίτων. καὶ ναὸν ἀνήγειρεν ἐκεῖσε τῶν ἁγίων ἀποστόλων. καὶ τὴν θόλον τῆς Επταλύχνου, ἡ καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται ἔσωθεν τῶν
18. σχολῶν, καὶ τὸ τριβουνάλιον, καὶ τὰ νῦν ὀνομαζόμενα Νούμερα, καὶ αὐτὰ εἰς παλάτιον· καὶ τὰ δέκα ἐννέα Ακκούβιτα, καὶ τὸ Στέψιμον, καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὅνπερ εἶχε χειμερινὴν κοιτῶνα. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὴν Μαγναύραν, καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἐκκλησίαν. καὶ τὸ γενικὸν, καὶ τὸ ἰδικὸν, καὶ τὸ Βεστιάριον, καὶ τὸν Καβαλᾶν, καὶ τὸ Σῆμα, καὶ τὸ Ωατον, πρὸς τὴν νέαν κείμενον, καὶ μέχρι τῆς ὀνομαζομένης σιδηρᾶς, καὶ τὸ κάτοπτρον λουτρὸν, καὶ τὰ παλάτια τὰ ἐπάνω, μέχρι τοῦ Γερανίου. καὶ τὸ Χρυσόκλαβον, καὶ τὸ μέγα λουτρὸν τοῦ οἰκονομίου, τὸ πλησιάζον εἰς τὸ Τζυκκανιστήριον, ἔχον ἐνθήκας ἑπτὰ, καὶ δώδεκα στοὰς, καὶ κολύθαβον εὐμεγέθη· ἓν ζῶδον δὲ ὑπῆρχε· καὶ αἱ μὲν ἑπτὰ ἐνθῆκαι, εἰς μίμησιν τῶν ἑπτὰ πλανητῶν· αἱ δὲ δώδεκα στοαὶ, τῶν δώδεκα μηνῶν τὰς κράσεις, ἐσώζετο δὲ μέχρι τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ. ὁ δὲ Ιωάννης ὁ Τζυμισχῆς κατέλυσε αὐτὸ, καὶ ἐκ τῆς ὕλης ἔκτισε τὴν χαλκὴν, ἔνθα καὶ ἐτάφη. βουλόμενος δὲ κτῖσαι καὶ ἱππικὸν κατὰ τὴν μίμησιν τῆς ῥώμης εὗρε
19. τοῦ Ζεβήρου, καὶ ἀνεπλήρωσεν αὐτό. ἤγουν τὸ ἓν μέρος τῶν βαθμίδων, τῶν δύο περιπάτων. καὶ ἄνω τῶν καγκέλλων, καὶ τὸν σφενδόνα, καὶ τοὺς καμπτῆρας, καὶ τοὺς δήμους. πάντα δὲ τὰ χαλκουργήματα, καὶ τὰ ξόανα, ἐκ διαφόρων τόπων καὶ πόλεων ἀθροίσας, ἔστησεν αὐτὰ εἰς κόσμον τῆς πόλεως. ὁμοίως καὶ τοὺς κίονας τῶν περιπάτων. ἐπάτωσε δὲ τοὺς αὐτοὺς περιπάτους μετὰ συγκοπῆς, καὶ ἀπετέλεσεν αὐτὸς πρῶτον γυμνικὸν, καὶ ἱππικὸν ἀγῶ-

A adiuuantibus in structura ciuitatis diuino præsidio munitæ, Euphrate Accubitore, Vrbicio & Olybrio præpositis, Isidoro, & Eustorgio, & Michaele primo vestiario, vtroque Patricio, & Honorisio Præfecto: quemadmodum memorant, Eutychianus a Secretis primus, Grammaticus, & Eutropius Sophista, qui Iuliano Apostatæ in Perside simul adfuit: & Constantinus epistolographus, & Eleusius Diaconus, Philosophus, & Troilus rhetor, qui multos magistratus cum honore gessit, & Hesychius notarius. Hi omnes, quæ suis oculis tum viderunt, accurate scriptis mandarunt. B Anno igitur duodecimo imperij sui, vt dictum est, Constantinus Byzantis vrbem ampliauit, vocauitque Constantinopolim. Condidit etiam Palatia, a Chalce & Excubitis: ibidemque SS. Apostolorum templum extruxit, & tholum Heptalychni, qui vsque adhuc intus in scholis conseruatur: præterea Tribunal eiusdem Palatij, & quæ nunc dicuntur Numera: item nouemdecim Accubita, & Stepsimum, & templum S. Stephani, in quo hiberno tempore pernoctabat: extruxit quoque Magnauram & templum Dominicum, tum ærarium publicum & priuatum, C & Vestiarium, & Cabalam, & Sigma, & Oatum, proximum Ecclesiæ nouæ, & cætera vsque ad portam ferream: & balneum pellucidum, & Palatia superiora vsque ad Geranium: tum Chrysoclauum, & balneum magnum Oeconomij, proximum Tzycanisterio, quod septem receptacula habebat, & duodecim porticus, & amplissimum natabulum figuris variatum. Et septem quidem receptacula, similitudinem septem planetarum, duodecim vero porticus, duodecim mensium temperamenta referebant. Permansit autem integrum vsque ad Imperium Nicephori Phocæ, cuius successor Ioannes D Tzymisces illud euertit, & ex materia Chalcen condidit, in qua sepultus est. Cæterum cupiens etiam Constantinus in vrbe sua Circum ad imitationem Romani ædificare, eum, quem Seuerus imperfectum reliquerat, ipse absoluit: vnam nempe graduum partem, quibus ascenditur ad duo ambulacra: & supra cancellos, sphendonen, metas & factiones. Omnia autem ærea signa & simulacra ex variis locis & ciuitatibus collecta ad ornatum vrbis erexit. Similiter & columnas ambulacrorum, quæ pauimento strauit tessellato. Ipse vero ibi primum gymnicum & equestrem ludum

edidit. Verum statua, quæ pedes alatos habet, deducta est e magna Antiochia, & Bellerophontis est, qui illic colebatur. De reliquis statuis, quot & quales eæ sint, & vnde quælibet venerit, & quare fuerint erectæ, postremo breuiter dicemus. Cæterum cum vellet Constantinus magnus vrbem suam maxime a Romanis habitari, annulos præstantissimi cuiusque viri occulte accepit, & misit ipsos contra Persarum regem Saporem: videlicet quatuor magistros Adam, Protasium, Scolymbrum, Philoxenum; & octo Patricios, Probum, Domninum, Darium, Maurum, Rhodanum, Sallustium Præfectum, Modestum, & Eubulum cum magno exercitu in Persiam misit, vbi sexdecim menses commorati sunt. Interea Constantinus magnus, missis Romam legatis, eorum vxores, liberos & familias accersiuit. Misit etiam architectos, vt domos eorum, & cuiusuis locum situmque siue in ora maritima siue continenti; tum formam structuræ, earumque gradus & scalas obseruarent. Adsumtis igitur familiis Senatorum, Byzantium redierunt, ibique singula simili modo ædificia extruxerunt, eorumque familiis dederunt inhabitanda. Cum itaque acceptis sexaginta quinque centenariis tributi, ex Perside victores rediissent, Imperator eos conuiuio excepit, & dixit illis tentandi causa: Numquid abituri estis Romam? illi autem responderunt, se intra duos menses nondum eo reuersuros. Tum Imperator, vesperi, inquit, dabo vobis ædes vestras. Iusserat enim Euphrati accubitori suo, qui & Constantinum magnum Christianum fecerat, vt vnicuique suas ædes restitueret. Vt igitur viderunt, portas, atria, gradus, mensuram, & formam, altitudinem & prospectum fenestrarum Romanis similes, putabant se per somnium esse Romæ; cum vero & familias suas inuenirent, obstupescebant: vbi vero eas interrogarunt, & vti res gesta esset, intellexerunt; tum demum crediderunt, non esse phantasiam, verum prudentiam Imperatoris, qui hoc pacto inuitos & nolentes ibi habitare coegisset. Loca autem ex nominibus eorum denominata sunt. Philoxenus cisternam condidit, cui nomen Philoxeni: Probus templum Prodromi extruxit, quod Constantinus Caballinus, seu Copronymus mutauit in officinam fabrilem dictam Probi. Dominus in regione Mauriani domum ædificauit, in qua

A να. ὁ δὲ ἔχων τοὺς ἀρνικοὺς πόδας, ἧκεν ἀπὸ τῆς μεγάλης Αντιοχείας. ἔστι δὲ ὁ Βελλεροφόντης, καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν ἐκεῖσε. ὁπόσα δὲ καὶ ἄλλα ἀγάλματα, καὶ τίνες εἰσι, καὶ πόθεν ἥκασιν ἕκαστοι, καὶ διά τι ἐστηλώθησαν, ἔσχατον λεπτομερῶς ἐρουμεν. θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οἰκῆσαι τὴν πόλιν αὐτοῦ, μάλιστα δὲ τοὺς Ρωμαίους εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν λαθραίως τὰ δακτυλίδια αὐτῶν, ἑνὸς ἑκάστου ἰδίως, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, ὅστις ἐκαλεῖτο Σάβαρος· τέσσαρας μὲν μαγίστρους, τὸν Αδαν, τὸν Προτάσιον, 20.
B τὸν Σκώλυμβρον, τὸν Φιλόξενον. ὄκτω δὲ πατρικίους, τὸν Πρόβον, τὸν Δομνίνον, τὸν Δάριον, τὸν Μαῦρον, τὸν Ρωδανὸν, τὸν Σαλτίωνα, τὸν ἔπαρχον Μόδεστον, τὸν Εὔβουλον, μετὰ πλείστου στρατοῦ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς, ποιήσαντας δέκα ἓξ μῆνας ἐν Περσίδι. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀποστείλας εἰς Ρώμην, ἀνελάβετο τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς φαμιλίας. ὥρισε δὲ καὶ κτίστας μηχανικοὺς, ἵνα ἴδωσι τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ τοὺς τόπους ἑνὸς ἑκάστου, ποῦτε κεῖνται, καὶ ὅπως, ἑτέρας ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς θαλάσσης, ἄλλας ἐπὶ τοὺς ἠπείρους, καὶ τὰ σχήματα τῶν κτισμάτων, καὶ τὰς ἀνόδους οἷαι ἦσαν κοχλιώδεις. καὶ λαβόντες τὰς φαμιλίας τῶν συγκλητικῶν, ἀνῆλ-
C θον ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, καὶ ἔκτισαν ὅμοια ἕκαστα, καὶ ἐκάθισαν ἐντὸς αὐτῶν τὰς φαμιλίας τούτων ἐκεῖσε ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς χώρας μετὰ νίκης, ἀναλαβόμενοι καὶ ἐπακτὰ κεντηνάρια τριακόσια ἑξήκοντα πέντε, ἐδέξατο αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, καὶ ποιήσας εὐωχίας εἶπεν αὐτοῖς. θέλετε ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ρώμην; δοκιμάζων αὐτοὺς· οἱ δὲ ἔφησαν μὴ κατελθεῖν μέχρι δύο μηνῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη· ἀπόψε, ἔχω δοῦναι ὑμῖν τὰς οἰκίας ὑμῶν. προστάξας Εὐφράτῃ τῷ παρακοιμωμένῳ αὐτοῦ, ὅστις καὶ ἐποίησε τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον Χριστιανὸν, 21.
ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποδοῦναι αὐτῶν τοὺς οἴκους. ὡς γοῦν εἶδον τοὺς πυλαιῶνας, καὶ τὰς αὐλὰς, καὶ τὰς ἀνόδους, ὁμοίας τῶν
D ἐν τῇ Ρώμῃ· καὶ τὰ μέτρα, καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰ ὕψη, καὶ τὴν ἀπόβλεψιν τῶν θυρίδων, ἔδοξαν εἶναι ἐκ φαντασίας εἰς τὴν Ρώμην. εὑρόντες δὲ καὶ τὰς φαμιλίας αὐτῶν ἐξεπλάγησαν. ἐρωτήσαντες δὲ τὰς ἑαυτῶν φαμιλίας, καὶ μαθόντες ἀκριβῶς, τότε ἐπίστευσαν, ὡς οὐκ ἔστι φάντασμα, ἀλλὰ φρόνησις τοῦ βασιλέως, ὅτι ἄκοντας καὶ μὴ βουλομένους ᾤκησεν ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἰλήφασιν οἱ τόποι τὰς προσηγορίας. ὁ Φιλόξενος κιστέρναν ἔκτισε, τὴν ἐπονομαζομένην Φιλοξένου. ὁ Πρόβος ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου, ὅνπερ ὁ Καβαλῖνος ἐποίησεν ἐργοδόσιον, τὸ λεγόμενον Πρόβου. ὁ Δομνῖνος ἔκτισε οἶκον εἰς τὰ Μαυριανοῦ, ὅνπερ

ἔχει ὁ Ἀγρικόλαος. ὁ Δάριος ἔκτισε τῆς Κανα-
τίσης τοῦ Σκληροῦ. ὁ Μαῦρος ἔκτισεν οἶκον, ὃς λέ-
γεται νῦν τοῦ Βελλονᾶ. ὁ Ῥοδανὸς ἔκτισε οἶκον, ὃς κα-
λεῖται τὰ ἐν οὐρανοῖς. ἐπὶ δὲ τῆς Μαμαίνης ὁ
Σαλτίων ἔκτισε οἶκον, ὃς καλεῖται τοῦ Κορδομί-
του. ὁ Μόδεστος ἔκτισεν οἶκον εἰς τοὺς ἁγίους ἀπο-
22. στόλους, τὸν λεγόμενον τοῦ λαμπροῦ. οἱ δὲ τρεῖς πυ-
λαιῶνες, ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Εὐβούλου. ἔκτισε δὲ
ὁ αὐτὸς καὶ τεσσάρας ἐμβόλους, ἀπὸ τοῦ παλατίου μέ-
χρι τῶν χερσαίων τειχῶν ἐγχορήγους θόλους. ὁ μὲν
εἷς ἤρχετο ἀπὸ τοῦ Τζουκκανιστηρίου καὶ τῶν μεγά-
λων, καὶ τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τῶν Εὐγενίου, καὶ διήρ-
χετο μέχρι τοῦ ἁγίου Αντωνίου. ὁ δὲ ἕτερος, ἀπὸ
τῆς Δάφνης, καὶ τῶν Σοφιῶν, μέχρι τῆς Ῥάβδου. B
οἱ δὲ ἕτεροι δύο ἔμβολοι, ἀπὸ τῆς χαλκῆς, καὶ τοῦ
Μιλίου, καὶ τοῦ φόρου, μέχρι τοῦ Ταύρου, καὶ τῶν
Βοὸς, καὶ τοῦ ἑξακιονίου. ἐπάνω δὲ τῶν ἐμβόλων
περίπατοι πλακωτοὶ λίθινοι, καὶ στῆλαι χαλκαὶ
ἄπειροι, εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως. ἔκτισε
δὲ καὶ τοὺς μυδρῶνας, καὶ τοὺς ἀγωγοὺς ἔφερεν
ἀπὸ Βουλγαρίας. ἐποίησε δὲ καὶ γάβους ἐγχορή-
γους ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, βαθεῖς τῷ ὕψει ὅσον
τῶν ἐμβόλων· διὰ τὸ μὴ εἶναι δυσωδίαν τινὰ, καὶ
ἐνσκήπτουσι νόσοι πολλαὶ, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος διέρ-
χεσθαι τὰς δυσώδεις ὕλας, καὶ κατέρχεσθαι εἰς
τὴν θάλασσαν. ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν, ὡς εἴ-
ρηται, παρὰ Οὐρβικίου πραιποσίτου, καὶ Σα- C
λουστίου ἐπάρχου, καὶ τῶν λοιπῶν, καταλιπὼν αὐ-
τοῖς κεντηνάρια χρυσίου ἑξακόσια, εἴς τε τοὺς
ἐμβόλους, καὶ τοὺς ἀγωγοὺς, καὶ τὰ τείχη. αὐτὸς δὲ
23. ἦν κατὰ Σκυθῶν, καὶ ὑποτάξας ἐκείνους, ἔκτισε
πόλεις, τήν τε Περσθλάβαν, τὴν Δίστραν, τὴν
Πλίσκουβαν, καὶ τὴν Κωνσταντίαν. ταῦτα δὲ ἐκτίσθη-
σαν παρὰ τοῦ Οὐρβικίου εἰς χρόνους δύο ἥμισυ,
ἀπὸ φωνῆς Ερμείου. ἔκτισε δὲ καὶ τὰ Αρματίου. τὴν
δὲ κόρτην αὐτοῦ, καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέθετο,
ὅτε ὑπέταξε τοὺς Βυζαντίους. εἰς δὲ τὰ ὀνόματα
τῶν τριῶν αὐτοῦ υἱῶν, ἔκτισε τὰ παλάτια τὰ καλού-
μενα Κωνσταντινιανὰς, καὶ τὰ καλούμενα Κῶνστα. D
ἔστι δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ Τουβάκης, καὶ τοῦ Οβηρίτζη,
ὅνπερ ἔχει ὁ ἀκροπολίτης. τοὺς δὲ ναοὺς καὶ τὰ
λοιπὰ ὅσα ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὕστερον
εἰς τὰ περὶ κτισμάτων ἐροῦμεν.

habitat Agricolaus. Darius ædem Canatisæ vxoris Scleri condidit: Maurus vero domum, quæ nunc dicitur Bellonæ. Rhodanus domum nuncupatam in Cælis condidit: Sallustius autem eam, quæ Contomiti appellatur. Modestus ædificauit domum ad SS. Apostolos, quæ Lampri dicitur: tria vero eius atria Eubulus extruxit. Idem quatuor porticus condidit a Palatio vsque ad eum locum terrestris muri, in quem sordes efferuntur. Vna incipiebat a Tzycanisterio, Manganis, Acropoli, & turre Eugenij, & pertingebat vsque ad S. Antonium: altera a Daphne & Palatio Sophiano, vsque ad Ecclesiam Dei genitricis nuncupapatam Raudum. Reliquæ duæ porticus a Chalce, Milio, & Foro, vsque ad Taurum, Bouem & Hexacionium pertendebant. Supra porticus autem ambulacra erant lapide quadrato strata, & statuæ æreæ innumeræ, ad ornamentum vrbis. Præterea latrinas condidit, & aquæ ductus ex Bulgaria in vrbem perduxit. Fecit etiam cloacas subter vniuersam vrbem transeuntes, æquantes profunditate altitudinem porticuum, ne ex malo odore morbus nasceretur, sed omnis fœtida colluuies per eas in mare deflueret. Hæc itaque, vt dictum est, Vrbicius Præpositus, Sallustius Præfectus, & reliqui condiderunt. Imperator autem, sexcentis auri centenariis ad porticus, aquæductus & muros exstruendos relictis, ipse aduersus Scythas profectus est, illisque subiugatis, vrbes condidit Persthlabam, Distram, Pliscubam, & Constantiam. Hæc Vrbicius, duobus annis & dimidio, hortatu Hermiæ ædificauit. Præterea extruxit Constantinus ædes Harmatij vulgo dictas, vbi cortem suam currusque posuit, cum Byzantios subiugasset. A nomine autem trium filiorum condidit palatia, quæ Constantij & Constantis nominantur. Struxit etiam domum Tubacæ & Oberitzæ, in qua præfectus arcis habitat. Cæterum de templis & reliquis, quæ Constantinus magnus ædificauit, postea in libro de Edificiis dicturi sumus.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΧΡΗ γινώσκειν, ὅτι τοῦ Βύζαντος τὰ παλάτια ἐν τῇ ἀκροπόλει ἦσαν· ὁ δὲ ναὸς τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ὑπῆρχε πρῶτον τοῦ Διὸς ἱε-

DE FORMA ET AMBITV Vrbis Constantinopolitanæ.

SCIENDVM est, quod Byzantis Palatium in Acropoli extiterit, & templum S. Menæ antea fuerit fanum

Iouis : quamobrem etiam nunc in marmoreis eius arcubus, qui duabus maximis columnis sustentantur, Iouis & Saturni statuæ supersunt. Ille nimirum antiquis Principibus mos erat, vt non nisi in arcibus vrbium Palatia sua extruerent. Sub Byzante igitur, vti hodieque, incipiebat murus a turri Acropoleos, & pergebat vsque ad turrim Eugenij : inde ascendebat ad Strategium versus, & progrediebatur vsque thermas Achilleas. Arcus vero, qui ibi visitur, & nunc Vrbicij appellatur, erat olim terrestris porta tempore Byzantis. Hinc in Chalcopratia tendebat murus, & porro vsque ad Miliarium, vbi altera erat porta terrestris. Inde procedebat ad volutiles columnas Tzycalariorum, & descendebat ad Topos, & rursus deflectebat per Mangana & thermas Arcadianas, atque ita demum reuertebatur in Acropolim. Continebat autem totus murus viginti septem turres. Hæc igitur erat vrbis forma sub Byzante : secunda vero, quam a Constantino magno accepit, ita se habet. Latus quidem maritimum ab Acropoli & turri Eugenij promotum est vsque ad Zeugma S. Antonij, & a Topis ad S. Dei genitricem cognomine Raudum. Verum murus terrestris protensus est vsque ad Hexacionium, & a Miliario vsque ad veterem portam Præcursoris, & monasteria Studij & Icasiæ : inde pergebat vsque ad cisternam Boni, & templum SS. Martyrum Manuel, Sabel & Ismael : hinc rursus descendebat ad locum nuncupatum Harmatij, & desinebat in templo S. Antonij. Hæc vrbis forma durauit annos centum & triginta duo, decem Imperarum tempore. Theodosius vero Iunior quinto imperij anno, cum terræ motus esset, & muri collaberentur, propterea quod Amalechitæ & Chazinzarij in vrbe habitabant, & Trisagium impie irridebant, preces & supplicationes in campo tribunalis vna cum Patriarcha Proclo instituit. Cæterum cum iam per multas horas Kyrie eleeson cantassent, paruus quidam puer, cunctis aspectantibus, in aerem surreptus audiuit angelos cantantes : Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis : puero iterum in terram demisso populus ad eundem modum cecinit, desiitque terræ motus : & Imperator omnes hæreticos ex vrbe eiecit, murosque ab Hexacionio vsque ad portam auream protulit : Quare etiam pone Elephantos istic collocatos, statuam suam

A ρόν. ὅθεν δὴ καὶ εἰς τὰς μαρμαρινὰς ἀψίδας, τὰς ὑπερθεν τῶν δύο μεγάλων κιόνων, ὑπάρχουσιν αἱ στῆλαι τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Κρόνου. ἔθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἀρχηγοῖς, εἰς τὰς ἀκροπόλεις κτίζειν τὰ ἑαυτῶν παλάτια. ἤρχετο δὲ τὸ τεῖχος, καθὰ καὶ νῦν, ἐπὶ τοῦ Βύζαντος, ἀπὸ τοῦ πύργου τῆς ἀκροπόλεως, καὶ 24.
διήρχετο εἰς τὸν τοῦ Εὐγενίου πύργον, καὶ ἀνέβαινε μέχρι τοῦ Στρατηγίου, καὶ διήρχετο εἰς τὸ λεγόμενον τοῦ Αχιλλέως λουτρόν. ἡ δὲ ἐκεῖσε ὁρωμένη ἀψὶς, ἡ λεγομένη νῦν Οὐρβικίου, πρότερον πόρτα ἦν χερσαῖα τῶν Βύζαντος. καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα τὸ τεῖχος, ἕως τοῦ λεγομένου μιλίου. ἦν δὲ κἀκεῖσε πόρτα τῶν Βυζαντίων χερσαῖα. καὶ διήρχετο εἰς τοὺς πλεκτοὺς
B κίονας τῶν Τζυκκαλαρίων, καὶ κατέβαινεν εἰς Τόπους, καὶ ἀπέκαμπτε πάλιν διὰ τῶν Μαγγάνων καὶ Αρκαδιανῶν, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. εἶχε δὲ πύργους τὸ ὅλον τεῖχος εἰκοσιεπτά. καὶ τοιαύτη μὲν ἦν ἡ ἐπὶ τοῦ Βύζαντος σχηματογραφία τῆς πόλεως. ἡ δὲ δευτέρα, καθὰ διὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔκτισο, ἐστὶ αὕτη· κατὰ μὲν τὸ παράλιον μέρος, προσετέθη ἀπὸ μὲν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ Εὐγενίου πύργου, μέχρι τοῦ Ζεύγματος τοῦ ἁγίου Αντωνίου. ἀπὸ δὲ τῶν καλουμένων Τόπων, μέχρι τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τῆς Ράβδου. τὸ δὲ χερσαῖον τεῖχος ἀνέ- 25.
βαινεν ἕως τὸ ἑξακιόνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ μιλίου προήρ-
C χετο μέχρι τῆς παλαιᾶς πόρτας τοῦ προδρόμου, καὶ τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου καὶ τῆς Εἰκασίας, καὶ διήρχετο μέχρι τῆς Βώνου, καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ισμαήλ· καὶ κατήρχετο εἰς τὰ Αρματίου, καὶ ἐπληροῦτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Αντωνίου. διήρκεσε δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα τοῦ τείχους, ἔτη ἑκατὸν τριάκοντα δύο, δέκα βασιλέων αὐτοκρατορησάντων. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, σεισμοῦ γεγονότος, καὶ τῶν τειχῶν καταπιπτόντων, διὰ τὸ τοὺς Αμαλικίτας τοὺς Χατ-
D ζιντζαρίους οἰκῆσαι ἐν τῇ πόλει, καὶ βλασφημεῖν σφοδρῶς εἰς τὸ Τρισάγιον, ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἱκεσίαν καὶ λιτὴν εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου μετὰ τοῦ Πατριάρχου Πρόκλου, κραζόντων τὸ Κύριε ἐλέησον ἐπὶ πολλὰς ὥρας. πάντων δὲ ὁρώντων, ἡρπάγη παιδίον εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἤκουσεν ὁ παῖς τῶν ἀγγέλων μελῳδούντων καὶ ὑμνούντων. ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος 26.
ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. κατελθόντος δὲ τοῦ παιδὸς ὁ λαὸς οὕτως ἐμελῴδει· καὶ ἔστη ὁ σεισμὸς ἔκτοτε· καὶ ἐξέωσεν ὁ βασιλεὺς πάντας τοὺς αἱρετικοὺς ἐκ τῆς πόλεως. ἐξέβαλε δὲ τὰ τείχη ἀπὸ τοῦ ἑξακιονίου μέχρι χρυσείας· ἐξ οὗ καὶ στήλην αὐτοῦ ἔστησεν ὄπισθεν τῶν ἐλεφάντων, καὶ ἀνεβίβασε τὸ παράλιον

τεῖχος, ἀπὸ τῆς Ραύδου μέχρι τῆς χρυσείας, καὶ ἀπὸ τῦ ἁγίου Αντωνίου, τὰ Αρματίου, μέχρι τῆς Βλαχέρνας, καὶ τῆς χρυσείας. οἱ δὲ δύο δῆμοι ἔκτισαν τὰ τείχη πρὸ αὐτῦ ὁειοθέντες, καθὼς εἰς τὰ περὶ κτισμάτων περιέχει.

A erexit, & murum maritimum a Raudo vsque ad portam auream extendit, & a S. Antonio, in loco nuncupato Harmatij sito, vsque ad Blachernas & portam auream. Duæ autem factiones populi, ab ipso ei rei destinatæ, muros istos condiderunt, vti habetur in libro de Ædificiis.

ΠΕΡΙ ΑΔΙΑΒΗΝΗΣ.

ΑΥΤΗ ἡ χώρα κεῖται περὶ τῆς Μεσοποταμίας ὡς ὁπὶ ἀνατολὴν, πέραν τῦ Τίγριδος. ἐν αὐτῇ δέ ἐστιν ἡ ἄσφαλτος, ἡ λεγομένη Νάφθα. λέγεται δὲ Αδιαβηνὴ, διὰ τὸ εἶναι πλείονας ποταμοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ δυσχερεστέρα ποιεῖν τὴν διάβασιν. ἐκεῖ που ἐστὶ καὶ ἡ Νινευί. τοσαύτην δὲ ἀσφάλταν ποιεῖ τοῖς κτίσμασιν ἡ ἄσφαλτος, ὥστε ταῖς ὀπταῖς πλίνθοις καὶ τοῖς λεπτοῖς λίθοις συμμιγεῖσα, ἰσχυροτέρα γίνεται παντὸς σιδήρου. ἐκεῖσε δέ ἐστι καὶ τὸ Αορνου τόμα, ἐξ οὗ δεινὸν πνεῦμα ἀναδίδοται, ὥς" ὄπτιλον ζῶον ἅπαν καὶ πετεινὸν ἀποφθείρειν, εἰ μὴ τύχοι ὀσφραινθὲν αὐτῶν. καὶ οὐ κατ' εὐθείαν ἐξέρχεται· ὀλίγον δὲ ἀνερχόμενον ἄφεσι καὶ πάλιν αὐτομακλᾶται, καὶ ἐκ τούτου τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζεται. καὶ τὰ πέριξ Ασίας ὥσπερ πάντα ὀσφραινόμενα φθείρει, πλὴν τῶν εὐνούχων.

B C

Hæc regio Mesopotamiæ obiacet, orientem versus, vltra Tigridem. In ea Naphtha bitumen gignitur. Dicitur autem Adiabene, quod plures in ipsa sint fluuij & transitum reddant difficilem. Ibi etiam sita est Niniue. Cæterum bitumen coctis lateribus & minutis lapillis permistum, ædificia quouis ferro solidiora efficit. Illic quoque est Auerni ostium, vnde grauis exudat halitus, qui odore suo quoduis tam terrestre quam volatile animal perimit. Verum non recta egreditur, sed cum paulum emersit, languescit & refringitur, eoque modo aues altius volantes discrimen euadunt: omnia vero, quæ circumsitus Asiæ tractus continet, odore suo corrumpit, præterquam Eunuchos.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ, σηλῶν, καὶ θεαμάτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

DE SIGNIS, STATVIS & aliis spectatu dignis Constantinopoli.

Περὶ ἀγάλματος τῦ Ιδνου.

De simulacro Iani.

ΤΟ ἄγαλμα τῦ Ιδνου ἱστορῦσι τετράμορφον, διὰ τὰς τεσσάρας ὥρας. ἄλλοι δὲ πλάττουσι αὐτὸν ἐν τῇ δεξιᾷ κλεῖδα κατέχειν, ὡς ἀρχὴν τῦ χρόνου, καὶ ἄνοιξιν τῦ ἐνιαυτῦ καὶ θυρεόν. ἕτεροι δὲ τῇ δεξιᾷ χεῖρα κρατεῖν
27. ψήφων τριακόσια, τῇ δὲ εὐωνύμῳ ἑξήκοντα πέντε, ὡσανεὶ πατέρα τῦ χρόνου.

SIMVLACRVM Iani quadriforme esse tradunt, propter quatuor anni conuersiones. Alij fingunt eum dextra manu clauem gestare, quasi principium temporis, atque anni aperturam & Ianitorem. Quidam vero formant ipsum, dextra manu trecentos, sinistra autem sexaginta quinque calculos tenentem, tanquam patrem anni.

D

Περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος δόρυ.

De simulacro hastato.

Τὸ τῆς Αθηνᾶς ἄγαλμα δόρυ κρατεῖ, διὰ τὸ σταθερὸν καὶ ἀνδρεῖον. ὁμοίως καὶ ἀσπίδα, διὰ τὸ πᾶσαν ὑπεβουλὴν διὰ τῆς σοφίας ἀπωθεῖσθαι. ἡ αὐτὴ γὰρ ἔστι τῷ νῷ. καὶ περικεφαλαίαν δεδόασιν αὐτῇ, διὰ τὸ εἶναι τῆς σοφίας τὸ ἀκρότατον, ἀθέατον. καὶ ἐλαίαν, ὡς καθαροτάτης οὐσίας οὖσης. φωτὸς γὰρ ὕλη ἡ ἐλαία. καὶ Γόργονα δι-

MINERVÆ simulacrum hastam tenet ad significandum eius constantiam, & fortitudinem similiter etiam clypeum, quod omnes insidiæ sapientia repellantur. Minerua enim & mens, idem sunt. Galeam porro illi tribuunt propterea quod sapientiæ culmen sub aspectum non cadit: & oleam ob naturæ puritatem; quippe quia huius materia est olea. Gorgonem quoque

in ipſius pectore collocant, ob mentis celeritatem.

A δόασιν ὅτι τῦ ςήθους αὐτῆ, ἀφ' ὃ ταχὺ τῦ νοῦ.

De ſimulacro tenente citharam.

FINGVNT Apollinem manibus tenere citharam; ſolem nempe intelligunt, qui auctor eſt conſonantiæ omnium rerum. Admixtus enim reliquis aſtris, omnia generat & producit.

Περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος κιθάραν.

Κιθάραν ὅτι χερσὶν πλάτθουσι τῦ Ἀπόλλωνος, οἱονεὶ τὸν ἥλιον τῦ παντὸς ἁρμονίαν. κρινάμενος γὰρ τοῖς λοιποῖς ἄστρασι, καὶ τίκτει καὶ ζωογονεῖ.

De ſimulacro tenente forficem æneum.

IVNONEM dicunt eſſe aerem, & quoniam aer purgat, fingunt Iunonis ſimulacrum geſtare forficem æneum, ſumpta tranſlatione a forfice, quo capilli reſecantur & corpus glabrum redditur.

B

Περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος ψαλίδα χαλκῆν.

Τὴν Ἥραν λέγουσιν εἶναι τὸν ἀέρα· καὶ ἐπεὶ ὁ ἀὴρ καθαίρει, ποιοῦσι τῆς Ἥρας τὸ ἄγαλμα βαστάζειν ψαλίδα χαλκῆν. ἀπὸ μεταφορᾶς ψαλίδος, τῆς ἄνω χειρουσίης τὰς τρίχας, καὶ καθαρὸν ἀποδεικνυούσης τὸ σῶμα.

De ſimulacro turrigero.

CERERÉM veteres terram vocant; & quoniam cuiuſque vrbis ſedes terra eſt, fingitur turrita quaſi vrbes geſtaret.

Περὶ ἀγάλματος βαστάζοντος πύργον. 28.

Τὴν Δήμητραν οἱ παλαιοὶ τὴν γῆν καλοῦσι· καὶ ὅπου ἕδρα πάσης πόλεως ἡ γῆ ἐστιν, ὡς βαστάζουσα τὰς πόλεις, πλάττεται πυργοφόρος.

De ſimulacro pectinem gerente.

VENERIS ſimulacrum pectinem gerit. Olim enim mulieribus Romanis accidit, vt peſtilenti prurigine laborarent: cumque omnes raderentur, nulli vſui eis pectines fuerunt. Nuncupantes autem Veneri votum, capillos receperunt, & Deam ſimulacris honorarunt pectinem gerentibus: fingunt eam quoque barbatam, & maris atque fæminæ inſtrumenta genitalia habere: eo quod præſidem eſſe Deam aiunt vniuerſæ generationis, & a lumbo quidem ſuperiore virum, cætera fæminam. Præterea fingunt eam equeſtrem, propterea quod Æneas eius filius cum ad occaſum nauigaret, equum poſtea conſcendit, & matrem huiuſmodi ſimulacro honorauit.

C

D

Περὶ ἀγάλματος κτένα φέροντος.

Τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα κτένα φέρει. ἐπειδὴ σωφρόνη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ, κνήφιον λοιμώδη γενέσθαι, καὶ ξυρωμένων πασῶν, γενέσθαι αὐτὰς οἱ κτένες ἀχρεῖοι. εὐξαμένας δὲ τῇ Ἀφροδίτῃ, ἀπατεινωθῆναι, ἱμᾶσαί τε αὐτὴν ἀγάλμασι κτένα φέρουσι. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ γένυσιν ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ ἄρρενος καὶ θηλείας ὄργανα. αὐτὴν γὰρ λέγουσι ἔφορον γενέσεως τῦ παντός. καὶ ἀπὸ τῆς ὀσφύος τῆς ἄνωθεν, λέγουσιν αὐτὴν ἄρρενα, τὰ δὲ κάτω θήλεαν. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ ἐφιππον· ὅτι Αἰνείας ὁ υἱὸς αὐτῆς πλέουσας μέλλει τῆς δύσεως, μὴ τὸν ἵππον ἐπέβη, καὶ τὴν μητέρα ἐτίμησεν τοιούτῳ ἀγάλματι.

De ſimulacro Iouis.

SIMVLACRVM Iouis fingunt ſedere ſuperne nudum, inferne tectum; & læua quidem manu ſceptrum tenere, dextra vero aquilam protendere. Quod autem ſedeat, ſtabilitatem potentiæ ſignificat: quod ſuperne ſit nudum, innuit ipſum intelligentibus & cæleſtibus mundi partibus eſſe conſpicuum. Cætera teguntur, quod Deus humi repentibus eſt ignotus. Sceptrum in læua, poteſtatis indicium: Aquila altera manu extenta, ſignifi-

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Διός.

Ἄγαλμα πλάττουσι τῦ Διὸς καθήμενον, ἔχον τὰ μὲν ἄνω γυμνὰ, τὰ δὲ κάτω σκεπασμένα. κρατεῖ δὲ τῇ μὲν ἀριστερᾷ σκῆπτρον, τῇ δὲ δεξιᾷ ἀετὸν προτείνει. καὶ τὸ μὲν καθέζεσθαι, τὸ ἑδραῖον τῆς δυνάμεως αἰνίττεται· τὸ δὲ τὰ ἄνω γυμνὰ ἔχειν, ὅτι φανερὸς τοῖς νοεροῖς καὶ τοῖς οὐρανίοις τῦ κόσμου μέρεσι. τὰ δὲ λοιπὰ σκέπεται· διό τι τοῖς χαμαιζήλοις ὁ θεὸς ἄγνωστος· τὸ δὲ τῇ λαιᾷ σκῆπτρον κατέχειν, τὸ ἐξουσιαστικόν· τὸ δὲ τῇ ἑτέρᾳ προτείνειν ἀετὸν, δη-

29.

λοῖ, ὅτι τῶν ἀεροφόρων πνευμάτων κρατεῖ, ὡς ὁ ἀετὸς τῶν μεταρσίων ὀρνέων. διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν διακόσμησιν.

A cat eum ſpiritibus aeris imperare, vt aquilam volucribus. Alias etiam ipſum fingunt tria mala geſtantem manu, quod vniuerſus terrarum orbis in tres diuiſus ſit partes.

Περὶ ἀγάλματος πτερωτοῦ Ερμοῦ.

Τὸν Ερμῆν οἱ Ελλῆνες καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων, κατὰ τὴν αὐτῶν πεπλανημένην μυθολογίαν, υἱὸν Διὸς λέγουσι καὶ Μαίας, οἷς τοῦ νοῦ καὶ τῆς φρονήσεως. ἐκ νοῦ γὰρ καὶ φρονήσεως ὁ λόγος γεννᾶται. διὰ τοῦτο καὶ πτερωτὸν αὐτὸν ποιοῦσι, ὡς ταχύν. οὐδὲν γὰρ λόγου ταχύτερον. καὶ Ομηρος, ἔπεα πτερόεντα. πάντων δὲ νεώτατον αὐτὸν ἐργάζονται, διὰ τὸ μὴ γηράσκειν τὸν λόγον. ἀλλὰ καὶ τετράγωνον αὐτὸν ποιοῦσι, διὰ τὴν στερρότητα τοῦ ἀληθοῦς λόγου.

De ſimulacro Mercurij alati.

GRÆCI & Romani veteres ſecundum falſam eorum mythologiam dicunt Mercurium Iouis & Maiæ filium eſſe, id eſt, mentis & prudentiæ: nam ex mente & prudentia oritur oratio. Propterea etiam alatum fingunt, qui ſermone nihil eſt velocius: Vnde Homerus verba vocat alata. Præterea B fingunt eum omnium deorum natu minimum, quia non ſeneſcit oratio: atque etiam quadratum, ob veri ſermonis firmitatem & conſtantiam.

Περὶ ἀγάλματος Ερμοῦ βαστάζοντος μάρσιπον.

30. Τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι, καὶ ἐμπόριον τὸν Ερμῆν. ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱστῶσι βαστάζειν μάρσιπον. ἀλλὰ καὶ οἱ Φοίνικες τοὺς θεοὺς αὐτῶν πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια χρυσᾶ. ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναστείας. οἱ δὲ Ελλῆνες σιδηροφοροῦντας αὐτοὺς πλάττουσιν, ὡς τοῖς ὅπλοις ὑποταττομένους τὸ ἀνθρώπινον.

De ſimulacro Mercurij marſupium geſtante.

MERCVRIVM lucri auctorem perhibent & præſidem mercaturæ, eamque ob cauſam marſupium illi tribuunt. Phænices quoque Deos ſuos fingunt geſtare aurea marſupia, quod aurum ſit potentiæ ſymbolum. Græci vero eos fingunt armatos, quod ar- C mis humanum genus ſubiugetur.

Περὶ ἀγάλματος Εὐγνωμοσύνης.

Τὸ ἄγαλμα τῆς Εὐγνωμοσύνης τῇ δεξιᾷ χειρὶ σκῆπτρον κατέχει, ὡς ἀγχίνου οὔσης τῆς εὐγνωμοσύνης. τῇ δὲ ἀριστερᾷ βιβλίον, διὰ τὸ τὸν εὐγνώμονα δέεσθαι ἀναμνήσεως, ἥτις διὰ βιβλίων γίνεται.

De ſimulacro gratitudinis.

GRATITVDINIS ſimulacrum dextera ſceptrum tenet, quod ingenio ſit candido. Siniſtra vero librum, quod probus vir recordatione opus habeat, quæ librorum adminiculo acquiritur.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Πριάπου.

Τὸ ἄγαλμα τοῦ Πριάπου, τοῦ Ωρου παρ' Αἰγυπτίοις καλουμένου, ἀνθρωπόμορφον ποιοῦσι, τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον κατέχον, ὡσανεὶ παρὰ τὸ φανῆναι τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν. ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ τὸ αἰδοῖον D αὐτοῦ ἐντεταμένον, ὅτι τὰ κρυπτὰ ἐν τῇ γῇ σπέρματα, φανερὰ καθίστησιν. ἔχει δὲ καὶ πτερά. κατὰ μέσον δὲ τῶν πτερῶν δισκοειδεῖς κύκλους. τὰ μὲν πτερὰ, διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως. τοὺς δὲ κύκλους, διὰ τὴν τοῦ δίσκου περιφέρειαν. ταυτὸν γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσιν.

De ſtatua Priapi.

SIMVLACRVM Priapi, quem Horu Ægyptij indigitant, forma humana fingunt, dextra ſceptrum tenens, eo quod terra, marique appareat: ſiniſtra vero penem tentum contrectans, quod occultata in terra ſemina producat. Habet etiam alas, & in medio alarum circulos diſco ſimiles: illas quidem propter celerem eius motus. Hos vero ob rotunditatem corporis ſolaris. Eumdem enim Priapum atque ſolem eſſe exiſtimant.

Περὶ ἀγάλματος τῆς γῆς.

31. Τὴν γῆν λέγουσι Εστίαν, καὶ πλάττουσι αὐτὴν γυναῖκα, τύμπανον βαστάζουσαν. ἐπεὶ τοὺς ἀνέμους ἡ γῆ ὑφ' ἑαυτὴν συγκλείει.

De ſimulacro Terræ.

TERRAM vocant Veſtam, eamque fingunt mulierem, tympanum geſtantem, quod terra ventos in ſe concludat.

De simulacro cornuto.

SIMVLACRVM hoc est Seleuci, qui propter fortitudinem cognominatus est Nicator, & filio suo Antiocho dedit propriam coniugem Stratonicen, amore illius capto, & præ amore ægrotanti, & dissimulanti morbum, quem Erasistratus medicus deprehendit. Cæterum tradunt Seleucum cum Alexandro Macedoni sacrificanti taurus effugisset, bestiam cornibus prehensam, solum tenuisse, eaque de causa capiti simulacri eius cornua imponunt.

De Atrabaticis.

IN festis, & victoriis, & præsentibus legatis, induebant tunicas variegatas, auro & purpura, vel alia re ornatas: in vulgaribus autem conuentibus, xerampelino colore tinctas, quas vocant Atrabaticas, aut quia nigrum appellant atrum, aut quoniam illis vna cum trabeis vti solent: nam vestes sumptuosæ nominantur trabeæ.

De Augusteone.

QVINTA die mensis Octobris, præfecti regionum vrbis in Gusteo seu foro cibario, choreas ducebant in honorem Imperatoris illius temporis. Hunc igitur locum vulgus Augustionem nominat. Ibidem Constantinus magnus sibi suæque matri statuam posuit, eamque ob causam locum vocauit Augusteum seu Augustalem, cum antea Gusteum siue forum cibarium appellabatur.

De statuis in arcu Cameræ fori.

IN arcu Cameræ fori collocatæ erant duæ statuæ, Helenæ & Constantini, & in earum medio Crux, cui inscriptum erat: vnus sanctus, vnus Dominus, Iesus Christus in gloria Dei Patris, Amen. Item visebantur ibi duæ Angelorum statuæ alatæ: erectæ autem fuerunt a Præfecto fori.

De statua Equestri in Augusteone, tenente crucem & globum.

CVM Iustinianus templum sanctæ Sophiæ exædificasset, repurgauit quoque aream ante ipsum sitam, eamque marmoribus exornauit, cum antea

A

Περὶ ἀγάλματος ἔχοντος ἐν τῇ κεφαλῇ κέρατα.

Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Σελεύκου, οὗ δι' ἀνδρείαν ὀνομασθέντος Νικάτορος, τοῦ δόντος τῷ υἱῷ αὐτοῦ Αντιόχῳ Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἐρασθέντι αὐτῆς, καὶ διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα ἀσθενήσαντι, καὶ ἐπικρυπτομένῳ· γνωσθέντι δὲ ὑπὸ Ερασιστράτου τοῦ ἰατροῦ. φασὶ δὲ σύνοντα Σέλευκον Αλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, ταῦρον θυομένῳ ἀποδράντα, μόνον Σέλευκον περιγενέσθαι αὐτοῦ, τῶν κεράτων κρατήσαντα· καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἀγάλματι αὐτοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ περιτιθέασι κέρατα.

B

Περὶ Ατραβατικῶν.

Εν τοῖς ἑορταῖς καὶ τοῖς ἐπινικίοις, καὶ παρόντων πρεσβέων, ἐνεδύοντο χλαμύδας ποικίλας, ἀπὸ χρυσοῦ καὶ πορφυρᾶς, ἢ ἄλλως πῶς πολυτελεῖς. ἐν δὲ ταῖς κοιναῖς συνόδοις, ξηραμπελίνας ᾧ χρώματι, ἃς ἐκάλουν Ατραβατικὰς, ἀπὸ τοῦ χρώματος. ὃ γὰρ μέλαν ἄτρον καλοῦσι. ἢ ὅτι μετὰ τραβέων ταυταῖς εἰώθασι χρῆσθαι. τραβέαι δὲ λέγονται αἱ πολυτελεῖς χλαμύδες.

Περὶ τοῦ Αὐγουστιῶνος.

Τῇ πέμπτῃ τοῦ Οκτωβρίου μηνὸς, ἐχόρευον 32.
C οἱ ῥεγεοναρχαι ἐν τῷ Γουστείῳ, ἤγουν ᾧ ὀψοπωλίῳ, εἰς τιμὴν τοῦ βασιλεύοντος κατὰ τὸν καιρόν. τὸν αὐτὸν οὖν τόπον οἱ ἰδιῶται Αὐγουστιῶνα καλοῦσιν· ἐν ᾧ καὶ στῆλαι ἔστησαν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς, διὸ καὶ ἐπωνόμασε τὸν τόπον Αὐγουστεῖον, πρότερον Γουστεῖον λεγόμενον, ἤγουν ὀψοπώλιον.

Περὶ στηλῶν τῶν ἐν τῇ ἀψίδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου.

Εν μὲν τῇ ἀψίδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου, ἵσταντο δύο στῆλαι Ελένης καὶ Κωνσταντίνου, καὶ σταυρὸς μέ-
D σον αὐτῶν, γράφων· Εἷς ἅγιος, Εἷς κύριος, Ιησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς, ἀμήν. ὁμοίως καὶ δύο ταχυδρόμων στῆλαι πτερωταί· ἀνετέθησαν δὲ παρὰ τοῦ τὸν φόρον ἐπαρχοῦντος.

Περὶ τοῦ ἐν Αὐγουστιῶνι ἀγάλματος ἐφίππου, κρατοῦντος σταυρὸν καὶ σφαῖραν.

Κτίσας ὁ Ιουστινιανὸς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐκαθάρισε τὴν αὐλὴν, καὶ ἐμαρμάρωσεν αὐτὴν, ὃ πρότερον

εν οὖσαν Γουστεῖον, ἤγουν ὀψοπώλιον. ὃν ἔστη- A Gusteum siue forum cibarium esset: ideoque statuam suam equestrem ibi supra columnam erexit, quæ sinistra manu tenet globum, cui crux superinfixa est, significans, quod ob fidem in crucem vniuersi terrarum orbis Imperium adeptus sit. Globus nempe terram significat, ob rotundam eius figuram: fidem vero Crux, quia Deus in carne illi fuit affixus. Dexteram manum versus orientem extendit, Persarum seditionem innuens, eosque extensione & repulsu manus prouincias Romanas inuadere vetans, his quasi verbis: state Persæ, nec vlterius progredimini, neque enim conducet vobis.

σε τὸν ἑαυτῆ στήλην ἔφιππον ὅτι κίονος· καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χεὶ φέρει σφαῖραν, ἐμπεπηγότος σταυροῦ ἐν αὐτῇ, ὡς ἀφὰ τῆς εἰς τὸν σταυ-
33. ρὸν πίστεως, τῆς γῆς πάσης ἐγκρατὴς γενομένης. σφαῖραν μὲν ἡ γῆν, ἀφὰ δὲ σφαιροειδὲς τὸ αὐτῆς σχῆματος. πίστις δὲ ὁ σταυρός, ἀφὰ τὸν ἐν αὐτῷ προσπλωθέντα σαρκὶ Θεόν. τὸν δεξιὸν χεῖρα ἀνατεταμένην ἔχει κατὰ ἀνατολάς, σάσιν τῶν Περσῶν σημαίνων, καὶ μὴ μεταβαίνειν ὅτι τῆς Ρωμαϊκῆς γῆς, ἀφὰ τῆς ἀναπαύσεως καὶ ἀπιώσεως τῆς χερὸς βοῶν. στῆτε Πέρσαι, καὶ μὴ προσω χωρεῖτε, οὐ γὰρ συνοίσει ὑμῖν.

B

Περὶ τοῦ ἐν τῷ βορείῳ μέρει φόρου ἱσταμένου σταυροῦ.

Ὅτι πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ φόρου ἵσταται σταυὸς, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν ᾧ οὐρανῷ χρυσέμπλεκτον· καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηριακοῖς μέρεσι στρογγύλοις, μήλοις. ἔνθεν καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι μέχρι τοῦ νῦν.

De cruce in septemtrionali parte fori collocata.

In septemtrionali parte fori collocata est Crux, instar illius quam Constantinus magnus in cælo vidit, auro obducta, habensque in apicibus rotunda mala. Ibidem filiorum eius statuæ auratæ vsque in hodiernum diem conspiciuntur.

Περὶ τοῦ Ξηρολόφου.

Ὅτι τὸν Ξηρόλοφον πρότερον λίνες θέαμα ἐκάλουν. ἐν αὐτῷ γὰρ ἕστασαν κοχλίαι δεκαέξ, καὶ Ἀρτέμιδος στήλη, καὶ Σεβήρου τοῦ κτίσματος, C καὶ θεαμάτων πεῖραι. ἔνθα ἐθυσίαζε πολλὰς θυσίας Σεβῆρος, καὶ χρησμοὶ πολλοὶ ἐν τῷ τό-
34. πῳ γεγόνασι. καθ' ὃν καιρὸν καὶ κόρη παρθένος ἐτύθη. καὶ θέσις, ἡ ἀστρονομική, τριάκοντα ἔξ χρόνους διαρκέσασα. ὁ αὐτὸς δὲ Ξηρόλοφος, καθὼς ὁ Δαχρινόμενος λόγος φησὶν, τὸν στήλην εἶχε τότε μικροῦ Θεοδοσίου καὶ Οὐαλεντινιάνου, καὶ Μαρκιάνου κάτωθεν τοῦ κίονος. σῶμα δὲ χαλκοῦ πεπλωκέναι τὰς στήλας.

De Xerolapho.

Xerolaphvm quidam prius Theama vocabant. In illo enim sexdecim cochleæ erant, & statua Dianæ, & Seueri conditoris, & Theamatium tripes. Ibi Seuerus multa sacrificia fecit, eodemque in loco multa oracula edita sunt. Quo tempore etiam puella virgo illic immolata est. Fuit etiam thesis Astronomica, quæ annos triginta tres durauit. In eodem Xerolapho, vt vulgo fama fertur, collocatæ erant statuæ Theodosij Iunioris, & Valentiniani, & Marciani infra columnam, quæ postea terræ motu corruerunt.

Περὶ τῶν δύο σταυρῶν τῶν λῃστῶν, καὶ τοῦ βικίου τοῦ ἔχοντος μύρου.

Ὅτι κάτωθεν τοῦ φόρου, κεχωσμένοι εἰσὶν οὗτοι οἱ δύο σταυροὶ, καὶ βίκιον μύρου οὗ ἠλείψατο ὁ Χριστὸς, καὶ πολλὰ ἕτερα σημειοφορικά. ὑφέντα μὲν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἀσφαλισθέντα δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

De duabus crucibus latronum, & vrceolo vnguentario.

In inferiori parte columnæ fori depositæ erant duæ cruces duorum latronum, qui vna cum Christo crucifixi sunt: & vrceolus vitreus vnguenti, quo Christus inunctus fuit, & multa alia admiranda, quæ a Constantino magno ibi collocata, Theodosius magnus, quo tutius asseruarentur, inde abstulit. D

Περὶ τῆς γεφύρας πέραν τοῦ ἁγίου Μάμαντος.

Ὅτι εἰς τὸν ἁγίου Μάμαντα πέραν ἵστα-

De ponte, qui est vltra S. Mamantem.

Vltra sanctum Mamantem erat

pons magnitudine æqualis Chalcedonenſi duodecim fornicibus conſtans, infra quem magnus fluuius tranſibat, in primis menſe Februario. Ibidem ſtabat Draco æreus, & quod quidam draconem in iſto ponte habitare crederent, multæ virgines ibi immolatæ ſunt, & magna copia ouium, bouum & volucrium. Nam quidam Baſiliſcus qui a parte Numeriani Cæſaris ſtetit, loci amore captus, ædes ibi extructas inhabitauit, & templum maximum Ioui excitauit, quod cum cæteris omnibus ædificiis Zeno ſecundo ſui Imperij anno euertit.

A ρ γέφυρα μεγάλη, ὁποία τῆς Χαλκηδόνος, δώδεκα καμάρας ἔχουσα. ποταμὸς δὲ κατήρχετο παμμεγέθης, καὶ μάλιστα τῷ Φεβρουαρίῳ μηνί. ἔνθα καὶ Δράκων ἵστατο χαλκοῦς, ἀφ' ὃ λέγειν τινὰς, δράκοντα οἰκεῖν τὴν γέφυραν, πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν, & πλήθη τετραπόδων, & βοῶν, & ὀρνέων. Βασιλίσκος γάρ τις ἐραστὴς τοῦ τόπου, ὃς ἐπὶ τῆς ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος κτίσας κατῴκησεν ἐν αὐτῷ. ἔνθα 35.
καὶ ναὸν τοῦ Διὸς ἤγειρε παμμεγέθη. Ταῦτα δὲ πάντα, Ζήνων τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ κατέσκαψεν.

De S. Mena.

B

Περὶ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ.

CVM Eccleſia S. Menæ in arce repurgaretur, magna ibi multitudo oſſium gigantum in ampla quadam foſſa reperta eſt, quæ Anaſtaſius Imperator cum ſumma admiratione conſpicatus, in Palatium tranſponi curauit.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὄρυγμα εὑρέθη, ὅτε σκαφαίζετο, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων μεγάλων εἰς πλῆθος, ἃ ἵνα θεασάμενος Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς, εἰς τὸ παλάτιον κατέθετο τὰ ὀστᾶ εἰς θαῦμα ἔξαίσιον.

De ſtatua Eunuchi in Chelone.

IN templo S. Martyris Procopij in Chelone ſtatua cuiuſdam Eunuchi poſita fuit, in cuius pectore hæc inſcripta erant: Quiſquis hoc ſignum loco mouerit, laqueo pereat. Erat autem ſtatua Platonis cubicularij, qui temporibus Baſiliſci Imperatoris viuus arſit. Cum autem cognati eius poſtularent ab Imperatore, vt memoriæ illorum, qui Imperatori aduerſarentur, Platoni Eunucho ſtatua poneretur, haudquaquam prohibuit. Cum vero templum S. Martyris renouaretur, in Hipodromum ſtatua illa tranſlata eſt. Ædes autem ipſius Eunuchi hodieque ſuperſunt in Chelone.

Περὶ ϛήλης εὐνούχου ἐν τῇ Χελώνῃ.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου ἐν τῇ χελώνῃ, ϛήλη ἵσταται εὐνούχου τινός, ἣ ἐν τῷ ϛήθει ἐγράφη. ὁ μεταθεὶς θυμάτια ὃ βαστάζω ἀποθανέτω. ἦν δὲ ἡ ϛήλη Πλάτωνος κουβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως Βασιλίσκου πυρίκαυστος γέγονεν. οἱ δὲ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἠτήσαντο τὸν βασιλέα, εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀντεροῦσι βασιλεῖ, ϛήλην θεῖναι τῷ Εὐνούχῳ Πλάτωνι. ὁ δὲ οὐκ ἐκώλυσεν. ἐν δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος ναὸν, μετετέθη εἰς τὸ ἱπποδρόμιον. οἱ δὲ οἶκοι τοῦ αὐτοῦ εὐνούχου σώζονται ἐν τῇ χελώνῃ ἕως τῆς σήμερον.

De loco Cynegio.

D

Περὶ τοῦ τόπου τοῦ καλουμένου Κυνηγίου. 36.

IN Cynegium olim violenta morte peremti proiiciebantur, eoque in loco ſtatuæ quædam poſitæ erant. Huc Theodorus Anagnoſtes cum Himerio Chartulario profectus, vidit ſtatuam minime longam, ſed valde latam. Me igitur eam admirante, inquit Himerius, quiſnam Cynegium condidit? tum ego; Maximinus condidit, Ariſtides vero dimenſus eſt. Quo dicto, protinus ſtatua illa ex alto delapſa, Himerium afflixit, vt extemplo moreretur. Me autem perterrito, & ad templum confugiente, &, quod acciderat, annuntiante, nemo id, do-

Ἐν τῷ Κυνηγίῳ, ὃ πρότερον ἐρρίπτουτο οἱ βιοθάνατοι. ἦσαν δέ τινες ἐκεῖσε ϛῆλαι. ἀπελθὼν δὲ Θεόδωρος ὁ ἀναγνώστης μετὰ Ἡμερίου χαρτουλαρίου, εἶδεν ἐκεῖσε ϛήλιον μικρὸν τῷ μήκει καὶ πλατείαν πάνυ. ἐμοῦ δὲ θαυμάζοντος, φησὶν ὁ Ἡμέριος, θαύμαζε ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιόν ἐστιν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Μαξιμῖνος ὁ κτίσας, καὶ Ἀριστείδης ὁ καταμετρήσας. παραυτὰ πεσεῖν τὴν ϛήλην ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, & κρούσαν τὸν Ἡμέριον, καὶ παραυτὰ θανατῶσαι. ἐμοῦ δὲ φοβηθέντος, καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν φυγόντος, καὶ καταγγέλλοντος τὸ συμβάν, οὐδείς μοι ὑπίστευ-

σεν, ἕως αὖ ὅρκοις αὐτὸ ἐβεβαίωσα, οἱ ὧν οἰκεῖοι τῷ A nec iureiurando confirmarem, credi-
τελθυτήσαντος, καὶ οἱ φίλοι τοῦ βασιλέως, σὺν dit. Aliquot igitur ex peremti cogna-
ἐμοὶ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ κυνηγίῳ, καὶ πρὸ τοῦ τὸ tis & familiaribus Imperatoris me-
πτῶμα ἰδεῖν τὸν ἄνδρα, τὸ πτῶμα τῆς στήλης cum ad Cynegium abierunt, & ante-
ἐθαύμαζον. Ἰωάννης δέ τις φιλόσοφος φησὶν, ὅτι quam Himerium proſtratum animad-
εὗρεν, ἐπὶ τούτου τοῦ ζωδίου ἔνδοξον ἄνδρα τε- uertiſſent, ſtatuæ caſum admirati ſunt.
θνηξόμενον ὑφ' οὗ Φιλιππικὸς ὁ βασιλεὺς πλη- Cæterum Ioannes quidam Philoſo-
ροφορηθεὶς, ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζῴδιον ἐν αὐτῷ τῷ τό- phus, pridem ſe inueniſſe dixit, fore
πῳ καταχωσθῆναι. vt iſto ſigno præclarus quidam vir op-
primeretur. Quamobrem Philippicus
Imperator illud ſignum in eodem lo-
co terra obrui iuſſit.

Περὶ τῶν δύο στηλῶν Βηρίνης τῆς τοῦ μεγάλου Λέοντος.

De duabus ſtatuis Verinæ, vxoris Leonis magni.

37.

Δύο στῆλαί εἰσι τῆς Βηρίνης, μία μὲν νοτιωτέρα B Dvæ ſunt ſtatuæ Verinæ, vna au-
πλησίον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου, μετὰ τὴν ἄνοδον ſtrum verſus prope S. Martyrem Aga-
τῶν ἐκεῖσε βαθμίδων· ἑτέρα δὲ ἀντίκρυς αὐτῆς, πλη- thonicum poſt aſcenſum graduum: al-
σίον τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Βαρβάρας. καὶ ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Ἀγα- tera e regione, prope templum S. Bar-
θονίκου γέγονε ζῶντος Λέοντος Μακέλλη τοῦ ἀνδρὸς αὐ- baræ. Quæ ad S. Agathonicum eſt,
τῆς. ἡ δὲ τῆς ἁγίας Βαρβάρας, μετὰ τὸν τελευτὸν ſuperſtite adhuc Leone Macela eius
αὐτῆς, ἐνίκα Βασιλίσκον τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἔσεσε, marito, poſita eſt: quæ prope S. Bar-
φυγόντος Ζήνωνος τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς. baram, poſt eius obitum, quando Ba-
ſiliſcum fratrem ſuum coronauit, Ze-
none genero fugato.

Εὐφημίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς στήλη, ἐν τῇ Euphemiæ vxoris Iuſtini Thracis ſta-
ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ, τῇ ὑπ' αὐτῆς κτισθείσῃ ἐστηλώθη. tua poſita eſt in templo S. Euphemiæ,
quod ipſa condidit.

Ἀρκαδίας τῆς γυναικὸς Ζήνωνος, τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ Arcadiæ ſecundæ vxoris Zenonis
στενοχωρίῳ, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῆς Βαθρῶν τῶν λε- ſtatua collocata eſt, prope gradus, qui
γομένων τόπων, ἐν τοῖς τοῦ Δεξικρατήτου μέρεσιν, εἰς vocantur Topi, in regione Michaelis
Ἀρκαδιανὰς ἐστηλώθη, ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ C Archangeli, in thermis Arcadianis.
Βασιλίσκου, καὶ σέκρετον τὸν τόπον ἐποίησε. τῆς δὲ πρώ- Ibi olim Zeno iudicium exercuit in
της αὖθις γυναικὸς Ἀριάδνης καὶ αὖθις τοῦ Ζήνωνος ἐν eos, qui Baſiliſci partes ſecuti fuerant,
τῇ βασιλικῇ πύλῃ τῆς χαλκῆς ἕστησεν. & locum illum fecit Secretum. Pri-
mæ autem vxoris eius Ariadnæ, ipſiuſ-
que Zenonis ſtatuæ poſitæ ſunt ad por-
tam regiam domus nuncupatæ æreæ.

Ὅπι δὲ τῇ χαλκῇ πλησίον ἄνωθεν Πυλχερείας τῆς Paulo ſuperius in eadem Chalce,
38. ἀοιδίμου, ὡς πρὸς τὸν περίπατον τοῦ παλατίου, ἀνε- prope ambulacrum Palatij, erecta eſt
γέρθη στήλη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καὶ ὁ Ζήνων καὶ ἡ Ἀριάδ- ſtatua inclytæ Pulcheriæ. Ibidem vi-
νη ἵστανται. καὶ ἕτεραι δύο στῆλαι πεζαὶ ὑπὲρ κίονος βρα- ſuntur Zenonis & Ariadnes ſtatuæ, &
χέως ἵστανται, Σεκοιώδου φιλοσόφου ἐλεγεῖα ἔχουσαι. aliæ duæ pedeſtres ſupra columnam
ἀντικρὺς δὲ τῆς χαλκῆς ἀψῖδος, Γοργονοφθεῖς κεφα- exiguam, Secundi Philoſophi diſti-
λαὶ ἡμίσταλαι δύο, αἵτινες εἰσι χρυσόμβαφοι γυναικεῖαι. chis ornatæ. Ex aduerſo autem arcus
ἤγειρται δὲ καὶ ἀπὸ Ἐφέσου ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀρτέμιδος στή- eiuſdem Chalcæ, ſpectantur capita
λαι ὀκτώ. καὶ αἱ μὲν τέσσαρες ἐν τοῖς τοῦ Ταύρου μέρεσιν D duo Gorgonum, facie muliebri, di-
ἐν τοῖς παλαιοῖς παλατίοις πρὸ εἰσόδου στῆναι, Κων- midiata & auro obducta. Ex templo
σταντίνου, καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν υἱῶν Dianæ Epheſiæ octo ſtatuæ allatæ fue-
αὐτοῦ, καὶ Γάλλου. αἱ δὲ τέσσαρες ἐν τῷ τῆς χαλκῆς δυσνύ- runt, quarum quatuor in regione Tau-
μῳ μέρει. ἔνθα καὶ σταυρὸς ἵστατο Ἰουστινιανοῦ ἐπιπή- ri in Palatio antiquo collocatæ ſunt,
γει, καὶ στήλη χρυσόμβαφος Βελισαρίου, καὶ Τιβερίου, Conſtantini, & Iuliani, & vxoris li-
καὶ τῶν κυρτοειδοῦς Θρᾳκῶν, καὶ Ἰουστινιανοῦ. ὁ πρῶ- berorumque eius, & Galli: reliquæ
τος λεπτοειδής. καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ στῆλαι ἑπτά, αἱ quatuor poſitæ ſunt in ſiniſtra parte
μὲν ἀπὸ μαρμάρων, αἱ δὲ χαλκαῖ· καὶ δύο ἵπποι, οἱ Chalce: vbi & Crux a Iuſtiniano po-
ἐπάνω τῶν Γοργονοφθῶν ἱσταμένοι ἐν τῇ ἀψῖδι, καὶ οὗτοι ſita cernitur: & ſtatua inaurata Beli-
ἐν τῷ Ἀρτέμιδος ναῷ ἀπὸ Ἐφέσου ἤγειρται, ὑπὸ ſarij, & Tiberij Thracis & Iuſtiniani,
39. Ἰουστινιανοῦ, τοῦ κτίσαντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν. καὶ ἐστήλω- & cognatorum eius ſtatuæ ſeptem,
σεν αὐτὰ, πλὴν τοῦ μὴ ἀναστῆλεῖν τοὺς ἵππους. ὁμοίως aliæ ex ære, aliæ ex marmore factæ.
Duo etiam illi equi, qui ſupra Gor-
gonum capita in ante dicto arcu ſtant,
a Iuſtiniano S. Sophiæ conditore, ex

Dianæ Epheſiæ templo illuc tranſlati A ſunt. In eodem loco Maximini ſtatua poſita eſt. Conſpiciuntur ibidem ſtatuæ totius familiæ Theodoſij magni, & Mauricij & vxoris liberorumque eius.

In fornice Miliarij ſtatuæ ſunt Conſtantini magni & Helenæ. Ibidem quoque conſpicitur crux, quam illi orienti obtendunt. Mediam vero crucem ambiebat catena clauſa atque magice conſecrata, in qua fortuna vrbis credebatur conſiſtere, vt ſcilicet, quouſque illa catena integra maneret, vrbs omnium gentium victrix eſſet futura, & ab hoſtium incurſionibus libera. Clauis autem catenæ ſub baſibus columnarum defoſſa fuit. B

In eodem Miliario poſitæ ſunt ſtatuæ Sophiæ vxoris Iuſtini Thracis, & Arabiæ filiæ eius, & Helenæ conſobrinæ eius.

Statuam magni Leonis Macelæ, nuncupatam Pittacen, erexit Euphemia germana eius ſoror, quia ibi domum haberet: ſolebat autem Imperator ſingulis ſeptimanis eam inuiſere, quoniam prudens admodum erat, & perpetuam ſeruabat virginitatem. Quotquot igitur ab aliis iniuria affecti erant, vel ciues, vel prouinciales, vel ex quacunque alia orbis parte, libellos ſuos gradibus eius columnæ imponebant, aſſeruantibus illos ei rei deſtinatis miniſtris, a quibus poſtea Imperatori, iſtuc venienti, offerebantur, & accipiebat ibi ex tempore quilibet ſententiam ſuam. Quando autem in Palatio commorabatur Imperator, quotidie primo mane ablegabat aliquem ex Cubiculariis, ad recipiendos a prædictis miniſtris oblatos libellos ſupplices, ad quos ipſe ſtatim reſpondebat, & reſponſiones per hebdomadarios ſeu Cubicularios remittebat ad D columnam Pittacij, cuſtodibus reſtituendas, qui illas porro ſuam cuique ſupplicantium reddebant. Quare qui cito ſibi ſatisfieri cupiebant, veſpera illic deponebant poſtulationes ſuas, & poſtridie primi reſponſum accipiebant. Hinc locus Pittacia dictus.

In tribunali Palatij, ſtatuæ collocatæ erant Eudociæ vxoris Theodoſij, & ipſius Theodoſij, & Marciani, & Conſtantini. Ibidem ſolennes fiebant ſaltationes duarum popularium factionum, vſque ad Heraclium.

Thermæ Zeuxippi a Seuero conditæ ſunt, & arte quadam ita paratæ, vt candelis vitreis ſuccenderentur. Aqua autem feruentiſſime bulliens aerem quoque balnei calfaciebat. Quod

καὶ τὸν ϛαυρὸν ἀφ' ὃ ἑδράσθη. καὶ Μαξιμίνου ϛήλη ἐν αὐτῷ ἵσταται βαρυτάτη, ἔνθα νῦν καὶ ὁ ὑιὸς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐστάρχη, καὶ τοῦ Μαυρικίου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν τέκνων ἵστανται.

Ἐν δὲ τῇ καμάρᾳ τοῦ Μιλίου, ϛῆλαι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης εἰσίν. ἔνθα καὶ ϛαυρὸς ὁρᾶται ὡσὲι ἀναπολιῶ βασαζόμενος ὑπ' αὐτῶν. μέσον δὲ τοῦ ϛαυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως, κατηώιον κλῃδούμενον καὶ ἐσοιχῳωμένον, τοῦ πάντοτε εἴδους ἀπελλιπῆ εἶ), καὶ νικᾶν πᾶσαν τῶν ἐθνῶν ὑποφέρειν, τοῦ μηκέτι ἰσχύειν ὡσοσδήποτε ἢ ὡσοσοῦν, ἀλλὰ πόρρῳ ἀπέχεσθαι καὶ ὑποπτεύειν ὡς ἠπωρημένους. ἡ δὲ κλεὶς τοῦ κατηώιου κατεχώσθη εἰς τὰς βάσεις τῶν κιόνων.

Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ Μιλίῳ ϛῆλαι ἵστανται Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουϛίνου τοῦ Θρᾳκὸς, καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἑλένης ἀνεψιᾶς αὐτοῦ.

Ὁ λεγόμενος Πιττάκης, ἡ ϛήλη ἐϛὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ Μακέλου, ὃν ἀνήγαγεν Εὐφημία ἡ τούτου γνησία ἀδελφὴ, ἀφ' ᾗ οἴκους ὃν αὐτῆς ἐκεῖϲε, καὶ ἑκάϛῃ ἑβδομάδι εἰς αὐτὸν ἀπήρχετο ὁ βασιλεὺς Λέων, ἀφ' ὃ τὸ εἶ) αὐτὸν σώφρονα καὶ παρθένον. καὶ πάντες οἱ ἀδικούμενοι, ἤτε πολῖται, ἤτε ϛρατιῶται, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης, ἐκεῖϲε εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ κίονος ἐπίθουν τὰ πιττάκια αὐτῶν, φυλασσόντων αὐτὰ ἐκεῖϲε τῶν τεταγμένων. καὶ ὁπότε ἤρχετο ὁ βασιλεὺς, ἐδίδοντο αὐτῷ, καὶ πρὶν οὗτος ἐλάμβανεν ἐκεῖϲε ἕκαϲτος τὴν λύϲιν αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ, καθ' ἑκάϲτην ϛρατίαν ἔπεμπε ἑβδομάδιον τινὰ, καὶ ἀνελαμβάνετο ἀπὸ τῶν τεταγμένων τὰ ῥιπτόμενα δεητικὰ Πιττάκια, καὶ ἐδίδου καθ' ἑκάϲτην ὁ βασιλεὺς τὰς λύϲεις καὶ τὰς ἀποφάϲεις αὐτῶν διὰ τῶν Πιττακίων τοῖς ἑβδομαδείοις ἢ κοιτωνίταις αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγεν ϛρατὸς τὴν * αὐλὴν τοῦ Πιττάκου, καὶ ἐδίδου τοῖς φυλάϲϲουϲι, κἀκεῖνοι τοῖς δεομένοις. διὸ καὶ οἱ μέλλοντες διοικεῖϲθαι ταχέως, ἑαυτῶν ἐπίθουν τὰς δεήϲεις, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐλάμβανον ὃ πέρας. ἐκ τούτου ἐκλήθη ὁ τόπος Πιττάκια.

Ἐν τῷ τριϲτεγαλίῳ τοῦ παλατίου, Εὐδοκίας τῆς γυναικὸς Θεοδοσίου, καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοδοσίου, Μαρκιανοῦ τε καὶ Κωνσταντίνου ϛῆλας ἕϲηϲαν. ἔνθα καὶ ὀρχήϲεις τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν ἐτέλουντο ἕως Ἡρακλείου.

Ὁ δὲ Ζεύξιππος ὃ λουτρὸν ὑπὸ Σεβήρου κατεσκευάσθη, καὶ ἐσοιχῳώθη, μετὰ χαμηλὰς ἀπλοῦϲθαι ἀναλίνης· ὃ δὲ ὕδωρ ζέειν σφοδρῶς, καὶ τὸν ἀέρα τοῦ λουτροῦ. ἀλλ-

*ϲήλαν

40.

41.

γησι δέ τινες ελθόντες τῦτο κατέσρεψόν.

Η στήλη ἡ ἱσαμβώη ἐν τῳ̃ ἀρμαμβύτῳ Φωκᾶ τῦ στρατιώτου ὄστ, ϗ ἐν τῳ̃ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς αὐτῦ βασιλείας πρὶ τὸ τέλος σπουδάζων ἀναγαγεῖν αὐτὸ ἐν τῳ̃ κτιθέντι κίονι, ϗ μὴ δ ἀναγαγεῖν αὐτὸ, πρὶ ἐλθουσῶν ἡμερῶν δεκαοκτὼ, κατεκρέχθη τῆς βασιλείας αὐτῦ. Τότε δὲ ἦν ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος.

Ο αὐτὸς δὲ Φωκᾶς ἔκτισε τὸν ναὸν τῦ ἁγίου Φωκᾶ ἐν τῷ Μιλίῳ, μήπω ὀρθώσας αὐτόν. ἔκτισε δὲ ἐπὶ ἔως τότε ἡ ἀλλαγὴ τῶν κοιωτούρων, καθ' ὃν τόπον ἐώτζοκόπησε τὰ κοιώτουρα ϗ ἐκ τῶν ἔκτισε, ὅτι ἐχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαῖα, ἤλλαξε μέχρι τῆς χρυσέας πύλης, μὴ δ ἀπελθεῖν ϗ βασιλεῦσαι ἔστησεν ἐκεῖσε δύο ἵππους κοιωτούρους αὐτζοκοπηλθίους, ϗ βωμοὺς λιθίνους τετραδίσιους στοιχεῖς τῦ ναοῦ τῦ ἁγίου Φωκᾶ, ὃν αὐτὸς ἀπήλρε, Δίππιον αὐτὸν ὀνομάσας τὸν τόπον. ἐκεῖσε γὰρ ϗ εἰκόνας τέσσαρας μὴ ψηφίδων χρυσῶν, Κωνσταντίνου ϗ Ελένης ἱσόρησεν. ὁ δὲ Ηράκλιος ἐλθὼν ϗ κρατήσας, ἐπόμησε τὸν ναὸν, σκεπάσας αὐτὸν, ϗ μετονομάσας εἰς τὸ τῦ ἁγίου Ἀποστόλου ϗ Εὐαγγελιστοῦ Ιωάννου, ὄνομα τῦ Θεολόγου.

Τὰ δὲ Λαύσου, οἶκος ἦν Λαύσου Πατρικίου ϗ πραιποσίτου, ὅστις ἄρχας ϗ πολλὰς δόξας διῶσεν, ἐν τοῖς χρόνοις Αρκαδίου τῦ υἱοῦ Θεοδοσίου τῦ μεγάλου. ἐκόσμησε δὲ αὐτὸν λίθῳ ποικίλων ϗ πολυτελῶν μικρῶν κίονων ϗ μαρμάρων. ἦν δὲ οἶκος ἐκ τῶν δώδεκα τῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὑπῆρχεν. ἐν ᾧ ἦν ἀετοὶ λίθινοι, ϗ φιάλαι, ϗ βαθμοὶ, ϗ βωμοὶ τετράγωνος εἰς ἀφιέρωσιν τῆς πόλεως ἵσαντο μέχρι τῆς σήμερον.

Γλυπτὸν δὲ τῆς ἀψίδος τῦ Μιλίου, στήλη ὄστιν ἔφιππος Τραϊανοῦ, ϗ πλησίον αὐτῦ ἔφιππος στήλη Θεοδοσίου τῦ μικροῦ.

Αρκαδίου δὲ τῦ υἱοῦ Θεοδοσίου, ϗ Αδριανοῦ, πλησίον τῆς στήλης Θεοδοσίου τῦ μεγάλου, ἀμφότεροι ἔφιπποι ἵστανται, ἐν τοῖς τῦ Ταύρου μέρεσι πλησίον τῦ κίονος κάτωθεν.

Η δὲ ἐν τῷ Ζευξίππῳ λυτρῷ ἱσαμβώη στήλη ἐκ χρωμάτων Φιλιππικοῦ ὄστ τῦ τροφοπάτου.

A postea stolidi quidam mortales sustulerunt.

Statua in armamentario posita, Phocæ tyranni est, quam ille septimo anno sui imperij supra columnam erigi curauit, octodecim ante diebus, quam Imperio deiiceretur. Viuebat tunc temporis S. Symeon.

Idem Phocas templum S. Phocæ extruxit in Milio, sed absque concameratione, vbi vsque tunc mutatio erat equorum cursus publici, eoque in loco neruos equorum incidit. Exinde autem quoniam ibi olim mutatio erat, terrestris, mutatis equis vsque ad portam auream perrexit. Postquam vero in vrbem reuersus, & Imperio potitus est, erexit ibi duos equos, eneruatos, & aras quadratas lapideas, prope templum S. Phocæ a se conditum, & locum nominauit Diippium. Ibidem quoque collocauit quatuor imagines Constantini & Helenæ, ex aureis crustis vermiculatas. Cæterum Heraclius, vbi in vrbem venit & Imperium suscepit, ornauit illam Ecclesiam, tectoque operuit, &, commutato nomine, S. Apostolo & Euangelistæ Ioanni, nuncupato Theologo, dicauit.

Lausiaca, domus erat Lausi Patricij & Præpositi, qui multos gessit magistratus, magnosque adeptus est honores, sub Arcadio Theodosij magni filio. Exornauit autem istam domum variis pretiosisque columnis & marmoribus. Hæc vna erat ex duodecim illis, quas extruxit Constantinus magnus; quare etiam vsque ad nostra tempora, aquilæ lapideæ, & phialæ, & gradus, & aræ quadratæ pro ornamento vrbis inibi supersunt.

Apud arcum Miliarij, statua est equestris Traiani, & prope hanc alia equestris Theodosij iunioris.

Arcadij autem filij Theodosij, & Hadriani statuæ equestres positæ sunt iuxta statuam Theodosij magni, in regione Tauri, prope columnam, in parte inferiori.

Statua colorata in thermis Zeuxippi posita, Philippici est principis mansuetissimi.

42.

43.

Περὶ τῆς βασιλικῆς κιστέρνης.

Η λεγομένη βασιλικὴ κιστέρνα, ἐκτίσθη ὑπὸ τῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἡ δὲ καθεζομένη ὅπι τῦ δίφρου ἐκεῖσε μεγάλη στήλη, ἔστι τῦ Σολομῶνος, ὃν ὁ μέγας Ιουστινιανὸς ἀνεστήλωσε, κρατοῦντος τὴν σιαγόνα αὐτῦ, ϗ ὁρῶντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ὅστις

De Basilica siue regia Cisterna.

Cisterna Basilica a Constantino magno condita est. Quæ vero ibi visitur magna statua in solio sedens, Salomonis est, quam Iustinianus magnus erexit, maxillam manu sustentantis & S. Sophiam admirantis, quod

magnitudine & pulchritudine templum Hieroſolymis, ab ipſo conditum illa ſuperaret. Ibidem collocata erat ſtatua Theodoſij magni ſupra duas columnas quadratas & auro obductas pone Ciſternam regiam prope Miliarium.

A

νικήθη εἰς μῆκος καὶ κάλλος ὑπὲρ τὴν πρ' αὐτοῦ κτισθέντων ναῶν Ιερουσαλήμ. ἐκεῖσε δὲ ἵσταται στήλη καὶ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ὅτι δύο κιόνων τετραδικῶν χρυσεμβάφων, ὅπισθεν τῆς βασιλικῆς, πλησίον τοῦ Μιλίου.

Spectaculum primum.

Θέαμα πρῶτον.

IN ipſa Baſilica prope Miliarium poſita erat ſtatua virilis inaurata (ibidem erat Examon Heraclij Imperatoris) & genuflexa Iuſtiniani Tyranni. Illic Terbelis concionatus eſt, eodemque in loco ſtabat ingens Elephas a Seuero erectus. Erat autem collis ante partem graduum, vbi ſchola cuſtodum Vrbis excubabat. Habitabat etiam ibi argentarius qui lancibus iniquis in venditis vtebatur. Huius taberna cum ab Elephanto euerſa eſſet, mortem minabatur eius cuſtodi, niſi belluam cohiberet. Magiſter autem Elephanti cum minas eius nihili faceret, interfecit ipſum falſus ille libripens, & Elephanto deuorandum obiecit. Bellua vero nec dum cicurata ipſum vna ſuſtulit. Quo audito Seuerus Elephanto ſacrificauit, & in eodem loco ipſius belluæ eiuſque magiſtri ſtatuas erigi curauit. Ibidem quoque Hercules multis ſacrificiis colebatur, qui poſtea in Hippodromum tranſlatus eſt. Iuliano vero Conſule Romæ Byzantium deuectus eſt cum aliis decem ſtatuis.

B C

Εν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χρυσορρόφῳ ὀπίσω τοῦ Μιλίου ἰδοὺ ἀνδροείκελον ἄγαλμα χρυσέμβαφον (ἔνθα ἰδοὺ ὁ Εξαμον Ηρακλείου τοῦ βασιλέως) καὶ γονυκλινὲς Ιουστινιανοῦ τοῦ τυράννου. ἐκεῖ ὁ Τερβέλις ἐδημηγόρησεν. ἐν οἷς ἐλέφας ἵσταται παμμεγέθης, ὑπὸ Σεβήρου κατασκευασμένος. ὄρος δὲ ἰδοὺ πρὸ τοῦ μέρους τῶν ἀναβαθμῶν, ἔνθα ἰδοὺ καὶ σχολὴ φυλακτόντων πολλή. ἔμβυε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκόπος ἀνατίοις ζυγοῖς τὸν πρόσοψιν ποιούμενος. καὶ τοῦ οἰκήματος αὐτοῦ παροπλισθέντος, ἠπείλει τῷ τὸν ἐλέφαντα φυλάττοντι θάνατον, εἰ μὴ τοῦτον κατασφάξει. ὁ δὲ θηριοκόμος, οὐκ ἀνεδίδου, ὃν φονεύσας ὁ ζυγοπλάστης, δέδωκε βορὰν τῷ ἐλέφαντι. ὁ δὲ θηρίον ἀπίθανον ὄν, καὶ αὐτὸν ἀνεῖλε. καὶ ὁ Σεβῆρος ἀκούσας, τῷ θηρίῳ θυσίας ἰδρύσατο. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ πρόθυμος ἀνετυπώθησαν τότε θηρίον καὶ ὁ θηριοκόμος. ἔνθα καὶ Ηρακλῆς ἐλατρεύθη, πολλὰς θυσίας δεξάμενος, ὃς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη. ὅτι δὲ Ιουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἀπὸ Ρώμης ἦλθεν ὅτι ὁ Βυζάντιον, εἰσήχθη δὲ μὲ στηλῶν δέκα.

44.

Spectaculum ſecundum prope Miliarium.

Θέαμα δεύτερον πλησίον τοῦ Μιλίου.

IN Miliario iam inde ab antiquis temporibus ſupra duas columnas ſtabat currus Solis, quaſi volans, cui iuncti erant quatuor equi coloris ignei. Ibi vero Porphyrius auriga fauſtis Venetæ factionis acclamationibus exceptus fuit, poſtquam vicit factionis Praſinæ aurigas Azotium & Byzantem. Vbi vero ille currus in Hippodromo ſubuerſus fuit, fecit Conſtantinus nouam ſtatuam fortunæ vrbis, portatam a Sole, quæ magno comitatu in tribunal Hippodromi deducebatur, indeque coronata iterum exibat. Ponebatur autem in Senatu vſque ad diem vrbis natalem. Cæterum ob crucem, quam capiti eius Conſtantinus inſculpi curauerat, Iulianus eam in foueam proiici & terra obrui iuſſit.

D

Οπ ἐν τῷ Μιλίῳ ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις, ἅρμα ἡλίου ἱπτάμενον ἰδοὺ δύο στηλῶν, ἐκ παλαιῶν τῶν χρόνων ὑπῆρχεν. ἔνθα ἀνεφημίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, μετὰ τὸ νικῆσαι Αζώτιον. ὅπερ καὶ Βύζας ἐκεῖσε ἀνεφημίσθη. καταπεσὸν δὲ τὸ ἅρμα ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ δορυφορούμενον, ξυλίδιον κομψὸν ἰδοὺ Κωνσταντίνου σκυλασθὲν ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως εἰς τὸ στάμα εἰσήχ, στεφανωθὲν ἔξῆλ. ἐτίθετο δὲ ἐν τῷ σενάτῳ, ἕως τῶν ὑπόντων γενεθλίων τῆς πόλεως. δι' ὃ δὲ ὅτι κεφαλῆς φανερὸν εἶχεν, ὃν ἐκέλευσε Κωνσταντῖνος, Ιουλιανὸς αὐτὸ βοθύνῳ κατέχωσε.

45.

De Ario.

Περὶ τοῦ Αρείου.

IN eo loco Arius abominanda morte obiit a camera Senaculi, quod erat

Ενθα Αρεος τὸν ἔλθιστον θάνατον ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου τοῦ σενάτου ἀπέδωκεν. ἔνθα καὶ

ἐτυπώθη ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου Αρείος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ, γείτνιον τῇ γῇ, καὶ σὺν τῇ τοῦ Αρείου, καὶ Μακεδονίου, Σαβελλίου, καὶ Εὐνομίου πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον καὶ οὖρον καὶ ἐμπτύσματα ἐρρίπτωσιν αὐτοῖς.

A in foro viginti nouem palmos. Ibidem pius Theodosius Arium & vna cum ipso Sabellium, Macedonium, & Eunomium ad notandam eorum ignominiam, marmori adeo vicino terræ insculpi curauit, vt a prætereuntibus stercore, vrina & sputo conspurcarentur.

Περὶ τῶν Σενάτου.

De Senatu.

Ὅτι δὲ Σένατον, ὡς οἱ μὲν λέγουσι, ἐξ ἀρχῆς
46. ἦν τῶν κωδικέλλων φυλακτήριον. ἐκεῖσε γὰρ οἱ πατρίκιοι ἐλάμβανον αὐτοὺς ἕως Κωνσταντίνου. καὶ Καλλίστρατος πρῶτος τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου ἐκεῖσε ἐδέξατο, τοῦ δήμου κράξαντος. Καλ-
B λίστρατος ἐντυχὴς καὶ εἰς ἄλλο προκόψει. ὁ δὲ φοβηθεὶς προσέφυγε τῇ ἐκκλησίᾳ. Κωνσταντῖνος δὲ ἐξωμόσατο, μὴ ἀδικῆσαι αὐτόν. ὁ δὲ μὴ ἀνασχόμενος, ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, εἶτα ἐπίσκοπος.

In Senatu, vt quidam tradunt, codicilli antiquitus custodiebantur: nam ibi Patritij eos accipiebant, vsque ad tempora Constantini. Ibidem Callistratus primus dignitatem consularem suscepit, acclamante populo: Callistratus fortuna fauente insuper ad aliud prouehetur. Quare ille perterritus ad Ecclesiam confugit, & quamuis Constantinus iuraret se nullam ei iniuriam illaturum, attamen ille minus fidens, primum presbyter, postea vero Episcopus creatus est.

Περὶ τῶν κίονος τῶν φόρου.

De columna fori.

Ὑποκάτω δὲ τῶν κίονος τοῦ φόρου ἐτέθη καὶ δὲ Παλλάδιον στοιχεῖον, καὶ ἕτερα σημειοφορικὰ πολλά. ὁ δὲ κύκλοι τοῦ φόρου ἐστὶ δὲ ἴσον τῆς ποδέας τῆς κόρτης τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐν ᾧ αὐτὸς ἔπηξεν ἐκεῖσε,
C ὅτι ἀνῆλθεν ἀπὸ Ρώμης.

In inferiori parte columnæ fori Palladium, & multa alia admiranda posita fuerunt. Circuitus autem fori tantus est, quantus fuit ambitus tentorij Constantini magni, quod Romæ Byzantium veniens isthic fixerat.

Οἱ δὲ σιγματοειδεῖς δύο ἔμβολοι ἐτύγχανον τότε σταῦλοι γύρωθεν τῆς κόρτης, καὶ ὁ περίβλεπτος ἐστὶ κίων, καὶ ἡ στήλη τῶν Απόλλωνος, ἣν ἔστησε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας δίκην ἡλίου εἰς ὄνομα αὐτοῦ, θεὶς ἐν τῇ κεφαλῇ ἥλους ἐκ τῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν δίκην ἀκτίνων, ὡς ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων.

Duæ autem illæ semirotundæ porticus tunc temporis stabula erant circum tentorium: & illa columna, cui Constantinus statuam Apollinis sub nomine suo imposuit, infixis capiti radiorum instar, aliquot clauis passionis Christi Dei nostri, vt veluti sol ciuibus suis præluceret.

Περὶ τῶν Αρτοπωλείων.

De Artopoliis.

47. Εν δὲ τοῖς Αρτοπωλείοις κιονάρια ὀκτὼ περιφέρει τυῆ, καὶ ταῶνας, καὶ ἀετοὺς, καὶ λέοντας, λαγωοὺς τε, καὶ κριῶν κάρας, καὶ στρουθίων, καὶ κορώνης, καὶ τρυγόνος, καὶ μυὸς, καὶ γαλῆς, καὶ δαμάλεως, καὶ γοργόνας δύο, μίαν μὲν ἐκ τῶν
D δεξιῶν καὶ ἑτέραν ἐξ εὐωνύμων. ἡ μία τὴν ἑτέραν κατ' ὄψιν βλέπουσα, ὑπὸ μαρμάρων ἐγγεγλυμμέναι. καὶ χοιρῶν ἀγέλας πλῆθος. ἵσταντο δὲ μέχρι Ζήνονος. Γαλήνος δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων ἐκεῖσε παραιωθείσας τὰς γοργόνας, ἔλεγεν ἱερογλυφικὰ καὶ ἀστρονομικὰ τῶν μελλόντων, δηλώσας τὰς ἱστορίας πάσας σὺν ᾧ ὀνόματι Κωνσταντίνου τῶν μεγάλου τυπωσαμένου ταῦτα. τῶν δὲ αὐτοῦ Γαλήνου ἐπὶ πλεῖστον συχνάσαντος, καὶ τοῖς ἀναγνώμασι προσέχοντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βιρήνης, καὶ γελάσαντες, Καλλί-

In Artopoliis visitur statua, quæ exornata est capitibus pauonis, aquilæ, leonis, leporis, arietum, passerculorum, cornicis, turturis, muris, felis & buculæ: item Gorgones duæ ex marmore sculptæ, vna ad dextram, altera ad sinistram, facie sibi inuicem obuersa, & demum copiosus porcorum grex. Perstiterunt autem vsque ad Zenonem. Cæterum Galenus quidam medicus & philosophus, istac præter Gorgonas transiens, Hieroglyphica esse dixit, iisque astronomicum futuri præsagium contineri, & cunctas declarauit historias cum nomine Constantini magni, qui illa erexit. Cum vero Galenus multum iam enarrasset, & in iis intelligendis occupatus, quæ Zenonia Verina olim euentura essent, in risum prorumperet, Calli-

ſtratus quidam homo nihili, qui cau- A ponariam exercebat, Zenonem Conſtantinopolim redeuntem, eo vſque in Galenum calumniis inſtigauit, vt ipſum interficeret. Porro commemorant, & ſane res ita ſe habet, quod, cum aliquando greges porcorum iſtac trans ducerentur, ad locum nuncupatum Artotyrianum, in media fornice, vnde aſcenditur, licet ſubulci porcos vehementer fuſtibus contunderent, eos tamen loco iſto prius mouere non potuerint, quam ſanguinem naribus in ſpeciem ſacrificii profunderent. Quo paulum ſaltem profluente, ſtatim totus porcorum grex vno impetu ſe ab eo lo- B co commouere cæpit.

In Tauro collocata eſt Theodoſij magni ſtatua, quæ prius argentea fuit. Ibi olim Palatium erat, & Hoſpitale Romanorum nuncupatum Alonitzium, in quod ab exteris nationibus venientes recipiebantur. Ibidem ſupra magnam columnam viſitur ſtatua Theodoſij magni: filiorum autem ipſius, ſupra arcus lapideos, Honorii ad Occidentem, Arcadij vero ad Orientem. In medio eiuſdem areæ ſtatuam equeſtrem magnæ columnæ quadratæ ſuſtinent, quam alij Ieſu Nauæ, alij Bellerophontis eſſe dicunt: allata fuit ex magna Antiochia. C Cæterum baſis lapidea quadrilater equeſtris illius ſtatuæ habet inſculptas hiſtorias rerum nouiſſimarum, quæ Vrbi accident cum a Ruſſis expugnabitur. Item paruum illud ſignum æreum virile, quod ad pedes ante dictæ equeſtris ſtatuæ vinctum & genuflexum viſitur, eadem continet. Præterea quoque pes læuus equi, quod in eo inſcriptum eſt, præſignificat. Similiter & magna columna concaua, & Xerolophus vltimos Vrbis caſus figuratos exhibent.

Spectaculum cui Philadelphij nomen, ſtatuæ ſunt filiorum Conſtantini magni; poſtquam enim ipſe obiit, Conſtantius in partibus Orientis degens, & D Conſtans cum Gallo ab Occidente veniens, ambo in hoc loco coniuncti ſe inuicem ſalutauerunt. Vocatur autem locus ille Philadelphium, non propterea quidem, quod ibi coniuncti fuerint, ſed quoniam primi eorum congreſſus ſignum iſtic erectum eſt. Alij vero dicunt, quod locus qui nunc vocatur Philadelphium, antiquitus propugnaculum fuerit & porta terreſtris a Caro extructa. In hoc loco ſtabat prius ſtatua fori, quam inde curru in forum deuexerunt, vel, vt alij diuerſe tradunt, a Manaura.

Statua in foro poſita, multiſque ce-

γρατός τις συρφετὸς, κάπηλος τὴν τέχνην, μετὰ τὴν ἐπάνοδον Ζήνωνος Χαλκάλῃ τὸν Γαλλιῶνα. ὁ δὲ Ζήνων τοῦτον αἰτιᾶται. λέγεται δὲ, καὶ ἔστιν ἀληθὲς, ὅτι αἱ ἀγέλαι τῶν χοίρων ἐκεῖσε διερχόμεναι, εἰς τὸν Αρτοτυριανὸν τόπον, μέσον τῆς καμάρας, ὅθεν ἀνέρχεται, καὶ οἱ 48. βύται ἐλαύνοντες τύπτοιεν τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων σφοδρῶς, μέχρι ὅπου αἷμα χυθὲν ἐκ τῶν ῥινῶν αὐτῶν εἰς θυσίαν τοῦ τόπου ἐκείνου, οὐ μείζονται ἐκ τῶν ἐκεῖσε. εἶτα δὲ χυθῇ αἷμα ὀλίγον, ἀθρόως ὁρμᾷ ἡ τῶν χοίρων ἀγέλη. ὃ τοῦτ' ἔστιν ἀληθές.

Οτι ἐν τῷ Ταύρῳ ἵσταται τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἴσαται. ἦν δὲ πρότερον ἀργυρᾶ. ἔνθα τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκουσιν ἐδέχετο ἐκεῖσε. καὶ πρότερον παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ρωμαίων, δηλονότι εἰς ὃ καλούμενον Αλωνίτζιον. ἐπάνω δὲ τοῦ μεγάλου κίονος ἵσταται Θεοδόσιος. οἱ δὲ μὲν αὐτόν, ὁ μὲν Ονόριος, ἐπάνω τῆς λιθίνης ἀψίδος τῆς πρὸς δυσμάς· ὁ δὲ Αρκάδιος, ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν λιθίνῃ ἀψίδι. ὑπόθεν δὲ τῶν προειρημένων μεγάλων κιόνων τῶν τετραδίσιον, μέσον δὲ τῆς αὐλῆς ἔστιν ἔφιππος, ὃν οἱ μὲν λέγουσιν Ιησοῦν τὸν Ναυῆ, ἕτεροι δὲ τὸν Βελλεροφόντην. ἦλθε δὲ ἀπὸ τῆς μεγάλης Αντιοχείας. ὁ δὲ τετράπλευρον τὸ ἐφίππου λιθόξεστον, ἔχει ἐγλεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῇ πόλει, τῶν Ρωσῶν 49. μελλόντων πορθεῖν τὴν αὐτὴν πόλιν· καὶ τὸ ἐμπόδιον ἀνδριαντοειδὲς χαλκούργημα βραχὺ πανταχῶς, καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει. ὁ ποιῶν ὁ βύτης τοῦ μεγάλου καὶ αὐτὸς σημαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγλεγραμμένον· ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας κίων ὁ κοῖλος καὶ ὁ ξηρόλοφος τὰς ἐσχάτας ἱστορίας τῆς πόλεως ἔχουσιν ἐν ἱστορίαις ἐγλεγραμμένας.

Οτι τὸ καλούμενον Φιλαδέλφιον, οἱ υἱοὶ εἰσὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁπότε δὲ ὁ μέγας ἐτελεύτησε, τοῦ Κωνσταντίνου ὄντος ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς μέρεσι, Κώνστας δὲ ἀπὸ δύσεως καὶ Γάλλου ἐρχομένων, συνήντησαν ἀλλήλοις, ἀσπαζόμενοι ἀλλήλους. καλεῖται δὲ ὁ τόπος Φιλαδέλφιον, οὐχ ὅτι ἐκεῖ συνήντησαν, ἀλλὰ τῆς ὑποδυτήσεως αὐτῶν ἐκεῖσε ἀναστηλωθείσης. ὡς ἕτεροι φασὶν, ὅτι τὸ νῦν καλούμενον Φιλαδέλφιον, ἐν ᾧ ὅτε βούλεσθε ἀψίς, προτείχισμα ἦν καὶ πόρτα χερσαία, τὸ παλαιὸν ὑπὸ Κάρου καταβληθεῖσα. ἐκεῖ οὖν ἵστατο ἡ στήλη τοῦ Φόρου, ἣν εἰς καρούχαν ἦνεγκαν ἀπὸ τοῦ Φιλαδελφίου. ὡς δὲ ὁ Δραγκρινόμενος λέγει, ἀπὸ Μαναύρας.

Η ἐν τῷ Φόρῳ πεῖσα στήλη, πολλὰς ὑμφω- 50.

δίας

δίας δεξαμβήν, εἰς τύχλω τ πόλεως προσεκυνήθη
πρὸ πάντων, ὑψωθεῖσα ἐν ᾧ κίονι, τῦ ἱερέως μ
τ λιτῆς προσηκότος, κ μ κραυγῆς ὁ Κύριε ἐλέη-
σον βοώντος ἑκατονταέις, κ ἄνωθεν ἐκείσε ὅτι τ κε-
φαλίῳ τῦ κίονος ἐθέτησαν θαυμασὰ κὰ πρόδοξα.
κὰ πομπήγυεις περὶ τούτου γέγονε τεσσαρακονθή-
μερον, κὰ σιτηρέσια πολλὰ τότε ὁ βασιλεὺς δέδω-
κε. τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονε,
κ μέγα ἱπποδρόμιον, ὅτε ἡ πόλις ὠνομάσθη Κων-
σταντινούπολις.

Τὸν δὲ εἰς Φιλαδέλφιον ὄντα σταυρὸν ἀνέστησεν
ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος ἐπὶ κίονος κεχρυσωμένου ἀφ'
λίθων κὰ ὑέλων, κ τὸν σταυροειδῆ τύπον, ὃν εἶδεν
ἐν ᾧ οὐρανῷ, κὰ τῦ κίονος ἐκείνου τῦ πορφυροῦ.
κὰ ἐποίησε σπλας τῷ υἱῷ αὐτοῦ, κὰ ἐτύπωσεν ὅτι
θρόνου καθέζεσθαι. ἐποίησε δὲ κὰ τὸν κίονα ἐκεῖνον,
51. ἱστορίας ἔχοντα ἐν αὐτῷ ἐπιζώδους, κὰ γράμματα
Ρωμαίοις τὰ ἔσχατα σημαίνοντα. ἵστασι δὲ ἀπίκρις
τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ ὅτι θρόνου καθεζομένων, κὰ τ
ἄλλων τῶν ἀπαιζομένων.

Ὅτι ὁ λεγόμενον Μόδιον ὡρολόγιον ἐῶ, ἤ-
γουν ὁ ἕξαμον τῦ μοδίου. ἵσταται δὲ ἐπάνω τῆς
ἀψίδος τῦ Ἀμαστριανοῦ, μέσον τῶν δύο χειρῶν κα-
τασκευασθὲν ὑπὸ τῦ Οὐαλεντινιάνου, ἀφ' ὃ
κὰ τὸν Λαμίαν εἰς ἐγγὺς αὐτῶν. ὑποκάτω δὲ
ἐν τῷ ἐλίγματι τῶν χειρῶν ἰσορίαι εἰσίν. οἱ δὲ πε-
πειραμένοι διείσχυσιν αὐτάς. ὠρίαθη δὲ ὁ μό-
διον κουμούλιον κατασκευάσαι. εἰς δὲ τῶν ἐμπό-
ρων πέπρασκέ τινι σῖτον, ῥίγλιον τὸν μόδιον. γνοὺς
δὲ ὁ βασιλεὺς, ἔκοψε τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας, κ ἀπε-
κήλωσεν ὁρᾶσθαι, ὁμοίως κ τὸν μόδιον. ἐξεμά-
τιζε τὸν ὡρολόγιον.

Ὅτι ἐν τῷ τόπῳ τῦ Ἀμαστριανοῦ ἅλιος ἵστα-
το ἐν αὐτῷ, ἐν ἅρματι μαρμαρίνῳ κηλωθεὶς, κὰ
Ἡρακλῆς ἀνακείμενος. ἔνθα κὰ πόταμος, κ ἀπὸ
Λύκου λαχὼν ὄνομα. κὰ χελώνας ἐκεῖσε μ
τῶν ὀρνίθων, κὰ δράκοντας δεκαοκτώ. κὰ μαρμά-
52. ρινος κήλη ἱσταμένη ἐκ χώρας Παφλαγονίας δε-
σπότου, κὰ ἑτέρα κεχωσμένη ἐν τῇ κάτωθεν κὰ οὖ-
σις, δοῦλος τῦ ἐκ χώρας Ἀμαστρων Παφλα-
γόνος. ἐκεῖσε δὲ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐτύθησαν τοῖς
δαίμοσιν ἀμφότεροι, κὰ ἀνεσκολόπησαν ἐκεῖσε κὰ
καλλωπισμὸς κίονων λευκῶν σιγματοειδὴς ἀνεγρ-
θέντων. ἐλήφθησαν δὲ ἐκεῖσε δαιμόνων ὑποστάσεις
πολλαί.

Εἰς δὲ τὸν καλούμενον Βοῶν κάμινος ἐῶ παμ-
μεγέθης ἐκτισμένη, βοὸς ἔχουσα κεφαλήν. ἔνθα
κὰ οἱ κακοῦργοι ἐπιμερίζοντο. ὅθεν κὰ Ἰουλιανὸς
πολλοὺς ἐν αὐτῇ κα-
τέκαυσε Χριστιανούς. ἐῶ δὲ ἡ κάμινος βοὸς τύ-
πος παμμεγεθεστάτου θεάματος, οὗ καθ' μίμη-

lebrata hymnodiis, vt fortuna vrbis ab A
omnibus adorabatur erecta ſupra co-
lumnam, Sacerdote præſente cum ſup-
plicatione & centies clamante, Kyrie
eleiſon. Capitulo autem eius columnæ
admiranda quædam & miraculoſa ſuper-
impoſuerunt, & ſolemne feſtum totos
quadraginta dies actum fuit, atque ipſe
Imperator copioſam annonam diſtri-
buit. Cæterum poſtridie natalitia Vr-
bis celebrata ſunt, & magni Cercenſes
acti, eoque die Vrbs nominata eſt Con-
ſtantinopolis.

Crucem in Philadelphio erexit Con-
ſtantinus magnus, ſupra columnam in-
auratam & lapideis vitriiſque cruſtis in- B
textam, ad Crucis, quam in cælo vidit,
& columnæ porphyreticæ formam. Præ-
terea quoque filiis ſuis ſtatuas poſuit
throno inſidentes, & e regione earum
columnam hyerogliphycis notis inſcri-
ptam, quæ vltimum Romanorum rerum
ſtatum variis figuris prænunciant. Sta-
bat autem e regione filiorum Conſtan-
tini magni, qui in thronis ſedent, & eo-
rum qui ſe inuicem amplectuntur.

Modium quod vocant, horologium
erat, & examen modij, poſitum ſupra
arcum Amaſtriani, inter duas manus, a
Valentiniano conſtructum, quare etiam
iis vicinum eſt ſignum Lamiæ. Infra au-
tem in volumine manuum hiſtoriæ in- C
ſcriptæ ſunt, quas periti earum rerum
facile interpretantur. Cæterum cum le-
ge ſancitum eſſet, vt modius frumenti
cumulate venderetur, mercator qui-
dam contra edictum ad regulam alicui
vendidit: qua de re certior factus Im-
perator, manus illi amputari iuſſit, eaſ-
que vna cum modio in exemplum pu-
blice erigi curauit. Ibidem quoque col-
locatum erat horologium.

In loco nuncupato Amaſtriano, po-
ſitæ erant Solis in curru marmoreo, &
Herculis recubantis ſtatuæ: Ibidem
Lycus fluuius eſt, qui a lupo nomen
habet. Item viſuntur ibi teſtudines
plenæ auibus, & dracones octodecim, D
& ſtatua marmorea domini cuiuſdam
Paphlagonis, & alia ſtatua ſerui ex A-
maſtriana regione Paphlagoniæ oriun-
di, vrina & ſtercore obruta. Vterque au-
tem in eo loco dæmonibus immolatus
fuit. Ibidem viſuntur columnæ candi-
dæ in figuram ſemirotundam erectæ:
multæ etiam dæmonum ſuſcitationes
ibi fiebant.

In loco nuncupato Boue, maxima e-
rat fornax, bouis figuram gerens, in
qua malefici puniebantur. Quare etiam
Iulianus multos Chriſtianos in ea com-
buſſit. Gerebat autem illa fornax maxi-
mi bouis formam, ad cuius exemplar

poſtea ſimilis bos in Neorio extructus A eſt. Integra autem permanſit illa fornax vſque ad Phocam tyrannum, qui vltimus omnium ab Heraclio in eo combuſtus eſt. In eodem loco arcus erecti erant, ſimiles illis, qui in Xerolopho ſpectantur, & continent ſimulacra & hiſtorias lapidibus inſculptas.

Hexacionium erat locus muro ſeptus, auroque ornatus a Conſtantino magno: durauit autem annos triginta duos, vſque ad Imperium Theodoſij Iunioris. Extra eum ſtabat columna, cum ſtatua Conſtantini magni, vnde ipſe locus Hexacionium appellatus fuit. Ibi- B dem & aliæ multæ ſtatuæ collocatæ erant, quas vna omnes confregit Mauritius. Columnis autem hucuſque integre relictis impoſitæ erant ſtatuæ, ex Vrbe Cyzico allatæ.

Tetrapylum prius Quadriuium vocabatur, & durauit annos centum & ſexaginta vſque ad Imperium Zenonis. Ibidem cubiculum erat columnis ſuffultum, a Conſtantino magno extructum ad ſimilitudinem illius quod eſt Romæ. In iſto loco conſanguinei defuncti Imperatoris, & ipſa Auguſta, ante funeris elationem lugebant mortuum intra cubiculum, obductis velis, ne quis e populo intrare aut introſpicere poſſet: & leſſum ibi ſex horarum C cum multo planctu faciebant, exinde funus comitabantur ad templum Sanctorum Apoſtolorum: eoque compoſito reuertebantur mulieres.

Statua in Hexacionio columnæ exiguæ impoſita Septentrionem verſus, Conſtantini erat cognomento cæci iunioris filij Irenæ.

In porticu cui nomen Sigma, columna ſtatuam Theodoſij Iunioris, filij Arcadij ſuſtinet, quam erexit Chryſaphius Eunuchus & Accubitor.

Statuæ Elephantorum portæ aureæ allatæ ſunt Athenis ex templo Martis, a Theodoſio iuniore, qui condidit murum terreſtrem ad Blachernas vſque, D intra ſexaginta dierum ſpatium, opera duarum factionum populi, quæ octo millia hominum continebant. Venetæ quidem factionis præfectus erat Mandalas, Praſinæ vero Charſias eius frater cum Eulampio. Vtraque autem factio Veneta a Blachernis & Praſina a porta aurea, coniungebatur in porta nuncupata Myriandra, quæ alias quoque nuncupatur Polyandra, quod ambæ factiones ibi vnitæ fuerint. Reliquas ſtatuas in porta aurea poſuit Vigilius a ſecretis & aſtronomus: vti etiam ſtatuam muliebrem coronatam, quæ Vrbis figuram refert: ſunt præterea ſupra &

σιν καὶ ἐν τῷ Νεωρίῳ βοῦς ἀνετυπώθη. ἕως δὲ ἡ κάμινος ἕως Φωκᾶ. Ἀλλὰ νῦν τοῦ Ἡρακλείου ἐφονεύθη λόγῳ φολεῶν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καὶ ἀψῖδες ὅμοιαι τῷ ξηρολόφῳ ἔχουσαι ἀγάλματα πολλὰ καὶ ἱστορίας λιθίνας.

Τὸ Ἑξακιόνιον χρύσεον ἕως τεῖχος ᾠκοδόμητο μεγάλου Κωνσταντίνου κτίσμα. διήρκεσε δὲ χρόνους λϐ'. μέχρι τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. ἕξωθεν ὁ 53.
ἵστατο κίων ἔχων ϛήλην τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ διὰ τοῦτο χαλκοῦν λέγεται Ἑξακιόνιον. ἵσταντο δὲ ἐκεῖ ϛῆλαι πολλαί. στρεφόμενος δὲ ταύτας ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος. ἐπὶ δὲ εἰς τοὺς νεῶ σωζομένους κίονας ἵσαντο αἱ ἀπὸ Κυζίκου ἐλθοῦσαι ϛῆλαι.

Τὸ δὲ ὃ νῦν λεγόμενον Τετράπυλον, πρόσθεν ὠνομάζετο Τετράδιον, καὶ διήρκεσεν ἔτη ἑκατὸν ἑξήκοντα, μέχρι Ζήνωνος. ἔνθα δὲ ἐκεῖσε Κυβίκλειον ἐπάνω κίονων ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτίσμα, κατ' ὁμοίωσιν τῆς Ῥώμης, οἱ δὲ συγγενεῖς τοῦ τελευτῶντος βασιλέως, καὶ ἡ Αὐγοῦστα πρόσθεν ἐθρήνουν τὸν ἔξοδιον, καὶ ἐνθρώνουν ἐκεῖσε τὸν τελευτήσαντα ἔσωθεν τοῦ Κυβικλείου, καὶ ἀπέλυον τὰ βῆλα, πρὸς τὸ μὴ ἐπεισέρχεσθαι, ἢ κατοπτεύειν τὸν λαόν. καὶ κατ' ἰδίας ἐκόπτοντο οἰμωγάς, καὶ ἐνθρώνους σφοδροὺς ἕως ὡρῶν ἓξ. καὶ ἐκ τότε ἐλάμβανον τὸν ἀποιχόμενον μέχρι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἐκήδευον αὐτόν· εἶθ' οὕτως ἀνεστρέφοντο αἱ γυναῖκες.

Ἡ δὲ ἰσαμβὴν εἰς τὸ Ἑξακιόνιον ϛῆλη ὀπὶ βραχέως κίονος, ἐν τῷ βόρρω μέρει, ἑστῆκε Κων- 54.
σταντίνου τοῦ τυφλοῦ, τοῦ νεωτερίζοντος υἱοῦ τῆς Εἰρώνης.

Ἡ δὲ ἰσαμβὴν εἰς τὸ Σίγμα ὀπὶ κίονος ἑστηκυίας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου, ὃν ἀνέστησε Χρυσάφιος εὐνοῦχος ὁ Τζυμὰς καὶ πραιποσίτος.

Αἱ δὲ ϛῆλαι τῶν Ἐλεφάντων τῆς χρυσῆς πύρτης ἦκασι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄρεως ἀπὸ Ἀθηνῶν, ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, τοῦ κτίσαντος τὸ χερσαῖον τεῖχος μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, ὅπερ ἔκτισεν εἰς ἑξήκοντα ἡμέρας, ἐχόντων τὰ δύο μέρη τοῦ δήμου ἀπὸ χιλιάδων ὀκτώ, ὄντων δημοτῶν Μανδαλᾶ ἡγουμένου τῶν Βενέτων, καὶ Χαρσίου ἀδελφοῦ αὐτοῦ μέρους Πρασίνων, μετὰ καὶ Εὐλαμπίου συγγενοῦς. ἐνώθησαν δὲ οἱ Βένετοι ἀπὸ Βλαχερνῶν· οἱ δὲ Πράσινοι ἀπὸ χρυσίας πύρτης, καὶ ἐνώθησαν εἰς τὴν μυριάνδρου πύρτην, τὴν καλουμένην Πολύανδρον. οὕτως δὲ ἐκλήθη Πολύανδρος, ἀφ' οὗ ἀμφότερα τὰ μέρη ἔκλεσε ἑνωθῆναι, αἱ δὲ λοιπαὶ ϛῆλαι, αἱ ἰσάμβαι εἰς τὸ χρυσίδιον, ἦκασι τοῦ Βιγλίου ἀποκρήτου καὶ ἀστρονόμου, μετὰ τῆς γυναικείας, τῆς κατεχούσης τὸν στέφανον εἰς τύπον τῆς πόλεως. ἔνωθεν δὲ καὶ

55. κάτωθεν εἰσὶ καὶ λοιπὰ μικρὰ ξόανα, ἅτινα σημαίνουσι τοῖς πεπειραμένοις ἀκριβῆ πολλὴν γνῶσιν.

Τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἣ ἐστὶ τοῦ μεγάλου ἰσαμόν. Ἐστάθη δὲ πρῶτον εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὅτι τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐκεῖσε ἐμίσθωσε διπλοῦν μισθὸν τὸν ἕνα χρόνον. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη Χρυσόπολις παρὰ τῶν Μακεδόνων. ἐστὰς δὲ ὡς εἴρηται, ἡ στήλη εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὡς ἀνήγραψαν αὐτὴν οἱ λαοὶ, χρόνους ἑξακοσίους τεσσαράκοντα ὀκτώ. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἤγαγεν αὐτὴν ἐν τῇ πόλει. ἐκεῖσε δὲ ἐπεδοκιμάζοντο οἱ στρατιῶται, ὅτι πεδινὸν ἦν ὁ τόπος. ἐκ τοῦ τὸ στρατὸν ὠνομάσθη στρατήγιον.

Τὸ δὲ Μονόλιθον, ὃ ἐστὶ μόνον ἐκεῖσε ἀπόκλασμα ἦν τοῦ ἰσαμόνος εἰς τὸν ἱππικόν. ἦκε δὲ ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς παρὰ Πρόκλου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου.

Ἰσταν δὲ εἰς τὸ αὐτὸ Στρατήγιον καὶ ὁ Τρίπους ἔχων τὰ προγεγονότα, τὰ ἐνεστῶτα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. καὶ ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ λεγομένη Τ Τσικακκάβου, ἡ
56. τεθεῖσα εἰς τὰ Τζύρου. εἰς μαντεῖον γὰρ ἦν ὁ τόπος. πλησίον δὲ ἐκεῖσε καὶ ἡ τύχη τῆς πόλεως. ὁ δὲ Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως μετέθηκε καὶ προέλυσεν αὐτὰ, καὶ συνέτριψε. τοῦ δὲ τοῦ Μονολίθου ὁ χρονικὸς δηλοῖ τὴν αὐτὴν ἱστορίαν. ὁ δὲ μικρὸς Στρατήγιος ἐστὶ κατ' ἀρχὰς στήλη τοῦ Λεοντακελλᾶς.

Ὁ λιμὴν τῆς Σοφίας ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς Λωβῆς. μέσον δὲ τοῦ λιμένος ἵστανται τέσσαρες στῆλαι Σοφίας, καὶ Ἰουστίνου, Ἀραβίας, καὶ Βιγλεντίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ αἱ μὲν δύο ἀφῃρέθησαν παρὰ Φιλιππικοῦ. εἶχον δὲ καὶ γράμματα τῶν μελλόντων.

Ὁ δὲ λιμὴν τοῦ Ἐλευθερίου ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἵστατο δὲ ἐν στήλη λιθίνη Ἐλευθερίου ἀσηκρήτου, φέρουσα ἐπ' ὤμων σκαπούλιον, καὶ ῥαῖνον ἐν τῇ χειρὶ, ἀμφότερα λιθινά. κτισθείσης δὲ τῆς στήλης τοῦ Θεοδοσίου ὑπὸ τοῦ χίονος τοῦ Ταύρου, ὁ χοῦς ἐχώνευτο εἰς τὸν λιμένα καὶ ἐγεμίσθη.

Τὸ δὲ φανάριον, ὃ ἱδρυμένον ὑπὸ χίονος πλη-
57. σίον τῶν Ἀρτοπωλείων, ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ, ἀνηγέρθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτε ἐκτίσθη ἡ πόλις, εἰς δὲ ὃ παλαιὸν ἔφερον ἐκεῖσε τοὺς ἵππους ἑκατέρων τῶν μερῶν ἡνίοχοι, καὶ ἀφημίζοντες ἔλεγον. τοῦ φανοῦ ἡ δύναμις βοήθεια αὐτοῖς. ἐκεῖσε δὲ ἵστανται καὶ πύλαι χαλκαῖ τεσσάρων μερῶν, καὶ περίπατοι γύρωθεν τέσσαρες, καὶ σημειοφορικὰ πολλὰ, ἃ διήρκεσαν μέχρι τοῦ Θεοφίλου. ἐκ τότε

A infra alia quædam parua simulacra, quæ eius rei peritis magnam præbent scientiam.

Statua in Strategio supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est, quæ prius Chrysopoli stetit, quoniam ibi exercitui suo duplex stipendium vno eodem tempore erogauit; quare illud oppidum a Macedonibus Chrysopolis nominatum fuit. Annis autem sexcentis quadraginta & octo, postquam hæc statua Chrysopoli erecta est, Constantinopolim eam transponi curauit Constantinus magnus. Propter planitiem vero loci milites ibi exerceri solebant, vnde Strategij siue campi mili-
B taris a milite accepit.

Monolithum ibidem positum, fragmentum erat illius, quod in Hippodromo stat. Allatum autem est Athenis a Proclo Patritio, tempore Theodosij Iunioris.

In eodem Strategio collocatus erat Tripos, præteritarum, præsentium & futurarum rerum notitiam continens: item polus australis, & catinus Tricaccabi, qui positus est in loco nuncupato Tziri: his enim pro oraculo erat. Eidem loco propinqua erat fortuna Vrbis, quam Bardas Cæsar, patruus Imperatoris Michaelis, in alium locum transposuit; reliqua vero confregit. De Mo-
C nolitho chronicon auctor eandem refert historiam. Cæterum Strategium paruum dicitur statua Leonis Macelli.

Portus Sophianus constructus est a Iustino Curopalate marito Sophiæ cognomento Lobes. In medio huius portus visuntur quatuor statuæ, Sophiæ nempe & Iustini, Arabiæ & Vigilantiæ matris eius. Earum duæ ablatæ sunt a Philippico; continebant autem notas rerum futurarum.

Portum Eleutherij extruxit Constantinus magnus; in eo stabat lapidea statua Eleutherij a secretis scapulare super humeros & ligonem manu gestans, vtrumque lapideum. Cum autem eri-
D geretur statua Theodosij supra columnam in Tauro, terra fossili in hunc portum ingesta, totus oppletus est.

Crucem collocatam supra columnam prope Artopolia, in aula lapidibus strata, erexit Constantinus magnus, quo tempore Vrbem condidit. Antiquitus autem vtriusque factionis aurigæ equos ibi agitabant, verba hæc bene ominata proclamantes. Potentia crucis sit eorum auxilium. Ibidem quatuor erant portæ æreæ pro numero factionum, & totidem porticus in circuitu, & alia multa admiranda. Hæc ita permansere vsque ad Theophilum, qui eius loco

ibi extruxit vallem planctus, & manci- A pia, ſeruoſque a negotiatoribus eiuſmodi iſthic venum proponi iuſſit.

ὃ ἐκτίσθη χειλὰς κλαυθμῶνος πρὸ αὐτοῦ. καὶ προσετάγησαν οἱ σωματοφύλακες ἐκεῖσε πωλεῖσθαι τὰ οἰκετικὰ πρόσωπα.

De Hoſpitali Theophili.

IN loco nuncupato Zeugmate ſupra collem, vbi nunc prælongum conſpicitur ædificium, in quo ægroti curantur; ibi olim a Conſtantino magno lupanar extructum fuerat, præter quod nullum aliud in Vrbe inueniebatur. Stabat illic ſupra columnam lapideam Veneris ſtatua, quam colebant meretricum iſthic habitantium amatores. Circa columnam vero erant cellæ, cancellis & cortinis diſtinctæ, intra quas amantes libidinibus ſuis perfruebantur. Præterea B quoque inſeruiebat illa ſtatua mulieribus & virginibus, quarum ſuſpecta erat pudicitia, his enim factum fateri nolentibus, parentes & cognati dicebant: eamus ad ſtatuam Veneris, & illa puritatis tuæ indicium faciet. Poſt, vbi illuc venerant, quæ extra culpam erat, illæſa accedebat: contra vero, ſi qua vitiata appropinquaret columnæ eius ſtatuæ, illi, licet repugnanti, ſubito quodam impetu, veſtes diſcerpebantur, ita vt pudenda palam apparerent. Idem eueniebat vxoribus adulteratis, eodemque indicio conuincebantur. Huic violatæ pudicitiæ teſtimonio omnes cum ſumma admiratione fidem adhibebant; ipſis C quoque accuſatis factum poſtea non amplius negantibus. Soror autem vxoris Iuſtini Curopalatæ ſtatuam hanc confregit, eo quod ipſa quoque, denudatis pudendis adulterij conuinceretur, equo illac tranſuehens ad balneum Blachernarum; etenim adeo ingens fuerat pluuia vt alia via non niſi in dromonibus Imperatoris, eo adire poſſet.

Quæ nunc Contaria vocantur, prius vigilum erant excubiæ, quæ ibi durarunt annos ſeptem. Poſt bellum autem bienne fanum illic a Gallieno ædificatum eſt, quo deſtructo, Conſtantinus magnus S. Deiparæ templum eius loco erexit, eique incidi curauit imaginem D Chriſti & ſanctæ eius matris, & ſui ipſius, & celebrauit feſtum dedicationis integras duodecim dies. Hoc templum poſtea S. Theclæ cognominatum fuit. Tunc temporis fornix Milliarij porta erat terreſtris, & in loco nuncupato Diippio, mutatio equorum curſus publici. Ipſa vero Contaria magnus mons erat, vbi Byzantij populorum Occidentalium inuaſionem metuentes excubias agebant. Biglentia vt vocant firmiſſima erat cuſtodia Conſtantini magni cum Byzantium occupauit.

Neorij ſiue Natalis prima fundamen-

Περὶ τοῦ Ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου.

Ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ Ζεύγματι ἐπάνω τοῦ λόφου, ὅπερ ὁρᾶται νῦν μηχανῆς κτίσμα νοσοκόμου, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγαγεν αὐτὸ εἰς πορνεῖον. ἦσαν δὲ στήλη ὅπου λιθίνου κίονος τῆς Ἀφροδίτης· τῶν δὲ ἐρώντων ταῖς ἐκεῖσε οἰκούσας μαχλάδας. ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ οἴκου οὐκ ἐφείσκετο ἕτερον πορνεῖον. καὶ ἦσαν ἀπόχωροι ὅπου τοὺς κίονας μὴ κριτέλλων καὶ 58.
κουρτίνων. καὶ οὕτως ἐκεῖσε ἐν ἀσωτίᾳ οἱ ἐρῶντες ἐτέρποντο. ᾧ δὲ καὶ στήλη τῶν ἐν ἱστολήψει οὐσῶν καθαρῶν γυναικῶν καὶ παρθένων. ἐκείνων δὲ μὴ θελουσῶν ὁμολογεῖν, ἔλεγον αὐταῖς οἱ γονεῖς τε καὶ φίλοι· ἀπέλθωμεν εἰς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα, καὶ εἰ καθαρὰ εἶ, ἐλεγχθήσῃ ἐκεῖ ὅπου τῆς στήλης. καὶ ὅτε ἐπλησίαζον, ἡ μὲν ἄμεμπτος διήρχετο ἀβλαβής. ἡ δὲ διεφθαρμένη, ᾠήκα ὅπου τὸν κίονα τοῦ ἀγάλματος ἐπλησίαζεν, ἄκουσα καὶ μὴ βουλομένη ὁλισθαίνουσα ἀθρόα, ἐσπαραττῶντο τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἐδείκνυε τὸ ἑαυτῆς αἰδοῖον. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἔχουσαι ἄνδρας, ἐὰν καθαραὶ ὦσιν ἐμοιχεύοντο, τότε ἐλίνετο, καὶ οὕτως ἀπηλέγχοντο. καὶ ἐθαύμαζον πάντες, καὶ ὑπίστευον τῇ ὁμολογίᾳ πορνεία. ἐκείναις γὰρ περὶ αὐτῶν ὁμολόγουν. ἡ δὲ γυναικαδελφὴ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν, συνέτριψε τὴν στήλην, ἅμα τοῦ καὶ αὐτῆς τὸ αἰδοῖον φανῆναι μοιχευθείσης, καὶ διερχομένης ἐκεῖσε ἐφ' ἵππου ἐν τῷ λούσματι τῶν Βλαχερνῶν, 59.
ἅμα τὸ ἐξαίσιον ὄμβρον γενέσθαι, καὶ μηκέτι δύνασθαί τινα πορεύεσθαι, πλὴν ἐν τοῖς βασιλικοῖς δρόμοις.

Τὰ δὲ λεγόμενα Κοντάρια, Βίγλα ὧν ἐκεῖ μεγάλη τὸ πρότερον, ἕως ἐπὶ χρόνους ἐφυλάττοντο ἐκεῖσε. πολέμου δὲ γενομένου δύο ἔτη, ναὸς ᾠκοδομήθη εἰδώλου μικρὸς ὑπὸ Γαλλιανοῦ, ὃν καθεῖλεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, τῇ Θεοτόκῳ ναὸν ἀνήγαγε, καὶ ἐλάρυξε τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα ἁγίαν Θεοτόκον, καὶ ἑαυτόν. καὶ ἐπετέλεσε πανήγυριν ἡμέρας δώδεκα. ὅστις ναὸς μετωνομάσθη ἡ ἁγία Θέκλα. Τότε δὲ καὶ τοῦ Μιλίου ἡ καμάρα, χερσαία πόρτα ὧν, καὶ εἰς τὸ Δίππιον ὧν ἡ ἀλλαγή. αὗται δὲ τὰ λεγόμενα Κοντάρια, μέγα ὄρος ὧν, καὶ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῆς Βίγλης τῶν Βυζαντίων, φοβουμένων τὰς δυτικὰς.

Ὅτι τὰ λεγόμενα Βιγλέντια, ὧν ἰσχυροτάτη φυλακὴ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐπόρθη.

Ὅτι τὸ Νεώριον ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐποι-

χειώσατο, ἐν ᾧ καὶ ἀγορὰ τῶν θαλασσίων ἐμπόρων A
60. ἦν. ἐπὶ δὲ τοῦ Ιουστινιανοῦ μετεποιήθη εἰς τὸν τοῦ Ιουλιανοῦ λιμένα.

Ο ἀγωγὸς τῶν μεγάλων ἀψίδων ὑπὸ τοῦ Οὐάλεντος ἐκτίσθη, ὡς ὁρᾶται.

Η καλουμένη Ασπάρου κιστέρνα ὑπὸ Ασπάρου καὶ Αρδαβουρίου ἐκτίσθη, ἐπὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος, καθ' ἣν ἀμφότεροι, πληρωθείσης αὐτῆς, ἀνηρέθησαν. ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ασπάρου ἦν, ὅνπερ εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος.

Εν δὲ τῇ τοῦ Αετίου κιστέρνῃ, ἥτις ἀπὸ Αετίου πατρικίου ἐκτίσθη, στήλη ἵστατο ἐκεῖσε τοῦ αὐτοῦ Αετίου.

Τὴν δὲ Βώνου κιστέρναν ἔκτισε Βῶνος Πατρίκιος, B ἀνελθὼν ἀπὸ Ρώμης, καὶ ἐσκέπασεν αὐτὴν διὰ κυλινδρικῶν θόλων.

Οτι ἀπὸ Ρώμης πολλὰ κομίσαντες εἴδωλα, τὰ μὲν ἔστησαν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. ἐξαιρέτως δὲ ἑξήκοντα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Αὐγούστου. ἀπὸ Νικομηδίας στῆλαι πολλαὶ ἥκασιν, ὅθεν καὶ ἡ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως νῦν, ἐπίκουφος οὖσα, ἀναμέσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένη τοῦ βασιλικοῦ. ὁμοίως καὶ ἀπὸ Αθηνῶν, καὶ ἀπὸ Κυζίκου, καὶ Καισαρείας, καὶ Τράλης, καὶ Σάρδης, καὶ Μωκισσοῦ, καὶ
61. ἀπὸ Σεβαστείας, καὶ Σατάλων, καὶ Χαλδείας, καὶ Αντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ Κύπρου, καὶ ἀπὸ Κρήτης, C καὶ Ρόδου, καὶ Χίου, καὶ Ατταλίας, καὶ Σμύρνης, καὶ Σελευκείας, καὶ ἀπὸ Τυάνων, καὶ Ικονίου, καὶ ἀπὸ Βιθυνῶν Νικαίας, καὶ ἀπὸ Σικελίας, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἀνατολῆς τε, καὶ δύσεως ἥκασι διάφοραι στῆλαι καὶ θεάματα παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἃ καὶ ἐτέθησαν καὶ ἐστηλώθησαν.

Αρτέμιδος ἡ στήλη ἐν ᾧ ἱππικῷ ἐστιν, ἔνθα οἱ παλαίοντες δοκιμάζονται.

Οἱ δὲ τέσσαρες κεχρυσωμένοι ἵπποι, οἱ ὕπερθεν τῶν καγκέλλων ὁρώμενοι, ἐκ τῆς Χίου ἥκασιν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Εν τῷ περιπάτῳ τῶν δύο μερῶν, ἔφιππος στῆλαι καὶ πεζαί, Γρατιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Θεοδοσίου, καὶ τοῦ κυρτοῦ Φιρμιλιανοῦ πρὸς γέλωτα ἔστησαν.

Αἱ δὲ γεννῶσαι θῆρας καὶ ἀνθρώπους ἐσθίουσαι ἐν ᾧ ἱπποδρομίῳ, ἡ μὲν μία ἐστὶν Ιουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, δηλοῦσα τὴν ἱστορίαν τῶν δευτέρων αὐτοῦ πράξεων· ἡ δὲ ἑτέρα ἐν ᾗ καὶ πλοῖον ὑπάρχει, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ἡ Σκύλλα ἐστὶν, ἡ ἐκ τῆς Χαρύβδεως ἐσθίουσα τοὺς
62. ἀνθρώπους. καὶ ἔστιν ὁ Οδυσσεὺς, ὃν κατέχει ἐν τῇ χειρὶ ἐκ τῆς κορυφῆς. ἕτεροι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα, καὶ οἱ ἑπτὰ αἰῶνες εἰσὶν οἱ ἐσθιόμενοι, οἱ δὲ κατακλυσμόν. ὁ περιὼν δὲ ὁ ἕβδομος οὗτος αἰών.

Η δὲ καθεζομένη εἰς τὸ σελλίον, οἱ μὲν Βερίναν τὴν γυναῖκα τοῦ μεγάλου Λέοντος εἶναί φασιν, οἱ δὲ Αθηνᾶν ἐξ Ελλάδος ἐλθοῦσαν.

ta posuit Constantinus magnus; illic forum erat eorum qui maritimas negotiationes exercebant, quod postea sub Iustiniano translatum est in portum Iuliani.

A quæ ductum magnorum arcuum Valens extruxit, qualem nunc videre est.

Asparis cisterna sub Leone magno ab Aspare & Ardaburio Patriciis condita est: qua absoluta, ambo inibi interfecti fuere. Domus autem Asparis erat, quam deinde possedit Basilius Accubitor.

Ad cisternam Aetij, quam Aetius Patritius construxit, ipsius Aetij statua posita erat.

Cisternam Boni, Bonus Patricius Roma rediens condidit, eamque cameris cylindricis texit.

Ex simulacris Roma aduectis, aliquot multa in Hippodromo collocata sunt; in primis vero sexaginta, inter quæ etiam Augusti est. Nicomedia quoque multæ allatæ sunt statuæ, quarum vna, nempe Diocletiani, hucusque in Hippodromo superest; stat autem ad medium tribunal Imperatoris. Præterea magna statuarum & signorum copia a Constantino magno deducta est Athenis, Cyzico, Cæsaria, Trallibus, Sardibus, Mocisso, Sebastia, Satalis, ex Chaldia, Antiochia magna, ex Cypro, Rhodo, Chio, Attalia, Smyrna, Seleucia, Tyanis, Iconio, Nicæa Bithyniæ, & ex Sicilia, omnibusque aliis tam Orientis quam Occidentis Vrbibus, quæ sua quæque in columna erectæ & collocatæ fuerunt.

Dianæ statua in Hippodromo posita est, vbi palestritæ exercentur.

Quatuor inaurati equi supra cancellos positi ex Chio allati sunt sub Theodosio iuniore.

In ambulacro duarum factionum stabant equestres statuæ & pedestres, Gratiani, Valentiniani, Theodosij, vt & Firmiliani gibbosi, risus concitandi gratia.

Ex duabus Hippodromi statuis, quæ D belluas gignunt, homines deuorant, vna denotat Iustinianum tyrannum, & quæ recuperato imperio gessit; altera vero, quæ nauim appositam habet, secundum aliquos Scylla est, homines a Charybde absorbtos deuorans; atque ille, quem capite præhensum tenet, Vlyssem refert. Alij autem, iam deuoratos, terram & mare septemque sæcula, vel vt, alij volunt, diluuium innuere; illum, qui solus superest, septimum hoc sæculum significare aiunt.

Statuam sellæ insidentem, alij Verinam vxorem Leonis magni esse dicunt, alij Mineruam, ex Græcia deductam.

Statua Hyenæ ex magna Antiochia a Constantino magno aduecta est. Quæ præterea in Hippodromo spectantur signa virilia & muliebria, & variæ equorum statuæ, & lapideæ columnæ metarum earumque obelisci ærei, & monolithi sculpturæ, & statuæ curules cum earum basibus figuratis, & porticuum columnæ cum suis sibi capitulis & spiris: item pectora statuarum in sphendone, & gradus & solia, hæc omnia vnde eo perlata fuerint, adscriptum est. Sed præcipue in portis æreis omnes visuntur historiæ vltimorum dierum, quas ibi statuit Apollonius Tyaneus in sempiternam & indelebilem rerum quæ futuræ sunt, memoriam. Similiter etiam per totam Vrbem statuas consecratas erexit, & qui eius generis apotelesmatum peritiam habent, omnia manifesto depræhendent. Præterea quoque in tripodibus Delphicis, & statuis equestribus inscriptum est, quam ob causam positæ sint, & quid significent.

Augustus Octauianus mense Augusto primum consulatum iniuit, eamque ob causam hunc mensem, qui Sextilis antea vocabatur, Augustum appellauit. Eiusdem mensis die 19. obiit. Die autem vigesimo tertio Septembris natus fuit, & secundo die eiusdem mensis Antonio deuicto solus imperium obtinuit: Quare hunc mensem honorauit, & indictionem ab eo initium sumere voluit.

Narrant Appianus, Dio, atque alij historiæ Romanæ scriptores, Cæsarem aliquando Nicopoli Durrachium nauigantem, cum magna tempestate coorta, gubernator, Cæsarem dissimulato habitu non cognoscens, animo consternaretur, aperientem se gubernatori dixisse: Obluctare tempestati: nam Cæsarem vehis & Cæsaris fortunam; eoque dicto animum gubernatori reddidisse, & tempestate fortuito sedata, euasisse incolumem.

Cranus vnus septem Philosophorum, qui Athenis comitati sunt Eudociam, vxorem Theodosij iunioris, petiit ab Imperatore vt sibi liceret videre signa, quæ in Hippodromo asseruantur; cumque post cetera omnia vidisset quoque statuam dictam vulgo Perichytem, & asinum ipsi præeuntem. Hic ille ad præsentes se conuertens, quis eam posuerit interrogauit; atque vbi Valentiniani esse cognouit, o miserum, inquit, rerum statum, quãdo ita asini præferentur hominibus, vt hi a tergo illos ærumnose subsequi cogantur. Nomina autem illorum septem Philosophorum hæc erant: Cranus, Carus, Pelops, Nerua, Siluanus,

A Ἡ δὲ Ὕαινα ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἤχθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. τὰ δὲ λοιπὰ ἀγάλματα τοῦ ἱππικοῦ τάτε ἄῤῥενα καὶ τὰ θήλεια, καὶ οἱ διάφοροι ἵπποι, καὶ τῶν καμπτήρων οἱ λιθίνοι κίονες, καὶ οἱ χαλκοὶ ὀβελίσκοι τῶν καμπτήρων, καὶ αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου, καὶ αἱ ἡνιοχευτικαὶ στῆλαι σὺν τοῖς βάσεσιν αὐτῶν ἐνιστόροις, καὶ τῶν περιπάτων οἱ κίονες, μετὰ τῶν κεφαλῶν καὶ ποδίσκων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν σφενδόναις στηθέων, καὶ συστρεμμάτων, καὶ σκαλίων, καὶ σολεῶν ὁπόθεν ἐκεῖσε εὑρίσκεται γραφή. κατ' ἐξαίρετον εἰς τὰς χαλκὰς πύλας, τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν τῶν μελλόντων εἰσὶ πᾶσαι αἱ ἱστορίαι, ἃς ἐστηλώσατο Ἀπολλώνιος ὁ
B Τυανεὺς εἰς μνήμην τῶν ἐντυγχανόντων, διὰ τὸ ἀνεξάλειπτον εἶναι. ὁμοίως καὶ ἐπὶ πᾶσης τῆς πόλεως τὰ ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο. οἱ δὲ ἔχοντες δοκιμὴν τῶν στηλωτικῶν ἀποτελεσμάτων, εὑρήσουσι πάντα ἀλαθήτως. ὁμοίως καὶ οἱ τρίποδες τῶν Δελφικῶν κακκάβων, καὶ ἔφιπποι στῆλαι γράφουσι, δι' ἣν αἰτίαν ἔστησαν, καὶ τί σημαίνουσιν. 63.

Ὁ Αὔγουστος ὁ Ὀκταβιανὸς Αὐγούστῳ μηνὶ ὑπάτευσε, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν, Σεξτίλιον τὸ πρότερον λεγόμενον ὀνομάσας Αὔγουστον. ἐν αὐτῷ δὲ καὶ ἐτελεύτησε τῇ ιθ'. τοῦ μηνός. τῷ δὲ Σεπτεβρίῳ ἐγεννήθη εἰς τὰς κγ'. καὶ τῇ δευτέρᾳ Σεπτεβρίου Ἀν-
C τώνιον ἐνίκησε, καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν Ἰνδίκτου, τιμησάμενος αὐτὸν ἀρχὴν χρόνου, ὅθεν Σεπτέβριος τέτακται.

Λέγουσιν οἱ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἱστορήσαντες, Ἀππιανὸς, Δίων τε, καὶ ἄλλοί τινες ἱστορικοὶ, ὡς ὁ Καῖσαρ ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς τὸ Δυῤῥάκιον διαπερῶν, μεγάλου κλύδωνος γενομένου, καὶ τοῦ κυβερνήτου ἐξαπορήσαντος ἀγνοοῦντος δὲ, ὅτι τὸν Καίσαρα φέρει, ἣν γὰρ κεκαλυμμένος, τοῦ μὴ γνωρίζεσθαι, ἀνακλυψάμενος εἶπε πρὸς τὸν κυβερνοῦντα. πάλαιε πρὸς
D τὴν κλύδωνα, Καίσαρα φέρεις καὶ τὴν Καίσαρος τύχην. 64.
ὥστε τὸν κυβερνήτην ἐπιμελέστερον προστεθέντα, καὶ τῆς τύχης διδούσης, γαλήνην γενέσθαι καὶ διασωθῆναι.

Κράνος ὁ φιλόσοφος εἷς τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων τυγχάνων, τῶν τῇ Εὐδοκίᾳ συνελθόντων ἐξ Ἀθηνῶν, ἣν ἡρμόσατο ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, ᾔτησε τὴν βασιλέα θεάσασθαι τὰ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ στοιχεῖα καὶ δὴ πάντα ἰδὼν, ἀλλὰ καὶ τὴν Περιχύτην λεγόμενον, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὴν ὄνον πορευόμενον, στραφεὶς ἠρώτα. τίς ὁ στήσας· καὶ μαθὼν, ὅτι Οὐαλεντινιανὸς, ὦ συμφορᾶς, φησὶ, καὶ οὐαὶ, ὅταν οὕτως καὶ ὄνους προτιμησθήσονται, τῶν ἀνθρώπων ἐν ταλαιπορίαις ὀπίσω ἀκολουθούντων. ἦσαν δὲ οἱ φιλόσοφοι κατονομαζόμενοι οὕτως. Κράνος, Κάρος, Πέλοψ, Νέρουας, Σιλβανὸς,

Ἀπέλλης, καὶ Κύρος. ἱππεύοντος δὲ τῦ βασι- A
λέως, καὶ αὐτῶν ὁρώντων καὶ θαυμαζόντων, ἔφη
ὁ βασιλεύς· τί ὁρώντες θαυμάζετε; ἀποκει-
θεὶς δ' ἐκ τούτου ὁ Ἀπέλλης εἶπεν· θαυμάζο-
μεν, ὦ βασιλεῦ, ὅτι τῶν Ὀλυμπίων ἀλλαττομέ-
νων, ἵπποι γυμνήσονται δυθέφπων ἐπιβάται. Νέ-
ρουας ἔφη· κακὸν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι τῷ
τοιχείῳ τῆς τύχης τοιχεῖον στωτέχνῃ. Σιλβα-
65. νὸς δὲ ὀκλάζον ζῴδιον ἰδὼν ἔφη· τῦτο δηλοῖ,
ὅτι ἔσονται κηρεὶ ἀγύνατοι. ὁ δὲ Κύρος, καὶ
τοὺς τὸν δῆμον ἰδών· ὦ δῆμε, ἔφη, δι' οὓς δήμοι
τροιατεύουσιν. ὁ δὲ Πέλοψ ἰδὼν τοὺς ὄρχεις τῶν
ἵππων ἠρώτησε, τίνος τὸ τρόβλημα· τινῶν δὲ
Θεοδοσίου εἰπόντων ἐκεῖνον φαῦναι, ἢ φιλό- B
σοφος ἄκυρος, ἢ βασιλεὺς οὐκ ἀληθής. ἐώ-
ρα Κάρος δηλύμορφόν τι ζῴδιον τετραμέρεσι
ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον καὶ εἶπεν.
ὦ τετραπέρατε, ὅτι σοὶ κεμφοὶ καὶ ἀπείρατοι
ἔσονται. Κάρος δὲ καὶ αὐτὸς τροτραπεὶς
εἶπε· δυσυχῆ μοι τὰ πάντα φαίνεται. Εἰ
γὰρ τοῦτα τὰ τοιχεῖα, ὡς πειρῶνται, ἀλη-
θεύουσιν, ἵνα τι ἡ πόλις σὺν τούτων δοκεῖ
σωίζεσθαι.

Καὶ ὅτι Ἀναστασίου τῦ μεγάλυ βασιλέως,
ὁ Ἀσκληπιόδωρος ἰδὼν τὸ ζῴδιον τὸ μέγα τὸ ἐν
τῷ ἱππικῷ, χεῖρα ὅτι τροσώπου κατέχον, ὦ C
βία, ἐβόησεν, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια εἰς
μίαν ἀνθρώπου φύσιν ἐζημώθη· καί τις αὐ-
τῷ ἐπιδείξας γράμματα ἐν τῷ μυρίῳ,
ἐπιδυαγνοῖς φησίν· ἀγαθὸν μὴ φράσαι τὰ τότε
μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ ὡς ἐμοὶ ἄρα κέρδος ἵνα, τῦ
μὴ ἀναγνῶναι.

Θησαυρὸς Θεὸς σέβεται, Ἄραβες ὑ μάλι-
66. στα λιμῶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα αὐτῶ λίθος ἐστὶ μέγας
τετράγωνος, ἀτύπωτος, ὕψος ποδῶν δ'. εὖρος
β'. βάθος ἕν. ἀνάκειται δὲ ἐπὶ βάσεως χρυ-
σελάτου. τούτῳ θύουσι, καὶ τὸ αἷμα τῷ ἱερείῳ
τροχέουσιν, τῦτο αὐτοῖς ἐστὶν ἡ σπονδή. ὁ ὑ οἶ-
κος ἅπας ἐστὶν ὁλόχρυσος. οἵ τε γὰ τοῖχοι χρύ- D
σεοι, & τὰ ἀναθήματα πολλὰ εἰσίν. ἔστι δὲ τὸ ἄ-
γαλμα ἐν Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας, καὶ αὐτῶ σέβον-
ται αὐτόν.

Ἐκ τῦ Ἰκονίου Περσέως καὶ Ἀνδρομέδης ἤλθομεν· καὶ γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει ἱστορεῖται
τὸ τῶν Περσέως τροὸς τὸν δράκοντα γεγονὸς
Θαῦμα. Δράκων ἐπὶ ἐμφωλεύων ἐκεῖ, καὶ κα-
τὰ καιρὸν σωνηθείας ἐδίδοτο κόρη τροικτὴ καὶ
ὡραία. Τότε τροέκυρε τῇ Ἀνδρομέδᾳ τροφή-
νου ὡραίας καὶ καλῆς. διερχόμενος οὖν ὁ Περ-
σεὺς, & τῆς κραυγῆς ἀκηκοὼς τῆς τροφήνου, ἐπυ-
θάνετο τί αὐ ὀδύρηται. καὶ αὐτὴ ἐξηγήσατο, ὅτι τῷ

Apelles & Curuus. Hiſce præſentibus Imperator aliquando equitans, vidit eos admirabundos: ſed admirationis cauſam quærenti, Imperatori ita reſpondit Apelles: miramur, Imperator, quod olim mutatis Olympiis equi homines conſcendent: item Nerua dixit: malum præſagit reginæ Vrbium, quod cum ſigno fortunæ, aliud ſignum concurrit. Poſt hunc Siluanus videns ſignum genuflexum, hoc, inquit, denotat, tempora eneruata inſtare. At Curuus, oculos in populum referens exclamauit: o populum carnificibus aliquando abundaturum. Pelops autem carceres Hippodromi conſpiciens, cuiuſnam illud repagulum eſſet interrogauit; quibuſdam vero Theodoſij affirmantibus, reſpondit; aut Philoſophus ſine authoritate, aut non verus Imperator. Porro Carus ſignum videns muliebre, quadratis Zodiaci figuris conſcriptum dixit: Verſuti pariter atque inexperti ex te procedent. Idem ille vt pergeret admonitus, omnia, inquit, infortunata mihi videntur: & ſi hæc ſigna, vti experimento conſtat, vera pronunciant, quare ergo hæc Vrbs earum virtute videtur conſiſtere?

Sub Imperatore Anaſtaſio magno Aſclepiodorus Philoſophus magnum illud ſignum in Hippodromo videns, quod manu faciem ſuſtulit, repente exclamauit; o vim ingenij, & prudentiæ, cui vni omnium hominum neceſſitas incumbit. Cum vero quidam ei literas marmori inciſas oſtendiſſet, iſte perlectis illis dixit: melius eſt non enunciare, quæ futura portenduntur; & quantum ad me attinet, felix eſſem ſi eas non legiſſem.

Theſaurum Deum, Arabes maxime colunt, cuius ſimulacrum eſt lapis quadrangulus, non figuratus, quatuor pedum altitudinem, duarum latitudinem & vnius profunditatem habens. Collocatum vero eſt ſupra baſim inauratam. Huic ſacrificant, ſanguinemque victimæ profundunt; hoc enim illis pro libamento eſt. Tota ædes eiuſque parietes ex auro ſunt, & plurima illic offeruntur donaria. Habet eius ſimulacrum colitque Petra Arabiæ ciuitas.

Iconio ſtatuæ Perſei & Andromedæ deductæ ſunt: ibi enim mirabile illud certamen Perſei cum Dracone accidiſſe referunt. Stabulabatur illic Draco, cui ſtato tempore virgo dabatur nobilis & pulcra. Obiecta ei fuit Andromeda virgo forma imprimis conſpicua, cuius lamenta cum Perſeus illuc tranſiens audiſſet; plangendi cauſam quærenti, ipſa omnem rem enarrauit, nempe quod

escá immani bestiæ exposita esset. Hoc audito Perseus abscissum Gorgonis caput, quod virginem intueri antea vetuerat, obtendit, & versa retrorsum facie Draconi monstrauit, qui simulatque illud vidit, periit. Hinc locus ille, vt tradit Philodorus logista, dictus est Iconium, quod Perseus ibi Gorgonium caput Draconi ostenderit. Nuncupabatur autem prius illa Vrbs Danaia; deinde, quoniam impleta erat lamentationibus, Threnus cognominata fuit; & tandem Iconium ob præmissam Philodori narrationem. In hac Vrbe Perseus & Andromeda vitam exegerunt, vnde ipsorum statuæ portæ ciuitatis fuerunt impositæ, quæ postea Constantinopolim deductæ, collocatæ sunt in thermis Constantinianis prope Tzycanesterium.

In subterranea porta, nunc oppleta, signum stabat Phidaliæ, Græcæ illius, vt opinor antiquissimæ, quæ vxor fuit Byzantis. Cumque iussu Imperatoris statua inde auferretur, terribile visu erat, quam locus ille aliquamdiu terræmotu concuteretur. Hoc vti omnes, ita ipse quoque Imperator valde admiratus processionem instituit; quo facto, vix tandem precibus sancti Sabæ, qui tunc temporis Constantinopoli commorabatur, terræmotus desiit.

In Neolea supra columnas albas posita est inaurata statua muliebris, currui insistens, & iuxta ipsam ara cum vetulo. Ibidem quoque conspiciuntur quatuor aurati equi, & auriga currum agitans, dextera gerens paruam statuam, quam, vt ante dictum est, Constantinus magnus pro fortuna Vrbis coluit, & ciues vsque ad Theodosium magnum solemni celebritate honorarunt. Albis enim omnes induti vestibus, statuam illam currui impositam, cum cereis deducebant a cancellis vsque ad solium Imperatorium Hippodromi. Hoc autem fiebat quot annis die Vrbis natali; ibidem supra duas columnas collocata erant simulacra Adami, & Euæ, & Prosperitatis & Iamis.

In portu Neorio bos maximus ex ære stabat, quem ferunt semel in anno mugire solitum, eoque die mali quid Vrbi accidere.

Mauritij eiusque vxoris & liberorum statuæ ad portam æream supra imaginem Christi manibus extensis positæ erant, quas ipse Mauritius fieri curauerat; reliquæ vero statuæ illic collocatæ, ex terra Attica deductæ sunt: inter quas vna est Philosophi cuiusdam, vt tradit Ligurius. Postquam vero Mauritius a Phoca tyranno interfectus fuit,

A θηρίῳ προτίθεμαι εἰς βοράν. καὶ ὃς ἅμα τῷ ἀκοῦσαι Γοργόνην ἐκτεμὼν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀγαγὼν, τῇ κόρῃ τε μὴ πρόσβλεψαι τῇ Γοργόνῃ παραγγείλας, καὶ * αὐτοῦ στραφεὶς ὀπισθοφανῶς δείκνυσιν αὐτὴν τῷ δράκοντι, καὶ ἅμα τῷ βλέψαι ἀπενεκρώθη. καὶ διὰ τοῦτο ἔσχεν τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ὁ τόπος, παρὰ Φιλοδώρου λογιστοῦ, διὰ τὸ δεῖξαι τὴν εἰκόνα τῆς Γοργόνης τῷ δράκοντι τὸν Περσέα. εἶχε δὲ ἡ πόλις πρὸ τούτου ὄνομα Δαναεία. εἶτα ἐπληρώθη θρηνωδίας, καὶ οὕτως ἐκλήθη Θρῆνος. παρὰ Φιλοδώρου δὲ, 67.
Ικόνιον. ἔνθα καὶ συμβιώσαντες Περσεὺς καὶ ἡ Ανδρομέδη ἐτελειώθησαν. ἐπάνω οὖν τῆς πύλης τῆς
B πόλεως ἐστηλώθησαν ἀμφότεροι. αἵτινες στῆλαι ἤχθησαν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. ἔστησαν δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ λουτρῷ τοῦ Κωνσταντίνου, πλησίον τοῦ Τζυκανιστηρίου.

Εν δὲ τῇ κατωγείῳ πόρτα τῇ νῦν πληρεστάτῃ, στοιχεῖον ἵστατο τῆς Φειδαλίας Ελληνίδος οἶμαι δὲ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐκείνης, τῆς γυναικὸς τοῦ Βύζαντος. ἀρθείσης δὲ κελεύσει τοῦ βασιλέως τῆς στήλης, θαῦμα ἦν ἰδέσθαι, τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺ εἶναι σειόμενον. ὥστε πάντας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν βασιλέα θαυμάσαι καὶ λιτὴν ἐπελθεῖν. καὶ μόλις παυθῆναι τὸν σεισμὸν, Σάββα τοῦ ὁσιωτάτου τῷ τότε ἐνδημοῦντος, καὶ εὐξαμένου ὑπὲρ τούτου.

C Εν τῇ λεγομένῃ Νεωλέᾳ εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας, στήλη γυναικεῖα χρυσέμβαφος ἵσταται ἐπὶ ἅρματος, καὶ βωμὸς μετὰ μοσχαρίου. ἐν οἷς καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ στηλοεῖδες τι ἄγαλμα, ὅπερ, ὡς προεγράφει, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε. καὶ ἕως τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου θέαμα παρὰ τῶν πολιτῶν γενόμενον. μετὰ κηρῶν λευκοφοροῦντες οἱ πολῖται καὶ ὀψικεύοντες, ἐπάνω ἅρματος φέροντες ἦγον ἕως τοῦ στάματος ἀπὸ τῶν καγκέλλων. τοῦτο δὲ ἐξετέλουν, ὅτε τῆς πόλεως ἑόρταζον τὸ γενέθλιον. ἐκεῖσε δὲ ἔνζωδοι ἐστη-
D λώθησαν εἰς τοὺς δύο κίονας ὁ Αδὰμ καὶ ἡ Εὔα, καὶ ἡ Εὐθηνία καὶ ὁ Λιμός.

Εν τῷ λεγομένῳ λιμένι τοῦ Νεωρίου βοὺς ἵστατο χαλκοῦς παμμεγεθέστατος. κράζειν δὲ αὐτὸν ἔλεγον ὡς βοῦν μίαν τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ γίνεσθαι παράπτωμά τι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἢ ἔκραξεν.

Μαυρικίου στήλη, καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἵστατο ἐν τῇ χαλκῇ, ἄνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος, ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας ἔχουσαι. ὑπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ Μαυρικίου κατεσκευάσθησαν. αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς τῶν Αθηναίων ἥκασι γῆς. φιλοσόφου δέ φασιν εἶναι, ὡς λέγει καὶ ὁ Λιγύριος. μετὰ τὸ σφαγῆναι παρὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ Μαυρίκιον,

εἷς

εἷς τὶς Διάκονος τῶν μαθητῶν Εὐτυχίου τ̃ αἱρετικοῦ, A Diaconus quidam nomine Acatus, vnus
ὀνόματι Ακατος, ἰδὼν ἡττηθέντας τοὺς περὶ αὐτὸν δι- ex sectatoribus Eutychis hæretici, vi-
δασκάλους, καὶ ἐκεῖνος ἀποδράσας κατέλαβε κάστρον dens victos magistros suos, & ipse pro-
69. τι καλούμενον Σεραπίωνα. τῷ δὲ ἐτύγχανεν ὂν ἐν fugit ad castellum cognomento Sera-
τῶν ἐκεῖ Περσαις ῥηγίων. καταμηνύει δὲ Περεττίῳ pionis situm in regione Persarum, atque
τῷ φουρφάρχῳ τὰ τῆς ἀσθενείας τῶν ἐν τῇ Χαλ- statim Perittio Præfecto præsidiario si-
κηδόνι οἰκούντων. παρεθεὶς ὅτι ἅμα τῷ καταλα- gnificauit debilitatem ciuium Chalce-
βεῖν αὐτὸν τούτοις χρήσασθαι. καὶ δῆτα ἀμελοῦντι donensium, addens insuper, ipsum pri-
στρατεύσας ὁ ῥηθεὶς Πέρσης, καὶ ἔχων στρατιωτῶν mo accessu facile eos subiugare posse.
ἑβδομήκοντα χιλιάδας, καταλαμβάνει τὴν Χαλ- Quare supradictus Persa, sine mora se
κήδονα· οἱ δὲ μόλις ἴσχυσαν ἀφυγεῖν εἰς Κωνστα- cum septem mille militibus in viam de-
τινούπολιν μετὰ τῶν λειψάνων τῆς ἁγίας Εὐ- dit, tantaque celeritate inuasit Chalce-
φημίας, ὑφ' ἧς ὃ πλέον ἐπαιδάζεν ὁ παρεδό- donem, vt ciuibus vix satis relinquere-
της καὶ αἱρέσεως Ακατος, θέλων ἀμοιβὰς αὐτῷ, δέ- tur temporis ad transferendum reliquias
τι τοῖς αἱρέσεως αὐτῶν τόμοις κατήμυνεν. ἅμα δὲ καὶ B S. Euphemiæ Constantinopolim, a qui-
δέτι οὐ στυγχωρήθη Εὐτύχιον τὸν ἀτυχῆ τ̃ τοιαύτῃ bus in primis impius ille proditor Aca-
βύτυχῆσαι μητροπόλιν. λεηλατήσαντες δὲ τότε τὰ tus vltum ire festinabat, Eutychianæ
ἐκεῖσε πάντα οἱ Πέρσαι, ἔλαβον δὲ καὶ χρυσέλεφαντον sectæ scriptis illatum dedecus, & quod
ἄγαλμα τ̃ ἡλίου Θεοῦ, τ̃ λεγομένου Κρόνου, καὶ infortunato Eutychi istam metropolim
ἀπήγαγον εἰς Περσίαν, καὶ ἐτίμησαν ὡς Θεόν. concedere noluerant. Inter cætera,
quæ tunc temporis Persæ prædando abs-
Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ισαύρου πολλὰ τέλαπτα ἀρ- tulerunt, fuit quoque aureum illud &
χαῖα παρελυμήνατο καὶ ἠφάνισεν, διὰ τὸ encausto elaboratum signum solis co-
παντελῶς ἀλόγιστον αὐτόν. gnominati Croni, quod in Persiam de-
ductum, pro Deo coluere.

Εν τῷ ναῷ τ̃ ἁγίου Μωκίου ἐν τοῖς Κούφοις Sub Leone Isauro, multa antiqua si-
ἐστὶ τὸ λεγόμενον Τείχωδον κάτωθεν. ἐν ᾧ καὶ ἀστρο- gna euersa & ablata sunt, quod is om-
νόμοις ποτὲ οἱ Ελληνες, εἰδωλείου καὶ τοῦ ναοῦ ὄντος. nino irreligiosus esset.
ἀλλ' ἐπαύθη καὶ ἠφανίσθη, ἱερωθέντος τοῦ ναοῦ. καὶ τύμ-
βοι δὲ πολλοὶ Ελλήνων καὶ Αρειανῶν ὑπῆρχεν ἐν ᾧ C In cauis subterraneis templi S. Mo-
70. πάτῳ, ἔνθα σκηνώματά τινα συγκεχωσμένα εἰς πλῆθος. cij locus erat nuncupatus Triexodum,
vbi olim, cum templum illud idololatriæ adhuc seruiret, gentiles sacra sua peragebant: post templi vero consecrationem destructus & euersus fuit, multaque Gentilium & Arianorum sepulcra in eius solo reperta sunt.

Ενῇ τῇ πρὸς βορρᾶν πόρτα τ̃ κάστρου Πανόρμου, ὃ In Septentrionali porta Castri Panormi, quod a Pagano quodam Panormo ferro atque ære permixto constructum fuit, posita erat muliebris statua biceps ibi res memoranda contigit. Cum enim aliquando illud Castrum sæuo arderet incendio, totaque Vrbs vna cum muris igne esset consumpta, turris illa, in cuius porta stabat supradicta statua, non tantum non fuit læsa, sed flamma viginti quinque vlnas inde refugit. Post, vbi Chosroes vrbem expugnauit, in Persiam hoc signum deductum est, atque ibi a Persis etiam nunc adoratur. Eodem tempore cepit Chosroes Ierosolymam, auferens inde sanctam & salutarem crucem Christi, cum Zacharia Patriarcha, quam deuicto Chosroe, Heraclius Romanorum Imperator vigesimo Imperij sui anno, vna cum sacrosancto ligno crucis & omnibus captiuis recepit, atque Constantinopolim reduxit, Dei gratia adiuuante, nec non præcibus Modesti, tunc Patriarchæ illius Vrbis.

ὑπὸ Πανόρμου τινὸς Ελλήνος ἐκτίσθη, διὰ σιδήρου καὶ
χαλκοῦ ἀναμεμιγμένου, ἴσταρο γήλη γυναικεῖα δικά-
ριος. ἔνθα καὶ καλόν τι πρᾶγμα ἐγένετο. ἐμπρη-
σμοῦ γάρ ποτε τὸ κάστρον κατειλήφοτος, καὶ πάσης τῆς
πόλεως μετὰ καὶ τ̃ τειχῶν αὐτῆς ἀφανισθείσης τὸ πυρ-
γίον ἐκεῖνο τῆς πόρτης, οὗ ἡ ῥηθεῖσα γήλη ἵσταρο, οὐ μό-
νον ὅτι οὐκ ἐβλάβη ὅλως, ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ ὀργυιὰς δε-
καπέντε ὑπεχώρει τ̃ τοιούτου ζωδίου. ἡνίκα δ' Χοσ-
ρόης πολιορκήσαντος τ̃ πόλιν παρελήφθη ὑπὸ Περ-
σῶν, καὶ ὅθεν ἕως τ̃ νῦν λατρευόμενον ἐν Περσίδι. καθ'
ὃν χρόνον ἠχμαλώτευσεν Χοσρόης καὶ τὰ Ιεροσόλυ-
μα, λαβὼν μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυ-
ρὸν σὺν τῷ Πατριάρχῃ Ζαχαρίᾳ. ὃν ἀνελὼν ὁ μέ-
γας βασιλεὺς Ηράκλιος Ρωμαίων ἐν τῷ εἰκοστῷ
ἔτει τῆς αὐτῆ βασιλείας, ἀνελάβετο τὰ ῥηθέντα τῆ
ζωοποιοῦ ξύλα, μετὰ καὶ τ̃ Πατριάρχου
καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἁπάσης, καὶ ἠγάγετο εἰς
Κωνσταντινούπολιν, Θεοῦ βοηθείᾳ καὶ χάριτι, καὶ
διὰ δυοῖν Μωδέστου τότε Πατριαρχούντος τῆς τοι-
αύτης πόλεως.

Τὸ δὲ Σμύρνιον καλούμενον, ἔχει ὑποκάτω τ̃ γῆς In Septentrionali porta Castri Panormi, quod a Pagano quodam Panormo ferro atque ære permixto constructum fuit, posita erat muliebris statua biceps ibi res memoranda contigit. Cum enim aliquando illud Castrum sæuo arderet incendio, totaque Vrbs vna cum muris igne esset consumpta, turris illa, in cuius porta stabat supradicta statua, non tantum non fuit læsa, sed flamma viginti quinque vlnas inde refugit. Post, vbi Chosroes vrbem expugnauit, in Persiam hoc signum deductum est, atque ibi a Persis etiam nunc adoratur. Eodem tempore cepit Chosroes Ierosolymam, auferens inde sanctam & salutarem crucem Christi, cum Zacharia Patriarcha, quam deuicto Chosroe, Heraclius Romanorum Imperator vigesimo Imperij sui anno, vna cum sacrosancto ligno crucis & omnibus captiuis recepit, atque Constantinopolim reduxit, Dei gratia adiuuante, nec non præcibus Modesti, tunc Patriarchæ illius Vrbis.

Locus nuncupatus Smyrnium habet Septentrionem versus concauita-

tem ſubterraneam decem vlnarum: inibi poſitæ ſunt nouem ſtatuæ, interque eas Conſtantini magni & Fauſtæ vxoris eius, & Hilarionis Præpoſiti, & Criſpi filij Conſtantini; cui Herodotus & Hippolytus Chronographi tradunt caput fuiſſe amputatum a patre Conſtantino magno, quod falſo ſuſpicaretur ipſum Fauſtæ nouercæ pudicitiam ſollicitaſſe, quæ poſtea balnei æſtu ſuffocata eſt. Helena vero Conſtantini mater ægre ferebat iniuſtam mortem illius iuuenis, dignitatem Cæſaris iam adepti, & aſſiduo nil aliud vel loquebatur vel meditabatur, quam præcipitem & iniudicatam eius condemnationem; quare tandem quoque pater ſera permotus pœnitentia, integros quadraginta dies ipſum luxit, tanta animi ægritudine, vt numquam nec lauaret corpus, nec lecto recumberet. Præterea ſtatuam ei poſuit ex argento puro & ex parte inauratam, præter caput; quod ex puro puto auro confectum erat, inſcriptis in fronte his verbis: FILIVS MEVS INIVRIA AFFECTVS. Hac igitur ratione pœnitentiam agens, Deum quoque multis & aſſiduis precibus, illius peccati veniam exorauit. Reliquæ ſtatuæ ſunt Seueri, Harmatij, Zeuxippi, Vigilantij, & Eleutherij, qui Palatium Senatus condidit. Hæ omnes ſtatuæ a Conſtantino magno erectæ erant, quas ſub Valente hæretico Ariani in eo loco terra obruerunt.

In Senatu ſtatuæ aurigarum circenſium poſitæ erant, in organo ſcilicet aſtronomico, vbi etiam Dianæ & Veneris ſtatuæ erant collocatæ. Ibidem Arcadius Archidiaconus S. Irenæ ab Arianis occiſus fuit. Cæterum currus peremtorum aurigarum ſub porticu Hippodromi a Theodoſio Imperatore depoſiti fuerunt.

Duodecim corbes reliquiarum primum quidem in Palatio Senatus collocati erant: poſtea vero in porticum Fori tranſpoſiti fuerunt.

In Eccleſia magna S. Sophiæ, quæ prius forma oblonga erat, & idolorum cultui ſeruiebat, ſtabant quadringentæ viginti ſeptem ſtatuæ, quas magnus Imperator Iuſtinianus, templum illud diuino cultui ædificaturus, inde abſtulit & per Vrbem diſtribuit. Harum non paucas docti vrbem perambulantes inueniunt. Maior autem earum pars, vt ſupra dictum eſt, erant gentilium, Apollinis nempe, Iouis, Cari, Diocletiani, & duodecim ſignorum cæleſtium, item Lunæ, Veneris, & Arcturi ſideris, quod duæ Perſicæ columnæ ſuſtinent; & Poli auſtralis, & ſacerdotis Mineruæ, a cuius latere ſtabat Hero Philoſophus

A ἐν τῷ τοῦ βόῤῥα μέρει ὀργυιὰς δέκα. ἐν ᾧ εἰσι ξύλαι ἐννέα, ὧν αἱ μὲν ἐπ' ἀρχοισι Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστης, καὶ τοῦ παραποσίτου Ἰλαρείωνος, καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Κείσπου, ὃν Ἡρώδοτος καὶ Ἱππόλυτος οἱ χρονογράφοι λέγουσιν ἀποκεφαλισθῆναι ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ ἰδίου παιδός, ἀφ' οὗ εἰς ὑπονοίαν ἐλθεῖν μοιχεύσαι ζητεῖν τὴν μητρυιὰν Φαύστην, ἵνα πίνα βαλανεῖον πυρωθὲν ἐδέξατο, ἐκεῖ ἀπηρέθη. Ἐλένη δὲ ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, μὴ φέρουσα τὴν τοῦ νέου ἄδικον αἵρεσιν ἤδη τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντος τιμῆς, ἠδολέσχει ὅτι τῇ ἀκρίτῳ ἀποφάσει τούτου, διὸ καὶ μεταμεληθεὶς ὁ τούτου πατὴρ ἐπένθησεν ἡμέρας τεσσαράκοντα, μὴ λουσάμενος ὅλως τὸ σῶμα, μηδ' ὅτι κλίνης πεσών. ἐποίησε δὲ καὶ τῇ ξύλῳ αὐτοῦ ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, ὑπιχρυσώσας ἐν μέρει, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐκ χρυσίου τελείου, ὑπιγράψας ἐν τῷ μετώπῳ οὕτως· Ο ΗΔΙΚΗΜΕΝΟΣ ΥΙΟΣ ΜΟΥ. Τοιούτων δὲ ποιήσας μετανοίαν, πολλὰ καὶ τὸν Θεὸν ἐξελιπάρησεν, ἵνα ἀφεθῇ αὐτῷ τὸ ἁμάρτημα. αἱ δ' λοιπαὶ ξύλαι ἐπ' ἀρχοισι Σεβήρου, Ἁρματίου, Ζεύξιππου, Βιγλέντιος τοῦ τὰ βιγλέντια κτίσματος, καὶ Ἐλευθερίου τοῦ τὰ ἐν τῷ Σενάτῳ παλάτια κτίσματος. καὶ οὗτοι πάντες τοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐξηλώθησαν, οὓς οἱ Ἀρειανοὶ ὅτι Οὐάλεντος τοῦ αἱρετικοῦ κατέχωσαν ἐκεῖσε.

Ἐν δὲ τῷ Σενάτῳ ἀπετέθησαν οἱ ἡνίοχοι ζευξίππων, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ ὀργάνῳ, οὗ καὶ αἱ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ τῆς Ἀφροδίτης σκυτάλαι ἵσταντο, αἵ τινες ἀπεκεφαλίσθησαν τοῦ τοῦ Ἀρειανοῦ. αἱ δὲ χάροδοι τῶν ἀναιρεθέντων ἡνιόχων κατεχώσθησαν ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ ἱπποδρομίου τοῦ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

Οἱ ιϛ'. κώφινοι τῶν ἀποστευμάτων τοῦ τέρεν μὲν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Σενάτου κατέκειντο, εἶτα ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ Φόρου κατεχώσθησαν.

Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, δρομικὴ ὁ τοῦτερον οὖσα, εἰς εἰδωλεῖον τελοῦσα, τετρακόσιαι εἰκοσιεπτὰ ξύλαι ἵσταντο, ἃς ὁ μέγας Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς, ἐν τῷ μέλλειν κτίσαι τὸν θεῖον ναὸν, ἀφείλετο, καὶ διεμέρισε τῇ πόλει. οἱ δὲ πεπερασμένοι τῶν ἀφορισμένων, τὸν πόλιν ἀποστερούμενοι, οὐκ ὀλίγα βλάπτουσιν. αἱ πλείονες δὲ ἐπῆρχεν Ἑλλήνων, ὡς τοῦτερον εἴρηται, Ἀπόλλωνος, τοῦτε Διός, καὶ καθόπου ὁ παρθενικίου, Διοκλητιανοῦ, καὶ ὁ δωδεκάζωδον, ἥ τε Σελήνη, ἥ τε Ἀφροδίτη, καὶ ὁ ἄρκτουρος αὐτὴν τοῦ δύο Περσικὰ ξύλα βαστάζοντος, καὶ ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τὸν Ἱέρωνα φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα.

32.

33.

ὀλίγαι δὲ Χειστιανῶν· καὶ δέον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγων ὑπομνηθῆναι. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ Κώνσταντος, καὶ Γαλλικανοῦ, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Ἰουλιανοῦ Καίσαρος, καὶ ἑτέρου Ἰουλιανοῦ ἐπάρχου, Λικινίου Αὐγούστου, Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Ἀρκαδίου υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Σεραπίωνος ὑπάτου, καὶ Ἑλένης τῆς μητρὸς Κωνσταντίνου τρεῖς, ἡ μὲν μία πορφυρᾶ ἀφ' μαρμάρων, ἑτέρα ἀφ' ὑηφίδων ἀργυρῶν ἐν χαλκῷ χίονι, καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντίνη, Κύρου ῥήτορος ἀναστενάξαντος.

Ὁ Μαναΐμ στρατηγὸς μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς Σκύθας καὶ κράτος, στήλην ἠξιώθη τιμηθῆναι ἐν τῷ καλουμένῳ Ὡρείῳ, ὃ ἔνιοι καὶ μόδιον καλοῦσιν. ἦν δὲ καλὸν ὡρολόγιον, εἶτα νεῶ ἵσταντο χίονες καὶ ἀψὶς πρὸς τὸν λεγόμενον οἶκον
74. Κρατεροῦ. εἶτα ἵστατο καὶ μόδιος χαλκοῦς καὶ Ὡρεῖον, καὶ δύο χεῖρες χαλκαῖ ὑπὲρ ἀκοντίων. τὸν δὲ μόδιον δέον ἐστὶ μὴ παραφρονεῖν ἡμᾶς, ὅτι ὑπὲρ Οὐαλεντινιανοῦ ἐτυπώθη. τότε γὰρ καὶ ἀρχὴ μοδίων ὑπὲρ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰκούντων ἀνηρθμήθη. τῶν τῷ ἀργυροῦ τυπώσαντος. ἀργυρᾶς δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἐτυπώθη ὁ νόμισμα. τοῦτο δὲ καὶ Θεοδώρητος ἱστορεῖ σαφέστατα. αἱ δὲ χαλκαῖ χεῖρες ἐκ τότε ἀέρθησαν παρετυπώθησαν. τοῦ βασιλέως ὁ κουμούλιον μόδιον νομοθετήσαντος, μὴ ἀντέρᾳ δὲ τοῖς ναυτίλοις παρεξάξαντος, ἐν τῷ καταγέῳ μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν· ὅθεν καὶ ἐτυπώθησαν αἱ χεῖρες τοῖς λαμβάνουσι καὶ τοῖς δίδουσιν, ἀμφότεραι ἐκ τῶν παρατεταγμένων μὴ ἀγοραστεῖν. ἔνθα τοῦ αὐτοῦ Βαλεντινιανοῦ στήλη ἵσταο εἰς τὴν ἀψῖδα, ἔξαμον ἀργυροῦν τὴν δεξιᾶ κατέχουσα, ὃ καὶ ἡρπάγη εἰς πάκτον παρὰ τοῦ Πρωτίκτορος ὑποχωρίου, ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀρχῇ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ρινοτμήτου.

Μενάνδρου μάντεως στήλη ἐπενέχθη ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔστη ὑπὲρ τὸν ἀρτοτυπικὸν οἶκον, ἢ εἰς Ὃ Ἀρτοπωλεῖον. ἦν δὲ ἀργυρόλατος, πλάτος ἔχουσα πηχῶν η'. ἐ μῆκος πηχῶν ιε'. ἣν κατεάξας ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Μαρκιανὸς, ἐχάραξεν
75. εἰς ἀργύρια, καὶ διένειμε τοῖς πένησι.

Ἀρδαβούριος στρατηγὸς ὑπὲρ τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως, ἐν τοῖς Θρᾳκῴοις μέρεσιν, Ἡρωδιανοῦ στήλην βύρων ὑπόκυρτον πάνυ καὶ παχεῖαν, καὶ θυμωθεὶς ἀφ' ὃ ἀνείδεον αὐτῆς, κατέτειψεν αὐτὴν· ἐν δὲ τῷ καταθραύειν εὗρεν ἐν αὐτῇ χρυσίου λίτρα ἑκατὸν τριάκοντα τρεῖς, καὶ αὐτίκα μετὰ θυμοῦ ἀπεμιμήσατο πρὸς τοῦτον τὸν βασιλεῖ. καὶ ὁ βασιλεὺς βύρων ἀφορμὴν ἀνεῖλεν αὐτόν. ἐν ᾧ δὲ σφάζεται, ὀδυρόμενος ἔλεγεν· οὐδεὶς

A fatidicus. Christianorum etiam statuæ inter eas erant non paucæ, ex quarum numero quarundam facienda est mentio; Constantini magni, Constantis, Gallieni, Theodosij, Iuliani Cæsaris, & alterius Iuliani præfecti, Licinij Augusti, Valentiniani, Theodosij eiusque filij Arcadij, & Serapionis Consulis. Helenæ matris Constantini tres inter eas erant statuæ; vna ex marmore porphyretico, altera ex crustis argenteis supra columnam æream, tertia vero ex ebore, quam posuit Cyrus Rhetor.

Manaim præfectus militum, post Scythas fortiter deuictos, statuam meruit in loco nuncupato Horreo, quem quidam etiam vocant Modium. Erat autem olim Horreum, vbi nunc stant columnæ & arcus ante domum, quæ appellatur Crateri: ibidem collocata erant modius æreus & horologium, & duæ manus æreæ hastis infixæ. Neque hoc silentio prætereundum est, modium sub Valentiniano ibi statutum fuisse; tunc enim modiorum vsus Constantinopoli cæpit. Principio autem modius ille ex argento factus erat, vt perspicue declarat Theodoretus: Cæterum manus æreæ propterea supra modium positæ sunt. Cum Imperator sanxisset, vt modius frumenti cumulate venderetur, & nauiculario vetuisset edicto obsistere, vni eorum contra facienti dextra manus amputata est. Hinc igitur manus illæ formatæ sunt, vt neque dantes neque recipientes statutis contradicerent. Ibidem supra arcum eiusdem Valentiniani statua collocata erat, dextra gerens examen argenteum, quod ad pactam barbaris pecuniam soluendam a Cyro Protectore ablatum est, quo tempore recuperato Imperio Iustinianus Rhinotmetus secundum imperabat.

Menandri vatis statua Constantinopolim deducta fuit & collocata ad ædes, siue in Artopolio. Erat autem tota ex argento ductili confecta, latitudine octo cubitorum, & quindecim longitudine. Hanc confregit pius Imperator Marcianus, & nummos ex ea cusos pauperibus distribuit.

Ardaburius præfectus militum sub Leone magno Imperatore, in regione Thracia, Herodiani statuam inuenit, incuruam prorsus & obesam. Quare eius deformitate permotus, eam confregit; quo facto in ea inuenit centum & triginta tres libras auri. Hoc vero statim cum magno gaudio Imperatori nunciauit, qui arrepta occasione ipsum e medio sustulit. Ille autem cum iam interficeretur, vltima hæc verba cum lacrymis & lamentis protulit: Nemo vnquam,

qui aurum plumbo admiscuit pœnam meruit; vt nunc mihi euenit. Hæc vbi dixit, continuo occisus est. Equidem Philosophi illac transeuntes non aliam causam mortis Ardaburij fuisse putant quam demolitionem statuæ Herodiani. Simul etiam cum Ardaburio Aspar eius frater & collega præfecturæ fraterno plane animo mortem obiit; cuius statua equestris in Taurina regione vrbis hucusque integra seruatur. Domum vero Asparis postea possedit Basilius Accubitor.

Ad dextram fori partem statuæ duodecim ex marmore porphyretico erant, & totidem Sirenes inauratæ, quas vulgus equos marinos vocat. Harum duæ subuersæ sunt: tres ad S. Mamantem translatæ: reliquæ etiamnum ibi extant.

Fortuna vrbis ærea cum modio posita erat in Orientali arcu fori. Huic Michael Rangabe iussu Imperatoris manus amputauit, ne factiones populi quicquam contra Imperatores moliri possent.

In magna cruce Fori scriptum est: Sanctus, Sanctus, Sanctus; eamque Constantinus magnus ad instar illius fieri curauit, quam viderat in cælo. Statuæ vero inauratæ quæ ibi conspiciuntur filiorum eius sunt. Præterea olim ad sinistram magnæ statuæ Elephas æreus stabat, vbi res visu mirabilis accidit. Cum aliquando terræ motu collapso vnus pedum posteriorum casu diffringeretur, Taxeotæ, quos moris erat forum custodire, accurrentes ad erigendum elephantum, ossa imminuta in eo inuenerunt corporis humani integri, & tabellam, cui inscriptum erat: A Venere Virgine sancta ne mortua quidem separor. Præfectus autem, qui Imperatori & vrbi bene volebat, totum illud signum augendo ærario publico in nummos redegit. Ibidem etiam stabat porcus, supra columnas contiguas, multitudinis strepitum denotans: & prope visebatur alia statua nuda, significans impudentiam eorum, qui vendunt & qui emunt.

In medio Foro compages quædam seriesque figurarum columnis impositæ visuntur, quæ res Vrbi aliquando euenturas indicant. Illas vero omnes erexit Apollonius Tyaneus, astronomiæ scientissimus, iisque nomina successiua Imperatorum vsque ad sæculorum finem insculpsit.

In magno Miliario collocata est Theodosij statua equestris ex ære, manu gerens pomum, & paruam statuam ipsum coronantem. In eius dedicatione an-

A μολύβδῳ χρυσίον καταμίξας, ἐπιζήμιος εὑρίσκεται, οἷα παρὰ τῷ κυρτῷ τούτῳ βασιλεῖ ὡς ἐμὲ συμβέβηκεν. καὶ οὕτως ἀπεκτάνθη. ἔνθα καὶ οἱ διερχόμενοι τὸν τόπον μάλιστα φιλόσοφοι οὐ τοῖς προτέροις κακοῖς τὸν θάνατον Ἀρδαβουρίου ἐνέβαλλον, ἀλλ' ἕνεκα τῆς στήλης Ἡρωδιανοῦ καταλύσεως. ἅμα δὲ καὶ Ἀσπαρ ὁ παραδυναστεύων τῷ τότε καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ σὺν αὐτῷ τὸ πρᾶς ἀδελφικῶς ἐδέξατο. οὗ καὶ στήλη ἐν τοῖς Ταύρου μέρεσιν ἕως τῆς δεῦρο ἐσώζετο ἐν ἵππῳ καθιμένη. τὸν οἶκον τοῦ Ἀσπαρος εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος.

Κατὰ τὸ δέξιον μέρος τοῦ φόρου, στῆλαι ἐν μαρμάροις πορφυροῖς ἦσαν δώδεκα, καὶ Σειρῆνες δώδεκα· ἃς οἱ πολλοὶ θαλασσίους ἵππους ἐκάλουν. ἦσαν 76.
B δὲ χρυσέμβαφοι. δύο ἐξ αὐτῶν ἐφ' ἡμῶν καθηρέθησαν, καὶ τρεῖς ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀπηνέχθησαν· αἱ δὲ λοιπαὶ σώζονται.

Ἡ δὲ τύχη τῆς πόλεως ἵστατο χαλκὴ μετὰ μοδίου ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἀψίδι τοῦ φόρου, ἣν Μιχαὴλ ὁ Ῥαγκαβὲ παρὰ τοῦ βασιλέως κελευσθεὶς ἐχειροκόπησεν, ἵνα μὴ ἰσχύωσι τὰ δημοτικὰ μέρη ἐπανίστασθαι κατὰ βασιλέων.

Ἐν τῷ φόρῳ ὁ σταυρὸς ὁ μέγας γράφει, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος. οὗτος δέ ἐστιν ἀντίτυπος, οὗ ἐθεώσατο ὁ μέγας
C Κωνσταντῖνος ἐν τῷ οὐρανῷ. οἱ δὲ χρυσέμβαφοι, υἱοὶ αὐτοῦ εἰσιν. καὶ ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι πλησίον τῆς μεγάλης στήλης, ἐλέφας χαλκοῦς ἵστατο, ἔνθα καὶ παράδοξον ἐδείχθη θέαμα. σεισμοῦ γὰρ πότε γεγονότος, καὶ πεπτωκότος αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ὄπισθεν ποδῶν κατεαγότος, οἱ ταξεῶται, (ἔθος γὰρ ἦν, παρ' αὐτῶν τὸν φόρον φυλάττεσθαι) συνδραμόντες τοῦ ἐγεῖραι τὸν ἐλέφαντα, εὗρον ἔσωθεν αὐτοῦ ἀνθρώπου ὀστᾶ ἀνελλιπῆ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ πυξίον μικρὸν, ἐν ᾧ γέγραπτο. Ἀφροδίτης παρθένου ἱερᾶς οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι. ὁ δὲ ἔπαρχος εὔνους τῷ βασιλεῖ, καὶ τῇ πόλει τυγχάνων, λαβὼν ὅλον τὸ τοιοῦ- 77.
τον ζώδιον, εἰς προσθήκην τῷ δημοσίῳ νούμια ἐχάραξεν. ἀλλὰ καὶ χοῖρος ἵστατο ἄνωθεν τῶν κατὰ συ-
D στάδην ἱσταμένων κιόνων, σημαίνων τὴν κραυγὴν τῆς πανηγύρεως, καὶ γυμνὴ στήλη πλησίον αὐτοῦ, σημαίνουσα τὸ ἀναίσχυντον τῶν πωλούντων καὶ τῶν ἀγοραζόντων.

Συστημάτια δὲ ἵστανται μέσον τοῦ φόρου ἔνζωδα ἐπὶ κιόνων, ἐν οἷς δηλοῦνται ἐν ἱστορίαις τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι ἐν τῇ πόλει. ταῦτα δὲ πάντα ἐστήλωσεν Ἀπολλώνιος ἐκεῖνος ὁ Τυανεὺς, ὁ σοφὸς καὶ ἄριστος ἀστρονόμος, καὶ ἐστοιχειώσατο ὀνόματα ἐπικρατείας ἕως τέλους αἰώνων.

Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ Μιλίῳ Θεοδοσίου στήλη ἵσταται ἐφ' ἵππου χαλκοῦ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ μῆλον καὶ στηλοειδές τι στεφανοῦν ἀνδροείκελον ἄγαλμα ἔχον-

τος, ἣν ἀναγείρας, τῇ πόλει πολλὰ σιτηρέσια δέδωκεν. A

Οἱ δὲ ἐκεῖσε ὀκτὼ κίονες, καὶ οἱ ποδίσκοι, ὁμοίως καὶ τῶν Αρτοπωλίων ὀκτὼ κίονες, καὶ τῶν Τζυκαλαρίων τῆς χαλκῆς, ἔχουσιν ἱστορίας πολλὰς, ἃς καὶ Καλλίνας ἐχρύσωσεν.

Εν δὲ τῷ Ξηρολόφῳ, ὃν πρόσθεν θέαμά τινες ἐκάλουν, ἔστησαν κοχλιάδες ιστ'. καὶ σύνθετος ἄρτεμις, καὶ ἕτεραι πολλαὶ στῆλαι εἰς τὰς ἀψίδας. ἔσχατον δὲ ἐκλήθη Θεοδοσιακὸς φόρος.

78. Οτι Μητροφάνους, καὶ Αλεξάνδρου, καὶ Παύλου εἰκόνες ἐν σανίσι γεγόνασιν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἵσταντο ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ, πλησίον κατὰ ἀνατολάς. ἅς τινας οἱ Αρειανοὶ B μετὰ τὸ κρατῆσαι πυρὶ παρέδωκαν ἐν τῷ Κορωνίῳ μήλῳ, μετὰ καὶ τοῦ τῆς Θεοτόκου ἀπεικονίσματος, καὶ αὐτοῦ τοῦ νηπιάσαντος σαρκὶ Ιησοῦ Χριστοῦ, καθὼς Αγγυριανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ Αναστάσιος ἡμῖν παραδεδώκασιν.

nonam largissimam populo præbuit.

Octo autem quæ illic sunt columnæ cum suis spiris, totidemque aliæ in Artopoliis positæ, atque columnæ Tzycalariorum & quæ stant in Chalce, omnes illæ multas continent historias, quas Callinas inaurauit.

In Xerolopho, quem prius Theama siue spectaculum quidam vocabant, erant testudines sedecim, & Dianæ statua composita, & complures aliæ supra arcus. Tandem vero denominatus est Forum Theodosianum.

Imagines Metrophanis Alexandri & Pauli a Constantino magno tabulis ligneis incisæ erant & collocatæ supra magnam columnam Porphyreticam ad Orientem, quas Ariani rerum potiti in Miliario aureo combusserunt vna cum imagine S. Deiparæ & ipsius Iesu Christi infantis, vt Ancyranus Chronographus libro decimo, & Anastasius memoriæ prodiderunt.

ΠΕΡΙ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Αγιος Αγαθόνικος ὑπὸ Αναστασίου πρότερον, καὶ Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου τὸ δεύτερον ἀνεκαινίσθη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ναῷ καὶ Πατριάρχαι C ἐπισκόπησαν ἑπτὰ ἐπὶ χρόνους πεντήκοντα, καὶ βασιλεῖς ἐστεφηφόρουν ἐκεῖσε τέσσαρες. δι' ἣν δὲ αἰτίαν μετεποιήθη ὑπὸ θυμοῦ, οὐ γινώσκεται. καὶ παλάτιον δὲ ἦν πλησίον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ μέγιστον. ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πενθεροῦ Μαυρικίου μετεποιήθη, διολισθὲν εἰς τὰ βασίλεια.

Τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβοῦς ἀνεκαινίσθη, ὅτε καὶ ἐλιτάνευσαν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον τεσσαρακοντάκις ἐξεβόησαν, καὶ ὁ δῆμος τῶν Πρασίνων ἔκραξεν· Κωνσταντῖνος καὶ Θεοδόσιος ὁ μέγας, καὶ Λέων, εἰς κράτος ἐνίκησαν.

79. Τὰ δὲ τείχη τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν ἀνεκαινίζοντο D ὑπὸ Τιβερίου Αψιμάρου· ἕως γὰρ αὐτοῦ ἠμελημένα ἦν ἐπάνυ, καὶ ἐκ δευτέρου ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου.

Τὸν ἅγιον Μώκιον καὶ τὸν ἅγιον Μηνᾶν ἐποίησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ναοὺς ὄντας τὸ πρὶν εἰδώλων· καὶ τὸν μὲν ἅγιον Μηνᾶν, καθὼς ἦν εἴασεν, ἐκδιώξας δὲ τὰ ἀγάλματα, ἐπωνόμασε τὸν ναὸν οὕτως. τὴν δὲ τελείαν αὐτοῦ οἰκοδομὴν ἐποίησεν μετὰ χρόνους ρξθ'. Πουλχέρια καὶ Μαρκιανὸς, σὺν τοῖς προαστείοις καὶ ἱεροῖς σκεύεσι.

Τοῦ δὲ ἁγίου Μωκίου ὑπάρχοντος ἄλλα δύο μήκη μείζονος, παρ' ὅ ἐστιν νῦν, ἐξέκοψε τὸ δημόριον τοῦ ναοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἀνήγειρε τὸ θυ-

DE ÆDIFICIIS Constantinopolitanis.

TEMPLVM S. Agathonici primo ab Anastasio, secundo autem a Iustiniano magno renouatum est. In hoc templo intra quinquaginta annos septem Patriarchæ Episcopatum gessere, & quatuor Imperatores coronati sunt. Ob quam vero causam mutatum sit non noui. Vicinum huic templo erat Palatium maximum. Cæterum sub Tiberio socero Mauricij mutatum est & inclusum intra Palatium Imperatorium.

Murus Occidentalis magnarum portarum sub Leone magno & pio renouatus est: Quo tempore supplicatio habita fuit, & cantatum quadragies, Kyrie eleeson: acclamante factione Prasina: Constantinus & Theodosius magnus & Leo fortiter vicerunt.

Muros maritimos antea neglectos Tiberius Apsimarus renouauit, secundo autem restaurauit eosdem Theophilus.

Templa SS. Mocij & Menæ dicauit Constantinus magnus, cum prius essent fana idolorum. Et quidem S. Menam, eiectis duntaxat simulacris, & nouo indito nomine, vti erat reliquit. Integram vero ipsius structuram, cum vestibulis & sacris vasis annis centum & sexaginta nouem post procurarunt Pulcheria & Marcianus.

Templum S. Mocij duplo tunc maius, quam nunc est, media parte contraxit Constantinus magnus, & altare ibidem

erexit. Quoniam vero ibi olim S. Mocius interemtus fuerat, ea re templum hoc ipsius nomini dicauit, eiusque corpus illuc transtulit.

Tempore Theodosij magni eiiciebantur Ariani Ecclesia magna; posteaque reuersi, permissu Imperatoris occuparunt templum S. Mocij. Septimo autem anno, postquam hoc templum ab Arianis ædificatum & possideri cæptum fuerat, corruit, dum sacra fierent, plurimosque illorum oppressit. Tempore autem Iustiniani magni denuo templum illud extructum fuit, & hucusque saluum permansit.

Constantinus magnus ædificauit Ecclesiam veterem S. Irenæ, & templum S. Sophiæ oblongum, & S. Agathonicum, & S. Acacium cognominatum Heptascalum, siue ad septem gradus. Templum vero SS. Apostolorum vna cum ipso mater eius exstrui curauit, forma oblonga & tecto ligneo opertum. Item monumenta Imperatorum, in quorum vno ipse cum matre conditus est.

Monasterium Bethleem condidit S. Helena: item aliud nuncupatum Gastria. Causa autem eius denominationis hæc est. Helena Constantini mater, sacram Christi crucem Hierosolymis afferens, ingressa est Constantinopolim per portam quæ vocatur Littorea, & quæ supra crucem reperta erant, lilia, phylla, basilica, triacontaphylla, sampsucha, balsama, ea omnia, quo conseruarentur, in vasis plantauit, atque ibi deposuit, & Monasterium in eodem loco nomine Gastria extruxit.

Palatium & Gerocomium nomine Littoreum condidit eadem S. Helena; similiter & S. Theodorum cognominatum Claudij.

Vrbicius, qui præfuit structuræ, ædificauit templum S. Iuliani propriis sumtibus. Ibidem erant castra Romanorum.

In loco nuncupato Alonitzio, prope Taurum, Palatium terrestre extruxerat Constantinus magnus, ad recipiendum Romanos proceres. Cum vero Theodosius magnus, tenuioris adhuc fortunæ, vt primum Constantinopolim venit, diuertit extra hoc Palatium ad Rufinum sutorem, ad basin columnæ Tauri. Hic Rufinus vltimo a Theodosio magister creatus fuit, & ædificauit thermas Rufinianas.

Mangana quoque extruxit Constantinus magnus ceu officinas imperiales. Dicta autem sunt Mangana quod illic reposita essent omnia instrumenta bellica & materiæ mechanicæ, & apparatus necessarius ad oppugnanda mœnia.

Item templum S. Euphemiæ in Hip-

A σιαςήριον. διότι δὲ ἀνῃρέθη ὁ ἅγιος Μώκιος ἐκεῖσε τούτου χάριν ἀνήγειρε καὶ τὸν ναὸν, ὡς ἴδιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἔφερεν.

Εν δὲ τοῦ ἡμέραις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐξωρίζοντο οἱ Αρειανοὶ ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐλθόντες πάλιν, κατώκησαν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου καὶ παρεκάλουν τὸν βασιλέα κοτοικεῖν αὐτοὺς ἐκεῖσε, καὶ γέγονε· καὶ εὐθὺς ἀνεγείρουσι τὸν ναὸν οἱ Αρειανοὶ, καὶ δοξάζεται παρ' αὐτῶν ἔτη ζ'. καὶ πίπτει λειτουργούντων αὐτῶν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει, ὅτε καὶ Αρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν πολλοί. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἀνεγείρεται ὁ αὐτὸς ναὸς καὶ ἵσταται μέχρι τῆς σήμερον.

B Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀνήγειρε τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιὰν, καὶ τὴν ἁγίαν Σοφίαν δρομικὴν, καὶ τὸν ἅγιον Αγαθόνικον, καὶ τὸν ἅγιον Ακάκιον τὴν Επτάσκαλον. τοὺς δὲ ἁγίους ἀποστόλους ἔκτισε ἡ μητὴρ αὐτοῦ σὺν αὐτῷ, δρομικὸν ξυλόστεγον ποιήσασα· καὶ μνημεῖα τῶν βασιλέων, ὧν ἐντὸς κεῖται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἑαυτοῦ.

Τὴν μονὴν τῆς Βεθλεὲμ ἔκτισε ἡ ἁγία Ελένη, καὶ τὰ Γάστρια. καλοῦνται δὲ οὕτως, διότι κομίσασα ἀπὸ Ιερουσαλὴμ τὸν τίμιον σταυρὸν, εἰσήγαγεν αὐτὸν διὰ τῆς πόρτης τοῦ ψαμάθου, καὶ τὰ εὑρεθέντα ἐκεῖσε ἐπάνω τοῦ σταυροῦ κρίνα τε, καὶ φύλλα, καὶ βασιλικὰ, καὶ τριακοντάφυλλα, καὶ κώστους, καὶ σάμψυχα, καὶ C βάλσαμα ἐφύτευσεν εἰς γάστρας εἰς τὸ διασωθῆναι. ἐκεῖσε δὲ ἀπληκεύσασα, ὠνόμασε τὸν τόπον Γάστρια, καὶ μονὴν ἀνήγειρεν.

Τοῦ δὲ ψαμάθου τὰ παλάτια, καὶ τὸ Γηροκομεῖον ἐκτίσθησαν καὶ αὐτὰ παρὰ τῆς ἁγίας Ελένης. ὁμοίως καὶ ὁ ἅγιος Θεόδωρος τὰ Κλαυδίου.

Τὸν δὲ ἅγιον Ιουλιανὸν ἀνήγειρεν Οὐρβίκιος, ὁ παριστάμενος εἰς τὰ κτίσματα ἐξ οἰκείων ἐξόδων, ἐν ᾧ καὶ ἦσαν ἄπληκτα τῶν Ρωμαίων.

Εἰς τὸ καλούμενον Αλωνίτζιον, τὸ πλησίον τοῦ Ταύρου παλάτια ἦσαν χερσαῖα, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα, πρὸς τὸ ἀπληκεύειν τοὺς προκρίτους τῶν Ρωμαίων. ἐν οἷς καὶ Θεο-
D δόσιος ὁ μέγας πένης ὢν καὶ ἀνελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔξω τοῦ παλατίου ἠπλήκευσεν εἰς τὰ Ρουφίνου τοῦ σκυτοτόμου, εἰς τὴν βάσιν τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου. ὁ δὲ αὐτὸς Ρουφίνος, ἔσχατος ἐγένετο παρὰ Θεοδοσίου μάγιστρος, ὃς ἔκτισε τὰς Ρουφινιανάς.

Τὰ δὲ Μάγγανα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε λόγῳ τῶν βασιλικῶν ἐργοδοσίων· ἐκλήθη δὲ Μάγγανα, διὰ τὸ τὰ μάγγανα πάσης τῆς πόλεως, καὶ τὰς μηχανικὰς ὕλας ἐκεῖσε ἀποκεῖσθαι, καὶ τὰ πρὸς τὴν τειχομαχίαν σκεύη.

Τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν τὴν πανεύφημον, τὴν ἐν ᾧ

ἱπποδρομίῳ, ὁ αὐτὸς μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε, κοσμήσας τὸν ναὸν ἀφ' ὧν πολυτελοῖς ὕλης, μεθ' ἃς δὲ υμη'. ἔτη, ὁ μισόθεος Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος, ἀρμαμβώτα καὶ κοπροθέσιον αὐτὸν ἐποίησε, καὶ τὸ λείψανον τῆς ἁγίας σὺν τῇ λάρνακι εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης κατέῤῥιψεν. μεθ' ἃς δὲ χρόνοις λζ'. Εἰρήνη ἡ δι' εὐσεβεστάτη Αὐγούστα ἡ Ἀθηναΐα, τὸν ναὸν πάλιν ἀνῳκοδόμησε, καὶ τὸ ἅγιον λείψανον ἐν Λέσβῳ διεσωσα ἀνεκόμισε.

Μέλλων κτίσαι τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ πῆξαι τὸ θεμέλιον, μεθ' ἣν ἀφ' ἑαυτῆς ἠμοιβαίαν σημαιοφορίαν, πεζὸς ἐξῆλθε μεθ' ὧν μεγιστάνων αὐτοῦ. ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν φόρον, ἔλε-
82. ξαν αὐτῷ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ· ἐνταῦθα ποίησον τὸ τέλος τοῦ τείχους. ἐκεῖνος δὲ ἔφη· ἕως οὗ ἡ ὁ προάγων μου, ἐκεῖσε πληρώσω. μόνος γὰρ ἐκεῖνος ἑώρα τὸν ἄγγελον προπορευόμενον αὐτοῦ. ἀπελθὼν οὖν μέχρι τοῦ Ἐξωκιονίου πεζὸς, μεθ' ὅσης τῆς συγκλήτου, ἐκεῖσε ἐθεάσατο τὸν ἄγγελον τῇ ῥομφαίᾳ πήξαντα, καὶ μιμήσατο ἕως ἐκεῖ ἡναι αὐτόν. ἀφ' οὗ καὶ αὐτὸς ἔπηξεν ἕως ἐκεῖσε τὸ τείχος, καὶ ἔστι μέχρι τοῦ νῦν τὸ σῆμα αὐτοῦ.

Λέγουσι δὲ περὶ τοῦ φόρου, ὅτι εἰς μίμησιν τοῦ Ὠκεανοῦ ἐκτίσθη κυκλοφόρως, καὶ ψεύδονται οἱ τοῦτο λέγοντες. τὴν γὰρ αἰτίαν τοῦ σχήματος τούτου, ἤδη προεθέμεθα εἰπόντες. ἐκεῖσε δὲ καὶ ὡρολόγιον χαλκοῦν, ὅπερ ἦλθε ἀπὸ Κυζίκου.

Εὑρὼν δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὰς φυλακὰς τοῦ Βυζαντίου εἰς τὸ στρατήγιον, ἐκεῖσε καὶ αὐτὸς τοῖς κατακρίτοις ἐφρούρει. διήρκεσαν δὲ χρόνοις σπγ'. μέχρι τῆς βασιλείας Φωκᾶ τοῦ Καππαδόκος.

Τὸ νῦν καλούμενον Πραιτώριον, οἶκος ἦν Πατρικίας χήρας ὀνόματι Μαρκίας. ἀφ' ἧς δὴ ὁ εἷς πικρὰς τὰς φυλακὰς καὶ ζοφώδεις καὶ πλήρεις δυσωδίας πάσης, καὶ μὴ φέρειν τοὺς ἐκεῖσε ἐγκεκλεισμένους, δέδωκεν αὐτὸν εἰς μισθὸν
83. φωκᾷ τῷ βασιλεῖ, καὶ οὗτος ἐποίησεν αὐτὸν πραιτώριον.

Τὰ δὲ Νούμερα καὶ τὸν χαλκὸν, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε, καθ' ἃ δὲ εἷς ἤρξατο, ἐποίησεν αὐτὰ Φυλακὴν ὁ Ἡράκλειος καὶ οἱ καθεξῆς.

Τὸν ἅγιον Φιλήμονα, καὶ τὸν ἅγιον Εὐδόξιον, ἀνήγειρεν Εὐδόξιος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἀναστάσιος ἀφ' ἃ Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ ἐκτίσθη, ἐπεὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἡρακλείου ἐμαρτύρησεν μεθ' ἔτη σπ'. τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τὸν Χελώνιον τὸ ἅγιον Γρηγόριον, καὶ τὸ ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Ἑπτάσκαλον ὁ ἐν ἁγίοις μέγας Κων-

podromo condidit Constantinus magnus, & pretiosa exornauit materia; quod post quadringentos quadraginta & octo annos Constantinus Copronymus mutauit in Armentarium & sterquilinium publicum, reliquiis S. Euphemiæ cum loculo in mare proiectis. Post annos vero triginta septem pene Athenienſis hoc templum reædificauit, & sanctas reliquias apud Lemnum insulam repertas, eo iterum transtulit.

Constantinus magnus vrbis suæ fundamenta positurus iuxta formam quam designauerat, ipse pedibus circumiuit, comitantibus eum proceribus suis: qui, vbi vsque in forum peruentum fuit, monuere, vt illic pomærio finem statueret. Ille vero respondit: Non nisi vbi is, qui me præcedit ductor constiterit, finem faciam. Videbat nimirum solus angelum præeuntem. Progressus igitur pedibus cum toto Senatu vsque ad Exocionium, vidit ibi angelum, defixa in terram romphæa, stationis indicium facere: quare ipse quoque ibi substitit, & finem pomærio statuit.

Forum ad imitationem Oceani circulari forma constructum esse, quidam falso referunt. Veram autem formæ eius causam nos supra diximus. Ibidem horologium æneum, Cyzico deductum, collocatum erat.

Cum Constantinus in Strategio carceres antiquos Byzantij inuenisset, ipse etiam eodem in loco reos asseruari voluit. Permansere autem istic carceres publici annos ducentos octuaginta tres, vsque ad Imperium Phocæ Cappadocis.

Ædificium, quod nunc vocatur Prætorium, olim domus erat viduæ Patriciæ, nomine Marciæ, quæ sortem acerbam carceribus incluſorum miserata, quod fætore, caligine & angustia loci excruciarentur, accepto pretio domum suam Phocæ Imperatori concessit, qui ex ea fecit Prætorium.

Numera & Chalcen Constantinus magnus extruxit: sed quoniam nulli vsui erant, ideo Heraclius & reliqui deinceps Imperatores ea in custodiam mutarunt.

Templa S. Philemonis & S. Eudoxij ædificauit Eudoxius Patricius & Præfectus magni Constantini.

Templum S. Anastasij Irene cum filio Constantino cæcato extruxit. Martyrium vero consummauit S. Anastasius tempore Heraclij, annis ducentis & octo post Constantinum magnum.

S. Procopium in Chelone & S. Acacium Heptascalum condidit B. Con-

ſtantinus magnus : poſteriori vero primus nomen impoſuit Iuſtinianus S. Sophiæ conditor.

Meſolophum ſiue Meditullium in medio ſitum eſt ſeptem collium vrbis : tres ſcilicet ab vtraque parte ſunt,& inter vtroſque Meſolophum, quod vulgo etiam Meſomphalum , ſiue Vrbis vmbelicum vocant.

In Chalce ſtatuam æream Domini noſtri Ieſu Chriſti erexerat Conſtantinus magnus : Leo autem pater Caballini ſiue Conſtantini Copronymi eam euertit. Quæ hodieque illic viſitur muſiui operis imago Dei , poſita fuit ab Irene Athenienſi. Prima autem illa ærea ſtatua annos quadringentos & quindecim ibi ſtetit , cuius virtute mulier ſanguinis profluuio laborans ſanata fuit, & multa alia facta fuerunt miracula.

Locus nuncupatus Eugenij domus erat Eugenij Patricij, qui vixit tempore Theodoſij magni : & mutata fuit ab eo in templum S. Deiparæ.

Templum S. Deiparæ cognominatum Vrbicij,ædificauit alius quidam Vrbicius Patricius & magiſter militum Orientis , qui de re militari ſcripſit tempore Anaſtaſij Dicori , centum & octuaginta annis poſt conditam Conſtantinopolim. Domuum vero eius vna erat in Tauro, altera in Strategio.

Locus dictus Protaſij nomen habet a Protaſio magiſtro, cuius ſupra mentionem fecimus. Quæ vero hodieque ibi viſitur eccleſia S. Deiparæ , ædificata eſt ab Imperatore Iuſtino Curopalate, marito Sophiæ cognomento Lobes, Iuſtiniani magni ex ſorore nepote , annis ducentis & quinquaginta duobus poſt Protaſij tempora.

Templum Archangelorum nominatum Sterilis , a Patricia quadam ſterili cognomen accepit , & fuit tempore Leonis Macelli paruum Oratorium. Annis autem ſeptuaginta quinque poſtquam illa mulier obiit , extruxit ibi templum Iuſtinianus magnæ Eccleſiæ conditor: quod terræ motu ſubuerſum poſt annos trecentos & triginta octo renouauit Baſilius Imperator , & inſuper ablatam ex Strategio phialam æream illuc tranſpoſuit. Idem euertit ſtatuam dictam Conopionem,quæ muſcis, culicibus, cimicibus, lendibuſque obſita iſthic erecta fuerat.

Eccleſia S. Ioannis, cognomento Arcadiana, condita fuit ab Arcadio , qui ſex millia ciuium ſibi ad proceſſionis obſequium elegit , eoſque vocauit Arcadianos. Summo enim amore & beneficentia illos proſequebatur.

Topi prope S. Lazarum propterea ita

A ϛαντῖνος ἤγειρεν· ὁ δὲ Ἰουϛινιανὸς, ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κτίτωρ, ἐκάλεσεν αὐτὸν ἅγιον Ἀκάκιον.

Τὸ καλούμενον Μεσόλοφον, μέσον ὄϛι τῶν ἑπτὰ λόφων, ἤγουν ἡ μία μοῖρα τῆς πόλεως ἔχει τρεῖς λόφους, καὶ ἡ ἑτέρα τρεῖς, καὶ τοῦτό ἐϛιν μέσον, ὁ καλοῦϲιν οἱ ἰδιῶται μεσόμφαλον.

Ἐν τῇ λεγομένῃ χαλκῇ, ϛήλη χαλκῆ ἐϲὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰηϲοῦ Χριϲτοῦ, ἣν ἔϲτηϲε μεγάλου Κωνϲταντίνου ϛαθεῖϲα. ὁ δὲ Λέων ὁ πατὴρ τοῦ Καβαλ- 84.
λίνα ταύτην κατήγαγε. ἡ δὲ νικῶ ἀφὰ ψηφίδιον ὁρωμένη εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, ἱϲορήϑη ἔνδοϑεν. Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας. ἡ δὲ χαλκὴ ἐτύγχανε χρόνους υιε'. ἐξ ἧς γυνὴ αἱμορροοῦϲα ἰάϑη, καὶ ἕτερα πολλὰ
B θαύματα ἐπετελεῖτο.

Τὰ λεγόμενα Εὐγενίου, οἶκος ἐϲὶ Εὐγενίου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοϲίου τοῦ μεγάλου, ὃς καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς ναὸν τῆ Θεοτόκῳ.

Τὰ λεγόμενα Οὐρβικίου ἡ Θεοτόκος, πρὸ ἄλλου Οὐρβικίου ἐκτίϑη πατρικίου καὶ ϛρατηλάτου τῆς ἀνατολῆς βαρβάτου, τοῦ ἱϲορήϲαντος τὰ ϛρατηγικὰ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναϲταϲίου τοῦ Δικόρου, μετὰ χρόνους ρπ'. τοῦ κτιϑῆναι τὴν Κωνϲταντινούπολιν. ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ ἐϲὶ τὰ καμίνια, καὶ ἕτερος αὖ οἶκος εἰς τὸ ϛρατήγιον.

Τὰ καλούμενα Γερμανίου, ὁ μὲν τόπος ἐν τῷ
C ἀνωτέρω ῥηθέντος Γερμανίου ἐκλήϑη. ἡ δὲ νεῶ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐκτίϑη πρὸ Ἰϲτίνου τοῦ βαϲιλέως, τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς Λωβῆς, τοῦ ἀπὸ Κυροπαλάτων, ἀνεψιοῦ τοῦ μεγάλου Ἰϲτινιανοῦ. ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ Γερμανίου ἕως τοῦ κτίϲαντος Ἰϲτίνου, διῆλθον χρόνοι σνϛ'.

Τὰ λεγόμενα Στείρου, ὁ ναὸς τῶν Ἀρχαγγέλων, ἀπὸ τινὰς γυναικὸς ἔλαβεν τὴν προϲηγορίαν, πατρικίας οὔϲης καὶ παιδοποιηϲάϲης· καὶ ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλλου, οἰκτήριον μι- 85.
κρὸν ἦν. ἀπὸ δὲ τῆς γυναικὸς ὠνομάϑη ὁ τόπος, καὶ τελευτηϲάϲης, διῆλθηϲαν χρόνοι οε'. καὶ ἐκτίϑη ὁ ναὸς τοῦτο ὑπὸ Ἰϲτινιανοῦ τοῦ κτίϲαντος τῆς μεγάλης
D ἐκκλησίας. συμπεϲὼν δὲ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ ϲεϲμοῦ, μετὰ χρόνους τλη'. ἀνεκαίνιϲε αὐτὸν Βαϲίλειος ὁ βαϲιλεύϲ, ὅϲις ἐκ τῆ ϛρατηγίδ ἄφας τὴν φιάλην τὴν χαλκῆν, τέθηκεν αὐτὴν ἐκεῖϲε. προέχυϲε δὲ καὶ τὸν Κωνωπίονα, ὃς ἦν ἐϲκεπαϲμένος μετὰ μυῶν καὶ κωνώπων καὶ ἐμπίδων καὶ κονίδων.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἀρκαδιανὸς, τοῦτο Ἀρκαδίου ἐκτίϑη, ὑπερεξαμήνου καὶ ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἓξ εἰς ὀψίκιον εἰς τὸ προϲκενϲα αὐτοῦ. ἐκάλεϲε δὲ αὐτοὺς Ἀρκαδιανούς. πάνυ γὰρ ἐφίλει αὐτὰ, καὶ ἠνέργετει.

Οἱ δὲ λεγόμενοι Τόποι, οἱ πλησίον τοῦ ἁγίου Λα-

ζάρου,

ζάρου, ἀφ' τῦ ἐκλήθησαν οὕτως· ὁπότε ἐπανέστη Βασιλίσκος, δρουγγάριος καὶ πατρίκιος, Ζήνωνι τῷ βασιλεῖ, δευτέρῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ τῆς βασιλείας αὐτῦ μηνὶ, καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν, καὶ ἐκράτησε Βασιλίσκος τῆς βασιλείας ἔτη δύο. ὑποστρέψας δὲ ὁ Ζήνων μετὰ δυναστείας στρατοπέδων
86. ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, ἦλθεν μετὰ ταραχῆς ἐν τῇ πόλει. τῦ δὲ Ἁρματίου τὸν στρατὸν τῦ Βασιλίσκου προδώσαντος τῷ Ζήνωνι, ἔφυγε Βασιλίσκος σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῦ εἰς τὸν ἅγιον Εἰρηναῖον τὸν παλαιόν· ὁ δὲ Ζήνων ἔθεσε ἐκάθισε δικαστὰς τόπους κριτηρίων, καὶ θρόνους τῦ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ καθημένων ἐκεῖσε πρώτων ἀνώπιον κατεδίκασε τὸν Βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς λίμνον χώρων Καππαδοκίας ἔσωθεν καστελλίου. τῆς δὲ θύρας σφραγείσης, ἀπὸ λιμοῦ καὶ δίψης ἐξέλιπε. τοῦτου χάριν ἐκλήθησαν Τόποι, ἀφ' ὧν καθημένας ἐκεῖσε κρίσας. ἔφθανον δὲ ἐκεῖσε τὰ κτίσματα τῆς τετκλίνων ἀπὸ τῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα.

Τὸν παρακλήτου Θεοτόκον τὸν ὁδηγὸν, Μιχαὴλ ὁ μεθυσὴς ἔκτισε, ὃς καὶ αἱρέθη ὑπὸ Βασιλείου τῦ Μακεδόνος. πρότερον δὲ δίκτυον ὑπῆρχε πολλῶν τυφλῶν, ἐν τῇ ἐκεῖσε πηγῇ νιπτομένων καὶ βλεπόντων, ἀφ' ὃ ἀναβλέψαι θεῶν ἔκλησε τοὺς τυφλοὺς, ἐκλήθη ὁδηγός.

Τὸ Καραβίτζιν τὸν Θεοτόκον ὁ αὐτὸς ἔκτισε Μιχαήλ. ἐκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι χήρα γυνή τις ἐν τοῖς χρόνοις τῦ βασιλέως Θεοφίλου τῦ παιδὸς
87. αὐτῦ, ἔχουσα κουμπαρίαν παμμεγέθη καὶ καθήρπαξε ταύτην Νικηφόρος πραιπόσιτος ὁ οἰκεῖος αὐθέντης τῦ βασιλέως. ἡ δὲ χήρα πολλάκις ἐγκαλέσασα τὸν βασιλέα, ἔμενεν ἀδιοίκητος, κωλυομένη ὑπὸ τῦ ῥηθέντος πραιποσίτου. ἐξαπορήσασα οὖν ἡ γυνὴ, ζητεῖ τῶν παιγνιωτῶν, οἱ ἦσαν εἰωθότες τῦ βασιλέως ἀνώπιον παίζειν, προσεκαλέσαντο εἰς βοήθειαν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο ἀφ' μηχανῆς τινος, δηλοποιῆσαι τῷ βασιλεῖ. καὶ δὴ ἱππικοῦ τελουμένου, καραβίτζιν ἀγαγόντες μετ' ὀχουμένου, καὶ ἐπάνω τῶν ἐχῶν τῆς ἁμάξης ἦσαν τες, εἷλκον ἀπὸ τῶν καγκέλλων μέχρι τῦ βασιλικῦ σάματος, καὶ στάντες ἀνώπιον τῦ βασιλέως, ἐπεβόων εἷς τῷ ἄλλῳ· Χάνε, καταπιε αὐτό. τῦ δ' μὴ δύνασθαι τῦτο ποιῆσαι ἀπλέγοντος, ὁ ἕτερος μεγάλῃ φωνῇ εἶς ἐπήκοον τῦ βασιλέως ἐβόησεν. ὁ πραιπόσιτος Νικηφόρος τῆς χήρας τὸ κουμπάριον γεμάτον κατέπιε, καὶ σὺ οὐκ ἰσχύεις τῦτο καταπιεῖν. χάνε, καταπιε αὐτό. τῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἠρώτησεν· ἆρα γε ἀκμὴν οὐκ ἐδιοικήθη ἡ γυνὴ, καὶ

vocati sunt. Basiliscus Drungarius & Patricius insurrexit aduersus Zenonem Imperatorem decimo mense post secundum Imperij eius annum, & fugauit ipsum, ciusque loco duos annos Imperio præfuit. His exactis Zeno cum potenti exercitu ex vrbe Antiochia rediit Constantinopolim. Basiliscus autem, vbi Harmatium cum omnibus suis copiis ad Zenonem transiuisse cognouit, continuo cum vxore & liberis in Ecclesiam antiquam S. Irenæ confugit. Quare Zeno ibi curauit fieri loca iudiciaria, & sedes pro vniuerso clero & Senatu, in quorum omnium consessu & præsentia condemnauit Basiliscum, & relegauit eum in Limnas castrum regionis Cappadociæ, vbi, reserato ostio inclusus, fame & siti enectus fuit. Ob hunc igitur iudicum consessum, locus ille Toporum nomen adeptus est. Eousque vero pertingebant Triclinia magni Palatij a Constantino magno condita.

Templum S. Deiparæ cognomine Viæ ductricis ædificauit Michael Methysta, quem Basilius Macedo interemit. Prius vero oratorium erat complurium cæcorum, qui in fonte eius loci se lauantes, visum receperant: quamobrem ipsum quoque templum Viæ ductricis cognominatum est.

Ecclesiam S. Deiparæ nuncupatam Carabitzin siue Nauicellam idem Michael extruxit. Cæterum ob hanc causam ita cognominata est. Erat vidua quædam tempore Theophili Patris eius, quæ triremem habebat miræ magnitudinis, eamque vi ipsi eripuit Nicephorus Præpositus, domesticus Imperatoris. Et licet vidua ea de re sæpius ad Imperatorem appellaret, adeo tamen a supradicto Præposito impediebatur, vt ius suum contra ipsum obtinere non posset. Quare ad extremam detrusa desperationem, in auxilium vocauit aliquot ex mimis, qui coram Imperatore iocari solebant; illi vero promiserunt ei, se dolo quodam hanc rem Imperatori indicaturos esse. Cum igitur ludi circenses agerentur introduxerunt nauiculam cum carbaso, quam currui impositam a cancellis vsque ad solium Imperatoris protraxerunt, & coram Imperatore collocantes, vnus alteri acclamabat: Aperi os, & degluti illam nauiculam; Cumque alter se id facere posse negaret, respondit ille magna voce, ita vt ab Imperatore exaudiri posset: Nicephorus Præpositus plenam triremem viduæ deglutire potuit, & tu ne tantillam quidem? Quo audito interrogauit Imperator, an nondum ius suum illa mulier obtinuisset, & cum

cognoſceret nondum factum eſſe, ilico A ad ſe vocauit Theodorum Protoſpatharium & Præfectum nuncupatum Myarchen, & eum iuſſit adportare ligna & virgulta, & ignem parare in ſphendone, & Præpoſitum, vti erat amictus comburere. Clanculum igitur Imperator Præpoſitum ſub alio quodam prætextu ablegauit ad Præfectum, a quo ille comprehenſus & in caminum proiectus eſt? Poſtea autem, vt iuſſerat Imperator, vidua propriam nauem recepit, & inſuper mediam partem bonorum Præpoſiti. Cæterum vbi nunc eſt Eccleſia, domus antea erat illius viduæ, & hinc locus ille Carabitzin vocatus eſt. B

Tzycaniſterium primo condidit Theodoſius iunior: Poſtea vero Michael Theophili filius trullatum addidit ſtabulum, quod pretioſo marmore exornauit. Demum autem Baſilius Macedo Tzycaniſterium ampliauit. Idem Imperator præterea extruxit eccleſiam nouam ſanctæ Deiparæ in foro, & S. Diomedem.

S. Theodorum cognomento Sphoracij Sphoracius Patricius tempore Arcadij & filij eius Theodoſij extruxit, & in illa templi parte, vbi Pinſi Catechumenorum ſunt, abdidit tria centenaria auri. Huius templi pars quædam poſt triginta tres annos ſub Mauricio con- C flagrauit, & ab eodem reædificata eſt. Imperante autem Leone ſapiente, Romanus quidam templum illud orandi cauſa ingreſſus, vidit literas latinas in vno Pinſorum ſcriptas, legitque & Imperatori earum ſignificationem declarauit: a quo ille magna remuneratus pecunia, allectus inſuper fuit in ordinem Illuſtrium.

Idem Sphoracius ædificauit quoque templum ſancti Ioannis Præcurſoris, in Conche.

Oratorium S. Georgij ædificauit Mauricius Imperator.

Tetradiſium octangulum prope Chal- D cen, octo erant porticus ſiue loca concamerata, in quibus commorabantur Doctores omnium ſcientiarum, quos ſemper Imperatores in conſilium adhibebant, neque fiebat quicquam abſque eorum conſenſu. Multi etiam ex illis creabantur Patriarchæ & Archiepiſcopi. Durauit autem iſta Doctorum ſucceſſio centum & quatuordecim annos, vſque ad decimum annum Imperij Leonis Syri, Patris Conſtantini Copronymi. Hic enim diuina priuatus gratia, doctores illos improbitati eius aſſentiri nolentes, præ ira omnes cum toto ædificio combuſſit; ſedecim nempe numero, profeſſione vero monachos.

μαθὼν μὴ διοικηθεῖσθαι, ἐκάλεσεν αὐλίκα Θεόδωρον τὸν σφραγαδάριον καὶ ἔπαρχον τὸν λεγόμενον μυ- 88.
αρχῶν, καὶ ἐκέλευσεν αὐτῷ, κομίσαι ξύλα & φρύγανα, & ποιῆσαι κάμινον ἐν τῇ σφενδόνῃ, καὶ καῦσαι ἐν αὐτῇ τὸν σφαγάσιτον, μετὰ καὶ τῆς στολῆς αὐτοῦ. λάθρα οὖν τὸν σφαγάσιτον ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἔπαρχον ἵνα ἀποθάνῃ. κρατήσας δὲ αὐτὸν ὁ ἔπαρχος, ἔκβαλεν εἰς τὴν κάμινον. εἶτα προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπῆρεν ἡ χήρα τὸ ἴδιον κουμπάριον καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ἀποσκάσεως τοῦ σφαγασίτου. ἐν δὲ τῷ τόπῳ, ὅπου ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ἐν ᾧ ἡ οἰκία τῆς χήρας, καὶ ἔλαβε προσηγορίαν καλεῖσθαι τὸ Καραβίτζιν.

Τὸ Τζυκανιστήριον ὁ μικρὸς Θεοδόσιος ἔκτισε. τὸ δὲ ταῦλον τὸ ἐνυλλωτὸν ἔκτισε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου, κοσμήσας αὐτὸν διὰ μυρμάρων πολυτελῶν. ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν προσέθαλε τὸ Τζυκανιστήριον, καὶ ἐπλάτυνε. ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἔκτισε τὴν νέαν ἐκκλησίαν τῆς ὑπαπαντῆς Θεοτόκου ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τὴν ἐν τῷ φόρῳ, καὶ τὸν ἅγιον Διομήδην.

Τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὸν Σφωρακίου, Σφορακίος πατρίκιος ἔκτισε ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου καὶ Θεο- 89.
δοσίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. εἰς δὲ τὰ μέρη τῶν πινσῶν τῶν κατηχουμένων τῆς ἐκκλησίας, χρυσίου κεντηναρία τρία ἀπέθετο. μετὰ δὲ λγ'. ἔτη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Μαυρικίου, ἐπεκαύθη μέρος τι τοῦ ναοῦ, καὶ ἀνῳκοδομήθη πρὸ αὐτοῦ. ὑπὸ δὲ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ἐλθών τις Ρωμαῖος, θέλησαι εἰς τὸν ναὸν, εἶδε Ρωμαϊκὰ γράμματα ὑπό τινος τῶν πινσῶν, καὶ ἀναγνοὺς αὐτὰ, ἐγνώρισε τῷ βασιλεῖ τὴν δύναμιν αὐτῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδωρήσατο αὐτῷ κτήματα, καὶ ἐποίησε αὐτὸν Ἰλλούστριον.

Τὸν Περίδρομον τὸν εἰς τὴν Κόγχην, ὁ αὐτὸς Σφωράκιος ἀνήγειρεν.

Τὸ Οἰκτήριον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἔκτισε Μαυρίκιος ὁ βασιλεύς.

Τὸ δὲ Τετραδίσιον τὸ ὀκτάγωνον, τὸ πλησίον τῆς χαλκῆς, στοὰς ἔσθι ὀκτὼ, ἤγουν καμαροειδεῖς τόποι, ἐν οἷς ἔσθι διδάσκαλοι πάσης γραφῆς, οἷς εἶχεν εἰς συμβουλὴν οἱ τοῦ κράτους βασιλεύοντες, καὶ δίχα τῆς αὐτῶν συναινέσεως οὐδὲν ἐπράττετο. ὃς ὧν καὶ πολλοὶ ἐγίνοντο Πατριάρχαι & Ἀρχιεπίσκοποι. ὁ δὲ τόπος & τοῦ Ἁγιοδόχου οἱ τοιοῦτοι διδάσκαλοι διήρκεσαν ἔτη υι δ'. μέχρι τοῦ δεκάτου χρόνου Λέοντος τοῦ Συρογλωσσοῦ τοῦ παῖδος Κων- 90.
σταντίνου τοῦ Καβαλλίνου. οὗτος γὰρ ἀποστραπεὶς τῆς θείας χάριτος, καὶ γυμνωθεὶς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸ μὴ συγκοινωνεῖν τοῖς τοιούτοις διδασκάλοις τῇ ἀθανομίᾳ αὐτοῦ, πληθεὶς ὀργῆς κατέκαυσεν αὐτοῖς ἅμα τοῖς οἰκήμασι, δεκαέξ ὄντας, σχήματι μοναχούς.

Εἰς δὲ τὰ Χαλκοπρατεῖα ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Ιουδαῖοι κατῴκουν χρόνους ἑκατὸν καὶ τριάκοντα δύο, καὶ ἐπίπρασκον τὰ χαλκώματα. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος ἐξέωσεν αὐτοὺς, καὶ τὸν τόπον ἀνακαθαρίσας, ναὸν τῆς Θεομήτορος ἀνήγειρε. συμπτωθέντα δὲ ὑπὸ. σισμοῦ Ιουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλάτων ἀνήγειρε, καὶ κτήματα ἐπεκύρωσε αὐτῷ ἀκίνητα.

Τὰ δὲ καλούμενα Ιλλου, οἶκος ἦν μαγίστρου τοῦ Ιλλου, πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεωμακέλου καὶ τοῦ Ζήνωνος. τυραννήσας δὲ ὁ αὐτὸς Ιλλος, καὶ λαοῦ ἀθροίσας ἑβδομήκοντα χιλιάδας, ἀντῆρε κατὰ Ζήνωνος. ὁ δὲ Ζήνων ἀπέστειλε Λογγῖνον μάγιστρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολεμῆσαι αὐτῷ, καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττήθη Λογγῖνος πλησίον Αντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ μόλις μόνος διεσώθη ἐν Αντιοχείᾳ, τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παντὸς κατασφαγέντος, καὶ κατεδυνάστευεν ὁ Ιλλος σφόδρα. ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ὁ Ζήνων Ιωάννην πατρίκιον, ἐπίκλην κυρτὸν, μετὰ Σκυθῶν, καὶ Μακεδόνων. καὶ ἐν Σελευκίᾳ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ Ιλλου, ἐνίκησεν αὐτὸν κατὰ κράτος· καὶ φυγὼν ὁ Ιλλος εἴς τι φρούριον, παρεδόθη ὑπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ δούλων, καὶ ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν παρὰ Ιωάννου τοῦ ῥηθέντος συλλαβόμενος δὲ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὴν κεφαλὴν Ιλλου ἐπὶ δόρατος ἤνεγκε Ζήνωνι. ἐτυράννησε δὲ ὁ Ιλλος μῆνας εἴκοσι ἕξ.

Τὸ δὲ καλούμενον Φωκόλισθον λέγουσι τινες οὕτω κληθῆναι, ὅτι Φωκᾶ τοῦ τυράννου ἐφ' ἵππου βαδίζοντος, ὠλίσθησε τὸ ἄλογον αὐτοῦ ἐκεῖσε, καὶ ἔπεσεν. ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ Αἰγύπτιος, καὶ Θεόδωρος ὁ Θηβαῖος φιλόσοφος φασὶ, ὅτι πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ τόπος ἐστὶ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἦν, καὶ λησταὶ πολλοὶ ἦσαν ἐκεῖσε, καὶ πολλοὺς τῶν Βυζαντίων ἐφόνευον. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος μετὰ τὸ κρατῆσαι καὶ κτῆσαι τὴν πόλιν, πολλὴν πονησάμενος ἔρευναν, καὶ κρατῆσας τινὰς τῶν τοιούτων λῃστῶν ἀνεσκολόπισεν ἐκεῖσε αὐτοὺς, ἤγουν ἐφούλκισεν, ὅθεν καὶ ὁ τόπος ἐκλήθη φουλκόλησος.

Εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅστις ἐπιλέγεται τὰ Κοντάρια, ὄρος λέγουσιν ἦν ἐπὶ τοῦ Βύζαντος. καὶ τοῦ Αἵμου τῆς Θρᾴκης βασιλέως ἐλθόντος πολεμῆσαι αὐτῷ, ἔκοψαν οἱ Βυζάντιοι ἐκ τοῦ τοιούτου τόπου τοῦ ὄρους Κοντάρια, καὶ ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν παρωνυμίαν. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν ἐκεῖσε ναὸν τῆς Θεοτόκου. ὁ δὲ Ιουστῖνος ὁ ἀπὸ Κουροπαλάτων, εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ἐπλάτυνεν αὐτὸν, καὶ ἐπωνόμασε τῆς ἁγίας Θέκλης.

Ο ἀρχιστρατηγὸς τοῦ Αδᾶ, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ιουστίνου. τὸ δὲ ἐπώνυμον εἴληφεν ἀπὸ

A In Chalcoprateis tempore Constantini magni habitabant Iudæi, & vendebant ibi æramenta. Post centum vero & triginta duos annos expulit eos inde Theodosius iunior, &, loco repurgato, templum S. Deiparæ extruxit. Hoc autem templum terræ motu deiectum, reædificauit Iustinus, ex Curopalata creatus Imperator, & insuper ei possessiones immobiles largitus est.

Locus nominatus Illi, domus erat Illi Magistri, qui multos gessit magistratus tempore Leonis Macelli & Zenonis. Idem Illus imperium inuasit, & collectis ex populo septuaginta mille militibus, aduersus Zenonem insurrexit, B qui ad ipsum debellandum ablegauit fratrem suum Longinum Magistrum. Commisso autem prælio apud magnam Antiochiam, victus est Longinus, & vix solus vniuerso deleto exercitu, Antiochiæ fuga seruatus est. Verum Zeno iterum Ioannem Patricium cognomento Curuum misit cum magna Scytharum & Macedonum manu: cum quo congressus Illus in Seleucia, omnino deuictus est: sed fuga in quoddam castellum elapsus, & a propriis seruis proditus, iussu supradicti Ioannis decollatus est. Reliquos etiam eius proceres comprehendit, & vna cum capite Illi hastæ infixo ad Zenonem deduxit. C Cæterum imperauit Illus menses viginti sex.

Locus dictus Phocolisthum, vt quidam referunt, cognomentum ex eo habet, quod Phocæ tyranni equus ibi cæspitauerit & ceciderit. Panodorus autem Ægyptius & Theodorus Thebanus Philosophus tradunt, hunc locum olim extra Byzantium fuisse multis frequentatum latronibus; Constantinum vero magnum, cum vrbe potitus esset, summa cum diligentia eos peruestigasse, multosque ex iis captos inibi furcis affixisse, atque exinde locum nominatum esse Fulcolestum, siue Furcam latronum.

D Vbi nunc est templum S. Theclæ, quod dicitur ad Contaria, ibi olim tempore Byzantis mons fuit. Quo vero tempore Hæmus Thraciæ rex ad ipsum debellandum venit, Byzantij hastas ceciderunt ex illa montis parte, quæ etiam nunc ea ex re Contaria nuncupatur. Sed Constantinus magnus templum ibi ædificauit virgini Deiparæ, quod postea Iustinus ex Curopalata creatus Imperator ampliauit & exornauit, addito cognomento S. Theclæ.

Templum S. Michaelis Archangeli cognominatum Adæ, ab eodem Iustino conditum est. Cognomen vero ha-

bet ab Ada Magiſtro, cuius domus ibi erat.

τῦ Ἀδᾶ μαγίστρυ ἔχοντος ἐκεῖσε οἶκον.

Portum Sophianum Sophia cognomento Lobe ſiue mutilata, vxor Iuſtini condidit, quo loco ipſius Palatium fuit. Id antequam in eo loco conſtrueretur erat ibi oblonga porticus a Conſtantino magno condita, in qua Philoſophi Thebani, Athenienſes & reliquæ Græciæ diſſerebant cum Conſtantinopolitanis, & ſemper ſuperarunt Occidentales Philoſophi vſque ad Iuſtinum: ſub quo ſemel victi, nunquam poſtea reuerſi ſunt. Cæterum de ſtructura portus hæc narrantur. Stans aliquando hiemali tempore ſupradicta Auguſta in ſolario Palatij, vidit naues in littore fluctibus agitari, quod nullus ibi eſſet portus. Quare permota commiſeratione Imperatorem adiuit, rogauitque daret ſibi neceſſariam auri copiam & regiæ manus ſufficiens adminiculum ad faciendum portum. Imperator autem eius petitioni annuens, Narſæ Præpoſito atq; Troilo Protoueſtiario portus condendi curam iniunxit, qui magnam fodientes foſſam, ſtruxere portum, qui a ſupradicta Auguſta Sophiæ nomen accepit. In medio huius portus quatuor erexit columnas, quibus ſtatuas ſuperimpoſuit, ſuam nempe & Arabiæ filiæ ſuæ, & Iuſtini mariti & Narſæ Præfecti ſtructuræ. Factus autem eſt ille portus ducentis quinquaginta duobus annis poſt conditam Conſtantinopolim.

Τὸν δὲ λιμένα τῆς Σοφίας, Σοφία ἡ Λωβὴ, ἡ γυνὴ Ἰουστίνου ἔκτισεν. ἔνθα καὶ τὸν οἶκον αὐτῆς εἶχεν. πρὸ δὲ τῦ κτισθῆναι, ἐνταῦθα ἦν ἐκεῖσε μακρόδομος, ἔνθα τῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθεῖσα, ἐν ᾧ ἠγήρχοντο οἱ Φιλόσοφοι Θηβαῖοι, Ἀθηναῖοι, καὶ Ἑλλαδικοὶ, καὶ διελέγοντο μετὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὄντων. καὶ διήρκεσε τοῦτο μέχρι Ἰουστίνου, ἡνίκα ποτὲ ἐνίκησαν οἱ δυτικοί. ὑπὸ δὲ τούτου ἡττηθέντες, ἄλλοτε οὐκ ἀνῆλθον. πρὸ δὲ τῦ λιμένος ζεῦγος τοῦτο φέρεται. λέγουσι γὰρ, ὅτι τῆς ῥηθείσης Αὐγούστης ἐν μιᾷ χειμῶνος ἰσημερίᾳ εἰς τὸν ἡλιακὸν τῦ παλατίου, καὶ ὁρώσης τὰ πλοῖα κλυδωνιζόμενα ἐν ᾧ ἀ- 93.
B γιαλῷ, μὴ ὄντος λιμένος, ἀπελθοῦσα ἤρξατο ὀδύρεσθαι, καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς τὸν βασιλέα, ἱκέτευσεν αὐτὸν, ὅπως αὐτῇ πρόσῃ χρυσίου ἱκανὸν, καὶ βασιλικὼ χεῖρα ἱκανὼ, εἰς ὃ ποιῆσαι λιμένα, καὶ καμφθεὶς τῇ αἰτήσει αὐτῆς ὁ βασιλεὺς, προστάξε Ναρσῇ τῷ πραιποσίτῳ καὶ Τρωίλῳ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ κτῆσαι λιμένα· οἱ δὴ βόθυνον μέγαν ὀρύξαντες, ἐποίησαν τὸν κτισὸν, ὅθεν καὶ προσηγορίαν εἴληφε τῆς Σοφίας. μέσον δὲ τῦ λιμένος ἀνήγαγε τέσσαρας κίονας, ἐφ' ὧν ἔστησε τὰς δὲ τρεῖς ἑαυτῆς τε, καὶ Ἀραβίας τῆς ἀνεψιᾶς αὐτῆς, καὶ Ἰουστίνου τῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ Ναρσῆ τῦ ἐκείσε πρίσταμένου. μετὰ δὲ τὸ κτισθῆναι
C τὴν πόλιν σνβ'. χρόνων διελθόντων, ἐκτίσθη ὁ τοιοῦτος λιμήν.

Buccinum locus ex eo ita appellatus eſt, quod ibi olim ſupra murum eſſent buccinæ æreæ; turris autem in fiſtularum modum concaua erat. Auſtro igitur vel aquilone vehementius ſpirante, & fluctus maris ad murum allidente, ſpiritus intus cohibitus aſcendebat vſque ad foramina buccinarum, & Sirenum inſtar edebat concentum auditu admirabilem: cuius ſonum inde reſultantem oppoſita turris excipiebat, & ſimiliter reſonabat. Quando autem profecturæ erant nauales copiæ Romano-
D rum, congregabantur prius in hunc locum, & iuxta ſonum turrium in nauibus quoque tuba canebant, atque ita demum diſcedebant.

Τὸ λεγόμενον Βύκινον οὕτως ἐκλήθη, ὅ παλαιὸν γὰρ σάλπιγξες ἦσαν χαλκαῖ ἐπάνω τῦ τείχους. ὁ δὲ πύργος ἦν κυφὸς καὶ συελιώδης. καὶ νότου μεγίστης ἢ βορρᾶ σφοδροῦ, καὶ τῶν κυμάτων τῷ τείχει προσκρουόντων, ἀνήρχετο τὰ πνεύματα βίαια ἄνωθεν πρὸς τοὺς αὐλιακοὺς τῶν σαλπίγγων, καὶ ἐφθέγγετο μέλος ξενίζον ἀκοὰς, ὅλον Σφρωΐου. ἦν δὲ ἀντικρυ τούτου καὶ ἕτερος πῦργος, καὶ δεχόμενος τὸν ἦχον τῦ τοιούτου μέλους, ἀπεδίδου καὶ αὐτὸς ἦ- 94.
χον τὸν αὐτόν. ὅταν δὲ ἤθελεν κινῆσαι Ρωμαϊκὸς στόλος, ὁμοῦ πρῶτον ἐκεῖσε ἠθροίζετο, καὶ κατὰ τὸν ἦχον τῶν πύργων ἐσάλπιζον αἱ νῆες καὶ ἀπεκίνουν.

Locus nominatus Hormiſdæ, paruus erat portus, nauibus ſtationem præbens, antequam conderetur portus Sophiæ. Poſtea autem per multos annos neglectus, & tandem totus oppletus fuit. Hic olim habitabat Iuſtinianus magnus, priuſquam ad Imperium peruenit. Cæterum a conditore eius Iuliano appellatus fuit portus Iuliani.

Τὰ δὲ καλούμενα Ὁρμίσδου, λιμὴν ἐτύγχανε μικρὸς, ἐν ᾧ ὡρμοῦν αἱ νῆες, πρὸ δὲ κτισθῆναι τὸν λιμένα τῶν Σοφῶν. ὃν δὲ τῶν πολλῶν χρόνων ἀμεληθεὶς ἐγεμίσθη. ἐκεῖσε δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας κατῴκει πρὸ τῦ βασιλεῦσαι. ἀπὸ δὲ τῦ κτίσματος αὐτὸν Ἰουλιανοῦ εἴληφε τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ καλεῖται Ἰουλιανοῦ λιμήν.

Templum S. Platonis condidit Anaſtaſius Dicorus, ſub principium ſeptimi

Τὸν ἅγιον Γλάτωνα Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἔκτισεν, ἐναρχομένου ἤδη τῦ ἑβδόμου αἰῶ-

νος. τοὺς ὀ κίονας τοὺς δέκα, τοὺς ἐν ζώδοις γλυπτοὺς, ἔφερεν ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν ναὸν, ὧν οἱ μὲν δύο ἵδρυσαν ἐν τῷ Ρωμαίου βασιλέως τοῦ Λεκαπηνοῦ, καὶ ἐτέθησαν εἰς τὸν χαλκιῶ.

Εἰς δὲ τὸ καλούμενον Διηγησέαν ἁγίαν Ἄνναν, ἀρχαῖος ἐλέγετο πάλαι τὸ δύο δημοτικῶν μερῶν, καὶ τρίκλινος ἦν ἐκεῖσε παμμεγέθεστος, ἐν ὅτε ἤθελον ποιήσασθαι οἱ δήμαρχοι ἐκλογὴν, ἐκεῖσε ἐκαθέζοντο. διήρχεσε δὲ χρόνους πεντακοσίους. Θεοδώρας δὲ τῆς Αὐγούστης τοῦ Θεοφίλου εἰκὼν οὖσης, καὶ ἀφ-
ἱππικὸν ἀπὸ τοῦ ἐμβόλου εἰς Βλαχέρνας, καὶ τοῦ ἵπ-
95. που αὐτῆς ἐκεῖσε ὀλισθήσαντος ἔμπροσθεν τοῦ νάρθη-
κος τοῦ ναοῦ. πάλιν δὲ ὑποστρεφούσης εἰς τὸν αὐτὸν
τόπον, τοῦ αὐτοῦ ὀλισθήσαντος ἵππου, δι' ἀποκαλύ-
ψεως ἐν ὁράματι προειρηκυίας, ἀνήγαγε τὸν
νεὼν ὄντα ναὸν τῆς ἁγίας Ἀννης.

Εἰς δὲ τὰ νεῶ καλούμενα Μαυρικίου, οἶκος ἦν Μαυρικίου τοῦ βασιλέως ἔτι ὄντος πατρικίου, καὶ κόμητος τῶν ὀξκουβιτόρων. μετὰ ὃ βασιλεύσας ὠνομάσθη ὁ τόπος Μαυρικιός.

Τὸν δὲ θαυμαστὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, τὸν Εἰς τὰ Μαυριανοῦ, Μαρκιανὸς ὁ ὅσιος ἤγειρεν ἐκ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ πλούτου αὐτοῦ. τὸν δὲ αὐτὸν ναὸν θέλων κτίσαι πρῶτον εἰς τὰ ψηφᾶ (ἔνθα ψη-
φίδας ἔδος ἦν πωλεῖν) ὠνήσατο τὸν τόπον εἰς δύο
χιλιάδας νομίσματα. ἀφ' ὃ καὶ ὑπομνήματα
ἐκεῖσε εὑρεθῆναι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου
περὶ ἐτῶν φ'. γεγραφότα οὕτως· Ἀναγνισθήσεται
ὁ ναὸς οὗτος εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, ὃ οἶδα, τὰ δέ
μοι λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. πρόσθεν γὰρ εὐκτή-
ριον μικρὸν ἦν ἡ ἁγία Ἀνάστασις, καὶ ξυλοτρούλλος.
ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἐσκέπασεν αὐτὸ διὰ χρυ-
σοῦ. ἀλλὰ καὶ τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὸ πέρασμα,
ὁ αὐτὸς Μαρκιανὸς ἔκτισε καὶ ἐτελείωσεν, εἰδωλεῖον
πρόσθεν ὑπάρχουσαν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ νοσοκομεῖον.

96. Τὸν δὲ ἅγιον Θεόδωρον τὰ καρβωνάρια, Ἱλα-
ρίων τις πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεωμακέ-
λου ἀνήγειρε.

Ὁ ναὸς τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, πραιτώριον
ἐτύγχανε. Τιβέριος δὲ ὁ Θρᾴξ σὺν τῇ γυναικὶ αὐ-
τοῦ Ἀναστασίᾳ τοὺς δεσμίους ἐξαγαγών, καὶ τὸν τόπον
ἀνακαθαίρας, ἐθεμελίωσε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσ-
σαράκοντα, καὶ ὠκοδόμησε τὰ τείχη μέχρι πηχῶν
τεσσάρων. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, Μαυρίκιος ὁ
γαμβρὸς αὐτοῦ κρατήσας, ἀνεπλήρωσε τὸν ναὸν καὶ
ἐνέθηκε αὐτόν.

Τὸν ἅγιον Παῦλον τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἀνήγειραν οἱ ἀείμνηστοι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ὅσιον Ζωτικὸν, καὶ ἐτύπωσαν ἀναπαύεσθαι τοὺς λωβοὺς ἐκεῖσε καὶ σιτηρέσιον λαμβάνειν.

Ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντί-

A sæculi. Decem vero columnas sculptura ornatas Thessalonica in hoc templum transtulit ; quarum duæ ab Imperatore Romano dicto Lecapeno in Chalcen transpositæ fuerunt.

In templo S. Annæ nominato Diegeteæ maximum erat Triclinium, in quo antiquitus Demarchi delectum habituri, duas populi factiones congregabant; eaque consuetudo durauit annos quingentos. Accidit autem, cum Theodora Augusta Theophili, vterum gerens, per porticum Blachernas adiret, equum eius ibi cespitare ante Narthecem ecclesiæ, idemque cum reuerteretur in eodem loco ipsi euenire: quare per reuelationem in somno monita, ædificauit templum S. Annæ, quod nunc ibi visitur.

B In loco cui nomen Mauriano habitabat olim Mauricius, cum adhuc Patricius esset & comes excubitorum. Postea vero vbi Imperio potitus est, Mauriani nomen locus accepit.

Admirandum templum S. Resurrectionis, in Mauriano, ædificauit sua impensa beatus Marcianus, & solum vbi illud extructurus erat, vbi tessellæ olim vendebantur, duobus millibus nummorum emit: eo quod S. Gregorij Theologi commentaria ibi inuenta essent, C in quibus ante quingentos annos ita scriptum erat: Bene noui fore olim, vt hoc templum maius & pulchrius renouetur: vt mihi prædicit Spiritus sanctus. Ecclesia autem sanctæ Resurrectionis prius paruum oratorium erat, & ligneo trullo tecta: postea vero Basilius Macedo aureo laqueari eam operuit. Idem Marcianus sanctam Irenem ad traiectum condidit & absoluit, cum antea idolorum delubrum fuisset; vti & Nosocomium, siue valetudinarium.

S. Theodorum ad Carbonaria Hilarion quidam Patricius tempore Leonis Macelli condidit.

D Ecclesia SS. quadraginta martyrum Prætorium erat. Tiberius vero Thrax cum Anastasia vxore, eductis inde captiuis, locum purgauit, & nouo posito fundamento, muros extruxit vsque ad altitudinem quatuor cubitorum. Quo mortuo, Mauricius eius gener, Imperio potitus, structuram Ecclesiæ absoluit, soliumque in ea posuit.

Orphanotrophium S. Pauli, sempiternæ memoriæ Imperator Iustinus cum Sophia vxore ædificauit: vti etiam Nosocomium sancti Zotici, vbi debilibus quies & alimenta ex eorum constituto præberentur.

Sub Constantio Constantini magni

filio Zoticus Patricius & Protoueſtiarius Monachorum fraternitatibus habitacula exſtruxit, victum quoque & amictum ſufficienter ſubminiſtrauit. Quare a Conſtantio ſilueſtribus mulis alligatus, iiſque ad curſum ſtimulatis, interemptus fuit.

A νου, Ζωτικὸς πατρίκιος ϗ πρωτοβεστιάριος κτίζει τοῖς ἐν χωρίῳ ἀδελφοῖς καποικίας, ἔφας αὐτάρκεις αὐτοῖς ὑπαρχούσας ϗ ἀμφία. ὅθεν ϗ πρὸς τοῦ Κωνσταντίου ἡμιόνοις ἀγρίοις πρόσδετος, κέντροις πληττόμενος ϗ βιαζόμενος τρέχειν, τέλος τοῦ βίου ἐχρήσατο.

Templum S. Deiparæ cognominatam Carpiani ædificauit Carpianus Patricius tempore Conſtantini Pogonati. Quæ vero Baſſi dicitur eam Baſſus Patricius, cuius domus ibi erat, ſub Imperatore Iuſtiniano magno condidit. Huic indignata Theodora Iuſtiniani vxor, caput fidiculis conſtringi iuſſit, vt præfocaretur.

Τὰ Καρπιανοῦ τῆς Θεοτόκου ἀπήγαγε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ Γωγωνάτου. τὰ δὲ Βάσσου ἀπήγαγε Βάσσος πατρίκιος ὑπὸ τῆς βασιλείας Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, ἔχων αὐτοῦ ϗ τὸν ἴδιον οἶκον· οὗ τινος εἰς ἔχθραν ἐλθοῦσα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ Ιουστινιανοῦ, ἔσφιξε τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ μύρδας, ϗ ἔπνιξεν αὐτόν.

Templum S. Artemij Anaſtaſius Dicorus titulo S. Ioannis Præcurſoris primum erexerat. Vbi ipſe, cum Protoaſecretis adhuc eſſet, habitauit. Poſtquam vero reliquiæ S. Artemij eo tranſlatæ fuerunt, nomen eius ſancti templo impoſitum fuit. Præterea idem Anaſtaſius eccleſiam S. Iuliani condidit; quoniam puer cum parentibus ſuis Dyrrhachio veniens, Grammaticam ibi didicerat.

B Τὸν ἅγιον Ἀρτέμιον Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος εἰς ὄνομα τοῦ Προδρόμου πρότερον ἀπήγαγε· ἔπι δὲ πρωτασηκρήτης ὢν, ἐκεῖσε κατῴκει. μετὰ δὲ τὸ μεθῆναι εἰς αὐτὸν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου ὠνομάσθη ὁ ναὸς τοῦ ὀνόματι τοῦ ἁγίου ὡσαύτως ϗ ναὸν τοῦ ἁγίου Ιουλιανοῦ ὁ αὐτὸς Ἀναστάσιος ἀπήγαγε, ὅτι ὅτε ἦλθε μετὰ τῶν γονέων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου, ἔπι παῖς τυγχάνων ἐκεῖσε ἐμάθανε τὴν γραμματικήν. 97.

Ecclesia S. Procopij cognominata Condulium inde nomen accepit, quod Conſtantinus Iuſtiniani Rhinotmeti pater in eo loco equum ſuum pugnis inſtigans præcipitauerit.

Ο δὲ ἅγιος Προκόπιος ὁ Κονδύλιον, ἐκλήθη οὕτως, ἀφ' ὃ Κωνσταντῖνον τὸν πατέρα Ιουστινιανοῦ τοῦ Ρινοτμήτου κονδυλίσας ἐκεῖσε τὸν ἵππον αὐτοῦ ϗ ῥίψας αὐτόν.

Templum S. Ioannis Præcurſoris cognominatum Cinthelia ita appellatum eſt, quod ibi parui claui affigendis equorum ſoleis cuderentur. Eiuſmodi enim claui vocantur cinthelia.

C Ο ἅγιος Ιωάννης ὁ πρόδρομος τὰ λεγόμενα Κινθήλια, ἀπὸ τῆς κάμψης ἐκεῖσε τὰ μικρὰ καρφία τὰ βαταλαεικά, οὕτως ἐκλήθη. ϗ γὰρ τὰ τοιαῦτα καρφία λέγεται κινθήλια.

Templum SS. quadraginta, quod eſt apud Thermas Conſtantianas, Anaſtaſius cum Ariadna condidit. Idem aliud quoque titulo Protomartyris Stephani ædificauit, vbi ſanctæ eius reliquiæ poſitæ ſunt.

Ο Ανασάσιος μετὰ Ἀριάδνης ἔκτισε τὸν ναὸν τὸν ὄντα εἰς Κωνσταντιάνας τῶν ἁγίων μ'. ἀπήγαγε ϗ ναὸν ἕτερον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἔνθα ϗ τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον ἐτέθη.

S. Polyeuctum Iuliana Valentiniani filia exſtruxit intra quattuor annos cum dimidio, euocatis Roma architectis. Fuit autem hæc Iuliana ſoror vxoris magni Theodoſij.

Τὸν ἅγιον Πολύευκτον Ιουλιανὴ ἡ θυγάτηρ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ κτίσαντος τὸ ἅγιον, ἔκτισεν ὑπὲρ χρόνους τέσσαρας ϗ ἥμισυ, τῶν τεχνιτῶν ἀπὸ Ρώμης ἐλθόντων. γυναικαδελφὴ δὲ ἦν τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου.

Ædificium Megethiæ exſtruxit domina Megethia tempore Tiberij Thracis.

D Τὰ δὲ Μεγεθίας ἀπήγαγε Μεγέθια δέκατον ἐν τοῖς χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θράκος. 98.

Eccleſia S. Deiparæ Ponolytræ ita cognominata eſt, quod magna iſthic ſanationum dona fierent, multique dolores & languores ſoluerentur.

Ἡ ὑπαπαντὴ Θεοτόκος ἡ Πονολύτρα, οὕτως ἐκλήθη, ὅτι μεγάλαι ἰάσεις ἐκεῖσε ἐτελοῦντο, ϗ πόνοι πολλοὶ ἐλύοντο.

Eccleſiam S. Deiparæ cognominatam Areobindi Petrus Magiſter & Curopalata, Germanus frater Mauricij Imperatoris condidit: Sed quod Areobindi domus ibi eſſet, inde eccleſia ita appellata fuit. Balneum vero eiuſdem loci annis nonaginta duobus poſt ſub Iuſtino Thrace extructum eſt.

Τὰ Ἀρεοβίνδου τῇ ἁγίᾳ Θεοτόκῳ ἀπήγαγε Πέτρος μάγιστρος ϗ Κουροπαλάτης, ὁ αὐτάδελφος Μαυρικίου τοῦ βασιλέως· ἀφ' ὃ δὲ ὁ τοῦ οἶκον Ἀρεοβίνδου ἐκεῖσε ἐκλήθη οὕτως. μετὰ ἐνενήκοντα δύο χρόνους ὑπὸ Ιουστίνου τοῦ Θράκος ἐκτίσθη τὸ λουτρόν.

Τῷ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τὰ Ολυβείου, ἡ θεο- A
μισὴς Εὐδοξία κτίζειν ἀπῆρξατο, καὶ ὕψωσεν ἀπὸ
γῆς τὸ θεμέλιον μέτρα πηχῶν δύο. πικρῷ δὲ θα-
νάτῳ ἀρπαγείσης, ἀνεπληρώθη τοῦ Ολυβείου
μαγίστρου τοῦ Ρωμαίου, ὀκησε τὸν αὐτοῦ οἶκον ἔχοντος.
ἐκόσμησε δὲ αὐτὸν λίθοις πολυτελέσι μαρμάροις καὶ
κτήμασι δέδωκε πολλὰ καὶ ἱερὰ σκεύη.

Τὰ δὲ Αρματίου οἶκος ἐστὶ Αρματίου μαγίστρου
τοῦ οἰκείου ἀνεψιοῦ Ζήνωνος, ὃς καὶ στρατὸν ἔθρεψε τὸν
στρατὸν, αἰτιάσαντος Βασιλίσκου τὸν Ζήνωνος· ὑφ'
οὗ καὶ ἀνῃρέθη στρατηγοῦντος Ζήνωνος, ἀναβαίνοντα
τὸν κοχλίαν, τὸν ἀναγόντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπ-
ποδρομίου.

Τὰ δὲ λεγόμενα Πράσινα, λίθοι εἰσὶ τοῖς φαί- B
νουσι τῶν Πρασίνων, οὕτως ἐκλήθη.

Τὸ γηροκομεῖον ἀνήγειρε Μαρκιανὸς καὶ Πουλ-
χερία. Αρταβασδὸς ὁ βασιλεὺς ὁ γαμβρὸς Κων-
σταντίνου τοῦ Καβαλλίνου, ὅστις ἐπιβούλευε αὐτῷ, καὶ
99. ἐκράτησε τῆς βασιλείας χρόνους τρεῖς, ἐτυφλώθη ὑπὸ
τοῦ Κοπρωνύμου, κτησάμενος αὐτὸν, ὃ τῆς βα-
σιλείας πάλιν κρατήσαντος, οὗ ἀκίνητα πολλὰ
κτήματα ἐπεκύρωσε τῷ ῥηθέντι γηροκομείῳ, λέ-
γει οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἐστί. μεθ' ὃν σπ'. ἔτη τῆς κτί-
σεως τοῦ γηροκομείου ἐστὶν ὁ Αρταβάσδος.

Τοὺς δὲ χριοὺς τὸν κιστέρνην, καὶ τὸ γηροκο-
μεῖον, καὶ τὸ λουτρὸν τὸ ὂν εἰς τὰ Αρματίου, ἔκ- C
τισε Στέφανος ὑποδεξιούμενος Μαυρικίου τοῦ
βασιλέως, μεθ' δώδεκα χρόνους τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Τὸ δὲ καλούμενον Ζεῦγμα καθ' ἕτερον τοιοῦτον
ἐκλήθη. τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος
Στεφάνου ἀνακομισθέντος, καὶ μέχρι τοῦδε τοῦ
τόπου ἀχθέντος, ἐκεῖσε ἐζεύχθησαν μοῦλαι καὶ
ἅρμα αὐτὸ, καὶ ἤγαγον μέχρι τῶν Κωνσταντιανῶν.

Οἱ δὲ ἅγιοι ἀνάργυροι, οἱ ἐν τῷ Ζεύγματι,
ὑπὸ Πρόκλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως,
μαθητοῦ τοῦ Χρυσοστόμου ἐκτίσθησαν ἐν τοῖς χρό-
νοις Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Τὸν ἅγιον Ηλίαν τὸ Πέτριον· ἐπιστρέψαν-
τος Ζήνωνος ἐκ Περσίδος, συνέδραμε τὰ τά- D
100. γματα αὐτοῦ καὶ ὁ στρατὸς χρυσίον πολὺ, καὶ αὐτὸς ὁ
βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτοῖς συνδρομὴν, μεθ' ἧς
Αελιάδνης ὁμοίως, καὶ ἀνήγειρε τὸν ναὸν, ὅτε ἐνε-
φανίσθη ἐν τῷ ταξιδίῳ.

Τῷ δὲ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τῷ Πέτρᾳ, Ανα-
στάσιος ὁ Δίκορος ἡ Αελιάδνη ἀνήγειραν.

Τὰ Γηραθᾶ τὸ γηροκομεῖον, Πέτρου πατρι-
κίου θυγάτηρ ἔκτισε τοὔνομα Αγάθη, ὡραιοτά-
τη οὖσα πάνυ. ἐκλήθη δὲ γηραθᾶ, διὰ τὸ φυ-
λάξειν τῷ παρθενίαν αὐτῆς μέχρι γήρως. ὕστε-
ρον δὲ διέφθειρεν αὐτὴν ὁ Κοπρώνυμος δοὺς αὐ-
τῇ πλοῦτον πολύν. ἱππικοῦ δὲ ἀγῶνος ἔκραξε

S. Euphemiam dictam Olybrij Deo exosa Euxdoxia condere incepit, & fundamentum ad altitudinem duorum cubitorum supra terram perduxit. Postquam autem illa acerba morte sublata fuit, magister quidam Olybrius, Romanus ibi habitans structuram absoluit, multisque pretiosis marmoribus exornauit, & fundis sacrisque vasis ditauit.

Locus vocatus Harmatij domus erat Harmatij Magistri, qui domesticus fuit Zenonis, & Basilisci exercitum ei prodidit. Quare ipsius Zenonis iussu interemptus est, cum per testudinem ascenderet ad tribunal Hippodromi.

Prasina autem eo quod Prasinæ factionis stabula essent, sic appellantur.

Gerocomium a Marciano & Pulcheria conditum est. Artabasdus autem Imperator, qui aduersus Constantinum Caballinum insurgens, tres annos Imperium obtinuit, & postea ab eo debellatus, oculisque priuatus fuit, is multas immobiles possessiones supradicto Gerocomio confirmauit, eo quod domus eius ibi sita esset. Cæterum vixit Artabasdus annis ducentis & octuaginta post conditum Gerocomium.

Cisternam cognomine arietariam, & Gerocomium, & balneum, quod est in loco dicto Harmatij, exstruxit Stephanus accubitor Mauricij Imperatoris duodecim annis post eius Imperium.

Locus appellatus Zeugma ex eo nomen habet, quod reliquiis S. Protomartyris Stephani in vrbem allatis vsque ad hunc locum deductis, mulæ ibi currui iunctæ sunt, quæ eas porro ad thermas Constantianas vexerunt.

Templum SS. Anargyrorum, siue Cosmæ & Damiani, in Zeugmate situm, ædificauit sub Theodosio iuniore Proclus Patriarcha Constantinopolitanus, discipulus sancti Ioannis Chrysostomi.

Templum S. Eliæ, quod Petrion dicitur, legiones totusque exercitus Zenonis ex Perside redux collata magna auri summa, accedente etiam ipsius Zenonis & Ariadnæ auxilio extruxerunt, quibus ille in castris apparuerat.

S. Euphemiam cognomine Petræam, Anastasius Dicorus & vxor eius Ariadna ædificarunt.

Gerocomium Geragathæ condidit Agatha Petri Patricij filia, femina longe pulcherrima. Propterea autem Geragatha nominata fuit, quoniam virginitatem suam vsque ad senectutem illibatam seruauit. Hanc tandem Constantinus Copronymus violauit, & maximis ditauit opibus. Quare cum celebrarentur ludi circenses acclamauit ei

populus: Agatham iam vetulam tu renouasti. Cæterum ipsa clanculum colebat sanctas imagines. Absoluto autem Gerocomio impius ille Copronymus omnes collegit imagines, easque in loco combussit.

A ὁ δῆμος· ἡ Ἀγάθη ἐγήρασε, σὺ δὲ αὐτὴν ἀνένεωσας. ἰδίᾳ δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ σεβομένη τὰς ἁγίας εἰκόνας. πληρωθέντος δὲ τοῦ γηροκομείου ὁ θεοφυγὴς Κοπρώνυμος ἀθροίσας τὰς εἰκόνας κατέκαυσεν ἐκεῖ.

Ecclesia S. Iuliani nominata Perdix, & qui eam inhabitabant sancti & venerandi monachi, assentiri nolentes detestabili sectæ Constantini Copronymi, ab eo simul combusti fuerunt; & plumbum templi calore dissolutũ ad littus Sophianum defluxit. Cognomen vero Perdicis ei dedit Perdix ærea in vno eius arcu ab ipso olim Constantino magno posita.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἰουλιανὸς ὁ καλούμενος Πέρδιξ, καὶ οἱ καθήμενοι ἐκεῖσε μοναχοὶ, σεβάσμιοι ὄντες καὶ ὅσιοι, ἀφ' ὧν μὴ κοινωνεῖν τῆς μυσαρᾶς θρησκείας τοῦ Κοπρωνύμου, κατεκαύθησαν πρὸ αὐτοῦ ἅμα τῷ ναῷ. ὁ δὲ μόλιβδος λυθεὶς καθῆλθε μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ τῶν Σοφιῶν. ἐκλήθη δὲ Πέρδιξ, ὅτι ἵστατο Πέρδιξ χαλκοῦς εἰς μίαν τῶν καμάρων, φιλωθεὶς ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

In loco, qui vocatur Antiochi, domus erat Antiochi Patricij & Præpositi, qui baïulus fuit Theodosij iunioris, filij Arcadij Imperatoris: & multos sub ipso magistratus gessit. Hic licet valde dines fuerit, attamen obiit pauper, propterea quod iniustus esset & damnosus & fraudulentus.

B Τὰ δὲ καλούμενα Ἀντιόχου, οἶκος ἦν Ἀντιόχου τοῦ πατρικίου καὶ παραποσίτου, καὶ βαΐολος Ἀρκαδίου τοῦ βασιλέως, πολλὰς ἐπ' αὐτοῦ ἀρχὰς ἀφανύσαντος. πλούσιος δὲ γιόμενος σφόδρα, πένης ἐτελεύτησε, διὰ τὸ ἄδικον καὶ ὀπισθαρὼ γενέσθαι καὶ δόλιον. 101.

Templa SS. Esaiæ & Laurentij ab Imperatore Marciano & eius vxore Pulcheria ædificata fuerunt: quorum tempore sanctum corpus Esaiæ Prophetæ Hierosolyma allatum fuit.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἡσαΐας, καὶ ὁ ἅγιος Λαυρέντιος ἐκτίσθησαν ὑπὸ Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερείας τῶν ἀοιδίμων βασιλέων, ὅτε ἤχθη καὶ τὸ ἅγιον σῶμα Ἡσαΐου τοῦ προφήτου ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.

In loco, qui vocatur Dexiocratis, domus erat Patricij ita nominati, qui vixit sub Theodosio iuniore, & ibi templum atque Gerocomium exstruxit.

Τὰ δὲ καλούμενα Δεξιοκράτους, οἶκος ἦν πατρικίου οὕτως καλουμένου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ἐν ᾧ ναὸν καὶ γηροκομεῖον ἐδήμαρ.

Templum & Gerocomium, quæ vocantur Cariana, vna cum porticu Mauricius Imperator condidit. Quia vero antea ibi domus erat Cariani Patricij, locus inde cognomentum accepit.

Τὰ Καριανοῦ, καὶ τὸν ναὸν, καὶ τὸ γηροκομεῖον, Μαυρίκιος ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ ἐμβόλῳ ἀνήγειρεν. οἶκος δὲ ἦν πρότερον ἐκεῖσε Καριανοῦ πατρικίου, ἐξ οὗ καὶ προσηγορεύθη ὁ τόπος.

Magnam Ecclesiam Blachernarum Marcianus & Pulcheria ædificarunt, variisque & pretiosis marmoribus exornarunt. Blachernæ autem dictæ sunt, vel quasi Blachernæ, quod locus filicibus esset consitus: vel quasi Lacernæ, quod locus esset lacunosus & abundaret aquis, vel ob Vlachi cuiusdam cædem.

Τὸν ναὸν τῶν μεγάλων Βλαχερνῶν, Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία ἀνήγειραν κοσμήσαντες αὐτὸν ἀφ' ὁλοτελῶν μαρμάρων καὶ ποικίλων. Βλαχέρναι δὲ ἐκλήθη τοιῶδε τρόπῳ, ἢ ὅτι βλάχα ἦσαν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καὶ ἐκόπησαν, καὶ οὕτως ἐκτίσθη ὁ ναός. ἢ ἐκλήθη λακέρνα, καὶ βλαχέρνα, ὅτι λακκώδης ἦν ὁ τόπος, καὶ ἀφ' ὧν εἶχεν ἐν αὐτῷ πολλὰ ὕδατα, ἢ ὅτι Βλάχου τινὸς κέρμα ἦν ἐκεῖσε.

Ecclesiam S. Deiparæ, quæ nuncupatur Conditorium sacrum, exstruxit Leo Macelas; vbi sacram illam arcam collocauit, in qua diuina vestis S. Matris Dei reposita erat. Idem quoque balneum ibi ædificauit, multasque possessiones & aurea argenteaque vasa & cimelia ei largitus est. Hoc templum olim extra portam erat: postea vero Heraclius muro illud circumdedit, eo quod multa ibi fierent miracula, & plurimi a morbis liberarentur.

D Τὴν ἁγίαν σορὸν, τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου ἀνήγειρε Λέων ὁ Μαχέλης, ἔνθα κατέθετο τὴν ἱερὰν σορὸν, ἣ ἡ θεία ἐσθὴς τῆς θεομήτορος ἐναπέκειτο. ἐκεῖσε πολλὰ ἴδρυτο καὶ θαύματα γέγονεν. ὃς ἔκτισε καὶ τὸ λουτρὸν καὶ ἐπεκύρωσε κτήματα πολλὰ, καὶ σκεύη, καὶ κειμήλια χρυσᾶ τε, καὶ ἀργυρᾶ. ἔξω δὲ τῆς πόρτας ἐτύγχανε· νῦν δὲ Ἡρακλείου περιεκλείσθη, πολλῶν γενομένων θαυμάτων καὶ ἰάσεων ἐν αὐτῷ. 102.

Chrysobalandum siue Auricrumena domus erat Nicolai Patricij & Domestici Orientalium, quam ille mutauit in duo templa S. Archangeli Michaelis & S. Pantelemonis, ob hanc causam. Vxor supradicti Domestici, marito in castris

Τὸ Χρυσοβάλανδον οἶκος ἦν Νικολάου πατρικίου καὶ δομεστίκου τῆς ἀνατολῆς, ὃν ἀνήγειρεν εἰς ναοὺς δύο τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. ἀφ' οὗ δὲ τόπον τοιοῦτον ἀνήγειρεν αὐτὸς, τοῦ ῥηθέντος δομεστίκου ἐν τῷ Ταξιδίῳ χρονίζοντος, ἐμοιχεύετο ἡ γυνὴ αὐτοῦ.

αὐτῷ. Εἶτα ὑποφσελθὼν ἐν τῇ πόλῃ, καὶ φωρά- A
σας ὃ ἀρώμυον μῦσος, συλλαβὼν ἀμφοτέρους
μελησδὸν κατέκοψε. ὕστερον ὃ εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν τῷ
φοβερῷ κριτηρίου, ἀνήγαγε τοῖς δὲ τοῖς ναοῖς.
τοῦτο δὲ τὸ τέλος ἐλθὼν τῶν κτισμάτων, καὶ ἀδη-
μονῶν, ἀφ' ὃ μὴ ἔχων χρυσίον, ὥφθη αὐτῷ κατ'
ὄναρ ὁ Ἀρχάγγελος λέγων. ἄπελθε εἰς τὸν δε
τὸν τόπον, πλησίον τῆς τῷ Ἀσπαρος κινστέρνης, καὶ
εὑρήσεις βαλάντιον, χρυσίου λίτρας ἔχον ἑκατόν.
ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ εὑρὼν αὐτό, ἀνεπλήρωσε τοῖς
ναοῖς καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον, καθὰ γράφομεν χρυ-
σοβάλανδον.

103. Ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Εὐφροσύνης, ἥτις λέγεται B
τὰ Λιβάδια, ἐκτίσθη τοῦτο Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας
μικρὰ καὶ πενιχρά. ὁ δὲ Μιχαὴλ υἱὸς Θεοφίλου
τοῦ βασιλέως εἰς ἔχθραν ἐλθὼν μετὰ Θεοδώρας τῆς
ὀρθοδόξου, τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀδελφῶν, κα-
τεβίβασεν αὐτὰς ἀπὸ τοῦ παλατίου, καὶ εἰσήγαγεν
εἰς τὴν ἰδιαίτερον μονὴν, καὶ μεγαλωσας, καὶ κτή-
ματα πολλὰ δωρησάμενος. ἐκλήθη δὲ Εὐφροσύνης
ἀπὸ μιᾶς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Εὐφροσύνης τοῦνομα,
καλῶς βιωσάσης καὶ ἀσκησάσης.

Εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον, ἐν τῷ κίονι ἵστα-
το ποτὲ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου. ταύτην δὲ κατεβί-
βασε Βαρδᾶς Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεο- C
φίλου, καὶ συνέτριψε. ἐκλήθη δὲ ὁ τόπος τὸ Δεύτε-
ρον κατὰ τοῦτον τοιόνδε. Λεοντίου πατρικίου καταδυ-
ναστεύσαντος καὶ κρατήσαντος, ἐξόριστον ἔπεμψε τὸν
Ἰουστινιανὸν εἰς Χερσῶνα, ὅστις ἐποίησε ἐκεῖ χρόνους
δέκα. φυγὴ δὲ μετὰ ταῦτα χρησάμενος, ἦλθεν εἰς
Τέρβελιν τὸν ἄρχοντα τῶν Βουλγάρων, καὶ ἤγαγε τῷ
θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα Θεοδώραν τοὔνομα. ἔλα-
βε δὲ στρατὸν παρ' αὐτοῦ, ἄνδρας πολεμιστὰς χιλιάδας
ιε'. καὶ ἐστράτευσε κατὰ τῆς πόλεως, ζητῶν τὸ οἰκεῖον
ἀρχεῖον. μὴ δεξαμένων δὲ τοῦτο τῶν πολιτῶν, ὑπο-
στρέψε πρὸς τὴν παλαιὰν καλουμένην πόρτην, καὶ
104. εἰσῆλθε διὰ τοῦ ἀγωγοῦ, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν τόπον,
οὗ ἵσταται ὁ κίων. αὐτόθι γὰρ εἶχε τὸ διάπνοιον ὁ
ἀγωγὸς, καὶ δεύτερον βασιλεύσας τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, D
τὸ ἐπίκλην ἑαυτῷ ἔθετο ὅτι τοῦ κίονος, καὶ ἐκάλεσε
τὸν τόπον δεύτερον. ἀνήγαγε δὲ καὶ τὸν ἐκεῖσε ναὸν
τῆς ἁγίας Ἄννης, διὰ τὸ εἶναι τὴν γυναῖκα αὐ-
τοῦ ἔσχον, καὶ ὀπισθιῶσαι τοῦτο τῆς ἁγίας, εἰς
τὸν τοιοῦτον τόπον κτίσαι αὐτῇ ναόν. ἀλλὰ καὶ τὸ
ἅγιον αὐτῆς σῶμα καὶ τὸ ὠμοφόριον ὅτι τούτου
ἦκε.

Τὸ δὲ Ξηροκηπίον ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἐκτί-
σθη τοῦτο πῶς πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ με-
γάλου Θεοδοσίου.

Τὸν ἅγιον Ῥωμανὸν ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισε,
καὶ πλησίον αὐτοῦ τὴν ἁγίαν σοφὴν καὶ τὸ

commorante, ab alio quodam adulterabatur. Quæ de re ipſe certior factus, improuiſo in vrbem rediit, & ambos ſimul deprehenſos articulatim conſecuit. Poſtea autem recordatione & metu extremi iudicij, duo hæc templa condidit. Cum vero abſoluta iam fere ſtructura, defectu pecuniæ plurimum angeretur, apparuit ei in ſomno Archangelus dicens: Abi ad illum locum vicinum Aſparis Ciſternæ, & inuenies crumenam centum auri libras continentem. Domeſticus igitur eo accedens, crumenam inuenit & conſummata templorum ſtructura, locum, vt antea diximus, nominauit Chryſobalandum.

Monaſterium S. Euphroſynæ cognominatum Libadia, primum ab Irene Athenienſi exiguum valde & pauperti- B num conditum fuit: poſtea autem vbi Michael Theophili filius cum Theodora matre & ſororibus ſuis ſimultatem habere cœpit, e Palatio illas in hoc Monaſterium detruſit, quod amplia- tum multis poſſeſſionibus ditauit. Cæterum ab vna Euphroſyna, quæ bene & religioſe viuebat, ita cognominatum eſt hoc Monaſterium.

In loco nuncupato Deutero ſiue Secundo ſtabat Iuſtiniani Rhinotmeti ſtatua, quam poſtea Bardas Cæſar Patruus Michaelis filij Theophili deiectam con- C fregit. Appellatus autem eſt locus Deuteron ob hanc cauſam. Iuſtinianus Rhinotmetus a Leontio Patricio rerum potiente exul in Cherſonem relegatus fuit, vbi cum decem manſiſſet annos, profugit tandem ad Terbelim Bulgarorum Principem, qui filiam ſuam Theodoram ipſi in vxorem dedit, & inſuper exercitum quindecim militum millia ſubminiſtrauit. Hunc ille contra Conſtantinopolim duxit ad repetendum Imperium ſuum. Cum vero ciues eum recipere nollent, ſimulata fuga, apud portam vrbis quam vocant antiquam, clanculum per aquæductum in vrbem introrupit, eo loco, vbi nunc columna D ſupereſt, quod ibi aquæductus ſpiraculum eſſet. Ita ſecundum adeptus Imperium, ſtatuam ſuam illic erexit, & locum vocauit Deuteron ſiue Secundum. Ibidem quoque templum S. Annæ ædificauit, quod vxorem eius grauidam per viſum monuit, vt in eo loco templum ſibi conderet. Quo poſtea etiam ſanctum eius corpus vna cum eius humerali tranſlatum fuit.

Templum S. Gregorij, quod cognominatur Xerocepium, exſtruxit quidam Patricius ſub Theodoſio maiore.

Eccleſiam S. Romani B. Helena ædificauit, & prope eam depoſuit capſam

cum reliquiis Prophetæ Danielis, & magni Martyris Nicetæ, vti & aliorumque prophetarum reliquias, quas Hierosolyma secura attulit. In hac Ecclesia ferunt canonum auctores S. Iosephum & fratrem eius Theodorum Studitam metu Leonis Armenij Iconomachi profugos latuisse, & canones composuisse. Ex quo autem Ecclesia illa condita fuit vsque donec supradicti poetæ ibi habitarunt, præterierunt anni quingenti.

Præterea etiam ædificauit S. Helena Monasterium SS. Carpi & Babylæ ad imitationem sepulchri Christi, ex vario & admirando marmore, multisque possessionibus ditauit.

Cisternam Boni Bonus magister condidit, domesticus Heraclij Imperatoris; cui etiam Imperator aduersus Persas profecturus custodiam vrbis & vices suas demandauit.

Cisternam Mocensem Anastasius Dicorus exstruxit, cum tanta in vrbe aquæ & frumenti esset inopia vt vnus modius integro nummo veniret. Nomen vero hæc cisterna habet a vicino templo S. Mocij.

Locus nuncupatus Porphyropolium antiquitus vestibus purpureis tingendis destinatus erat.

Hospitale nominatum Sampsonis condidit S. Sampson auxilio Iustiniani magni, quem ille a morbo liberauit.

In loco appellato Eubuli domus erat Eubuli Patricij, ab ipso exstructa tempore Iustini Thracis.

Ædificium dictum Isidori B. Isidorus Eubuli frater condidit.

Templum S. Tryphonis, quod prope Eubuli est, Iustinianus magnus ædificauit: alterum vero, quod est in loco nuncupato Basilisci, Iustinus & Sophia condiderunt.

In loco vocato Basilisci domus erat Basilisci Patricij & Drungarij, quam Imperio potitus in amœnissimum Palatium mutauit: quo vetustate abolito, locus cognomentum retinet.

Antiquum Palatium Sophianum Mauricius ædificauit nomine Anastasiæ vxoris Tiberij socrus suæ. Post annos autem viginti & octo Heraclius, antequam imperaret, ibi habitauit, plurimum enim illo loco delectabatur; & ferunt, ibidem ei reuelatum fuisse, fore vt aliquando imperio præesset.

Palatium, quod est supra murum & vocatur Bucoleonis, iunior Theodosius condidit: Iustinianus autem Triclinium exstruxit, quod ab eo nomen habet. Item ædificauit Triclinium aureum & Lausiacum.

A λείψανον κατέθετο τοῦ προφήτου Δανιὴλ, καὶ τοῦ μεγάλου μάρτυρος Νικήτα, καὶ ἑτέρων πολλῶν προφητῶν λείψανα, ἅπερ ἤγαγε ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἀπελθοῦσα εἰς ψηλάφησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ, λέγεται δὲ, ὅτι ποιηταὶ τῶν κανόνων ὁ ἅγιος Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Στουδίτης, διὰ τὸν φόβον φυγόντες τοῦ Συρογενοῦς Λέοντος τοῦ εἰκονοκαύστου, ἐκεῖσε ἐκάθηντο καὶ ἐποίουν τοὺς κανόνας. πεντακόσια δὲ ἔτη διῆλθον, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ὁ ναὸς, μέχρι τῆς τῶν ῥηθέντων ποιητῶν κατοικίας. 105.

Ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τῶν ἁγίων Καρπου καὶ Παπύλου, ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισε, εἰς μίμησιν τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ, μετὰ ποικίλων καὶ θαυμαστῶν μαρμάρων, καὶ B κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε.

Τὴν κινστέρναν τοῦ Βώνου, Βῶνος ὁ μάγιστρος ἔκτισεν, ὁ οἰκεῖος ἄνθρωπος Ἡρακλείου, ὃν καὶ κατέλιπεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως ἀντ' αὐτοῦ, ὅτε ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς πόλεως κατὰ Περσῶν.

Τὴν δὲ Μωκισίαν Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἔκτισε ὅτε δὲ αὐτὴν ἔκτισεν, λεῖψις ἦν ἐν τῇ πόλει ὕδατος, καὶ σίτου, ὡς πιπράσκεσθαι τοῦ σίτου μόδιον ἓν εἰς τὸ νόμισμα. ἔλαβε δὲ τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ἡ κινστέρνα, διὰ τὸ πλησίον εἶναι τοῦ ἁγίου Μωκίου.

Εἰς δὲ τὸ καλούμενον Πορφυροπώλιον, τὸ παλαιὸν Πορφύρας ἔβαπτον.

Τὸν δὲ ξενῶνα τὸν λεγόμενον τοῦ Σαμψὼν, ὁ ὅσιος C Σαμψὼν ἔκτισε συνεργείᾳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, διότι ὁ ὅσιος Σαμψὼν αὐτὸν ἰάσατο ἐκ τῆς νόσου.

Τὰ δὲ Εὐβούλου, παρὰ Εὐβούλου πατρικίου ἐκτίσθη, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου τοῦ Θρᾴκος. ἐπεὶ οἶκος ἦν αὐτοῦ ἐκεῖσε. 106.

Τὰ δὲ Ἰσιδώρου, ὁ ὅσιος Ἰσίδωρος ὁ ἀδελφὸς Εὐβούλου ἔκτισεν.

Τὸν ἅγιον Τρύφωνα, τὸν εἰς τὰ Εὐβούλου, Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνήγειρε. τὸν δὲ εἰς τὰ Βασιλίσκου, Ἰουστῖνος καὶ Σοφία.

Τὰ δὲ Βασιλίσκου οἶκος ἦν Βασιλίσκου πατρικίου καὶ δρουγγαρίου, ὅστις βασιλεύσας ἐποίησε αὐτὸν τερπνὸν παλάτιον, οὗπερ ἐκ τοῦ χρόνου ἀφανισθέντος, ὁ τόπος περισώζει ἀκμὴν τὴν ἐπωνυμίαν.

D Τὰ παλαιὰ παλάτια τῶν Σοφῶν Μαυρίκιος ἀνήγειρεν εἰς τὸ ὄνομα Ἀναστασίας τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ, γυναικὸς Τιβερίου. μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη Ἡράκλειος, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτὸν, τὴν κατοικίαν ἐκεῖσε ἐποιεῖτο. πάνυ γὰρ ἐφίλει τὴν τοιαύτην κατοικίαν· λέγεται δὲ, ὅτι καὶ ἐκεῖσε ἀπεκαλύφθη, ὅτι μέλλει κρατῆσαι.

Τὰ ἐπάνω τοῦ τείχους παλάτια τοῦ Βουκολέοντος, ὁ μικρὸς ἀνήγειρε Θεοδόσιος. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνήγειρε τρίκλινον, καὶ καλεῖται εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. οὗτος ἐποίησε καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον, καὶ τὸν Λαυσιακόν.

107 Τὰ δὲ παλάτια τοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ Κοιαίστορος, ὁ μέγας ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος.

Η δὲ Δάφνη ἐκλήθη, διὰ τὸ ἵστασθαι ἐν ᾧ τόπῳ στήλην, ἥτις ἦν ἡ μαντικοτάτη ποτὲ Δάφνη τοῦ Απόλλωνος. ἀλλὰ καὶ τύπος ἦν, ἐν αὐτῷ ᾧ τόπῳ τῇ πρώτῃ καλανδῶν Ιανουαρίου, λαμβάνειν τοὺς συγκλητικοὺς Δάφνας παρὰ τοῦ δήμου.

Ο δὲ ἐν τῷ παλατίῳ ἱππόδρομος ἐκλήθη οὕτως, ὅτι τύπος ἦν τοῖς βασιλεῦσι, ὅτι κατ' ἰδίαν γυμνάζοντες, ἔτρεχον δι' ἵππων ἐκεῖ. καὶ ἦν τὸ ἔθος κρατοῦν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι Εἰρήνης τῆς Αθηναίας.

Η δὲ τύχη τῆς πόλεως, τὸ ἄγαλμα, ἦν ἐπάνω τῆς ἀψίδος τοῦ παλατίου ἱσταμένη, ἀχθεῖσα ἀπὸ Ρώμης παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁ δὲ Μαυρίκιος συνέτριψεν αὐτήν.

Η δὲ σιδηρὰ πόρτα ἐκλήθη οὕτως· ὁ πορφυροῦς μέγας κίων τοῦ φόρου, πλοϊζόμενος ἀπὸ Ρώμης, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, τρεῖς χρόνους ἐποίησεν ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐνταῦθα. εἰς δὲ τὴν ῥηθεῖσαν πόρταν τῶν Σοφιῶν μέλλοντος ἀχθῆναι τοῦ κίονος ἐκ τῶν σχεδίων, καὶ τοῦ τόπου χαύνου καὶ ἀλσώδους ὄντος, δεδοικότες, μὴ ὁ κίων χωσθεὶς, οὐ δυνήσεται ἐξελθεῖν,
108. διὰ σιδηρῶν μοχλῶν κατέστρωσαν τὴν περὶ τὴν πόρταν ὁδὸν, καὶ οὕτως ἐκλήθη πόρτα σιδηρά.

Τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐν ᾧ οἱ τεθνεότες θάπτονται Εἰρήνη ἡ Αθηναῖα ἔκτισεν, ὅπως δωρεὰν ἐν αὐτῷ θάπτονται οἱ πένητες πάνυ γὰρ εὐσεβεστάτη οὖσα πολλὰ γηροκομεῖα, καὶ ξενοδοχεῖα, καὶ πτωχοτροφεῖα ἐποίησεν, εἰς ἀποστροφὴν τῶν πενήτων. ἀλλὰ καὶ φόρων βαρὴ ἐξέκοψε. τρία δὲ μάλιστα ταῦτα τὰ κυριώτερα ἐποίησεν, θανάτου, καὶ ζωῆς, καὶ ὑγείας. Θανάτου μὲν ξενοτάφιον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ζωῆς δὲ τὸ πιστορεῖον, ὑγείας δὲ τὸν ξενῶνα, τὰ καλούμενα τῆς μακαρίας Εἰρήνης.

Τὸν ἅγιον Διομήδην ἔκτισε μὲν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος, Βασίλειος δὲ ὁ Μακεδὼν, διὰ τὸ λαβεῖν ἀπ' ἐκεῖσε τὸν περὶ τῆς βασιλείας χρησμὸν, ἐπλάτυνε, καὶ ἐκάλυνε, καὶ χρήματα πολλὰ ἀπεχαρίσατο.

Τὰ Στουδίου Στούδιος πατρίκιος ἔκτισε ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλου, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε, καὶ μοναχοὺς χιλίους ἀπέκειρε.

Η καλουμένη τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ πόρτα οὕτως ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι πλήσιον τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ, ὃς πρότερον μὲν ἦν εὐκτήριον μικρόν. ὅτε δὲ ἤχθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μωσέως ἡ ῥαῦδος ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐδέξατο αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖσε πε-
109. ζὸς, καὶ ἀνήγειρε μέγιστον ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἔνθα κατετίθετο τὴν ῥαῦδον. ἔκτισε δὲ μείζονα καὶ τὸν ἅγιον Αἰμιλιανόν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπενέγκατο τὴν ἁγίαν ῥαῦδον ἐν τῷ παλατίῳ.

A Palatia Hippodromi & Quæstoris Constantinus magnus ædificauit.

Suburbium Daphne sic dictum est, quod statua ibi collocata esset fatidicæ Daphnes Apollini adamatæ. Adhæc moris erat, vt in eo loco Calendis Ianuariis populus Senatui laureas offerret.

Hippodromus Palatij ex eo nomen habet, quod moris esset Imperatoribus, ibi priuatim ludos circenses exercere. Hæc consuetudo durauit a Constantino magno vsque ad Irenem Atheniensem.

Signum fortunæ vrbis stabat supra arcum Palatij, quod olim Roma a
B Constantino magno delatum Mauricius postea confregit.

Porta ferrea ob hanc causam ita nominata est. Cum columna porphyretica fori Roma adueheretur, triennium integrum ob enormem magnitudinem in via fuit. Cum vero tandem per supradictam portam ex nauibus in vrbem introducenda esset, & timerent, ne, quia locus fungosus esset & humectus, columna in terram depressa vlterius non posset prouehi, ideo ferreis vectibus viam strauerunt circa portam, quæ inde nomen retinuit.

Cœmiterium S. Lucæ condidit Irene Attica, vt gratis ibi sepelirentur pau-
C peres. Eadem singulari pietate mota, complures domus senibus, peregrinis & pauperibus sustentandis ædificauit. Item tributorum onera minuit. Imprimis autem tria hæc morti, vitæ, & sanitati extruxit: morti Xenotaphium siue Cœmiterium peregrinorum, vitæ Pistoriam sanitati, Hospitale quod Beatæ Irenæ dicitur.

Templum sancti Diomedis primus ædificauit Constantinus magnus: post eum autem Basilius Macedo id maius & pulchrius reddidit, multisque donauit diuitiis, propterea quod inde oraculum de futuro imperio acceperat.

D Monasterium Studij Studius Patricius condidit tempore Leonis Macelæ, & plurimis ditauit possessionibus, atque monachos mille in eo instituit.

Porta S. Æmiliani nomen accepit a proximo templo S. Æmiliani, quod prius paruum erat oratorium. Cum autem sub Constantino magno virga Moysis in vrbem afferretur, pedes eam in hoc loco excepit Imperator, & magnam condidit Ecclesiam S. Deiparæ, vbi eam deposuit, atque templum S. Æmiliani valde ampliauit. Cæterum postea sacram illam virgam in Palatium transtulit.

Tempore Theodoſij magni iuuenis A elephas ex India adductus fuit, qui alebatur in Palatio Imperatoris. Hic cum ad ludos circenſes deduceretur, Collybiſta quidam ei, per Miliarium tranſeunti, fuſtem impegit quamvehementiſſime. Poſt annos vero decem Elephas, qui iam ſuccreuerat, iterum pro more ad Hippodromum ducebatur, & vbi ad Miliarium peruenit, reminiſcens eius, a quo olim ibi erat cæſus, & fortuito ipſum menſæ videns aſſidentem & recognoſcens, ſubito impetu illuc accurrit, & hominem cum barritu adorſus, dente eum feriit mediumque diſcerpſit. Vnde omnes in eo animali naturalem offenſæ recordationem admirati ſunt. B

In loco nominato Claudij domus erat Claudij Patricij & quæſtoris tempore Baſiliſci Imperatoris.

In loco dicto Caniclei, domus erat Theoctiſti magiſtri & præfecti Caniclei, qui capite plexus fuit in cauerna Hippodromi iuſſu Bardæ Cæſaris, qui patruus fuit Michaelis cognomine Ebrioſi.

Portum Eleutherij Conſtantinus magnus ſtruxit eodem tempore, quo ipſam vrbem condidit. Nomen vero accepit ab Eleutherio Patricio, qui eius ſtructuræ præfuit. Eiuſdem ſtatua ibi poſita C erat, manu gerens ligonem & cophinum. Cæterum Imperator Theodoſius iunior, cum columnam cum ſtatua ſua in Tauro erigeret, terram fodiendo erutam, in hunc portum ingeſſit, atque eum oppleuit; qui antea fundum lapide quadrato pavitum & altiſſimum habuit.

Eccleſiam S. Panteleemonis Theodora vxor Iuſtiniani magni exſtruxit: quoniam ex Paphlagonia Conſtantinopolim veniens, ibi habitauerat in porticu, paupercula tunc & lanificio ſibi victum quæritans. Sed poſtquam ad imperium peruenit, ædes illas paupertinas in Eccleſiam mutauit.

Quam vocant Narſetis, domus erat D Narſetis Patricij, & Præpoſiti Eunuchi, tempore Iuſtiniani magni, quam ipſe poſtea mutauit in Hoſpitale & Gerocomium.

Idem Narſes templa SS. Probi Tarachi & Andronici ædificauit.

Templum S. Thomæ dictum Amantij, domus erat Amantij accubitoris tempore Anaſtaſij Dicori, quam ipſe mutauit in Eccleſiam: incendio autem conſumtam reſtituit filius eius Baſilius.

Monaſterium appellatum Martinacæ condidit Martinaces Patricius, auunculus Dominæ Theophanus, ſub Michaele Methyſta & Baſilio Macedone.

Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἦλθη ἐλέφας μικρὸς ἀπὸ Ινδίας καὶ ἐτρέφετο εἰς τὰ βασίλεια. ἱππικοῦ δ' ἀγομένου, καὶ ἀπαγομένου αὐτοῦ πρὸς αὐτὸ, καλλάκτης τις διερχόμενον αὐτὸν ἀφ' ἑνὸς Μιλίου, ἔπαισε μιᾷ ῥάβδου σφόδρα. χρόνων δὲ διελθόντων δέκα, ἀναπαφεὶς ὁ Ελέφας, συνέβη καὶ αὖθις, ὡς ἔθος ἀπάγεσθαι εἰς τὸ ἱππικόν. ὡς δὲ ἦλθεν τὸν τόπον τοῦ Μιλίου γνόμενος, καὶ τοῦ ποτὲ τύψαντος αὐτὸν ἀναμνησθεὶς, καὶ ἰδὼν ἐν τῷ τραπεζίῳ καθεζόμενον, καὶ γνωρίσας, ἀθρόως δραμὼν πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπερθυμάνας ἔκρουσε μιᾷ τοῦ ὀδόντος αὐτοῦ, καὶ ἔκλεισεν εἰς μέσον ἄνθρωπον, καὶ ἐθαύμασε πᾶς ὁ φυσικὸν τοῦ θηρίου.

Τὰ δὲ Κλαυδίου οἴκους ἰδοῦ Κλαυδίου πατρικίου καὶ Κοιαίστορος, ἐν τοῖς χρόνοις Βασιλίσκου τοῦ βασιλέως.

Τὰ δὲ Καικλείου οἴκους ἰδοῦ Θεοκτίστου μαγίστρου καὶ ὑπὲρ κομικλείου, τοῦ σφαγέντος εἰς κοῖλα τοῦ ἱπποδρομίου ὑπὸ Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ τοῦ μεθυσοῦ.

Τὸν τοῦ Ἐλευθερίου λιμένα ὁ μέγας Κωνσταν- 110.
τῖνος ἀνήγαγε, κτίζων τὴν πόλιν. ἔλαβε δὲ τὴν προσηγορίαν ταύτην ἀπὸ Ελευθερίου πατρικίου καὶ παρισταμένου εἰς τὸ κτίσμα. ἵστατο δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι εἰκὼν μαρμάρινος Ελευθερίου, φέρουσα ῥοῦν καὶ κόφινον. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, τὸν ἀναχωματισμὸν τοῦ κτισθέντος πρὸ αὐτοῦ χίονος ἐν τῷ Ταύρῳ χώσας ἐν αὐτῷ κατέχωσε, καὶ ἐφώρισε τὸν λιμένα, πλακωτὸν ὄντα κάτωθεν καὶ βαθύτατον.

Τὸν ἅγιον Παντελεήμονα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ιουστινιανοῦ ἀνήγαγε, ὅτι ἦλθεν ἀπὸ Παφλαγονίας, οἰκεῖσε ἐν τῷ ἐμβόλῳ κατῴκει, πένης οὖσα καὶ ἐριοπήθουσα ἐξ ὧν εἶχε καὶ διαφερόμενον. μιᾷ δὲ βασιλεύσας, ἔκτισε τὴν πενιχρὰν οἰκείαν εἰς ναόν.

Τὰ Ναρσοῦ οἴκους ἰδοῦ Ναρσοῦ πατρικίου καὶ παραποσίτου εὐνούχου, ἐν τοῖς χρόνοις Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ μετετέθη εἰς ξενῶνα καὶ γηροκομεῖον πρὸ αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Γεώργιον, Ταράχιον, καὶ Ανδρόνικον ὁ αὐτὸς Ναρσὴς ἀνήγαγε.

Ο δὲ ἅγιος Θωμᾶς, ὁ τὰ Αμαντίου καλούμενος, οἶκος ἰδοῦ Αμαντίου τοῦ κοιμωμένου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Δικόρου. κἀκεῖνος ναὸν ἀνήγαγεν. ὕστερον δὲ πυρποληθέντα ὁ υἱὸς Βασιλείου ἀνήγαγεν.

Τὸ μονὸ τοῦ Μαρτινάκου ἀνήγαγε Μαρτινάκης πατρίκιος, ὁ θεῖος τῆς Δεσποίνης Θεοφανοῦς ὅτε Μιχαὴλ τοῦ μεθυσοῦ καὶ Βασιλείου Μακεδόνος.

111. Τὸν Πρόδρομον τὰ Πρόβου Πρόβος πατρίκιος ἀνήγειρε, καὶ παλάτια ἔκτισε θαυμαστὰ πάνυ.

Τὰ λεγόμενα Τοξαρᾶ οἶκος ἦν Τοξαρᾶ μαγκλαβίτου, τοῦ ἀνελόντος κατ' ἐπίτροπὴν τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος Μιχαὴλ τὴν μεθυστὴν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα.

Τὰ Κουράτορος ἐκτίσθη παρὰ Βερήνης γυναικὸς Λέοντος τοῦ Μακέλου, εἰς τύπον τοῦ τάφου Χριστοῦ. παρίστατο δὲ Κουράτωρ ὁ ἄνθρωπος οἰκεῖος αὐτῆς, εἰς τὸ κτίσμα.

Τὰ Διακονίσσης ἔκτισε Κυριακὸς ὁ Πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Μαυρικίου τοῦ βασιλέως. ἐπεκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι ὁ Πατριάρχης ἔτι διάκονος ὢν ἐκεῖσε ᾤκει, καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν διακόνισσα.

Τὴν ἁγίαν Αναστασίαν τὴν φαρμακολύτραν, Αναστάσιος ὁ Δίκορος ἀνήγειρεν. ἦν δὲ ἐκεῖσε οἶκος πατρικίου τινὸς Φαρμακοῦ καλουμένου.

Τὸ λεγόμενον Λεωμάκελλον τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη οὕτως, ὅτι Λέων ὁ Μακέλης, ὃς ἑρμηνεύεται σφαγεὺς, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι λέγεται, ὅτι κρέα ἐπώλει, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔπλεκε χορδὰς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Τὰ Φλωρεντίου οἶκος ἦν Φλωρεντίου πατρικίου καὶ Δουκὸς Αντιοχείας, τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Αρκαδίου τοῦ βασιλέως· ὅστις τελευτῶν ἐποίησε τὸν οἶκον αὐτοῦ γηροκομεῖον.

112. Τὰ Ανθημίου οἶκος ἦν Ανθημίου μαγίστρου τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ, ὃς καὶ ἔστεψε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, δεδωκὼς αὐτῷ τὴν ἐκ πρώτης γυναικὸς αὐτοῦ θυγατέρα, καὶ ἀπέστειλε εἰς Ρώμην βασιλέα. ὁ δὲ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς ναὸν καὶ γηροκομεῖον ἀνήγειρε, καὶ λοῦμα.

Τὰ Σπουδῆς, Αννα ἡ Αὐγοῦστα ἔκτισεν, ἡ Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς. ἔγκυος γὰρ οὖσα, καὶ στεφομένη ἀπὸ τῶν Βλαχερνῶν, τῆς τοῦ τεκεῖν αὐτὴν ὥρας παραστάσης, εἰσῆλθε κατὰ σπουδὴν εἰς οἶκόν τινος προτοσπαθαρίου, καὶ ἀπέτεκε, καὶ ἐποίησε τὸν οἶκον ἐκεῖνον μονὴν, καὶ ἐπωνόμασε Σπουδῆς, διὰ τὸ κατεπείγειν αὐτὴν καὶ ἐπισπεύδειν τὸν τοκετόν. Ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τὰ Αννης, ἡ αὐτὴ ἄνασσα Αννα ἐποίησε.

Τὰ Σεβήρου τὸ γηροκομεῖον Σεβῆρος πατρίκιος ἔκτισεν ὁ ἀδελφοποιητὸς Κώνσταντος βασιλέως, τοῦ ἐγγόνου Ηρακλείου, ὃς ἀνῃρεθῆ ἐν ᾧ Βαλανείῳ εἰς Σικελίαν. Ἀλλὰ καὶ ναὸν ἀνήγειρεν, ἐπεὶ οἶκος αὐτοῦ ἐνταῦθα ἦν. μετὰ γοῦν τὸ σφαγῆναι τὸν ῥηθέντα βασιλέα ἐν Σικελίᾳ, παρέλαβεν αὐτὸς τὸν Ρωμαϊκὸν στόλον, καὶ ἀνῆλθεν ἕως τοῦ καλουμένου Φοίνικος.

Τὰ Γαϊνᾶ, οἶκος ἦν Γαϊνᾶ Πατρικίου τοῦ
113. τυραννήσαντος εἰς τὰ Θρᾳκῶα μέρη, ἐν τοῖς

Templum S. Ioannis Præcursoris cognominatum Probi Probus Patricius exstruxit, item Palatium ædificauit admiratione dignum.

Toxara vt vocant domus erat Toxaræ manclauitæ, qui iussu Basilij Macedonis Michaelem Ebriosum in templo S. Mamantis occidit.

Templum Curatoris condidit Verina vxor Leonis Macellæ ad instar Sepulchri Christi. Structuræ autem Curator quidam domesticus eius præfuit.

Ecclesiam Diaconissæ exstruxit Cyriacus Patriarcha tempore Mauricij Imperatoris. Ita vero denominata est, quod Patriarcha adhuc Diaconus ibi habitaret, & soror eius ibidem esset diaconissa.

Ecclesiam S. Anastasiæ Pharmacolytræ, Anastasius Dicorus ædificauit eo loco vbi Pharmaci cuiusdam Patricij domus fuit.

Locus dictus Leomacellum ita denominatum fuit, quod Leo Macelas, antequam Imperio potiretur, carnes ibi vendiderit, & vxor eius chordas torqueret.

In loco nominato Florentij domus erat Florentij Patricij & Ducis Antiochiæ, qui vixit tempore Arcadij Imperatoris, & domum suam mutauit in Gerocomium.

Anthemiana domus erat Anthemij magistri, quem Marcianus Imperator in vrbe coronauit, &, data ei in vxorem filia, quam ex prima vxore susceperat, Imperatorem Romam misit. Is vero domum suam in templum Gerocomium & balneum mutauit.

Monasterium Festinationis, condidit Anna Augusta Leonis Isauri. Cum enim grauida esset, & reuertens ex Blachernis in via pariendi necessitate vrgeretur, præfestine diuertit ad quendam Protospatharium, & ibi peperit; domumque in Monasterium mutatam Festinationis vocauit, ob acceleratum partum. Eadem Augusta Monasterium Annæ ædificauit.

Gerocomium Seueri condidit Seuerus Patricius, frater adoptiuus Constantini Imperatoris, qui nepos Heraclij fuit, & in Sicilia in balneo occisus est. Idem quoque templum exstruxit, quo loco domus eius sita fuerat. Imperatore autem supradicto in Sicilia interemto, sumsit sibi hic Seuerus Romanam classem, & cum ea vsque ad locum cui Phœnicis nomen est, peruenit.

Gainæ quæ vocatur domus erat Gainæ Patricij, qui tempore Arcadij Imperatoris Imperium affectauit in Thra-

ciæ partibus, atque ibi occisus fuit.

Ædificium nominatum Eusebij Eusebius quidam Patricius exstruxit tempore Iustini & Sophiæ coniugum piissimorum.

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Cyri, Cyrus Patricius & præfectus sub Theodosio iuniore condidit. Idem structuræ terrestris muri præfuit, & a populo adeo dilectus fuit, vt publice exclamaret, fore, vt ad maiorem proueheretur dignitatem. Quo audito Imperator eum Metropolitanum Episcopum Smyrnæ fecit.

In Chrysocamera, quæ sita est post Myrelæum, stabat olim signum aureum, a quo Chysocamera nomen accepit. Hoc autem tempore Bardæ Cæsaris furto inde ablatum fuit. In altera Chrysocamera, quæ est prope S. Acacium, vbi est domus Mosele, Christi imago asseruabatur.

In duobus illis locis, quæ vocantur Myrelæa, vnguenta scaturibant, & multi sanitati restituebantur, ope virginis Deiparæ: vnde etiam nomen obtinuerunt.

Anemodulium æreum in quo duodecim ventorum signa posita sunt, tempore Leonis Isauri ab Heliodoro Astronomo erectum fuit. Magna autem eius simulacra ærea Dyrrachio allatæ sunt a muliere quadam, quæ in dotem illa acceperat.

Ecclesiam S. Acacij dictam Charcam ædificauit frater Narsetis Patricij tempore Iustini & Procopiæ.

Templum S. Procopij cognominatum Vigilantiæ, quod situm est in Tauro, primus exstruxit Iustinianus, qui etiam multa alia Palatia ibi ædificauit nomine Vigilantiæ germanæ suæ sororis. Sed istam Ecclesiam incendio absumptam, reædificauit Antonina vxor Belisarij Magistri, quæ vestitrix fuit Theodoræ vxoris Iustiniani magni, suasu ipsius Vigilantiæ, cum qua post mariti sui mortem habitauit.

Porta, quæ vocatur Contoscalium, nomen accepit a Galino, qui structuræ portus præerat, & cognominabatur Contoscelus.

Monasterium, Pharelæi, antea nominabatur Myrodonis. Cum autem quodam tempore Constantinus Copronymus illud præteriens Camulianum Patricium interrogaret, quomodo id Monasterium vocaretur, atque is se nomen eius nescire responderet, Imperator, qui bene illud nouerat, nominari iussit Monasterium Pharelæi, illudens scilicet monachis, quod semper comederent pisces. Et Monasterium quidem hoc

A χρόνοις Αρκαδίου, καὶ σφαγήτος ἐκεῖσε.

Τὰ Εὐσεβίου Εὐσέβιός τις ἔκτισε πατρίκιος, ἐν τοῖς χρόνοις Ιουστίνου καὶ Σοφίας τῆ θυσεβεστάτου ζεύγους.

Τὴν ἁγίαν Θεοτόκον τὰ Κύρου, Κῦρος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος ἔκτισεν ὀπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ὃς καὶ περίσατο εἰς ὄκτισμα τοῦ χερσαίου τείχους, ὅτε ἐκτίζετο ἀπὸ τῶν δύο μερῶν, καὶ ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἀγαπητὸς ἦν. ὅτε καὶ φωνῆ μεγάλη εἶπεν. Κῦρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσῃ, καὶ πατρικόψῃ. ὅθεν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐποίησεν αὐτὸν μητροπολίτην εἰς Σμύρναν.

B Εἰς δὲ ὃ χρυσοκάμαρον, ὃ ὅπιαθεν τοῦ μυρελαίου, ζῴδιον ἵστατο χρυσοῦν, ὃς οὗ ἐκλήθη Χρυσοκάμαρον. ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ ἐκλάπη. εἰς δὲ ὃ Χρυσοκάμαρον ὃ πλησίον τοῦ ἁγίου Ακακίου, ὅπου ὅστι ὃ Μωσηλὲ ὁ οἶκος, Χριστοῦ ὑπῆρχεν εἰκονισμός.

Εἰς τὰ δύο Μυρέλαια μύρα ἔρρεε, καὶ ἰάματα πολλὰ ἐγίνετο ὑπὸ τῆς Θεοτόκου, καὶ ἀπὸ τοῦτο ἐκλήθησαν.

Τὸ ἀνεμοδούλιον ὃ χαλκοῦν ἐστηλώθη παρὰ Ηλιοδώρου ἀστρονόμου ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογλωσσοῦς· ἐν ᾧ εἰσὶν ἐστηλωμένοι οἱ δώδεκα 114.
ἄνεμοι. τὰ δὲ χαλκουργήματα τὰ μεγάλα ἤχθη ἀπὸ τοῦ κάστρου Δυρραχίου. εἶχε δὲ αὐτὰ τις γυνὴ εἰς προῖκα αὐτῆς.

C Τὸν ἅγιον Ακάκιον τὸν Χαρέαν ἔκτισε ὁ ἀδελφὸς Νάρσῃ πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Ιουστίνου καὶ Προκοπίας.

Ο ἅγιος Προκόπιος τὰ Βιγλεντίας, εἰς τὸν Ταῦρον, ἐκτίσθη παρὰ Ιουστινιανοῦ, ὃς καὶ ἄλλα πολλὰ αὐτόθι παλάτια ἔκτισε, λόγῳ τῆς αὐταδέλφης αὐτοῦ Βιγλεντίας. ὑπὸ δὲ ἐμπρησμοῦ ἀφανισθέντα, Αντωνίνα ἡ γυνὴ Βελισαρίου τοῦ μαγίστρου, ἥτις ζωσὴ ἐπὶ Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, μετὰ ὃ χρεῶσαι αὐτῷ, κατῴκει μετὰ Βιγλεντίας, καὶ συναγέσῃ αὐτῆς πάλιν ἀνήγαγε
D τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Προκοπίου, τὰ Βιγλέντια καλούμενον.

Τὸ δὲ λεγόμενον Κοντοσκάλιον ἡ πόρτα ἀπὸ Γαλινοῦ, τοῦ πρισαμένου εἰς ὄκτισμα τοῦ λιμένος, ἔλαβε τοῦνομα· καὶ γὰρ ἐκεῖνος Κοντοσκελὴς ἐπωνομάζετο.

Η λεγομένη τοῦ Φαρελαίου μονὴ, πρότερον Μυροδώνος ἐκαλεῖτο. ὁ δὲ Κωπρώνυμος διερχόμενος ἐκεῖ, ἠρώτησε τὸν πατρίκιον τὸν Καμουλιανόν. πῶς κέκληται ἡ μονή· τοῦ δὲ μὴ εἰδέναι 115.
εἰπόντος, αὐτὸς εἰδὼς, καὶ συνβεῖσαν ἅπαντας τότε τοὺς μοναχοὺς βρῶσιν Φαρελαίου καλεῖσθαι ταύτην ἐκέλευσε, καὶ γέγονε ὃ τούτου ῥῆμα κύριον ὄνο-

μα τῇ μονῇ. οἱ δὲ ἐκεῖσε μοναχοὶ τὸ ωικαῦτα ὀξέ- A nomen retinuit: Monachi vero propterea inde profugerunt.
φυγον.

Ο χρτοβολὼν ὁ ὢν εἰς Ὃ Βύκινον ἐκκλησία ἰῶ τῦ ἁγίου Ανδρέου, ἰῶ ἀπήγρε Ιϑστινιανὸς ὁ μέγας. ὁ δὲ κωνσταλῖνος ἐποίησεν αὐτὸ χορτοβωλῶνα.

Fænile, quod est in loco nuncupato Buccino, prius ecclesia erat S. Apostoli Andreæ, quam exstruxerat Iustinianus magnus. Constantinus vero Copronymus eam mutauit in fænile.

Εἰς τὸ καλουμένον Ψαμαθέαν εἴδωλον ἵστατο σεβόμενον πρ' Ελλήνος τινός, ἔλεγον οὖν οἱ Χριστιανοὶ τοῖς τὸ σέβοντα αὐτό. κ' ψεῦσμα Θεός ϑστιν τῦτο Ὃ σὸν εἴδωλον. κὰι ἐκ τούτου ἔλαβεν ἡ πόρτα τὸ ταύτὸ ὀνόμασιν. ἢ ἀπὸ Ὃ ὕψωμα θεῖον, ἀφ' Ὃ ἄνωθεν ἵστασθαι τὸν τίμιον σταῦρον.

In Porta, quæ vocatur Psamathea siue littorea, idolum stabat, quod colebatur a quodam gentili: Propterea igitur, quod Christiani eius cultori dicere solerent: Falsus est & ementitus Deus hoc tuum idolum; ideo Porta sic nominata est: vel propter exaltatum ibi sanctæ, & venerandæ crucis signum, quod B supra eam positum erat.

Η πέμπτη λεγομένη πόρτα ἐκλήθη, ἀφ' Ὃ εἶχεν τὸν ἀριθμὸν τὸ πέμπτου.

Porta, quæ vocatur Quinta, ex eo nomen habet, quod numero quinta sit.

Η δὲ Χαρσίου πόρτα ἐκλήθη ἀπὸ Χαρσίου, τῦ δευτερεύοντος τῆς μέρους τῶν Βενέτων, ὅτι παρεῖσαν ἐκεῖσε, ὅτε ἐκτίζετο Ὃ Χερσαῖον τεῖχος.

Porta Charsiæ, ita dicta est a Charsia secundario factionis Venetæ, qui structuræ eius loci præfuit, cum conderetur murus terrestris.

Η Ξυλόκερκος πόρτα ἀφ' τῦτο ἐκλήθη οὕτως, ὅτι οἱ τεχνίται ἐν τῷ τόπῳ ὑρόντες ὕδατα πολλὰ, κὰι μὴ δυνάμενοι θέσθαι τεῖχος ἀφ' τὸ πολλὸ πλημμύραν, κέρκους κὰι πασσαλώματα μ' ξύλων ποιήσαντες, τεθήκασι Ὃ θεμέλιον.

Porta quæ vocatur Xylocercos, nomen ex eo habet quod artifices eam struentes, propter magnam aquæ copiam ibi repertam, & crebram maris inundationem, roboreis tignis & palis in aqua defixis fundamentum superposuerunt.

116. Τὸ Θεοτόκον τὸ καλουμένον παλὸ ὁ μέγας Ιϑστινιανὸς ἔκτισε, ἀναχώρησας γὰρ εἰς Θράκιον ὅτε τῶν κυνηγῆσαι, εἶδε πλῆθος λαοῦ ἐξερχόμενον ἐκ τῦ ἐκεῖσε ναοῦ, μικρὸν ἔτι ὄντος βύκτειου, κὰι ἠρώτησε, τί ϑστιν; στρατήγιος δὲ τις μάγιστρος κὰι φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων εἶπεν αὐτῷ. ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων ἐστὶ Δέσποτα· κὰι ὁ βασιλεὺς θαυμάσας ὥρισε, κὰι ἐκτίσθη ναὸς μέγιστος κὰι περικαλλὴς, ἐκ τῆς περισευσάσης ὕλης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ὕστερον σεισμοῦ δὲ συμπεσόντος ἐκτίσθη πάλιν ὑπὸ Εἰρήνης τῆς Αθηναίας, ἔχων ὁ ναὸς, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ἕως τῆς Αθηναίας Εἰρήνης ἔτη διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά.

C Ecclesiam S. Deiparæ, quæ cognominatur ad Fontem, Iustinianus magnus condidit. Cum enim aliquando in Thraciam venatum iret, & ex hoc templo, quod tunc temporis paruum oratorium erat, magnam videret prodire populi multitudinem, interrogauit, quidnam illud sibi vellet; Strategio autem quodam magistro & custode imperialis pecuniæ respondente, fontem ibi esse morbos sanantem, valde hoc admiratus est Imperator, & ex superflua materia magnæ Ecclesiæ ingens ibi & splendidum ædificauit templum, quod terræ motu collapsum Irene Attica reædificauit, ducentis & septuaginta septem annis post primam eius ædificationem.

Η δὲ ἀχειροποίητος, κὰι ὁ ἅγιος Ιωάννης ὁ Θεολόγος ὑπὸ τῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου ἐκτίσθη.

D Templa imaginis non manufactæ & S. Ioannis Theologi a beato Constantino primo exstructa fuerunt.

Ο δὲ ἱππόδρομος ὁ προσφυέστερος ἐκτίσθη ὑπὸ Θεοδοσίου τῦ μεγάλου, ὅτι ὅτε ἡμέρων αὐτῦ ἦλθε ἡ ῥωμία Κάρα τῦ ἱππόδρόμου εἰς τὸ πόλιν, ἰῶ κὰι ἐδέξατο ἀπὸ τῦ Εβδόμου μ' Νεκταρίου Πατριάρχου, κὰι κατέθετο Εἰς τὸν ναὸν τῦ Θεολόγου. Εἶτα ἀφ' τῦ μαγίστρου Ρουφίνου ἔκτισε τὸν ναὸν τῦ ἱππόδρόμου.

Ecclesiam S. Ioannis Baptistæ Theodosius magnus condidit, quia ipso imperante sanctum eius caput in vrbem allatum fuit, quod Imperator cum Patriarcha Nectario in Hebdomo suburbio excepit, & in S. Ioannis Euangelistæ templo deposuit, vsque dum per Rufinum magistrum Ecclesia supradicta S. Ioannis Baptistæ ædificaretur.

Η μονὴ τῦ Παυλίνου ἐκτίσθη ὑπὸ Παυλίνου μαγίστρου τῦ οἰκειοτάτου ἀνεψιοῦ τῦ
117. βασιλέως Θεοδοσίου τῦ μικροῦ. σωζόμενος

Monasterium Paulini Paulinus Magister condidit, qui valde familiaris fuit Imperatori Theodosio iuniori, & vna

cum ipso educatus. Hunc postea Theodosius zelotypia occidit ob coniugem Eudociam Augustam. Quippe offerebatur aliquando Imperatori pomum miræ magnitudinis e Phrygia allatum, quod ipse plurimum admiratus eum qui attulerat, centum hyperpyris remunerauit. Pomum vero ex templo S. Sophiæ, vbi hoc ipsi oblatum erat, ad Eudociam Augustam misit, quæ illud accipiens, æque magnitudinem atque pulchritudinem eius mirata fuit. Accedens autem ad eam Paulinus, & idem pomum simili cum admiratione spectans, dixit: Vbinam Domina egregius ille fructus repertus est? At ipsa, quæ eum amabat, Tu, ait, accipe illud. Paulinus igitur pomum ab ea acceptum Imperatori remisit, ignorans ab eo prius Augustæ illud donatum fuisse. Imperator autem pomum recipiens, & cognoscens idem esse, quod antea Augustæ miserat, ipsam ad se vocatam interrogauit: Vbi est pomum, quod tibi misi; illa vero respondit: Paulino nostro fidelissimo dedi. Tunc Imperator illam quidem seuera interminatione increpuit; Paulinum autem, dum ingrederetur Palatium, interfici iussit. Constituti igitur insidiatores eum in ascensu testitudinis tenebrosæ aggressi sunt, cui tamen, solis auribus præfectis, vitam adimere non potuerunt. Ipse enim, simulatque per insidias se circumuentum sensit, recta inde profugit. Cæterum hoc ita euenit, miraculoso auxilio SS. Anargyrorum Cosmæ & Damiani, nempe vt inchoatum eorum templum exædificaret. Imperator vero, audiens eum vitæ periculum effugisse, præ pudore nil sibi hac de re cognitum fuisse simulauit, & insuper aggressores se puniturum promisit. Nihilominus, post absolutum templum SS. Anargyrorum, caput ei præcidi iussit.

Templum sacri conditorij in Chalcopratiis Iustinus & Sophia ædificarunt. In vigilia autem viri magni lectorum officio ibi fungebantur, nempe Michael Rangabe Curopalata, antequam Imperio potiretur, & Bardas Cæsar, patruus Michaelis filij Theophili, & complures magistri. Ibi enim deposita est veneranda zona & vestis S. Deiparæ: humerale vero in Blachernis asseruatur.

Prope supradictum templum idem Imperator ecclesiam S. Iacobi exstruxit, vbi suis in conditoriis asseruantur reliquiæ sanctorum Innocentium, & Simeonis Theodochi, & Prophetæ Zachariæ, & Iacobi fratris Christi. Cæterum in dextra parte sacri conditorij po-

A γὰρ αὐτῷ ὑπῆρχεν. ὃς καὶ αἰτήσατε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων. ἔστι ὁ Παυλῖνος αἰτηρέθη παρὰ Θεοδοσίου, ζηλοτυπήσαντος αὐτὸν διὰ τὴν ἰδίαν γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν βασίλισσαν. καὶ γὰρ ὅτι τῶν ἠμέρων αὐτῷ πυρέθη μῆλον παμμεγεθέστατον, ἀπὸ Φρυγίας κομισθὲν αὐτὸ ἔνδοξος, ὅστις λαβὼν ὁ βασιλεὺς καὶ θαυμάσας, δέδωκε τῷ κομίσαντι ὑπέρπυρα ἑκατόν. τὸ δὲ μῆλον ἀπέστειλεν Εὐδοκίᾳ τῇ βασιλίσσῃ, ἐκ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐκεῖσε γὰρ ὄντι τῷ βασιλεῖ ἐκομίσθη, κἀκείνη λαβοῦσα κατεῖχε, καὶ ἐθαύμασεν ὅτι τῷ μεγέθει καὶ κάλλει αὐτῷ παρεσκευάσθη. δὲ Παυλῖνος, καὶ ἰδὼν παρὰ τῇ Δεσποίνῃ τὸ μῆλον, ἐθαύμασεν, εἰρηκὼς αὐτῇ· πόθεν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν πυρέθη Δέσποινά μου. ἡ δὲ ἐρωτήσασα αὐτὸν, λάβε τοῦτο, ἔφη. ὁ δὲ λαβὼν ἔπεμψε δῶρον τοῦτο τῷ βασιλεῖ, μὴ εἰδὼς, ὅτι πρὸ αὐτοῦ ἐδόθη τῇ Δεσποίνῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς λαβὼν, καὶ γνοὺς, ὅτι, ὅστις ἀπέστειλε τῇ βασιλίσσῃ, μῆλόν ἐστι, παρεσκάλεσε τὸν Αὐγούσταν, καὶ ἐπηρώτησε αὐτόν. ὅστις ἔστιν σοι μῆλον, ποῦ ἐστιν. ἡ δὲ εἶπεν. Παυλίνῳ τῷ πιστοτάτῳ ἡμῶν δέδωκα. ὁ δὲ αὐτὸν μετὰ ἠπείλησε ῥήμασιν αὐστηροῖς. Παυλῖνον δὲ παρεστάξε φονεῦσαι 118.
B θέντας εἰσερχόμενον εἰς τὸ παλάτιον. καὶ δηC τα ἀνερχόμενον τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν, οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ παραληφθέντες τοῦτον φονεῦσαι, εἰ μὴ τὰ ὦτα αὐτοῦ μόνα ἀφεῖλαν. καὶ γνοὺς ἐκεῖνος τὴν βουλὴν ἔφυγε. τοῦτο δὲ εἰς θαῦμα τῶν ἁγίων ἀναργύρων γέγονεν, ὡς δὴ τελειώσῃ τὸν ναὸν αὐτῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας, ὅπως αὐτὸς ἔφυγε τὸν παρειμένον φόνον, καὶ αἰσχυνθεὶς, ἄγνοιαν παρεβάλλετο, καὶ τοῖς πλησίοις ἀμοιβὰς ἔλεγεν. ἀλλὰ μὴ ταῦτα ἤδη τετελειωκότα τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων ἀπεκεφάλισεν αὐτόν.

Τὸν ἅγιον Σοφὸν, τὸν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις, Ιουστῖνος καὶ Σοφία ἀνήγειρεν. ἐν δὲ τῇ ἀγρυD πνίᾳ ἀνεγίνωσκον μεγάλοι ἀναγνῶσται, ὅ, τε Μιχαὴλ ὁ Ραγγαβὲ ὁ κουροπαλάτης, παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, καὶ Βαρδᾶς Καῖσαρ ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, καὶ πολλοὶ τῶν μαγίστρων. ἐκεῖσε γὰρ ἀναπόκειται ἡ ζωμία ζώνη καὶ ἡ ἐσθὴς τῆς Θεοτόκου. δὲ ὠμοφόριον ἐν βλαχέρναις.

Τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, τὸν πλησίον αὐτῆς, ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἀνήγειρεν. ἔνθα εἰσὶν ἐν σορῷ λείψανα τῶν ἁγίων νηπίων, Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου, τοῦ προφήτου Ζαχαρίου, καὶ Ιακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. ἐν δὲ τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἁγίας σορῶν εἰσὶ 119.

κείμενα

κείμενα τῶν ἁγίων μυροφόρων γυναικῶν τὰ σώματα· ἐν δὲ τῷ βωνύμῳ αἱ τρίχες τοῦ ἁγίου Προδρόμου.

A sita sunt corpora sanctarum mulierum, quæ vnguenta ad Christi sepulchrum tulerunt: in sinistra vero, coma B. Ioannis Præcursoris.

Τὸ λουτρὸν τοῦ Γερμανοῦ Γερμανὸς, ἐν τοῖς χρόνοις Οὐαλεντινιανοῦ στρατηγὸς ἡνώμενος Πελοποννήσου, ἀπήγαγε, οἶκον αὐτοῦ ἔχων.

Thermas Germani Germanus, qui sub Valentiniano prætor fuit Peloponnesi, exstruxit, quod domus eius ibi esset.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ Βοσπορίου ἐπωνυμίας ταῦτα φησὶ Ἰωάννης Ἀντιοχεὺς, ὅτι εἰς τὸ σιγματοειδὲς τοῦ τείχους εἶχεν ἔθος, πωλεῖν τοὺς βόας, ὃ καὶ ἐκράτει μέχρι τοῦ Κοπρωνύμου. εἰς δέ ποτε βοῦς οἰστρηλατήσας εἰσῆλθε τὸν θάλασσαν, καὶ ἐπέρασεν εἰς χρυσόπολιν, καὶ ἀφ' οὗτος ἐκλήθη Βοσπόριον.

De Bosporij Portus denominatione refert Ioannes Antiochenus, in illa muri parte, quæ a similitudine fabricæ Sigma nuncupatur, boues olim væniisse, quod etiam moris fuit vsque ad Constantinum Copronymum. Accidisse autem aliquando, vt bos quidam œstro percitus in mare desiliret & tranaret vsque Chrysopolim, atque hinc Bosporium nominis originem traxisse.

Τὸν ὁ πύργον, ὃς καλεῖται ὁ κεντηνάριον, μέγαν καὶ περιφανῆ ἀπήγαγεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἐδαπάνησε κεντηνάριον. σεισμοῦ δὲ γενομένου, καὶ τελείως καταπεσόντος, ἐκτίσθη παρὰ Θεοφίλου, καθὰ νῦν ὁρᾶται. φέρει δὲ ὁ ἀρχαῖον ἐπώνυμον.

Turrim, quæ vocatur Centenaria, Constantinus magnus magnifice & splendide exstruxit, & in eius structuram centum librarum millia impendit. Hanc postea terræ motu deiectam reædificauit Theophilus ita vt hodieque visitur. Cæterum retinuit cognomen pristinum.

Τὸ παλάτιον Πέτριον Πέτρος τις πατρίκιος ὁπότε τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔκτισεν. ἔλεγον δὲ αὐτὸν καὶ Βαρσαμιανὸν τὸν σύρον πολλὰς ἀρχὰς τῷ τότε αὐσάμενα.

Palatium, quod vocatur Petrium, Petrus quidam Patricius tempore Iustiniani magni condidit. Idem qui dictus etiam alio nomine Barsyamianus Syrus, multos eo tempore gessit magistratus.

Ἡ δὲ μονὴ Ρωμαίου ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ
120. Λέοντος Μακέλου παρὰ Αἵμονος πατρικίου τοῦ Ρωμαίου. Εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν πόλιν ἐκεῖσε ᾤκει.

Monasterium Romæ siue Romani condidit tempore Leonis Macelæ Hæmon quidam Patricius Romanus. Ibi enim in vrbem veniens habitauit.

Ἡ μονὴ ἡ καλουμένη Προκοπίας, παρὰ Προκοπίας ἐκτίσθη τῆς θυγατρὸς Νικηφόρου τοῦ Σελευκίωος, καὶ γυναικὸς Μιχαὴλ Ραγγαβὲ τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν.

Monasterium Procopiæ exstruxit Procopia filia Nicephori Seleucensis, vxor Michaelis Rangabe ex Curopalata Imperatoris.

Τὸν ἅγιον Εὐσταθίου ἔκτισεν Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία.

Templum S. Eustathij ædificauit Irene Attica.

Τὰ δὲ Ἁρμαμέντα ἡ μονὴ, ἤγουν ὁ ἅγιος Παντελεήμων, πρῶτον μὲν ὁ Μαυρίκιος Ἁρμαμεντάριον αὐτὸ ἔκτισε. μετὰ δὲ χρόνους διακοσίους τεσσαράκοντα ὀκτὼ, Θεοδώρα ἡ γυνὴ Θεοφίλου τοῦ βασιλέως μονὴν αὐτὸ ἐποίησε.

Monasterium ad Armamenta, siue sancti Panteleemonis, primo quidem a Mauricio in armamentarium exstructum fuit. Theodora autem vxor Theophili Imperatoris in Monasterium mutauit, post annos ducentos quadraginta & octo.

Τὰ Πικριδίου ἔκτισε Πικρίδιος ὁ κοιτωνάριος ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

Ædificium, quod vocatur Picridij, condidit Picrides cubicularius tempore Irenæ Atticæ.

Τὸ δὲ Καστέλλιον Τιβέριος ἔκτισε ὁ βασιλεὺς, ὁ πενθερὸς Μαυρικίου, διὰ τὸ μὴ καῦσαι τὸν στόλον αὐτοῦ Χάγανον τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας. ἐκεῖσε γὰρ τὰ πλοῖα ἤγαγε καστελλώσας καὶ ὀχυρώσας αὐτὰ ἐκεῖσε.

Castellum ædificauit Tiberius Imperator socer Mauricij, ne Chaganus Bulgarorum princeps classem eius comburet. Ibi enim naues suas subduxit, & locum muniuit castello.

Τὸν ἀρχιστρατηγὸν τὸν Εἰς τὸν Ἀνάπλοιω, καὶ τὸ Σωσθένιον ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε.

Templa B. Archangeli Michaelis in Anaplo & Sosthenio Constantinus magnus ædificauit.

Τὸν ἅγιον Μάμαντα ὁ Λέων Μακέλης ἀπήγαγε, ὅτε ἐκαίετο ἡ πόλις μηνὰς ἕξ. ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς καὶ παλάτια ἔκτισε καὶ ἱπ-

Templum S. Mamantis Leo Macelas ædificauit, cum vrbs sex integros menses continuo incendio flagrasset. Ibidem quoque Palatium exstruxit & Hip-

podromum priuatæ Imperatorum auri- A gationi destinatum: vbi etiam Michael Theophili Imperatoris filius a Basilio Macedone occisus fuit. Ferunt autem, durante illo incendio adeo sæuam fuisse hyemem, vt alias nunquam. Eodem quoque tempore puram putam stacten pluit, ita vt ad spithamæ altitudinem vasa eo replerentur. Eodem S. Daniel in Anaplo degebat.

Monasterium S. Tarasij nomen habet a Tarasio Patriarcha, qui ibi sepultus est. Post obitum vero illius in Monasterium mutatum fuit.

Monasterium Damiani Damianus Accubitor natione Sthlauus, condidit B temporibus Theophili Iconomachi, & Michaelis filij eius.

Ecclesiam S. Phocæ trans fretum, Basilius Macedo ædificauit: item S. Deiparæ templum in Foro, & ecclesiam nouam in Palatio, & Palatium vltra fontes.

Ecclesiam trans fretum sitam, & auratis tegulis tectam piissimi Principes Iustinus & Sophia condiderunt. Item Orphanotrophium S. Pauli & domum mutilatis recipiendis destinatam, quæ dicitur S. Zotici, & portum Sophiæ, & Palatia Sophiana trans fretum.

Columellas iunctas, quibus signa C crucis imposita erant, Romanus senior erexit.

Portum Eutropij condidit Eutropius Protospatharius & Quæstor temporibus Zenonis & Anastasij Imperatorum; vbi Mauricio & vxori eius atque liberis capita præcisa sunt.

Ædificium, quod vocatur Maceliæ, Leo Protoasecretis exstruxit.

In Monasterio dicto Pelamidæ statua marmorea collocata erat, quam erexit Theophilus Philosophus tempore Constantini Porphyrogeniti.

Palatia sita in Heræo Iustinianus magnus ædificauit, quæ postea exornauit Iustinus eius nepos. Vocatur autem lo- D cus ille Heræum, quod antiquitus ibi templum Iunonis esset, vel Herium, quoniam ciues olim ibi sepeliebantur, vti etiam nunc testantur multa marmorea monumenta.

Palatia, quæ sunt in Bryante, Tiberius Imperator & Mauricius eius gener ædificarunt. Dictus autem est ille locus Bryas Prophetico præsagio futuri vrbis fremitus, qui ibi olim exaudietur. Cum enim vltimus huius vrbis Imperator iussu diuino ex vrbe discedet, & proficiscetur Hierosolymam, traditurus Deo vna cum suo diademate Imperium Romanorum, tunc in hoc colle nominato Bryante ipse & omnes, qui eum

ποδρόμιον, ἐν ᾧ οἱ βασιλεῖς ἰωϊόχευον, ὅπου καὶ Μι- 121.
χαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἀνῃρέθη ὑπὸ
Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. λέγεται δὲ, ὅτι κατὰ τὸν
τότε μονὸν τοῦ ἐμπρησμοῦ, καὶ χιὼν γέγονε, οἵους οὐκ
ἐλθεῖν ἄλλοτε ποτέ. ἀλλὰ καὶ σακτὸν καθαρὸν
ἔβρεξεν, ὡς κεῖσθαι ἐν τοῖς κεφάλοις μέχρι ἀσπα-
μῆς. Τότε δὲ καὶ ὁ ὅσιος Δαμιὰνὸς ἐν τῷ ἀνάπλῳ
ἦν.

Τὸν ἅγιον Ταράσιον τὸν μονὸν, λέγουσιν ὅτι ὁ
ἅγιος Ταράσιος ὁ πατριάρχης ἐκεῖσε ἐτέθη. καὶ
μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐγένετο μονή.

Τὸν μονὸν τὰ Δαμιανοῦ, Δαμιανὸς ὁ βα-
κοιμώμενος ὁ ἀλαβὸς ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις
Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου, καὶ Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Φωκᾶν πέρα Βασίλειος ὁ Μακεδὼν
ἔκτισε. ὁμοίως καὶ τὸν Θεοτόκον ἐν τῷ φόρῳ, καὶ
τὸν νέαν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ τὰ παλάτια πέρα
τῶν πηγῶν.

Ἡ δὲ πέραθεν τοῦ γενοῦ λεγομένου ἐκκλησία
χρυσοκέραμος ὑπὸ Ἰουστίνου καὶ Σοφίας τῶν εὐσεβε-
στάτων βασιλέων ἐκτίσθη, καὶ ὁ ἅγιος Γαῦλος τὸ ὄρ-
φανοτρόφιον, καὶ ὁ ὅσιος Ζωτικὸς, ὁ εἰς τοὺς λωβοὺς.
ἀλλὰ καὶ ὁ λιμὴν τῶν Σοφιῶν καὶ αἱ Σοφιαναὶ καὶ 122.
παλάτια πέρα τοῦ γενοῦ.

Τὰ δὲ ζυκτὰ κιόνια ὑπὸ Ρωμανοῦ τοῦ γέ-
ροντος ἀνηγέρθησαν, καὶ εἶχον τοὺς λιμίους ταυροὺς.

Τὰ δὲ Εὐτροπίου ὁ λιμὴν, ἐκτίσθη ὑπὸ Εὐ-
τροπίου πρωτοσπαθαρίου καὶ κοιαίστορος, ἐν τοῖς
χρόνοις Ζήνωνος καὶ Ἀναστασίου τῶν βασιλέων. ἐν
ᾧ λιμένι ἀπετμήθη τὸν κεφαλὸν Μαυρίκιος, καὶ
τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ ἡ γυνὴ, ὑπὸ Φωκᾶ τοῦ τυράννου.

Τὰ Μακελίας ἀνήγαγε Λέων ὁ πρωτασε-
κρήτης.

Ἐν δὲ τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ Πελαμίδου, στήλη
ἵστατο μάρμαρινος, ὃν ἀνήγαγε Θεόφιλος ἐν τοῖς χρό-
νοις Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου.

Τὰ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ παλάτια ἐκτίσθη ὑπὸ
τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. ὁ δὲ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστῖνος
ἐκαλλώπισεν. Ἡραῖον δὲ ἐκλήθη, ὅτι πάλαι τῆς
Ἥρας ἦν ὁ ναὸς ἐκεῖ. ἢ Ἡεῖον, ὅτι ὃ παλαιὸν
ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται, καὶ δηλοῖ τοῦτο τὰ πολλὰ
μάρμαρινα κιβούρια.

Τὰ εἰς τὸ Βρύαντα παλάτια Τιβέριος ὁ βασιλεὺς
ἔκτισε, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Μαυρίκιος. ἐκλήθη δὲ
Βρύας προφητικῇ ῥήσει, ἀφ' οὗ τὸν μέλλοντα αὐτόθι 123.
ἀκουσθῆναι βρυγμὸν τῆς πόλεως· καὶ γὰρ ὁ ταύτης
τῆς πόλεως ἔσχατος βασιλεὺς μέλλων ἐξελθεῖν πρε-
σβείᾳ Θεοῦ, καὶ ἀπελθεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀποδοῦ-
ναι ᾧ κυρίῳ τὴν βασιλείαν τῶν Ρωμαίων ἅμα ᾧ διαδή-
ματι αὐτοῦ, ἐπειδὴ γένηται ἐν ᾧ τοιούτῳ βύρῳ ᾧ
Βρύαντι μέλλει ἀκοῦσαι, μετὰ πάντων τῶν ἀκολουθούν-

των αὐτῷ, τὴν βοὴν καὶ τὸν βρυγμὸν τοῦ ἐναπομείναντος λαοῦ τῆς πόλεως, ἤδη ποντιζομένης.

Τὰ τοῦ Δαματρίου παλάτια οἱ αὐτοὶ βασιλεῖς ἔκτισαν. ἔστι δὲ ἐκεῖσε τὸ πήδημα Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, τοῦ τυφλωθέντος παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Τὰ Φλωρεντίου καὶ τὰ Καλλιστράτου ἀπὸ δύο αὐταδέλφων οὕτω καλουμένων ἐκτίσθη. μετὰ δὲ τὴν θάνατον αὐτῶν ἐγένετο δύο μοναστήρια ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. μετὰ δὲ τετρακόσια καὶ εἰκοσιοκτὼ ἔτη Παῦλος πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας παρῃτήσατο, καὶ κατελθὼν τῶν Πατριαρχίου, ἐκεῖσε ἡσυχήσας, μετὰ μῆνας τέσσαρας τέθνηκε.

Τὰ παλάτια τῶν Ἐλευθερίου, καὶ τὰ ἐργοδόσια, ἡ αὐτὴ Εἰρήνη ἔκτισεν. ἀπὸ δὲ τῶν Ἐλευθερίου παλατίων μέχρι τῶν Ἀμαστριανοῦ, ἱπποδρόμιον ἦν, παρὰ τοῦ δευτέρου κτίτορος τῆς πόλεως τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου κατασκευασθὲν, ὅπερ κατέλυσεν ἡ Ἀθηναῖα, καὶ ἔκτισεν ἐν αὐτῷ τὰ πιστώρια.

Τὸ δὲ καλούμενον μέγα λουτρὸν πλησίον τῶν βοὸς
124. ἐκτίσθη παρὰ Νικήτα Εὐνούχου, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐπὶ τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως.

Ὁ ἀρχιστρατηγὸς τὰ Ἀβάκια, ὁ πλησίον τῶν Ξηρολόφου ἐκτίσθη παρὰ Λεωμακέλου. ἐκλήθη δὲ οὕτω, διὰ τὸ εὑρεθῆναι ἐκεῖσε Ἀβάκια παμμεγέθη καὶ ἀξιοθαύμαστα.

Ἡ παναγία Θεοτόκος τὸ Κρύσταλλον διὰ τοῦτο οὕτως ἐκλήθη, ὅτι τοῦ Λεωμακέλου ἐκεῖσε διερχομένου ἐφ' ἵππῳ, χειμῶνος ὄντος, κρύσταλλον ἔπεσε καὶ ἔδωκε αὐτόν.

Περὶ δὲ τῶν Ἠρίων λέγεται, ὅτι οἱ ἀποθνήσκοντες τῶν πολίτων, πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐκεῖσε ἐθάπτοντο. ἔκτισε δὲ ἐκεῖσε ναὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. ἰστέον, ὅτι τὸ πρῶτον εἰς τὸ Βυζάντιον ἐλθὼν ὁ ἅγιος Ἀνδρέας, ἐκεῖσε ἐκάθισε καὶ ἐδίδασκεν, εἶτα ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον Στάχυν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τοῦ Γαλάτου πέραθεν. ἐκλήθη δὲ οὕτως ἀπὸ τινὸς Γαλάτου ἀνδρὸς ἐκεῖσε οἰκοῦντος. ὁ δὲ ἅγιος Ἀνδρέας πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἰς τὰ λεγόμενα Ἁρματίου ἐποίησε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ ἐκάθητο διδάσκων. ἐποίησε δὲ καὶ σταυρὸν ἰδιοχείρως, λατομήσας αὐτὸν καὶ γλύψας, ὃν ἔστησεν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν· μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ νεώριον, εἰς τὸ καλούμενον κερατέμβολον, καὶ ἐδίδασκε κἀκεῖσε. ἐκλή-
125. θη δὲ οὕτως ὁ τοιοῦτος ἔμβολος, διότι στήλη τις ἦν, καὶ ἐπάνω αὐτῆς ἵστατο ζώδιον, ἔχον ἐν τῇ κεφαλῇ τέσσαρα κέρατα, καὶ θαῦμα ἐγένετο ἐν αὐτῷ. ὅστις γὰρ εἶχεν ὑπόληψιν τοῦ εἶναι κερατίαν, ἡνίκα ἐλθὼν προσέγγιζε τῇ στήλῃ, εἰ ἦν ὡς ὑπελαμβάνετο, ἐγύ-

A comitabuntur, clamorem audient & strepitum populi remanentis in vrbe.

Palatia Damatrij iidem Imperatores ædificarunt. Visitur autem ibi πήδημα Constantini, qui a matre Irene Attica excæcatus fuit.

Ædes Florentij & Callistrati, duo Germani fratres ita nominati exstruxerunt: quæ post eorum mortem in Monasteria mutatæ fuerunt. Hic post quadringentos & viginti octo annos tempore Irenæ Atticæ Paulus Patriarcha, deposita Patriarchali dignitate, requieuit, & post quatuor menses mortuus est.

Palatia Eleutheriana & officinas eadem Irene condidit. Hippodromum
B vero, qui inter ædes Eleutherianas & Amastrianas, a secundo vrbis conditore Theodosio iuniore exstructus erat, demolita est Augusta, eiusque loco Pistrina ædificauit.

Thermas magnas, quæ sunt prope Bouem, exstruxit Nicetas Eunuchus & Præfectus mensæ tempore Theophili Imperatoris.

Templum B. Archangeli Michaelis nuncupatum ad Abacos, quod est prope Xerolophum, ædificauit Leo Macelas. Ita vero nominatum est, quod ibi inuenti fuerint Abaci magnitudinis admirandæ.

Ecclesia S. Deiparæ ad glaciem, inde cognomen habet, quod Leonem
C Macelam equo illac transuehentem hiemali tempore, glacies delapsa afflixerit.

De loco nuncupato Herio referunt, olim ciues ibi sepeliri solitos, antequam conderetur cœmiterium S. Lucæ. Ibidem Constantinus magnus templum S. Georgij condidit. Sciendum est, quod S. Andreas Apostolus Byzantium veniens, primum in eo loco consederit atque docuerit, & deinde ordinauerit S. Stachyn Episcopum ecclesiæ S. Irenæ trans fretum, in loco qui a Galata quodam ibi habitante, Galata vocatur. S. Andreas autem ante Constantinum magnum Byzantium venit, & in loco, qui dicitur Harmatij, ta-
D bernaculum struxit, atque ibi docuit. Sculpsit etiam propria manu signum crucis ex lapide, collocauitque in Ecclesia antiqua S. Irenæ. Postea migrauit in Neorium, & ibi quoque docuit in porticu, quæ cornuta ob hanc causam vocatur. Stabat ibi columnæ imposita statua, quatuor cornua in capite gerens. Quisquis igitur suspectam habebat pudicitiam vxoris, ad hanc statuam accedebat, &, si res ita se haberet, vt suspicabatur, ter in gyrum se

vertebat ſtatua; ſin minus, ſtabat im- A mobilis.

Triclinium magni Conſtantini propterea Manaura dicitur. Cum Imperator Anaſtaſius Dicorus viginti ſex annos & quatuor menſes imperaſſet, accidit, vt tonitrua & fulgura circum vndique Palatium vehementer impeterent. Quare conſternatus Imperator, & hinc inde præ formidine curſitans, in hoc demum triclinio numinis ira perculſus, & penetrabili fulminis ictu ambuſtus fuit. Moribundus autem extrema hæc verba magna voce protulit: O Mana, aura pereo, aque hinc Triclinium illud Manauræ nomen retinuit. B

Eccleſiam S. Dei Genitricis, quæ vocatur Sigma, Conſtantinus magnus primo condidit: deinde Iuſtinianus magnus reſtaurauit. Poſt annos autem trecentos viginti octo, imperante Baſilio Macedone, magno terræ motu totum hoc templum collapſum eſt, die Dominico, qui nonus erat Ianuarij, & S. Polyeucto ſacer. Hac ruina omnes, quotquot in eo erant, oppreſſi ſunt, & templum inde cognominatum fuit Siſma, id eſt, Conquaſſatio, ſiue Sema, id eſt, ſepulchrum. Vulgo autem vocatur Sigma.

Eccleſiam nouam B. Archangeli Zeno & Ariadne ædificarunt. C

Monaſterium Procopiæ ſanctimonialium Patruus Iuſtiniani magni cum vxore Euphemia condidit, & poſt obitum ibidem ſepultus eſt.

Monaſterium Choræ prius oratorium erat. Poſtquam vero Priſcus Præfectus & gener Phocæ tyranni eo relegatus fuit, ſua impenſa magnum & pulchrum monaſterium eius loco exſtruxit, multaſque poſſeſſiones ei largitus eſt. Cognominatur autem hoc Monaſterium Chora, quod ibi olim ager ſeu prædium eſſet: quemadmodum etiam Monaſteria Studij & Xerocerami, extra vrbem ſita erant.

Templum S. Mamantis condidit ſoror Mauricij Imperatoris. Illa enim, Mauricio & liberis eius a Phoca tyranno interfectis, corpora eorum collegit atque ibi depoſuit. Cæterum vxor Mauricij cum ſuis filiabus primum quidem a Phoca aliquantulum in Monaſterio dicto nouo incluſa fuit. Poſtea autem & ipſa & vniuerſa Mauricij cognatio ferro ab eo interempta eſt, & in mare proiecta. D

Monaſterium S. Euphemiæ & ſepulcra, quæ ſunt in Petrio, Baſilius Macedo condidit, & filias ſuas ibidem attendit.

Eccleſiam S. Zotici prope ciſternam

εἰζεπήφλη ἐκ τείτου, εἰ δὲ ὄκι ἰῶ, ἵσαν σιγῇ.

Ο τείκλινος τῦ μεγάλου Κωνσαντίνου λέγεται Μαναῦρα ἀφ' τὸν ἕπον τοιοῦτον. Ανασάσιος βασιλεὺς ὁ Δίκορος τᾳ κϛ'. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτῦ, καὶ τᾳ τεπάρτῳ μηνὶ, βροντῶν καὶ ἀστραπῶν περὶ τὸ παλάτιον εἰλουμένων, ἀδημονᾶν, καὶ μὴ φέρων, ἐκ τόπου εἰς τόπον ἔφευγε. καὶ δὴ εἰσελθόντα εἰς τὸν τοιοῦτον Τείκλινον, κατέλαβεν ἐκεῖσε αὐτὸν ἡ ὀργὴ τῦ Θεοῦ. ὑπὸ γὰρ βροντῆς βιαίας καὶ κεραυνοῦ ἀπέψυξε, καὶ ἐβόησε πυείκαυσος. ὅτε δὲ ἀπέθνησκε, φωνῇ μεγάλῃ ἔφη. ὦ Μαναῦ, ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, καὶ ἀφ' τῦτο ἐκλήθη ὁ Τείκλινος Μαναῦρα.

Τὸ Σίγμα τὸν Θεοτόκον τέμενος μὲν ὁ μέγας Κωνσαντῖνος ἔκτισεν. Εἶτα δὲ Ιουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνέκτισε. μᾶ δὲ τειακόσια εἰκοσιοκτὼ ἔτη ἐν τῇ αὐτοκρατορείᾳ Βασιλείου τῦ Μακεδόνος, σεισμοῦ μεγάλου γενομένου, συνεπλώθη πανωτελῶς ὁ ναός, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, μηνὸς Ιανουαρίου θ'. τῦ ἁγίου Πολυεύκτου, καὶ τοὺς 126.
ἐκεῖσε αὐθεφόπους διέφθρε, καὶ ἐκτότε ἐκλήθη στῖσμα, ἢ σῆμα. ἰδιωτικῶς δὲ καλοῦσι σῖγμα.

Τὸν μικρὸν Ἀρχιστρατηγὸν, τὸν νέαν, ζώων καὶ Ἀριάδνη συνήγαγον.

Τὸν γυναικεῖον μονὸν τῆς Προκοπίας, ὁ θεῖος τῦ μεγάλου Ιουστινιανοῦ ἔκτισε σὺν τῇ γυναικὶ αὐτῦ Εὐφημίᾳ, ἔνθα καὶ θανὼν ἐτάφη.

Η χώρα τέμενος Δίκτηριον ἰῶ. Γείσιος δὲ ὁ ἔπαρχος καὶ γαμβρὸς Φωκᾶ τῦ τυράννου, περιοικηθεὶς ἐκεῖ, τέθε τῦ ἰδίου ἔκτισε τοῦτον μονὸν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, ἀποχρησάμενος καὶ κτήμασι πολλοῖς. ἐκλήθη δὲ χώρα, διότι ἦν τῶν Βυζαντίων χωρίον ἰῶ ἐκεῖ. καθὰ καὶ ἡ τῦ Στουδίου μονὴ ἔξω τῆς πόλεως ὑπῆρχεν, καὶ ἡ μονὴ τῦ Ξηροκεράμου.

Ο ἅγιος Μάμας, ἐκτίσθη τέθε τῆς ἀδελφῆς τῦ Μαυρικίου βασιλέως. μᾶ γὰρ ὁ ἀναιρεθῶσι τέθε τῦ Φωκᾶ τὸν Μαυρίκιον ἅμα τοῖς τέκνοις αὐτῦ, λαβοῦσα τὰ σώματα αὐτῶν κατέθετο ἐκεῖσε. ἡ δὲ σύμβιος Μαυρικίου μᾶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, ἐφευρεῖτο τέθε τῶν τῦ Φωκᾶ ἐν τῇ νέᾳ καλουμένῃ μονῇ, τοὺς ὀλίγον χρόνον χρόνον. ὕστερον δὲ ἀνῃρέθη πᾶν' αὐτῦ καὶ αὐτὴ ἀφ' ξίφους ἀποτμηθεῖσα, καὶ πᾶσα ἡ συγκλύδα Μαυρικίου, ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐρρίφησαν.

Τῶν μονῶν τῆς ἁγίας Εὐφημίας, καὶ τοὺς τάφους τοὺς ὄντας ἐν τᾳ Πετρίῳ, ἐν ὃ λουτρὸν, Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἀνήγαγε, ἐν τὰς θυγατέρας αὐτῦ ἐκεῖσε ἀπέκειρε. 127.

Τῶν ἁγίαν Ζωϊκῶν, τὸν οὐσθὸν εἰς Μωκισίαν,

ὁ ὅσιος ἀνήγαγε Μαρκιανὸς, οὗ καὶ θανὼν κατετέθη. A Mociſiam prius Imperator Marcianus exſtruxit; in qua etiam mortui corpus depoſitum fuit.

Τοὺς ἁγίους Νοταείους ὁ μέγας Θεοδόσιος ἀνήγαγε καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε.

Templum S. Notariorum Theodoſius ædificauit, & multis ditauit poſſeſſionibus.

Τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ισμαὴλ ὅπερ ὁ Χερσαῖον τεῖχος ὁ μέγας ἀνήγαγε Θεοδόσιος. μετὰ γὰρ τὸ καυθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, τὰ σώματα αὐτῶν ἐκεῖ κατέθεντο. ἐπεὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀνηρέθησαν οἱ ἅγιοι.

Ecclesiam SS. Manuel & Iſmael, quæ ſita eſt ad murum terreſtrem, Theodoſius magnus condidit. Poſtquam enim a Iuliano Apoſtata fuerunt cremati, reliquiæ eorum ibidem in loco ſupplicij depoſitæ ſunt.

Τῷ δὲ παλαιῷ λεγομένῳ πόρτᾳ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγαγε, καὶ ἕως ἐκεῖ ἐῶ ὃ ἀρχαῖον ἦν πρὸ αὐτοῦ κτισθὲν χερσαῖον τεῖχος.

Portam, quæ vocatur Antiqua, Conſtantinus magnus exſtruxit. Eo enim vſque antiquus & ab eo erectus murus B terreſtris pertingebat.

Τὸν ἅγιον Ἐλευθέριον Βασιλίσκος ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου ἀνήγαγε.

Templum S. Eleutherij Baſilius quidam tempore Arcadij ædificauit.

Αἱ δύο μοναὶ τῆς τε ἁγίας Δομνίνας, ἡ ἐπονομάζεται τὰ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ ἄλλη, ἡ λέγεται τὰ Μαύρας ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐκτίσθησαν. ἐλθοῦσαι γὰρ ἀπὸ Ρώμης εὗρον ἄοικον τὸν τόπον καὶ αἰτησάμεναι τὸν βασιλέα, δέδωκεν αὐταῖς τὸν τόπον, καὶ στενοχωρούμεναι ἀνήγαγον μονάς. ὡσαύτως καὶ ὁ ὅσιος Δίος αἰτησάμενος
128. τὸν βασιλέα, τόπον λαβών, ἔκτισε τὴν μονὴν τοῦ Δίου καλουμένην.

Duo Monaſteria, quorum vnum S. Domninæ cognomento Alexandri, alterum vero S. Mauræ dicitur, tempore Theodoſij magni condita fuerunt. Tunc enim ſanctæ illæ fœminæ Roma venerunt, & impetrata ab Imperatore loci huius, tunc inhabitati, copia, Monaſteria ibi ædificarunt. Similiter etiam S. Dius locum ab Imperatore petiit, & Monaſterium in eo exſtruxit, quod vocatur Dij.

Ἡ μονὴ ἡ λεγομένη ὁ Μυριοκέρατον, ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ τοῦ βασιλέως. φασὶ δὲ πολλοὶ τῶν ἱστορικῶν, ὅτι ὁ κέρας ἐκεῖνο τοῦ ἐλαίου, C ᾧ ἔχρισε Σαμουὴλ ὁ προφήτης τοὺς βασιλέας, εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν ἐκρέμαντο, καὶ ἀφ' οὗ τόπου ἐκλήθη Μυριοκέρατον.

Monaſterium quod vocatur Myrioceratum tempore Marciani Imperatoris conditum fuit. Referunt autem multi hiſtorici, fuiſſe in hoc Monaſterio ſuſpenſum cornu olei, quo Propheta Samuel reges Iudæorum inunxit, atque hinc ita nominatum eſſe Monaſterium.

Ἡ μονὴ τοῦ Ξυλινίτου ἐκτίσθη παρὰ μαγίστρου Νικήτα ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογλωσσοῦ τοῦ παρὰ Καβαλίνου, ἀφ' οὗ καὶ ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸν σφενδόνα. ἔσχε δὲ τὸ ὄνομα ἡ μονὴ, ἀφ' οὗ τοὺς μοναζούσας χρῆσθαι εἰς ὑπόδεσιν τοῖς οὕτω καλουμένοις ξυλίνοις.

Monaſterium Xylinitæ Nicetas magiſter condidit tempore Leonis patris Conſtantini Caballini, a quo etiam decollatus fuit in Sphendone Hippodromi. Nomen vero Xylinitæ inde habet hoc Monaſterium, quod monachæ loco calceorum ſoleis ligneis vterentur.

Ἡ μονὴ τῆς Εἰκασίας ἐκτίσθη παρὰ Εἰκασίας μοναχῆς εὐσεβεστάτης καὶ παρθένου ὡραίας τῷ εἴδει, ἥτις σοφωτάτη οὖσα, καὶ ᾠδοὺς πολλοὺς, καὶ στιχηρὰ, καὶ ἄλλα τινὰ ἀξιοθαύμαστα ἐποίησε καὶ ἐμε- D λῴδησεν, ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως.

Monaſterium Icaſiæ ædificauit Icaſia virgo ſanctimonialis piiſſima, & pulcherrima, quæ valde erudita fuit, & multos hymnos, & ſtichera, & alia quædam admirabiliter compoſuit tempore Theophili Imperatoris.

Τὰ Σμαράγδου ἐκτίσθη παρὰ Σμαράγδου πατρικίου καὶ στρατηγοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρᾴκος. οὕτως δὲ ἐκλήθη, ἐπεὶ οἶκος ἦν αὐτοῦ ἐκεῖ.

Monaſterium Smaragdi, Smaragdus Patricius & Præfectus militum tempore Tiberij Thracis condidit, cuius illic domus fuit.

Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ πλησίον τοῦ Ταύρου ἐκκλησία ἦν μεγάλη ξυλόστεγος, κτισθεῖσα ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. εἶτα ὑπὸ σεισμοῦ κατενεχθεῖσαν,
129. ἀνήγαγεν αὐτὴν Ρωμανὸς ὁ γέρων ὁ Λακαπηνός.

Ecclesiam S. Marci Prope Taurum, primo Theodoſius magnus cum trullo ligneo exſtruxit: Poſtea terræ motu collapſam reædificauit Romanus ſenior cognomine Lecapenus.

Χαλκοῖς δὲ κώνωψ, καὶ μῦα καὶ ἄλλα μικρὰ ζωύφια ἐπάνω τῆς δυτικῆς ἀψίδος τοῦ Ταύρου ἵστανται, ἐστοιχωμένα παρὰ Ἀπολλονίου τοῦ Τυανέως. καὶ ἕως μὲν οὖν ἵστανται, οὐκ ἐφοίτων τὴν πόλιν

Æreus culex & muſca & alia inſecta ſupra occidentalem arcum Tauri ab Apollonio Tyaneo poſita erant. Quamdiu autem illa permanſerunt integra,

nec muſcæ, nec pulices, nec culices A vrbem intrarunt. Cæterum Imperator Baſilius Macedo ea deiecit atque confregit.

Statua muliebris ærea, poſita in Phiala Hippodromi, Irenæ Atticæ eſt, quam in honorem eius Conſtantinus filius poſuit.

Locus nuncupatus Necra ſiue Cadauerum, ex eo nomen habet, quod ſub Iuſtiniano magno ciuium ſupplicio affectorum cadauera ibi deponerentur. Alibi enim ea ſepeliri vetitum erat. Idem vero ſcalas ab oſtio laterali vſque ad Camilaucium muro ſeiunxit atque ita defunctorum corpora ibi condebant. B

Maxima illa ædificia, prope templum S. Sergij, ædes fuerunt Iuſtiniani magni, cum Patricius adhuc eſſet.

De Eccleſiæ S. Deiparæ cognomine Patriciæ memoriæ proditum eſt Imperatores & Auguſtas tempore proceſſionis ad S. Sophiam ibi ſtationem facere conſueuiſſe. Etenim illic ampliſſimum erat Palatium, a Conſtantino magno exſtructum. Huc igitur accedebant Patricij & præpoſiti, & ſuccingebant Imperatorem: matronæ vero, quæ vocantur Zoſtæ, Imperatricem.

Templum S. Nicolai cognominatum Baſilidæ, domus erat Baſilidæ Patricij, & Quæſtoris Iuſtiniani magni. C

Portæ æreæ, quæ prius ſtabant in Tricymbalo Tzycaniſterij, a Baſilio Macedone ex porticu Fori in Eccleſiam nouam tranſlatæ fuerunt.

Monaſterium Dalmatæ, Dalmata Patricius condidit. Quare etiam Tiberius Apſimarus, poſtquam cum chelandiis ſuis Byzantium peruenit, & Imperio potitus eſt, Leontium Imperatorem, naſo præciſo, in hoc Monaſterio incluſum cuſtodiuit.

Templum S. Georgij cognominatum Chalcidæ Sergius Patriarcha hæreticus exſtruxit: vbi etiam profanum eius cadauer ſepultum eſt. Idem quoque ædificauit oratoria, quæ ſunt in Catechumenis, & multa templo largitus eſt aurea & argentea cimelia, & purpureas veſtes auro diſtinctas. D

Ædem S. Stephani, prope Sigma, Conſtantinus magnus condidit: Imperator vero Leo Philoſophus ad minorem formam redegit, & omnem eius materiam, marmora, columnas, & aureas cruſtulas in templum omnium ſanctorum tranſtulit, vbi depoſitæ reliquiæ S. Iſaacij.

Eccleſiam S. Metrophanis Conſtantinus magnus exſtruxit: vti etiam ædem ſanctæ Trinitatis, quæ ſita eſt in Exocio-

μῦας, ἢ ψύλλοι, ἢ κώνωπες. ὁ δὲ βασιλεὺς Βασίλιος ἐξ οἰκίας ἀγγολας κατήγαγε, καὶ ἠφάνισεν αὐτά.

Ἡ δὲ γυναικώδης εἰκὼν ἡ χαλκῆ, ἡ ἱσταμένη εἰς τὸν φιάλην τῆ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ εἰρηνάκιον, Εἰρήνης ὄντι τῆς Ἀθηναίας, ἣν ἀνήγαγε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτῆς εἰς θεραπείαν αὐτῆς.

Ὁ τόπος, ὃς καλεῖται τὰ νεκρά, οὕτως ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον, ὅτι τὰ σώματα τῶν αἰαιρεθέντων πολιτῶν, ἐπὶ Ἰουστινιάνου τῆ μεγάλου ἐκεῖσε ἐτίθησαν, ἀφ' οὗ μὴ χωρεῖν ἀλλαχόθι θάπτειν αὐτά. ἀπέφραξε γὰρ τὰ σκάλια ἀπὸ τῆ θυρίου, καὶ μέχρι τῆ καμιλαυκίου, καὶ οὕτως ἐτίθουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν.

Τὰ δὲ παμμεγεθέστατα κτίσματα εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον, οἶκοι ἦσαν Ἰουστινιανοῦ τῆ μεγάλου ἔτι ὄντος αὐτῆ πατρικίου.

Εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου τὰ Πατρικίας, γέγραπται, ὅτι ὅτε ἤρχοντο οἱ βασιλεῖς μὲ τὴν διακοσμὴν ὅτι προελεύσεως εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐν ταύτῃ τοιούτῳ τόπῳ ἵστανο. ἐν γὰρ οἶκος ἐκεῖσε μέγας κτισθεὶς παρὰ τῆ μεγάλου Κωνσταντίνου. καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι καὶ πραιπόσιτοι ἐκεῖσε ἤλασαν καὶ ἐζώννυον τὸν βασιλέα. ὁμοίως καὶ αἱ Ζωσταὶ ἐζώννυον τὴν διακοσμήν. 130.

Τὰ Βασιλίδου ὁ ἅγιος Νικόλαος οἶκος ἦν πατρικίου Βασιλίδου καλουμένου, καὶ Κοιαίστορος τῆ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ.

Αἱ χαλκαῖ πύλαι, αἱ πρότερον μὲν ἱστάμεναι εἰς τὸ Τρικύμβαλον τῆ Τζυκανιστηρίου, ἐπορθήσαν παρὰ Βασιλείου τῆ Μακεδόνος ἀπὸ τῆ ἐμβόλου τῆ φόρου εἰς τὴν νέαν.

Ἡ μονὴ τῶν Δαλμάτου παρὰ Δαλμάτου πατρικίου ἐκτίσθη. ἐξ οὗ δὲ Ἀψίμαρος, ὃς καὶ Τιβέριος, ὅτε ἀφῆλθε μὲ τὰ χελανδίων, καὶ ἐκράτησε τὴν βασιλείας, τὸν βασιλέα Λεόντιον καταγαγών, καὶ περικείσας ἐκεῖσε, εἶτα ῥινοκοπήσας ἐν τῇ ταύτῃ ἐφρούρει μονῇ.

Τὸν ἅγιον Γεώργιον τὰ Χαλκίδου Σέργιος ὁ πατριάρχης ἔκτισεν ὁ αἱρετικὸς, ἐν ᾧ καὶ τὸ βέβηλον αὐτῆ σῶμα κεῖται. ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τοῖς κατηχουμένοις ἐκτίσεια πολλὰ ὁ αὐτὸς ἔκτισε, δοὺς ἐκεῖ χρυσᾶ κειμήλια καὶ ἀργυρᾶ, καὶ πορφύρας διαχρύσους. 131.

Τὸν ἅγιον Στέφανον τὸν πλησίον τῆ Σίγματος ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισεν. ὁ δὲ βασιλεὺς Λέων ὁ Φιλόσοφος ἐσμίκρυνεν τῆτον καὶ ὕλῃ πάσῃ, τὰ τε μάρμαρα καὶ κίονας, καὶ τὰς χρυσᾶς ψηφίδας ἀπέφερε εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, ὅπου κεῖται τὰ λείψανα τῆ ἁγίου Ἰσαακίου.

Τὸν ἅγιον Μητροφάνην ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν. ὡσαύτως καὶ τὴν ἁγίαν Τριάδα, τὴν ἔσωθεν εἰς ὃ

ἐξωκιόνιον, τὴν νῦν δὲ ἁγίους Ἀποστόλους ὀνομαζομένην. συμπτωθέντας δὲ ὕστερον ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἔκτισε.

Περὶ δὲ τοῦ προδρόμου τοῦ Ἰλλου λέγεται, ὅτι πηγὴ ἦν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ δράκων ἐφόλευε παμμεγεθέστατος, (ἦν δὲ ταμεῖον βασιλικὸν ἐκεῖ) καὶ πολλοὺς ἀσκέπτως ἐρχομένους κατήσθιεν. ὁ δὲ ἅγιος Ὑπάτιος προσελθὼν, ἐπάταξε τὸν θῆρα μετὰ τῆς ῥαύδου αὐτοῦ, ἐχούσης ἧλον κάτωθεν σιδηροῦν, καὶ ἐφόνευε αὐτὸν, ἐξ οὗ καὶ ἔσχεν ὁ τόπος τὴν ἐπονυμίαν· ἢ, καθότι καὶ ἀνώτερον εἴπομεν, ἀπὸ Ἰλλου μαγίστρου τοῦ τυραννήσαντος καὶ ἀναιρεθέντος παρὰ Βασιλίσκου.

Τὴν ἁγίαν Θεοφανὼ, τὴν οὖσαν ἔξωθεν τῆς παλαιᾶς κόγχης τῶν μνημοθεσίων βασιλικῶν εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἀνήγειρεν Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

132. Τὸν Σωτῆρα εἰς τὴν χαλκὴν Ῥωμαῖος ὁ γέρων ἀνήγειρε, ὑπὸ στυρακίων μικρῶν δύο, ὡς ἔστιν ὁρώμενον ἐθυσιαστήριον, ποιήσας κληρικοὺς ιβ' ὁ δὲ Τζιμίσκης Ἰωάννης, ἀνήγειρεν αὐτὸν εἰς, ὅπερ ὁρᾶται νῦν, μέγεθος καὶ κάλλος, τυπώσας κληρικοὺς πεντήκοντα. πολλοῖς δὲ ἱεροῖς ἀναθήμασιν αὐτὸν κατεφαίδρυνε, προσκυρῶν, ἅπερ ἀπὸ τοῦ ταξιδίου κατευοδούμενος ἐκτᾶτο. ἀπέθετο ἐκεῖσε καὶ τὴν ἐκ Βηρυτοῦ ἁγίαν εἰκόνα, καὶ τὰ σανδάλια τοῦ Χριστοῦ καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν αὐτῷ.

Τὸ ἅγιον Λοῦμα τῶν βλαχερνῶν ὁ νέος Βασίλειος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ τοῦ καλουμένου παιδίου τοῦ πορφυρογεννήτου πολυτελεστέρως ἐκόσμησε, χρυσώσας καὶ ἀργυρώσας, πλέον παρ' ὃ ἦν.

Ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Λαζάρου παρὰ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐκτίσθη. μοναχοὺς δὲ εὐνούχους ἐν αὐτῇ τετύπωκεν. ἔφερε καὶ τὰ λείψανα ἀπὸ Κύπρου καὶ Βηθυνίας τῆς τε μυροφόρου Μαρίας καὶ Λαζάρου, καὶ ἐκεῖ ἐπέθετο.

Ἡ μονὴ τοῦ Τζαούτζου ἐκτίσθη παρὰ Τζαούτζου μαγίστρου, οὗ τινος τὴν θυγατέρα ἐμοίχευσε Λέων ὁ σοφὸς, Ζωὴν ὀνομαζομένην.

Ἡ μονὴ τοῦ Λιβὸς ἐν τοῖς χρόνοις Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος καὶ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου ἐκτίσθη παρὰ Λιβὸς πατρικίου καὶ δρουγγαρίου τῶν πλωΐμων, ὡς καὶ ξενῶνα ἐποίησε.

Περὶ δὲ τῶν παμμεγεθεστάτων πετρῶν τῶν ἔξωθεν κειμένων τοῦ παραλίου τείχους λέγεται, ὅτι, κτιζομένης τῆς πόλεως παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ σχεδὸν ἁπάσης πετρώδους ὑπαρχούσης ἰσάζοντοντες τοὺς τόπους οἱ λιθοξόοι, ὡς ἂν κτίσωσι τοὺς τε ἐμβόλους καὶ τὰ ὀξάερα, ἔκοπτον τὰς κορυφὰς τῶν πετρῶν καὶ τῶν ὀρέων, καὶ κατεκύκλιον πρὸς τὴν θάλασσαν. πανταχόθεν οὖν τοῦ αἰγιαλοῦ ῥιφέντες ἐποίη-

A nio, & nunc vocatur SS. Apostolorum. Vtramque vero vetustate collapsam Iustinianus magnus restaurauit.

De templo S. Ioannis Præcursoris cognomine Illi tradunt maximum draconem olim in eo loco latitasse, vbi tum ærarium imperiale erat, & multos incaute illac transeuntes deuorasse. Tandem vero S. Hypatius eo accessit, & fustem subtus clauatum draconi impegit, atque eum interemit. Hinc igitur locus denominatus est, vel, vt supra quoque diximus, ab Illo magistro, qui ob affectatum Imperium ab Imperatore Basilisco occisus fuit.

B Ecclesiam S. Theophanis, quæ sita est extra veterem testudinem monumentorum Imperialium in templo SS. Apostolorum ædificauit Constantinus primus Porphyrogenitus filius Leonis sapientis.

Templum Saluatoris in Chalce Romanus senior condidit, & sub duabus paruis columellis altare, vt nunc conspicitur, institutis ibidem duodecim Clericis. Deinde vero Ioannes Tzimisces illud in præsentem magnitudinem & pulchritudinem prouexit, & quinquaginta clericos in eo instituit. Præterea multis sacris donariis exornauit, & quicquid bonorum post reditum ex suo præsidio possidebat, ibi obtulit. Collocauit etiam in eo sacram Christi imaginem Beryto allatam, & eius sandalia. Ipse quoque ibidem sepultus est.

C Sacrum balneum in Blachernis Basilius iunior filius Romani Porphyrogeniti cognomine Pueri, pretiosius quam ante fuerat exornauit, & auro argentoque obduxit.

Monasterium sancti Lazari Imperator Leo sapiens condidit, & monachos eunuchos in eo instituit. Eo etiam transtulit reliquias S. Lazari & Mariæ vnguentiferæ, ex Cypro & Bithynia allatas.

Monasterium Tzautzæ tempore eiusdem Leonis Tzautzes magister exstruxit; cuius filiam Zoen Leo sapiens concubinam habuit.

D Monasterium Libis tempore Romani senioris & Constantini Porphyrogeniti ædificatum fuit a Libe Patricio & Drungario classis naualis, qui etiam Hospitale condidit.

De ingentibus istis saxis, quæ sita sunt extra murum maritimum, hæc narrantur. Cum Constantinus magnus vrbem hanc conderet, & fere totus eius situs saxosus esset, lapicidæ ad porticus exstruendas loca deplanantes, montium apices exciderunt, iisque ad mare deuolutis & vndique disiectis, to-

tum littus aduersus irruentem fluctuum violentiam communierunt : ideoque murus maritimus intra hasce petras erectus fuit , vt mare turbatum eis illisum frangeretur , & tranquille muris afflueret.

σαν εἴργεσθαι τὴν ἐπιφορὰν τῶν κυμάτων. διὸ καὶ ἔσωθεν αὐτῶν ἔκτισαν τὸ παράλιον τεῖχος, ὡς ἵνα κινουμένη ἡ θάλασσα καταθραύηται τοῦ πέτραις, καὶ γαλήνιωσα προσπελάζῃ τοῖς τείχεσιν.

DE STRVCTVRA Templi S. Sophiæ.

CVM olim magna Ecclesia, videlicet S. Sophia, Idolorum esset delubrum, simulachra ibi collocata, Constantinus magnus & Iustinianus, vt antea dictum est, inde abstulerunt. Primum quidem Constantinus magnus eam instar Circi oblongam exstruxit, templi S. Agathonici & S. Potentiæ similem. Edificauit quoque prope magnam Ecclesiam siue S. Sophiam, templum sanctæ Pacis, quod cognominatur antiquum. Postquam vero S. Sophiam absoluit, multas in ea collocauit statuas, vt iam ante diximus. Structura autem illa durauit vsque ad Imperium Theodosij magni. Huius enim tempore, cum secunda Synodus Constantinopoli haberetur, Arriani seditione excitata, tectum magnæ Ecclesiæ exusserunt, sub Patriarchatu sanctissimi Nectarij, in antiqua Irene præsidentis. Exinde totis sexdecim annis tecto S. Sophia caruit. Imperator vero Theodosius Rufinum magistrum operi præficiens tecto ex cylindrace fornicibus composito eam operuit: & ita permansit vsque ad Imperium Iustiniani. Quinto autem anno eius Imperij post illam stragem, in qua triginta quinque hominum millia in Hippodromo interfecti sunt, quia duæ populi partes Hypatium Patricium, & Præfectum Venetæ factionis Imperatorem salutarant, Deus optimus & humanissimus Imperatori Iustiniano mentem dedit, vt templum, quale ab Adamo non fuit, neque fiet, ædificaret. Scripsit etiam Præsidibus, Toparchis, Satrapis, Ducibus & omnibus Præfectis omnium Prouinciarum Imperij ad Orientem, Occidentem, Septemtrionem & Meridiem, vt sibi mitterent materiam ad extruendum tam mirabile & Dei præsidio munitum custoditumque, & pulchritudine conspicuum Templum, vbicumque videlicet inuenirent columnas, lapides, tabulas & clathratas ianuas. Omnes igitur ei rei ab Imperatore Iustiniano destinati, alacresque Imperatori materiam eiusmodi summiserunt, collectam ex delubris idolorum, Palatiis, balneis & ædi-

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.

ΤΗΣ μεγάλης ἐκκλησίας, ἤγουν τῆς ἁγίας Σοφίας, εἰδωλείου τὸ πρὶν οὔσης, καὶ πολλῶν ἀγαλμάτων ἐκεῖσε ἱσταμένων, ἀφεῖλεν αὐτὰ, καθὼς προείρηται ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ Ιουστινιανὸς, καὶ ὁ μὲν μέγας Κωνσταντῖνος πρώην αὐτὴν ἀνήγειρε δρομικὴν, ὁμοίαν τοῦ ἁγίου Αγαθονίκου, καὶ τῆς ἁγίας Δυνάμεως. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιὰν, πλησίον αὐτῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἤγουν τῆς ἁγίας Σοφίας. καὶ πληρώσας αὐτὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν, στήλας ἔστησε πολλὰς, ὡς προείπομεν. διήρκεσε δὲ τὸ κτίσμα ἐκεῖνο, μέχρι τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. ἐν δὲ τοῖς χρόνοις ἐκείνου, κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον, στασιάσαντες οἱ Αρειανοὶ, κατέφλεξαν τὸ στέγος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὄντος πατριάρχου Νεκταρίου τοῦ ἁγιωτάτου, εἰς τὴν εἰρήνην καθεζομένου τὴν παλαιάν. διήλθοσαν δὲ χρόνοι δεκαέξ, καὶ ἦν ἀσκεπὴς ἡ ἁγία Σοφία. προστάξας δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος Ρουφῖνον τὸν μάγιστρον, ἐσκέπασε τὸ στέγος, διὰ κυλινδροειδῶν καμάρων. καὶ διήρκεσεν οὕτως μέχρι τῆς βασιλείας Ιουστινιανοῦ. Εἰς δὲ τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ βασιλείας, μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν σφαγὴν ἐν τῷ ἱππικῷ τῶν τριακονταπέντε χιλιάδων, ἀναιρεθέντων ἐκεῖσε, διὰ τὸ ἀναγορευθῆναι παρὰ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν, Υπάτιον τὸν Πατρίκιον καὶ δήμαρχον μέρους τῶν Βενέτων, ἐνέπνευσεν ὁ πανάγαθος Θεὸς καὶ φιλάνθρωπος εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ βασιλέως Ιουστινιανοῦ, τοῦ οἰκοδομῆσαι ναὸν, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀπὸ Αδὰμ, οὔτε γενήσεται. ἔγραψε δὲ καὶ τοῖς στρατηγοῖς τοπάρχαις, καὶ σατραπαῖς, καὶ δουξὶ, καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἀρχηγέταις πάντων τῶν βασιλικῶν θεμάτων ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως, ἄρκτου καὶ μεσιμβρίας, πέμψαι αὐτῷ ὕλην ἀνήκουσαν, εἰς τὸ ἀνεγεῖραι τοιοῦτον ἀξιοθαύμαστον, καὶ θεοφρούρητον, καὶ θεοφύλακτον, καὶ περικαλλῆ ναὸν, ὅπου δηλαδὴ εὑρεθῶσι κίωνάς τε, καὶ συστημάτια, στήθεά τε, καὶ ἀββάκια, καὶ καγγελοθύρια. πάντες δὲ οἱ παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ιουστινιανοῦ ὁρισθέντες, χαίροντές τε καὶ ἀγαλλιώμενοι, ἔπεμπον τῷ βασιλεῖ Ιουστινιανῷ τὴν τοιαύτην ὕλην, συναγαγόντες αὐτὴν ἀπό τε ναῶν εἰδωλικῶν, καὶ παλατίων, λουτρῶν τε καὶ οἴκων

κων, ἀπὸ πάντων τῶν θεμάτων τῆς οἰκουμένης. A
καὶ τοὺς μὲν ὀκτὼ κίονας τοὺς Ρωμαίους, καθὼς φη-
σὶ Πλούταρχος πρωτασεκρῆτις καὶ ἐπιστολογρά-
φος Ιουστινιανοῦ, μετὰ σχεδίων ἀπεστάλησαν παρὰ γυ-
ναικὸς χήρας ἀπὸ Ρώμης, ὀνόματι Μαρκίας· οὓς τι-
νας εἶχεν εἰς προῖκα αὐτῆς. ἵστατο δὲ εἰς τὴν Ρώμην,
εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ηλίου, τὸν κτισθέντα παρὰ Οὐαληρια-
νοῦ τοῦ βασιλέως Ρώμης, τοῦ προδόντος ἑαυτὸν Πέρ-
135. σαις. ἔγραψε δὲ τῷ βασιλεῖ οὕτως· Απέστειλά σοι
δέσποτα βασιλεῦ, ὀκτὼ κίονας Ρωμαίους, ἰσομή-
κεις, ἰσοκύκλους, τολμῷ εἰπεῖν καὶ ἰσοστάθμους,
ὑπερψυχικῆς μοῦ σωτηρίας. τοὺς δὲ ἑτέρους ὀκτὼ,
πρασίνους κίονας τοὺς ἀξιοθαυμάστους, ἐκόμισεν ὁ
στρατηγὸς Κωνσταντῖνος ἀπὸ Εφέσου λελατομη- B
μένους. ἡ δὲ λοιπὴ πᾶσα ὕλη καὶ πάντες οἱ κίονες
ἀπὸ κυζίκου ἤχθησαν. ἑτέρους δὲ ἀπὸ Τρωάδος,
καὶ ἄλλους ἀπὸ Κυκλάδων νήσων, καὶ ἀπὸ Αθη-
νῶν οἱ ἄρχοντες βασιλέως ἔπεμπον. συνήχθη δὲ
πᾶσα ἡ ὕλη, χρόνους ἑπτὰ ἥμισυ. τῷ δὲ δεκάτῳ
δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ιουστινιανοῦ, ἐκ θεμε-
λίων κατέλυσαν τὸν ναόν. τὴν δὲ ἅπασαν ὕλην αὐ-
τοῦ ἰδίως ἀπέθεντο. οὐ γὰρ εἶχον χρείαν αὐτῆς τοσύν-
ολον, διὰ τὸ πολλὴν καὶ ἄπειρον κρείττονα ὕλην ἀ-
θροῖσαι καὶ ἑτοιμᾶσαι. ἤρξατο γοῦν ἐξωνεῖσθαι οἰ-
κήματα τῶν ἐκεῖσε οἰκούντων καὶ πλησιαζόντων.
καὶ πρῶτον μὲν χήρας τινὸς γυναικὸς, ὀνόματι C
Αννης, ἐκείνης δὲ μὴ βουλομένης ταῦτα πρᾶσαι τῷ
βασιλεῖ, ἔλεγε μέχρι νομισμάτων λίτρας φ'. ἐὰν
μοι παράσχῃς, οὐ διδωμί σοι ταῦτα. ὁ δὲ βασιλεὺς,
πολλοὺς τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἀποστείλας πρὸς θε-
ραπείαν τῆς γυναικὸς, οὐδὲν ἤνυε. παραγενόμε-
νος δὲ ὁ βασιλεὺς, εἰς ἱκεσίαν τῆς γυναικὸς, ἐδέε-
το αὐτῆς περὶ τῆς διαπράσεως τῶν οἰκημάτων
αὐτῆς. ἡ δὲ θεασαμένη τὸν βασιλέα, ἔπεσεν εἰς τοὺς
πόδας αὐτοῦ δεομένη καὶ λέγουσα· Δέσποτα βασι-
λεῦ, ἐγὼ μὲν χάριν τιμῆς τῶν οἰκημάτων, οὐκ
136. ὀφείλω λαβεῖν τι ἀπὸ σοῦ. θέλω δὲ κοινωνὸν κἀμὲ
γενέσθαι εἰς τὸν κτιζόμενον ναὸν, ἵνα ἔχω κἀγὼ ἐν
ἡμέρᾳ κρίσεως μισθὸν, καὶ μετὰ θάνατόν μου, τα- D
φῶ πλησίον τῶν οἰκημάτων μοῦ, καὶ διηνεκῶς
μνημονεύεσθαί με, ὡς κτῆμα δοῦσαν αὐτά. ἔστι δὲ
ὁ τόπος τῶν οἰκημάτων αὐτῆς, ὃν δέδωκεν εἰς τὴν
μεγάλην ἐκκλησίαν, τὸ σκευοφυλάκιον ὅλον,
σὺν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου. τὸ δὲ ὀνομαζόμενον
ἅγιον φρέαρ, καὶ τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ὅλον, καὶ
ὁ τόπος τοῦ ἄμβωνος, ἕως τῆς μέσης τοῦ ναοῦ,
ὑπῆρχεν οἶκος Αντιόχου τινὸς ὀστιαρίου, καὶ εὐ-
νούχου, ὃς ἀπετιμήθη, εἰς ὑπέρπυρα λίτρας ν'. τού-
του δὲ δυσχεραίνοντος τοῦ μὴ πρᾶσαι ἀξίως τὸν
ἴδιον οἶκον τῷ βασιλεῖ, ὁ βασιλεὺς φιλοδίκαιος
ὢν καὶ μισοπόνηρος, πρὸς τὸ μὴ θέλειν τινα λυ-

bus omnium Prouinciarum vniuersi terrarum orbis. Cæterum octo columnas Romanas, vt refert Plutarchus primus a secretis & ab epistolis Iustiniano, vidua quædam nomine Marcia, quæ in dotem illas acceperat, Roma curauit eo ratibus peruehi. Stabant autem Romæ in templo Solis quod Valerianus Romanus Imperator, qui seipsum Persis in manum dedit, construxerat; sic vero Imperatori scripsit: Mitto tibi Domine Imperator octo columnas Romanas. Longitudine & rotunditate, audio dicere, & pondere æquales pro animæ meæ salute. Alias octo columnas admirandas, coloris prasini, Constantinus Dux e latumiis excisas secum Epheso adduxit. Reliqua omnis materia & columnæ Cyzico aduectæ sunt: alias ex Troade, alias ex Cycladibus insulis & Athenis Præfecti Imperatoris miserunt. Omnis autem hæc materia septem annis cum dimidio collecta est. Anno vero duodecimo Imperij Iustiniani, templum a fundamentis euerterunt: omnem autem eius materiam seorsim deposuit: nullo enim modo ea opus habebat, quoniam multo meliorem coaceruauerat, & ad manus habebat. Cœpit igitur emere domos, illic atque in contiguis ædibus habitantium, ac primum cuiusdam viduæ nuncupatæ Annæ, quæ cum recusaret Imperatori vendere, dixit: Etiam si quingentas libras nummum mihi obtuleris, tamen eam non tibi tradam. Imperator vero cum multos ex proceribus suis misisset, vt blanditiis mulierem demulcerent, nihil impetrauit: Ipse autem mulierem accedens obnixe rogauit vt suam domum venderet: illa cum vidisset Imperatorem cecidit ad pedes eius suppliciter dicens: Domine Imperator, non quidem par est, me sero ædium prætio quicquam a te accipere, volo autem me in partem venire sumptuum structuræ huius templi, vt & ego in die Iudicij habeam mercedem, & post mortem meam sepeliar prope ædes meas, & identidem meæ donationis memoriam fieri. Locus autem ædium eius, quem dedit magnæ Ecclesiæ, totum Sceuophylacium cum templo S. Petri continet. Porro locus nuncupatus puteus sacer, & sanctum altare, & locus suggesti, vsque ad mediam partem templi, erat domus cuiusdam Antiochi ostiarij & Eunuchi, quam quinquaginta nummorum libris æstimabat. Indignante vero ipso, quod non posset iusto prætio suam domum Imperatori vendere; Imperator iustitiæ & probitatis amans, quod nollet quemquam iniuria vel

damno affici, mœstus animo cogitabat, quid cum illo ageret: Strategius autem Magister, thesauri Imperatoris Præfectus, eiusque adoptiuus frater, Imperatori promisit, se aliquo commento illum victurum, vt ædes suas etiam, inuitus vendere cogeretur. Prædictus enim Antiochus ostiarius, Circensium studio flagrans, venetum colorem siue ceruleum amabat, illoque admodum delectabatur: Cum igitur ludi Circenses exercendi essent, Magister Strategius ostiarium comprehendit, eumque in prætorium inclusit, ipso ludorum die: at ille cum eiulatu & dolore clamans dicebat: Circenses spectem, & quicquid Imperator iusserit faciam. Imperatoris igitur iussu statim in caueam adductus est, ibique ædes suas, præsente Quæstore & vniuerso Senatu subscribente vendidit, idque octoginta quinque libris auri. Dextera pars vbi Gynæconitis vsque ad columnam S. Basilij erat domus Charitonis Eunuchi, cognomento Anseripedis, quam cum grata animi significatione Imperatori obtulit, duplo prætio, duodecim libris æstimatam. Sinistra vero pars Gynæconitidis vsque ad columnam S. Gregorij Thaumaturgi erant ædes cuiusdam Xenophontis sutoris, qui ab Imperatore duplum prætium, libras quatuordecim petiit, & vt Circensium die in circo sedentem quatuor agitatorum factiones adorarent. Sed populo & vniuerso Senatu Imperatori dicentibus; Non licet nobis ipsi eum honorem soli Imperatori debitum exhibere; iussit Imperator eum a tergo adorari & vocari Principem inferorum, quod etiam ad hoc vsque tempus obseruatur. Templi vero area, lauacrum & porticus narthecis, & quæ in ambitu eius sunt, erat domus Damiani Patricij Seleuciæ, quam sex libris æstimatam, lubentissimo animo Imperatori obtulit. Imperator vero cum locum dimensus esset, inuenit rotundum lapidem ab altari vsque ad inferiorem arcum, & circum illum fundamenta iecit apsidis maioris siue trulli magni. A suggesto vero vsque ad exteriorem narthecem, solum palustre & fungosum inuenit. Cum autem fundamenta ponere ordiretur, Eutychio Patriarcha accersito, pro structura Ecclesiæ precatus est. Postea Imperator primus omnium calcem cum testa accipiens, fundamenti initium posuit. Condidit etiam oratorium S. Ioannis, iuxta Horologium, Baptisterium vulgo dictum; & ædificia vicina Metatorij, vt ibi subinde cum Proceribus suis commoraretur, & cibum sumeret: inde etiam

A πῆσαι ἢ ἀδικῆσαι, ἠθύμει ἀδημονῶν, τί ἂν ποιήσοι εἰς αὐτόν. Στρατήλιος ὁ Μάγιστρος, ὁ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων, καὶ τοῦ βασιλέως ἀδελφοποιητός, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ τοῦ νικῆσαι αὐτὸν ἀφ' ἵππου μηχανῆς, καὶ πιπρᾶσαι τὰ οἰκήματα αὐτοῦ καὶ μὴ βουλομένου. ὁ δὲ ῥηθεὶς Ἀντίοχος καὶ ὀστιάριος, ἐφίλει ὃ κυάνεον χρῶμα, φιλιππόδρομος ὤν, καὶ ἀντεποιεῖτο αὐτῷ λίαν, καὶ ἔχαιρεν ἐπ' αὐτῷ. ἱππικοῦ δὲ μέλλοντος γίνεσθαι, ὁ Μάγιστρος Στρατήλιος, τὸν ὀστιάριον ἐφρούρησεν, καὶ καθεῖρξεν αὐτὸν εἰς τὸ πραιτώριον, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ. ἐκεῖνος δὲ ἐβόα μετὰ κλαυθμοῦ ὀδυνηρῶς, καὶ ἔλεγε. Ἰδὼ τὸν ἀγῶνα τοῦ ἱππικοῦ, καὶ ὃ θέλημα τοῦ βα- 137.
B σιλέως ποιήσω. ὡς μνησθέντος δὲ τοῦ βασιλέως, ἤγαγον αὐτὸν ἐν τῷ καθίσματι, καὶ ἐποίησαν ἐκ τῶν χειρῶν, πρόντος καὶ τοῦ κοιαίστορος, καὶ ὑπογραψάσης πάσης τῆς συγκλήτου. ἐπράθησαν δὲ εἰς χρυσίου λίτρας πέ. τὸ δὲ δέξιον μέρος τοῦ γυναικίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ὑπῆρχον οἰκήματα Χαρίτωνος εὐνούχου τοῦ πίκλιν χιωποδῆ, ἃ καὶ μετ' εὐφημίας πολλῆς δέδωκε τῷ βασιλεῖ, διπλῷ τιμήματι ἀποτιμηθέντα λίτρας ιϛ'. τὸ δὲ εὐώνυμον μέρος τοῦ γυναικίτου μέχρι τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου
C Γρηγορίου τοῦ Θαυματούργου, ὑπῆρχον οἰκήματα Ξενοφῶντος ἑνὸς ῥάπτου, καὶ ἠτήσαντο τὸν βασιλέα, ἵνα λάβῃ διπλοῦν τὸ τίμημα λίτρας ιδ'. καὶ ποιήσῃ αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ καθεζόμενον προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν τεσσάρων ἡνιόχων. τῶν δὲ δήμων, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου εἰπόντων τῷ βασιλεῖ, Οὐκ ἔξεστι προσκυνεῖσθαι αὐτὸν οὕτως, εἰ μὴ μόνον τὸν βασιλέα, προσέταξεν ὁ βασιλεύς, ἔξοπισθεν προσκυνεῖσθαι αὐτὸν, καὶ ὀνομάζεσθαι ἄρχοντα τῶν καταχθονίων· καὶ τοῦτο φυλάσσεται μέχρι τοῦ νῦν. ὁ δὲ ὑπόπεδον τοῦ ναοῦ καὶ ὁ λουτὴρ καὶ οἱ νάρθηκες, καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν, οἶκος ἦν Δαμιανοῦ πατρικίου
D Σελευκίας, ἃ ἦνα ἀποτιμήσασθαι εἰς λίτρας ς'. καὶ μετὰ πολλῆς εὐφροσύνης δέδωκεν αὐτὰ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς καταμετείσας τὸν τόπον, εὗρε σφενδόναν πέτραν, ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἕως τῆς κάτω ἀψίδος, καὶ ἐθεμελίωσεν ἐκ κύκλῳ τὰ θεμέλια τοῦ μεγάλου τρούλλου. ἀπὸ δὲ τοῦ βήματος μέχρι τοῦ ἔξω νάρθηκος, εὗρε τόπον ἀλσώδη καὶ χαῦνον, καὶ ἐθεμελίωσεν. ἀρξαμένου δὲ τοῦ θεμε- 138.
λιοῦσθαι, προσκαλεσάμενος Εὐτύχιον τὸν πατριάρχην, ἐποίησεν εὐχὴν περὶ συστάσεως ἐκκλησίας. ὁ δὲ βασιλεὺς, οἰκείαις χερσὶ λαβὼν ἄσβεστον μετὰ ὀστράκου, ἔβαλεν εἰς τὸ θεμέλιον πρὸ πάντων. καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν ὄντα εἰς τὸ Ὡρολογεῖον, τὸν λεγόμενον Βαπτιστήριον, καὶ τὰ πλησιάσαντα τοῦ Μετατωρείου, ἵνα ἐκεῖσε διαμένῃ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ πολλάκις ἐσθίῃ· ἐν ᾧ

καὶ τὰ Δραβατικὰ σκεπαστὰ τῦ παλατίου ἐποίη- A
σεν, ἵνα διέρχηται ὡσάκις αὐ ἐθέλη. ἦσαν δὲ μάγιστορες, τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν, ἔχοντες ἀνὰ ἑκατὸν μαθίους τεχνιτικούς. ὁμοῦ οἱ κάμνοντες, χιλιάδες δέκα. καὶ οἱ μὲν πέντε χιλιάδες, τὸ δεξιὸν μέρος ἤρξαντο. οἱ δὲ πέντε, τὸ εὐώνυμον. εἶχε δὲ αὐτοὺς ἔρις καὶ πολλὴ σπουδή, εἰς τὸ ταχέως κτίζεσθαι. τὸ δὲ ῥῆμα τῦ ναοῦ. Ἄγγελος κατ' ὄναρ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ. ὧ δὲ μάγιστρ εἷς μηχανικὸς, καὶ πολλῆς γνώσεως γέμων εἰς τὸ ἀνεγεῖραι ναοὺς ὑπερτηδείους. ἡ δὲ κεμὴ ἴσαν βράζουσα εἰς καζάνους μεγέθους· καὶ τὸν ζωμὸν αὐ- B τῆς ἐμίγνυον μετὰ τῦ ἀσβέστου καὶ τῦ ὀστράκου. ἀντὶ δὲ ὕδατος αὐτοῖς ὑπῆρχεν ὁ ζωμὸς τῆς κεμῆς χλιαρός. ἔκοπτον δὲ καὶ τοὺς φλοιοὺς τῆς τηλελέας, καὶ ἐμίγνυον μετὰ τῦ ἀσβέστου, καὶ ἐποίουν μάζας. καὶ οὔτε ἄγαν θερμὸν, οὔτε πάλιν ψυχρὸν ἐτίθουν, ἀλλὰ χλιαρὸν, ἅτε τὸ κολλητικώτερον ἔτι), καὶ τοὺς λίθους κολλᾶν δίκην σιδήρου. δύο δὲ πήχεις τῦ θεμελίου ἀπὸ τῆς 139.
γῆς ὑψωθέντος, ὡς φησιν ὁ Ἑρμηνεὺς ποιητὴς, καὶ ἀπογραφόμενος τὴν ἔξοδον, ἐξωδιάσθησαν χρυσίου κεντηνάρια υνϛ'. μιλιαρίσια δ' ἔφερον καθεκάστην καὶ ἐμίγνυον τὸν χοῦν, καὶ ἔχυνον εἰς τὸ ὡρολογεῖον καὶ τὴν πέριξ κτι- C
σμάτων. καὶ λοιπὰ ἔμελλον ὑποχωρεῖν γυρόοντες τὸν χοῦν ἕκαστος αὐτῶν, διαφόρως ἔθεσκεν, καὶ ἀπὸ χαίρων, καὶ ἕτερα μιλιαρίσια ἀπέκειντο εἰς τὸ ὡρολογεῖον, καὶ ὅσοι ἀπεβίβαζον καὶ σκόμβρον λίθον, ἢ ὄστρακον μετὰ ἀσβέστου ἢ βησάλου, ἑνὶ ἑκάστῳ ἐκ τῆς μισθοῦ αὐτῶν ἐδίδου ἀργύριον, διὰ τὸ μὴ βλασφημῆσαι ἢ τινάξαι τινά. ὅς αὐτῶν ἦ εἰς τινάξας, καὶ εἰπὼν τὸ οὐαὶ, ἔπεσεν ἀθρόως, καὶ συντρίβη καὶ ἀπέψυξε. τῶν δὲ πινῶν ὑψωθέντων, καὶ τῶν μεγάλων κιόνων στηθέντων, ἔμελλον μετ' αὐτῶν καὶ τοὺς Ρωμαίους κίονας στῆσαι. ἀλλ' οὐκ ἐποίουν, D
ἀλλ' ἔστησαν τούτους εἰς τὰς τέσσαρας κίονας. ὁ δὲ βασιλεὺς, τὸ δεῖλινὸν οὐκ ἐκάθευδεν, ἀλλὰ πολλῷ σπουδῷ ἐποιεῖτο τὸ ἔργου, καὶ ἐπορεύετο βλέπων τοὺς λιθοξόους καὶ τοὺς οἰκοδόμους. ἦρχετο δὲ μετὰ Τρωΐλου Κουβικουλαρείου αὐτῦ. τὴν ἔξοδον κατεῖχε Στρατήγιος ὁ ἀδελφοποιητὸς τῦ βασιλέως, ὁ καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων. ἐπηγγείλατο δὲ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκτὸς τῆς μισθοῦ αὐτῶν καὶ τῶν καθημερινῶν ἀργυρίων, δίς τῆς ἑβ-
δομάδος δύεργετεῖν αὐτούς. ὁσάκις δὲ ἦρχετο εἰς 140.
θεωρίαν, ἐφόρει λευκὸν κωλόβιον, καὶ ῥάβ-

vsque in Palatium porticum transitoriam tectam fecit, vt quoties vellet eo accederet. Erant autem Magistri numero centum, centenos singuli manuarios opifices mercenarios sub se habentes, ita vt summa decem millia operariorum essent: Quorum quinque millia a dextera, quinque a sinistra parte opus cœperunt. Magno autem studio contendebant, vt quamcelerrime opus absoluerent. Cæterum templi formam Angelus per somnium Imperatori ob oculos posuit. Erat autem machinator quidam summæ peritiæ in exstruendis templis: Stabant etiam cacabi magni hordei bullientis, cuius liquorem calce & testa miscebant: liquor autem ille hordei tepidus aquæ vicem supplebat. Quin etiam dissectos vlmi cortices admiscebant calci, & in massam redigebant: qua nec calida nimis, neque frigida ad structuram vtebantur, sed tepida; quo tenacius adhæresceret, & lapides instar ferri conglutinaret. Fundamento autem duobus cubitis supra terram eleuato, vt dictus auctor & expensæ rationum scriba refert, quadringenta quinquaginta duo auri centenaria expensa fuerant. Miliaresia vero quotidie afferebant, terræque ea permiscentes, iuxta Horologium & circumsita ædificia humo obruebant: Ita cum ab opere abituri suam singuli terram circumcirca lustrarent, multa hinc inde inueniebant, & loti discedebant. Alia etiam miliarisia in Horologio reposita seruabantur, & singulis qui lapidibus, calce, tegulis, aut cocto latere onusti ascendebant, pro labore, argentum distribuebatur, ne cui conuitiandi aut conquerendi occasio esset. Quidam vero ex iis cum ingemiscens væ exclamasset, statim præceps dilapsus, & casu contusus expirauit. Cæterum post pilarum eductionem & erectionem magnarum columnarum, decreuerant etiam vna cum illis Romanas columnas collocare, quod tamen minime factum fuit, sed eas quatuor conchis fulciendis apposuerunt. Imperator autem somno pomeridiano abstinens, magnoque studio operi incumbens, fabros, & quadratarios circumeundo inspectabat; comitante eum Troilo cubiculario. Verum Strategius adoptiuus Imperatoris frater, eiusque pecuniarum custos, expensarum rationibus præerat. Præceperat autem ei Imperator, vt citra mercedem & diurnum argentum, bis illos singulis septimanis stipe aliqua muneraret. Quoties vero spectandi causa accedebat, albam gestabat tunicam, & exi-

guum baculum manu tenebat. Cum vero fornices porticuum muliebrium vtrinque tegerentur, & a pelis vsque ad catechumenia opus iterum inchoaretur, iussit Strategius die septimo, hora tertia, miliarisiorum summam magnam afferri, & magistros ad prandium accedere. Magister autem Ignatius filium suum reliquit, vt omnia instrumenta opificum sua inspectione custodiret: erat vero puer annorum circiter quatuordecim: puerum autem sedentem quidam candida veste indutus compellauit, quasi Eunuchus e Palatio missus, dicens: Qua de causa fabri opus Dei celeriter non perfecerunt, sed eo relicto omnes ad comedendum abierunt? respondit puer, Primo quoque tempore, mi domine, aderunt. At ille, abi cito, inquit, & accerse eos: Puero autem metuente ne qua ferramenta perirent, Angelus, qui ei apparuerat cum iureiurando dixit: Abi & voca illos, nam ego hinc non discedam donec redieris, testor sanctam Sophiam, quæ est verbum Dei, nunc ædificari cœptam. Tale igitur iuramentum puer audiens, descendit & inuenit patrem suum Ignatium, cui hæc omnia enarrauit. Pater autem eum ad Imperatorem in baptisterio tunc prandentem duxit. Ille his auditis, omnes eunuchos ad se vocauit, cumque neminem ex iis puer agnosceret, intellexit Imperator Angelum Domini fuisse: Cæterum iuramentum quod puer retulerat, obseruabat, tum quod albis vestibus amictus fuisset is, qui cum adolescente loquutus erat; & quod genæ eius ignem spirassent, aliusque ab humano fuisset aspectus eius. Imperator igitur valde lætatus, Deum quod opere ipsius oblectaretur, celebrauit; & exinde nominatum fuit templum S. Sophia, tametsi Imperator de nomine illi imponendo deliberasset. Cum vero Imperator a multis sanctitate & virtute præcellentibus viris consilium petisset, suaserunt ipsi, ne puerum eo reuerti permitteret; si enim reuerteretur, fore vt Angelus custos inde recederet. Horum ergo consilio paruit, & puerum muneribus ditatum ablegauit in insulas, vt ibi vitam transigeret. Angelus itaque iuxta suum iuramentum vsque in hodiernum diem locum tuetur. Alloquium vero Angeli quo puerum compellauit, in dextera pilæ parte prope Sylagonum contigit. Cæterum cum vsque ad secunda catechumenia eorumque columnas peruenissent, fornices exstruxerunt; quibus circum vndique tectis, Imperator propter inopiam auri vehementer angi cœpit. Stante autem ipso in su-

δον λεπίδι κατεῖχε τῇ χειρί. σκεπάσαντες δὲ ἐπάνω τὰς ἀψίδας ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῶν ἐμβόλων τῶν γυναικίτων· καὶ ἀναλαβόντες εἰς τοὺς πίνακας, μέχρι τῶν κατηχουμένων, προσέταξε Στρατήγιος ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ ὥρᾳ τρίτῃ, μιλιαρίσια προσαγαγεῖν εἰς πλῆθος, καὶ τοὺς μαίστορας καταλθεῖν εἰς τὸ ἄριστον. ὁ δὲ μάγιστρ Ιγνάτιος, κατέλιπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καθορᾶν πάντα τῶν τεχνιτῶν τὰ ἐργαλεῖα. ἦν δὲ ὁ παῖς ὡσεὶ χρόνων δεκατεσσάρων. καθεζομένου δὲ αὐτοῦ, ἐφώνησεν αὐτῷ λευκοφόρος τις, εὐνοῦχος δῆθεν ὢν τοῦ παλατίου πεμφθείς, λέγων αὐτῷ Ἔλθε χαρεῖν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ταχέως· οὐκ ἐπλήρωσαν οἱ κάμνοντες, ἀλλὰ καταλιπόντες αὐτὸ ἀπῆλθον πάντες καὶ ἐσθίουσιν. ὁ δὲ παῖς λέγει, ταχέως κύριέ μου προσέρχονται. κἀκεῖνος πάλιν εἶπεν, ἄπελθε ταχέως, φώνησον αὐτούς. τοῦ δὲ παιδὸς φοβουμένου, μήποτε ἀπολέσθαι τι τῶν ἐργαλείων, ὁ φανεὶς ἄγγελος ἔφη μὴ ὅρκου τῷ νέῳ, ἄπελθε, κάλεσον αὐτοὺς ἐγὼ δὲ οὐκ ἀναχωρῶ, ἕως οὗ ἔλθῃς, μὰ τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἥτις ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τὴν νῦν κτίζομένην. τότε οὖν τὸν ὅρκον ἀκούσας ὁ παῖς κατῆλθε, καὶ εὗρε τὸν πατέρα αὐτοῦ Ιγνάτιον, καὶ ἐξηγήσατο αὐτῷ ταῦτα, καὶ αὐτὸς ἤγαγεν αὐτὸν τῷ Βασιλεῖ. ἐκεῖσε ἐσθίοντι τότε ἐν τῷ Βαπτιστηρίῳ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεύς, μετεκαλέσατο πάντας τοὺς εὐνούχους. καὶ μηδένα ὄξ αὐτῶν γνωρίσας ὁ παῖς, τότε ἔγνω ὁ Βασιλεύς, ὅτι ἄγγελος ἦν κυρίου. ἐσημειώσατο δὲ τὸν ὅρκον ὃν εἶπεν ὁ παῖς, καὶ ὅτι λευκοφόρος ἦν ὁ λαλήσας τῷ νέῳ. καὶ αἱ πύρινοι αὐτοῦ πῦρ ἀπέπεμπον, καὶ συνελλαμμένη ἦν ἡ ὄψις αὐτοῦ. μεγάλως δὲ χαρεὶς ὁ Βασιλεύς, ἐδόξασε τὸν Θεόν, ὅτι εὐδοκεῖ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. καὶ ἐκτοτε ἔλαβεν ὁ ναὸς τὴν προσηγορίαν, ἡ ἁγία Σοφία, καὶ πρᾳσκεπτομένου τοῦ βασιλέως τί καλέσῃ τὸν ναόν. βουλευσάμενος δὲ ὁ βασιλεύς, πολλοὺς ὁσίους καὶ ἀρετῇ μετιόντας, εἶπον. μὴ δεῖν ἀναστρέφειν τὸ παιδίον ἐκεῖσε. εἰ γὰρ γραφῇ, ὁ φύλαξ ἄγγελος ἀναχωρεῖ τοῦ τόπου. ὃ καὶ ἐποίησε. πλουτίσας γὰρ τὸν παῖδα, εἰς τὰς νήσους ἐξέπεμψε διάγειν αὐτόν, ὡς τε φυλάσσειν τὸν ἄγγελον μέχρι τῆς σήμερον κατὰ τὸν ὅρκον αὐτοῦ. ἐγγύτερο δὲ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν παῖδα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ πινακὸς πλησίον τοῦ Συλλαγώνου. φθασάντων δὲ εἰς τὰ δεύτερα κατηχούμενα καὶ τοὺς κίονας, αὐηξήθησαν αἱ καμάραι. σκεπασθέντων δὲ τῶν πέριξ, ἐλύπει τὸν βασιλέα ἀθυμεῖν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν χρυσικὸν ποσότητα. ἱσταμένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ

141.

ἀψίδι ὑπῆρξεν, καὶ ὁρῶντος τὰ κτίσματα, ἐφάνη αὐτῷ εὐνοῦχος ὡραῖος εἰρηκὼς αὐτῷ, τί λυπῇ περὶ χαρίσματος; δός μοι ἐνὰς αὔριον πρωῒ ἐκ τῶν μεγιστάνων σου, καὶ κομίσω σοι χάρισμα ὅσον αὐ βούλῃ. τῇ δὲ ἑξῆς πορθυμοῦντος 142. τοῦ βασιλέως καὶ ὁρῶντος τὰς κτίσεις, ἰδοὺ ὁ εὐνοῦχος ὤφθη τῷ βασιλεῖ λέγων, δός μοι ἄνθρωπον καὶ πορευθῶμεν. δέδωκε δὲ αὐτῷ τὸν εἰρημένον Στρατήλιον, καὶ Βασιλίδην Κοιαίστωρα, καὶ Θεόδωρον Πατρίκιον, καὶ ἔπαρχον, καὶ Κολοκυνθίου, καὶ ὑπηρέτας μεθ' ἑαυτοῦ ὀκτώ, καὶ ἡμιόνους μετὰ βουλγαρίων εἴκοσι. τούτοις λαβὼν ὁ εὐνοῦχος, ἐξῆλθε τῆς πόλεως. καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐφάνησαν παλάτια ἀχειροποίητα θαυμαστὰ ἐκτισμένα. ἐκ δὲ τῶν ἵππων καταβάντες, ἠνέῳξεν ὁ εὐνοῦχος κουβούκλιον ἕν. καὶ ἰδοὺ ὁ ἔδαφος πεπληρωμένον χρυσίου χαρίσματος. καὶ λαβὼν πῆδον ὁ εὐνοῦχος ἔβαλεν ὑφ' ἓν ἕκαστον ζεύγαριον, κεντηνάρια δ'. ὁμοῦ κεντηνάρια π'. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὰ πρὸς τὸν βασιλέα. κλείσας πάλιν ἔμπροσθεν αὐτῶν τὸ κουβούκλιον. κομισθέντων δὲ τὸ χρυσίον τῷ βασιλεῖ, ἐπηρώτησεν αὐτούς, πόθεν ἀπῆλθεν, καὶ τίς ὁ οἶκος καὶ ὁ ἄνθρωπος. ὅσα οὖν ἐθαύμαζον εἶπον τῷ βασιλεῖ. ἐκδεχόμενος οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον, ὁὐκ ἦλθεν. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτόν. οἱ δὲ ἀπελθόντες, εὗρον ἄοικον τὸν τόπον, πεδίον ὄντα. γνωρίσαντες οὖν ταῦτα τῷ βασιλεῖ, ἀπήγγειλεν, ὅτι θεοῦ θαῦμά ἐστι. καὶ ἔδωκε δόξαν τῷ Θεῷ. μελλόντων δὲ τὸ θυσιαστήριον οἰκοδομεῖν, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς γενέσθαι τὸν μύακα διαφανῆ. διὰ τὸ μὴ δύνασθαι βάρος τὸν τόπον· ὅτι ἐκεῖσε ἐρείσματα οὐκ ἔκειντο. οἱ δὲ τεχνῖται ἔλεγον, μίαν καμάραν φωτίζειν τὸ θυσιαστήριον. ἠδημόνησε οὖν ὁ μάγιστρος ὅτι ὁτὲ μὲν λέγει ὁ βασιλεὺς, δύο 143. καμάρας, ὁτὲ δὲ μίαν. ἑστῶτος οὖν αὐτοῦ καὶ κτίζοντος, ἦλθεν ἄγγελος κυρίου ἐν ὁμοιώματι τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, καὶ τοιαῦτα ἠμφιεσμένος μέχρι ποδῶν, οἷα ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν τῷ μαΐστορι, τρεῖς καμάρας ἔγγραψον διὰ τὸ ἐλαφρότερον. προῆλθε δὲ ὁ Ἰγνάτιος εἰσελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἔφη τῷ βασιλεῖ μὴ ἔχειν λόγον ἕνα. τότε ἔγνω ὁ βασιλεὺς ὅτι ἀγγέλου τὰ ῥήματά εἰσι, καὶ εἶπεν, ὅτι, εἴτι σοι εἶπον τὸ χθὲς, ποίησον καὶ τοι τοῦ βασιλέως μὴ ἀπελθόντος ἐκεῖσε. πάντες δὲ οἱ μαγγανοὶ, ἕως σιδηρᾶν μαγγανᾶν κατέχονται, ἐγχριασμένοι στοὺ μολίβδῳ. ἔξωθεν δὲ τοῦ σωσθέντος τοῦ ὅλου κτίσματος, ἡ ἄσβεστος μετὰ ἐλαίου χρισθεῖσα ἔστι πεπλασμένη αὐτὴ ὕδατος, διὰ τὸ ἑδραῖον καὶ πάλιν. οὕτως ἔστησαν τὰς ὀρθομαρμαρώσεις. ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς Τραΐλον κουβικουλάριον, καὶ Θεόδωρον ἔπαρχον, καὶ

A periori fornicis parte, & ſtructuram inſpiciente, apparuit ei eunuchus facie venuſta, dicens; Quid de pecunia ſollicitus es? da mihi cras mane quoſdam ex tuis proceribus, & afferam tibi pecuniæ quantum velis. Sequenti vero die cum Imperator ad ſtructuram contemplandam prodiiſſet, ecce eunuchus illi apparens dixit: Da mihi aliquem virum, & ibimus: Dedit autem illi prædictum Strategium, Baſilidem Quæſtorem, Theodorum Patricium & Præfectum vrbis, & Colocynthen, octo præterea famulos, & mulos cum bulgis viginti. Eunuchus his ſecum ductis vrbe agreſſus eſt, cumque ad Tribunal veniſſet, B Palatia mirabilia non manu facta apparuerunt: cumque ex equis deſcendiſſent, eunuchus vnum cubiculum aperuit, cuius pauimentum aureis nummis plenum erat: acceptaque pala, eunuchus ſingulis iumentis centenaria quatuor, quæ ſimul octoginta conficiunt impoſuit, & ad Imperatorem miſit, claudens iterum coram ipſis cubiculum: Sed vt Imperatori aurum attulerunt, interrogauit eos vnde redirent: quis ille vir, quæ domus fuiſſet. Retulerunt itaq; Imperatori quæ viderant. Imperator autem cum eunuchus diu expectatus non veniſſet, miſit ad illum quoſdam, qui cum eo veniſſent, inuenerunt aream C planam nullis ædibus occupatam. Hac de re certior factus Imperator, diuinum miraculum eſſe intellexit, Deoque gloriam tribuit. Cum vero altare ædificaturi eſſent, iuſſit Imperator concam eius perlucidam fieri, ne locus nullis ſuffultus tignis nimio pondere grauaretur: opifices autem dicebant, vnam cameram altari illuminando ſufficere. Angebatur itaque magiſter fabrum quod Imperator quandoque de vno, quandoque de duobus fornicibus loqueretur. Stante autem ipſo & ædificante, venit Angelus Domini, Iuſtiniani Imperatoris ſimilis & eiuſmodi veſtibus, quibus ille, vſque ad pedes in- D dutus, dixitque magiſtro: Tres cameras propter leuitatem extrue. Ignatius ſtatim Palatium ingreſſus dixit Imperatorem in eodē propoſito non manere: tunc Imperator intellexit, Angeli illa verba fuiſſe, & dixit: Si tibi heri quid dixi, facias: quamuis Imperator eo non veniſſet: omnes vero trabes ferreis vinculis cohibitæ, & plumbo ferruminatæ ſunt. Extrinſecus autem vniuerſo ædificio conſolidando calx cum oleo, loco aquæ, illita eſt propter firmitatem; Ita demum parietes marmore incruſtarunt. Cæterum Imperator miſit Troilum cubicularium, Theodorum Præfectum, &

Basilidem Quæstorem in insulam Rhodum, vt ibi lateres maximos pondere æquales fieri curarent. His lateribus impressa fuere hæc verba: Deus in medio eius, non commouebitur. Adiuuabit eam Deus mane diluculo. Lateres his verbis inscriptos, & ad eandem mensuram exactos Imperatori miserunt. Quinque autem istiusmodi lateres, vnum laterem nostratem pondere æquant, nam illi leues sunt, spongiosi, tenues & candidi. Hinc vulgus falso credit, trullam esse pumiceam, quia lutum illud leue est & candidum. Quin etiam quatuor magnos fornices eadem materia extruxit: & deinde ipsam trullam, duodecim lateribus eadem serie positis erexerunt. Interim sacerdos pro structura Ecclesiæ preces fundebat. Fecerunt etiam foramina, quibus varias omnium Sanctorum reliquias indiderunt, donec trulla armato opere perficeretur. Quam simul atque erecta fuit, recentem adhuc musiuo opere & marmora incrustatione exornarunt. Intra pilas vero & porticus magnasque columnas, reliquias celebrium sanctorum abdiderunt. Pauimentum quoque diuersis & pretiosis strauerunt marmoribus, Romanis, scilicet rutæ colore virentibus, & cæteris roseo rubore variegatis. Ad sacræ vero mensæ structuram de communi artificum concilio, auro argento lapidibus prætiosis, & margaritis; ære quoque & ferro, plumbo, & vitro, omnisque generis materia comminuta inuicem permixta & conflata, abacum siue tabulam fuderunt adeo admirabilem & prætiosum, vt spectantibus stuporem iniiceret. Imperator vero quotidie bis mille quingentos argenteos tumulo condebat, vnde quisque opere suo absoluto mercedem accipiebat. Cæterum volebat Imperator parietaria marmora & totum pauimentum auro obducere: refragabantur autem ipsi Maximianus & Hierotheus consiliarius, Athenienses, Philosophi & Astronomi, qui dicebant, postremo sæculo venturos pauperes Reges, qui templum solo æquaturi essent: Si vero lapidum fieret, fore vt vsq; ad consummationem mundi permaneret. Eorum ergo consilio obtemperatum fuit; materia autem vt dictum est, collecta fuit spatio septem annorum & decem mensium. Multi vero historici septemdecim annis esse conditum templum affirmant, annumerantes vt videtur septem annos, quibus materia congesta est. Fecit etiam ciborium, columnas & fulcura altaris ex argento deaurato: pomum vero & lilia & crucem ciborij ex auro: suggestum item

Βασιλίδῶ Κοιαίστωρα εἰς τὴν νῆσον τὴν Ῥόδον, ὡς τε κάμνειν ἐκεῖσε βήσαλα παμμεγέθη, ϛαθμὸν ἔχοντα ὁπίσης. ἐσφράγιζον δὲ αὐτὰ σφραγίσι τοιεχούσας οὕτως· ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσεται. βοηθήσῃ αὐτῇ ὁ Θεὸς ὄρθρου πρωΐ πρωΐ. καὶ σφραγίζοντες ταῦτα μεμετρημένα ἀπέστελλον τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ ϛαθμὸς τῶν πέντε βησάλων ἐκείνων ἑνὸς βησάλου ἡμετέρου ὑείσκεται, πλὴν ὅτι ἐκεῖνα κοῦφα, καὶ σπογγώδη, καὶ λεπτὰ, καὶ λευκά. ἐξ οὗ καὶ τῶν ἰδιωτῶν φέρεται λόγος, ὅτι ὁ Εὐδλος κισσάεινός ἐστιν. οὐκ ἔστι δὲ, ἀλλ' ἐλαφρὸς ὁ πηλὸς καὶ λευκός. μετ' αὐτὸν δὲ ἐξήγαγε τοὺς τέσσαρας ἀψίδας ὑμεγέθεις. εἶτ' οὕτως τὸν Εὐδλον αὐτὸν δώδεκα ὑθέντες βησάλων. ἐποίησε δὲ ὁ ἱερεὺς εὐχὴν περὶ συσάσεως ἐκκλησίας· καὶ ἐποίουν ὁπαὶ, βάλλοντες διάφορα λείψανα ἁγίων πνύτων, ἕως ἂν Εὐυλωθῇ ὁ Εὐδλος. ἐῶ δὲ νεωτερικὸς ὄρθρος ἰσάμβυος. εἶτ' οὕτως ὁμυσίωσαν, καὶ ὀρθομαρμάρωσαν αὐτὸν, καὶ εἰς τοὺς πυσοὺς καὶ εἰς τὰς σοὰς, καὶ εἰς τὰ μεγάλα κιόνια ἔβαλον λείψανα ἁγίων ὁπισήμων. τὸν δὲ πάτον, διὰ ποικίλων καὶ πολυτελῶν μαρμάρων κατέστρωσαν, διά τε καὶ Ρωμαίων πηγαινοισίων, καὶ τῶν λοιπῶν ῥοδοποικίλων. τὴ δὲ ἁγίαν τράπεζαν, τοῦ σκαλεσάμβυος τεχνίτας, ἐβουλεύσαντο βαλεῖν χρυσὸν καὶ ἄργυρον, λίθους τε τιμίους ἐκ πνύτων, μαργαρίτας, χαλκὸν, σίδηρον, μόλιβδον, ὕελον, καὶ πᾶσαν ὕλην τετειμένην. καὶ καταμίξαντες ἀμφότερα καὶ χωνεύσαντες, ἔχωσαν ἀβακίον. καὶ ἐγένετο θαυμαστὸν καὶ ἀτίμητον· καὶ ὁρώμβυον ὡς ἔκθαμβον. καθεκάστην δὲ ἡμέραν ὁ βασιλεὺς δύο ἥμισυ χιλιάδας ἀργύρια ἔχυεν εἰς τὸν χῶν. καὶ ὅτε ἐπλήρουν ἕκαστος αὐτῶν τὸ ἔργον, ἐξ αὐτῶν ἐλάμβανεν. ἐβούλετο ἵνα ὁ βασιλεὺς τὰς ὁρθομαρμάρωσις, καὶ τὸ πάτον ὅλον χρυσοῦν ποιήσαι. ἀντεῖπον ἵνα αὐτῷ Μαξιμιανὸς καὶ Ιεροθεος ὁ καὶ σύμβουλος, Αθηναῖοι, Φιλόσοφοι ὄντες καὶ ἀστρόνομοι, λέγοντες, ὅτι μέλλουσιν ἐλθεῖν ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, ἄναντες πένητες, καὶ ἐξεδαφῖσαι τὸν ναόν. εἰ δὲ εἰσὶ λίθοι σωιστοὶ μέλλῃ ὁ ναὸς ἕως τοῦ σωτελείας τοῦ κόσμου, καὶ ἐκ τοῦ συμβουλῆς ἐβούλετο οὕτως. καὶ ἡ μὲν ὕλη, ὡς εἴρηται, σωιήχθη εἰς ἑπτὰ χρόνους καὶ μῆνας δέκα. πολλοὶ δὲ τῶν χρονογράφων, λέγουσιν εἰς δεκαεπτὰ ἔτη κτισθῆναι· καταριθμοῦντες, ὡς ἔοικε, τοὺς ἑπτὰ χρόνους οὓς σωιήγετο ἡ ὕλη. ἐποίησε δὲ κιβώριον καὶ τοὺς κίονας καὶ τὰ ϛήθεα τοῦ θυσιαστηρίου, ἐξ ἀργύρου, καὶ χρυσώσας αὐτά. τὸ δὲ μῆλον καὶ τὰ κρίνα, καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ κιβωρίου ὁλόχρυσα. τὸν δὲ ἄμβωνα

144.

145.

καὶ τὸν σωλέα, χρυσᾶ. σαρδόνυχας, καὶ σαπφεί- A
ρους λίθους, ἀφὰ μαργάρων καὶ χρυσίου χυμευ-
τοῦ. ἐποίησε καὶ σκεύη χρυσᾶ τῶν δώδεκα ἑορ-
τῶν, καὶ δίσκους χρυσοῦς, καὶ θυμιατήρια χρυ-
σᾶ τριακοσιόρωσε καὶ τριακάσια, τξε'. ποιή-
σας, καὶ κληρικοὺς χιλίους. τὰ δὲ πέριξ κελλία,
ἵνα τῶν κληρικῶν. ὁ δὲ σόμιον ὁ λίθινον ἦχ-
θη ἀπὸ Σαμαρείας. αὐτὸ δὲ ἐφ' ᾧ εἰς ὃν ἐκα-
θέζετο ὁ Χριστὸς, ἀφαλεχθὲν τῇ Σαμαρείτι-
δι. αἱ δὲ σάλπιγγες ἀπὸ Ιερειχῶ ἤνεγκαν, αἷς χρι-
νες ἤχησαν, καὶ ἔπεσον τὰ τείχη αὐτῆς. ἃ ἐστὶ σέ-
λα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὑπόκειται ἴσαν τοῦ
Φρέατος τοῦ ἁγίου ἐπάνω τῶν σαλπίγγων. ὁ δὲ B
χρίμιος φανεὶς ὁ ἱσάμνος εἰς τὸ σκευοφυλα-
κεῖον ἀπὸ Ιερουσαλήμ, ὃ μέρος ἔλαβεν τῆς
ἡλικίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. εἰς δὲ τὸν ἄμ-
βωνα, καὶ τὸν σωλέαν, ἐγένετο ἔξοδος, χρόνου
πάντου τῆς Αἰγύπτου, κεντηνάρια, τξε'. κα-
θὼς ἐτυπώθησαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντί-
νου, ἀπὸ τοῦ Σαβώρου βασιλέως Περσῶν. ὁ δὲ
ναὸς ἔχει ἔξοδον, χωρὶς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἐνδυ-
τῶν, καὶ τῆς ὕλης τῆς ἐληθούσης δωρεαὶ τοῦ βα-
σιλέως, κεντηνάρια γσ'. ἐτελειώθη δὲ ὁ ναὸς,
146. τῇ κδ'. τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. καὶ ἦλθεν ὁ βα-
σιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου, ἕως τῆς πύλης τοῦ Αὐ- C
γουστεώνος, ἐπὶ ἅρματος τετράππου, καὶ εἰ-
σώδευσε μετὰ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ Πατριάρχου
Εὐτυχίου. ἔδραμε δὲ ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν πυ-
λῶν, μέχρι τοῦ ἀμβωνος. καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖ-
ρας αὐτοῦ εἶπε· Δόξα τῷ Θεῷ τῷ καταξιώ-
σαντί με τελέσαι τὸ τοιοῦτον ἔργον. νενίκηκά σε
Σολομών. καὶ ἐποίησεν σπαρτία· καὶ ἔδωκε κεν-
τηνάρια τῷ λαῷ ἀφὰ στρατηγίου μαγίστρου. ὁ δὲ
Ιουστινιανὸς, μόνος ἐξετελείωσε τὴν ἐκκλησίαν, μη-
δενὸς ἑτέρου οἱασδήποτε συνδρομὴν ποιήσαμ-
τος. θαῦμα δὲ ἦν εἰδεῖν. ἀπὸ γὰρ τῆς πολυ-
ποικιλίας τῶν ἐδάφους, δίκην θαλάσσης ἐφαίνε-
το ἐκ τῆς χρυσοῦ θέας τῶν κόσμων καὶ λαμπρι- D
σμοῦ, καὶ τῶν κεφαλοχιονίων πολίτων. διήρκεσε δὲ
ὁ νεωτερικὸς κύκλος ὁ ὑπ' αὐτοῦ κτισθεὶς,
χρόνους δεκαεπτά. μετὰ δὲ τὸν θάνατον Ιουστινια-
νοῦ, ἐκρότησεν, ὁ ἀνέψιος αὐτοῦ Ιουστῖνος ὁ ἀπὸ
Κουροπαλατῶν ὁ δικαιότατος. καὶ εἰς τὸν δεύτερον
αὐτοῦ χρόνον ἡμέρᾳ ἕκτῃ ὥρᾳ πέμπτῃ, σεισθὴ
πεσεῖν τὸν τροῦλλον, καὶ σεισθεῖσαι τὸν ἀξιοθαύμα-
στον ἄμβωνα, καὶ τὸν πολυτίμητον σωλέα, καὶ τὸ πο-
λυποίκιλον πάτον. αἱ δὲ τέσσαρες ἀψίδες, καὶ οἱ κίο-
νες πολῖται, καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα ἔμειναν ἀσά-
λευτα. ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς, μετακαλεσάμενος
τεχνίτας ἔτι τότε περιόντας ἐκ τῶν ἐκείσε καμόν-
των, ἐπυθάνετο, τί ἂν εἴη τοῦτο. οἱ δὲ εἶπον, ἀσυν-

& solium ex auro: addens etiam lapides
ſardonychas & ſapphiros vnionibus &
auro fuſili ornatas. Vaſa etiam aurea
duodecim feſtorum & diſcos aureos &
thuribula aurea fecit. Præterea trecenta
ſexaginta quinque prædia ſuburbana ei
aſſignauit, & mille clericos conſtituit,
qui cellas in circuitu templi habitabant.
Operculum vero lapideum ex Samaria
allatum fuit: erat autem illud, cui inſi-
debat Chriſtus, quando cum Samari-
tana loquebatur. Præterea tubæ ex Hie-
richunte allatæ ſunt, quibus ſonanti-
bus, muri eius corruerant. Supra has
ſella B. Conſtantini in ſuperiori parte
ſancti Putei collocata erat: veneranda
vero crux in Sceuophylacio poſita ad
modum ſtatuæ Chriſti Dei noſtri ada-
ptata Hieroſolymis allata eſt. Cæte-
rum in ambonem & ſoleam trecenta ſe-
xaginta quinq; centenaria annui tributi
Ægyptij impenſa ſunt, quæ olim a Con-
ſtantino magno cum Sapore Perſarum
Rege conſtituta fuerant. In templum
vero ſine apparatu ſacro, indumentis,
& materia, quæ gratis Imperatori mit-
tebatur, tria millia ducenta centenario-
rum expenſa ſunt. Vigeſimo autem ſe-
cundo die menſis Decembris totius
templi ſtructura abſoluta eſt. Imperа-
tor itaque ex Palatio vſque ad portam
Auguſtei quadrigis vectus, inde cum
cruce & Patriarcha Eutychio ad tem-
plum proceſſit: a valuis autem regiis
vſque ad ambonem curriculo tranſcur-
rit, & manibus extenſis in hæc verba
erupit: Gloria Deo, cuius dignatione
tale opus ad finem perducere merui:
vici te Salomon. Fecit igitur ſparſio-
nes conſulares, populoque centenaria
per Strategium Magiſtrum diſtribuit.
Iuſtinianus vero ſolus Eccleſiam abſol-
uit, nulla alterius cuiuſquam ope adiu-
tus. Erat autem res mira viſu, templum
quodammodo maris ſimilitudinem re-
ferre, ob varietatem pauimenti & auri
fulgorem, quo ornamenta intercolum-
niorum, & columnarum capitella ob-
ducta erant. Cæterum durauit nouus
ambitus ab illo conditus annis ſeptem-
decim. Poſt obitum vero eius Iuſtinus
Curopalates, Iuſtiniani ex ſorore ne-
pos, cognomento iuſtiſſimus, Imperio
potitus eſt: ſecundoque eius Imperij
anno, feria ſexta, hora quinta, trulla
corruit, mirabilemque ambonem cum
prætioſo ſolio, & pauimentum varie-
gatum continuit. Quatuor autem forni-
ces, omnes columnæ & ſtructuræ reli-
quæ ſaluæ manebant. Quare Imperа-
tor accitis architectis qui adhuc ſuper-
ſtites erant, ſciſcitabatur, quid hoc rei
eſſet: reſponderunt illi, cum Imperator

obnixe vrgeret vt destinæ & fulcimenta quæ trullam substinebant tollerentur, citius quam par erat sublata fuerunt ad musiuum opus perficiendum: tum quod trulla altior esset, quam vt vndique conspici posset, quodque artifices scalasque in terram proiecissent, indeque trullam corruisse. Suadebant autem opifices vt trulla plana & caua extrueretur, sicut nunc visitur. Imperator vero, quemadmodum auunculus eius, in Rhodum misit, & ex eodem illo luto lateres eodem sigillo impressos fieri curauit, trullamque condidit. Opifices vero operam dantes ne & illa cito corrueret, priorem altitudinem, ad orgyas quindecim præciderunt: ligneas autem substructiones, & fulcimenta annum integrum reliquerunt, donec firmius opus consolidaretur. Cæterum ambonem & solium, cum non posset in pristinam formam restituere, argento obduxit, vt nunc videre est; similiter etiam ambonem. Cum vero non posset variegatos lapides inuenire, Marsen Patritium in Proconnesum misit, vt illinc lapides terræ colore similes adueheret. Quatuor autem Prasini coloris fluuij, ad imitationem quatuor fluminum, ex paradiso in mare exeuntium facti sunt: cum vero scalas conscendissent, & destinas ad trullam suffulciendam erecturi essent, Ecclesiam aqua implerunt vsque ad prima catechumenia, & ita ligna in aquam proiecerunt. Huius rei gratia, quidam dicunt, Iustinum quoque eam condidisse: sed falluntur. Cæterum quadringenti quinquaginta octo anni, ex quo templum conditum est, elapsi sunt. Prope templum, statuam suam collocauit, quæ Deo gratias agens, ciuibus indicat, quod ipse tanti operis conditor. Cum vero prædictus Ignatius magnæ Ecclesiæ ædificator, propter mirabilia opera, quæ faciebat, ab omnibus diligeretur, metuens Imperator, ne quando a duabus populi factionibus Imperator salutaretur: neque tamen eum vellet occidere, sicut multi ipsi anxio suadebant; contentus fuit, vt statuæ ab ipso in Augusteo erectæ, scalis ablatis, inclusus relinqueretur & ita fame periret. Cognoscens itaque Ignatius cum equestrem Imperatoris statuam iam perfectam erexisset, se ibi derelictum, vicem suam deplorabat: vespere autem facta prudens commentum excogitauit: tenuem nempe funiculum quem in suo marsupio habebat, circiter quinquaginta quinque orgyarum, & pallium & subindusiale & interculam & tiaram suam connexuit & glomerauit, tentauitque num ad terram vsque per-

A δαίως ἔχων ὁ βασιλεὺς ἐπαρεῖν τοὺς ἀντινύκτας καὶ τὰς πανταυρώσεις, ἅ τινα ἐδέχοντο τὸν τρόλον, ἀπήρασι ταῦτα ταχέως πρὸς τὸ μουσιῶσαι. καὶ ὅτι ὁ 147.
τρόλος ὑψηλὸς ἐγένετο πολὺ πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι πανταχόθεν. καὶ ὅτι τὰς σκαλώσεις κόπτοντες οἱ τεχνῖται ἔρριπτον εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἀπὸ τούτου ἔπεσεν ὁ τρόλος. εἶπον δὲ οἱ τεχνῖται. ἵνα γένηται ἐπίπεδος ὁ τρόλος καὶ κυμβαλικὸς καθὼς ἐστι νῦν. ἔπεμψε δὲ ὁ βασιλεὺς, εἰς τὴν Ρόδον, καθὼς καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ. καὶ ἐκ τοῦ πρώην πηλοῦ καὶ τῶν σφραγίδων, ἐποίησε βήσαλα, καὶ ἔκτισε τὸν τρόλον. στοχαζόμενοι δὲ οἱ τεχνῖται ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ταχέως χαλάσῃ, ἔκοψαν ἐκ τοῦ πρώην ὕψους,
B οὐργυιὰς ιε'. εἴασαν δὲ τὰ ξύλα, τοὺς ἀντινύκτας, καὶ τὰς πανταυρώσεις, χρόνον ἕνα. ἕως ἔλαβεν τὸ ἔργον πῆξιν. τὸν δὲ ἄμβωνα καὶ τὸν σωλέαν μὴ δυνάμενος ποιῆσαι καθὼς ἦσαν πρότερον, ἐποίησεν ὡς ὁρᾶται νῦν ἀργυρένδυτον. ὁμοίως καὶ τὸν ἄμβωνα. καὶ μὴ δυνάμενος εὑρεῖν πολυποικίλους λίθους, ἀπέστειλε Ναρσῆν τὸν πατρίκιον ἐν Προκοννήσῳ, καὶ ἔκοψαν ἐκεῖθεν μάρμαρα τῆς γῆς ὅμοια. τὰ δὲ πράσινα τέσσαρα ποτάμια, κατὰ μίμησιν τῶν τεσσάρων ποταμῶν, ἐγένοντο, τῶν ἐκβαινόντων ἀπὸ τοῦ παραδείσου εἰς τὴν θάλασσαν ὅτε δὲ ἔκοψαν τὰς σκαλώσεις, καὶ ἔμελλον ἐπαρεῖν τοὺς ἀντινύκτας
C τοῦ τρούλου, ἐγέμισαν τὴν ἐκκλησίαν ὕδατος ἕως τῶν πρώτων κατηχουμένων. καὶ οὕτως ἔρριπτον τὰ ξύλα. τούτου δὲ χάριν λέγουσι τινὲς, ὅτι καὶ ὁ Ιουστῖνος αὐτὴν ἔκτισεν. ἀλλὰ ψεύδονται. ἔχει δὲ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ἐκτίσθη, χρόνους υνή. πλησίον δὲ τοῦ 148.
ναοῦ, ἔστησεν τὴν στήλην αὐτοῦ εὐχαριστοῦσαν τῷ Θεῷ, καὶ δεικνύουσαν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς πολίταις, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ ὁ κτήτωρ. τὸν δὲ εἰρημένον μαίστωρα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸν Ιγνάτιον, διὰ τὸ ἀγαπᾶσθαι παρὰ πάντων ἕνεκεν τῶν θαυμαστῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίει, φοβηθεὶς ὁ βασιλεὺς μή ποτε φημισθῇ, καὶ ἀναγορευθῇ ὑπὸ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν, μὴ θέλων δὲ τοῦτον ἀποκτεῖναι, καθὼς πολλοὶ
D συνεβούλευον αὐτῷ, βλέποντες αὐτὸν ἀθυμοῦντα, συνήνεσαν αὐτῷ ἐκ δευτέρου, ἵνα κτιζομένης παρ' αὐτοῦ τῆς στήλης τοῦ Αὐγουστεῶνος, ἐάσει αὐτὸν ἐκεῖσε, καὶ ἄρωσι τὰς σκαλώσεις, ὅπως ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τελευτήσει. ὁ καὶ ἐποίησε. γνοὺς τοίνυν ὁ Ιγνάτιος, μετὰ τὸ τελειῶσαι καὶ στῆσαι τὴν ἔφιππον στήλην τοῦ βασιλέως, ὅτι εἰάθη ἐκεῖσε, ὠδύρετο. ὀψίας δὲ ἤδη γενομένης, εὗρε ἐπιτήδευμα ἄριστον, τὸ λεπτὸν σχοινίον, ὅπερ εἶχεν εἰς τὸ περσίκιον αὐτοῦ, τὸ ὡσεὶ ὀργυιῶν πεντήκοντα πέντε. καὶ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὑποκαμισοβράκιον, καὶ τὸ σφικτούριον, καὶ τὸ φακεώλιον αὐτοῦ λαβὼν, συνέδησεν αὐτὰ, καὶ ἔκλεισε καὶ ἐδοκίμασεν εἰ φθάνουσιν ἕως κάτω.

κάτω. εὑρὼν δὲ οὕτως ταῦτα, ἐλθούσης τῆς γυναι- A
κὸς αὐτοῦ μετὰ κλαυθμοῦ πολλοῦ καὶ ὀδυρμοῦ, ἐφώ-
νησεν αὐτῇ, κοιμωμένης πάσης τῆς πόλεως, νὺξ
γὰρ ἦν βαθεῖα, ὅτι ὧδε κατελήφθην ἀποθανεῖν.
ἀλλ' ὕπαγε καὶ κρυφίως ἀγόρασον παχὺ σχοινίον, καὶ
ἄλειψον αὐτὸ ὑγροπίσσῳ, καὶ πάλιν ἔλθε, μεσού-
149. σης νυκτός. καὶ καταλαβούσης τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ,
ἐχάλασεν ἐκεῖνος ἅπερ εἶχεν, καὶ συνδύσασα ἡ
γυνὴ τὸ σχοινίον, ἔσυρεν ἐκεῖνος ἐπάνω, καὶ προσέ-
δησεν εἰς τὸν πόδα τοῦ ἵππου. καὶ κρατῶν αὐτὸ, κατέβη
ὑγιής. ἐποίησε δὲ τοῦτο, ἵνα κολλᾷ τὸ σχοινίον ἐκ τοῦ ὑγρο-
πισσίου εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ὅπως μὴ συρεὶς, ἀ-
θρόως πέσῃ καὶ τριβείη· καὶ ἵνα τὸ σχοινίον καυθήσεται
ὑπὸ τοῦ πυρὸς μετὰ τὸ καταβῆναι. λαβὼν τοίνυν B
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τοὺς παῖδας νυκτὸς, κατέ-
λαβε τὴν Αδριανούπολιν, μεταχηματισθεὶς κατὰ
μοναχοὺς, χρόνους τρεῖς, πάντων οἰομένων καὶ λε-
γόντων, ὅτι ἐπὶ τοῦ κίονος ἐτελεύτησεν ὑπὸ τοῦ λι-
μοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει,
καὶ ἦν διατρίβων ἐν αὐτῇ. καὶ διερχομένου τοῦ βα-
σιλέως εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων Αποστόλων, ἠπήν-
τησεν αὐτῷ ἐκεῖσε, αἰτῶν λόγον συμπαθείας τοῦ
μὴ φοβηθῆναι. γνωρίσας οὖν τοῦτον ὁ βασιλεὺς
ἐθαύμασε καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος αὐτοῦ, προεβάλ-
λετο δὲ ὁ βασιλεὺς ἄγνοιαν ἐπὶ τῷ γεγονότι
ἐπὶ τὸν Ιγνάτιον. καὶ πολλὰ δῶρα δοὺς αὐτῷ,
ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ, εἰπών· ἴδε ὃν θέλει ὁ Θεὸς
ζῆν, χίλιοι οὐκ ἀποκτείνουσι. καὶ ἔκτοτε ἔζησεν ἐν C
εἰρήνῃ πολλῇ. Καὶ ἕως μὲν ὧδε τὸ πέρας τῶν κατὰ
τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν.

Τοὺς δὲ ἁγίους Αποστόλους τοὺς μεγέθεις, κα-
θὼς προείρηται, εὗρε δρομικὴν ἐκκλησίαν,
ξυλόστεγον, ξυλότρουλον, κτισθεῖσαν παρὰ τοῦ
μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ελένης. ἡ Θεοδῶρα δὲ ἡ
γυνὴ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου Ιουστινιανοῦ, ἡ καὶ πολ-
150. λὴν σπουδὴν θεμένη, διὰ τὸ διέρχεσθαι κάτω-
θεν τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον, ἀνεγείρασα θεμελίους
παμμεγέθεις, καὶ λίθους μεγίστους, ἔκτισε τὸν ναόν.
τὰ δὲ σκάρυφα, καὶ τὸ σχῆμα ἀπῆρε τοῦ ἁγίου Ιωάν-
νου τοῦ θεολόγου ἀπὸ Εφέσου. τὴν δὲ ὕλην ἅπασαν
ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἁγίας Σοφίας μετὰ τὸ τελειωθῆναι
αὐτὴν καὶ τὰ εὐκτήρια αὐτῆς. ἀφ' ὅτου γὰρ ἤρξατο D
κτίζεσθαι ἡ ἁγία Σοφία μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἤρξα-
το καὶ αὐτὸς κτίζεσθαι ὁ ναός. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ μου-
σιώματος, ἔλειψε τῇ δεσποίνῃ χρυσίου ποσότης. καὶ
ἀδημονούσης ἐπὶ τοῦτο τῆς Αὐγούστης κατ' ὄναρ ἐφάνη-
σαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι λέγοντες αὐτῇ, μὴ λυποῦ περὶ
χαράγματος χρυσίου· μὴ δὲ Ιουστινιανῷ τῷ ἀν-
δρὶ σοῦ ἐπιζητήσης νομίσματα· ἀλλὰ ἀπελθοῦ-
σα ἔξωθεν τῆς πόρτης Δεξιοκράτους εἰς τὸν αἰγιαλὸν, εὑρήσεις δώδεκα κεράμια γέμοντα χρυσίου

tingerent. Interim vxori suæ cum magno eiulatu & planctu superuenienti conquestus est, vniuersa ciuitate quiescente (erat enim profunda nox) sibi isthic moriendum esse: dixitque ei: Abi & clanculum crassum funiculum eme & liquida pice inunge; media autem nocte reuertere. Cumque sequenti nocte illa venisset, dimisit ipse quæ habebat, & funiculum ab vxore annexum sursum ad se retraxit, & pedi statuæ alligauit, eoque præhenso incolumis inde descendit. Fecit autem hoc eo, vt funiculus liquida pice inunctus manibus tenacius hæreret, ne alioqui præceps in terram delatus contunderetur: & vt funiculus postquam se demisisset combureretur. Proinde assumpta vxore & liberis noctu, Adrianopolim profectus est, ibique tres annos in habitu Monastico transegit, omnibus credentibus, dicentibusque eum apud statuam fame enectum esse. Postea Constantinopolim rediit, ibique commoratus est. Imperatori vero in processione ad templum SS. Apostolorum obuiam occurrit, petens ab illo vt eius misereretur, & absque metu viuere permitteret. Imperator tandem illum agnoscens cum vniuerso Senatu miratus est. Verum Imperator facto ignorationem prætendit, & multis beneficiis Ignatium afficiens indemnem dimisit, dicens: Ecce quem Deus vult viuere, mille homines non interficient. Ex eo igitur tempore, Ignatius magna cum tranquillitate vixit. Hucusque autem pertinet narratio eorum quæ ad magnam Ecclesiam spectant.

Templum magnum SS. Apostolorum, sicut dictum est, forma oblonga, trulla lignea, tectoque ligneo opertum inuenit, quod Constantinus magnus & Helena condiderunt. Verum Theodora magni Iustiniani vxor, multam curam adhibuit, eo quod Lycus amnis isthac subter laberetur, magnisque fundamentis positis, templum renouauit. Formam quidem & delineationem a templo S. Ioannis Theologi quod Ephesi est desumpsit: omnem vero materiam, a S. Sophia, postquam ea cum oratoriis suis perfecta esset, accepit. Nam quadriennio post inchoatam S. Sophiæ structuram, templum hoc condi cœptum est. Cæterum cum iam musiuo opere incrustandum esset, aurum Augustam defecit: cumque ob hoc angeretur, SS. Apostoli per somnium ipsi apparuerunt dicentes: De pecunia ne sollicita sis, neque a Iustiniano marito tuo nummos pete; sed abi extra portam Dexiocratis ad littus, & ibi inuenies humo condita duodecim vasa ficti-

lia auro impleta. Augusta igitur eo mittens, inuenit ea plena, & singula nominibus SS. Apostolorum inscripta: illaque accipiens, gratiis Deo actis in templum expendit, & multos fundos, ornamenta, vasa aurea & argentea ei donauit. Templum itaque absolutum vt dedicari & consecrari posset æreas catenas lucernis sustinendis in eo suspendere cogitauit. Verum Imperator Iustinianus, hoc intellecto, concedere noluit, vt priusquam Sancta Sophia consecraretur; & proposuit tota vrbe edictum, ne quis catenas fabricaret & ibi suspenderet. Verum Augusta funiculos ex serico bona fide multaque industria contexuit, & argenteis candelabris suspensis, consecrauit & dedicauit templum, magnam Ecclesiam anteuertens. Reliquiæ vero Sanctorum Apostolorum sub altari repositæ, Constantino Imperatore magni Constantini filio, opera sancti Martyris Artemij allata sunt. Suggestum autem, vti etiamnum in medio situm est, ita a Theodora Augusta extructum fuit. Memoriam S. Theophanus, magnus Constantinus posuit; monimentum vero exterius Orthodoxorum & hæreticorum magnus Iustinianus condidit, & musiuo opere exornauit, ibidemque sepultus est cum coniuge Theodora, quæ templum ædificauit. Cæterum musiuum opus & marmora eius templi Basilius Imperator abstulit, cum Ecclesiam cognomine Nouam, forumque ædificaret.

A κεχωσμένα. ἡ δὲ Αὐγούστα ἀποστείλασα, εὗρεν αὐτὰ γέμοντα, καὶ ἔχοντα ἕκαστον αὐτῶν ἐπιγραφὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων τὰ ὀνόματα. καὶ λαβοῦσα ταῦτα, δοξάσασά τε Θεὸν, ἐξωδείασεν αὐτὰ εἰς τὸν ναόν. καὶ πολλὰ κτήματα καὶ ἀναθήματα, καὶ σκεύη χρυσά τε καὶ ἀργυρὰ προσεκύρωσε. τελειώσασα δὲ τὸν ναὸν, ἔμελλεν κρεμάσαι τὰς χαλκὰς ἁλύσεις καὶ τὰς λυχνίας, ὅπως ἐνθρονιάσῃ τὸν ναὸν, καὶ ἐγκαινίσῃ αὐτόν. γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς Ιουστινιανὸς, ἐφθόνησεν, ἵνα μὴ προλάβῃ καὶ ἐγκαινισθῇ πρὸ τῆς ἁγίας Σοφίας.
B καὶ παρήγγειλε πανταχοῦ τῆς πόλεως, ἵνα μὴ ποιήσωσιν ἁλύσεις καὶ κρεμάσωσιν ἐκεῖσε. ἡ δὲ βασίλισσα ἐποίησεν ἀπὸ μετάξης πλεκτὰ σχοινία, πίστει καὶ μόχθῳ. καὶ κρεμάσασα τὰς πολυφώτους ἀργυρὰς λυχνίας, ἐνεκαίνισε καὶ ἐνεθρονίασε τὸν ναὸν, προλαβοῦσα τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. τὰ δὲ λείψανα τὰ κείμενα κάτωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης τῶν ἁγίων Αποστόλων, ἤχθησαν παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως, υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, διὰ τοῦ ἁγίου μεγαλουμάρτυρος Αρτεμίου. Ὃ δὲ βῆμα, καθώς ἐστι μέσον, οὕτω καὶ γέγονεν παρὰ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας. Ὃ δὲ μνημοθέσιον τῆς ἁγίας Θεοφανῶ, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐποίησε. Ὃ δὲ ἔξω μνημοθέσιον τῶν τε ὀρθοδόξων καὶ τῶν αἱρετικῶν ὁ μέγας Ιουστινιανὸς ἐποίησε, καὶ διὰ μουσίων ἐκαλλώπισεν αὐτὸ, καὶ ἐκεῖσε ἐτάφη. ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Θεοδῶρα ἡ κτίσασα τὸν ναόν. Ὃ δὲ μουσεῖον ἐκεῖνο, καὶ τὰ μάρμαρα ἀπεῖρε Βασίλειος ὁ βασιλεὺς, ὅτε ᾠκοδόμησε τὴν νέαν καὶ τὸν φόρον. 151.

FINIS.

152. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ ἐτῶν μέχρι τῆς βασιλείας τ̃ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ὧδε τ̃ν βασιλευσάντων ἐν αὐτῇ τῇ βασιλίδι τ̃ν πόλεων, μέχρι ἧς αὐτῆς τῆς ὑπὸ τ̃ν Ἀγαρηνῶν ταύτης ἁλώσεως.

DE ANNIS AB ORBE CONDITO, vſque ad Imperium Conſtantini Magni: & de iis, qui in ipſa vrbium regina regnarunt, vſque dum ab Agarenis capta eſt.

ΑΠΟ Ἀδὰμ ἕως τ̃ κατακλυσμοῦ ἔτη βσμ'. Ἀπὸ τ̃ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς πυργοποιίας, ἔτη φκε'.

Ἀπὸ τῆς πυργοποιίας ἕως τ̃ Ἀβραὰμ, ἔτη φλ'.

Ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως τῆς ἐξόδου τ̃ν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, ἔτη υλ'.

Ἀπὸ τῆς ἐξόδου ἕως τῆς οἰκοδομῆς τ̃ ναοῦ τ̃ Σολομῶντος, ἔτη ψ'.

Ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τ̃ ναοῦ ἕως τῆς αἰχμαλωσίας, ἔτη υκε'.

Ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἕως Ἀλεξάνδρου τ̃ Μακεδόνος, ἔτη τιθ'.

Ἀπὸ Ἀλεξάνδρου ἕως τῆς συγκαταβάσεως Χριστοῦ, ἔτη τλα'.

Ὁμοῦ χρόνοι μέχρι τ̃ ἐναν θρωπίσεως τ̃ κυρίου ἡμ̃ν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔτη εφ'.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἡ σωτήριος σταύρωσις τ̃ κυρίου ἡμ̃ν Ἰησοῦ Χριστοῦ γέγονε κτ' ὃ ἐφλδ'. ἔτος. κύκλος τ̃ μὲν ἡλίου, ιη'. τῆς δὲ σελήνης, πέμπτος. ἡμέρα ἕκτη, ὥρα ἐνάτη, ᾧ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τ̃ βασιλείας Τιβερίου. [ᾧ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη τῆς σελήνης, τουτέστι, ὃ νομικὸν φάσκα, μιᾶς Ἀπριλλίου ιη'. ἡ δὲ ἁγία ἀνάστασις τῇ εἰκοστῇ.]

153. Ἀπὸ δὲ τ̃ Χριστοῦ, ἕως τ̃ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔτη τκε'. ὁμοῦ τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τ̃ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔτη ϛωκε'. ὁ οὖν μέγας Κωνσταντῖνος ἐκράτησε τῆς βασιλείας τ̃ εἰρημένῳ ἔτει ϛωκε'. καὶ ἐν ᾧ δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτ̃ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντίνου πόλιν. ἐβασίλευσε δὲ πάντα ὅλα ἔν τε Ῥώμῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει ἔτη λγ'.

Ὁ Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτ̃ ἐβασίλευσεν ἔτη ια'. ἡμέρας κδ'.

Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης ὁ βέβηλος καὶ θεήλατος ἔτη δύο ἥμισυ, ἡμέρας ιε'.

Οὐαλεντινιανὸς ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος σὺν Οὐάλεντι ᾧ δυσεβεῖ καὶ Ἀρείανῳ, ἔτη δεκατέσσαρα.

A B Adamo vſque ad diluuium ſunt anni 2242.

A diluuio vſque ad turris ædificationem, ſunt anni 525.

A turris ædificatione vſque ad Abraham ſunt anni 530.

Ab Abrahamo vſque ad exitum filiorum Iſrael ex Ægypto, ſunt anni 430.

Ab exitu vſque ad ædificationem templi Salomonis, ſunt anni 700.

Ab ædificatione templi vſque ad captiuitatem Iſraelitarum, ſunt anni 424.

A captiuitate vſque ad Alexandrum B Macedonem, ſunt anni 318.

Ab Alexandro vſque ad deſcenſionem Chriſti ſunt anni 331.

In ſummam vero vſque eo dum Chriſtus humanam induit naturam anni ſunt 5500.

Sed ſciendum eſt quod ſalutaris crucifixio Domini noſtri Ieſu Chriſti facta ſit anno mundi 5534. cyclo ſolis 18. lunæ quinto, feria ſexta, hora nona, decimo octauo anno Imperatoris Tiberij.

A Chriſto autem vſque ad Conſtantinum magnum ſunt anni 325. & in ſumma ab orbe condito vſque ad Conſtantinum magnum anni ſunt 5825. Imperio igitur potitus eſt Conſtantinus magnus ſupradicto anno 5825. & duodecimo anno ſui Imperij, Conſtantinopolim ædificauit. Simul autem Romæ & Conſtantinopoli imperauit annos 33. C

Conſtantius filius eius imperauit annos 24. dies 11.

Iulianus Apoſtata, profanus & Deo repugnans, annos duos, dies 15.

Valentinianus pius & Dei amans, cum Valente impio & Ariano, imperauit annos 14.

Gratianus filius ſupradicti Valenti- A niani imperauit annos ſedecim.

Theodoſius magnus ex Hiſpania oriundus, piiſſimus & mali oſor imperauit annos 17.

Arcadius & Honorius filij eius, annos 13.

Theodoſius iunior, filius Arcadij, Calligraphus, piiſſimus & virtutis amans, annos 42.

Marcianus, a Deo declaratus, omni probitate plenus, imperauit annos ſex cum dimidio.

Leo Macela, pius & religioſiſſimus, annos 18.

Leo iunior ipſius nepos, filius Zenonis, imp. annum vnum. B

Zeno cognominatus Agonatus, Pater Leonis iunioris, imp. annos duos cum dimidio, dies 24.

Baſiliſcus imp. annos duos, menſes octo.

Iterum Zeno imperauit annos duos, dies 15.

Anaſtaſius Dicorus, ex Silentiario, imperauit annos 27. menſes quatuor, dies tres. Hic hæreticus fuit & fulmine combuſtus.

Iuſtinus Thrax potens, pius & liberalis, imp. annos 5.

Iuſtinianus magnus, nepos eius ex ſorore, magnæ Eccleſiæ conditor, imperauit annos 38. cum dimidio. C

Iuſtinus, ex Curopalata, Iuſtiniani ex fratre nepos, iuſtiſſimus, imperauit annos 13.

Tiberius Thrax imperauit annos 5.

Mauritius eius gener, piiſſimus & probiſſimus imperauit annos 20. menſes 4.

Phocas cappadox Tyrannus, ſanguinarius & impius imp. annos 8. cum dimidio, dies 8.

Heraclius Præfectus Africæ, imperauit annos 30.

Conſtantinus eius filius imperauit annum vnum.

Conſtantinus nepos Heraclij, impius & homicida, imperauit annos 27. D

Conſtantinus filius eius dictus Pogonatus, Dyrrhachinus, piiſſimus & manſuetiſſimus, annos 17.

A creatione mundi vſque ad Imperium Iuſtiniani Rhinotmeti, anni ſunt 6121.

Iuſtinianus Rhinotmetus, Conſtantini Pogonati filius, ferox & animi tyrannici impotens, annos 10.

Leontius, annos tres.

Tiberius Apſimarus, annos 7.

Iuſtinianus ſecundum, annos 6.

Philippicus Bardanes, impius, impurus & ſceleſtus, annos 2.

Γρατιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ τοῦ ῥηθέντος Οὐάλεντος, ἔτη τρία.

Θεοδόσιος ὁ μέγας, ὁ ἐξ Ἰσπανίας, ὁ θεοσεβέστατος καὶ μισοπόνηρος, ἔτη ιζ'.

Ἀρκάδιος καὶ Ὀνώριος οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἔτη ιγ'.

Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ὁ υἱὸς Ἀρκαδίου, ὁ Καλ- 154.
λίγραφος, ὁ θεοσεβέστατος, καὶ φιλάγαθος, ἔτη μβ'.

Μαρκιανὸς ὁ ἀποκαλυφθεὶς ἀπὸ Θεοῦ, ὁ πάσης καλοκαγαθίας ἔμπλεος, ἔτη ς'. καὶ ἥμισυ.

Λέων ὁ Μακέλης, ὁ θεοσεβὴς καὶ πιστότατος, ἔτη ιη'.

Λέων ὁ μικρὸς, ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, υἱὸς Ζήνωνος, ἔτος ἕν.

Ζήνων ὁ ἐπικληθεὶς ἀγήνατος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔτη β'. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας κδ'.

Βασιλίσκος ὁ θεοσεβὴς, ἔτη ϛ'. μῆνας η'. ἡμέραν α'.

Καὶ πάλιν Ζήνων, ἔτη ια'. ἡμέρας δεκαπέντε.

Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος, ὁ ἀπὸ Σελέτεων, ἔτη κζ'. μῆνας δ'. ἡμέρας γ'. ὁ πυρίκαυστος καὶ αἱρετικός.

Ἰουστῖνος ὁ Θρᾴξ, ὁ κράτιστος, καὶ θεοσεβὴς, καὶ θεμεπάδοτος, ἔτη ε'.

Ἰουστινιανὸς ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἔτη ιη'. καὶ ἥμισυ.

Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλατῶν, ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ δικαιότατος, ἔτη ιγ'.

Τιβέριος ὁ Θρᾴξ ἔτη ε'.

Μαυρίκιος ὁ καππαδὸξ αὐτοῦ ὁ θεοσεβέστατος καὶ μισοπόνηρος, ἔτη κ'.

Φωκᾶς ὁ Καππαδὸξ ὁ τύραννος καὶ αἱμοβόρος καὶ δυσεβὴς, ἔτη η'. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας δ'.

Ἡράκλιος ὁ στρατηγὸς τῆς Ἀφρικῆς, ἔτη τριά- 155.
κοντα.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτος α'.

Κωνσταντῖνος ὁ ἔκγονος Ἡρακλείου, ὁ δυσεβὴς καὶ μιαιφόνος, ἔτη κα'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πωγωνάτος, ὁ τοῦ Δυῤῥαχίου, ὁ θεοσεβέστατος καὶ σοφώτατος, ἔτη ιζ'.

Τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου, ἔτη ,ϛρκα'.

Ἰουστινιανὸς ὁ Ῥινότμητος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἀλειότατος, καὶ ἀκρατὴς θυμοῦ τυραννουμένου, ἔτη ι'.

Λέοντιος, ἔτη γ'.

Ἀψίμαρος, ὁ καὶ Τιβέριος, ἔτη ζ'.

Ἰουστινιανὸς ὁ δεύτερον, ἔτη ϛ'.

Φιλιππικὸς, ὁ καὶ Βαρδάνιος, ὁ δυσεβὴς, καὶ ἀμαθὴς, καὶ μιαρὸς, ἔτη β'.

Αναστάσιος, ὁ καὶ Αρτέμιος, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ A
πρωτοασηκρήτης, καὶ φιλόσοφος, ἔτη β'.

Θεοδόσιος ὁ Ατραμιτινὸς, ὁ πραότατος καὶ συμπαθέστατος. ἔτος α'.

Λέων Ισαυρος, ὁ Κόνων, ὁ Συρογενὴς, ὁ μισάγιος, καὶ ἐναγὴς, καὶ ἀντίθεος, ἔτη κδ'. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας ε'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Κοπρώνυμος, ὁ δυσσεβὴς καὶ παμμίαρος, γεγονὼς καὶ σκωληκόβρωτος πρὸ τοῦ τεθνᾶναι, ἔτη λδ'. μῆνας γ'.

156. Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας, ὁ βέβηλος καὶ ἀποτρόπαιος, ἔτη ιε'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ νεωτερίζων, τυφλωθεὶς, ὁ υἱὸς τῆς Εἰρήνης, ἔτη ιϛ'.

Εἰρήνη μόνη, ἔτη ε'. B

Νικήφορος, ὁ Σελευκεὺς, καὶ συμπαθὴς, καὶ φιλοδίκαιος, καὶ φιλόδακρυς, ἀπὸ γενικοῦ, ἔτη θ'.

Μαυρίκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτος α'. μῆνας δ'.

Μιχαὴλ ὁ Ραγγαβὲ, ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ὁ φιλάγαθος καὶ εὐσεβέστατος, ἔτη β'.

Λέων ὁ παραβάτης, ὁ Αρμένιος, ὁ δυσσεβὴς καὶ ἀνήμερος, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ζ'. μῆνας ε'.

Μιχαὴλ ὁ τραυλὸς ὁ ἀμοραῖος, ὁ καὶ ἀφροσύνης καὶ ἀπειροκαλλίας ἔμπλεος, καὶ Εἰκονομάχος, σὺν Θεοφίλῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἔτη η'. μῆνας γ'.

Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιβ'. μῆνας γ'.

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ μεθυστὴς, μετὰ Θεοδώρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τῆς εὐσεβεστάτης καὶ ὀρθοδόξου, ἔτη C
ιε'. ὁ τοιοῦτος ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ϛ'. ἔτος καὶ μόνος ὁ μεθυστὴς, ἔτη ι'.

Ο αὐτὸς Μιχαὴλ σὺν Βασιλείῳ τῷ Μακεδόνι, ἔτος α'. μῆνα α'.

Καὶ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ὃς ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ϛϛ'. ἔτος, ὁ μὲν η'. ἕτερος ιθ'.

157. Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ σοφὸς σὺν Αλεξάνδρῳ, κατὰ τὸ ϛτξε'. ἔτος, ἔτη κζ'. μῆνας ὀκτώ.

Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογένητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἔτη η'. κατὰ τὸ ϛυκβ'.

Ρωμανὸς ὁ υἱὸς Αβαστάκτου, ὁ Λακαπηνὸς, ὁ πρεσβὺς, ὁ πενθερὸς τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἔτη κϛ'. ὁ τοιοῦτος Ρωμανὸς D
ἀνηγορεύθη μηνὶ Δεκεμβρίῳ ια'. ἰνδικτιῶνος η'. ἔτους ϛυκη'. μετὰ δὲ διετῆ χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, κατὰ τὴν πρώτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ϛυλ'. ἔτους, ἐξέθετο, τὴν περὶ προτιμήσεως νεαράν. κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἰνδικτιῶνα τοῦ ϛυλζ'. ἔτους, τὸ περὶ τῶν ὑπεισερχομένων δυνατῶν εἰς ἀνακοινώσεις πενήτων. ἀνακλᾷ δὲ καὶ ἡ τοιαύτη νεαρὰ, καὶ εἰς τὴν παρελθοῦσαν τηνικαῦτα πρώτην ἰνδικτιῶνα τουτέστι τὸν τοῦ λιμοῦ τοῦ μεγάλου και-

Anastasius, qui & Artemius, piissimus, Protoasecretis, & Philosophus, annos 2.

Theodosius Adramytenus, mansuetissimus & misericors, annum vnum.

Leo Conon ex Isauria oriundus, impurus, Deoque & Sanctis inimicus, annos 24. cum dimidio, & dies 5.

Constantinus Copronymus, filius eius, impius & impurus, qui a vermibus corrosus periit, annos 34. menses 3.

Leo filius eius, ex Chazara natus, profanus & abominandus, annos 5.

Constantinus Leonis & Irenes filius a matre excæcatus, annos 16.

Irene sola, annos 5.

Nicephorus ex Seleucia oriundus, misericors, iustus, ex generali Logotheta, annos 9.

Stauracius filius eius, annum vnum, menses 4.

Michael Rancabe, gener Nicephori, probus & piissimus, annos 2.

Leo ex Armenia oriundus, impius & ferox, cum Constantino filio, annos 7. menses 5.

Michael Balbus, Amoræus, amens, ineptus, & imaginum hostis, cum Theophilo filio, annos 8. menses tres.

Theophilus filius eius, annos 12. menses 3.

Michael filius eius, cognomento ebriosus, cum Theodora matre sua, piissima & orthodoxa, annos 15. Hic imperare cœpit anno 6349. & imperauit solus annos 10.

Idem Michael cum Basilio Macedone, annum vnum, & mensem vnum.

Basilius Macedo, qui Imperator creatus est anno 6374. imperauit solus annos 19.

Leo filius eius cognomento Sapiens, cum Alexandro, anno 6397. imperauit annos 27. menses 8.

Constantinus primus Porphyrogenitus, filius Leonis sapientis, imperauit cum matre annos 8. anno 6422.

Romanus filius Abastacti, Lacapenus, cognomento senior, socer Constantini Porphyrogeniti, imperauit cum ipso & filiis suis annos 26. Hic Romanus Imperator creatus est die vndecimo Decembris, octaua Indictione, anno 6428. Postquam vero biennium imperauit, prima scilicet indictione anni 6430. edidit nouellam de iure prælationis. Indictione autem secunda anni 6437. edidit nouellam de potentibus in consortia pauperum succedentibus; quæ etiam ad præteritam primam indictionem siue tempus magnæ famis per-

tinet. Eandem nouellam indictione quinta anni 6455. Imperator Constantinus confirmauit. Cæterum octodecim anni, quorum Decapolita in *** meminit, numerantur a prima indictione anni 6437. Sed ab indictione prima anni 6430. siue tempore famis, ad quod hæc quoque Constitutio refertur, vsque ad imperium Imperatoris Constantini.

Iterum Constantinus Porphyrogenitus imperauit cum Stephano & Constantina, qui ab ipso imperio detrusi & in exilium acti sunt.

Imperauit igitur, vt supradictum est, Constantinus Porphyrogenitus cum matre annos 7. & iterum cum Stephano & Constantino vxoris suæ fratribus dies quadraginta duos: & solus cum Romano filio, annos 15. dies 19. indictione tertia anni 6437.

Dominus Romanus filius eius, cognomento Puer, cum filiis suis Basilio & Constantino Porphyrogenitis imperauit annos tres, menses quatuor. Basilius autem & Constantinus filij eius, infantes, imperauerunt dies sex.

Nicephorus Phocas, qui a Tzimisce interfectus est, imperauit annos 6. menses 3. dies 6.

Ioannes Tzimisces, annos 6. & mensem vnum.

Dominus Basilius Porphyrogenitus cum fratre Constantino Porphyrogenito imperauit annos 52. menses 11. Nimirum Dominus Basilius annos 50. & Dominus Constantinus post mortem fratris solus, annos duos, menses vndecim.

Constantinus Porphyrogenitus frater eius, annos 2. menses 11.

Romanus Argyropylus cum Zoe filia supradicti Constantini, annos 5. menses 6.

Michael Paphlago ab eadem Zoe ad imperium vocatus anno 6541. imperauit annos 7. menses 9.

Michael Calaphates, nepos eius, ex Cæsare Imperator creatus & excæcatus in Sigmate, imperauit menses quatuor, dies 19. Hic imperio detrusus, confugit in Monasterium Studij, & inde a populo extractus, & in columna Sigmatis excæcatus est a Nicephoro præfecto.

Cæterum duæ sorores & Augustæ, nimirum Domina Zoe & Domina Theodora, postquam solæ imperauerant menses tres, accersiuerunt Constantinum Monomachum, in insula Mitylene

A ρον. κ̅τ̅ δὲ τὴν πέμπτην τοῦ ͵ϛυνέ. ἔτους ἐπεκύρωσεν τοιαύτην νομοθεσίαν ὁ βασιλεὺς κύριος Κωνσταντῖνος. τὰ δὲ ιη'. ἔτη, ὧν ὁ Δεκαπολίτης ἐν τῇ λυ'. μέμνηται, οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρώτης ψηφίζονται νομοθεσίας, ἤτοι τοῦ ͵ϛυλζ'. ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ͵ϛυλϛ'. ἔτους, ἤτοι τοῦ λιμοῦ, εἰς ὃν καὶ ἀνακλᾷ ἡ τοιαύτη νομοθεσία, μέχρι τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορίας τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. 158.

Καὶ πάλιν Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος μ̅τ̅ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου, οἱ ὑπ' αὐτοῦ τῆς βασιλείας ἐξεβλήθησαν καὶ ἐξορίσθησαν.

B Ὁ οὖν ῥηθεὶς Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, ἐκράτησε τῆς βασιλείας, ἔτη ζ'. καὶ πάλιν μ̅τ̅ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν γυναικαδέλφων αὐτοῦ ἡμέρας μβ'. καὶ μονοκράτωρ σὺν ᾧ υἱῷ αὐτοῦ Ρωμανῷ, κ̅τ̅ τὴν τρίτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ͵ϛυλζ'. ἔτους, ἔτη ιε'. ἡμέρας ιθ'.

Ὁ κύριος Ρωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τὸ παιδίον, σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ Βασιλείῳ ᾧ Βουλγαροκτόνῳ καὶ Κωνσταντίνῳ τοῖς πορφυρογεννήτοις, ἔτη γ'. μῆνας δ'. ὁ δὲ Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος οἱ τούτου υἱοὶ, πάμβρεφοι ὄντες, ἡμέρας ϛ'.

Νικήφορος ὁ Φωκᾶς, ὁ ἅγιος, ὁ σφαγεὶς ὑπὸ τοῦ Τζιμισχῆ, ἔτη ϛ'. μῆνας γ'. ἡμέρας ϛ'.

C Ιωάννης ὁ Τζιμισχῆς, ἔτη ϛ'. μῆνα α'.

Ὁ κύριος Βασίλειος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη νβ'. μῆνας ια'. μ̅τ̅ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου, ἤγουν ὁ κύριος Βασίλειος χρόνους ν'. ὁ δὲ κύριος Κωνσταντῖνος μ̅τ̅ τὴν τελευτὴν τοῦ αὐταδελφοῦ αὐτοῦ μονοκράτωρ, χρόνους δύο, μῆνας ια'. [καὶ προστάξας γενέσθαι τὰ ἰσωδικὰ, ἐτελείωσε ταῦτα ἐν ἔτει τῷ ͵ϛφγ'. τὴν δὲ νεαρὰν αὐτὸς τὴν μεγάλην ἐκθέμενος, ἐξεφώνησε ταύτην μηνὶ Ιανουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος θ'. ἔτους ͵ϛφδ.] 159.

Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη δύο, μῆνας ια'.

D Ρωμανὸς ὁ ἀργυρόπουλος σὺν Ζωῇ τῇ θυγατρὶ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ἔτη ε'. μῆνας ϛ'.

Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν ἐν ἔτει ͵ϛφμα'. σὺν τῇ αὐτῇ Ζωῇ, ἔτη ζ'. μῆνας θ'.

Μιχαὴλ ὁ ἀπὸ Καίσαρ ὁ ἀνέψιος αὐτοῦ, ὁ καὶ Καλαφάτης λεγόμενος, ὁ τυφλωθεὶς εἰς τὸ σῖγμα, μῆνας δ'. ἡμέρας ιθ'. ὃς καὶ ἐκπεσὼν τῆς βασιλείας, προσέφυγε τῇ μονῇ τῶν Στουδίου, κἀκεῖσε παρὰ τοῦ λαοῦ καταχθεὶς, ἐν τῷ κιονίῳ τοῦ σίγματος ἐτυφλώθη παρὰ Νικηφόρου ἐπάρχου τοῦ Καπαλέως.

Αἱ δὲ δύο αὐτάδελφαι καὶ δέσποιναι, ἥτε κυρὰ Ζωὴ, καὶ κυρὰ Θεοδώρα μοναρχίσασαι μῆνας τρεῖς, ἀνεκαλέσαντο Κωνσταντῖνον τὸν μονομάχον, ἐξώριστον ὄντα ἐν τῇ νήσῳ τῇ Μιτυ-

λήνῃ, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν βασιλέα, συζυγέν-
160. τα τῇ Ζωῇ, μηνὶ Ιουνίῳ ια'. ἰνδικτιῶνος ι'. ἔτους
ϛφν'. καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας ὁ Μονομάχος,
ἔτη ιγ'. μῆνας ζ'.

Η κυρᾶ Θεοδώρα ἡ πορφυρογέννητος ἔφθασε
μοναρχῆσαι ἔτος ἓν, μῆνας η'. ἡμέρας κ'. Εἶτα
τὸν κύριον Μιχαὴλ τὸν γέροντα, τὸν ἀπὸ στρατιω-
τικοῦ βασιλέα ἀναγορεύσασα, καὶ ζήσασα μετ'
αὐτοῦ ἡμέρας ε'. ἐτελεύτησε κτ̄ τὴν κβ'. τοῦ Αὐ-
γούστου μηνὸς, τῆς θ'. ἰνδικτ. τοῦ ϛφξδ'. ἔτους.

Ο κύριος Μιχαὴλ ὁ γέρον ὁ στρατιωτικὸς, ἐκρά-
τησε κτ̄ τὴν κβ'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, τῆς θ'. ἰνδι-
κτιῶνος τοῦ ϛφξδ'. ἔτους. ἐξεβλήθη δὲ τῆς βασιλείας, B
κρατήσας ἔτος ἓν, ἡμέρας ια'.

Ο κύριος ὁ Ισαάκιος ὁ Κομνηνὸς μετ' Αἰκατε-
ρίνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἔτη β'. μῆνας β'. ἡμέρας κδ'.

Ο κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας, ἔτη ζ. μῆνας
ϛ'. καὶ τελευτήσας κατέλιπε βασιλεύουσαν τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ τὴν δέσποιναν, τὴν κυρᾶν Εὐδοκίαν
τὴν μακρεμβολίτησαν, σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ κυ-
ρῷ Μιχαὴλ, καὶ τῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ πορφυ-
ρογεννήτῳ. ἐκράτησε οὖν καὶ ἡ κυρὰ Εὐδοκία ἡ δέ-
σποινα σὺν τοῖς δύσιν υἱοῖς αὐτῆς μῆνας ζ'. ἡμέ-
ρας δέκα. εἶτα λαβοῦσα ἄνδρα γνώμῃ τοῦ πατρι-
161. άρχου καὶ τῆς συγκλήτου πάσης, τὸν κύριον Ρωμα-
νὸν τὸν Διογένην ἀνηγόρευσε αὐτὸν βασιλέα, κτ̄ C
τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς ε'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ϛφοε'.
ἔτους.

Ο κύριος Ρωμανὸς ὁ Διογένης, μετ' τῆς κυρᾶς
Εὐδοκίας, ἔτη γ'. μῆνας η'. καὶ διαφόρως ἐκστρα-
τεύσας κτ̄ Περσῶν, ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ἐκστρατείᾳ
ἐκρατήθη αἰχμάλωτος παρὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν
Τούρκων. ἀνηγορεύθη δὲ βασιλεὺς ὁ κύριος Μιχαὴλ
ὁ Δούκας, καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας ἅμα τῇ μη-
τρὶ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ, καὶ συνεβασίλευσε ταύτῃ μῆνα
α'. κατεβίβακε δὲ πάντας, καὶ ἀπέκειρε, μόναρχος
αὐτὸς κληθεὶς, ἐκράτησε τῆς βασιλείας. ὁ οὖν κύριος
Μιχαὴλ ὁ Δούκας, ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου
καὶ τῆς μακρεμβολιτίσσης κυρᾶς Εὐδοκίας, μετ' Μα- D
ρίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἔτη ϛ'. καὶ ἥμισυ. καταβιβα-
σθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Βοτανιάτου, ἀπὸ προδοσίας τῆς συμ-
βίου αὐτοῦ, καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδυθεὶς, ἀπεστάλη
εἰς τὴν μονὴν τῶν στουδίου. ὕστερον δὲ γέγονε καὶ μητρο-
πολίτης Εφέσου.

Ο κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτονιάτης, ἔτη γ'. καὶ
ἥμισυ, κατεβιβάσθη δὲ τῆς βασιλείας κτ̄ τὴν πρώτην
τοῦ Απριλλίου μηνὸς τῆς δ'. ἰνδικτ. τοῦ ϛφπθ'. ἔτους,
καὶ ἀποσταλεὶς ἐν τῇ μονῇ τῆς περιβλέπτου ἀπεκάρη.

Ο κύριος Αλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὁ πάππος τοῦ κρα-
ταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, ἐβασίλευσε εὐσεβῶς
ἔτη λζ'. μῆνας δ'. καὶ ἥμισυ, ἐτελεύτησε δὲ κτ̄ τὴν ιε'. τοῦ

A exulantem, & Zoe ei in matrimonium data, Imperatorem creauerunt, die Iunij vndecimo, indictione decima anni 1550. Imperauit autem Monomachus annos tredecim, menses 7.

Domina Theodora Porphyrogenita imperauit sola annum vnum, menses 8. dies viginti: postea Dominum Michaelem seniorem Stratioticum declarauit Imperatorem, & cum eo vixit dies quinque. Obiit autem die 22. Augusti, indictione nona anni 6564.

Dominus Michael Senior ac Stratioticus dictus, imperare cœpit die vigesima secunda Augusti, indictione nona anni 6564. Detrusus autem est Imperio, cum imperasset annum vnum, dies vndecim.

Dominus Isaacius Comnenus cum Hæcaterina vxore sua, imperauit annos duos menses duos dies viginti quatuor.

Dominus Constantinus Ducas imperauit annos 7. menses 6. & moriens imperij hæredes reliquit Augustam Eudociam vxorem suam & filios Dominum Michaelem & Dominum Constantinum Porphyrogenitum. Imperauit igitur Domina Eudocia Augusta cum duobus filiis menses septem dies decem Postea assensu Patriarchæ & vniuersi Senatus nupsit Domino Romano Diogeni, & Imperatorem eum declarauit mense Martio, indictione quinta anni 6575.

Dominus Romanus Diogenes cum Domina Eudocia imperauit annos 3. menses 8. & diuersis expeditionibus Persas aggressus, in tertia ipsemet a Sultano & Turcis captus est. Eius loco Imperator creatus est Michael Ducas, & vna cum matre sua Eudocia imperauit mensem vnum. Postea vero eam in Monasterium detrusit, & solus imperium administrauit. Imperauit igitur Dominus Michael Ducas, filius Domini Constantini & Dominæ Eudociæ, cum Maria vxore sua annos sex cum dimidio. Dein proditione coniugis a Botaniate imperio deiectus, & in Monasterium Studij detrusus, & postea Ephesi Metropolita factus est.

Dominus Nicephorus Botoniates imperauit annos tres cum dimidio. Amisit autem imperium primo die Aprilis, quarta indictione anni 6589. & ablegatus est in Monasterium Deiparæ cognomento Spectabilis seu admirandæ.

Dominus Alexius Comnenus auus potentis & sancti Imperatoris nostri imperauit pie annos 37. menses quatuor cum dimidio. Obiit die 15. Augusti,

seu vespera assumtionis B. Deiparæ, indictione 11. anni 6626.

Dominus Ioannes Comnenus, Porphyrogenitus, filius eius imperare cœpit die 15. Augusti, indictione 11. anni 6626. & pie imperauit annos 24. menses 7. dies 23.

Filius eius Porphyrogenitus Manuel Comnenus imperare cœpit primo die Aprilis, indictione 6. anni 6651. & imperauit pie annos 37. menses 5. dies 23. Obiit 24. die Septembris, indictione 14. anni 6689. hora tertia, & mutato nomine dictus fuit Matthæus monachus. Decimo autem die Septembris, indictione tertia anni 6678. Siue anno vigesimo octauo imperij eius, natus est pulcherrimus filius eius Porphyrogenitus Dominus Alexius Comnenus; Coronatus autem est a patre indictione 5. anni 6680. Die autem 17. Septembris, indictione 10. anni 6685. imperio decessit Dominus Manuel Comnenus. Indictione vero decima tertia anni 6688. secundo die Martij, die dominica Domino Alexio filio suo in matrimonium dedit Dominam Annam, nobilissimi Regis Franciæ filiam, cum arrhabone orationis, opera Domini Theodosij Patriarchæ Antiochiæ. Cæterum die 24. Septembris, indictione 14. anni 6689. hora tertia diei, quo pater eius imperium terrestre cum cælesti commutauit, Imperator renunciatus est, & pie imperauit cum matre sua Dominica Maria, quæ post assumtum ordinem monasticum Xene siue Peregrina nominata fuit, & imperij collegam habuit Dominum Andronicum Comnenum Protosebastum & Protouestiarium, annum 1. menses vndecim dies tres. Postea vero sanctam illam fœminam Andronicus tyrannus clanculum interfici curauit, & annum vnum, menses vndecim, dies 24. omnia pro lubito administrauit, atque demum, ipso Alexio Porphyrogenito strangulato, aperte imperauit annum vnum, menses 10. dies 10. Deinde Isaacius Angelus ad Ecclesiam confugit, & inde cum incomposita populi colluuie, & custodibus, atque quibusdam suis cognatis & amicis, ipsoque Patriarcha Domino Basilio Camatero, ad magnum Palatium iuit, atque eo ingressus imperium suscepit. Andronicus autem quamuis sese in fugam dedisset, attamen ventorum aduersorum vi impeditus & captus est in Ponto Euxino siue mari magno, atque illa passus est, quæ ipsum quidem pati par erat: Christianos vero & Romanos agere, non conueniebat. Imperauit igitur Dominus Isaacius Angelus annos nouem.

A Αὐγούστου μηνὸς, ἤτοι τῆς ἡμέρας τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἰνδικτ. ια'. τοῦ ͵ϛχκϛ'. ἔτους.

Ὁ κύριος Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐκράτησε μηνὶ Αὐγούστῳ ιε'. ἰνδικτ. ια'. τοῦ ͵ϛχκϛ'. ἔτους, καὶ εὐσεβῶς ἐβασίλευσε καὶ θεαρέστως ἔτη κδ'. μῆνας ζ'. ἡμέρας κγ'.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος κύριος Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ἐκράτησε μηνὶ Απριλλίῳ α'. ἰνδικ. ϛ'. τοῦ ͵ϛχνα'. ἔτους, καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς ἔτη λζ'. μῆνας ε'. ἡμέρας κγ'. ἐξεδήμησε δὲ πρὸς κύριον τῇ κδ'. τοῦ Σεπτεμβ. μηνὸς, τῆς ιδ'. ἰνδικ. τοῦ ͵ϛχπθ'. ἔτους, ὥρᾳ α'. διὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ματθαῖος μοναχὸς μετονομασθείς. κατὰ δὲ τὴν ι'. μηνὸς Σε-
B πτεμβ. ἰνδικτ. γ'. ἔτους ͵ϛχοη'. ἤγουν ἐν ᾧ κη'. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐγεννήθη ὁ κάλλιστος υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορ- 163.
φυρογέννητος κύριος Αλέξιος ὁ Κομνηνός. ἐστέφθη δὲ παρ' αὐτοῦ ὁ τοιοῦτος εἰς βασιλέα κατὰ ἰνδικ. ε' τοῦ ͵ϛχπ'. ἔτους. μηνὶ Σεπτεμβ. ιζ'. ἰνδικ. ι'. ἔτους ͵ϛχπε'. γέγονεν ἐν ᾧ ** κατάλυσις τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. κατὰ δὲ τὴν ιγ'. ἰνδ. τοῦ ͵ϛχπη'. ἔτους, μηνὶ Μαρτίῳ β'. ἡμέρᾳ κυριακῇ συνέζευξε τὸν κύριον Αλέξιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ γυναικὶ τῇ κυρᾷ Αννῃ, τῇ θυγατρὶ τοῦ εὐγενεστάτου ῥηγὸς Φραγγίας, μετὰ ἀραβῶνος εὐχῆς, τούτοις δοθείσης παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Θεοδοσίου τοῦ Αντιοχέως. κατὰ δὲ τὴν κδ'. τοῦ Σεπτεμβ.
C μηνὸς, τῆς ιδ'. ἰνδ. τοῦ ͵ϛχπθ'. ἔτους, ὥρᾳ α'. τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ ἀείμνηστος πατὴρ αὐτοῦ τῆς ἐπιγείου βασιλείας ἠλλάξατο τὴν οὐράνιον, ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ, καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ τῇ δεσποίνῃ τῇ κυρᾷ Μαρίᾳ, τῇ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελίκου σχήματος Ξένῃ μετονομασθείσῃ, ἐχούσῃ παραδυναστεύοντα τὸν πρωτοσεβαστὸν καὶ πρωτοβεστιάριον κύριον Ανδρόνικον τὸν Κομνηνὸν ἔτους α'. μῆνας ια'. ἡμέρας γ'. εἶτα δῆθεν 164.
μόνης ἀναιρεθείσης τῆς ἁγίας γυναικὸς ἐκείνης παρὰ τοῦ τυράννου ἐκεῖ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τυράννου αὐθεντικῶς ποιοῦντος, ὅσα ἐβούλετο, χρόνον ἕνα, μῆνας ια'. ἡμέρας κδ'. εἶτα ἀποπνιγέντος καὶ αὐτοῦ τοῦ πορφυρογεννήτου παρὰ τοῦ τυράννου, ἐβασίλευσε ἀναφα-
D νεὶς ὁ αὐτὸς Ανδρόνικος ἔτος ἕν. μῆνας ι'. ἡμέρας ι'. μετὰ ταῦτα ὑστέρως αὐτοῦ ὁ κύριος Ισαάκιος ὁ Αγγελος προσφυγὼν τῇ ἐκκλησίᾳ, κἀκεῖθεν ἀπελθὼν σὺν ᾧ συρφετώδη λαῷ, καὶ τοῖς φυλακίταις, καὶ τισι τῶν συγγενῶν καὶ φίλων αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ τῷ πατριάρχῃ κυρῷ Βασιλείῳ τῷ καματηρῷ, εἰς τὸ μέγα παλάτιον, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ καὶ τῆς βασιλείας δεξάμενος, τοῦ Ανδρονίκου φυγόντος. ἑάλω δὲ, ἀνέμων βιαίων ἀντιπνευσάντων αὐτῷ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ, ἤτοι μεγάλῃ θαλάσσῃ, καὶ ἔπαθεν ὅσα αὐτὸν ἴσως ἔδει παθεῖν. Χριστιανοὺς δὲ καὶ Ρωμαίους ταῦτα πράξαι, ἀνοίκειον ἦν. ὅμως ἐβασίλευσε ὁ κύριος Ισαάκιος ὁ Αγγελος ἔτη ἐννέα.

ἐπ'

ἐπ' αὐτοῦ ἔσχεν ἀρχὴν ἡ ἐν Ζαγορίᾳ Βλάχων καὶ Βουλγάρων κατὰ τῶν Χριστιανῶν Ρωμαίων ἐπανάστασις, καὶ ἐλεηλατίσθη πᾶσα ψυχὴ, καὶ ἠφανίσθη πᾶσα
165. σχεδὸν δυτικὴ χώρα, ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν οὖσα ἐπικρατείαν· ὀψὲ δέποτε ἐγερθέντες δῆθεν ἐκεῖνοι καὶ ὁρμήσαντες ἐκστρατεῦσαι κατ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ὀλίγα ἐπισυναγαγόντες στρατεύματα, ὅμως καὶ οὕτως μετὰ τῆς συνήθους νωθρείας ἢ δειλίας περιπατοῦντες, ἢ, ὅ, τι ἂν εἴποι τις, καὶ διὰ τῶν κατ' αἰγιαλῶν κατερχομένου κάστρων, καὶ ἀπελθόντες μέχρι τῶν κυψέλων, ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ κύριος Αλέξιος ὑποποιησάμενος τὸ στρατόπεδον καί τινας τῶν ὑπερεχόντων μετὰ τοῦ αὐτοῦ, ταῦτα αἰτιᾶσθαι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἅπερ αὐτὸς μετὰ τὸ ἐγκρατὴς γενέσθαι τῆς βασιλείας πολλαπλασίονα ἐνεδείξατο, ἀνηγορεύθη βασιλεὺς αὐτοκράτωρ, καὶ ἀμάχως ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς σκήνης καὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. ἐκείνου πρὸς κυνηγέσιον ἀπελθόντος. ὃ καὶ μαθὼν ἐκεῖνος φυγῇ ἐχρήσατο. ἁλοὺς δὲ παρὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, καὶ οὓς ἐν τάξει μεγάλων ἀνθρώπων εἶχε, καὶ πιστοτάτων ἀνθρώπων, ἀπετυφλώθη ἐν τῇ κλεισούρᾳ τῆς Μάκρης, καὶ ἐβασίλευσε ὁ κύριος Αλέξιος ἔτη ζ'. οὐαὶ δὲ τὴν Ρωμανίαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· αὐτοῦ γὰρ Σαρδαναπάλου διάγοντος, καὶ μηδ' ὅλως μήτε αὐτοῦ, μήτε
166. τῶν θεραπευτῶν αὐτοῦ οἵαν δή τινα στρατιωτικὴν ἢ ἀρχοντικὴν οἰκονομίαν ἐνησχολημένων, τὰ μὲν περιλειφθέντα κάστρα καὶ αἱ χῶραι τῆς δύσεως λεία Βλάχων γεγόνασι καὶ Κομάνων, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν παραλίων, καὶ τὰ πλείω δὲ ὑπὸ τὸν Ιωαννίτζην γεγόνασι καθ' ὁλόκληρον. τέλος δὲ καὶ αὐτὴν τὴν μονὴν περιλειφθεῖσαν εἰς βασιλείαν αὐτοῦ βασιλίδα τῶν πόλεων τοῖς Λατίνοις προέδοτο, αὐτὸς ἀνάνδρως καὶ ἀχρήστως φυγών. τοῦ γὰρ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ κυρίου Αλεξίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίου Ισαακίου φυγόντος ἐντεῦθεν, ἀπελθόντος εἰς Αλαμανίαν, εἰς τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Φίλιππον, τῶν μετὰ στόλου Λατινικοῦ βαρέως ἀπελθόντος, μετὰ τὸ ἐπισυναχθῆναι πανταχόθεν τοὺς στρατιώτας, καὶ σφαδάζειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐφαίνετο αὐτὸς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸν πρὸς τοὺς Λατίνους ὑπερθέμενος πόλεμον. τέλος νύκτωρ, ὡς ὠνητὸν ἀπέδρα ἀνδράποδον. εἰσῆλθε οὖν διὰ τῆς νυκτὸς ἐκεῖ εἰς τὸ ἐν Βλαχέρναις παλάτιον ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ κύριος Αλέξιος, καὶ ἀνηγορεύθη σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ κυρίῳ Ισαακίῳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη * μῆνας ε'. ὅτε δὲ ἑώρα ὁ χυδαῖος δῆμος, αὐθεντικῶς εἰσερχομένους ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ τοὺς Λατίνους καὶ μέγα κακὸν παθεῖν
167. ἐξ αὐτῶν ὑπόπτευσαν, ὁ καὶ ἐξ ἀποτελέσματος ἀληθὲς ἐφάνη. συνῆλθον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ μετὰ πολλὰς ὀχλήσεις καὶ ἀναστασίας, ἀνηγόρευσε βασιλέα τὸν σέβαστον κύριον Νικόλαον τὸν Καναβὸν, καὶ διήρκεσεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος κακοπαθῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκ-

A Eius tempore in Zagoria initium cœpit bellum Walachorum & Bulgarorum aduersus Christianos Romanos, quo omnis anima prædando abacta, & tota fere occidentalis regio, potestati Romanæ subiecta, deuastata est. Sed cum longo tandem post tempore Romani expergefacti expeditionem in eos pararent, & non mediocres coegissent exercitus, & nihilominus tamen cum solita pigritia & timiditate procederent,

. . . . . .

. . . . . .

frater Imperatoris Dominus Alexius, conciliato sibi fauore exercitus & quorundam eorum, qui ei præerant, fratrem suum earum rerum incusare cœpit, quas ipse, postquam imperio potitus est, multo amplius commisit, & Imperator salutatus, solium eius sine controuersia occupauit. Quo audito Imperator Isaacius, qui venatum iuerat, fugam tentauit, sed captus a familiaribus suis, quos præ cæteris magni æstimauerat, sibique fidissimos, excæcatus est in claustro Macræ, imperauitque Dominus Alexius annos 7. Væ autem Romaniæ in illis diebus; Imperatore enim Sardanapali instar viuente, & neque ipso neque ministris eius ad militarem disciplinam & gubernationem imperij intentis, multa ex reliquis castris & regionibus occidentalibus & maritimis in Walachorum & Comanorum potestatem deuenerunt: plurima vero integre a Ioannitze occupata sunt. Tandem quoque ipsa vrbium regina Constantinopolis, quæ sola in Imperatoris potestate supererat, turpi ipsius & inutili fuga Latinis prodita est. Cum enim nepos eius Dominus Alexius Domini Isaacij filius, qui in Alemaniam confugerat ad Philippum, sororis suæ maritum, collectis vndique militibus, cum magna Latinorum classe inde reuerteretur de Patria sibi erepta dimicaturus, primo quidem Imperator bellum aduersus Latinos de die in diem differre videbatur, demum vero per noctem quasi venale mancipium aufugit. Quare nepos eius Dominus Alexius noctu Palatium Blachernarum ingressus, & cum Patre suo Domino Isaacio Imperator salutatus est, imperauitque menses quinque. Plebs vero cum Latinos pro libito magnum Palatium intrare videret, &, quod postea euentus comprobauit, se magnum malum ab iis passuros esse coniectaret, in magnam Ecclesiam conuenit, & post multas turbas & tumultuationes Imperatorem salutauit Dominum Nicolaum Canabum, qui paucissimos dies ærumnose in Ec-

cleſia magna permanſit. His enim de rebus certiores facti, qui erant in Palatio, Dominum Alexium imperio abdicarunt, & eius loco Imperatorem creauerunt Dominum Alexium Ducam Murtzuphlum. Paulo itaque poſt populus ab Eccleſia in Palatium diſceſſit ad Dominum Alexium Ducam: cœptoque Canabo, imperauit Dominus Alexius Ducas menſes 2. Tunc Latini Conſtantinopolim, olim reginam vrbem, grauius & manifeſtius obſidere cœperunt, & breui cœptum ad finem perductum eſt, captoque Imperatore, vrbs domina in ſeruitutem redacta eſt, & omnigenis oppleta miſeriis; nam ſacra profanata ſunt, & ſanctæ Imagines conculcatæ, & Deo ſacrata templa in ſtabula equorum mutata, &, vt ſummatim omnia dicam, Derelicta eſt filia Sion vt vmbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerio, vacua omni bono, & referta omnigenis miſeriis.

Theodorus Laſcares, vir generoſus & potens, & cæteri poſt ipſum vſque ad primum Palæologum Dominum Michaelem, fugati a Latinis, Imperij ſedem poſuerunt in Aſia, e regione ſcilicet Conſtantinopoleos, imperauitque Theodorus Laſcares annos 19.

Poſt hunc imperauit Ioannes Ducas cognomento Batatzes, annos 33.

Dominus Theodorus Laſcares Secundus, filius eius Porphyrogenitus, imperauit annos tres cum dimidio.

Poſt hunc Imperio potitus eſt Michael primus Palæologorum, qui Latinos Conſtantinopoli expulit, eique priſtinum ſplendorem reſtituit, imperauitque annos 24. menſes 2. dies 20.

Andronicus filius eius, piiſſimus & animi incomparabilis, imperauit annos 45. menſes 6.

Michael filius eius, ſecundus iſtius nominis ex Palæologis, nomine & re ipſa Imperator, imperauit annos 13. dies 22.

Andronicus filius eius Porphyrogenitus, Gratiarum compendium, imperauit annos 31. menſes tres.

Manuel filius eius Porphyrogenitus, militum flos, & Imperatorum decus, imperauit annos 41.

Ioannes Cantacuzenus, qui, poſtquam factus fuit Monachus, nominari voluit Ioaſaph, imperauit annos 14.

Ioannes illius nominis ſecundus, Palæologorum ſextus, Porphyrogenitus, aſſumto habitu monachi dictus Ioaſaph, imperauit annos duos cum dimidio.

Manuel ſecundus eius nominis, filius Ioannis, Porphyrogenitus, imperauit annos 12. menſes 4. dies 25.

A κλησία ὀλιγας ἡμέρας. μαθόντες γὰρ ταῦτα οἱ ἐν τῷ παλατίῳ, τὸν μὲν κύριον Αλέξιον προέσθαι τῆς ἀρχῆς. τὸν δὲ Δούκαν κύριον Αλέξιον τὸν λεγόμενον Μουρτζουφλὸν αἰνιγμάτισαν, καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν ἀπερράγησαν ὁ πλῆθος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ παλάτιον πρὸς τὸν Δούκαν Αλέξιον· ὁ δὲ κανάβος ἐάλω. καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Δούκας κύριος Αλέξιος ἔτη ** μῆνας ϛ'. ἐκτότε οὖν αἰσχιμώτερον καὶ ἀναφανδὸν ἤρξαντο οἱ Λατῖνοι τῆς ποτὲ βασιλίδα πολιορκεῖν τῆς πόλεως, καὶ εἰς ἔργον τὸ πρόβουλθεν ἀφ' B βεβαίως ἐξωυέζη, καὶ ὁ βασιλεὺς ἠχμαλωτίσθη, καὶ δούλη γέγονεν ἡ κυρία, καὶ πάμπαν ὁ πολύολβος, καὶ ἐβεβηλώθησαν, οἴμοι, οἴμοι, τὰ ἅγια, αἱ ἁγίαι εἰκόνες κατεπατήθησαν ἱππασία γεγόνασιν οἱ θεῖοι ναοὶ, εἰπεῖν δ' ὀλίγου τὸ πᾶν, ἐξηκατελείφθη ἡ θυγατὴρ Σιὼν, ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν 168.
σικυηλάτῳ, ἔρημος πάντος ἀγαθοῦ, πλήρης πάντοίων κακῶν.

Θεόδωρος ὁ Λασκάρης, ἀνὴρ γενναῖος καὶ κραταιός. ἦσαν δὲ οἱ μετ' αὐτὸν μέχρι τοῦ πρώτου Παλαιολόγου κυρίου Μιχαὴλ, δίκην ἔχοντες τὰ βασίλεια ἐν τῇ Ασίᾳ τῇ ἀντίπεραν δηλαδὴ Κωνσταντινουπόλεως, φυγάδες ὄντες τοῖς Λατίνοις, ἔτη ιθ'.

Μετὰ τοῦτον ἐκράτησεν Ιωάννης ὁ Δούκας, ὁ λεγόμενος Βατάτζης, στρατὸς καὶ βρυαρόχαρ ἀναφανεὶς ἔτη λγ'.

Ο κύριος Θεόδωρος ὁ Λασκάρης ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη γ'. καὶ ἥμισυ.

Μετὰ τοῦτον ἐκράτησεν καὶ ἐβασίλευσεν ὁ κραταιὸς Μιχαὴλ ὁ πρῶτος τῶν Παλαιολόγων, ὃς ἐξέωσε τοὺς Λατίνους τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ ἀπέδωκεν αὐτῇ πάλιν τὸν οἰκεῖον αὐτῆς κόσμον ἔτη κδ'. μῆνας ϛ'. ἡμέρας κ'.

Ανδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ νοῒ ἀσύγκριτος, ἔτη με'. μῆνας ϛ'.

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ δεύτερος, ὁ λόγῳ καὶ πράξει βασιλεὺς ὄντως, ἔτη ιγ'. ἡμέρας κϛ'. D

Ανδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ἡ τῶν θείων στωμυλία, ἔτη λα'. μῆνας τρεῖς.

Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ὁ στρατηγικώτατος, καὶ τῶν αὐτοκρατόρων κλέος, ἔτη μα'.

Ιωάννης ὁ Καντακουζηνὸς, ὁ τῷ σχήματι μετο- 169.
νομασθεὶς Ιωασὰφ μοναχὸς ἔτη δεκατέσσαρα.

Ιωάννης τῶν παλαιολόγων ὁ δεύτερος ὁ ἕκτος, ὁ ἀφὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Ιωασὰφ μοναχὸς, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη ϛ'. καὶ ἥμισυ.

Μανουὴλ ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς Ιωάννου, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη ιϛ'. μῆνας δ'. ἡμέρας κε'.

Ιωάννης τρίτος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ συγχροτήσας τὴν σύνοδον ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ καὶ συγκλίνας κατ' ἀνάγκην τοῖς Λατίνοις, συμπαρόντων τῶν τε ἄλλων λογάδων, καὶ αὐτοῦ τοῦ κυροῦ Μάρκου τοῦ Ἐφήσιου, καὶ μητροπολίτου Ἐφέσου, ἔτη κγ'. μῆνας γ'. ἡμέρας ι'.

Κωνσταντῖνος τῶν Παλαιολόγων ὁ ὕστερος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ δικαιότατος, μόνος ὢν δεσπότης ἁπάσης τῆς Πελοποννήσου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἰωάννου, εἰς ὃ τῆς βασιλείας ὕψος ἀχθείς, ἔτη δ'. μῆνας ε'.

Ἐπὶ τούτου ἑάλω, οἶμαι, ἡ ἅλωσις τῆς αὐτῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν ἐν ἔτει ϛϡξα'. καὶ ἑάλω δορυάλωτος ἡ πρὶν βασιλὶς πασῶν τῶν πόλεων. ἧς καὶ ἀπεκτάνθη τότε πρὸ αὐτῶν ἐν τῇ γνωμένῃ χαλάστρᾳ, αὐτός τε καὶ πάντες οἱ λογάδες αὐτοῦ, καὶ ἐκόμισαν τὸν τῆς μαρτυρίας στέφανον, μὴ θελήσαντες παραδοῦναι τοῖς ἀνόμοις τὰ βασίλεια, μήτε μικρὸν θελήσας τὸν κίνδυνον ἀφυγεῖν, δυνατὸς ὤν.

Ioannes eius nominis tertius, filius Manuelis, Porphyrogenitus, qui Synodum conuocauit Florentiæ, & neceſſitate coactus ad Latinos inclinauit, vna præſentibus cum aliis viris delectis, tum vero etiam ipſo Domino Marco Metropolita Epheſino, imperauit annos 23. menſes 3. & dies 10.

Conſtantinus Palæologorum vltimus, frater Ioannis, Porphyrogenitus, iuſtiſſimus, ſolus totius Peloponneſi dominus fuit, & poſt mortem fratris Domini Ioannis, ad Imperij faſtigium euectus eſt, imperauitque annos 4. menſes 5.

Sub hoc Imperatore anno 6961. Conſtantinopolis ab impiis Agarenis expugnata eſt, &, quæ prius omnium vrbium regina fuerat, hoſtili manu capta eſt. Ipſe etiam Imperator cum omnibus fere proceribus inter illam vrbis deſolationem ab iis occiſus eſt, & martyrij coronam obtinuit, cum neque Palatium Imperatorium impiis illis prodere vellet, neque periculum effugere, quamuis poſſet.

FINIS.

ANONYMI

171. # COLLECTANEA,

DE ANTIQVITATIBVS Constantinopolitanis.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΧΡΟΝΙΚΑΙ.

ΔΕΟΝ γινώσκειν, ὅτι ὁ ἅγιος Μώκιος πρώτῳ μὲν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου παροικοδομήθη. Ἐλλιπῶν πλήθη ἐκεῖσε κατοικούντων πολλά. ἢ ναὸν εἰς τὸν Διὸς ἐκεῖσε, καὶ λιθῶν ἔκπωσε τὸν ναόν. πίπτει δὲ ὑπὸ Κωνσταντίνου ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ ὑπατείᾳ. ἐν ᾗ ταῖς ἡμέραις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐξοικίζονται οἱ Ἀρειανοὶ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ ἐλθόντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἠρέθησαν, καὶ προκαλοῦσι τῷ βασιλεῖ κατοικεῖν αὐτοὺς ἐκεῖ, ὃ καὶ γέγονεν. πρώτοι οὖν ἀνεγείρουσι τὸν αὐτὸν ναὸν οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ δοξάζεται πρὸ αὐτῶν ὁ ναὸς ἔτη ζ'. καὶ πίπτει, ὡς λόγος ἐπὶ λειτουργούντων αὐτῶν, ἐν τῷ ζ'. ἔτει, καθ' ὃν Ἀρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν πολλοί. ἐν ᾗ ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἀνεγείρεται ὁ αὐτὸς ναὸς, καὶ ἵσταται ἕως ἡμῶν ἐν δόλῳ. Μαρκελλῖνος ἀναγώστης φησὶν ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κόνωνος τοῦ Ἰσαύρου πίπτει ὁ ναός.

172. Ὁ ἅγιος Ἀγαθόνικος ὑπὸ Ἀναστασίου τὸ πρῶτον, καὶ Ἰουστινιανοῦ τὸ μεγάλου τὸ δεύτερον οἰκοδομήθη· ἐν ᾧ ἐπατριάρχαι ἐπισκόπησαν ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ζ'. ἐπὶ χρόνους ν'. ἐβασιλεῖς σεφηφόρεσιν ἐκεῖσε. διὰ λιθῶν αἰτίαν μετεποιήθη ὑπὸ θυμοῦ· οὐ γινώσκεται. τοῦτο δὲ παρέδωκαν οἱ πρὸ ἡμῶν, ὅτι καὶ παλαίτερον μέγιστον πλησίον τοῦ ναοῦ τούτου λιθῶν. ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πρώτου μετεποιήθη διολισθὲν, εἰς τὰ νῦν βασίλεια.

Τὰ τείχη τὰ πρὸς θάλασσαν ἀνακαινίζονται ἐπὶ Τιβερίου Ἀψιμάρου.

ἕως γὰρ αὐτοῦ ἠμελημένα ἦσαν πάνυ. τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν, ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβοῦς· καθ' ἣν καὶ ἐλιτάνευσαν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. ἐβόησαν. καὶ ὁ δῆμος τοῦ πρασίνου ἔκραξαν, Λέων Κωνσταντῖνος εἰς κράτος ἐνίκησεν.

Εν τῇ κατωγέᾳ πόρτῃ τῇ πληρεστάτῃ στοιχεῖον ἵστατο φειδαλίας τινὸς Ελληνίδος. ἀρθείσης δὲ τῆς στήλης, θαῦμα ἰδέσθαι μέγα, ὧν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺ σείεσθαι, ὥστε καὶ ὧν βασιλέα θαυμάσαι, καὶ λιτὴν ἀπελθεῖν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ οὕτως παῦσαι, σάβᾳ τοῦ ὁσίου δι' εὐχῶν τοῦτο ποιήσαντος.

Εν τῇ λεγομένῃ νεωλέᾳ ἵστατο γυναικεία στήλη, καὶ βωμὸς καρίδιον μικρόν. ἐν οἷς καὶ ἵπποι χρυσίῳ διαλαμπεῖς τέσσαρες ἐπὶ διφρελάτου θηλήνων καὶ Αρειανῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι, καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σκηνώματα. 173.

Τὸ δὲ πάνορμον κάστρον, ὑπὸ τοῦ πανόρμου Ελλήνος ἐκτίσθη, διπλότειχον, ὑπάρχων σιδήρου καὶ χαλκοῦ δίκην ἀναμεμιγμένον. ἐν δὲ τῇ πρὸς βορρᾶν πόρτῃ τοῦ αὐτοῦ κάστρου, ἵστατο στυράκιον ἠχμῶδι, καὶ στήλη γυναικεία δικέφαλος. ἔνθα καὶ θέαμα γέγονεν. ἐμπυρισμοῦ γάρ ποτε τὸ κάστρον κατειληφότος, καὶ πάσης τῆς πόλεως ἐδαφισθείσης, μετὰ καὶ τῶν τειχῶν, ἵστασθαι τὸ πυργίον ἐκεῖνο τῆς πόρτης, ἔνθα καὶ ἡ στήλη συνίστατο. ἀλλὰ πολλάκις καὶ τοῦ πυρὸς προσεγγίζοντος τῷ τόπῳ, ὡς ὑπό τινος διώκοντος αὐτὸ ὄπισθεν ὡς ὀργυιὰς ε'. ὑπεχώρει τῆς στήλης. αὕτη δὲ παρελήφθη ὑπὸ Χοσρόου τοῦ Περσῶν τυράννου, καὶ ἐστὶν εἰς Περσίδα λατρευομένη ἕως τοῦ νῦν. καθὼς ὁ παραδείσιος διοικητὴς, ἐκεῖσε κρατηθεὶς καὶ ἐκφυγὼν, δῆλα πεποίηκεν ἐν τῷ χρονικῷ Ιππολίτου, τὸ τρίτον δημοσιευόμενον, ζήτει ἱστορίαν ἐξαίσιον.

Τὸ δὲ καλούμενον Σμύρνιον, πλησίον τοῦ τετραδισίου ἐμβόλου, ἔχει ὑποκάτω τῆς γῆς, τὸ πρὸς βορρᾶν μέρος, ὀργυιὰς ι'. στήλας θ'. πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. εἰσὶν δὲ αἱ στῆλαι αἱ μὲν τρεῖς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστας, καὶ Ιλαρίωνος πραιποσίτου, καὶ τοῦ παιδὸς τοῦ τρίτου Κωνσταντίνου τοῦ ὁμωνύμου, ὃν Ηρόδοτος καὶ Ιππόλυτος χρονογράφοι λέγουσιν ἀποκεφαλισθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρός. ὃν καὶ λυπηθεὶς ὁ πατὴρ μετενόησε, καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ μ'. ἡμέρας, ὡς ὁ λόγος ἔχει, μὴ λουσάμενος τὸ σῶμα, μὴ ἀναψύξας ἐν κοίτῃ. ἐποίησε δὲ τὴν στήλην ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, βάψας αὐτὴν χρυσῷ πλείστῳ. τὴν δὲ κεφαλὴν μόνην ἐκ χρυσίου τελείου, γράφουσαν ἐν τῷ μετωπιδίῳ· ἠδικημένος υἱός μου· ταύτην στήλας, μετάνοιαν βαλὼν, ἐλιπάρει Θεῷ, ὑπὲρ ὧν ἐπλημμέλησεν. αἱ δὲ λοιπαὶ ε'. στῆλαι ὑπάρχουσιν Σεβήρου, Αρμάτου, Ξευξίππου, βηγλεντίου κτήσαντος καὶ Ελευθερίου, τοῦ εἰς τὸ Σενάτον τὸ παλάτιον κτίσαντος. οὗτοι πάντες ξίφει παρεδόθησαν, καὶ ὑπὸ ἀδικήσαντος στηλωθέντες, συγχώρησιν παρὰ τοῦ πλημμελήσαντος ἐδυσωποῦντο. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ οἰκεῖα τέκνα τοῦτο αὐτῷ ποιεῖν, καὶ ἐκ τούτων πολλοὶ ἕως οὐαλῆ τοῦ Αρειανοῦ. οἱ οὖν Αρειανοὶ μὴ φέροντες τὴν ἥτταν τὴν διὰ Κωνσταντίνου, ἐν τῷ εἰρημένῳ τε- 174.

τραδισίῳ ἐμβόλῳ, πλησίον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ταύτας κατέχωσαν.

Εν δὲ τῷ Σενάτῳ ἀπετέθησαν ἡνίοχοι ἐν Ζευξίπποις, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ ὀργανῷ. ἔνθα τῆς Αρτέμιδος καὶ τῆς Αφροδίτης ἵσταται στήλη, ἐν αἷς σκυτάλαις ἀπεκεφαλίσθη ὑπὸ τῶν Αρειανῶν Αρκάδιος ἀρχιδιάκονος
175. τῆς ἁγίας εἰρήνης. ἔνθα καὶ λέγουσι σείεσθαι τὰς στήλας ἕως ἡμερῶν τριῶν τοῦ θανάτου τούτου· αἱ δὲ καροῦχαι ἐν τῷ εἰλήματι κατεχώσθησαν, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως.

Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφαίνεται, ὅτι οἱ δώδεκα κόφινοι δέκα ἔτη ἐν τῷ νέῳ παλατίῳ τοῦ Σενάτου πεποιήκασιν. μετὰ δὲ ταῦτα τῷ εἰλήματι κατεχώσθησαν, Μητροφάνους ἐποῦ Κωνσταντινουπόλεως τοῦτο συμβουλεύσαντος τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ.

Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφέρεται εἰς τοὺς πολλοὺς, ὅτι Μητροφάνους, καὶ Αλεξάνδρου, καὶ Παύλου, αἱ εἰκόνες ἐν σανίσι γεγόνασιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἵσταντο ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τῆς μεγάλης στήλης, τῆς ἐν τῷ κίονι κατὰ τὴν ἀνατολήν. ἃς τινας εἰκόνας οἱ Αρειανοὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι τῷ πυρὶ παραδέδωκαν ἐν τῷ κορωνίῳ μιλίῳ, μετὰ καὶ τῆς Θεοθόκου ἀπεικονίσματος, καὶ αὐτοῦ τοῦ νηπιάσαντος σαρκὶ Ιησοῦ, καθὰ Αγκυριανὸς χρονογράφος ἐν τῇ δεκαλόγῳ αὐτοῦ ἀκριβέστερον παρὰ Αναστάσιον ἡμῖν παραδέδωκεν. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ αὐτὸς Αναστάσιος.

Εν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, τῇ νῦν ὀνομαζομένῃ ἁγία Σοφία, στῆλαι ἀφῃρέθησαν υκζ. αἱ πλεῖαι μὲν Ελλήνων ὑπάρχουσαι. αἵ τινες ἐκ τῶν πολ-
176. λῶν ὑπῆρχον, τοῦτε Ζεῦ καὶ τοῦ Διὸς, καὶ Κάκου τοῦ πατρυοῦ Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ Σελήνη ἡ Αφροδίτης, καὶ ὁ ἀρκτοῦρος ἀστὴρ, παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασανιζόμενος. καὶ ὁ νομάτιος πῶλος καὶ ἡ ἐριδία τῆς Αθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τοῦ Ηρωνα φιλόσοφου μαντεύουσα. ἐκ δὲ τῶν Χριστιανῶν οὐκ ὀλίγαι μὲν ὡσεὶ ὀγδοήκοντα, καὶ δέον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγας μνημονεῦσαι, Κωνσταντίνου, Κωνσταντίου, Κώνσταντος, Γαληνοῦ Κυαίστορος, Λικινίου Αὐγούστου, Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου καὶ Αρκαδίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ Σεραπίωνος ὑπατικοῦ, καὶ Ελένης μητέρος Κωνσταντίνου τρεῖς, ἡ μὲν μία πορφυρὰ διὰ μαρμάρων. ἡ δὲ ἑτέρα διὰ ψηφίδων ἀργυρῶν ἐν χαλκῷ κίονι. καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντώδης, Κύπρου ῥήτορος προσενέγκαντος. ἃς τινας Ιουλιανὸς μερίσας τῇ πόλει, τοῦ ναὸν τοῦ μέγιστον ἀνεγείρει μετὰ πίστεως καὶ πόνου. οἱ δὲ πεπειραμένοι τῶν προειρημένων, περιερχόμενοι τὴν πόλιν, καὶ ζητοῦντες εὑρίσκουσιν οὐκ ὀλίγας.

Μαναναῆ στρατηγοῦ νικήσαντος Σκύθας κατὰ κράτος στήλη ἠξιώθη τιμηθῆναι ἐν τῷ καλουμένῳ Ωρίῳ, ὅ τινες καλοῦσι μόδιον. τὸ δὲ μόδιον δέον ἐστὶ μὴ παραδραμεῖν ἡμᾶς, ὅτι ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ ἐτυπώθη. τότε γὰρ καὶ ἀρχιμόδιον παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰκούντων. ἀνηρευνήθη δὲ καὶ δύο τοῦτο τοῦ ἀργύρου τυπώσαντες ἀργυρόν. ἀπαρχῆς ἐτυπώθη τὸ νόμισμα,
177. τοῦτο δὲ καὶ Θεοδώρητος διαφατεύει τρανώτατα. αἱ δὲ χαλκαὶ χεῖραι

ἔκτοτε ὑπεράνω ἐτυπώθησαν. τοῦ γὰρ βασιλέως τοῦτο τὸ κουμούλιον μόδιον νομοθετήσαντος, μὴ αὐτερεῖν δὲ τοῖς ναυτιοῦσι προστάξαντος. καὶ τὰ σιτηρέσια εἰς ἐξαμφοτέρων τῶν ναυτῶν τῷ βασιλεῖ * * * σητον ἀπεμπόλουν ἐν τοῖς ἐκεῖσε δίκην ἄδικον καταγγείλαντος, ἐν τῷ κατωγαίῳ μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν. ὅθεν καὶ ἐτυπώθησαν αἱ χεῖραι τοῖς λαμβάνοισι καὶ τοῖς δίδοισιν, ἀμφοτέρους ἐκ τῶν προστεταγμένων μὴ ἀγανακτεῖν. ὅθεν καὶ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως στήλη, ἔξαμον ἐν δεξιᾷ χειρὶ κατέχουσα ἁρπαγῆναι εἰσπάκτον, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν εἶναι ἀργυρὰν μικρὰν ὑπὸ τοῦ κυρίου προτίκτορος ἐπὶ Ιουστινιανοῦ.

Μενάνδρου μάνταιως κριτῶν ἧκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰκὼν, ἣν ἔστησεν ἐπὶ τοῦ ἀρτοτυριανὸν οἶκον εἰς θέαν, διὰ τὸ εἶναι τὴν στήλην εἰς μῆκος πηχῶν ιε΄. πλάτος δὲ ἣν τινα χυτὴν μὴ ὑπάρχουσαν, ἀλλ' ἐλατὴν, Μαρκιανὸς εἰς ὀβόλους ἐλάσας τοῖς δημοσίοις προσέθηκεν. Αρδαβούριος στρατηγὸς ἐπὶ Λέοντος τοῦ πάνυ, ἐν τοῖς Θρᾳκώοις μέρεσιν, Ηρωδιανοῦ στήλην εὑρὼν ἐπικυ * * * πάνυ καὶ παχείαν, θυμωθεὶς ὤλεσεν. ἣν τινα ὠλέσας, χρυσίον λιτρῶν ρ λ γ΄. τάλαντα εὗρεν. ἃ μετὰ προθυμίας τῷ βασιλεῖ κατεμήνυσεν. ὁ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἐσφάττετο, καὶ ὀδυνόμενος ἔλεγεν. οὐδεὶς μόλιβδον χρυσῷ καταμίξας ἐπὶ ζημίας ἠνδρίζετο, οἷα παρὰ τῷ κυρτῷ τούτῳ βασιλεῖ εἰς ἐμὲ συμβέβηκεν. ἔνθεν καὶ οἱ διερχόμενοι, τῷ τόπῳ, καὶ μάλιστα φιλόσοφοι, οὐ τοῖς προτέροις κακοῖς τῷ θανάτῳ Αρδαβούριον ἔβαλλον, ἀλλ' εἵνεκεν στήλης Ηρωδιανοῦ καταλύσεως. ὅτε καὶ Ασπαρ σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἐδέξατο. Ασπαρος δὲ στήλη ἐν τοῖς ταύρου σώζεται ἕως τῆς δεῦρο κατοχυᾶ ἐν ἵππῳ * * * γαννύῳ δεξιολαβεῖ, καθῶς ὁρᾶται. 178.

Εν δὲ τῷ φόρῳ, τῷ δευτέρῳ τῆς ἀνατολῆς μέρει, ἐδέξαντο στήλας πορφυρὰς διὰ μαρμάρων ιβ΄. καὶ σηρινὰς ιβ΄. ἃς τινὲς σηρινὰς, οἱ πολλοὶ ἵπποις καλοῦσι χρυσεμβάφοις. ἐπὶ δὲ ἡμῶν ἑπτὰ μόνοι καθορῶνται. τὰς δὲ τρεῖς ἐξ αὐτῶν ὁ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μετέθηκε μέρεσιν. αἱ δὲ δ΄. σώζονται ὡς τῆς δεῦρο.

Δέον γινώσκειν, ὅτι ὁ στρατηγὸς ὁ μεσοσυλλαβῶν ἀναγινωσκόμενος· ἅγιος, παρὰ τοῦ προστατοῦντος τῷ φόρῳ ἀνηγορεύθη. ἔνθεν καὶ ταχυδρόμων δύο, καὶ αὐτοῦ Κωνσταντίνου καὶ Ελένης ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων σώζονται στήλαι. τὸ δὲ προσέρχεσθαι πρὸς βορρᾶν καὶ ἀπέρχεσθαι πρὸς ἀνατολὴν, στρατηγὸς ἀργυρέμπλαστος ἐν τοῖς ἀκροτηριακοῖς στρογγύλοις μήλοις, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἀνηγορεύθη, ὡς ἐθεάσατο. ἔνθεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι.

Εν αὐτῷ τῷ φόρῳ, καὶ ἐλέφαντος στήλη φοβερὰ ἵστατο, ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι, πλησίον τῆς μεγάλης στήλης, ὃ καὶ παράδοξον ἐδείκνυτο θέαμα. Σεισμοῦ γὰρ γενομένου ποτὲ, καὶ αὐτὸς πεπτωκὼς, ἀπώλεσεν ἕνα τὸν ὄπισθεν πόδα. οἱ δὲ τοῦ ἐπάρχου βοήσαντες ταξεῶται, (ἔθος γὰρ τὰ τοῦ φόρου παρ' αὐτοῖς φυλάττεσθαι) συνδραμόντες ἐγεῖραι, εὗρον ἐν τῷ αὐτῷ ἐλέφαντι ἀν- 179.

θρώπου

θεφπου ὡσεῖ, ἀμφότερα ὅλου τῦ σώματος, καὶ πυξίῳ μικρὸν, οὗ ἐν τῇ κεφαλῇ ἔγλαφεν. Αφροδίτης παρθένου ἱέρεα & οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι. ὅπερ ὁ ἔπαρχος τῷ δημοσίῳ θεσπέπεμεν εἰς νομία τοῖς θεοπαιδεύτοις.

Εν δὲ τῷ λεγομένῳ ἰλίῳ, Θεοδοσίου στήλη ἴσαν ἐφίππου χαλκοῦ, ἣν ἀνεγείρας πολλὰ στρατεύσια τῇ πόλει θεσπέπεμεν.

Αἱ δὲ ἐν τῷ θεσπατῳ ἔφιπποι στῆλαι, γνώ & Γρατιανοῦ ἅπαν, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Βαλεντινιανοῦ· ἐξ αὐτῦ καὶ κωφοῦ Φερμιλλιανοῦ θεὸς γέλωτα γέγονεν, ὃ καὶ σώζεται ἕως τῆς σήμερον.

Τὸν δὲ Ξηρόλοφον θεφίλιον θεαμάζινες ἐκάλεσαν· ἐν αὐτῷ γὰρ κοχλίδια ιϐ'. ἢ Αρτέμις σωθεῖσα στήλη, καὶ Σθήρου τῦ κτίσαντος καὶ θεαμάτων ζητοῦσι. ἔνθα καὶ θυσίαι πολλαὶ θεὸς τῦ αὐτῦ Σθήρου γεγόνασιν. ἔνθα καὶ χρησμοὶ πολλοὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ γεγόνασι. καὶ ὃν ἡ κόρη θεοπέν & ἐτύθη, καὶ ἀστρονομικὴ θέσις εἰς λς'. χρόνους διήρκεσε.

Τὸ δὲ ἑξακιόνιον τὸ λεγόμενον, ἔχει ποτὲ πῶλα, καὶ κυῶα, ἃ νῦν οὐ παμμεγέθη, τὰ τεῖα ὑπὸ ἑνὸς σιδήρου, καὶ πολλὰ ἕτερα θεάματα ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐσώζοντο. ταῦτα Μαρκιανὸς παρέσυλε, & ἐν τοῖς τῦ ἁγίου Μάμαντος μέρεσι θεσπέπεμε. καὶ λοιπὸν δὲ ἰῶ εἰς μέγεθος, ἐν ᾧ & πολλοὶ ἐκινδύνευον διὰ τὸ λέγειν, μὴ δέξασθαι χρησμόν.

Εν δὲ τῷ ἁγίῳ Μάμαντι ποτὲ ἴσαν γέφυρα φοβερὰ, θεὶ δώδεκα λόφοις καὶ μαρμάραις ἔχουσα. ποταμὸς γὰρ κατήρχετο ἐκεῖσε παμμεγέθης, καὶ μάλιστα, ὡς ἔλεγον, τῷ Φεβρουαρίῳ μηνί. ἔνθα καὶ δράκων ἴσαν χαλκοῦς παμμεγέθης, διὰ τὸ λέγειν ἰωνὰς, δράκοντα κατοικεῖν ἐν τῷ γεφυρίῳ ἐκείνῳ. ἐν αὐτῷ οὖν πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν, καὶ θεοβάτων, ἢ ὀρνέων πλῆθη πολλὰ, & βοῶν. Βασιλικὸς γὰρ ἦς, ἐφαθεὶς τὸν τόπον, ὃς εἰς τὸν ἀπὸ Νουμερίου Καίσαρος ὑπῆρχε, κτίσας κατῴκησεν ἐν αὐτῷ. ἔνθα καὶ ναὸν παμμεγέθη τῦ Διὸς ἤγειρεν. ταῦτα ἢ Ζεύων ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας καιρῷ παρέλυσε.

Εν τῷ φόρῳ κάτωθεν τῆς μεγάλης πύλης ὑπαρχοῦσι ταυροὶ εἰς πλῆθος, τὸ σημεῖον τῦ στρατηγοῦ τῦ μεγάλου φέροντες. ἔνθα & τῶν διωλισῶν, τῶν συσταθέντων τῷ χρυσῷ αὐτῷ τῷ τόπῳ κεχωσμένοι εἰσὶν, ἕως τῆς σήμερον. ἀλλὰ καὶ Βίαν ὑελοῦν μύρου, ἐν ᾧ ὁ Χριστὸς ἠλείφατο, καὶ πολλὰ ἕτερα εἰς πλῆθος σημειοφορικὰ ὑποκάτω τῦ φόρου ὑπαρχοῦσιν, θεὸ Κωνσταντίνου τῦ μεγάλου, καὶ θεὸ Θεοδοσίου τῦ μεγάλου ἀσφαλισθέντα, ἃ ἵνα κατ' ὄνομα εἰς μῆκος τῦ μνημονεῦσαι ἐξαγόμεθα.

181. Γολλὰ ἐν τῷ στρατηλάτῃ τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνος ὁ μέγας ἠρέσκετο, ὅθεν καὶ νουμία ἑλληνικὰ εἰς χάος πλῆθος παρέδωκεν. ὡς δὲ ἐγράφως μὲν τῦτο οὐχ εὕρομεν, θεὸ δὲ ἀνδρῶν τῶν ἐν πείρᾳ τῆς γραφῆς τυγχανόντων ἠκούσαμεν, ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ στρατηλάτῃ καὶ χρυσοῦς εἰς πλῆθος κατεχώθη εἰς χάος πολύ. καὶ ἐκπίσασα ἀκούσας, ὅτι & ἡμεῖς & οἱ πατέρες ἡμῶν ἐξέδωκαν ἡμῖν τὰ πλείω ἀγράφως καὶ οὐκ ἐγράφως, ὡς ἴσασιν οἱ φιλομαθεῖς. ἐν

δὲ τῷ μικρῷ στρατηγίῳ μόλιβδος πολὺς χρηματίζει. ἢ αὐτὸς ὁ μόλιβδος, ἢ μολίβδου διάθεσις ἔγγραφος, ἀλλὰ καὶ χρυσίου καὶ ἀργυρίου διὰ μαρμάρων γραφῶν ποιήσις. τοῦτο δὲ ἐκ στίχων πινακιδίων μαρμαρικῶν, ἢ ἀναγνῶτες, ἢ παρὰ τῶν ἀναγνωσάντων ἐρευνήσαντες, ταῦτα γεγραφήκαμεν.

Εν δὲ τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ὄρυγμα εὑρέθη μέγα, ὅτε ἐκαθαίρετο, καὶ ὠστᾶ ἀνθρώπων γιγάντων εἰς πλῆθος. ἅ τινα θεασάμενος ὁ βασιλεὺς ὁ Αναστάσιος, καὶ ἐκπλαγεὶς, ἐν τῇ φώσσα κατέθετο εἰς θαῦμα ἐξαίσιον.

Εν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Προκοπίου, τοῦ ἐν τῇ χελώνῃ, στήλη ἵστατο εὐνούχου τινὸς, ἢ ἐν τῷ στήθει ἔγραφεν, ὁ μετατιθεὶς θεαμάτια τῷ βρόχῳ παραδοθήτῳ. ἦν δὲ ἡ στήλη Πλάτωνος κουβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις βασιλέως Βασιλίσκου πυρίκαυστος γέγονε. τῶν δὲ γονέων αὐτοῦ αἰτησάντων τῷ βασιλεῖ, στηλωθῆναι τὸν εὐνοῦχον Πλάτωνα, εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀντεροῦσι βασιλεῖ, οὐκ ἐκώλυσεν. ἐν δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὸν τοῦ μάρτυρος ναὸν, 182.
μετεθέτη εἰς τὸ ἱπποδρόμιον. οἱ δὲ οἶκοι τοῦ αὐτοῦ εὐνούχου σώζονται ἐν τῇ χελώνῃ ἕως τῆς σήμερον.

ΕΚ ΤΩΝ ΗΜΕΡΙΟΥ ΧΑΡΤΟΥΛΑΡΙΟΥ

φράσις τῶν παρὰ Θεοδώρου, ὅτε παραγέγονεν ἐν τῷ κυνηγίῳ θέας χάριν. πολλὰ γὰρ ἡμῖν ἐμελέθη περὶ τοῦ ἐρευνῆσαι ἀκριβῶς, περὶ ὧν παρεκάλεσας, καὶ φανερῶσαι τῆς ἀρετῆς ὦ φιλόκαλε.

ΑΠΕΛΘΟΝΤΩΝ ἡμῶν ποτε ἐν τῷ κυνηγίῳ, σὺν Ημερίῳ τῷ προλεχθέντι ἐνδόξῳ χαρτουλαρίῳ, τὰς ἐκεῖσε ἱστορῆσαι εἰκόνας, ἐν οἷς εὑρομεν μίαν στήλην μικρὰν τῷ μήκει καὶ πλατείαν καὶ παχείαν πάνυ. ἐμοῦ δὲ θαυμάζοντος, καὶ μὴ ἱστοροῦντος, φησὶν ὁ Ημέριος. θαύμαζε, ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστίν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Μαξιμιανὸς ὁ κτίσας, καὶ Αριστείδης ὁ καταμετρήσας, παρευθὺ πεσεῖν τὴν στήλην ἐκ τῶν ἐκεῖσε ὕψους τοσούτου ὑπαρχόντος, καὶ δοῦναι τῷ Ημερίῳ, καὶ παρ' αὐτὰ θανατῶσαι· ἐμοῦ δὲ φοβηθέντος, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἕτερον ἐκεῖ, ἢ μόνους τοὺς τοὺς ἡμιόνους ἡμῶν κατέχοντας, καὶ αὐτοὺς ἔξω τῶν ἀναβαθμῶν ὑπαρχόντας δειλιάσας μὴ κινδυνεύσω, σύρας τῷ δεξιῷ ποδὶ, ἔνθα τοὺς καταδίκους ῥίπτειν ἐπεχείρουν. δειλιάσας δὲ τὸ ἄχθος, ἀφήσας ἐν τῷ στόματι τῶν ἄχθους ἀνεχώρησα, πρόσφυγος γενόμενος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ καταγέλων τὸ πραχθὲν ἐν ἀληθείᾳ οὐκ ἐπιστευόμην ἕως εἰς ὅρκου βεβαίωσιν ἐλθεῖν με. διὰ τό ποτε καὶ τοῦτο μόνον τηρῆσαι με τὸ κατόρθωμα. οἱ οὖν οἰκεῖοι τῶν τελευτή- 183.
σαντος, καὶ οἱ τῶν βασιλέως φίλοι, σὺν ἐμοὶ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ πρὸ τῶν τὸ πτῶμα τῶν ἀνδρὸς προσεγγίσαι, τὸ πτῶμα τῆς στήλης ἠτένιζον θαυμάζοντες. Ιωάννης δέ τις φιλόσοφος φησὶν, ὅτι μὰ, τὴν θείαν πρόνοιαν, οὕτως εὑρίσκω ἐν τοῖς Δημοσθένους συγγράμμασιν, ὑπὸ τούτου τῶν ζωδίου ἀποκτανθῆναι ἔνδοξον ἄνδρα. ὃς καὶ παρευθὺ τῷ βασιλεῖ Φιλιππικῷ πληροφορήσας κηλεύεται καταχῶσαι

τῷ αὐτῷ ζωδίῳ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὃ καὶ γέγονεν διὰ τὸ μὴ δέχεσθαι καταλύσεως. ταῦτα φιλόκαλε μετὰ ἀληθείας ἐρευνῶν, εὔχου μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. καὶ ταῖς ἀρχαίαις στήλαις, καὶ μάλιστα τὰς Ελληνικαῖς πρόσεχε θεωρῶν.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΥ ΕΤΙ συντομία γυναικῶν.

ΒΕΡΗΝΗΣ γυναικὸς Λέοντος τοῦ μεγάλου, πλησίον τοῦ ἁγίου Αγαθονίκου ἄνωθεν τοῦ βάθρων ἐν κίονι χαλκῇ. ἔτι τῆς αὐτῆς ἐν τῷ ἀνεμοδουρίῳ πρὸς νότον, πλησίον τῆς ἁγίας Βαρβάρας. ἀλλ' ἡ μὲν πρότη ἐν τῷ ἁγίῳ Αγαθονίκῳ ἔτη τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ζῶντος ἔστη· ἡ δὲ ἄνωθεν τῆς ἁγίας Βαρβάρας, μετὰ τὴν τελευτὴν Λέοντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ φυγὴν Ζήνωνος τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς,
184. ὅτε βασιλίσκον ἔστεψε τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, κράζοντος τοῦ Πρασίνου μέρους. Βερήνας ὀρθοδόξου Ελένης πολλὰ τὰ ἔτη. ἦν γὰρ ὀρθόδοξος πάνυ.

Εὐφημίας Ιουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς, ἐν τοῖς Ολυβρίου πλησίον τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ἥτις ἐκκλησία ὑπ' αὐτῆς ἐκτίσθη, στήλη ἐν ἀναβάσει μικρᾷ πάνυ χρυσέμβαφος ὑπάρχουσα.

Εὐδοξίας γυναικὸς Αρκαδίου μεγάλη πάνυ, καὶ Πουλχερίας θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ ἑτέρων δύο θυγατέρων αὐτῆς ἀμφοτέρων ἀργυραῖ. ἔτι τῆς αὐτῆς Εὐδοξίας ἐν κίονι χαλκῇ, καὶ ἑτέρα ἐν τοῖς αὐγουστείοις, δι' ἣν ὁ Χρυσόστομος ἐσκευάσθη.

Αρκαδίας γυναικὸς Ζήνωνος τῆς δευτέρας, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῶν βάθρων τῶν λεγομένων τόπων, ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου ἀρχιστρατήγου. ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ Βασιλίσκου, καὶ σέκρητον τὸν τόπον πεποίηκεν. ἔτι τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Αράδνης, μετὰ καὶ αὐτοῦ Ζήνωνος ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ.

Εν αὐτῇ τῇ χαλκῇ πλησίον ἄνωθεν Πουλχερίας τῆς ἀοιδήμου, ὡς ἐν τῷ περιπάτῳ ἐν τῷ παλατίῳ ἐμπρὸς ὑπάρχοντι, ἄνωθεν τῆς χαλκῆς ἐν τῷ μιλίῳ τῷ πρὸς ἀνατολὴν, Κωνσταντίνου καὶ Ελένης, ἄνωθεν τῆς καμάρας· ἔνθα καὶ σταυρὸς * * μέσον τοῦ σταυροῦ τῆς πόλεως.

Εν τῷ αὐτῷ μιλίῳ Σοφίας τῆς γυναικὸς Ιουστίνου τὸν μετὰ τὸν μέγιστον Ιουστινιανὸν, καὶ Αραβίας θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ Ελένης ἀνεψίας Σοφίας εὐμορφοτάτης πάνυ κεκρυσομένη. Αρκαδίου καὶ Θεοδοσίου υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τοῖς πλησίον Θεοδοσίου στήλη τοῦ πατρὸς, ἀμφότεραι ἐφ' ἵπποις ὅτε καὶ σιτηρέσια ἐδό-
185. θη πολλὰ, ἐξαιρέτως δὲ τῷ Πρασίνων μέρει, κράζοντος τοῦ δήμου· ὁ γόνος Θεοδοσίου Κωνσταντίνου ἐνίκησεν.

Εν τῷ παλατίῳ τῷ τριβουναλίῳ Εὐδοκίας γυναικὸς Θεοδοσίου, τοῦ ἔργονος Θεοδοσίου, Μαρκιανοῦ τε, καὶ Κωνσταντίνου. ἔνθα καὶ ὀρχήσεις πλεῖσται ἕως Ηρακλείου, τοῦτε Πρασίνου καὶ Βενέτου μέρους γεγόνασιν.

ΠΕΡΙ ΘΕΑΜΑΤΩΝ.

ΘΕΑΜΑ Α'.

ΤΟ ἐν τῇ βασιλικῇ σειρᾷ τῆς χρυσορόφου ἀνδροΐκελον ἄγαλμα ὑπάρχον, (ἔνθα τὸ ἔξαμον Ηρακλείου τοῦ βασιλέως κατεσκευάσθη) τὸ γονυκλειναῖς, Ιουστινιανοῦ ἐστὶ μετὰ τὸ δεύτερον τοῦ τὴν Κωνσταντινουπόλιν τυραννήσαντος, καὶ πλησίον αὐτοῦ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἀδελφῆς ἡ Βουζήρου Γλιαβαρόου. μετὰ τὴν ἧτταν Τιβερίου υἱοῦ Αψιμάρου. ὅτε καὶ Φιλιππικὸς ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῆς χρυσορόφου βασιλικῆς ἀποδοκιμάσθη, Τερβελὴ τοῦ Βουλγαρίας ἐκεῖσε πολλάκις καθήσαντος· καὶ Γλιαβαρόου Χάσαρι. πάκτα οὖν οὐκ ὀλίγα ἐκεῖσε ἐδόθησαν, ἔνθα αὐτοῦ τοῦ τυράννου καὶ τῆς γυναικὸς τὰ ἀγάλματα. ἐν οἷς ἐλέφας ἵσταται παμμεγέθης, ὡς οἱ θηριοδέκται ἡμῖν ἐβεβαίωσαν, μὴ γενέσθαι ἐπάνω αὐτοῦ τὸ μέγεθος τῶν ἐλεφάντων. τῶν δὲ μεγάλων ἕως οὕτως. οὗτος ὁ ἐλέφας ὑπὸ Σεβήρου τοῦ Κάρου Ελλήνως ἐτυπώθη θεάματι κατὰ τὴν παράδοσιν. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ χρυσορόφῳ βασιλικῇ ὧν ἐλέφαντα παραμένειν εἰς θέαμα ἐξαίσιον. ὅρον γὰρ εἶναι πρώτου μέρους τῶν ἀναβαθμῶν τῶν οβ'. ἔλεγον, ἔνθα καὶ σχολῇ φυλαττόντων πολλῇ. ἐν αὐτῷ δὲ φασὶ τῷ ἐλέφαντι παραμένειν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ καρκινήλῳ ἀργυροκόπῳ ἐν πλατῦς ζύγοις, ὥστε διατρέφοντι τῷ ἐλέφαντι φασὶν ἀπειλὴν ὅτι κατεπορθήτω τούτου τὸ οἴκημα. καὶ πολλάκις διαβεβαιωσαμένου θάνατον τῷ θηριοτρόφῳ, εἰ μὴ τοῦτο κρατήσει. αὐτὸς δὲ διὰ τὰς βαγύλας ἐλεοφόρους κρατῆσαι οὐκ ἐνεδίδου. ὃν καὶ φονεύσας ὁ αὐτὸς ζυγοπλάστης, τῷ ἐλέφαντι εἰς βρῶσιν προέθηκεν. τοῦ δὲ θηρίου ἀπιθάσσου ὄντος, καὶ αὐτὸν ἐξανήλωσεν. ὁ καὶ Σεβῆρος ἀκούσας, θυσίας τῷ θηρίῳ οὐκ ὀλίγας προσήνεγκεν. ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ τόπῳ παρευθὺ καὶ ἀπετυπώθησαν. ἔνθα καὶ Ηρακλὴς ἐλατρεύθη, πάμπολας θυσίας δεξάμενος καὶ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη εἰς θέαμα τι μέγιστον. τὸ δὲ πρότερον ἀπὸ Ρώμης ἐπὶ Ιουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον εἰσήχθη, μετὰ καροῦχας καὶ νηὸς καὶ στηλῶν δώδεκα. ταύτη φησὶν ἡ ἱστορία τοῦ θεάματος Σευήρου ἡ ξένη γέγονεν ἐπὶ αὐθίμου ὑπάτου. οὗ τινος τὰ ἀνθημίου κατὰ τὴν κέλευσιν Νουζαμήτου ὑπάρχου τοῦ ἀπὸ Περσῶν ἀντιπάκτων ἐχρηματίσθησαν ἐν ταῖς ἡμέραις Βύζου καὶ ἄντιον καὶ ἕως τῆς σήμερον τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἐν πείρᾳ προτέθηνται θέαμα.

186.

187.

ΘΕΑΜΑ Β'.

Τῶν ἐν τῷ ὡρέῳ μιλίῳ ἡλίου.

ΕΝ τῷ ὡραίῳ μιλίῳ ἡλίου Διὸς ἅρμα ἐν τετράσιν ἵπποις πυρίνοις ἱπτάμενον παρὰ δύο στηλῶν ἐκ παλαιῶν χρόνων ὑπάρχων. ἔνθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας εὐφημίσθη μετὰ τῶν ἐκεῖσε ἀζώτιον καὶ Βύζαν καὶ αὐτὴν, κράζοντος τοῦ Βενέτου μέρους. εἷλες παλίνυρσον καὶ ἱμασθιλήν. ὡς δὲ δισιβήσας μένε ἐν σταδίῳ. τοῦ δὲ πρασίνου μέρους λέγοντος, οὐ χρήζομέν σε λαβὲ, οἱ θεοὶ ἀνώτεροι αὐτοῦ εἷλεν. τοῦ δὲ ἡλίου ἅρματος κατενεχθέντος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, δορυφορούμενον εἰσίει στηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου κατασκευασθὲν, ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως, ἐν βραβείοις πλείστοις εἰς τὸ στάμα εἰσίει, καὶ ἔλαβεν ἄθλα παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ στεφανωθὲν ἐξίει. καὶ ἐτίθετο ἐν τῷ Σηνάτῳ ἕως τῶν γενεθλίων τῆς πόλεως. ὑπὸ δὲ Ιουλιανοῦ, διὰ τὸν χαραχθέντα σταυρὸν, ἐν αὐτῷ βοθύνῳ, ὅπου τὰ πλεῖστα θεάματα, καὶ αὐτῷ παρεδόθη. τοῖς δὲ πίναξιν ἐάν τις ἐρευνήσει ἀκριβῶς τοῦ φόρου ἐπὶ πλεῖον θαυμάσοι.

ΘΕΑΜΑ Γ'.

Τῶν ἐν τῷ φόρῳ.

ΒΑΛΜΑΣΑ κεντυρίων φίλος εἰδώλων πάνυ κατέαξε τὸ εἴλημα τοῦ πύρου ὡρολογίου θέας χάριν, ὡς ἔλεγεν. ὡς δὲ ἐν τῷ δοκεῖν μᾶλλον ἕως τοῦ κλέμματος καὶ τοῦτο ποιήσαντος ἔκλεψε τὸ Παλάδης εἴδωλον ἀργυ-
188. ροῦν, καὶ τὰ βαλάντια Ασκληπιοδώρου εὑρέθησαν τῶν τριῶν λιτρῶν. καὶ ἡ κορωνὶς Κλεοπάτρας κατασκευασθεῖσα σμαραγδινὸς πάνυ ἀλάβαστρος. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τῷ αὐτῷ κεντυρίωνι Βαλμασὰ ἐπετίμησεν ἄξιον θανάτου. τοῦ δὲ ἀναισχυντοῦντος, καὶ θεοὺς ἐπικαλουμένου, ἀπετμήθη εἰς ἓν τῶν σκαλίων τοῦ αὐτοῦ φόρου. ἔνθα τὰ ἄριστα τὰ πρῶτα ὑπῆρχεν. τὸ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ καμάρᾳ γεγονὸς ἄθεσμον οὐ σιωπήσωμεν. τὸ τοῦ μυχοῦ Μαξεντίου εἴδωλον ἐκεῖσε προσεκυῦτο λατρευόμενον, καὶ τοῖς πολλοῖς εἰδωλολάτραις ἀγνοούμενον, θεὸς ἱππόσυνος ἐλατρεύετο. διὸ Κωνσταντῖνος αὐτὸ μὲν κατέβαλε. τοὺς δὲ τοῦτο τολμήσαντας ξίφει ἀπεκεφάλισεν. ἔνθα καὶ Αρειος μετὰ ταῦτα τὸν μορὸν θάνατον ὑπέστη, χείρωνα Ελλήνων βλασφημῆσαι ἀποτολμήσας ὁ δείλαιος μετὰ λιτῆς καὶ τιμῆς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως βασιλικῇ χειρὶ καθαρπᾶσαι βουλόμενος. ἀλλ' οὐκ Αλέξανδρος, ὁ πολὺς ἐν θεογνωσίᾳ τοῦτο παρεσ * * * ἕως τῷ ὀλεθρίῳ θανάτῳ τοῦτον παρέδωκεν.

Εν αὐτῷ οὖν τῷ τόπῳ ἀπὸ τῆς καμάρας ἕως κθ'. παλαιστὰς ἔχων, ἐπὶ θεοφίλους Θεοδοσίου ἀπετυπώθη Αρειος ἐν μαρμάρῳ, συνγειτνιῶντι τῇ γῇ,

καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιος, Μακεδόνιος, Εὐνόμιος πρὸς αἰσχύνην, τοῖς διερχομένοις σφετερίζειν τούτοις, καὶ κόπροις καὶ οὖρα καὶ ἐμπτύσματα, καὶ ἀτιμίαις ὀνειδίζεσθαι τοὺς τὸν υἱὸν ἀτιμήσαντας. ἅ τινα καὶ καθορῶνται σῶα ἕως τῆς σήμερον, τοῖς τὰ γεγραμμένα παρὰ ἡμῶν μετὰ φιλοσοφίας καὶ πόνου διερευνῶσι. 189.

ΘΕΑΜΑ Δ'.

Τὸ ἐν τοῖς ἀρτοπωλείοις πόροις ὑπάρχον.

ΚΥΝΑΡΙΟΝ ἀφ μαρμάρου οὖθα τὰ πλεῖστα ἐν τῇ νεμέσει περιφέρων ὡς εἰκουθ' μύρμηκοι λατρεύειν *** χείρουν. τοῖς θεωρεῖν κατὰ πᾶν ἐθέλουσι· τοῖς πᾶσι πρόκειτο· ταοῦ δὲ καὶ ἀετοῦ, καὶ λεαίνας, λαγωοῦτε καὶ κριῶν κάραι καὶ στρουθῶν, καὶ κορωνῶν., καὶ τρυγόνος, μιᾶς καὶ γάλας, καὶ δαμαλίδες ἐμαοῦσαι. καὶ γοργονίδες δύο ἀμφότεραι ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐξ εὐωνύμων, ἡ μία τῇ ἑτέρᾳ κατόψιν βλέπουσα, ἀπὸ μαρμάρων ἀναγεγλυμμένων τὰ φυραθέντα κάτω τῶν αὐτῶν πυρῶν, ἤτοι ἀρτοπωλίων. θέας τοὔνεκεν Κωνσταντίνου δράμα. ἀλλὰ καὶ βούλαρος ὑπερβοὸς κατάραος ὑπάρχων. ὡς τῇ γῇ διωρύττειν ἐθέλειν τοῖς ὡρῶσι θέαμά τι μέγιστον. διέκειτο δὲ τοῦτο ἕως τῶν πολλῶν, καὶ μέχρι Ζηνώνος ἀρκέσαι τὴν ἱστορίαν. Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων, ὡς αὐτὸς ἐδίδαξεν ἀπὸ χρονογράφων περαιωθεὶς ἐβεβαιώθη τὰς γοργονίδας τὰς μαρμαρίνους, ἅτε τὴν μίαν ἐκ δεξιῶν, ἅτε δὲ ἡ τὴν ἐξ εὐωνύμων, ἱερογλυφικά τινα καὶ ἀστρονομικὰ ἐχίδνια συλλαβῶν, τῶν βασιλέων γράφειν τὰς ἱστορίας Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τοῦτο ποιήσαντος, καὶ τοῖς ἀναγνώσμασιν τοῦτο προσέχοντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζηνώνι παρὰ Βερήνης, προσέχων ἐγέλασε. Καλλίστρατος δέ τις συρφετὸς μὲν τῷ γένει, κάπηλος δὲ τῇ ἀξίᾳ. ἐμβατεύοντι τῇ ἱστορίᾳ τῶν γοργονίδων Γαληνῷ, καὶ μάλιστα συχνῶς· μετὰ τὴν ἀνάκαμψιν Ζηνώνος τὴν ἀπὸ Ισαυρίας, τὸ δεύτερον φατειασθεὶς ὁ αὐτὸς Γαληνὸς παρὰ τοῦ αὐτοῦ Καλλιστράτου. τοσούτους ἐμπεγμοὺς ἐπ' ἐνιαυτοῦ καὶ βολίδας ὑπέμεινεν, ὥστε μέχρι τέλους τὸ πέρας ἐν τῇ αὐτῇ ἀρτοπωλίῳ καλενδίᾳ, ἐν αὐτοῖς τοῖς ζωδιακοῖς τετραπόδοις καὶ πετεινοῖς σελεντίου ὑπάρχοντος, ξίφει ἀποκεφαλισθῆναι, κράξαντος τοῦ Πρασίνου μέρους καὶ τοῦ ὄχλου, δικαία ἡ κρίσις. Αριστείδης δὲ φιλόσοφος ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ τόπῳ τοιῷδε, ὁ καὶ φαίνεται ἕως τῆς σήμερον. Γαληνοῦ θηρία ἀδικία νεμομένῳ Ζηνώνι. καὶ τυπώσας τὴν γραφίδα, ἀπέδρα ἐν χερσῶνι, καὶ ἐσώθη ἕως τῆς σήμερον. 190.

ΘΕΑΜΑ Ε'.

Τὸ ἐν τοῖς Αμαστριανοῦ Καρακάλλου τοῦ πρεποσίτου.

ΘΕΑΜΑΤΙΟΝ ἤτοι εἰδώλιον τῆς Βυζαντίου πόλεως προτεύων ἀπὸ Τραϊανοῦ μεκᾶς καὶ γλαῦκος. ἐξ ὧν Θεόδωρος χρονογράφος ἀναρρωσθεὶς ἀναγνώσμασιν Ζεὺς ἥλιος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ἅρματι μαρμαρευθέτῳ διὸς σκυταλίδης Αριστείδης Ηρακλῆς ὁ ἀνακείμενος, ἡνίοχος θεῶν ἐπιγράφων, Απόλλων παγκρατῆς. ἔνθα ὁ ποταμὸς ὁ κύτλου Αέτιος ὁ ἀπὸ λύκου μυκολατρευόμενος. ἐν αὐτῷ χελῶναι μεσταὶ ὀρνίθων, ἐν
191. αὐταῖς δράκαιναι ιη'. Κουκουύτιος φιλόσοφος εἰδώλων προστοστάτης, καὶ θύτης γυναικὸς ἐκ δύο τέκνων, μητρὸς ἀγλαιδὴς καὶ ἀδελφὴς γραφεντίας. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ δαιμόνων ἐπιστασίαι καὶ πτῶσις ἅτε βασιλέων τοῖς φιλοσοφοῦσι. μάλιστα ἐὰν πόρνοι εἶεν τῇ γλώττῃ ἢ τῇ σπορᾷ, οἱ βασιλεῖς ὀλέθριοι. διὰ τοῦτο τῷ γυμνῷ προσεχέτωσαν ζωδίῳ ἐκ σιδηρέαν βοτάνην σὺν κοχλίδι περιζέσαντες καὶ τοῖς μυκτείρσιν ὀπτήσαντες γαλουχεῖται τοῖς φίλοις τοῦ ἄνακτος. καὶ ἦν γνωστὰ ἐκ τούτων ἴσως θέλεται εἰς αὐτοῦ γενέσθαι ὑμῖν. πολὺς δὲ ἄργυρος καὶ μάλιστα δηναρίων κατέχωσται κάτωθεν. ἅτε δὴ καὶ θήσαυρος χρυσίου, ὅτι θέατρον ὑπάρχων καὶ τοῖς πολλοῖς βλέπειν ἐν ἡμέρᾳ διὸς θυσίαις καὶ θαυμάζουσιν. σεισμοῦ δὲ γενομένου ἀποθανεῖν ἐν αὐτῷ τῷ πέλματι. ὡς ἐπὶ βύζα καὶ ἄντι. πρὶν Κωνσταντῖνος τῇ πόλει, ἀλλὰ τῇ Ρώμῃ θεὸς γινώσκων ἐφαίνετο. οἱ δὲ ἵπποι καὶ αἱ κιννύραις γαλινδουχίου τοῦ δουκός. ἅ τινα καθορῶνται ἐν τῷ πυρὶ ἀρτεμισίῳ ἕως τῆς δεῦρο, ὅθεν φιλόκαλε πολλοὺς κόπους διὰ τὴν σὴν ἀρετὴν ὑπομείναντες οὐδὲν ἠγανακτήσαμεν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΟΟΣ.

ΤΟ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ βοῒ θέαμα τρανῶς σοι ὑποδείξομεν, ὅπερ πλειστάκις δι' ἐπιστολῶν ἡμῖν σήμανας δῆλον σοι γενέσθαι ὦ φιλόκαλε. Βαλεντινιανοῦ τοῦ πρεποσίτου Κώνσταντος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ οἰκοδομηθῆναι
192. γινώσκομεν. κάμινος δὲ παμμεγέθης μεγάλη ἕως ἡμῶν διασωθεῖσα, ἔνθα Ιουλιανὸς ὁ θεοστυγὴς προφάσει τῶν καταδίκων πολλοὺς ἐν αὐτῇ Χριστιανοὺς κατέκαυσε. ἦν δὲ ἡ κάμινος φέρουσα βοὸς χαλκοῦ παμμεγεθεστάτου θέαμά τι. ὅπερ κατὰ μίμησιν ἐν τῷ νεορισίῳ λιμένι κατεπόθη. τῷ δὲ αὐτῷ βοῒ τῷ χαλκῷ ἕνεκεν καύσεως παρηκολούθη σέτι μωμὸν ἕως Φωκᾷ τοῦ ἀναξίου. καὶ μετὰ τὸ καυθῆναι τὸν αὐτὸν Φωκᾶν ὑπὸ Ηρακλείου χωνευθῆναι τὸν βοῦν εἰς ἀκουλκαταμίων, καὶ εἰς τὸν πόντον περάσαι ἕνεκεν στρατολογίας. ἦν δὲ τὸ κουλκάτον ἐν τῷ πόντῳ στάθμεν τοῦ ἀργυρίου κδ'. διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ χυτόν. ὅπερ ἐκ ἐνταῦθα σώζεται ἕως τῆς σήμερον, τοῖς ὁρῶσιν εἰς λεμία χονευτὰ σκυθραπὰ πάνυ.

ΖΗ ΕΚ ΤΟΥ ΜΙΛΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ τοῦ Οφικίου Διοσκόρου ἐκ τῶν καθόρων ἐπὶ Μαυρικίου Αὐγούστου.

ΟΤΙ τὸ Σινᾶτον τὸ λεγόμενον τοῦ φόρου, οὐδὲν ἄλλο ἐτυμολογεῖται, ἢ μόνον Σινάτου οἰκοδομήσαντος τὸ Σινᾶτον, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ τρίλιθον ζώδιον, ἤτοι τρικέφαλον πορφυροειδῆ. ὃ ἔλεγόν τινες Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν μεσὸν, Κωνσταντίνου εὐώνυμον. Κῶνσταν ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν, εἰς πόδας ἀρκούμενον δύο, εἰς δὲ χεῖρας ἕξ. ξένον τοῖς ὁρῶσι θέαμα. ἄλλος ἀλλοχόθεν ὁρῶν, καὶ ἡ κεφαλὴ μία. ἐμπυρισμοῦ δέ ποτε γενομένου ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ, καὶ πάντων ἐκεῖσε ἀσχολουμένων, ὡς εἰπεῖν, κλαπῆναι 193.
τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, τοῦ Αρκαδίου, ὃς εὐθὺς διὰ ταχυδρόμου ἐν τοῖς διαστατοῖς καὶ ἐν τοῖς θαλαττίοις μέρεσι μετὰ ἀπειλῆς, εἰ μὴ φανεῖ ἐν τὸ θέαμα, καὶ οἱ τοῦτο τολμήσαντες, οὐκ ἰσχύσαντες εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἀπενεγκεῖν. φθαζόμενοι δὲ τῷ δρόμῳ τῷ βασιλικῷ, ἀποποιησάμενοι ἑαυτοὺς, τότε θέαμα καὶ ἑαυτοὺς ἐν τῷ βυθῷ ῥίψαντες κατεποντίσθησαν, ὡς πολλῶν πλοίων καὶ σαργάνων ἐλθόντων καὶ κολυμβητῶν τινῶν, διὰ τὸ ἀδημονεῖν τὸν βασιλέα. δῶρα δὲ εἰς πλῆθος ταττόμενον καὶ ὡς φ'. κεντηναρίων μεθ' ὅρκων φρικτῶν βεβαιομένου, τοῖς μέλλουσιν αὐτῷ ἐκβάλλαι ἐκ τῆς θαλάσσης, οὐκ ἴσχυσέ τις. τότε ὀργισθεὶς ὁ αὐτὸς Θεοδόσιος, καὶ τὸν Σινάτου οἶκον τῷ πυρὶ παραδέδωκεν, ὑπὸ τεσσάρων κιόνων βασταζόμενον. καὶ μετέθηκεν τὴν στήλην Ελένης μητρὸς Κωνσταντίνου καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστης θυγατρὸς Διοκλητιανοῦ. ἐν τῷ αὐτῷ Σινάτῳ, αὐτοῦ μὲν καὶ τῆς γαμετῆς χαλκευχύτων καὶ μέρος λιθευδύτων, αὐτῆς δὲ ἐκ πορφυροῦ μαρμάρου περιφέρουσα. ἅ τινα καὶ σώζονται ἕως τῆς δεῦρο.

ΠΑΠΙΑ.

ΕΝ τῷ λεγομένῳ στατῆρι, ὅπερ λέγεται μόλιον ἁλωπὸν εἶναι ἐκ μαρμάρου πηγανοισίου εἰς μῆκος ὀργύας ε'. πλάτος δὲ ὀργύας δύο ἥμισυ 194.
πρὸς νότον ἐν τοῖς ἀνακτορικοῖς οἴκοις. πρὸς δὲ βορρᾶν πρὸς τὸν παλαιὸν ναὸν, ὅπερ ἐν τῷ στήθει ἔγραφεν, δι' ἐμπλαστῶν χρυσέων καὶ ἀργυρέων γραμμάτων· Αφροδίτη σελήνη, ἐδόθη Γέρσαις ἐκ πάκτων, ἐπὶ Αναστασίου βασιλέως, αὐτὶ σταθμῶν χιλίων χρυσοῦ. καὶ τοῦτο δὲ ὁ αὐτὸς Γαπίας ἐδίδαξεν ἐκ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων. ὅτι αἱ γοργονοειδεὶς κεφαλαὶ ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ, πρὸς μὲν τὸ προσθὲν περιπατοῦντι εὐωνόμος, πρὸς δὲ τὸ ὄπισθεν δεξιῶς, τῆς Αρτέμιδος θεᾶς, ἐκ τοῦ ναοῦ Εφεσίφου ἥκασι. τὰς μὲν τέσσαρας ἐν τοῖς ταύρου μέρεσιν, ἐν τοῖς παλαιοῖς παλατίοις πρὸς πηχθέντα Κωνσταντίνου. ἔνθα καὶ Ιουλιανοῦ καὶ τῆς τούτου γαμετῆς. ἀλλὰ καὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Γάλλου καθορῶνται ἀγάλματα.

τὰ δὲ

τὰ δὲ δ'. ἐν τῆς προειρημένης πύλης εὐωνύμῳ μέρει. ἔνθα καὶ σταυρὸς πεπηγὼς ἐπὶ Ιουστινιανοῦ τοῦ πάλαι καὶ Βελισαρίου, καὶ νουργηθῆσαι ἵστανται. ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς Βελισαρίος καθορᾶται χρυσέμβαφος, ἡλιοκέφαλος, καὶ Τιβέριος ὁ κυρτοειδὴς Θρᾴξ. καὶ Ιουστῖνος αὐτόθι ὁ πρῶτος λεπτοειδὴς ἐπίφορος κατιδέαν πάνυ, καὶ τῶν συγγενῶν ἑπτὰ, αἱ μὲν ἐκ μαρμάρου, αἱ δὲ καὶ χαλκαῖ, ἐκ τῶν ζωσμάτων ἐπιγινωσκόμεναι ἀκριβῶς τοῖς παροῦσι. πολλὰ τῇ βασιλίδι Πουλχερίᾳ
195. Λέων ὁ μέγας ἐμακάριζεν. ὅθεν καὶ μνήμην αὐτῆς τῆς τελειώσεως ἐπετέλει, καὶ ἐν τῷ τάφῳ αὐτῆς αὐτὸς ἱστόρησε τὸ ταύτης ἴνδαλμα, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις δὲ θεωρῶν αὐτὴν, ἐν ἱστορίᾳ τοῦ βίου ὅλον αὐτῆς ἐμακάριζεν. Μαρκιανοῦ δὲ στήλην καὶ Πουλχερίας ὁ αὐτὸς Λέων ἐν τοῖς Θεοδοσιανοῦ ἐμβόλοις μεταστήσας, τῇ βασιλίδι πόλει προσέθηκεν. Ιουλιανοῦ χαραγαῖς Θεοδόσιος ὁ μέγας ἠμαύρωσε. μεθῶν καὶ τὴν τούτου στήλην ἔξω τῆς χαραγῆς ἑστηκυῖαν θεασάμενος ἠρυθρίασε, καὶ τοῖς συνοδεύοισι ἐπύθετο· τίνος ἂν εἴη τὸ χάρασμα. τῶν δὲ Ιουλιανοῦ φησάντων, εὐθὺς ἐκεῖνον εἰπεῖν, ὅτι μέλαν ἄνθρωπον τὴν στήλην τεθέαμαι. καὶ πάνυ ἐρυθρίασε, καὶ παραυτίκα ταύτην κατέαξεν, καὶ δόγμα προέθηκεν, ὅτι ὅπου ἐὰν εὑρεθῇ ἐν χαραγαῖς νουμίων τὸ τοιοῦτον ὑπόδειγμα, καὶ μὴ τῷ δημοσίῳ καταμηνυθῇ, δημευθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐξόριστος Κωνσταντινουπόλεως γένηται. πολὺς ἦν Ιουλιανὸς ἐν μαγγανίαις, ὅθεν καὶ τοῖς εἰδώλοις εἰς στήλας βασιλικὰς φασὶν ἐξεικόνιζε, καὶ προσκυνεῖσθαι ταύτας, ὡς βασιλέων εἰκόνας ἠνάγκαζε. μεθῶν καὶ ἐν τῇ Νικομηδαίων μητροπόλει, τὸ τοῦ Απόλλωνος ἄγαλμα χρυσέγκαυστον κατασκευάσας· καὶ τῆς θεᾶς Αρτέμιδος, νόμοις ὁμοίοις ἐνομοθέτει προσκυνεῖσθαι, ὡς αὐτοῦ φησὶν εἶναι καὶ τῆς γαμετῆς ἰνδάλματα ὅθεν τὸ ἄπειρον πλῆθος κλαπὲν εἰς εἰδωλολατρείαν κατέπεσεν.

196. Εν τοῖς πανεάδος μέρεσι, τῇ ἐπονομαζομένῃ Καισαρείᾳ, τῆς Φιλίππου, διερχομένου Ιουλιανοῦ, τὸ τῆς αἱμορροούσης ἴνδαλμα θεασάμενος, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ιησοῦ τοῦ ἀνδριάντα, ὡς ἔλεγον, ὑπ' αὐτῆς κατασκευασθέντα. ἐν οἷς κεκυφυῖα ἡ γυνὴ, καὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἀνδριάντος Ιησοῦ ἁπτομένη. μέσον που βοτάνης εἶδος ἀλεξητήριον, φάρμακον πρὸς πᾶσαν νόσον ἐπιτήδειον, ἐκφυέν· καὶ τυφλοὺς, ὡς φασὶ, τοὺς ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐξελθόντας, ἰάσασθαι. τοῦτο δὲ καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου καὶ ὁ διακρινόμενος ἀκριβέστερον μέμνηται. ταῦτα Ιουλιανὸς θεασάμενος, ἐπύθετο τὸ μυστήριον, καὶ μαθὼν Ιησοῦ εἶναι τοῦ ἀνδρίαντα, κατέκλασεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς Βερονίκης, ὡς ὁ Διακρινόμενος μέμνηται καλεῖσθαι τὴν αἱμόρρουν, καὶ τὸ φυτὸν δὲ κατέκαυσε· καὶ Διὸς εἴδωλον, καὶ Αφροδίτης ἐν τῷ τόπῳ ἀνατεθεικὼς, καὶ ἑαυτῶν, ἐν οἷς καὶ ναὸν οἰκοδομήσας, ἐπέγραψε τάδε θεῷ Διὶ παντεπόπτῃ, Ιουλιανὸς πανεάδι εἰς δῶρον ἄγει, ἔνθα καὶ μαρτύριος ἐπίσκοπος πολλὰ ἐξουθενήσας αὐτὸν, ἐκάη πλησίον τοῦ ναοῦ, ὡς ἔλεγον, εἰς θυσίαν θεοῖς.

Ιουλιανοῦ βασιλεύοντος, πρὶν ἢ τὴν Ρώμην καταλαβεῖν σπλην ἐν Βυζαντίῳ τοῦτον ἀνέστησεν ἐν τοῖς Κωνσταντίνου ἐμβόλοις. καὶ ὁ στρατηλάτης δὲ Δημόφιλος, χαίρων τῇ τῶν εἰδώλων θρησκείᾳ, ἐν πορφυρῷ κίονι ταύτην ἀνέθηκεν. μέγας θεοσεβὴς ὑπάρχων Ιουλιανός. διὰ τοῦτο εἰ μόνον ἐβασίλευσεν καὶ ἐν Ρώμῃ, καὶ ἐν Αντιοχείᾳ εἰκόνας αὐτῷ ἔντε σανίσι καὶ χαλκουργήμασι μεγίστοις ἀνέθετο. Γραπτὸς μὲν ὁ γῆμαι ἐν Ρώμῃ προεῖτο, καὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν γαμετὴν ἐν ἀργυραῖς σπλαις, εἰς ἄλλο θέαμα τῇ Ρώμῃ προέθηκεν. Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου, ἐν τοῖς Λεοντίου ἐμβόλοις ὑπῆρχε σπλη θαυμασία. ἔνθα Ζιώων τὰς ἐποψίας ἐποιεῖτο. Ζιώων Οὐαλεντινιανοῦ τὴν σπλην θεασάμενος ἀτυχεῖν ἔφησε τοῦτ' μὴ εἰκόσιν εἰς μνήμην καθορᾶσθαι Καίσαρας. 197.

Ἐν τῷ βοὶ Κωνσταντίνου φωσατὸν προεκυλίσθη μέγιστον, καὶ πόλεμον αὐτῷ Βύζας προετάξατο, καὶ ἀπέθανον Ελλῆνες, ὡς ὁ Σωκράτης φησὶν, εἴκοσι χιλιάδες. προῆλθε δὲ ἐν αὐτῷ τῷ βοΐ, ταῦρος ἀργυρὸς κεχρυσωμένος ἐτυπώθη, καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ελένης εἰκόνες, ἀμφοτέρων αἱ χεῖρες τὸν ταῦρον κατέχουσαι. Φασὶ τὸν θεόδουλον, ὅτι τὰ λεγόμενα κονταύρια, βίγλαν εἶχον ἕως ἐτῶν ζ'. καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πόλεμος ἕως ἐτῶν ς'. καὶ ναὸς εἰδώλων μικρὸς πάνυ, ὡς ἔλεγον, Γαλλινοῦ εἶδε. ὃν καθελὼν Κωνσταντῖνος, τῆς θεοτόκου οἶκον ἀνήγειρε, καὶ ἑαυτὸν ἐγκαθάξας, καὶ τὴν μητέρα καὶ Ιησοῦν, καὶ τὴν προπάτορα, πανηγυρικὰς ἑορτὰς ἐπετέλει εἰς ἡμέρας ιϛ'.

Ἐν τοῖς βιγλαντίου ὑπῆρχεν ἡ ὀχυροτάτη βίγλη Κωνσταντίνου, ἣν πρὸ τῆς ὁπλασίας τῆς πόλεως ἔστησεν. ἐκεῖθεν, ὡς ἔλεγον, καὶ τὸν ταῦρον πρόβλητον ὀφθαλμῷ φανῶς ἐθεάσατο. ἐν αὐτῷ ὃ τῷ τόπῳ τοῖς βιγλαντίου, Σθῆρος γάζοις κατῴκησεν, οὓς καὶ πολεμήσας Μαξιμῖνος στρατηγὸς Κωνσταντίνου, ὡσεὶ ὀκτὼ χιλιάδας ἀπέκτεινεν. καὶ τότε οἱ λοιποὶ καταδύντες τοὺς ἵππων, καὶ τὰ ξίφη κλάσαντες, τοῖς ποσὶν Μαξιμίνου ἐκκυλινδούμενοι, σωτηρίας τυχεῖν ἱκέτευον, καὶ τυχόντες ἐκ τῶν ἰδίων χαλκουργημάτων Κωνσταντίνῳ σπλίῳ ἀνέθεντο. 198.

Ἐν τῷ φόρῳ μ'. ἡμέρας Κωνσταντῖνος ἐδοξάσθη, καὶ διφημίσθη πρὸς τοῖς μέρεσι καὶ πρὸς τοῖς ὄρχοισι τῆς αὐτῆς πόλεως. Κανονάρις ὁ φιλόσοφος ἐν ὑψηλῷ τόπῳ ἀνελθὼν μὲν τὸ πεσεῖν τοῦ ὄχλου, μεγάλῃ φωνῇ ἐκραξεν· ὑπὲρ τοσούτων μὴ φρονῇ, ὁ τῶν τοσούτων καθαιρέτης. ὃν ὁ Κωνσταντῖνος μεταπαλεσάμενος σωνεκρότει, καὶ προκαλεῖ τοῦτον παύσασθαι Ελληνίζειν. ὁ δὲ ἰσχυρᾷ τῇ βοῇ ὑπὲρ τοσούτων, καὶ ἀποθνήσκειν ἑλόμενος ἐκαρατομήθη ἐν τοῖς αὐτοῖς βιγλαντίου ἐμβόλοις, εἰς φόβον τῶν καταλειφθέντων γάζων.

Η σπλη ἡ ἐν τῷ φόρῳ πολλὰς ὑμνῳδίας ἐδέξατο, ἐν αὐτῇ τὸ πολίτευμα καὶ Ολβιανὸς ἔπαρχος, καὶ οἱ ταραθέλοι οἰκουδικέλιοι καὶ μόνοι καὶ σιλεντιάριοι μετὰ κηρῶν ὀφικεύσαντες, λευκὰς στολὰς ἀμφότεροι περιβεβλημένοι, ἀπὸ τὸ καλούμενον ἀρτίως φιλαδέλ-

φιν, τότε δὲ προτεύχισμα καλούμενον. ἐν οἷς καὶ πόρτα ἦν τὸ πρότερον
199. ὑπὸ Καρόυ κατασκευασθεῖσα ἀνήνεγκαν ἐποχουμένην εἰς καρούχαν. ὡς δὲ
ὁ διακρινόμενος φησὶ, ὅτι ἐκ τῆς καλουμένης μαγναύρας· ἐν οἷς ἐν
τῷ φόρῳ τεθεῖσα, καὶ πολλὰς, ὡς προείρηται, ὑμνωδίας δεξαμέ-
νη, εἰς τύχην τῆς πόλεως προσεκυνήθη παρὰ πάντων, ἐν οἷς καὶ τὰ
ἐξέρχετα. ἔσχατον πάντων τότε ὑψοῦτο ἐν τῷ κίονι, τοῦ ἱερέως μετὰ τῆς λι-
τῆς παρεστηκότος, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον πάντων βοώντων ἐν ρ'. μέτροις.
πολλὰ οὖν ὁ διακρινόμενος ἄνωθεν τοῦ κίονος φάσκει πράγματα τε-
θεῖναι, ἔνθα ἡ στήλη ἵσταται. ἐν οἷς καὶ χαραγὴ βασιλικὴ Κωνσταντίνου ἡ
λεγομένη σωτηρίκιος χίλια κεντηνάρια. τότε εὐφημίσθη ἡ πόλις ἀληθεῖ-
σα Κωνσταντινούπολις. τῶν ἱερείων βοώντων· εἰς ἀπείρους αἰώνας εὐόδω-
σον ταύτην κύριε. καὶ οὕτως μετὰ πολλῆς δωρυφορίας ἐμμέτρως μ'. ἡ-
μέρας πανηγυρίσαντες, τοῦ βασιλέως σιτηρέσια πάμπολλα τοῖς ὄχλοις
χαρισαμένου, ἀπῆλθεν ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ. καὶ οὕτως τῇ ἐπαύριον
τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονεν, καὶ ἱπποδρόμιον μέγα. πολλὰ κἀ-
κεῖσε χαρισαμένου, καταλείψας τὰ τοιαῦτα γενέθλια εἰς μνήμην αἰώ-
νιον. ἐν τοῖς πλησίον τοῦ σταύρου μέρεσιν, Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐν τῷ
θέρει ἀδέως διέτριβεν. ἔνθα Σεβήρου τοῦ υἱοῦ Καρόυ ὑπῆρχε πα-
λάτιον, καὶ νεὼς εἰδώλου θεοῦ Σεβήρου ὀνομαζόμενον. ἔνθα καὶ τέσ-
200. σαρες συνθεταὶ καμάραι παμμεγέθεις καὶ αὐταὶ ὑπὸ Σεβήρου κατα-
σκευασθεῖσαι πολλὰς μαντείας εἰς χρῆσιν οἱ ὁ μισμῶν θεὸν μακάρων
καὶ θεῶν βητγάμων ἔχουσαι εἴδωλα ἀργυρᾶ τε, καὶ χαλκὰ, καὶ ἐξ
ἐλεφαντίνων καὶ μαρμάρων, ὡς λόγος φέρει, πολλῶν. ὡς εὖχε φησὶ
ἐν αὐταῖς ταῖς καμάραις, ἐν πόλεμος Κωνσταντίνου γέγονε, καὶ Σευή-
ρου τῶν Ερκούλιον ἐνίκησε, ἐν ἐν ταῖς καμάραις τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τε καὶ
τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέραις ἐκρέμασε, καὶ μετὰ ταῦτα τὰ εἴ-
δωλα συγκαλέσας εἰς μέρος αὐτουργικὰ ὑπάρχοντα ἐκ τῶν αὐτῶν μαρ-
μάρων εἰς θέαν εἴασεν. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἕως Ιουλιανοῦ ἐτιμωρουῦτο κα-
τάδικοι. ἐν τῷ αὐτῷ τῷ τόπῳ ὑπερκειμένη πλάκα εἰς μῆκος ἄγαν ἐν ζω-
δίοις ἀναγεγλυμένοις τοῦ πολέμους Κωνσταντίνου ἕως τοῦ τρίτου σεισμοῦ
προέκειτο δεικνύουσα. Κωνσταντίνου στήλη ἐκεῖσε ἄνωθεν τῆς καμάρας τῆς
πρὸς τὸ ἄνωθεν μέρος ἐτυπῶτο, τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐν τῇ δεξιᾷ χει-
ρὶ κατέχουσα.

Εν τοῖς φιλαδελφίου τῆς καλουμένης πόρτης μέρεσιν ἐνυπιάσθη
Κωνσταντῖνος. ἐκεῖ πρῶτον πάντων τῶν τόπων τοῦ σταυροῦ ἐθεάσατο,
τυπώσας αὐτὸν εἰς μῆκος καὶ πλάτος, ὡς ἴδεν, ἐν κίονι πορφυ-
ρῷ τετραπλεύρῳ χρυσώσας αὐτὸν, καὶ σημεῖον σπόγγου ἐν τοῖς ποσὶν
τοῦ σταυροῦ ἀσφαλισάμενος. τῆς μητρὸς Ελένης καὶ αὐτοῦ, καὶ τῶν
201. υἱῶν, ἐξ αὐτοῦ τετραπλεύρου κίονος ἀνατυπώσας, εἰς θρόνους ἐτίμη-
σε. πολλὰς ὑπατείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πεποίη-

UNIVERSITY OF LONDON WARBURG INSTITUTE

κεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ ἐτιμήθησαν κεντυρίωνες, διὰ τὸ τῶν σταυρὸν ἐν
πρώτῃ μήσει βαστήζειν γενόμενοι ὑπερένω Βαλλέριον καθήσαντες.

Πολλὰς Κωνσταντῖνος στήλας ἐν τῷ Φόρῳ προέθηκεν, μεθῶν καὶ ἐξ
ἰδίας κατασκευῆς ἕως λ'. πρῶτον ὕπατος ἐν τῷ Φόρῳ Καλλίστρατος ἐτι-
μήθη· καὶ ἕως βασιλείας Κωνσταντίνου ὕπατοι κωδικέλλους ἐν τῷ Φόρῳ
ἐλάμβανον. ὁ δὲ Καλλίστρατος ὕπατος μεγάλως ἐτιμήθη ἐν τῷ Φόρῳ, ὡς
πρῶτος τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου δεξάμενος, τοῦ Πρασίνου μέρους βοῶν-
τος· Καλλίστρατος εὐτυχῆς, καὶ εἰς ἄλλο προκόψει. ὁ δὲ φοβηθεὶς, τῷ τοῦ
ἁγίου τεμένει καταλαμβάνει, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ, ἐξήτει πρεσβείαν. πολ-
λὰ Κωνσταντῖνος τῷ Καλλιστράτῳ ἐξωμόσατο, μὴ ἀδικῆσαι. ὁ δὲ οὐκ ἠνέ-
σχετο, καὶ χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας ἐξέρχεται. ὃς καὶ ἐπι-
σκόπησεν ὕστερον, ὅθεν μοι τὰ πολλὰ ἐμφέρεται διηγήματα. Εν τῷ ἱππο-
δρομίῳ ἀπετέθησαν εἴδωλα ἐκ τῆς Ρώμης ἥκοντα ὡσεὶ ξ'. ἐν οἷς καὶ Αὐ-
γούστου, ὡς οὐ γέγραπται μὲν, λέγεται δὲ τὸ ὁμοίωμα· πολλὰ ἡμῖν διεβε-
βαιοῦτο Φίλιππος ἔπαρχος, ὅτι ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπάρχον ὁμοίωμα
τεθαλικὸν κατασκεύασμα ὑπάρχει Ποντίου τινος, τὸ ἄνωθεν τῆς βασι-
λικῆς καθέδρας ἱστάμενον. ἐν δὲ τοῖς γυναικείοις ὁμοιώμασι τὸ πλησίον 202.
τῶν Μήδων τοῦ ἐλεγίου, αἱ γεννῶσαι θήραις καὶ ἀνθρώποις ἐσθίουσιν, τὴν
μὲν μίαν ἠροδίων μοι ἐτρανώσεν, Ιουστινιανοῦ τοῦ ἀθέου δηλοῦσα τὴν ἱστο-
ρίαν. τὸ δεύτερον, ἐν οἷς καὶ πλοῖον ὑπάρχει, μὴ πληροθῆναι, ἀλλὰ
περιμένειν. ὅπερ ἀκούσας ἐδάκρυσα, εἰ ἄρα γε τοιοῦτον πάλιν τῇ Κωνσταν-
τινουπόλει ἐπέλθη ἀλόγημα. Ιουστινιανὸς ὁ μέγας ἐν τοῖς τοῦ καθίσμασι κατ'
ἔπος ἐποχεῖτο ἐν ἵππῳ χαλκῷ μετὰ τὴν νίκην Μήδων. ἡ ἐν τῷ ἱπποδρο-
μίῳ καθεζομένη γυνὴ ἐν σελλίῳ χαλκῷ, καὶ αὐτῇ ἄνωθεν, ὡς προείπομεν,
ὁ μὲν ἠροδίων ἐδίδαξε Βερίναν εἶναι τοῦ μεγάλου Λέοντος. ὡς δὲ ἐγὼ παρὰ
πλειόνων ἤκουσα, ἐξελάδος εἶναι τὸ εἴδωλον μᾶλλον τῆς Αθηνᾶς, ὅπερ καὶ
ἐπίστευσα. πολλὰ Φίλιππος ἱστόρησεν ὁ δυνάστης. μαθῶν καὶ τοῦτο παρέδω-
κεν, ὅτι τὸ δρακοντέον, Αρκαδίου μὲν ἐκτύπωμα ἐστίν. Ονορίου δὲ ἀδελ-
φοῦ αὐτοῦ ἐπίδειξις, ἐν Ρώμῃ βασιλεύοντος. ἔνθεν καὶ χρησμοὶ, καὶ πρὸ
ἡμῶν, καὶ ἕως τῆς δεῦρο, οὐκ ὀλίγοι γεγόνασιν. ἡ δὲ ἄνωθεν τοῦ δρακονταίου
ὕενα ἀπὸ Αντιοχείας τῆς πρώτης εἰς Κωνσταντινουπόλιν ἐλήλυθεν, ἐπὶ
Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καθῶς ὁ προειρημένος Φίλιππος ἱστόρησεν. ἐν
τῷ ἱπποδρομίῳ πολλοὶ φόνοι καὶ κακὰ γεγόνασιν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸ
ἡμῶν· ἐν οἷς καὶ εὐφημῶν Αναστάσιος ὁ μοναχὸς δι' ἀληθείας τρόπων αὐ-
τιλέγων τῷ βασιλεῖ, ἐκαύθη. Εὐδοκίας Αθηναίας κατὰ μοῖραν δικασθείσης, 203.
κατὰ χάριν ηὕρατο τύχην, καθ' ἣν οἱ αὐτάδελφοι, τὸ ξένον τῆς συγγό-
νου ἀκηκοότες εὐτύχημα, ἀνελθεῖν συνεπειρῶντο φιλοσόφοις ζ'. καὶ τῇ τύ-
χῃ ἐξ ἀτυχίας ἐδεήτησαν ἱλασθῆναι· Θεοδόσιος δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἱπ-
πικὸν ἤλατο τοῖς φιλοσόφοις ἀρέσων. καὶ τὶς αὐτῶν οὐκ ἐνέλησεν. ἦσαν δὲ
τῶν ἀριθμῶν ζ'. Κράνος, Καρός, Γέλωψ, Απελὴς, Οὔλβανος, Κύρ-

βος, Νερούας. οὗτοι συνῆσαν εἰς τὸ ἱππικὸν τῷ βασιλεῖ, θέας Ολυμπίων. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁρῶν τοὺς φιλοσόφους θαυμάζοντας, ἔφη πρὸς αὐτούς· ὦ φιλόσοφοι εἰ θαυμάζετε, κατεφιλοσοφήθητε. ὡς παραυτίκα ἀποκριθῆναι ἑνὰ ἐξ αὐτῶν, Απελὴν ὀνόματι, καὶ εἰπεῖν, μὴ θαυμάζειν ἐμὲ τοὺς ἵπποις τῷ ἐπιβάτῃ. εἰδὼς ἀκριβῶς, ὅτι ἵπποι ἀνθρώπων ἐπιβάται γενήσονται, ἀλλασσομένων τῶν Ολυμπίων. καὶ τὸ θαυμάζων ἀμβλοπιάσει. Νερούας δὲ ἀπεκρίνατο, κακὸν τῇ βασιλίδι στοιχίων ὁρῶ. τὸ στοιχεῖον τοῖς στοιχείοις συντρέχοντα. καὶ ὁ Ηλβανος ἰδὼν τὸ μεσημβρίαν ζωδίων, εἰς τὸ ἄνω τὸ γόνυ κάμου δίκην κεκμικῶτα ἔφη καλὸς ὁ στοχασάμενος· καιροὶ γὰρ ἐπὶ τούτου ἀγόνατοι ἔσονται. ὁ δὲ Κύρβος ἐν τῷ δήμῳ ὁρῶν εἶπεν, ὦ δῆμε δίον δήμιοι περισσεύουσι. Πέλωψ δὲ, τοὺς ὅρους τῶν ἵππων ἰδὼν, εἶπε· τίνος τὸ πρόβλημα; Θεοδοσίου δὲ φήσαντος, Κωνσταντίνου, εἰπεῖν ἐκεῖνον ἢ φιλόσοφος ἄκυρος, ἢ βασιλεὺς οὐκ ἀληθής. ἑώρα γὰρ τινα ὁ φιλό-
204. σοφος θηλύμορφον ζωδίον, τετραμέρεσι ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ εἶπεν· ὦ τετραπέρατε, ἐξ οὗ ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ ἀπέρατοι ἔσονται. Κάρος δὲ προτραπεὶς παρὰ τοῖς φιλοσόφοις λαλῆσαι φησίν· δυστυχῆ μοι τὰ πάντα φαίνεται. ὅτι εἰ ταῦτα τὰ στοιχεία, ὡς πειρῶνται, ἀληθεύουσι, ἵνα τι ἡ Κωνσταντινουπόλις συνέστηκεν. Κράνος δὲ, ὅστις καὶ λογισθεὶς τῆς Αθηνῶν φιλοσοφίας ἐλέγετο, μηδεῖον ἐπεκεκοκυῖα. τοῦδε βασιλέως πυνθανομένου, τὶς ἡ αἰτία * * ατο ἐναρκία τὸ πλεῖον γέλω εἰς κόπτειν. Ναρκισσος δὲ πραιπόσιτος δίδωσι τῷ φιλοσόφῳ ῥάπισμα, εἰπὼν πρὸς αὐτόν· τῷ ἡλίῳ ὡς ἡλίῳ ἀποκρίνου σκότος ὑπαρχων. τοῦ δὲ καὶ τὴν ἄλλην στρέψαντος, δίδωσιν ὁ Ναρκισσος. ὁ δὲ φιλόσοφος τῷ Ναρκίσσῳ ἔφη. οὐ διὰ σὲ λαλήσω, ἀλλὰ τοῖς γράμμασι δυσωπούμενος. τὸ δὲ πρόβλημα τοῦ Κράνου τοιοῦτον ἐστιν· ἤτω ἐν τῷ βασιλεῖ τὰ ἐν τῷ ἱππικῷ στοιχεῖα θεάσασθαι, καὶ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, εἵλετο εὐθὺς ἐκεῖνος. ἔστι δὲ ἀνδροείκελόν τι ἄγαλμα, ἐπικεφαλαίαν τῇ κεφαλῇ περιέχον, γυμνόν τοι ὅλως. καὶ ἐν τοῖς Βρετγάνοις διδύμοις ἐπικεκαλυμμένον. τοῦ δὲ φιλοσόφου πυθομένου τὶς ἂν ἔφη ὁ στήσας. ἔφη τις ἀναγνώστης, ὅτι Οὐαλεντινιανὸς τοῦτο προύθηκεν. εἶπεν δὲ ὁ φιλόσοφος. πότε καὶ τὸν ὄνον. τοῦ δὲ φήσαντος ὁμοῦ· εἰπεῖν ἐκεῖνον. πότε ὄνος ὡς ἄνθρωπος ἔσται, ὦ συμφοραὶ, ὅτι ἄνθρωπος ὄνῳ ἀκολουθῇ. ἀλλὰ μὴ ἔστω τοῦ μάντεως. τοῦτο τὸ πρόβλημα εὑρέ-
205. θη ἐν τοῖς τόμοις τοῦ Λέοντος τοῦ μεγάλου, ὃ ἐφιλοσόφησε Κράνος παρὰ Λιγουρίου ἀστρονόμου, καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Λέοντος. Ασκληπιόδωρος ἐπὶ Αναστασίου ἰδὼν τὸ ζωδίον τὸ μέγα, τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ, τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ προσώπου κατέχον ἔφη· ὦ βία, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια, εἰς μίαν ἀνθρώπου φρόνησιν ζυμωθῆσα. καὶ τις αὐτῷ ἐπέδειξε γράμματα ἐν τῷ μαρμάρῳ. τοῦ δὲ ὑπαναγνῶντος ἔφη· ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τοῖς τότε μέλλουσιν ν * * * εἶναι. ὡς καμάτι κέρδος τοῦ μὴ ἀναγνῶναι. Δέον γινώσκειν ὅτι ἡ στήλη ἡ καλουμένη ταῦρος Θεοδόσιος ἐστὶν ὁ μέγας, ἐν ᾗ ποτε

ἐδέχετο ὁ βασιλεὺς τοῦ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν δυνάστας. ἀργυραῖα δέ τις ἦν
πρόην, ὡς ὁ Σωζόμενος διδάσκει. Κλήμης δὲ τὰς ὁμοίας τὰς πολυμόρ-
φους μαρμαρίνας Κωνσταντίνου εἶναι φάσκει, τοῦ υἱοῦ Κῶνστα. ὁ πήταξ * * *
ὁ λεγόμενος Λέων ὁ μέγας ἐστὶν, ὁ παρὰ πολλοῖς μακελάριος λεγόμε-
νος. καθὴν * * * τὰ δεξήματα τῶν βασιλέων ἐκεῖσε ἐγίνοντο. ἀλλὰ καὶ
παλάτιον ἦν ποτε συνιστάμενον, πλησίον τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας
Εἰρήνης. καθῶς Ἰωάννης ὁ διακρινόμενος λέγει. Δέον γινώσκειν, ὅτι τὸ λε-
γόμενον Αὐγουστέον, στήλας τρεῖς διαδέχεται, Κωνσταντίνου τὸ πρῶτον ἐν
ω * * * καὶ βασιλικαὶ ἦσαν κάτω ε'. τοῦ κίονος Κωνσταντίνου, Κώνσταν-
τος καὶ Κωνσταν * * *. Κῶνσταν τε καὶ Λικινίου, ἀλλὰ καὶ ὕστερον Ἰουλια-
νοῦ. ἐπὶ Θεοδοσίου οὖν τοῦ μεγάλου στήλη ἑτέρα τῷ κίονι διαδέχεται, ἀρ-
γυραῖα καὶ αὐτή. ἀλλὰ καὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου πρ * * * τῇ γῇ. ὡς ὁ Θεό- 206.
δωρος φησί. ἐν δὲ τοῖς σωζομένου γράμμασι φησὶ, Ἰουστινιανός ἐστιν, ὁ νῦν
καθορᾶται, τὸ μέγιστον τοῦ φόρου ζωδίον. καθὰ φησὶ Θεωδώρητος καὶ Εὐσέ-
βιος, ἐν οἷς δοκοῦσι βράλεσθαι βιβλίοις, Ἑλλῆνος εἶναι στήλην. καθ' ἣν
ἀφιερώσας ὁ μακάριος Κωνσταντῖνος δι' εὐχῆς ἔστησεν. ἐν δὲ τοῖς Απο-
λιναρίου καὶ Ἀλεξάνδρου συγγράμμασιν, Κωνσταντίνου εἶναι τοῦ μεγάλου,
καθὰ καὶ Μιλίχιος ὁ χρονογράφος ἐξηγήσατο. ὁ τρίπους ὁ ἐν τῷ στρατη-
γίῳ τῷ μεγάλῳ καθὰ Προμούντιος Ἀλεξάνδρου λέγει εἶναι τοῦ Μακεδό-
να. ἐπίστατο δὲ καὶ ἐκ τῶν γραμμάτων, καὶ ὅσοι τοῖς γράμμασιν αὐτοῦ ἐμ-
φιλοχωροῦσι, μάλιστα οἱ ταῖς μαντείαις στοιχειοῦντες, ἐπιγινώσκουσι τὸν Ἀλέ-
ξανδρον εἶναι. γράφει δὲ ὁ αὐτὸς, καὶ Κωνσταντῖνον τοῦ ἁγίου ἐκεῖ πρῶτον
φόρον τῇ πόλει ταύτῃ ἀναστῆσαι. τὸ καλούμενον Φιλαδέλφην, Κωνσταν-
τίνου εἶναι τοῦ μεγάλου τοῦ υἱοῦ, ἀπὸ Γαλλίας τοῦ ἕνα πρὸς τὴν Κωνσταντι-
νουπόλιν ἐλθόντα μετὰ τοῦ θάνατον τοῦ πατρὸς, μεγάλης τε ὑπαντῆς καὶ χα-
ρᾶς γενομένης, ἀσπάσασθαι ἀλλήλους, καὶ παρευθὺ στήλας αὐτῶν ἀνεγεῖ-
ραι τῇ πόλει τὸ σχῆμα ὑποσώζουσαν. Ἰουλιανοῦ δὲ στήλη καὶ Ἀναστασίας τῆς
αὐτοῦ γαμετῆς, ἣν διὰ τὸ εἶναι Χριστιανὴν ἐξέβαλε τῆς βασιλείας. αὐτὴ δὲ 207.
ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Προμούντου ἀπεκείρατο. αἱ δὲ αὐταὶ στῆλαι μέχρι
τοῦ νῦν σώζονται ἐν τῷ Φιλαδελφίῳ.

Ὁ λεγόμενος ξηρόλοφος στήλην μὲν εἶχε, καθὼς ὁ διακρινόμενος λέ-
γει, τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου καὶ Βαλεντινιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος καὶ Μαρ-
κιανοῦ. σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέναι τὴν στήλην, καὶ ὡς λόγος λέγει,
ἀνελθεῖν αὐτὴν ἄνωθεν τῶν ἑπτὰ κιόνων. καὶ ὑποστρέψαι Μαρκιανοῦ καὶ
Βάλεντος ἐν τῷ τριβουναλίῳ. ὁ λεγόμενος Νεώριος, ὁ καὶ Ἀρκάδιος, ὃν
κόνον ἐστοιχειώσατο, εὑρὼν τοῦ τόπον πλείστοις πόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγά-
λου πονηθέντα. ἐν ᾧ καὶ ἀγοραὶ τῶν θαλασσίων ἐμπορευμάτων πρόην
ὑπῆρχον ἐκεῖ. ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ δὲ μετεποιήθησαν εἰς τοῦ Ἰουλιανοῦ λιμέ-
να. ὁ Ξεύξιππος τὸ λουτρὸν Σεβῆρος καλεῖται, ὑπὸ Σεβήρου γὰρ ἐκτί-
σθη. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τὸ ἱπποδρόμιον τὸ πρῶτον ἔλαβε κτίσμα ἐν ὀλίγῳ.

αἱ Κωνσταντιαναὶ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐκτίσθησαν, καὶ ἡ λεγομένη φοῦσσα. στῆλαι δὲ πολλαὶ οὖσαι ἐν Κωνσταντιαναῖς, διέπεσαν ἀξίαι θαύματος. ὁ ἀγωγὸς ὑπὸ Οὐάλεντος τοῦ Ἀρειανοῦ ἐκτίσθη, καθῶς γράφει Θεόδωρος. ἡ βασιλικὴ στέρνη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. ἡ δὲ χαλκῆ στήλη ἡ ἐν τῇ βασιλικῇ κιστέρνῃ καθημένη, Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐστίν. ἡ στή-
208. λη ἡ ὄπισθεν τῆς μαγναύρας, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ἡλιακοῦ μετεώρου, Φωκᾶ ἐστιν, καθ' ἣν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ σπουδὴν πολλὴν περὶ τοῦ ἀνελθεῖν ἐπεδείξατο. μοναχὸς δέ τις ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ λεγομένου σικαιῶν μονῆς. κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ μακάριος Θεόδωρος ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ, ἐπὶ Θωμᾶ τοῦ νέου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὃς καὶ σύνθημα ἐποίησε, παρακαλέσας τὸν ὅσιον Θεόδωρον εἰπεῖν τῷ Φωκᾷ. παύσασθαι ἐκ τῶν ἀκαίρων φόνων. ὁ καὶ ποιήσας ὁ ὅσιος, παρῃνεῖ τῷ βασιλεῖ, μὴ ἀπανθρώπως χρῆσθαι τοῖς ὑπηκόοις. ὁ δὲ βασιλεὺς ᾔτησε σημεῖον παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς αὐτὸν γενέσθαι διὰ τὴν ποδάγραν, καὶ παύσασθαι τῶν πολλῶν φόνων. εὐξαμένου δὲ τοῦ ὁσίου ἐῤῥύθη τῆς νόσου. αὐτὸς δὲ οὐδὲ οὕτως ἐπαύσατο ἀποκτείνων. ὁ δὲ προειρημένος μοναχὸς ἐθάῤῥησε τινὶ περὶ τοῦ Φωκᾶ, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον δεινῷ θανάτῳ θνήσκει, ἔτι φιλοσοφοῦντος Σεργίου τοῦ μετὰ τὸν νεὸν Θωμᾶν ἐπισκοπήσαντος. αὐτὸς γὰρ καὶ τῷ μοναχῷ ἐθάῤῥησεν. ἔρχεται οὖν τοῦτο ἐν τοῖς ὠσὶ τοῦ βασιλέως Φωκᾶ, ἔτι τῆς στήλης ἐλαυνομένης, καὶ τοσαύτῃ σπουδῇ ἐχρήσατο περὶ τῆς ἀναβάσεως τῆς στήλης. ὥστε καθὼς οἱ τότε ἐξηγήσαντο, ἔτι καὶ ἔτι πλείω φόνους αὐτὸν πεποιηκέναι. ἀλλὰ καὶ χρήμα-
209. τα πάμπολλα τοῖς δουλεύουσι ἐχαρίσατο πρὸς τὸ ταχυῦαι. καὶ μετὰ ιη'. ἡμέρας τοῦ σταθῆναι τὴν αὐτὴν στήλην, κατηνέχθη τῆς βασιλείας, οὐδὲν ἄμεινον ὧν ἔπραξεν ἀπενεγκάμενος τὸν πικρὸν θάνατον. ἐν τοῖς λεγομένοις Μαρινακίου, στήλη ἵστατο, ἐν ᾗ καὶ παράδοξον θέαμα γέγονε. σεισμοῦ γὰρ γενομένου, καὶ παντὸς τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπὸ θεμελίου φθαρέντος, καὶ τῆς στήλης πεσούσης κάτω τοῦ κίονος, παθῆναι αὐτὴν ὀρθὴν, ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξηγήσαντο. δοκιμασθείσης γὰρ τῆς στήλης εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνατεθῆναι ἔμεινεν ἄχθος βαρύτατον ἔχουσα. τοῦτο δὲ ἔλεγον γενέσθαι ἕως πλειόνων καιρῶν. τὴν δὲ στήλην εὑρίσκομεν εἰς Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεοτέρου, ὥστινα φιλόσοφον διασαφίσασθαι τότε. διὰ τὸν ἄδικον θάνατον Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου σημειωθῆναι τὴν στήλην. ἕως γὰρ τότε δικαίαν ψῆφον ἀπένεμον τὸν θάνατον τοῦ Ἀνετίου. ἐκ τῆς λεγομένης Νικομηδείας στῆλαι πλεῖσαι ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἥκασιν. ὅθεν καὶ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως τῆς δεῦρο, ἐπίκουφος οὖσα, αὐαμέσον τοῦ λεγομένου καθήσματος. Μαξιμιανοῦ στήλη ἐν τοῖς τῆς χαλκῆς μέρεσι ὑπάρχει βαρυτάτη πάνυ. ἔνθα καὶ τὸ γένος ἅπαν Θεοδοσίου τοῦ σπάνου καθορᾶται ἐν στήλαις, ἕως τῆς σήμερον. αἱ γοργονίδαι λεγόμεναι τέσσαρες ἐκ τῆς Ἐφέσου ἥκασιν ἀπὸ τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ναοῦ. αἱ κατὰ τὸν σικὸν τῆς χαλκῆς περιφέρονται. ἔνθα καὶ σταυροῦ σημεῖον ἄνωθεν αὐτῶν ἵσταται τῆς λε-

γομένης· Αρτέμιδος ἡ στήλη ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἵσταται, ἔνθα γυμνάζον- 210.
ται παλαίοντες. ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ παλατίου, Ζηνῶνος καὶ Αρεά-
δνης τῆς σώφρονος ἔσχατον καὶ αἰσχρᾶς τὸ πρότερον, ἐν κίοσιν ἵστα-
νται πεζαὶ στῆλαι, ἰάμβοις ἐλεγίοις ἔχουσαι, παρὰ Σεκουνδου φιλο-
σόφου μερισθεῖσαι. ἡ στήλη ἡ πρὸς τὸ Ξευξίππον θεωροῦσα, ἤτοι ἔμ-
προσθεν, Ιουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας ἐστίν. καθ' ἣν καὶ ἐδοξάσθη Ιουστι-
νιανὸς, ὅτε ἐτίθετο ἡ αὐτὴ στήλη, κράζοντος τοῦ Πρασίνου μέρους· Ιουστι-
νιανὸς καὶ Κωνσταντῖνος νεοὶ ἀπόστολοι. ἐν οἷς καὶ Σοφία ἡ αὐτοῦ γαμε-
τὴ παρὰ Πλουμβάτου φιλοσόφου ἰαμβικοῖς μέτροις τοὺς ἐπαινοὺς ἐδέξα-
το· ἡ ἐν τῷ παλαιοτάτῳ λουτρῷ ὑπάρχουσα στήλη ἐκ χρωμάτων, ἤτοι
τὸ Ξεύξιππον, Φιλιππικοῦ τοῦ πράου ἐστὶν, τοῦ κατ' ἄγνοιαν πλανη-
θέντος. ὡς δὲ ἔχει λόγος, τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι, οἷα τὸ προτότυπον, με-
γάλως γὰρ ἐπῄνεσαν οἱ ζωγράφοι τοῦ γράψαντα, ὅτι οὐκ ἐχώρησε τὴν
τοῦ βασιλέως μορφὴν πρὸς τὸ ἀρχέτυπον. ἐκ τοῦ λεγομένου εἰκονίου
στῆλαι ἥκασιν ἐν Κωνσταντινουπόλει πλεῖσαι. καθ' ἣν καὶ τοῦ Διὸς ἐν τῷ
ἱπποδρομίῳ σώζεται. τὰ τέσσαρα ἱππάρια τὰ χρυσόβαφα, τὰ φε-
ρόμενα ἄνωθεν τοῦ ἱππικοῦ, ἐκ τῆς Χίου νήσου ἥκασιν ἐπὶ Θεοδοσίου
τοῦ μικροῦ. ἐκ τοῦ προειρημένου εἰκονίου, Περσέως στήλη καὶ Ανδρομέ-
δας θυγατρὸς Βασιλίσκου ὑπαρχούσης, ὡς οἱ μῦθοι φασὶ καί τις τῶν
ἱστορικῶν, δίδοσθαι θυσίαν τῷ ἐκεῖσε ἐμφολεύοντι δράκοντι. οὕτως γὰρ ἦν 211.
ἐκ παλαιᾶς συνηθείας, δίδοσθαι παρθένου κόρην τῷ θηρίῳ, καθ' ἣν
Ανδρομέδα δεθεῖσα, θανάτου αἰτία τῷ θηρίῳ ἔμελλε δίδοσθαι. ὁ γοῦν
προειρημένος Περσεὺς ἐκεῖσε ἥκων, πύθεται κλαιούσῃ τῇ Ανδρομέδῃ, τί
ἂν εἴη δεδεμένη καὶ θρηνοῦσα. ἡ δὲ τὸ συμβὰν ἐξηγήσατο. τοῦ δὲ καθήσαν-
τος ἧκε τὸ θηρίον· αὐτὸς δὲ Γοργόνης κεφαλὴν ἐν πείρᾳ κατέχων, ὀπι-
σθοφανῶς στραφεὶς, δείκνυσι θηρίῳ. ὅπερ ἰδὼν ἐκεῖνος ἀπέψυξεν. ἐκλή-
θη οὖν εἰκόνιον παρὰ Λογιστοῦ φιλοσόφου ἡ πόλις, διὰ τὸ ἱκέναι τὸν Περ-
σέα καὶ σῶσαι τὴν Ανδρομέδαν. φόνοις ἀτύχημα τῇ πόλει ἐκ τοῦ ἥκοντος
Περσαίου. ἦν δὲ ὄνομα τῇ πόλει, τὸ ἀπὸ γενέσεως Δορία· ἔπειτα ἐκλήθη
Θρηνωδία. παρὰ δὲ Φιλοδώρου τοῦ Λογιστοῦ, ἐκ τοῦ ἥκειν τὸν Περσέα ἐκλή-
θη εἰκόνιον· ἔνθα ἐτελειώθη ὁ αὐτὸς Περσεὺς σὺν τῇ Ανδρομέδῃ ἐπάνω
τῆς πόρτης τῆς πόλεως. καθ' ἣν καὶ θυσίαι πολλαὶ γεγόνασιν ἐκεῖσε παρὰ
Δεκίου, καὶ Διοκλητιανοῦ, καὶ Μαξιμιανοῦ. ἔνθα πλεῖστοι ἅγιοι ἐμαρτύ-
ρησαν. ἥκασιν οὖν τοῦτε Περσέως καὶ Ανδρομέδας αἱ στῆλαι, ὡς λόγος
ἔχει, ἐπὶ Κωνσταντίου, μετὰ τὸ πληροθῆναι τὴν Αντιοχέων ἐκκλησίαν,
ἐν τῷ Κωνσταντιαναῖς λουτρῷ. Αναστασίου στήλη ὑπάρχει, ἡ ὄπισθεν τοῦ ἁγίου
μάρτυρος Μηνᾶ, ἥτις στήλη ἐσταθῇ μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν βοοθυσίαν τῶν 212.
εἰδώλων· καὶ γενέσθαι πορνεῖον τὸν τόπον, τοῦ βασιλέως τοῦτο κελεύσαν-
τος, ἐπὶ τὸ ἀτιμασθῆναι τὸν τόπον. ἐν τῇ καλουμένῃ Αετίου κιστέρνῃ,
ἥτις ὑπὸ Αετίου Πατρικίου κτισθεῖσα ἐν ταῖς ἡμέραις Βάλεντος. ἔνθα

ἡ στήλη

ἡ στήλη αὐτοῦ τοῦ Βάλεντος ἐν τῇ κιστέρνῃ σώζεται, δορυφορούσης αὐτὴν τοῦ Αετίου. ἡ λεγομένη Ασπαρος, ἐπὶ Ασπαρος, καὶ Αρδαβουρίου, τῶν ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου, οἰκοδομεῖται. καθ' ἣν Ασπαρ καὶ Αρδαβούριος, πληροθείσης αὐτῆς, τὸν ὄλεθρον ὑπομένοισι. τὴν λεγομένην Κράνων νῆσον ἐστοιχειώσατο Βερῖνα, καθ' ἣν οὐδεμία εὑρίσκεται φροντὶς, τίνος χάριν ταύτην στοιχεῖοῦται. ἐν δὲ τῷ στοιχειωθῆναι τὴν αὐτὴν νῆσον, ἀθρόως θάνατος γεγόνασι πλεῖστοι, ὅθεν ἐρημοῦται διαρκέσασα μέχρι τῶν χρόνων Ιουστινιανοῦ τοῦ τρίτου, τὴν θάλασσαν προστάξαντος ἀναπλεῦσαι ἐν αὐτῇ εἰς τέλειον ἀφανισμόν.

ΤΕΛΟΣ.

MANVELIS CHRYSOLORÆ EPITAPHIVM CONSTANTIÆ AD ARAM.

MANVEL CHRYSOLORAS

MILES CONSTANTINOPOLITANVS,

EX VETVSTO GENERE ROMANORVM,

QVI CVM CONSTANTINO IMP. MIGRAVIT,

VIR DOCTISSIMVS, PRVDENTISS. OPTIM.

QVI TEMPORE GENER. CONCILI CONSTANTIENS.

DIEM OBIIT,

EA EXISTIMATIONE,

VT AB OMNIBVS SACERDOTIO DIGNVS HABERETVR.

DIE XV. APRIL. CONDITVS EST ANNO M. CCCC. XV.

Ille ego qui Latium priſcas imitarier artes
Exploſis docui ſermone ambagibus, & qui
Eloquium magni Demoſthenis & Ciceronis
In lucem retuli, CHRYSOLORAS *nomine notus,*
Hîc ſitus, emoriens peregrina ſede quieſco,
Huc me Concilij deduxit cura, trium dum
Pontificum Eccleſiam vexaret ſchiſma per orbem.
Roma meos genuit maiores, me bona tellus
Byzantina tulit, cineres Conſtantia ſeruat.
Quo moriare loco nil refert: vndique cœlum
Pœnarumque locus menſura diſtat eadem.

ΤΟΥ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΜΑΝΟΥΗΛ

ΧΡΥΣΟΛΩΡΩ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΒΑΣΙΛΕΑ,

ΕΝ Η ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ

καὶ νέας Ρώμης.

Ex Bibl. Com. F. Széchényi.

ERVDITISSSIMI VIRI

MANVELIS CHRYSOLORÆ

EPISTOLA

AD IOANNEM IMPERATOREM,

QVA VETERIS AC NOVÆ ROMÆ

comparatio continetur.

ΑΡΙΣΤΕ βασιλεῦ, ἃ μὲν ἔδει περὶ πολλῶν πρὸς σὲ κεφάλαια ἀνενεγκεῖν, ἐν ἄλλοις γέγραφα, ἃ καὶ αὐτὰ εἰκὸς ἀφίξεσθαι μετὰ τῆς παρούσης, μᾶλλον δὲ πολλὰ μὲν πρότερον ἐντεῦθεν γέγραφα· οὐκ ὀλίγα δὲ οὐδὲ πρὸ τούτων. ἔδοξε δὲ ὅμως κἀγὼ τὰ προσθεῖναι ἡδονῆς οὐ χρείας ἕνεκεν. ἐν οὐ μικρῷ οἶδα καρπούμενος ἐν τῷ τοῖς ἐμοῖς λόγοις πρὸς σὲ τὴν σὴν θεότητα ἀναφέρειν. ὕλην δὲ

Man. Chryſ. Epiſt.

DE quibus prolixius ad te referendum erat, Optime Imperator, ea aliis literis perſcripſi, quas vna cum hiſce ad te perlatum iri puto: quin imo cum multa quidem iam ante hinc ad te ſcripſerim, & non pauca etiam nuperrimis litteris: placuit tamen & hæc ſubiungere voluptatis, non vtilitatis gratia: quam non exiguam me percipere ſentio dum mea ſcripta ſacræ tuæ Maieſtati offero. Materiam vero

præſentis ſcriptionis ex hac vrbe capiam, quam antea quidem ex aliorum relationibus admirabar: ſed nunc ex ipſa inſpectione multo eam magis admirandam iudico, quam ex iis quæ de illa narrantur ſimpliciter aliquis coniiciat. Et ſane maxima de ea referuntur, non ab iis ſolum qui vernacula lingua hiſce de rebus ſcripſere; ſed etiam a noſtris ferme omnibus, maxime a viris doctis, qui in ea verſati fuere: ita vt alij quidem orationes integras, alij libros de eius laudibus, vt noſti, reliquerint. Alij autem paucis verbis maxima de ea dixerunt: quale & hoc Sophiſtæ illius tibi admodum chari & familiaris, quod in epiſtola quadam breui verborum ambitu maximum de ea pronunciat, hiſce verbis, ſi recte memini, in principio epiſtolæ vſus: Fac noſtri memoriam ſerues poſtquam Romam peruenisti, atque iſtiuſmodi vides, qualia ante non videras; non terram illam, ſed cœli particulam eſſe tibimet ipſi perſuadens. non enim mirum eſt nos tui meminiſſe. nam dum ſemper in iiſdem, neque vlla in re noua verſamur amicos reſpiceremus. atque hæc ad Græcum vel Syrum, ciuemque ſuum ſcripſit: nomen enim ipſum non ſatis recordor; cùm tamen Antiochiæ pulchritudinem cum ab aliis multis, tum ab eodem Auctore celebrari audimus, ea oratione qua patriæ ſuæ laudes commemorat, cui ab eadem nomen impoſuit. quin & alius eiuſdem ciuitatis, nunc vero etiam cælorum ciuis, cuius os atque lingua ab auro cognomen accepere, plurima paſſim de ea prædicat. vel ad eorum aliquem qui Aſiam eo tempore incolebant: in qua Rhodus tunc erat & Smyrna, & pulcherrima orbis terrarum ſigna. erat quoque in eadem Epheſium Dianæ templum, & coloſſus Rhodius, & in Halicarnaſſo Mauſoli ſepulchrum. quorum omnium aut plerorumque reliquiæ tum adhuc conſpiciebantur. aut ſi velis ex Ægypto vel Lybia eum fuiſſe ponamus: in qua Alexandrinam ciuitatem, & inter celebriora ſpectacula Thebas illas centum portis inclytas ac pyramides fuiſſe audimus: quarum vmbras ſole exoriente & occidente fere ad aliquot dierum iter proiici aiunt: & quarum vna eaque minima ipſam Memphim atque omnia vicina loca iam inde ab illo tempore & adhuc noſtra ætate ad quamcumque ſtructuram non ſecus ac lapidicinis vti referunt, ita tamen vt nunquam deficiat, quinimo integris, vt aiunt, ciuitatibus viciſque ex ea exſtructis, vix exiguam eius particulam

A τῶν προόντων λόγων, ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης λήψομαι. ὧν τοσούτερον μὲν ἀπὸ τῶν ἱστορουμένων περὶ αὐτῆς ἐθαύμαζον. νῦν δὲ ἀπ' αὐτῆς τῆς ὄψεως γεγέσθαι θαυμασιωτέραν, ἢ ὡς ἄπτις ἁπλῶς εἰκάσειεν ἀπὸ τῶν λεγομένων περὶ αὐτῆς κρίνω. καί τοι εἴρηται μὲν ἀληθῶς μέγιστα περὶ αὐτῆς, οὐ μόνον παρὰ τῶν τῇ πατρίῳ φωνῇ περὶ ταύτων συγγεγραφότων, ἀλλ' ἤδη καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων σχεδὸν πάντων, καὶ τῶν ἑλλογίμων, ὅσοι κατ' αὐτὴν γεγόνασιν· ὥστε τοῖς μὲν λόγοις ὅλοις, τοῖς δὲ βιβλίοις ὡς οἶσθα ἐγκώμια αὐτῆς καταλιπεῖν. ἄλλοι γ' ἐν βραχέσι, μέγιστα περὶ αὐτῆς εἰρήκασιν, εἴ τις καὶ τοῦ σοφιστοῦ ἐκείνου τοῦ πάνυ φίλου καὶ οἰκείου,

B ὅσπερ ἐν ὀλίγῳ μέγιστον ἐκεῖνος ἐν ἐπιστολῇ περός τινα φησὶ περὶ αὐτῆς, οὕτω πως λέγοις ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς, εἰ καλῶς μέμνημαι τῶν ῥημάτων αὐτῶν, λέγων. ἄρα μέμνησαι ἡμῶν εἰς Ῥώμην ἀπηρκώς, καὶ θεώμενος, οἷα οὐ πρότερον πείθων τε σαυτὸν ὡς οὐκ ἔστι γῆ αὕτη, ἀλλ' οὐρανοῦ μέρος τι. ἡμᾶς μὲν γάρ σου μεμνῆσθαι θαυμαστὸν οὐδέν. ἐν γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἡμεῖς καὶ οὐδενὶ καινῷ καταφερνοίμεθ' ἂν τῶν φίλων. καί τοι πρὸς Ἕλληνα δήπου ταῦτα ἔγραφεν, ἢ Σύρον, καὶ αὐτὸ πολίτην, οὐ μέμνημαι γὰρ καλῶς τὸ ὀνόματος ἐκείνου· ἀκούομεν δὲ ὅ τῆς Ἀντιοχείας κάλλος

C παρὰ πολλῶν τε ἄλλων, καὶ αὐτοῦ δὲ ἐκείνου, ἐν οἷς ἐπὶ τῷ ὁμωνύμῳ ταύτῃ λόγῳ, ἐγκώμια τῆς πατρίδος γράφει. καὶ ἄλλος δὲ αὐτῆς πολίτης, νῦν δὲ καὶ τῶν οὐρανίων πολίτης, οὗ τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶττα ἔτυχον τῆς ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ προσηγορίας, πλεῖστα πολλαχοῦ λέγει περὶ αὐτῆς. ἢ πρὸς ἕνα τῶν τότε Ἀσίαν τότε οἰκούντων, ἐφ' ἧς Ῥόδος μὲν τότε καὶ Σμύρνα, καὶ τὰ ἀγάλματα τῆς οἰκουμένης. γεγόνασι δὲ ἐν ἐκείνῃ, καὶ ὁ ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀρτέμιδος ναὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ Ῥόδῳ κολοσσὸς, καὶ ὁ ἐν Ἁλικαρνασσῷ τοῦ Μαυσώλου τάφος, ὧν πάντων ἢ ἕνα ἔτι λείψανα ἑωρᾶτο. εἰ βούλοι δὲ θῶμεν ἐκεῖνον ἐξ Αἰγύπτου

D καὶ Λιβύης εἶναι, ἐφ' ἧς ἀκούομεν τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν, καὶ τῶν ὑμνουμένων θεαμάτων τὰς ἑκατονπύλους Θήβας ἐκείνας καὶ πυραμίδας γεγονέναι. ὧν τὰς σκιὰς ἀκούομεν ἑδὸν ἕνα ἡμερῶν ὡς εἰπεῖν εἶναι, ἀνίσχοντος τοῦ ἡλίου καὶ δυομένου· καὶ ὧν μιᾷ καὶ τῇ σμικροτάτῃ λέγεται τὴν Μέμφιν αὐτὴν καὶ τοὺς περιοίκους πάντας τόπους ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων ἔτι καὶ νῦν πρὸς πᾶσαν οἰκοδομὴν ἴσα καὶ λατομίαις χρῆσθαι, καὶ μὴ ὑπολείπειν. μᾶλλον δὲ πόλεις ὅλας καὶ συνοικίας, ὡς φασιν, ἐξ αὐτῆς οἰκοδομοῦντες, μόλις βραχύ τι μέρος ἐκείνης αἰτ-

λωκέναι. Εἰκὸς δὲ ἰῶ ἐκεῖνον, ὅς γε πότε ἰῶ, πλέοντα εἰς Ρώμιν καὶ ἀφ' ἑτέρων νήσων καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀναχθῆναι· καὶ πρότερον δὲ εἰκὸς ἰῶ αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα ἰδεῖν, καὶ τὸν τῆς Ἑλλάδος τότε ὀφθαλμὸν, τὰς Ἀθήνας λέγω. ἢ ἵνα ἔδῃ τὸν τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἶδ). καὶ τὸν οὐ τῶν πολλῶν καὶ ἀθεάτων ἢ ἀπείρων τῶν τοιούτων, ἀλλά τῶν πεπαιδευμένων, ὡς ἦν ἐκεῖνον τε γράφειν εἰκὸς ἰῶ, καὶ αὐτὸν τοῖς τοιούτοις θεάμασι καὶ ταῖς τοιαύταις ἀποδημίαις χαίρειν· τί τοίνυν ἄρα ἰῶ ἐκεῖνο, ὃ τὸν τοσοῦτον ἔμελλεν ἐκπλῆξαι; ὡς τε τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐν αὐτῇ θεαμάτων ὑπιλαθέσθαι, θεώμενον οἷα οὐ πρότερον, καὶ αὐτῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φίλων καταφρονῆσαι. πείθειν τε αὐτὸν ὡς οὐκ ἔστι γῆ αὐτὴ, ἀλλὰ οὐρανοῦ μέρός τι; εἰρῆται οὖν, ὅσῳ εἶπον, περὶ ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν τούτων μέτεστι αὐτῆς. οἶμαι δὲ καὶ τοὺς βαρβάρους αὐτοὺς, ὅσοι μὴ γραμμάτων πάμπολλα ἄμοιροι, πλεῖστα περὶ αὐτῆς ἔχειν ἐν συγγραφαῖς. ἀλλ' ἐγὼ ᾤμην ταῦτα πρὸς ἐκείνων πρὸς ὑπερβολὴν λέγεσθαι· νῦν δὲ ὁρῶ μηδὲν πρὸς ὑπερβολὴν εἰρῆσθαι, τοιαῦτά εἰσι τὰ ὁρώμενα. καί τοι μεμάθηκε μὲν οὐδὲν ἀρεδὸν σῶον. ἐν αὐτῇ, οὐδ' ἂν εἴποις τὶ ἀθῷον πάμπαυσιν ἐπηρείας· τῶν μὲν αὐτομάτων ὑπὸ χρόνου κατερρυηκότων, τῶν δὲ χερσὶ τινῶν βεβιασμένων. συμβέβηκε γὰρ καὶ ταύτῃ, ὥσπερ καὶ τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, αὐτῇ ἑαυτῇ ἀντὶ μετάλλων καὶ λατομιῶν εἶ), καὶ ὅπερ ὅτι τῷ πάντος τούτου λέγομεν, αὐτῇ ὑφ' ἑαυτῆς τρέφεσθαι καὶ ἀναλοῦσθαι. κέκμηκε δὲ ὡς εἰπεῖν ἐν πᾶσι· φαίνεται δὲ ὅμως καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐρρῳπίοις καὶ κολωνοῖς, οἷα ἐξ ἀρχῆς γέγονε, καὶ ὃ τῶν οἰκοδομιῶν μέγεθος καὶ κάλλος. τί γὰ οὐκ ἰῶ τῶν ἐν αὐτῇ καλόν; ἢ οὐ μόνον συγκείμενα καὶ συνεχῆτα ἰῶ ἄρα καλά, ἀλλὰ καὶ διαιρεθέντα καλὰ φαίνεται. οἷ σώματος ὅλου καλοῦ, χεὶρ ἢ ποῦς, ἢ κεφαλὴ καλή· καὶ μεγάλου σώματος, ἕκαστον τῶν μελῶν μέγα. οὐκ ὀλίγα δὲ αὐτῶν καὶ τῶν πλείστῳ μέρῳ μεμάθηκε. καὶ πολλὰ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι γεγενότων, ὡς ἔνεστιν ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς γραμμάτων ἰδεῖν, ἐν αὐτῇ δείκνυται. κίονες καὶ λίθοι περιφανεῖς, καὶ ξῆλαι καὶ ἀγάλματα, καὶ ἀνδριάντες, καὶ γράμματα πλεῖστα Ἑλληνικὰ, τῶ καλλίστου καὶ ἀρχαίου τύπου. πολλὰ δὲ καὶ τῇδε ἐν αὐτῇ πρὸ Ἑλλήνων γέγονεν, ὡς ἔξεστιν ἀπὸ τῶν ἐπιγραφῶν ἰδεῖν· καὶ φαίνεται τοὺς τε πολίτας αὐτῆς, ὡς πρὸς τῶν ἰσοτιμῶν ἀκούομεν, σφόδρα τοῖς Ἑλληνικοῖς ἥδεσθαι, καὶ πλείστους

A consumsere. Verisimile autem erat, quicumque demum fuerit, illum cum Romam nauigaret, insulas ac Græciam obiisse. nec a vero abhorret eum iam antea Græciam perlustrasse, & Græciæ tunc temporis ocellum, Athenas. vel ex ipsa Græcia oriundum esse oportebat: neque illum de vulgo aliquem, qui huiusmodi nec vidisset, nec audiuisset vnquam; sed quendam ex eruditioribus, cum quo litterarum commercium ei intercederet: & qui ipse eiusmodi spectaculis atque itineribus delectaretur. Quidnam ergo illud erat quod adeo eum posset percellere, vt Græciæ rerumque in ea visu dignarum oblivisceretur, videns qualia ante non viderat: & ipsam, & relictos in ea amicos contemneret: ac sibimet persuaderet non terram illam, sed cæli particulam quandam esse? quare in vtraque, vt dixi, lingua, maxima de ea prodita fuerunt. quin & barbaros ipsos, quotcumque literarum non plane expertes sunt, plurima de illa in scriptis habere existimo. Sed ego qui hæc ad hyperbolen ab iis dici putabam, nunc nihil supra quam res habet dici video: talia sunt ea quæ videntur. licet nihil ferme integrum saluumque in ea remanserit; nec quicquam omnino ab iniuria immune reperire liceat: cum alia quidem sua sponte præ temporis vetustate collapsa, alia violentas quorumdam manus experta fuerint. nam & huic Vrbi idem quod nostræ accidit, vt ipsa sibi metallorum ac lapicidinarum loco esset: & quod de vniuerso hoc dicimus, ipsa a seipsa nutriretur & consumeretur. Defecit autem ferme in omnibus: nihilominus in ipsis etiam ruinis ac ruderibus apparet qualis principio fuerit, tum structurarum magnitudo & pulchritudo. Quid enim in ea non pulchrum fuit? nec solum integra & coniuncta pulchra erant, sed dissecta quoque ac diuisa pulchra apparent. quemadmodum in integro corpore pulchro manus vel pes, vel caput pulchrum est; & in magno corpore vnumquodque membrum magnum. Sed non pauca horum etiam maxima sui parte remanserunt: tum multa eorum quæ in Græcia olim extitere, vt ex inscriptionibus videre licet, in ea visuntur: columnæ, lapides eximij, statuæ, signa, imagines, plurimæque inscriptiones Græcæ, pulcherrimæ ac veteris notæ. multa quoque hic in ipsa Vrbe a Græcis facta fuere, vt ex inscriptionibus videre est. & ciues eius, vt ex historiis cognoscimus, vehementer rebus Græcis fuisse delectatos, plurimos-

que noſtrorum Græcorum in ea vixiſ-
ſe apparet. Verum non opes ſolum &
dexteritatem, atque artificium, aut ſi
velis magnitudinem ac maieſtatem, tum
etiam prudentiam, ſplendorem, & lu-
xum atque profuſionem vrbis ex hiſce
ſtatuarum, columnarum, ſepulchro-
rum, atq; ædificiorum reliquiis perſpi-
cere licet: ſed & ſuperſtitionem eius &
magnanimitatem, & ambitionem, tum
ſententiam, victorias, atque vniuer-
ſam fœlicitatem, item imperium, di-
gnitates & armorum peritiam. nam
non ſolum ſublimes aquæductus e lon-
ginquo aduentantes videre licet, &
murorum craſſitiem, tum porticus, re-
giaſque ædes, & curias, & fora, & ther-
mas, & theatra ob numerum, & magni-
tudinem, atque pulchritudinem con-
ſpicua: verum & templa ſplendida mul-
ta & frequentia, alia aliis cognomini-
bus inſignita: item fana, ſigna, ima-
gines, delubra & ſtatuas veterum illo-
rum & illuſtrium virorum, ob merita
erga ciuitatem ex publico poſitas, vti
etiam virtutis monimenta, arcuſque
triumphales in triumphorum & pom-
parum illarum memoriam conſtructos:
quibus prælia ipſa, mancipia, ſpolia,
& mœniorum expugnationes inſculpta
ſunt. Sacrificiorum præterea, victima-
rum, altarium & donariorum ſculptu-
ras. Ad hæc tam nauales quam pede-
ſtres & equeſtres pugnas, & vt ita di-
cam, quodcumque tandem pugnæ in-
ſtrumentorum armorumque genus: item
ſubactos principes, Medos forte vel
Perſas, vel Iberos, aut Gallos, Aſſy-
rioſve ſuo quemque habitu: gentes-
que ſubactas, & triumphantes de iiſ-
dem imperatores. item currus & qua-
drigas cum aurigis, tum ſtipatores ac
ſubſequentes ſatellites, nec non ante-
cedentia ſpolia omnia tanquam viua in
effigiebus videre, & quid vnumquod-
que fuerit ex adiunctis literis digno-
ſcere licet. vt manifeſte queat perſpici
quibus armis, quoque habitu olim v-
terentur, quibus magiſtratuum inſi-
gnibus, quibus acierum inſtructioni-
bus & pugnis, queiſque vrbes obſiden-
di & caſtra metandi modis: quibus de-
nique ornamentis & quo amictu mili-
tiæ vel domi, in comitiis, vel in ſena-
tu, vel etiam in foro: in terra, in ma-
ri, iter facientes, vel nauigantes, ſiue
operi faciundo, ſiue corpori exercen-
do intenti, ſiue ludos ſpectantes, ſiue
in concionibus, ſiue in officinis, idque
ſecundum diuerſos nationum ritus. quos
dum Herodotus aliique nonnulli hi-
ſtorici explicant, magnum operæ pre-
tium feciſſe videntur. Sed in hiſce om-

A τῶν ἡμετέρων Ἑλλήνων ἐν αὐτῇ γνέσθαι. οὐ μό-
νον δὲ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυχρείαν, καὶ τὴν
τέχνην, εἰ δὲ βούλῃ τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα,
ἔτι δὲ τὸ φρόνημα καὶ τὴν φιλοκαλίαν καὶ ἀβρό-
τητα καὶ πολυτέλειαν τῆς πόλεως· ἔστιν ἀπὸ τῶν
λειψάνων τούτων τῶν ἀνδριάντων καὶ κιόνων, καὶ
ταφων, καὶ οἰκοδομῶν ἰδεῖν· ἀλλὰ καὶ τὴν δαιδαλ-
μονίαν αὐτῆς, καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν, καὶ φιλοτι-
μίαν, καὶ τὴν γνώμην, καὶ τὰς νίκας, καὶ τὴν πᾶσαν
εὐδαιμονίαν, καὶ ἡγεμονίαν, καὶ ἀξίαν, καὶ τὴν ἐν
τοῖς ὅπλοις πεῖραν. οὐ γὰρ μόνον ἀγωγοὺς ὑδά-
των ἀερίους ἔξεστιν ὁρᾶν πόρρωθεν ἐρχομένων,
B καὶ τειχῶν ὄγκον, καὶ στοάν, καὶ βασιλείων, καὶ βου-
λευτηρίων, ἔτι δὲ ἀγορῶν, καὶ βαλανείων, καὶ θεά-
τρων πλῆθός τε, καὶ μέγεθος, καὶ κάλλος· ἀλλὰ καὶ
νεὼς ἐπιφανεῖς πολλοὺς καὶ στενοχεῖς, ἄλλους
ἀπ' ἄλλης προσηγορίας ὠνομασμένους, καὶ ἱερά, καὶ
ἀγάλματα, καὶ ἀνδριάντας, καὶ τελετήν, καὶ στήλας
τῶν παλαιῶν ἐκείνων καὶ ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, εἴ-
τις ὑπὲρ τῆς πόλεως τί εἴργασται, ἐκείνοις ἐπὶ
τῷ δημοσίου γνωμάτας, καὶ ἀσυλίαν, καὶ γεφύρας
ἀριαμβικάς, εἰς ὑπόμνημα τῶν ἀριάμβων ἐκεί-
νων καὶ τῶν πομπῶν πεποιημένας. αὐτῶν τῶν πολέ-
μων, καὶ τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν λαφύρων, καὶ τῶν
τειχομαχιῶν ἐγκεκολαμμένων, ἔτι δὲ ἱερείων ἐν
αὐταῖς καὶ θυσιῶν καὶ βωμῶν γλυφὰς καὶ ἀναθημά-
των. ἐπὶ δὲ τούτοις ναυμαχίας, καὶ πεζομαχίας,
καὶ ἱππομαχίας, καὶ πῶν εἶδος, ὡς εἰπεῖν, μάχης,
καὶ μηχανημάτων τε, καὶ ὅπλων, καὶ τοὺς ὑπηγμέ-
νους δωνάστας Μήδους τυχόν, ἢ Πέρσας, ἢ Ἴβη-
ρας, ἢ Κελτούς, ἢ Ἀσσυρίους, καὶ τὴν αὐτῶν στολὴν
ἑκάστους καὶ τὰ δεδουλωμένα γένη, καὶ τοὺς θριαμβεύον-
τας ὑπὸ τούτοις στρατηγούς, καὶ ὄχημα, καὶ τὰ τέ-
θριππα, καὶ τοὺς ἡνιόχους καὶ τοὺς δορυφόρους,
καὶ τοὺς ἑπομένους λοχαγούς, καὶ τὰ προϊόντα σκύ-
λα, ἄπαντα ὡσανεὶ ζῶντα ὑπὸ τῶν εἰκόνων
ὄψιν ἰδεῖν, καὶ στοιχεῖά τι ἕκαστον ἑαυτῷ, ἀφ' ὧν ἐν
αὐτοῖς γραμμάτων. ὥς τε δυνασθαι σαφῶς ὁ-
C ρᾶν τίσι μὲν ὅπλοις, τίσι δὲ στολαῖς ἐχρῶντο ὁ
παλαιὸν, τίσι δὲ ὑπεσήμοις τῶν ἀρχῶν, ὁποίαις
δὲ παρατάξεσι, καὶ μάχαις, καὶ πολιορκίαις, καὶ στρα-
τοπέδοις· τίσι δὲ ἄρα καὶ θέσεσιν, ἢ προβολαῖς,
εἴτε ὑπὲ στρατείας, εἴτε οἴκοι, εἴτε ἐν ἐκ-
κλησίαις, εἴτε ἐν βουλευτηρίῳ, εἴτε κατ' ἀγο-
ρὰν, εἴτε ἐν γῇ, εἴτε ἐν θαλάττῃ, εἴτε ὁδοιπο-
ροῦντες, εἴτε πλέοντες, εἴτε πονοῦντες, εἴτε ἀ-
σκοῦντες, εἴτε θεώμενοι, εἴτε ἐν πανηγύρεσιν,
εἴτε ἐν ἐργαστηρίοις καὶ ταῦτα καὶ ταῖς τῶν ἐθνῶν
διαφοραῖς. ὧν ἕνεκα ἐκθεῖς Ἡρόδοτος καὶ ἄλ-
λοι τινὲς τῶν ἱστορίας συγγεγραφότων, δοκοῦ-
σι τὸ προσῆκον πεποιηκέναι. ἀλλ' ἐν τούτοις,

ὥσπερ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὄντα, καὶ ἐν διαφόροις ἔθνεσι γινόμενα πάντα ὁρᾶν ἔξεστιν, ὥστε ἱστορίαν μὲν τινὰ πάντα ἁπλῶς ἀκριβοῦσθαι εἰ μᾶλλον δὲ οὐχ ἱστορίαν ἀλλ' ἵν' οὕτως εἴπω, αὐτοψίαν τῶν τότε ἁπλῶς ἁπάντων γινομένων πάντων, καὶ προῤῥησίαν. ἥγε μὲν τέχνη τῶν μιμημάτων ἀληθῶς ἐρίζει καὶ ἁμιλλᾶται τοῖς τῶν πραγμάτων φύσιν, ὥστε δοκεῖν ἄνθρωπον, ἢ ἵππον, ἢ πόλιν, ἢ στρατὸν ὅλον ὁρᾶν, ἢ θώρακα, ἢ ξίφος, ἢ πανοπλίαν, καὶ ἢ ἁλισκομένους, ἢ φεύγοντας, ἢ γελῶντας, ἢ κλαίοντας, ἢ κινουμένους, ἢ ὁρμῶντας. ὅπου πᾶσι δὲ τούτοις γράμματα μεγάλα λέγεται, ἡ βουλὴ τῶν Ρωμαίων καὶ ὁ δῆμος, Ἰουλίῳ εἰ τύχοι Καίσαρι, ἢ Τίτῳ, ἢ Οὐεσπασιανῷ ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας ἕνεκεν, νικήσαντι ἀπὸ τῶν δυνῶν, ἢ φυλάξαντι τὴν πατρίδα, ἢ ἐλάσαντι τοὺς βαρβάρους, ἤτι τοιοῦτον ἕτερον τῶν ἐπαινουμένων. τί δὲ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους, Μελεάγρους, καὶ Ἀμφίονας, καὶ Τριπτολέμους, εἰ δὲ βούλει Πέλοπας, καὶ Ἀμφιαράους, καὶ Ταντάλους, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον ὅπου τῆς μυθικῆς καὶ ἀρχαίας ἐκείνης τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας λέγεται; μεσαὶ μὲν τούτων ὁδοί, μεσαὶ δὲ μνήματα καὶ τάφοι παλαιῶν, μεσοὶ δὲ οἰκιῶν τοῖχοι· πάντα τῆς ἀρίστης καὶ τελεωτάτης τέχνης, Φειδίου τινὸς, ἢ Λυσίππου, ἢ Πραξιτέλους, ἢ τῶν ὁμοίων ἔργα. ὥστε ἀνάγκη διὰ τῆς πόλεως ἰόντι, ποτὲ μὲν πρὸς τοῦτο, ποτὲ δὲ πρὸς ἐκεῖνο ἕλκεσθαι τῷ ὀφθαλμῷ. ὅπερ συμβαίνει τοῖς ἐρωτικοῖς τούτοις, καὶ τὰ ζῶντα κάλλη θαυμάζουσι, καὶ πρὸς ἔργων θεωμένοις. ἥγε μὲν τῶν τειχῶν κύκλος, ἥγε μὲν τῆς ὅλης πόλεως θέσις, ὁ δὲ τοῦ ποταμοῦ ῥοῦμα, ἡ δὲ τῶν ἀγρῶν, καὶ τῶν περὶ προαστείων, καὶ τῶν ἐπαύλεων τῶν ἐν αὐτοῖς χάρις. ἔτι δὲ καὶ λιμένων ἄμοιρος. ἡ πόλις, οὐδὲ νεωρίων ἢ νεωσοίκων, τοῦ μὲν εἴσω τειχῶν, τοῦ δὲ ὅπου ταῖς ἐκβολαῖς αὐταῖς τοῦ ποταμοῦ, τοῦ δὲ ὀλίγῳ πρὸ τοῦ τειχῶν, ὧν ἔτι καὶ νῦν λείψανα ὁρᾶται. ἃ καὶ ὃ καθελεῖν οἶμαι ἔργον ἂν εἶη. ὁμοῦ πᾶσι τοῖς νῦν λεγομένοις δυνατοῖς, εἰ χρὴ δυσχερὲς λέγειν, ὅ τις ἂν εἴποι ἀδύνατον. ἥγε καὶ θυμηδίας καὶ ψυχαγωγίας, ἔτι δὲ γυμνασίας τῶν πολιτῶν ἕνεκεν καὶ ναυμαχίας ἔσω τειχῶν ἐπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἐχρῆτο, οὐ λέγω, ὅτι τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ὅτι πελαγους τινὸς ἢ λίμνης, ἔνδον τῆς πόλεως ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεποιημένης. καὶ εἶεν, ὥσπερ γυμνάσια, καὶ θέατρα ἀγώνων, καὶ μονομαχιῶν, ἔτι δὲ θηριομαχιῶν, καὶ ἱπποδρομιῶν, οὕτω καὶ ναυμαχιῶν. ὥστε ἀληθῶς δίξειναι λέγειν, οὐδὲν ἄλλο ἢ Ρώμη τὰ τῇδε, ὅτις ἕτερος τῶν ἡμετέρων καὶ παλαιῶν εἶπε πρὸ αὐτῆς. τὰ μὲν οὖν ἀρχαῖα τοιαῦτα ἴσμεν. τὰ δὲ νεώτερα, καὶ τὰ ὅπου τῆς ἡμετέρας καὶ ἀληθοῦς θρησκείας τί ἂν λέγοι τις;

A nia vt iis temporibus sese habebant, quæque apud diuersos populos fiebant, videre licet: ita vt accurata quædam historia sit: vel potius non tam historia, quam ocularis, vt ita dicam, inspectio & præsens cognitio rerum omnium quæ tunc temporis contigerunt: & sane imitationis artificium cum ipsa rerum natura certat & contendit, ita vt videaris integrum hominem, vrbem, equum, aut exercitum videre, vel loricam aut gladium, vel armaturam integram: vel etiam captos, fugientes, ridentes, flentes, commotos, vel iratos. tum præter hæc omnia vncialibus literis asscriptum: Se-
B natus Populusq; Romanus, Iulio Cæsari forte vel Tito, aut Vespasiano, ob rem bene & fortiter gestam: victis hisce vel illis populis, vel ob patriam seruatam, vel ob barbaros profligatos, aut aliud huiusmodi præclarum facinus. Sed quid priscos illos Meleagros, Amphionas & Triptolemos, aut si velis Pelopas & Amphiaraos, & Tantalos dicam, & quicquid huius generis fabulosa & vetusta Græcorum historia commemorat? hisce viæ omnes plenæ sunt, plena antiquitatum monimenta & sepulchra, pleni ædium parietes. omnia præstantissimi & absolutissimi artificij, Phidiæ cuiusdam aut Lysippi, vel Praxitelis, similiumve opera. adeo vt
C per vrbem incedendo nunc huc nunc illuc oculo traharis: quod amore captis & viuam pulchritudinem cum admiratione curiose contemplantibus contingit. accedit mœnium ambitus, & totius vrbis situs, tum etiam amnis fluentum, & agrorum atq; suburbiorum quondam & villarum in iisdem amœnitas. Sed nec portuum naualiumq; expers hæc vrbs fuit: quorum alia intra mœnia erant, alia in ipsis fluuij ostiis, alia proxime sub vrbis mœnibus: quarum adhuc reliquiæ visuntur: quarum demolitionem quoq; omnibus nostri sæculi principibus difficilem futuram existimo, si difficile vocandum sit vbi quis rem factu impossibilem dicit.
D quin etiam voluptatis & oblectamenti gratia, tum ob ciuium quoque exercitium naumachiis intra mœnia in ipsa ciuitate vtebatur, non dicam in flumine, sed in mari aut lacu quodam intra ciuitatem ad hoc præparato. atque vt certaminum, & gladiatorum, pugnarumque cum feris & currulium ludorum gymnasia & theatra erant, ita etiam vbi triremes confligerent. ita vt vere affirmare liceat quod alius quidem veterum nostrorumque de ea dixit: nihil tum temporis fuisse præter Romam. & antiqua quidem huiusmodi fuere. recentiora autem & quæ ad nostram veramque religionem spectant quis dicere poterit?

vel quæcumque ex tanta lapidum huiuſmodi & materiarum copia, & florente tum temporis præſtantia artis, tum ex tanta pietate & deuotione facta fuere? cum alia quidem antiquitatis monimenta ad nouas ſtructuras transferrentur: alia autem ex profanis & immundis Sanctorum ædes; & ex fanis idolorum veri numinis templa fierent. quot enim Apoſtolorum templa ſunt? quot Martyrum? quot Sanctorum & beatorum? quot diuarum mulierum & virginum? tum vero corpora eorumdem & reliquias, ſiue integras, ſiue particulis diuiſas, & quicquid ad ipſorum memoriam, & communis humani generis gloriam commemoratur, quis enumerare poterit? Sane reliquiarum ſanctarum conditorium, & rerum ſacrarum theſaurum hanc vrbem paucis verbis quis appellaret. vt quod ille, cuius initio memini, tum dixit, id meliori iure hiſce temporibus dici queat, eam cæli partem eſſe, ob huiuſmodi incolas. Sed iſta quidem prætermitto. Duo autem luminaria, vel ſoles, aut cælos integros Dei gloriam enarrantes, Petrum, inquam, & Paulum, quorum reliquiæ hic ſitæ ſunt; & ad quorum monimenta hæc ſcribo, quis digne admirabitur? quid de totius orbis ad eoſdem, veluti communes quoſdam præfectos, duceſque, aut præſides concurſu dicam? miraculum profecto eſt videre ab Hiſpania, ſiue Iberia & Gallia, inſuliſque Britannicis, & ſi quæ vlterius verſus occidentem, vel aquilonem diſtent: tum etiam ex Germania, Sarmatia, & Pannonia, nonnullos vero etiam ex Græcia & Aſia, & quibuſcumque aliis ex locis, (quis enim omnes enumerare poſſet?) non viros ſolum cuiuſuis ætatis & profeſſionis, ſed & fœminas per tam longinqua itinera, per tot pericula & labores; per frigus, lutum, puluerem, æſtum & moleſtias huc venientes, vt arcam & loculum, & conditorium Apoſtolorum, idque eminus & per cortinas ac cancellos adorent. vt pulueri, ac ſolo, & circumambientibus lapideis ferreiſque clauſtris faciem & capita apponentes, ſeruatores dominoſque, &, vt dixi, ſoles orbis terrarum eos prædicent. vt poſt tot annos ob prædicationem veritatis, & ab errore ac tenebris conuerſionem gratias agant, idque in ea vrbe, & in illo imperio, vbi ipſi hæc prædicantes mortem oppetiere, vbi a veritatis aduerſariis tanta ſuperſtitio, tantuſq; error introductus fuit; quantus ex idolis, ſtatuis, templiſque ipſorum demonſtrari poteſt. Vnde edicta contra Chriſtianos per totum orbem ferebantur, & carnifices in eoſdem immittebantur. Vbi alio

A ἢ οἷα εἰκὸς πᾶ ἐκ τοσαύτης μὲν ἀφθονίας λίθων τοιούτων καὶ ὑλῶν. τοιαύτης δὲ τέχνης τότε αἰθούσης, τοσαύτης δὲ φιλοθεΐας καὶ εὐσεβείας πεποιημένα; τῶν μὲν τῶν ἀρχαίων μεταστησαμένων· τῶν δ' ἐξ αἰσχρῶν καὶ βεβήλων, ἱερῶν ἁγίων ἡμερῶν, καὶ ναῶν θείων ἐξ εἰδωλείων. πόσοι μὲν ἀποστόλων ναοί; πόσοι δὲ μαρτύρων; πόσοι δὲ ὁσίων καὶ ἁγίων; πόσοι δὲ γυναικῶν θείων καὶ παρθένων; τἄγε μὴν σώματα τούτων, καὶ τὰ λείψανα, εἴτε καθόλου, εἴτε κατὰ μέρη καὶ εἴπερ τοῖς ἐνομίσειν ἀπὸν λέγοι), καὶ πᾶ τοῖς ἔνδοξον τῆς ἀνθρωπίνου τῆς κοινοῦ δεσπότου, τίς ἂν δυναιτο καταλέξαι, φαίη τίς ἂν σορὸν ἁγίων λειψάνων, ἢ ἀγιασμάτων θησαυρὸν ἁπλῶς εἰπὼν τὴν πόλιν. ὥσθ' ὅπερ ἐκεῖνος, οὗ κατ' ἀρχὰς ἐμεμνήμην, εἶπε τότε, δικαιότερον ὅπη τῶν καιρῶν τούτων, οὐρανοῦ μέρος ῥηθῆναι δύναιτο, ἢ τοῦτις τῆς ἐνοικούσης. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐᾶν. τοὺς δὲ δύο φωστῆρας, ἢ ἡλίους, ἢ οὐρανοὺς ὅλους, τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν διηγουμένους, Πέτρον φημὶ καὶ Παῦλον, ὧν τὰ λείψανα ἐνταῦθα κεῖται, καὶ ὧν ὅπη τῆς μνήμης ταῦτα γράφω, τίς ἂν ἀξίως ἀγαθεῖη; τί δὲ τὴν εἰς τούτους ὥσπερ εἰς κοινοὺς ἅπαντας καὶ ἡγεμόνας, ἢ ὑποστάτους, συνδρομὴν πάσης τῆς οἰκουμένης; θαῦμα ὄντως ἔστιν ἰδεῖν ἀπὸ Ἰταλίας καὶ Ἰβηρείας, καὶ Γαλατίας, καὶ τῶν Βρεττανικῶν νήσων, καὶ τῶν ἐπὶ δυτικώτερον εἴ τινες εἶεν ἢ ἑῳοτέρων· ἔτι δὲ ἀπὸ Γερμανίας καὶ Σαρματίας, καὶ Παννονίας, τινὰς δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας, καὶ τῶν ὁπόθεν ἄλλοθεν, (τίς γὰρ ἂν οἷός τ' εἴη πάντας καταλέξαι;) οὐκ ἄνδρας μόνον πάσης

B ἡλικίας τε, καὶ τέχνης, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ἤδη ἀφ' ὁσουτωνοῦν ὁδῶν, τοσούτων καὶ κινδύνων, ἀφ' τοσούτων δὲ πόνων, καὶ ψύχους, καὶ πηλοῦ, καὶ κόνεως, καὶ πτύρους, καὶ καλαπωσιῶν, δεῦρο ἀφικνουμένας, ἵνα τὴν λάρνακα, καὶ τὸν τάφον, καὶ τὸν σορὸν, καὶ ταῦτα πόρρωθεν καὶ ἀφ' καταπετασμάτων, καὶ κιγκλίδων τῶν ἀποστόλων προσκυνήσωσιν. ἵνα δὴ ἐντεῦθεν τῆς κόνεως, καὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τῶν περιφερῶν λίθων, καὶ σιδήρων τὰ μέτωπα, καὶ τὰς κεφαλὰς, σωτῆρας αὐτοῖς, καὶ δεσπότας, καὶ ἡλίους ὥσπερ εἶπον τῆς οἰκουμένης ἀναφθέγξωνται. ἵνα μὴ τοσαῦτα ἔτη τοῦ κηρύγματος, χάειν αὐτοῖς τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς πλάνης, καὶ τοῦ σκότους ἀπαλλαγῆς ὁμολογήσωσι. καὶ ταῦτα ὅπη τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, ἐν ᾗ ταῦτα ἐκεῖνοι λέγοντες ἀπέθανον. ἔνθα τοσαύτη γέγονεν ἡ περὶ τῶν αὐτίκα τῶν ἀληθῶν δυσδαιμονία τε, καὶ πλάνη, ὅση καθ' τῶν ὅπη τούτοις εἰδώλων, καὶ ξοάνων, καὶ ναῶν δυνατὴ δεικνυσθαι. ὅθεν τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἀπόκρυφα τῆς οἰκουμένης δόγματα ἐφέρετο, καὶ οἱ κατὰ τούτων δήμιοι ἐπέμποντο. ὅπου

C

D

ὧ δε

ῷ δὲ μὴ Νέρωνος τῦ σφαγέως ἐκείνου, καὶ A quidem in loco Neronis impij illius homicidæ, alibi vero Diocletiani, alibi Maximiani perſecutorum collapſæ iam deiectæque ædes, & mutilæ, ac ſemifractæ ſtatuæ viſuntur. Sed hæc quidem monumenta, licet Imperatorum, & qui iſtos aliquando ſiſtebant iudicio, & vt mancipia tractabant, curſim præterеunt: & quid dico præterire? quin potius infeſtis calcibus proterunt, & pugnis feriunt, atque, vt dixi, mutilant, conſpuunt & ſubuertunt: hiſce autem pauperculis & peregrinis, vel potius ſeruis ac ſubditis illorum; profeſſione, vitæque inſtituto, aulæorum tectoribus & piſcatoribus quam maximo gaudio & voluptate, aut ſi malis, cum percuſſione pectoris, & deuotione, lachrymiſque capita inclinant ſeruatores, vt dixi, & præſides, nec præſentium tantum atque terrenorum dominos, ſed & cælorum ianitores eos vocantes, & ſibi, amicis, & familiaribus, atque orbi vniuerſo ſalutem expoſcentes. Illi autem edito & conſpicuo in loco lapillis teſſelatis, vel marmoribus coloribuſve, quinetiam argento mero atque auro ad antiquam ſpeciem maiori forma magnifice efformati ſedent, tanquam reges vel principes, aut communes omnium domini, claues ligandi ſoluendique poteſtatis ſymbolum gerentes, ſignumque virtutis & auctoritatis eius qui poteſtatem illam dedit. Et populi quidem Romani, aut Iulij Cæſaris, vel Auguſti, vel cuiuſcumque alterius monumenta etiam hic in patria ipſorum plurimis incognita, priſtini decoris flore amiſſo, paſſim collapſa iacent. horum autem florent vigentque per orbem vniuerſum. Et memoria hic repeto pompam & ſolemne feſtum, quod Londini in Britannia, ipſius externi maris, oceanique inſula, ante biennium, me ac comitatu meo præſente & ſpectante, ab eius loci incolis hiſce Apoſtolis celebrabatur. Cæſarem vero qui primus eos ſubegit, & cuius caſtella adhuc ibidem extant, alterum quidem ad traiectum; alterum vero dicto in loco ignorant. atque ego quidem exiſtimo & iſta omnia, & Romanum imperium, & Imperatorum monarchiam ac principatum, gentiumque ſubiectionem propterea extitiſſe, vt hæc deinde ſequerentur. Quid vero Apoſtolorum gloriam & venerationem atq; honorem in ipſis corporibus, eorumque ſepulchris eis exhibitum admirari & contemplari attinet? id enim ex imperio & principatu Eccleſiæ, & propter principes hoſce in longa ſucceſſorum ſerie videre & admirari licet. nequaquam

ἐν δὲ μὴ Διοκλητιάνου, ἐκείνῳ δὲ Μαξιμιάνου τῶν διωκτῶν καταπεπτωκότες ἤδη καὶ καταπαφέντες θάλαμοι, καὶ λελωβημένοι, καὶ ἠμιῤῥαγεῖς ἕτλαι ὁρῶνται. ἀλλὰ ταύτης μὴ, καὶ ταῦτα βασιλέων ἡμομένους· ἐς αὐτοὺς ποτὲ τοῦ ἀσπασπαμένων, καὶ δουλωσαμένων, τοῦ ταπεινοῖσι· καὶ τί λέγω τοῦ ταπεινοῖσι; μᾶλλον μὲ οἷον λακτίζουσι, καὶ πυκτεύουσι παισὶ, καὶ τοξεύμασιν, ὥσπερ εἶπον, καὶ καταπτύουσι, καὶ αἰκιζόμενοι· τούτοις δὲ πένησι, καὶ ἀλλοδαποῖς, μᾶλλον δὲ δούλοις, ἐς ὑποκύοις ἐκείνων, τὴν πολιτείαν ἐς ὃ ἔθνος ἡμομένοις, σκηνοποιοῖς καὶ ἁλιεῦσι, μεθ' ὅσης ἂν εἴποι τις τέρψεως καὶ ἡδονῆς, εἰ δὲ βούλοι στερνοτυπίας, καὶ δακρύων κλίνοισι τὰς κεφαλὰς, σωτῆρας, ὥσπερ εἶπον, καὶ προστάτας, καὶ οὐ τῶν παρόντων, καὶ γηίνων κυρίους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐρανῶν πυλωροὺς ἀνακαλούμενοι, αὐτοῖς τε, καὶ φίλοις, καὶ οἰκείοις, καὶ τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ πρ' αὐτῶν ὑγιείαν σωτηρίαν. οἱ δὲ καθίενται ἐκ προσώπου ἄνωθεν μεγάλοι μεγαλωστὶ ψήφισιν ἢ λίθοις ἢ χρώμασιν, ἔτι δὲ ἀργύρῳ μόνῳ καὶ χρυσῷ εἰς ὃ ἀρχαῖον εἶδος τετυπωμένοι, ὥσπερ βασιλεῖς τινὲς, ἢ ἡγεμόνες, ἢ κοινοὶ πάντων δεσπόται κλεῖς ἔχοντες, σύμβολον τῆς δυνάμεως τοῦ δεσμεῖν, καὶ λύειν, καὶ σύμβολον τῆς ἰσχύος, ἐς ἀξίας τοῦ δεδωκότος, ἐς τὰ μὲν τοῦ δήμου τῶν Ρωμαίων, ἢ τὰ Ἰουλίου Καίσαρος, ἢ Αὐγούστου, ἢ οὑτινοσοιῶν ἄλλου, καίτοι ὄντα τῆς αὐτῶν πατρίδος ὑπὸ τῶν πλείστων ἀγνοούμενα ἀπήνθηκε πάντα χρόα, καὶ ἀπερρύη· τὰ δὲ τούτων ἀφ' ὅλης τῆς οἰκουμένης αὐθεῖ καὶ θάλλει. μέμνημαι δὲ τῆς ἐν Λονδινίῳ τῆς Βρεττανικῆς ἐπ' αὐτῆς τῆς ἔξω θαλάττης, καὶ ὠκεανοῦ, δεύτερον ἔτος τοῦτι ἐμοῦ, ἐς τῶν σῶν ἐμοὶ πρόντων, ἐς θεωμένων ἡμομένης αὐτοῖς πομπῆς καὶ πανηγύρεως τοῦδε τῶν ἐκεῖ. Καίσαρα δὲ τὸν πρῶτος ὑποχειρωσάμενον αὐτοὺς, καὶ οὗ φρούρια ἔτι καὶ νεῶ ἔστιν ἐκεῖ, τὸ μὲν ὅτι τῆς ἀφράστου, τὸ δὲ ἐπ' αὐτῷ τῷ τόπου, ἀγνοοῦσι. καὶ ἔγωγε οἶμαι, καὶ ἐκεῖνα πάντα, καὶ τὴν τῆ Ρώμης ἀρχὴν, καὶ τὴν τῶν αὐτοκρατόρων μοναρχίαν καὶ ἡγεμονείαν, καὶ τὴν τῶν ἐθνῶν ὑπακοὴν ἀφ' ὧν ταῦτα γεγονέναι, ἵνα ταῦτα ἀκολουθήσῃ. τί γὰρ τὴν ἀξίαν τῶν ἀποστόλων καὶ τὴν ἀπονεμομένην αὐτοῖς θεράπαιναν, ἐς ὑμεῖς ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις, καὶ τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς τάφοις αὐτῶν θαυμάζειν, καὶ ὁρᾶν; ἔξεστι γὰρ τοῦτο ὁρᾶν τε, ἐς θαυμάζειν, καὶ ὅτι τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὅτι τοῖς πολλοστοῖς μετ' ἐκείνους δι' αὐτοὺς· οἶμαι

enim ſub imperio veteris illius Romæ tot Imperatorum edicta, tot plebiſcita, & Senatuſconſulta per tantam orbis terrarum partem prodiiſſe exiſtimo, quot nunc longe lateque ab Eccleſia prodeunt. ea autem ſemper obſignant & confirmant ſigillorum loco effigies & capita Petri & Pauli; qui dicere iam amplius nequeunt: argentum & aurum non eſt mihi. Quis vero opes ab ipſis collatas enumerare poterit? videbor forte nonnullis rem nimium verbis extollere: puto tamen omnes orbis principes quotquot ad noſtram notitiam peruenere, ſimul iunctos ex conſuetis ſuis reditibus, boniſque, quorum diſtribuendorum poteſtas iure ad ipſos ſpectat, non poſſe tantum conferre. conferunt autem hæc Petrus & Paulus: & conferre neceſſum eſt: nec ſeruare ſibi vellent qui ea conferunt. neceſſum autem eſt Petri & Pauli ſucceſſores, eorumque familiam hæc diſtribuere. & qui ea accipiunt, tanquam a dominis accipere videntur: conferentes autem tanquam domini conferunt. nec quiſquam contradicit: niſi quod nonnulli de rata aut irrita collatione inuicem litigent. & hoc ipſum rurſus illos diiudicare, & eorum quæ ipſi fecere, iudices ac definitores eſſe oportet: ſæpius autem & ab iis quæ alij conſtituere, prouocationem ad eos fieri. Quid autem ſpirituales largitiones, quid nationum iudices commemorem? nam in templo SS. Apoſtolorum pro linguarum diuerſitate cernere licet hic quidem ſedentem in throno, & auſcultantem confeſſiones eorum, qui ex Britannicis inſulis hanc ipſam ob cauſam acceſſerunt: iſthic eorum qui ex Hiſpania vel Gallia: alibi vero qui ex Dalmatia vel Dacia aduenere. hos autem in plateis, vel per vrbem, vel in Eccleſia promiſcue alios aliam vocem proferentes audias. Quocirca non tunc ſolum Apoſtoli ſuper duodecim thronos ſedebunt, iuxta Chriſti promiſſionem, iudicantes duodecim tribus Iſrael: ſed & hoc tempore illi in multis thronis iudicum inſtar ſedent, iudicantes orbem terrarum: nec ſolum in primitiua Eccleſia, ſed nunc quoque ſua cuique lingua loquuntur, ita vt intelligi queant. Quinetiam decreta & conſtitutiones SS. Apoſtolorum quaquauerſum, vt dixi, foras prodeunt: & huc vndiquaque non ſolum multorum dierum, ſed & menſium itinere confluunt nemine perſequente, accuſantes ſemetipſos, quod Plato in Gorgia eos, qui iuſti euadere cupiunt, facere præcipit, vt ſententia iſtorum recepta iniunctam pœnam opere expleant. nihil

A

B

C

D

μηδέποτε ὅτι τῆς ἀρχῆς τῆς Ρώμης ἐκείνης, λέγω τῆς παλαιᾶς, τοσαῦτα πατάσματα τῶν αὐτοκρατόρων ἐκείνων, καὶ τοῦ δήμου, καὶ τῆς βουλῆς, καὶ ἀφ' τοσούτου μέρους τῆς οἰκουμένης φοιτᾶν, ὅσα καὶ ὁσαχοῦ νῦν πρὸς τῆς ἐκκλησίας. εἰσὶ δὲ οἱ πατάζοντες ἀεὶ καὶ οἱ κύρια ποιοῦντες ἀφ' τῶν σφραγίδων αὐτά, αἱ εἰκόνες, καὶ αἱ κεφαλαὶ Πέτρου καὶ Παύλου, οὐκέτι δυναμένων λέγειν· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐκ ἔστι μοι. τίς δ' ἂν ἀριθμήσαιτο, τὰ πρὸ αὐτῶν δίδοντα; δόξω μοὶ ἴσως ὑπερβολὰς λέγειν· οἶμαι δὲ συνελθούσας ὁμοῦ πάσας τὰς ἐγνωσμένας ἡμῖν ἀρχὰς οὐ τῶν ἀπονενεμημένων αὐταῖς ὁρίων ἔθους, καὶ ἃ κύριοι κατὰ νόμον ἀφαιρεῖσθαι, μὴ τοσαῦτα δοῦναι δύνασθαι. δίδασι δ' οὖν τοῦτο ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος. καὶ ἀνάγκη δὲ τοῦτο δίδοναι, οὐδ' ἂν ἐκεῖνα καταρρεῖν ἑαυτοῖς, οἱ τοῦτο ἀφαιροῦντες. ἀνάγκη δ' ἐστὶ τοῖς ἀπὸ Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ τοῦ κλήρου τούτων ἀφαιρεῖσθαι. καὶ οἵτε λαμβάνοντες δοκοῦσι παρὰ δεσποτῶν λαμβάνειν· οἵτε διδόντες ὡσανεὶ κύριοι δίδασιν. ἔστι δὲ οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων, πλὴν εἴ τινες κατὰ τὸ δεδόσθαι, ἢ μὴ δεδόσθαι, ἐστὶ δεδόσθαι ἀλλήλοις ἀμφισβητοῖεν. καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ δι' ἐκείνους αὖθις ὑπακρίνειν, καὶ τῶν γνωμένων πρὸ αὐτῶν αὖθις εἰ χρεὼν καὶ ὀφείλειν· πολλάκις δὲ καὶ τῶν πρὸ ἄλλων γινομένων εἰς αὖθις τὸν ἔφεσιν ἀφαιρεῖσθαι. τί δὲ τὰ πνευματικὰ δόσις, τί δὲ τοῖς τῶν φυλῶν κρίσις; ἔστι γὰρ ὁρᾶν καὶ γλώσσας ὅτι τοῦ ναοῦ τῶν ἀποστόλων, ἐνταῦθα μὲν καθήμενον ὅτι θρόνου τὸν ἀκούοντα τοῖς ἀπὸ τῶν Βρεττανικῶν νήσων ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἥκοντας ὁμολογουμένους· ἐνταῦθα δὲ τὸν τοῖς ἀπὸ Ἰβηρίας, ἢ Γαλατίας· ἐκεῖ δὲ τὸν τοῖς ἀπὸ Δαλματίας, ἢ Δακίας. αὖθις δὲ ὅτι τῶν ὁδῶν, ἢ ὅτι τῆς πόλεως, ἢ ὅτι τῆς ἐκκλησίας συμμιγεῖς, ἄλλος ἄλλῃ φωνὴ προϊεμένους. καὶ οὐκ ἄρα ὅτι δώδεκα μόνον θρόνων τότε οἱ ἀπόστολοι καθήσονται, κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ισραήλ· ἀλλὰ καὶ νῦν οὗτοι κάθηνται ὅτι πολλῶν θρόνων, ὥσπερ τινὲς δικασταί, κρίνοντες τὴν οἰκουμένην. καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν κατὰ τὴν αὐτῶν φωνὴν πᾶσι συνεπὰ φθέγγονται. καὶ ἔξω τε, ὡς εἶπον, πορεύονται τὰ τῶν ἀποστόλων ψηφίσματα, καὶ πατάσματα ἀφορίται. καὶ δεῦρο πορεύονται πολλῶν ἡμερῶν, ἤδη δὲ καὶ μηνῶν ὁδὸν μηδενὸς διώκοντος αὐτούς, καταφρονοῦντες μὲν ἑαυτῶν, ὃ Πλάτων ἐν Γοργίᾳ τοῖς βουλομένοις, καὶ μέλλουσι δικαίοις εἶναι παραινεῖ, δεξόμενοι τὰς ἐκείνων ἀποφάσεις, καὶ πληρώσοντες τὰς ἐπιτιμίας. ἐὰν

γὰρ τοὺς οὐκ ἀφορισμῆς πόρρωθεν ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῆς οἰκουμένης τρέχοντας, ἢ ἀγομένους. τίς δ' οὐκ ἂν ἐκπλαγείη τὸν Πάπα ἀκούων ἐν κοινῷ συνεδρίῳ χρηματίζοντος καὶ χρησμῳδοῦντος; τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε ταῦτα ὁρῶν; ἀλλὰ περὶ τούτων, τί χρὴ πλείω λέγειν; ὃ δὲ ἔλεγον, ὅσον ὅσον τὰ τῶν ἀποστόλων λείψανα τῇ πόλει ταύτῃ, πάρεστιν ἀπὸ τῆς ὁμιλίας τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τῷ τέλει τῆς πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ρωμαίους, Εἰ καλῶς μέμνημαι, Παύλου ὑπατολῆς ἰδεῖν, ἐν ᾧ τὸν ὅλον λόγον, καὶ ὃ χρυσοῦν σύγγραμμα ἐκεῖνο ὁ χρυσοῦς ὄντως οὐ τὸ στόμα μόνον ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ αὐτῇ ἐκεῖνος καταπαύει, ἐν οἷς ὥσπερ ἐνθουσιῶν δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις λέγει, ἐβουλόμην τὴν πόλιν ἐκείνην ἰδεῖν, τὴν Ρώμην λέγων, ἐν ᾗ τὰ καὶ τὰ, περὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῆς τῶν σωμάτων αὐτῶν ἐν αὐτῇ ταφῆς καὶ προυσίας φάσκων. ἐβουλόμην τοὺς πόδας ἐκείνους, ἐβουλόμην τὰς χεῖρας, ἐβουλόμην ἐκείνας τὰς κεφαλὰς ἰδεῖν. καὶ οὐ παύεται, ὥσπερ οἱ δυσέρωτες, κατὰ μέλη διεξιών, καὶ μυριάκις ταῦτα λέγων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσωμεν ἤδη; οὔτε γὰρ κατ' ὑπομνήσεως τοσαῦτα λέγειν, καὶ ὅσα αὖ εἰπόμην, οὐδὲν αὖ περὶ τούτων εἰπεῖν πρὸς ἀξίαν εἰρηκότες ἄλλως τε ἠρξάμην μὲν ὡς ὀλίγα ἐρῶν, ἔλαθον δὲ ἐμαυτὸν σφόδρα ἐκβὰς τὸ μέτρον. οἷα δὲ ὑπομνήσεως τῶν ἐμῶν γραμμάτων, τοῦτο ποιούμενος, ἡμερίας τινὸς χάριν, ταῦτα ἐβουλήθην γράψαι. μάλιστα δ' ὅτι ἐν τοῖς σοῖς πρὸς ἐμὲ γράμμασι, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο ἐγκείμενον, ὡς ὀλίγα ὑπισχνοῦμαι. σπεύδω δὲ ταῦτα δοῦναι, μὴ πρὸ τῆς εἰς Βενετίαν αὐτοὺς ἀφίξεως, αἱ τριήρεις τῆς πόλεως ἐκείνης φθάσωσιν ἀναχθεῖσαι, ἀλλ' ὄντως ἐν πρώτῳ πράγματι ἐκεῖνο ὅτι μᾶλλον δύσκολον, οἰκείως τε ἄρξασθαι, καὶ δεόντως τελευτῆσαι. καὶ τὸ ὅλον δὲ ἁπλῶς τοῖς ἄκροις ὁρίζεται καὶ μορφοῦται λαμβάνει. καὶ πολλοὶ ὥσπερ ὅθεν δεῖ ἄρξασθαι οὐκ ἴσασιν, οὕτως οὐδ' ὅπου δεῖ τέλος ὑπιδεῖναι. ἀνάγκη δὴ τούτοις ἀρξαμένοις ἀεὶ λαλεῖν. ἐγὼ δὴ καὶ τοσοῦτον χρόνον τὸν ἔμπαν τῶν πρὸς Ὑμᾶς ὑψος ἐσιώπησα, ὥστε μόλις ποτὲ αὖθις ἀρξάμενος οὐ δύναμαι ταχέως λῆξαι. συγγνώσῃ δέ μοι ὥσπερ ἐν τοῖς φθάσασι τὴν τὸν ἔμπαν τῶν μέχρι τινὸς τῷ λέγειν, σιωπὴν, οὕτω νῦν τὴν πολυλογίαν, ἄλλως τε, καὶ περὶ τοιούτων πρὸς σὲ λέγοντος ἀνάγκη γε μοὶ τέλος ὑπιδεῖναι. οὐ βούλομαι δ' ὅμως περὶ τῶν τὴν ἡμετέραν πόλιν ἀδικήσαι. ἀδικοίην δ' ἂν αὐτὴν ἐν τούτοις λήξας. ἐγὼ γὰρ ταῦτα ὁρῶν, ὅσα ἐν οἰκοδομίαις καὶ αὐλοφυέσι κάλλεσι καὶ χλεποιήτοις εἶπον, ἄγαμαι μὲν τῆς ποτὲ μεγαλοπρεπείας καὶ δυνάμεως τὴν πόλιν, καὶ χαίρω ὅτι

A enim de iis dico, qui ex præcepto inde ab vltimis terræ finibus vel vltro accurrunt, vel inuiti pertrahuntur. Quis vero non obſtupeſcat dum in publico conſiſtorio Papam reſponſa dantem & oracula fundentem audit? quis non admiretur dum iſta videt? ſed quid plura de his dicere attinet? id vero quod de Apoſtolorum reliquiis dicebam quantum huic Vrbi conferant, videre licet ex Commentariis Chryſoſtomi in epiſtolam Pauli ad hos ipſos Romanos, ſi recte memini, ſub finem; vbi vir non ſolum ore, ſed & animo vere aureus, totum ſermonem & aureum illud ſcriptum concludens, veluti diuino furore concitatus, bis terve & ſæpius exclamat: Cuperem videre vrbem illam, Romam ſcilicet: in qua hæc & alia de Apoſtolis corporumque eorum ſepultura, & præſentia referuntur: cuperem illos pedes, cuperem manus, cuperem capita videre. Nec ceſſat, inſtar eorum qui impotenti amore laborant, ſingula membra recenſere; & ſexcenties eadem dicere. Sed hæc quidem nunc miſſa faciamus; neque enim literarum modus tam prolixum ſermonem admittit: & qualiacumque tandem dixerimus, nihil de iis pro dignitate dixiſſe videbimur: tum vero pauca duntaxat principio dicturus eram: ſed non obſeruaui me longius modum exceſſiſſe. Hæc autem velut appendicem literarum mearum animi oblectandi gratia ſcribere volui: præſertim cum in tuis ad me litteris id quoque inter alia poſitum repererim, quod parum ſcribam. Haſce autem literas dare feſtino, ne antequam Venetias perueniant, eius ciuitatis triremes iam diſceſſerint. Sed profecto in huiuſmodi re id longe difficillimum eſt, recte incipere, & bene finire: nam tota res extremitatibus definitur, & formam inde accipit. & multi vt neſciunt vnde incipiendum, ita neque vbi finis imponendus ſit, quos, poſtquam cœperint, ſemper loqui neceſſum eſt. Ego autem tanto temporis ſpatio iſto modo apud Celſitudinem Tuam ſilui, vt cœpta vix tandem iterum oratione cito deſinere nequeam. Sed vt in præteritis intermiſſæ orationis ſilentio, ita nunc loquacitati meæ ignoſces. Sed cum huiuſmodi rebus apud te expoſitis finis neceſſario faciendus ſit: nolo tamen propterea noſtræ ciuitati iniuriam facere. facerem vero ſi in hiſce deſinerem. Ego enim oculis hæc perluſtrans, quæ de ſtructuris & natiuis ac arte paratis ornamentis dixi, admiror equidem priſcam illius Vrbis magnificentiam & potentiam, & iiſdem

delector: præsertim quod iis quæ apud nos extant, perquam similia esse videam: scis enim vel solam quarumdam rerum similitudinem delectationem coniunctam habere, vbi quædam persimillima videmus, præsertim dum filium patri, vel filiam matri, aut fratres sibi inuicem similes esse conspicimus; idque multo magis si nos propinquitate quadam contingant. Existimo autem nostram vrbem habere, & ea quidem non pauca, quæ delectare aliquem possint, præsertim hominem patriæ amantissimum, dum a suis peregre abest. neque enim vllam vnquam filiam matri adeo per omnia similem fuisse arbitror, quam illa huic. Et hæc licet ita se habeant, (nullam enim matri inuidiam suboriri puto dum filia laudatur: vt econtra filiam matris laudibus inuidere iniquum est.) nostram tamen palmam obtinere existimo: nam veteres quantum licet inter se comparo. Quid enim vel natura, vel ars in hac Vrbe produxit, quod & apud nos non existeret? tum reliquiæ ipsæ reliquiis similes. Si qua enim in re hæc excellere videatur, nobis quoque non desunt alia quæ iis opponamus. Nam multa apud nos fuere, & sunt quoque hodie, quæ in ea non reperias: tum vero plurima in melius prouecta fuere. idque non immerito. hæc enim ad nullum omnino proprium exemplar respiciens id satis habebat, vt cæteras omnes excelleret: illa autem hanc exempli instar intuens, & veluti ad primarium exemplar, vt satis superque perspicere licet, elaborata, multa & meliora & splendidiora produxit. nam hominum opera vbi cum aliis certant pulchriora euadere possunt: & parentum pulchritudo pulchritudinem liberorum, vt & magnitudo magnitudinem, maiorem vt plurimum producit: quod in matribus præsertim, non hominum duntaxat, sed & aliorum animantium fieri audimus. Quocirca non mirandum est, si cum ea magnitudine & pulchritudine sit prædita, maiorem & pulchriorem produxerit. hæc enim matris laus est. Sicut vice versa matris pulchritudo filiæ pulchritudinem auget. nec aliam cum alia, sed ipsam quodammodo cum semetipsa, nouam scilicet Romam cum veteri comparare licet. ita vt iniquos in huiusmodi rebus arbitros esse nequaquam oporteat, præcipue nos, qui & illius & huius bonorum participes sumus: illius scilicet filij, huius nepotes. Sed vtraque nobis gloriandum est; quemadmodum illi solent qui nobilitatem suam ad plures referunt, nec

A τύχοις μάλιστα ὅτι σφόδρα ὅμοια τοῖς πρὸ ἡμῶν ὁρᾷ. καὶ αὐτὴ δὲ ὡς οἶσθα, ἡ μιᾶς ὁμοιότητος μόνη πρέπειν πέφυκεν, ὁτὲ μὲν ἅ σφόδρα ὅμοια ὁρῶμεν. μάλιστα ὅταν μὲν ὁ πατὴρ, ἡ θυγατέρα μητρὶ, ἢ ἀδελφοὶ ἀλλήλοις βλέπωμεν ἐμφερεῖς ὄντας. καὶ τύχοις μᾶλλον εἰ τύχοιεν ἡμῖν ὀπωσοῦν προσήκοντες. καὶ νομίζω δὲ ὅτι τῆς ἡμετέρας εἶναι, καὶ τοῦτο δὲ οὐκ ὀλίγον, ὃ πρέπειν δυνατὰ ἀνθρώπου μάλιστα φιλόπατριν, τῶν οἰκείων ἀποδημοῦντα. οἶμαι γὰρ μηδεμίαν πώποτε θυγατέρων μητρὶ οὕτως ἀκριβῶς, ὥσπερ ἐκείνῃ ταύτῃ, ὁμοίαν γεγονέναι. ἀλλὰ καὶ τούτων τοιούτων ὄντων, (οὐ φθόνος γὰρ οἶμαι μητρὶ θυγατρὸς ἐπαινουμένης· ὥσπερ οὐ δὴ δίκαιον, θυγατρὶ φθόνον ἐγγίνεσθαι μητρὸς ἐγκωμιαζομένης,) ἥττημαι νικῶσαν τὴν ἡμετέραν. τὰς παλαιὰς γὰρ ὡς ἔνεστι παραβάλλω, τί γὰρ ἂν ταύτῃ εἴτε τῶν φυσικῶν, εἴτε τῶν τεχνητῶν γέγονεν, ὃ μὴ καὶ πρὸ ἡμῶν; καὶ τὰ λείψανα δὲ αὐτὰ τοῖς λειψάνοις ὅμοια. εἰ γὰρ καὶ ὅτῳ τινῶν αὕτη δοκεῖ πλεονεκτεῖν, ἀλλὰ καὶ τούτοις οὐ ἔχομεν ἡμεῖς ἕτερα ἀντιπαθέναι. πολλὰ δὲ γέγονε καὶ ἔστι πρὸ ἡμῶν, ἃ μὴ καὶ πρὸ αὐτῆς. καὶ πλείω δὲ ἀληθῶς ὅτι τὸ βέλτιον προῄκται. εἰκότως αὕτη μοι γὰρ πρὸς οὐδὲν παράδειγμα τὸ ὅλον ὡς εἰπεῖν ἴδιον ἀφορῶσα, ἠρκεῖτο τῇ κτίσει πάντων ἁπλῶς ὑπαρχῇ. ἐκείνη δὲ πρὸς παράδειγμα ταύτην βλέπουσα, καὶ ὥσπερ πρὸς ἀρχέτυπον, ὡς ἔστιν ἀκριβῶς ἰδεῖν ταύτην γινομένη, πολλὰ πρὸς βέλτιον καὶ λαμπρότερον προῄγαγεν. ἔργα δὲ ἀνθρώπων ἄλλοις ἀμιλλώμενα δυνάμενα ὅτι τὸ κάλλιον προβαίνειν· καὶ κάλλη δὲ γονέων κάλλεσι τέκνων ὡς ὅτι τὸ πολὺ πρὸς τὸ βέλτιον συμβάλλεται, καὶ μεγέθεσι μεγέθη, μάλιστα ὡς ἀκούομεν μητέρων οὐκ ἐπ' ἀνθρώπων, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐπ' ἄλλων ζώων. οὐδὲν τοίνυν θαυμαστὸν, οὕτω μὲν μεγάλην οὕτω δὲ ἄγαν καλὴν οὖσαν, μείζω καὶ καλλίω τετοκέναι· καὶ τοῦτο δὲ τῆς μητρὸς αὖ ἔπαινος γίνεται. καὶ τὰ τῆς μητρὸς αὖ κάλλη προσίδησιν τοῖς τῆς θυγατρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλην πρὸς ἄλλην, ἀλλ' αὐτὴν τρόπον τινὰ πρὸς ἑαυτὴν, τὴν νέαν πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην παραβάλλειν. ὥστε οὐ χρὴ κακοὺς διαιτητὰς ἐν τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι, ἡμᾶς μάλιστα, οἳ καὶ τῆς ἐκείνης ἀγαθῶν καὶ τῆς ταύτης κληρονομοῦμεν. τῆς μὲν υἱοὶ, τῆς δὲ ὠνοὶ τυγχάνοντες. ἀλλὰ δεῖ μᾶλλον ἐπ' ἀμφοτέραις καλλωπίζεσθαι, ὥσπερ οἱ τὴν αὐτῶν εὐγένειαν πρὸς πλείους ἔχοντες ἀναφέρειν, καὶ οὐ γε-

νεῖς μόνον μεγάλοις καὶ καλοῖς, ἀλλὰ καὶ τοιούτοις ἢ ἐγγὺς, ἴσως δὲ καὶ ὑπερφέρουσι δυναμένοις καλεῖν. γονεῦσι δὲ αὖ ὀρεκτὸν ἔργον, ὥσπερ ἔφη, παίδων ἡττᾶσθαι. ὥστε δίκαιον ἡμᾶς ἐν τούτοις ὑποπτεύειν. λέγω τοίνυν καλὴν μὲν σφόδρα καὶ ὡραίαν γεγενῆσθαι τὴν μητέρα. καλλίω δὲ πολλοῖς ἐμοὶ θυγατέρα· μητὲ μὴν ταύτην τοσοῦτον ἀπολείπειν ἄλλης μητροπόλεως καὶ μητέρα εἶναι, μήτε ἐκείνην ἄλλης ἀποικίαν καὶ θυγατέρα· μήτε μὴν ἐν μητρὶ καὶ θυγατρὶ, ὥσπερ ἔφην, ὅσην ἐν ταύταις ποτὲ ὁμοιότητα γενέσθαι· τὸ γε μὴν ταύτης κάλλος ὥσπερ λυχνὸς πυρὸς ἢ ἀκτῖνος ἕξαψιν, ἀφ' ἐκείνης ὑπάδοσιν εἰληφέναι. εἰ γὰρ μηδὲν ἕτερον λέγειν ἔχομεν, ἀλλ' ἢ τοὺς ἀμφοτέρας τὰς ἠπείρους, τήν τε Εὐρώπην λέγω καὶ Ἀσίαν, θέσις, ἀλλ' ἢ συνάφεια τῆς τε ἀρκτῴας καὶ μεσημβρινῆς θαλάσσης, ὥστε τῇ μὲν ἀφ' ἑνὸς τῶν ἠπείρων, τῇ δὲ ἀφ' ἑτέρου τῶν θαλαττῶν, μᾶλλον δὲ δι' ἀμφοτέρων, ὥσπερ ἐν κοινῷ τινὶ συνδεσμῷ συνάπτειν καὶ κλείειν αὖθις ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὅτι πυλῶν ἰσαμοίρως, τήν τε οἰκουμένην, καὶ τὰ ὅτι ταύτης ἔθνη, ἆρα οὐκ ἂν δόξειεν μόνον χρήσιμον καὶ ὡραῖον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὸν εἶναι; ὅγε μὴν λιμένων, νικῶν οἶμαι τοὺς ἀπανταχοῦ μεγέθει καὶ ἀσφαλείᾳ, πάσας ἂν ταῖς ἀπανταχοῦ πώποτε γενομέναις τειρήρεσι καὶ ὁλκάσι οἷός τε ὢν δέξασθαι. ὁ δὲ κύκλῳ καθ' ὅλου ὡς εἰπεῖν ἑαυτὴν θαλάττῃ τε καὶ ἠπείρῳ περιτεταχυῖαν ἔχειν, ὥστε τὴν αὐτὴν πόλιν τε ἠπείρου καὶ νῆσον εἶναι, τοσοῦτόν τε τὴν αὐτὴν ἅμα καὶ πελαγίαν· ὁ δὲ τῶν τειχῶν στέφανος ἀληθῶς καὶ κύκλος οὐκ οἶδα ἐν τίνι δυναμένων λείπεσθαι τῶν Βαβυλωνίων· ἡ δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς πύργων πυκνότης καὶ ὁ μέγεθος καὶ ὕψος, ὥστε ἕκαστον, εἰ καὶ μόνος ἐν δήπου, καθ' ἑαυτὸν αὐτ' ἄλλης τινὸς ὅλης οἰκοδομῆς δυνάσθαι θαῦμα παρέχειν τοῖς θεωμένοις. ὧν δὴ καὶ μόνων τῶν ἀναγκαίων εἰς αὐτὰ κλιμάκων ἄξιον εἶναι θαυμάσαι ὁ μέγεθος, καὶ τὸν ὄγκον, καὶ οἰκοδομιῶν· αἱ δὲ τῶν τειχῶν πύλαι, καὶ ἡ τῶν ἐν αὐτοῖς πύργων λαμπρότης· ὁ δὲ περὶ τὰ τείχεις τεῖχος ἕτερον, ἑτέρᾳ πολὺ μόνον αὖ αὐτῆ ἐρύματος ἀσφαλοῦς ἐχόμενον· ἡ δὲ τῶν ὅτι τούτοις τάφρων διορυχὴ καὶ οἰκοδομή, καὶ ὁ τούτων βάθος τε καὶ ὕψος, ὁ δὲ πλῆθος τῶν ἐν αὐταῖς ὑδάτων· ὥστε ᾧ μέρει μόνον ἐλείπετο, καὶ ταύτῃ δοκεῖν πελαγίαν τὴν πόλιν εἶναι ἀφ' τούτων ὥσπερ αὖ ἐν ᾧ μέρει πελαγία φαίνεται, περίπλουν ἀφ' τῶν νήσων· ὥσθ' ὅσπερ εἴπε τις περὶ τῆς Ἀθηναίων πόλεως ὡς περιπλεῖν αὐτὴν δυνάσθαι καὶ περιπλεῖν, καὶ περιβάλειν, τούτων ὁ δίχα περιβάλειν, καὶ αὖ-

parentes ſolum magnos pulchroſque, ſed & maiores atq; cognatos iſtiuſmodi, aut fortaſſis etiam meliores poſſunt recenſere. Parentibus autem maximopere exoptandum eſt, ait ille, vt a liberis vincantur, quod in his quoque nos ſuſſpicari oportet, quocirca admodum quidem pulchram & formoſam matrem eſſe aio: filiam tamen multo pulchriorem, vt nec iſti alterius metropolim & matrem; nec huic alterius coloniam filiamque eſſe, nec vnquam, ſicut modo dixi, tanta in matre & filia, quanta in hiſce, ſimilitudo fuerit. ita vt huius pulchritudo, inſtar ignis aut radij aliunde accenſi ab illa acceperit augmentum. Nam ſi nihil aliud nobis dicendum ſuppeteret, ſitus ille verſus vtramque continentem, Europam dico, & Aſiam; & connexio ſeptentrionalis & meridionalis maris, ita vt hinc continentium, iſthinc æquorum, vel potius vtrorumque beneficio orbem terrarum genteſque illius, tanquam communi quodam vinculo coniungat, rurſumque a ſe inuicem ſecludat ipſa velut ad portas ſita, quibus quæſo id non vtile ſolum & pulchrum, ſed etiam regium non videretur? nam portus meo iudicio cæteris totius orbis magnitudine & ſecuritate antecellens, omnium vbiuis locorum contextarum triremium nauiumque capax: tum quod tota, vt ita dicam, mari & continenti circumcirca cingitur, ita vt eadem & continens vndique, & inſula item terreſtris ſimul atque maritima ſit. mœnium quoque corona reuera & ambitus, qui neſcio an vlla in re Babyloniis cedere poſſit: & turrium in iiſdem frequentia, magnitudo & altitudo; ita vt quælibet earum ſi vel ſola eſſet, præ quauis alia integra ſtructura admirationem ſpectatoribus incutere queat: cum vel ſola graduum quibus conſcenduntur magnitudo, craſſities, & ſtructura admiratione digna ſit: tum vero mœnium, portæ turriumque in iis eminentium ſplendor: & pro mœnibus antemurale, quod ſolum alteri ciuitati pro ſecuro munimento ſufficeret: tum adhuc foſſarum egeſtio & ſtructura, earumque latitudo & profunditas, & aquæ in iiſdem copia: vt qua tantum parte ea deerat, iſthic quoque illius beneficio vrbs maritima videatur: quemadmodum vice verſa, qua parte maritima eſt, propter inſulas vicinas continenti adhærere videatur: vt quod de Athenienſium ciuitate quidam dixit, eam & præternauigari & circumnauigari pedibuſque circuiri poſſe, hæc etiam gemino ambitu circuatur, eademque nihilominus pro-

pter aquæ copiam maritima ſit : hæc, inquam, omnia quid reliquum faciunt quo ſuperari a quoquam poſſint ? quin potius quo ſaltem accedi de proximo poſſint & exæquari ? interiora autem vrbis mœnibus & exemplari ad quod principio extructam fuiſſe dixi, & metropoli matrique tum conditorum gloriæ & potentiæ omnino reſpondebant. Duæ enim potentiſſimæ prudentiſſimæque gentes, quarum altera tunc temporis imperium obtinebat, altera paulo ante obtinuerat, omni artium & ambitionis, deliciarumque genere excellentes, Romani, inquam, & Græci coniunctis ſtudiis hanc perfecerunt, atque ea in re & reliquarum gentium omnium & ſuorum opera ac miniſterio fuerunt vſi. & principio quidem locum vrbi condendæ elegerunt dignum ſane & vrbe quam animo moliebantur & imperio, vt in ea reſidentes totum terrarum orbem commode regere poſſent. Elegerunt igitur hanc non ſolum ad orbis vniuerſi gubernationem, ſed etiam ex orbe vniuerſo, tanquam eiuſdem Domini, nec ignorantes quid vrbi Romæ multiſque aliis celeberrimis ciuitatibus, quæ fortuito cœperunt, in principio non obtigerit. nam cum aliæ aliis in locis diuerſos ob caſus cauſaſve extitiſſent, auctæ deinceps iniquum iudicarunt deſerere ſedem ſuam, & in melius mutare: ſed quantum licuit remedium ab arte adhibuerunt; loci autem ſituſque qualitatem boni conſuluerunt. aliæ vero multas incommoditates ex loci natura prouenientes perpetuo ſuſtinuerunt, ita vt non omni commoditatum genere abundarent, ſed maximis deſtituerentur: quod etiam in ædibus quæ ſenſim ampliores fiunt, contingit. Noſtra autem Vrbs primo ſolum ipſum, vt dixi, huiuſmodi nacta eſt ex libere diiudicantium eligentiumque arbitrio, quale ad omnem delectationem & commodum, dignitatemque ei quæ orbis imperium habitura eſſet, conueniebat. Nec falſos fuiſſe etiam experientia ipſa nobis iam oſtendit. Deinde omnes artes ad exornandam eam contulerunt diuites ſtatim ſumptuoſe, magnates magnifice, & reges regie ædificantes. Quomodo enim homines ex tali vrbe talibuſque ædibus profecti incommode, & ſordide habitare potuiſſent ? poſteriores autem ſemper imitabantur priores, quod in ſtructuris præcipue fieri ſolet. Quapropter natura Marmoream inſulam ante ianuas ipſas ad ædificandum eis præparauit : veluti non ignara qualis vrbs quibuſque auctoribus iſthic excitari debebat : & materiam atque ap-

A δις πελαγίους ἐῖ) ἀφ' ἑαυτῆς, ἵνι δυώαται καταλιπεῖν ὅλως ὑπερβολήν; μᾶλλον δὲ ἵνι συλχωρῆσαι δυώαται, ἐγγὺς αὐτῆς ἐλθεῖν ἢ ἐξισωθῆναι; ταῖγε μὴν ἔνδον ἰῶ ὄντως ἄξια τῶν τειχῶν καὶ τῶ παραδείγματος πρὸς ὃ τὴν ἀρχὴν ὡς εἶπον γέγονε καὶ τῆς μητροπόλεως, καὶ μητρὸς, καὶ τῆς ἀξίας, καὶ δυνάμεως τῶν οἰκισαμένων. δύο γὰ τὰ δυνατώτατα, καὶ φρονιμώτατα ἔθνη, ὃ μὲν τότε ἄρχον, ὃ δὲ βὺθὺς ἄρξαν περὶ ἐκείνου, καὶ πάσῃ τέχνῃ, καὶ φιλοτιμίᾳ, καὶ ἁβρότητι κομῶντα, Ρωμαῖοί τε, καὶ Ἕλληνες, συνελθόντα, ταύτην πεποιήκασι, καὶ πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι, καὶ τοῖς ἐκείνων εἰς αὐτὴν ἐχρήσαντο περὶ κατα-
B σκευήν. καὶ πρῶτον μὲν ἐξελέξαντο τόπον ἔδαφος τῇ πόλει, ἄξιον τῆς μελλούσης πόλεως, ἰῶ ἐβάλοντο τῇ γνώμῃ, καὶ τῆς ἡγεμονίας. ὅπως ὑπὲ ταύτης καθήμενοι ἔχωσιν βύφυσς κυβερνᾶν πάσῃ τὴν οἰκουμένην. ἐξελέξαντο δὲ ἄρα ταύτην οὐ μόνον πρὸς κυβέρνησιν τῆς οἰκουμένης πάσης, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάσης ὡς εἰπεῖν, τῆς οἰκουμένης, ἅτε κύριοι ταύτης ὄντες, καὶ μὴ ἀγνοοῦντες ὃ κατ' ἀρχὰς τῇ Ρώμῃ καὶ πολλαῖς ἄλλαις τῶν
C πόλεων ἐνδόξοις ἀπὸ τύχης γνωμέναις οὐ συνέβη. ἀλλὰ κατ' ἄλλας τύχας ἢ αἰτίας ὡς ἔτυχεν ἄλλαι ἀλλαχοῦ γνώμεναι, εἶτα αὐξηθεῖσαι, οὐ δίκαιον ἔκριναν ἐκλιπεῖν αὐτάς καὶ τὴν οἴκησιν πρὸς τὸ βέλτιον ἀμεῖψαι· ἀλλὰ τὴν μὲν ἀπὸ τῆς τέχνης ὡς οἷόν τε ἰῶ ἐπήνεγκαν εὐδαιμονίαν. τοῖς δὲ ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ τῆς θέσεως ἠγάπησαν. ἔνιαι δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῆς ἰωὲρρωντο πρὸς τῆς φύσεως τῶ τόπου ἀνδιῶν πολλῶν· ὥςε μὴ πᾶσιν εἶναι καλὰς, ἀλλὰ τοῖς μεγίστοις ἐλαττοῦσθαι· ὅπερ καὶ ὅπὶ τῶν κατ' ὀλίγον αὐξανομένων οἰκιῶν συμβαίνει. ἡ δὲ ἡμετέρα πρῶτον αὐτὸ τοὔδαφος, ὡς εἶπον, τοιοῦτον κρινόντων, καὶ αἱρουμένων ἔχε κατ' ἐκλογὴν, οἷον ἑώρεπε πρὸς πᾶσαν τέρψιν τε, καὶ χρείαν, καὶ ἀξίαν τῇ μελλούσῃ τῆς οἰκουμένης ἄρξειν εἶ).
D ὅτι δὲ καλῶς ἔκριναν δείκνυται καὶ ἡμῖν νῦν ἀπὸ τῆς πείρας. εἶτα ταῖς ἀπάντα χόθεν τέχναις, εἰς καλλωπισμὸν αὐτῆς συνωικέσθαι, βὺθὺς πλούσιοι πλουσίως, καὶ μεγάλοι μεγάλως, καὶ βασιλεῖς βασιλικῶς οἰκοδομησάμενοι. πῶς δὲ ἔμελλον ἀπὸ τοιαύτης πόλεως, καὶ τοιούτων οἰκιῶν ἐλθόντες φαύλως καὶ σμικροπρεπῶς οἰκήσειν, οἱ δεύτεροι δὲ ἀεὶ ἐμιμοῦντο τοὺς πρώτους. ὅπερ ὅπὶ τῶν οἰκοδομιῶν μάλιστα συμβαίνει. προπαρεσκεύασε δὲ ἄρα ἡ φύσις αὐτοῖς καὶ τὴν πρὸ τῶν θυρῶν βῦθὺς μάρμαρον νῆσον πρὸς τὰς οἰκοδομίας. ὥσπερ εἰδυῖα, οἵα πόλις καὶ πρὸ οἵων ἔμελλεν ἐκεῖ κτισθήσεσθαι, καὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν ἀπο-

σκεύῃ πρὸς ὃ ἐκείνης κάλλος, καὶ ὃ ἀξίωμα συμβαίνουσθμ προπαρασκευάσα. τοῖς δὲ ἄλλοις οὐκ ἤρκεσε τὸ λευκοῦ μάρμαρου οὐδὲ τὸ ἀπὸ Θετταλίας, καὶ Πάρου, καὶ Πελοποννήσου λίθων τούτων τῶν ποικίλων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ Ἀραβίας, καὶ Αἰγύπτου, καὶ Λιβύης, καὶ Μαρμαρικῆς, καὶ αὐτῆς τῆς διακεκαυμένης τὰ πρὸς οἰκοδομὴν τούτης ὠρύττοντο· ὥστε ἐπήξαντο μὲν δι' ὅλης οἰκίας οἵας ἤρκεσθμ ἂν πόλεις εἶναι τῷ μεγέθει. ἐδείμαντο δὲ ναοὺς, οἴκους ἀπιστεῖσθαι ἀνθρωπίνη τέχνη καὶ πρ' ἀνθρώπων γεγονέναι. ἤδη καὶ τῆς εἰς Θεὸν εὐσεβείας συμβαλλομένης, καλῶς τοῦτο ποιοῦντες. εἰ γὰρ τῶν Ἱεροσύλων, καὶ ἀθέων γεγόνασι τοσοῦτοι καὶ τοιοῦτοι, ποίους χρὴ καὶ πόσους ἐχρῆν τοὺς τῶν τὸν ἀληθῆ Θεὸν σεβόντων; καὶ εἰ τοῖς δαιμονίοις ὑπὸ τῶν ἐκείνοις δουλευόντων δεδόμηται, καὶ προσήκεται τοιαῦτα, ἵνα ἐδῇ τῷ σωτῆρι χρεωστήματα τῆς ἀπ' ἐκείνων ἀπαλλαγῆς προσενεχθῆναι; ἀλλ' ἐᾶ ταῦτα. ἐᾶ δὲ σκέπασοις, καὶ φερούσαις δρόμοις ἅπασης ποτὲ τῆς πόλεως διηνυσμένους· ὥστε ὀχεῖσθαι ἄνθρ' πλοῦ καὶ ἀκτῖνος πᾶσαν διέναι. ἀφίημι δὲ μονολίθους κίονας, πύργον, ἢ φρούριον ἕκαστον αὐτῶν καλῶς ἂν δυναμένους. παραλείπω δὲ στοὰς, καὶ στηλῶν βάσεις, καὶ πυραμίδας. ἀφίημι δὲ βασιλείων ἄλλων κατ' ἄλλα μέρη τῆς πόλεως. πλῆθός τε, καὶ μέγεθος, καὶ κάλλος, καὶ θέατρα, καὶ στρατήγια, καὶ ἀγωνιστήρια, καὶ γυμνάσια, καὶ ἱπποδρόμους· ἔτι δὲ νεώρια, καὶ προτεχώσεις τειχῶν, καὶ ὅρμους, καὶ διωρυχὰς, καὶ τοὺς προβεβλημένους τῶν θεμελίων, καὶ τῶν τειχῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης λίθους, καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ἐκ πάντοθεν μέρους νεωσοίκους. καὶ τοὺς ἐν μέσῳ τῆς θαλάττης, καὶ τὸ πελάγους, καὶ τὸ βυθοῦ, ὑπὲρ τῆς δίνης αὐτῆς, καὶ τῆς παλιρροίας πύργους, καὶ τὰ ἐν αὐλῖς γλυκέα ὕδατα. πρὸς δὲ τούτοις ἀγωγοὺς ὑδάτων, ὑπερτέλους καὶ χρεμαστοὺς αὖ ἀπὸ τειχῶν, ἀερίους ποταμοὺς λέγεσθαι διωρυχάς, πόρρωθεν πόθεν ἐκ μακροτάτου διαστήματος ἡμερῶν ὁδὸν, ὡς φασιν, ἀφικνουμένους· καὶ τὰς τῶν μεταξὺ προεμπιπόντων ὀρῶν διωρυχὰς, καὶ τὰς ὑποδεχομένας πρότερον τούτους δεξαμένας, θαλασσῶν, ἢ λιμνῶν λόγον πρὸς ἐκείνους ὅτιπερ ἐχούσας, τὰς μὲν καταστέγους καὶ ἀφανεῖς, τὰς δὲ ἀναπεπταμένας καὶ φανερὰς οἷς ἂν δυναμένας πλεῖσθαι. ὧν ἔνιαι νεῶν αἱ μὲν ὑπὸ τὸ κύτος ἔνδον, αἱ δ' ἄνω ὑπὲρ τῶν στεγῶν μέγιστα δένδρα τρέφουσι, καὶ τοῖς ἔγγιστα ἀρχοῦσιν αὐτ' ἀγρῶν, καὶ κήπων τάξει· καὶ ὁ πλῆθος τῶν ἐν αὐταῖς κιόνων καὶ

A paratum ad pulchritudinem dignitatemque eius necessarium iam ante se ponens. At illi nequaquam contenti marmore candido, & Thessalicis, Pariisque, & Peloponnesiacis illis variegatis lapidibus, etiam ex Arabia & Ægypto, tum ex Libya & Marmarica, quinimo ex ipsa torrida mundi regione ad huius exædificationem saxa erui curabant. ita statim fundabant domus, quæ ob magnitudinem oppida integra esse poterant. templa autem huiusmodi struebant, vt humana arte & ab hominibus structa vix credas. Quod cum ex pietate in Deum fuerit profectum, rec-
B te ab ipsis factum fuit. Si enim sacrilegorum atque impiorum hominum tot ac talia fuerint, quotnam & qualia eorum esse oportebat qui verum numen colunt? & si dæmoniis a suis cultoribus huiusmodi ædificia extructa atque oblata fuere, quænam Seruatori nostro grati animi monimenta offerenda erant quod ab iisdem nos liberasset? sed omitto hæc, omitto etiam tecta & operta ambulacra, quæ per omnem vrbem quondam ostendebantur: ita vt totam sine luto vel æstu liceret peragrare. omitto etiam columnas ex vno solidoque saxo, quarum singulæ turrim vel castellum aliquod non male constituere pos-
C sent. Transeo porticus, bases statuarum, & pyramides: prætermitto regiarum ædium in diuersis vrbis partibus multitudinem, magnitudinemque & pulchritudinem, item theatra, castra, prætoria, circos, gymnasia, hyppodromos: vt & naualia & moles mœnibus portubusque obiectas: tum fossas & fundamentorum ac murorum substructiones vsque ad mare porrectas, & opportunas ex quauis parte nauibus recipiendis stationes: quinetiam turres in medio maris & profundo pelago, & in ipso reciprocantium fluctuum vorticoso æstu, & in turribus hisce dulces a-
D quas. Præter hæc sublimes & pensiles per murorum arcus aquarum ductus, quos fluuios aërios appellare possis, ex locis remotioribus ad aliquot dierum iter, vt aiunt, perductos: tum perfossa obstantium montium dorsa. Omitto etiam receptacula & cisternas quibus aquæ istæ primum excipiuntur: quæ ad aquæductus maris vel stagni instar obtinent: quarum aliæ tectis adopertæ visum latent, aliæ in propatulo & apertæ scaphis nauigari possunt. earumque nonnullæ iam intus sub conuexo fornicum, aliæ superius in tectis maximas arbores nutriunt, & vicinis agrorum vel hortorum vicem præstant. Omitto in cisternis illis columnarum &

fornicum multitudinem: tum alios ſub- A terraneos & effoſſos canales, qui totam vrbem tabulati inſtar penſilem & ſubtus concauam efficiunt: item cloacas & meatus publicos: quæ omnia etiam in hac vrbe longe plurima extant. Quid vero de balneis dicam: quorum vel numerum ſi referam, fidem non inuenero? tum aquarum copiam, quæ ex fontibus per ædes & publice per vrbem deriuatur? Quid de ſuburbiis: quæ, ſi magnitudinem ſpectes, aliquot dierum itinere extra vrbem protenduntur: ſi pulchritudinem, commoditatem & apparatum; cum ædificiis vrbanis quouis genere certant. Nam inde ab Abydo, & Seſto, & B Helleſponto vſque ad Boſporum Thracium, & Fana, inſulaſque Cyaneas, ſiue ab Aſiæ, ſiue ab Europæ latere Propontidis ambitum, eiuſque inſulas circa vrbem ſitas, tum etiam cornu portus, & quicquid inde ad Pharum vſque protenditur, quis circuiuerit, continua huic vrbi ſuburbia erant. quorum templa & ædificia ſi quis enumerare vellet, illi hiſtoria, & ea quidem non parua texenda eſſet. Quin ipſa hęc ſuburbia non exigua ſui parte per Murum longum, vt vocant, ab inferiori mari ad mare ſuperius Pontumque Euxinum porrectum, in vnam continuam vrbem coaleſcunt: quæ in- C tegram poſſet conſtituere prouinciam: quippe quæ magnitudine ſua tantum in ſe complectitur, quantum in reliquis omnibus ſimul reperire forſan haud facile eſſet. ipſe autem Murus longus, non ſolum longus, ſed etiam largus altuſque murus iure poſſet cognominari: cum talis ac tantus ſit, vt ſi promiſcue ex quibuſcumque lapidibus fluminumque glarea, & minutis petris conſtructus eſſet, vtique admirationem mereretur. Sed ille huiuſmodi ſaxorum mole conſtat, & tali arte eſt extructus, vt ſi vel ad paucas orgyas extenderetur, ſtuporem ſpectantibus haud immerito afferret: quippe cum mons verius ſit, D quam murus. adeo quidem vt ſi funis vel proiectæ trabis inſtar penſilis eſſet, conuenientem longitudini craſſitiem obtineret: quæ quidem in iſtis, ne diſrumpantur, requiritur. Cum tamen murus ille & reliqua vrbis munimenta, quæ dixi, validi ac potentiſſimi Imperij tempore, vt cætera admiranda opera illius vrbis, potius ad magnificentiam quam vſum extructa fuerint. Quanto enim minus murorum magnitudine tunc indigebat, eo & pluribus & maioribus cincta fuit. quippe cum crederent, vrbem primum ex muris apparere, nomenque inde accipere: & hoſce non præſenti tantum ætati, ſed ad omne fu-

ἀλίδων· ἄλλας ὅ αὖ ὑπονόμους καὶ ὀρυκτὰς πᾶσαν τὴν πόλιν ὑπόδρομον καὶ κρεμαστὴν, καὶ τὰ κάτω διῆκόνεον ποιούσας, καὶ τοὺς δημοσίους ὑπονόμους, ἃ καὶ πολλῷ τῷδε πλείστα. τί δὲ περὶ λουτρεῶν αὖ λέγοιμι· ὧν ὃ ἰσοφύλλιον ἂν αὐτῇ γένεσθαι πλῆθος ἀπιστεῖται; καὶ τὴν ἀπὸ κρηνῶν ὑδάτων, ἃ κατ' οἰκίαν τε καὶ διὰ τῆς πόλεως ἐκεῖσε; τί δὲ περὶ τῶν περιαστείων, τῷ μὲν μεγέθει ἡμερῶν ὁδὸν οὐκ ὀλίγων διατεινόντων, τῷ δὲ κάλλει, καὶ τῇ χρείᾳ, καὶ τῇ κατασκευῇ τοῖς ὅτι τῆς πόλεως κῦρος ἐστὶν εἰδὸς ἀμιλλωμένων; ἀπὸ γὰρ Ἀβύδου, καὶ Σηστοῦ, καὶ Ἑλλησπόντου μέχρι Θρᾳκίου Βοσπόρου, καὶ ἱερῶν, καὶ κυανέων, εἴτε ἀπὸ τῆς Ἀσίας, εἴτε ἀπὸ τῆς Εὐρώπης κύκλῳ τὸν Προποντίδα, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ κυκλάδας τῇ πόλει νήσους, καὶ τὸ κέρας τὸ λιμένος, καὶ ὅσον αὖθις μέχρι Φάρου περιίοντι, συνεχῆ περάσματα ἰὼν τῇ πόλει. ὧν εἴπερ τοὺς ναοὺς, καὶ τὰς οἰκοδομὰς βούλοιτο καταλέγειν, ἱστορίαν ἂν καὶ ταύτην οὐ σμικρὰν ἀναγκάζοιτο συγγράφειν· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ περάσματα, οὐκ ὀλίγῳ μέρει ἀπὸ τοῦ μακροῦ λεγομένου τείχους ἀπὸ τῆς κάτω θαλάττης εἰς τὸν ἄνω καὶ τὸν Εὔξεινον διήκοντος πόλις ἐλλείποι ὑπαρχία δυναμένη εἶναι· τῷ μεγέθει τοσαῦτα περικλείουσα, ὅσα ἐν ὁμοῦ πάσαις ταῖς ἄλλαις ἔργον ἴσως ἰδεῖν. αὐτὸ δὲ τὸ μακρὸν τεῖχος, οὐ μακρὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ πλατὺ τεῖχος δικαίως καὶ ὑψηλὸν κατ' ἐπωνυμίαν ἂν καλεῖσθαι. τοσοῦτον μὲν ὄν, ὥστε εἰ καὶ τοῖς τυχοῦσι λίθοις, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ποταμῶν, καὶ χαλάρραις βώλοις, καὶ χερμαδίοις ἁπλῶς συνέκειτο, ἄξιον ὂν θαυμάσαι. τοιούτοις δὲ εἰ τῷ βούλῃ πελεκητοῖς τοῖς λίθοις ἔχον, καὶ τοιαύτῃ τῇ δομησαμένῳ τέχνῃ, ὥστε εἰ καὶ ὀλίγων ὀργυιῶν ἰὼν, δικαίως ἂν θαυμάζειν ἔκπληξιν τοῖς θεωμένοις ὄρος ὂν μᾶλλον ἢ τεῖχος· ὥστε εἰ κρεμαστὸν ἰὼν ὥσπερ τι φορτίον ἢ δοκὸς διατεταμένον, ἀνάλογον τῷ μήκει τὸ πάχος εἶναι, ὥσπερ ἐν ἐκείνοις ζητεῖται πρὸς τὸ μὴ διαῤῥαγῆναι· αὐτίτε καὶ τὸ τῆς πόλεως· ἢ μᾶλλον τὰ τῆς πόλεως, ὥσπερ εἴρηται, ὅτι τοσαύτης, καὶ οὕτω δυνατωτάτης τότε ἀρχῆς, μεγαλοπρεπείας μᾶλλον χάριν, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν κατὰ τὴν πόλιν θαυμαστῶν ὄγκου ἢ χρείας. ὅσῳ γὰρ ἧττον μεγέθους τειχῶν τότε ἐδεῖτο, τοσούτῳ πλείω, ἔτι δὲ μείζω ταῦτα περιεβάλετο· οἰομένη πόλιν τὲ πρέπτως ἀπὸ τῶν τειχῶν φαίνεσθαι, καὶ καλεῖσθαι, καὶ πρὸς τ' ἀπήμονα ὂ χρόνον, οὐ πρὸς τὸ παρὸν μόνον ἡλικίαν

ταῦτα

ζῶντα γίνεσθαι· ἐφ' οὗ πολλὰ κατ' ἀνθρώπους A
δυνάσθαι συμβῆναι. καὶ τῶν μεγίστων μὲν εἶ-
ναι τὸν φθόνον τῶν πολλῶν φθόνον· μεγίστας δὲ
εἶναι καὶ τὰς μεταβολάς. ὥστε οὐ μόνον τῆς
δυνάμεως τῶν πεποιηκότων, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰς
τὸ μέλλον προνοίας καὶ φρονήσεως αὐτῶν μέ-
γεθος πολλοῦ σύμβολα ἀφαμιθύειν. ἀλλ' οὐδὲ
μνήματα, ἢ ταφους, ἢ στήλας, ἢ ἀνδριάντας,
ὅπου τῆς ἡμετέρας πόλεως ὄντας ἢ γνωρίμους βου-
λόμενος ἂν εἰπεῖν ἠπόρουν ἴσως· ἀλλ' ἐλάτ-
των μὲν ἴσως ἔμελλον τῶν παρὰ τούτοις λέ-
γειν, κάλλιον δὲ ἔνια καὶ προσφυέστερα πολ-
λῷ τῶν τῆδε. τί γὰρ ὁ τοῦ κτίσου μὲν καὶ πο- B
λιούχου βασιλέως ταφος, καὶ οἱ τῶν ἄλλων
τῶν περὶ αὐτὸν ὅπου τοῦ βασιλικοῦ πολυάν-
δρίου, ὃ μόνον θαῦμα ἰδεῖν. πολλοὶ μὲν
κύκλῳ σωζόμενοι περὶ τὸν ναὸν τῶν ἀποστό-
λων, πολλοὶ δὲ ἤδη καὶ ἀπολωλότες, ἄλ-
λοι δὲ ἀλλαχοῦ τῆς πόλεως ὅπου τῶν περι-
νάων; τί δὲ ἡ τοῦ νομοθέτου βασιλέως στήλη;
καὶ περὶ τοῦτον δὲ αὖ, ἄλλαι στῆλαι γεγόνα-
σιν, εἰ μέμνημαι περὶς ἀετοὺς πολλαὶ
λίθων ὀξαγώνων ἀνεχόντων· ὅτι δὲ καὶ ἄλλοι
πλεῖστοι ὅπου τῆς πόλεως ἵστανται ἀνδριάν-
τες ἦσαν, δείκνυται ἀπὸ τῶν φαινομένων βά- C
σεων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἐπιγραμμά-
των· ὧν ἄλλαι μὲν ἀλλαχοῦ, πλεῖσται δὲ
ἦσαν ἐν ἱπποδρόμῳ· καὶ ἄλλας δὲ πλείστας
εἶδον αὐτὸς πρότερον, ἃς νῦν οἶδα ἀφαι-
ρεθείσας. εἰσὶ δὲ οἱ λέγουσι καὶ τὸν ὅπου τοῦ
ξηροῦ λόφου κίονα, ἐπὶ τὸν αὐτικρὺ τούτου πρὸς
ἥλιον αὐτίχρονα ὅπου τοῦ ἑτέρου λόφου, ἀπὸ
ταύρου κεκλημένου, βάσεις σφυρηλάτων ἀρ-
γύρων ἀνδριάντων γεγονέναι. τὸν μὲν τοῦ
μείζονος τὸν δὲ τοῦ ἐλάττονος, οὕτω γὰρ λέ-
γονται, τοῖν Θεοδοσίοιν· οἷς πόσον ἔχειν γε-
νέσθαι μεγάλους, καὶ ζωηροὺς, καὶ καλοὺς, φαί-
νεται ἀπὸ τοῦ κάλλους, καὶ τοῦ ὕψους, καὶ τῆς
λαμπρότητος, καὶ τῆς πολυτελείας τῶν χρη- D
πίδων. ταῦτα δὲ ἀναμνησθεὶς ἐμνήσθην μετα-
ξὺ καὶ τῆς ὅπου τῆς αὐτῆς ὁδοῦ τε καὶ γραμ-
μῆς περὶς δυσμὰς ἡμούσης ποτὲ πύλης τῆς
πόλεως, πύργοις ὅλοις ἡ φερούσα εἰσιόντα,
εἴσω οἷόν τε ἦν κινεῖσθαι, καὶ ὁλκάδας αὐ-
τοῖς λέφεσι, καὶ ἱστοῖς δυναμένους δέξασθαι, ἐπὶ
τῆς ὑπὲρ αὐτῆς λαμπούσης σοὰς πόρρωθεν καὶ
τοῦ μεγέθους τῶν ἐν αὐτῇ μαρμάρων. ἔτι δὲ
τοῦ περὶ αὐτῆς κίονος, ὃς καὶ αὐτὸς στήλην αὐ-
τοῦ εἶχε· καὶ ὁ ὅπου τοῦ ἑτέρου δὲ λόφου, τοῦ ὑπὲρ
τῆς οἰκίας ἦν νῦν οἰκεῖς, κίων οὕτω κα-
λούμενος, καὶ οἱ ὅπου τοῦ στρατηγίου, καὶ ὁ ὅπου

turum tempus extrui: cuius progreſſu multa hominibus euenire poſſint; in quibus multorum inuidia vel præcipuum locum obtinet: tum etiam maximas rerum mutationes contingere. ita vt hæc non ſolum potentiæ conditorum, ſed etiam prouidentiæ de futuris & prudentiæ argumenta quam diutiſſime ſupereſſent. Quod ſi monumenta, ſepulchra, columnas, & ſtatuas noſtræ vrbis commemorare vellem, quæ vel nunc extant, vel olim fuere, fortaſſis nec hic materies mihi deficeret. ſed quamuis numero forte pauciora, quam hic ſint; attamen nonnulla iis longe pulchriora & ſplendidiora commemorem. nam quid Cæſaris illius ſepulchrum, quem conditorem ac tutelarem ea Vrbs agnoſcit? quid vicina reliquorum monumenta eo loco vbi Imperatorum ſepulturæ viſuntur? res vel ſolo viſu admiranda. quorum non pauca adhuc ſuperſunt circa ædem SS. Apoſtolorum; multa quoque iam interierunt. alia etiam paſſim in templorum veſtibulis extant. Quid vero ſtatua illius Imperatoris qui legum auctor fuit? quam viciſſim multæ aliæ ſtatuæ ab ortu, ſi recte memini, maximis columnis impoſitæ vndique cingebant. Sed & alias huius generis ſtatuas quamplurimas per vrbem extitiſſe baſes ipſarum & inſcriptiones, quæ adhuc viſuntur, oſtendunt. quarum aliæ aliis in locis, ſed plurimæ in Hippodromo extabant. quin & ipſe olim multas alias vidi, quas nunc ablatas ſcio. nec deſunt qui columnam quæ in colle Xerolopho extat, vt & alteram, quæ exaduerſum ad ſolem orientem, in colle qui a Tauro nomen habet, ductas ex argento ſtatuas ſuſtinuiſſe affirmant: quarum quidem altera maioris, altera minoris Theodoſij fuerit, hiſce enim nominibus vulgo diſtinguuntur. Quantas autem, quam pretioſas, & quam pulchras eas fuiſſe oporteat, id vero ex baſium pulchritudine, altitudine, ſplendore & magnificentia apparet. Verum mihi hæc cum animo reuoluenti interim in memoriam venit porta vrbis, quæ in eadem via, & in eadem linea verſus occaſum quondam extabat; adeo ampla, vt turres integras & caſtra, ſi moueri potuiſſent ſuo loco, naueſque onerarias cum armamentis & malis recipere poſſet: tum etiam porticus ſupra eam longe lateque reſplendens, & marmorum in ipſa porticu magnitudo: vt & columna ante portam, quæ & ipſa ſtatuam olim ſuſtinuit. quin etiam pila in altero colle, qui ædibus tuis, in quibus nunc habitas, imminet: vt & illæ quæ in ſtrategio extant; tum quæ ad

dexteram SS. Apoſtolorum viſitur, mul- A
tæq; aliæ dignæ conuenientibus ſtatuis baſes fuere. Sed quid ego de Porphyretica columna commemorem, quæ verſus orientem in eadem regione extat, & crucem editiſſimam ſuſtinet : quæ in area palatij Conſtantini magni erecta & dedicata fuit, & cæteras ſtatuas omnes, omneſque columnas ſuperat. nam & cælati operis magnam copiam habemus, quale in columnis illis circumcirca effigiatis viſitur, quæ accuratiſſime effictæ ſunt, ad imitationem earum, quæ hic extant. Sed illud opus ſuperant ſtatuæ iſtæ, quæ ex lapide porphyretico factæ ſellis ad triuium inſident, & ſecundum
aliquos Agoranomia & principatus B
nuncupantur : tum etiam altera in eadem via, paulo ſupra caput riuuli, qui vrbem perlabitur, ex candido lapide vel marmore, quæ cubito inniti videtur. Sunt & alia huius generis multa, quæ ipſe quidem non vidi, ſed in locis quibuſdam abditis extare audiui. nam eas quæ ſunt ante portam auream omitto. Sed & ipſam hanc portam, & marmoreas illius turres; tum Herculis labores, & Promethei tormentum, atque alia huius generis ſumma & admirabili arte in marmore expreſſa quis digne admirari poterit? ſed quod ciuitas illa non etiam plura iſtorum operum habeat, eius hæc
eſt cauſſa, quod tum condita fuerit, cum C
etiam hic propter religionem iſta neglecta iacerent. credo quod homines ſtatuarum & ſignorum ſimilitudinem auerſarentur. quinam ergo iſthic ea tum facturi eſſent, quæ hic cum iam extarent neglecta iacebant. fecerunt tamen & inuenerunt alia : tabulas, inquam, imagines, picturas & teſſellatum ſiue muſiuum opus, artem reuera pulcherrimam & maxime durabilem. Et hic quidem opera illa teſſellata admodum rara ſunt : quæ profecto ſolius Græciæ, aut potius illius vrbis ſunt propria. nam ſi vel hic vel aliis in locis tale quid viſitur, & materiam & artem inde habuit. Quod etiam in re
ſtatuaria contigiſſe exiſtimo : videlicet D
eam principio iſthic cœpiſſe & huc perueniſſe. attamen & hic admirabile accepiſſe incrementum. quod fortaſſis etiam de multis aliis quis affirmare poſſet. Sed vt cætera quæ ſine fabulis & exaggeratione de iſta vrbe commemorari poſſent, omittam; templum illud, cui Sophiæ nomen a diuina Sapientia conditor impoſuit, (nequaquam enim humanæ ſapientiæ opus eſt) vbi quis contemplatus fuerit, quænam alia poſt hæc commemorare? vel mirari poterit? vel quorum deinceps poterit meminiſſe? Neq; enim poſt homines natos ſimile quid fuiſſe, vel vn-

τὰ δεξιὰ τῦ ναοῦ τῶν ἀποστόλων, ϗ πολλοὶ ἕτεροι, βάσεις ἀξίων αὐταῖς ἀνδριάντων ἦσαν. τί γὰρ ἂν λέγοιμι περὶ τῦ περῶς ἑῶ ὄντι τῆς αὐτῆς πλατείας αὖθις εἰς ὕψος μήκιστον ἀίροντος τὸν σταυρὸν πορφύρου κίονος, ὄντι τῆς αὐλῆς τῶν τῦ μεγάλου Κωνσταντίνου βασιλείων αὐτῷ πηξαμένου ϗ ἱδρυμένου. πολλὰς μὲν ἀνδριάντας, πάσας δὲ στήλας νικώντος; ἐπεὶ ϗ τῶν γλυπτῶν τούτων ἔργων, ἔστιν ἃ πολλά, οἷον ὄντι τῶν περιγλύφων ἐκείνων κιόνων, ἀκριβῶς εἰς μίμησιν τῶν τῇδε πεποιημένων. ὅμως δὲ ὑπερβαλομένων ϗ τῶν ἀφ' ἑσπέρου τούτων τῆς πορφυρίτιδος λίθου πεποιημένων ἀνδριάντων, ἐν θεάτροις ὄντι τετράδου καθημένων, οἷς ὄνομά τι ϗ τούτοις ἀγορανομίας ϗ ἀρχῆς ὀνομάζεται· ϗ ἄλλου δὲ ὄντι τῆς αὐτῆς ὁδοῦ μικρὸν ἐκ λευκοῦ λίθου ἢ μαρμάρου, ὑπὲρ κεφαλῆς τῦ ἀφ' ἑσπέρου τῆς πόλεως ϗμαρρόου, δεχομένου εἰς ἀγκῶνα ἀναχεῖσθαι. ϗ ἄλλα δὲ πολλὰ τοιαῦτα, ἃ μὴ ἔτυχον αὐτὸς ἰδών, ἀκήκοα δὲ ἐν τόποις εἰσὶν ἀποκρύφοις ἔτι. ἐῶ γὰρ τοὺς περὶ τῆς χρυσῆς πύλης. ἣν ϗ αὐτὴν ϗ τοὺς ἐν αὐτῇ μαρμαρίνους πύργους, τίς ἂν ἀξίως διήσαιτο θαυμάσαι, ἄθλοις Ἡρακλέους ἀείσηπ ϗ θαυμασιωτάτης τέχνης, ϗ Προμηθέως βάσανον, ϗ τοιαῦτα ἕτερα ἀπὸ μαρμάρου. τῦ δὲ μὴ ϗ πλείω τούτων ἔχειν αἴτιον ὃ τὴν πόλιν ἐκείνην τότε γενέσθαι, ὅτε ταῦτα ϗ ἐτάφη ἀφ' ἧς θρησκείας ἠμελεῖτο. φθυγόντων οἶμαι τῶν ἀνθρώπων τὴν τῶν ξοάνων ϗ εἰδώλων ὁμοιότητα· πῶς οὖν ἐκεῖνοι ποιεῖν ἔμελλον, ἃ ἐνταῦθα ἤδη πρότερον ὄντα κατῃρεῖτο; ἐποίησαν δὲ ϗ ἕτερα ἄλλα. τὰ ἀφ' ὕλης πινάκων, ϗ εἰκόνων, ϗ γραφάς, ϗ τὰ ἀφ' ψηφίδων λέγω, τέχνης ὄντως λαμπροτάτης, ϗ μονιμωτάτης· ἃ ϗ ἀφ' ὧν ψηφίδων δήπου ἀσφαλῶς ἐνταῦθα ϗ ἀληθῶς μόνης τῆς Ἑλλάδος, ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης. ἐπεὶ ϗ εἴπι τοιοῦτον ἐνταῦθα ἢ ἀλλαχοῦ δείκνυται, ἐκεῖθεν τῇ ὕλῃ ἔχει ϗ τῇ τέχνῃ. ὃ νομίζω ϗ ὅτι τῆς ἀνδριαντοποιϊκῆς συμβῆναι. ἐρῖξαθαι μὲν ϗ ἐλθεῖν τῇ ἀρχῇ ἐκεῖθεν, ὑπεδυῶαι δὲ θαυμασίως ϗ ἐνταῦθα. ἴσως δὲ τῶν ἂν εἴποι τις ϗ ὅτι πολλῶν ἄλλων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅσα εἶπον ἐῶ. ἐῶ δὲ ϗ τ' ἄλλα, ὅσα τῆς ἀμυθήτα ϗ ἀνυπερβλήτα λέγειν διήσαιτο τοῦ ἐκείνης· ἀλλὰ ναὸς ἐκεῖνος, ᾧ καλῶς ποιῶν ἐκεῖνος τοὔνομα τῆς τῦ Θεοῦ σοφίας ἐπεφήμισε, (ἔστι γὰρ ὄντως οὐκ ἀνθρωπίνης σοφίας ἔργον,) τίνα ἰδόντα ἐάσῃ ἕτερα τῶν λοιπῶν λέγειν, ἢ θαυμάζειν, ἢ ἑτέρων τῶν λοιπῶν μεμνῆσθαι; οἶμαι γὰρ μήτε γενέσθαι, μήτε μὴν γενήσεσθαι

ποτε ὅμοιόν τι κατ' ἀνθρώπους· ὅταν δὴ κἀγὼ τούτου μνησθεὶς, ἐάσω λοιπὸν πόμπα τὸν περὶ τούτων λόγον. οὔτε γὰρ περὶ αὐτοῦ ἔστιν ἄξιόν τι τοῦ προοιμίου εἰπεῖν. οὔτε τούτου μνησθέντα ἔξεστιν ὅλως λοιπὸν περὶ οὑτινοσοῦν λέγειν. τοῦτο τε γὰρ κατὰ νοῦν βαλόμενον οὐκ ἔστιν ἕτερον ἀφανοποιῆσαι. καὶ περὶ αὐτοῦ δὲ ὡς εἶπον πρὸς ἀξίαν τι λέγειν ὁπωσοῦν ἀμήχανον. καὶ ἀριθμὸν δὲ δεῖσαι πλείονα περὶ τούτου χρόνον ἢ περὶ τῶν ὑπολοίπων πόμπων ἀναλῶσαι, καὶ τέλος μηδὲν ὅμως ἄξιον εἰπεῖν. ἐγὼ δὲ καὶ πιστεύω ὡς εἶπον ταῦτα δοῦναι. οὐκοῦν ἔδει πρὸς τὸ τέλος τοῦ λόγου, οὐδὲ ἐν παρέργῳ, καὶ οὐκ αὖθις προνοίας ὥσπερ ἐπὶ τῶν προφρησθέντων, ἀλλ' εἰ καὶ ἐξ ἀρχῆς βίβλος καὶ μετὰ προνοίας, καὶ μηδὲν ἄλλο προσπαίζοντι ἡδυπάθημά τι τῶν ἐν ἐκείνῳ ὑποδείξασθαι, εἴχομεν ἂν σφόδρα ἀγαπῆσαι. τίνος γὰρ λόγου ὕψος ἢ μέγεθος ἐξισώσεται τῷ ἐκείνου ὕψει καὶ μεγέθει; ποῖον δὲ κάλλος τῷ κάλλει; ποῖον δὲ λόγου ἀξίωμα τῷ ἀξιώματι ἐκείνου; ποῖα δὲ ἁπλότης, ἵν' οὕτως εἴπω, τῇ ἁπλότητι; τίς δὲ δεινότης ῥημάτων καὶ ποικιλία παρισώσεται τῇ ἐκείνου ποικιλίᾳ; τίς μὴν λέξεων ἀκρίβεια, τῇ τῶν ὑλῶν ἁφῇ πάντων ἀκριβείᾳ καὶ ὑφῇ; τίς δὲ στοιχεῖων τῇ ἐκείνων ἁρμονίᾳ καὶ στοιχεῖα, οὗ καὶ ἕν τι μέρος ἢ μόριον λέγω τὸ σμικρότατον ἀπολαβόντες, οὐκ ἔχοιμεν ἂν εἰπεῖν ἀξίως. οὔτε γὰρ τὰς πύλας μόνον καὶ τὰς ὁδοὺς, οὔτε τὸν δάφος, οὐ τὰ περίστυλα καὶ τὰ περὶ τὰς πύλας κάλλη, οὐ τοὺς κίονας, οὐ τὰς ψηφίδας, οὐ τὰς τῶν τοίχων μαρμαρώσεις, οὐ τὸν ὕελον, οὐ τὸν ἐν αὐτῇ χαλκὸν οὐ τὸν μόλυβδον, οὐ τὸν σίδηρον, οὐ τὸν σάπφειρον, οὐ τὸν χρυσὸν, οὐ τὸν ὕελον αὖθις τὸν ἐν ταῖς ψηφίσιν, οὐκ ἄλλο ὁποιονοῦν μέρος ἀκριβῶς δυνάμεθα καταλέξαι. τί οὖν τις αὐτὸς περὶ τῶν λίθων καὶ τοῦ ὅλου σχήματος, καὶ τῆς ὅλης οἰκοδομῆς καὶ τοῦ πλάτους, καὶ τοῦ ὕψους, καὶ τῆς ὀροφῆς λέγοι; ἵν' οὐ μόνον ὡς ἔχει λέγειν, ἀλλ' οὐδὲ ὁρᾶν δυνάμεθα. μᾶλλον δὲ ὁρῶντες, ὅπως ἔστηκεν ἀπιστοῦμεν. ὥσπερ γὰρ τὸν οὐρανὸν σφαῖραν θαυμάζομεν φέρεσθαι ἐφ' ἑαυτῆς, οὕτως καὶ τοῦτον τὸν ἀμίμητον καὶ οὐρανίαν ἁψῖδα καὶ ὀροφὴν. ὅπως τὸν ἀρχὴν γέγονε καὶ ἔστηκεν ἀπορουμεν. καί τοι πλεῖστον τοῦ μεγέθους τῆς ὄψεως ἀναίρει τὸ ὕψος ἀφαιρεῖν· μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕψους ὅμως ἀμήχανον τὸ τῆς ὑποβολῆς φαίνεται. ὥστε μὴ μόνον

A quam futurum existimo. Vnde & ipse postquam eius memini, omnem deinde orationem de hisce rebus omittam. neque enim quidquam pro rei dignitate de illo dici potest. & postquam eius memineris, nihil amplius vlla de re dicere licet. nam vbi hoc animo tecum consideras, ibi nihil aliud cogitari potest. Sed de illo, vt dixi, pro dignitate quidquam dici nequit; & si quis dicere inciperet, plus temporis illi quam cæteris omnibus impendere cogeretur, nec tamen quidquam vt par est diceret. Sed & hoc libenter concedam, neutiquam tamen neque in fine orationis, neque obiter, nec sine certo consilio B vt superiora dicendum erat. Verum si nec statim a principio, & certo consilio, neque alteri consilio intenti vllam templi illius partem verbis describere possumus, vtique hoc ipsum quam carissimum nobis esse debet. Cuiusnam enim orationis sublimitas aut magnitudo illius altitudinem magnitudinemque adæquabit? quæ orationis elegantia illius pulchritudinem? quæ maiestas illius maiestatem? quæ simplicitas, vt ita dicam, illius simplicitatem? quæ vis & varietas verborum illius varietatem adæquabit? quæ dictionum cura & delectus illius accuratam per omnia perfectionem & ex- C cellentiam? quæ orationis structura illius proportionem & structuram? cuius si vel vnam partem aut minimam potius particulam sumamus, nequaquam digne describere possumus. neque enim vel solas portas & aditus, non pauimentum, non vestibula, & portarum ornamenta, non columnas, non vermiculata tessellarum opera, non marmoreas parietum incrustationes, non vitrum, non æs in iis consumtum, non plumbum, non ferrum, non sapphirum, non aurum, neque vitrum in tessellarum commissuris, nullam denique aliam partem accurate describere poterimus. Ecquid igitur de lapidibus, quid de tota figu- D ra & structura vniuersa, quid de latitudine & altitudine, quid de tecti fastigio aliquis dicat? cuius structuram non solum oratione, sed nec visu assequi valemus: quin potius oculis contuentes nobis ipsis persuadere non possumus quomodo subsistat. Nam vt cæli orbem in se ipso conuerti miramur, ita etiam qua ratione absis illa & contignatio inimitabilis & cælestis principio facta fuerit, & quomodo subsiterit, dubitamus. Et quamuis necessum sit vt altitudo quamplurimum de magnitudine aspectus, vel potius de ipsa altitudine subtrahat; attamen quantum cernitur immensum & vastum quid apparet; ita vt non solum

tantam molem, talemque ſtructuram aliquis miretur, ſed & illos, qui nullo ſimili exemplo propoſito tantum opus animo conceperunt, & mentis conceptum reipſa in opus produci poſſe exiſtimarunt, & perfecerunt. & hoc quidem abſolute de toto opere intelligo, ſed præcipue de tholo: quem neceſſario architectus ille ſtatim ab ipſis fundamentis, vel potius etiam ante iacta fundamenta talem qualis nunc eſt, animo concepit, & extrui poſſe confidit. quod nunc dum oculis cernitur fidem excedit. & veroſimile eſt hominem illum arti & proportionibus artificioſis admodum fuiſſe confiſum, tum etiam Geometrica & mechanica ſcientia fuiſſe inſtructiſſimum. Et quid multis? vnum hoc opus ſufficit, vnde non illius ſolum & reliquorum architectorum, ſed totius humani generis & ingenioſi huius animantis ſolertiam & magnificentiam admireris: cui tantum ingenij & tam vaſtas cogitationes, vel etiam tantum dignitatis & potentiæ, quantum vix quicquam ante credidiſſet, naturæ beneficio ſuppetit. ita enim exiſtimo, nullum humanæ induſtriæ opus ad hoc ipſum accedere, multo minus æquare: in quo etiam multa tam naturæ quam ingenij ac ſapientiæ miracula apparent. Præſtat igitur nos tantum ac tale opus ſilentio admirari: cum vel ipſo aſpectu vel etiam ſola recordatione mentem vocemque illis, qui vel animo, vel oculis contemplantur, adimere poſſit: quemadmodum ij cæcutire ſolent, qui ſolem vel aliam rem lucidam intuentur. Quinetiam de reliquiis ſanctorum, & rebus ſacris illius vrbis, quæ quidem plurimæ a principio fuerunt, eo quod ſummo ſemper cum ſtudio ab auguſtiſſimis Imperatoribus vndiquaque colligerentur; ſed plurimis inde tanquam a communi quodam fonte ad alia loca tranſmiſſis nihilominus etiam nunc multæ ſuperſunt, neminem omnino ignorare exiſtimo. Cæterum nunc illud de vtraque Vrbe dicam, ſi quis antiquorum illorum opera ſpectet, tam in hac quam in noſtra vrbe, illum & vōluptatem & vtilitatem inde percepturum. eſt enim quod mortalium opera admireris, eſt viciſſim cur contemnas, & pro nihilo habeas: nam ſi quis ea ſpectans, Vrbis Romæ imperium & potentiam, tum etiam hominum illorum dignitatem, opera ac ſtudia conſideret; ac deinde videat, quem finem iſta omnia tandem habuerint: ita vt non ſolum ipſi, verum etiam potentia & imperium, atque ipſæ ciuitates propemodum emoriantur; (nam vt ille ait etiam ciuitates moriuntur.) quo tan-

A τὸν τοσοῦτον ὄγκον, καὶ τὴν τοιαύτην κατασκευὴν θαυμάζειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοσοῦτον ἔργον, ἀπ' οὐδενὸς ὁμοίου παραδείγματος εἰς νοῦν βαλλομένους, καὶ διανοηθέντας, καὶ νομίσαντας δυνατὸν εἶναι ἀληθῶς εἰς ἔργον παρελθεῖν, καὶ διαπραξαμένους. ὃ φημὶ μὲν περὶ τοῦ ὅλου ἁπλῶς ἔργου, μάλιστα δὲ φημὶ περὶ τῆς ὀροφῆς, ἣν ἀνάγκη τὸν ἀρχιτέκτονα ἐκεῖνον οὐχὶ ἀπὸ τῶν θεμελίων, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τῆς τῶν θεμελίων ἀρτῆς καταβολῆς ὡς νῦν ἔχει διανοηθῆναι, καὶ θαρρῆσαι σωτῆναι δύνασθαι· ὃ νῦν ὁρώμενον ἀπιστεῖται. σφόδρα ἐκεῖνον εἰκὸς τῇ τέχνῃ, καὶ ταῖς ἀναλογίαις ταῖς κατ' αὐτὴν πιστεῦσαι. σφόδρα δ' εἰ γεωμετρικὴν ἢ μηχανικήν· καὶ τοι τί λέγω; ἐκεῖνο γὰρ τὸ ἔργον οὐ τὴν ἐκείνου μόνον, καὶ τῶν ἄλλων δομησαμένων, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ τὴν τοῦ ζώου τούτου ἁπλῶς ἀγχίνοιαν, καὶ μεγαλουργίαν τοῖς ὁρῶσι δύναται ποιεῖν θαυμάζειν. ὅτι τοσοῦτον αὐτῷ φύσει, ὥστε οὐκ ἄπιστον πρότερον ὠήθη, διανοίας, καὶ μεγαλονοίας, ἢ ἀξίας, καὶ δυνάμεως πρέπειν. οἶμαι γὰρ οὐδὲν τῶν κεκτημένων τούτων ἔργων πρὸς ἀνθρώπους ὅμοιον οὐδ' ἐγγὺς γένεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τῆς Φύσεως, καὶ τῆς διανοητικῆς σοφίας ἐν αὐτῷ δείκνυται θαυμάσια. τοῦτον οὖν τὸν τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον ἔργον, βέλτιον σιωπῇ θαυμάζειν. ἐπεὶ καὶ ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἢ τῆς μνήμης μόνης αἱρούσης καὶ ἀφώνους τοὺς ἐνθυμουμένους καὶ ὁρῶντας ποιεῖν δύναται. ὥσπερ ἀβλεπτεῖν συμβαίνει τοὺς πρὸς τὸν ἥλιον ἢ πρός τι τῶν λαμπρῶν ὁρῶντας.

Καὶ περὶ τῶν ἐκείνῃ δὲ τῇ πόλει διαφόρων ἁγίων καὶ ἁγιασμάτων, ἃ πλεῖστα μὲν ἐξ ἀρχῆς γέγονε, μετὰ δὴ πολὺ παρὰ τῶν καθ' ἡμᾶς βασιλέων ταῦτα συλλεξαμένων, πλείστων δὲ αὖθις ἐκεῖθεν, ὥσπερ ἀπὸ κοινῆς πηγῆς ῥύσεως, πολλαχόσε διαδοθέντων, πολλὰ ἔτι καὶ νῦν μεμένηκεν, οὐδεὶς ὅλως οἶμαι ἀγνοεῖ. ἀλλ' ἐκεῖνο λοιπὸν ἂν εἴποιμι περὶ ἀμφοτέρων, ὅτι περὶ τῆς πόλεως ταύτης, ὥσπερ καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας, ἔστι μὲν τέρψιν σκοποῦντα τὰ τῶν παλαιῶν ἐκείνων, ἔστι δὲ καὶ ὠφέλειαν κομίσασθαι. καὶ ἔστι μὲν θαυμάσαι τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα. ἔστι δὲ αὖ καὶ καταφρονῆσαι τούτων, καὶ τὸ μηδὲν αὐτὰ λογίσασθαι. εἰ γάρ τις ταῦτα ὁρῶν ἐνθυμηθείη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ῥώμης, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, καὶ τὰ ἔργα, καὶ τὰς σπουδάς. εἶτα ὁρῴη ταῦτα πάντα εἰς ἃ τετελευτήκασιν· ὥστε οὐ μόνον αὐτούς, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναστείαν, καὶ ἡγεμονίαν, καὶ τὰς πόλεις αὐτὰς σχεδὸν ἀποθανεῖν. ἀπόσχουσι γὰρ ὡς που λέγεταί τις, καὶ πόλεις· τί λοι-

πὸν αὖ λογίσαιτο τὰ τῶν αὐθεφπων ; πῶς δ' A
αὖ δυτυχῶν ἐπαρθείη , ἢ δυςυχῶν ταπεινωθείη ;
ὅπῃ δίνι δ' αὖ μέγα φεονήσαιτο , τί δ' δὴ τῶν
αὐθεφπίνων ὅλως τοσὲ πολλοῦ ποιήσαιτο ; πολ-
λάκις τοὺς θριαμβικοὺς δρόμους τούτους ὅπιών,
διαννοοῦμαι μοὶ τοὺς ἀφ' τούτων ἠγμένους ἄρ-
χοντας ἢ δυναστὰς , καὶ τοὺς ἄλλους αἰχμαλώ-
τους , πολλάκις ἀπὸ Αρμενίων ἢ Περσῶν , ἢ τι-
νῶν ἄλλων σφόδρα ἀφεστηκότων. διαννοοῦμαι δὲ
τοὺς θριαμβεύοντας ὅπῃ τούτοις στρατηγοὺς , καὶ
πίνα μοὶ καρδίαν εἶχον οὗτοι , καὶ ἡδονήν. πίνα
δὲ ψυχὴν ἐκεῖνοι. ἐνθυμοῦμαι δὲ ὃ τοσοῦτος,
καὶ τοσοῦτοσχυμὸν τούτοις τῆς πόλεως πλῆθος , B
ἐς τοὺς θεωμένους ἄνωθεν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν , καὶ
τὴν τῶν ὀργάνων συμφωνίαν , ἐς τὸν θεμῶ , ἐς
τὰς εὐφημίας , ἐς τοὺς κρότους· καὶ τὴν τούτων
μοὶ ὅπῃ τῇ νίκῃ , καὶ οὕτως ὑπερφυοῦς ἡδονήν,
ἐκείνων δὲ τῶν οἰκείων αὐτῶν οἶκοι , τὴν ὅπῃ τῇ
ἥττῃ καὶ τῇ τοιαύτῃ πομπῇ λύπην , ἐς τὴν νο-
μιζομένην ἐν τούτοις τότε διαφορὰν , τῶν ὅπως
οὗτοι μὲν πεισάθλιοι ἐς κακοδαίμονες ἐκεῖνοι δὲ
εὐδαίμονες , ἐς μακάριοι τοῖς ἄλλοις , ἐς ἑαυ-
τοῖς ἐδόκουν. νῦν δὲ πάντα ἐκεῖνα ἐν ἰσότητι,
πάντα δὲ ἐν κόνι· ἐς οὐ μᾶλλον αὖ γνοίης τὴν τῦ
Πομπηίου , ἢ Λευκύλλου , ἢ τὴν Μιθριδάτου , ἢ
Τιγρανίου τύχην , ἐς αὐταὶ δὲ αἱ οἰκίαι, τῶν αἱ ση- C
λαι, τῶν αἱ οἰκοδομαὶ ἐν κόνι τοσοῦτον ὑπερέ-
χουσαι πρόσον ἢ δεξαμενὴ ταῦτα γῆ ἐκ ἰσοπε-
δος ἀλλ' ἀνεσηκυῖα. τῶν πολλοὺς τῶν ἀνδριάντων, τῶν
εὐδαιμόνων ἐκείνων , τῶν μακαρίων νικητῶν αὐτῆς
ἐμπαίοις , τῶν τεθραμμένους ὄντ' ἰδεῖν ἐν βορβόρῳ , ἐς
πηλῷ καλινδουμένους, καὶ ἐρριμμένους· ἄλλους
δὲ ἠκρωτηριασμένους ἐς διεσπαρμένους· ἐκ ὀλί-
γους δὲ πίτυμον , ἢ κονίαν , ἢ τῶν οἰκοδομιῶν ἄλ-
λως λίθους ἠρομένους· ὅσοι δὲ βελτίονος τύχης
ἔτυχον , τὴν τῶν Αριστοτέλην τοσοπαρχὸν τῶν
λίθων εὐτυχίαν ἀποβαλόντας , ἵππου ὑπόβα-
θρον τοῖς ἀναβασιν , ἢ κρηπίδα τείχου , ἢ
ὄνου φάτνην , ἢ βοὸς πληρωτὰς , ἐσπασμέ- D
νους ὅσον εἶπον τοὺς πολλοὺς τῶν διερρηγμένους· πί-
νας δὲ ἀκάνθας ἐς βάμνοι τινὲς , ἢ βάμνοι ἀνα-
φυόσαι τῶν τοιφυόσαι ἐκ ἐῶσι φαίνεσθαι. μύριοι
δὲ εἰσὶν ὑπὸ γῆς, πρὶν ὅπῃ λαμπρυθῶν τῶν μετεώ-
ρου , ὥστε τοῖς πολλοῖς φαίνεσθαι , ἐν Καπιτω-
λείῳ , ἢ ἐν ἀκροπόλῃ , ἢ ἐν ἀγορᾷ σταθεῖσαι τῶν ἐδό-
κουν οἱ τυχόντες τούτων , εἴτε τῶ τροφήματος,
εἴτε τῶ τροσοδείου λέγω , μεγάλου διμοιρῆ-
σαι. ἴσμεν δὲ οἷα τοῖς τὴν νικόντων ἐν Ισθμῷ , ἢ
ἐν νεμέᾳ , ἢ Ολυμπίᾳ φησὶ Πίνδαρος ἐν ταῖς
ᾠδαῖς , ἰσοθέους αὐτοὺς ποιῶν , ἐς μακαρίζων,
καὶ ταῦτα μῶν τοσούτους πόνους σιλίνῳ , ἢ δρυΐ , ἢ

dem loco ille res humanas reputauerit? quomodo ille vel secundis extolletur, vel deprimetur aduersis? aut qua re magnopere gloriabitur? vel quid tandem ex rebus humanis magni faciet? Sæpius ego dum triumphales hasce vias transeo, reges ac principes cæterosque ex Armenia aut Perside, vel ex aliis remotissimis regionibus captiuos isthac deductos animo recordor. Cogito etiam belli duces de ipsis triumphantes, & quis animus iis fuerit, quam voluptatem perceperint: econtra quo animo fuerint isti. Cogito adstantem & circumfusam illius vrbis multitudinem, & desuper ex ædibus spectantium turbam: ad hæc concentus instrumentorum, fremitum, acclamationes & plausus. & horum quidem de victoria in tam longinquis regionibus parta voluptatem: contra vero illorum atque amicorum in patria de clade ac tali spectaculo dolorem, & diuersam, vt tum credebatur vtriusque partis conditionem: atque vt hi miserrimi & infelices; illi felices & beati tam aliis quam sibimetipsis videbantur. Verum nunc omnia ista paria; omnia in puluerem redacta: neque magis Pompeij & Luculli, quam Mithridatis, aut Tigranis fortunam noueris. quinetiam domus ipsæ, & statuæ, atque ædificia in puluerem redacta: quæ in tantum adhuc supereminent, in quantum tellus, qua obruta teguntur, non vbique æqualis est, sed in tumulum attollitur. multas quoque statuas horum fœlicium ac beatorum victorum vna cum trophæis ac laureis in cœno & luto deiectas ac prouolutas cernere licet, alias compactas ac diuulsas, non paucas calcis operisve tectorij, vel etiam lapidum vicem aliorum ædificationibus nunc præstare videas. at queis melior sors obtigit, illæ deperdita primogenia, vt Aristoteles vocat, lapidum forma, equum conscensuris gradum seu scabellum, vel muri crepidinem, vel asini aut bouis præsepe efficiunt; disiectæ plerumque, vt dixi, & confractæ. alias spinæ & sentes, vel arbusta vndique enascentia oculis subducunt. infinitæ terra sepultæ latent, quæ ante in illustri & edito loco, vt omnibus conspicuæ essent, in Capitolio siue arce, vel in foro positæ fuerant. & qui hoc obtinuerunt, veluti rem seu prærogatiuam maximam adepti, se egregie res suas stabiliisse existimabant. Neque ignoramus quantopere Pindarus in suis odis eos extollat, qui Isthmia, vel Nemea, vel Olympia viceerant, quos ille Diis pares & beatos prædicat: scilicet quod post tot & tantos labores apio, vel querna fronde, vel

oleastro coronari meruissent. Sed honores statuarum nequaquam cum hisce comparari possunt. adeo profecto vt quæcumque ciuitates aut homines, siue principes, siue priuati, vel etiam reges ipsi veram & diuinam virtutem non amplectuntur, apud eos reuera vana sint omnia humana. quorum alia oblectamentum, alia solatium; non pauca dolorem afferunt. Verum ego mihi in patria esse videor. atque vt eo magis mea opinione fruar, illud quod in patria summum & iucundissimum habeo, tuum scilicet aspectum & alloquium, quacumque ratione possum crebra tui recordatione & literis ad te scriptis atque aliorum de te colloquiis mihi ipsi comparo. idemque cum alias multis ac crebris literis, tum hisce, vt vides, longissimis Celsitudinem tuam sum allocutus. Ego vero sic sentio, eos qui pro patria laborem sustinent, siue ipsi negotia gerant, siue aduersa patiantur, præmium æternum reportaturos. Huius præmij memineris, o Imperator, & tu cum tuis vrbem omnium sub sole præstantissimam seruate, & ad fœlicitatem conducite. Nos quoque negotiorum & laborum pro patria socij & coadiutores erimus: ita vt clementissimorum atque optimorum Principum subditos vbicumque possunt optima voluntate esse conuenit. Ea enim mihi tam præsenti quam absenti, tam videnti quam audienti, tam viuo quam mortuo summa voluptas erit. At tu, optime Imperator, nunc orationis prolixitati ignosce. Vale.

A κοτίνῳ στεφανομένους. ἀλλ' οὐ τοιαῦτα τὰ τῶν ἐπὶ στηλῶν, ὥστε, εἴτε ἐν πόλεσιν, εἴτε ἐν ἀνδράσιν, εἴτε ἐν ἀρχοῦσιν, εἴτε ἐν ἰδιώταις, εἴτε ἐν βασιλεῦσιν αὐτοῖς, ὅτι μὴ ἀρετῆς καὶ ταύτης ἀληθοῦς καὶ θείας ἔχεται, ἀληθῶς μάταια τὰ τῶν ἀνθρώπων. τούτων τὰ μὲν τέρπει, τὰ δὲ παραμυθεῖται, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἀνιᾷ. δοκῶ δέπως ἐπὶ τῆς πατρίδος εἶναι. καὶ ἵνα τὸ δοκεῖν τοῦτο πλέον γίνηται, ὅπερ ἐμοὶ μέγιστον καὶ ἥδιστον ἐν ἐκείνῃ, τὴν σὴν ὄψιν προσορᾷν, καί σοι προσλαλεῖν διὰ τῆς σῆς μνήμης, καὶ τῶν πρός σε γραμμάτων, καὶ τῶν περὶ σοῦ πρὸς ἄλλους λόγων, ὡς οἷόν τε, μηχανῶμαι· ὅθεν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ συνεχῶς, καὶ τούτοις ὡς ὁρᾷς μακρὰ πρὸς τὸ σὸν B ὕψος διελέχθην. νομίζω δὲ ἀεὶ καὶ τοὺς ὑπὲρ πατρίδος εἰργασμένους οὐ μόνον πράξαντας, ἀλλὰ παθόντας ὁτιοῦν ἀμοιβὴν αἰωνίαν ἔχειν· ταύτης μοι τῆς ἀμοιβῆς μεμνῆσθαι, βασιλεῦ. καὶ εἴη τε αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ τὴν ὑφ' ἡλίῳ ἀρίστην γενομένην πόλιν σώζοντές τε καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἐπανάγοντες συμπράττοιμεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν ἐν ταῖς ὑπὲρ αὐτῆς πράξεσι καὶ πόνοις, οἷα εἰκὸς δεσπόταις φιλανθρώποις καὶ ἀγαθοῖς ὑπηκόους εὔνους τὰ δυνατά. ταῦτα γὰρ ἐμοὶ παρόντι τε, καὶ ἀπόντι, καὶ ὁρῶντι, καὶ ἀκούοντι, καὶ ζῶντι, καὶ ἀποιχομένῳ ἔσται ἡδονή. Τὰ νῦν δὲ ἀνάσχου μου τῆς πολυλογίας, βασιλεῦ. ἔρρωσο.

FINIS.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑΣ,

ΙΩΑΝΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ,

ΧΑΙΡΕΙΝ.

ΕΜΟΙ τε ἡδίων ἔμελλεν ἡ Ρώμη φαίνεσθαι, γράμματα ἐν ταύτῃ πυκνὰ τῶν οἰκείων, καὶ σοῦ μάλιστα δεχομένῳ· ὑμῖν τε νομίζω καθ' ἡδονὴν ἔσεσθαι, γράμματα ἐμὰ ἐντεῦθεν κομιζομένοις. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μόνον αὐτὸ τῆς πόλεως τοὔνομα, ὅπερ κἀμοὶ πρότερον συνέβαινε, πᾶσιν οἶμαι τοῖς ἀκούοισιν ἡδονὴν φέρει. ἔπειτα ἐμὲ μὲν τῆς πατρίδος ἀποδημοῦντα, ἐν ἄλλῃ, καὶ αὐτῇ πατρίδι, καὶ ὁμωνύμῳ, διὰ γραμμάτων, ὃ μόνον ἄπεστι, συγγίνεσθαι τοῖς οἰκείοις· ἡμᾶς δὲ πολίτου καὶ οἰκείου ἀφεστηκότος, ἐξ αὐτῆς τῆς μητροπόλεως ἐπιστολὰς λαμβάνειν, πῶς οὐκ ἂν δύναιτο δικαίως τέρπειν· ἔγω γέ τοι ταύτην ὡσημέραι περιϊὼν, καὶ νῦν μὲν τοῦτο ὁρῶν αὐτῆς νῦν δὲ ἐκεῖνο νομίζω ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἶναι. καί ποτε λανθάνω ἐμαυτὸν τοσοῦτον αὐτῆς πόῤῥω διατρίβων. ὅταν γε μὴν ἐπί τινος ὑψηλοῦ γενόμενος, ἀκούεις δὲ τοὺς ἐν αὐτῇ λόφους, ὅθεν καὶ τῇ ἡμετέρᾳ κατὰ μίμησιν ἑπτάλοφον καλεῖσθαι συμβέβηκε, πρὸς ὅλην αὐτὴν ἀπίδω οἰκέτι οἴομαι ἐν Ιταλίᾳ καὶ Λατίῳ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐνεγκαμένης αὐτῆς εἶναι. καὶ ζητῶ τὴν ἡμετέραν οἰκείαν ἐν ᾧ μέρει τῆς πόλεως ἔστηκε· καὶ τὸν ἐν αὐτῇ κρεμαστὸν κῆπον, καὶ εἴτι ἕτερον ἐκείνης γνώρισμα, καὶ τὰς ἡμετέρας κυπαρύττους. καὶ ὃ παίαι ἤκουον πρὸς παράδειγμα ταύτης, ἐκείνην τὴν ἀρχὴν γενέσθαι, νῦν ἀκριβῶς ὁρῶ. τί γὰρ τῶν ἐν ταύτῃ, ἁπλῶς εἰπεῖν, ὃ μὴ καὶ παρ' ἡμῖν γέγονεν; οὐ νεὼ, οὐ στοαί; οὐχ ἱππόδρομοι; οὐ βασίλεια; οὐ θέατρα; καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τούτοις, οὐ λίθοι

καὶ κίονες περιφανεῖς, ἀπιστούμενοι, ὅπως μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν λατομιῶν ἐτμήθησαν, ὅπως δὲ ἐκομίσθησαν, ὅπως δὲ ἠγέρθησαν; οὐ μαρμάρων παντοῖα γένη, κάτοπτρα ὑπὲρ πᾶσαν ὕλην δυναμένων εἶναι; οὐκ εἰκόνες, οὐ στῆλαι, οὐκ ἀνδριάντες; οὐκ ὀβελίσκοι; ἐν ᾧ δὲ αὕτη τῷ πλήθει τῶν ἀπὸ λίθων ἀνδριάντων λέγω, καὶ τῇ περὶ τούτοις τέχνῃ, καὶ τοῖς τῶν παλαιῶν τάφοις, καὶ τῆς ἡμετέρας δοκεῖ πλεονεκτεῖν. ἀνελθήσομεν τὴν ἀπὸ τῶν ψηφίδων ἐν τοῖς τοίχοις τέχνην, καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ὥραν. ὅπερ, ὥσπερ παρ' ἡμῖν τὸ τῶν λιθίνων ἀγαλμάτων καὶ τῶν περιγλύφων θηκῶν, σπάνιον ἐν τούτοις, καὶ αὐτῶν δὲ τούτων τῶν ἀγαλμάτων, καὶ τῶν θηκῶν πλεῖστα ἀπὸ τῆς Ελλάδος, Φειδίου καὶ Γραξιτέλους, καὶ τῶν ὁμοίων ἔργα ὡς ἔστιν ἀκριβῶς ἰδεῖν ἀπὸ τῶν ἐγκεκολαμμένων ἐν αὐτοῖς γραμμάτων, τὸν τεχνίτην ἐπιβοωμένων· ὥστε πολλάκις ταῦτα ὁρῶν ἐνεθυμήθην ἐκεῖνο τὸ τοῦ Συνεσίου. ἐν τῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν οἶμαι ἐκεῖνος, οὐ γὰρ καλῶς μέμνημαι ἀπὸ τῆς Ελλάδος γράφων, καὶ περὶ τῆς εἰς Αθήνας ἀποδημίας διηγούμενος, φησὶ μετὰ πολλά. * εἶδον λύκειον· εἶδον στοάν· εἶδον ποικίλην, τὴν οἰκέτ' οὖσαν ποικίλην. ὁ γὰρ ἀνθύπατος τὰς σανίδας ἀφείλετο· καὶ πολλὰ καὶ αὐτὸς εἶδον ἐνταῦθα ἐπὶ μαρμάρων, γράμματα Ελληνικὰ τοῦ ἀρχαίου τύπου. ἁπᾶς τις ἂν βεβαίως ἀπὸ τῶν γραφομένων εἴποι, ἐξ Αθηνῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἄλλης Ελλάδος δεῦρο κεκομίσθαι. καὶ ἄλλα δὲ μυρία εὑρίσκω ἐνταῦθα Ελληνικῶς γραφέντα καὶ τυπωθέντα. οἷον ἐφ' ἑνὸς τάφου μετὰ πολλὰ Λατινικῶς τετυπωμένα. ἔτι προσκείμενον Ελληνιστὶ τουτὶ τὸ ἔπος. εὐψύχει Γρισκιανὲ, οὐδεὶς ἀθάνατος. καὶ γυναικῶν δὲ παλαιῶν μέχρι καὶ ἀπελευθέρων τάφους. καὶ λιθοξόων δὲ τῇ τέχνῃ σεμνυνομένων, ἐπὶ τῶν μιμημάτων αὐτῶν ὀνόματα γράμμασιν Ελληνικοῖς ἐγκεχαραγμένα. ὧν λέγειν εἰς τὸ παρὸν πολλὰ, μὴ γελοῖον ἦ. ὅθεν φαίνεται· ὃ καὶ παρὰ τῶν ἱστοριῶν ἀκούομεν, τὴν πόλιν ταύτην τὸ ἀρχαῖον, οὐκ ἔλαττον παρ' Ελλήνων ἢ παρ' Ιταλῶν οἰκεῖσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς Ιταλοὺς τῷ πλείστῳ μέρει Ελληνικῶς εἰδέναι φθέγγεσθαι. καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ελλάδος πολλοὺς ταύτην αἱρουμένους οἰκεῖν, συνετὰ δύνασθαι λαλεῖν ἐκείνοις. νῦν δὲ ὅτε ἔδει, καὶ ἀναγκαῖον ἦν μάλιστα ἡνῶσθαι, τὶ διέστησε τῷ γένει; τὶ καὶ μετὰ τὴν ἐπιγενομένην οὐ τῶν ἠθῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν δοξῶν ὁμόνοιαν, τοσούτων συναγόντων αὐτούς. εἰ δὲ βούλει τοσούτου πράγματος τῆς εἰς Θεὸν πίστεως αὐτοὺς συνάπτοντος ἀγνοεῖν ἔπεισεν ἀλλήλους. καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ τοὺς πλείστους ἀγνοεῖν αὐτῶν, ὅτι ἡνώνται ἐν τοῖς μεγίστοις. ὄντως ἄξιον στενάξαι. ἀλλὰ περὶ τούτων μὲν, οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ λέγειν. ὃ δὲ ἔλεγον. ἐμοί τε γλυκίων ἡ Ρώμη πάντως φανήσεται, συχνὰ παρ' ὑμῶν γράμματα δεχομένῳ· καὶ ὑμῖν ἡδονὴν ἕξει, ἐντεῦθεν ἐμοῦ ἀκούοισι διαλεγομένου. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν αὐτὸς ἤδη ποιῶ. καὶ πεποίηκα δὲ ἐξότου δεῦρο ἀφῖγμαι, διὰ πολλῶν. ἐκδέχομαι δὲ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἤδη διὰ πολλῶν. ὑγίαινε.

* εἶδον τὸ λύκειον, εἶδον τὴν στοὰν ποικίλην, τὴν νῦν οὐκέτ' οὖσαν ποικίλην. Syn. epist. 155.

Μανουὴλ

Μανουὴλ Χρυσολωρᾶς, Δημητρίῳ Χρυσολωρᾷ ἀνδρῶν ἀρίστῳ, καὶ περιφανεστάτῳ, χαίρειν. Ἆρα δύνασαι πιστεῦσαι περὶ ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ τὴν πόλιν ταύτην περιϊὼν, κατὰ τοὺς ἐρωτολήπτους τούτους καὶ κωμαστὰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὧδε κἀκεῖσε περιφέρω, καὶ τοὺς τῶν οἰκιῶν τοίχους εἰς ὕψος, καὶ τὰς ἐν αὐταῖς θυρίδας περιεργάζομαι, εἴτι που τῶν καλῶν ἴδοιμι παρ' ἐκείναις. τοῦτο γὰρ νέος μὲν ὢν ὡς οἶσθα οὐκ ἐποίουν. καὶ τοῖς ποιοῦσιν ἐμεμφόμην. νῦν δὲ ὠμογέρων ἤδη γενόμενος, οὐκ οἶδ' ὅπως εἰς τοῦτο ἐξηνέχθην. αἴνιγμά σοι δοκῶ λέγειν. ἄκουε δὲ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος καὶ τῆς ἀπορίας. ἐγὼ γὰρ οὐ ζώντων σωμάτων κάλλη ἐν ἐκείνοις ζητῶν τοῦτο ποιῶ. ἀλλὰ λίθων, καὶ μαρμάρων, καὶ ὁμοιωμάτων. φαίης ἂν ἴσως τοῦτο εἶναι ἀτοπώτερον ἐκείνου. καὶ ἐμὲ δὲ πολλάκις τοῦτο λογίσασθαι ἐπῆλθε· τὶ δήποτε ἵππων μὲν ἢ κύνα ἢ λέοντα καθημέραν ζῶντα ὁρῶντες, οὐ πρὸς θαῦμα. ἐγειρόμεθα, οὐ δὲ τοσοῦτον αὐτὰ ἀγάμεθα τοῦ κάλλους. οὔτε μὴν τὴν ὄψιν αὐτῶν περὶ πολλοῦ ποιούμεθα. οὐ δὲ δένδρων, ἢ ἰχθῦν, ἢ ἀλεκτρυόνα. ταυτὸ δὲ καὶ ἐπ' ἀνθρώπων. τινὰ δὲ αὐτῶν καὶ μυσαττόμεθα, ἵππου δὲ εἰκόνα ὁρῶντες ἢ βοὸς, ἢ φυτοῦ τινὸς, ἢ ὄρνιθος, ἢ ἀνθρώπου. εἰ δὲ βούλει μυίας, ἢ σκώληκος, ἢ ἐμπίδος, ἢ τινὸς τῶν αἰσχρῶν τούτων, σφόδρα διατιθέμεθα ὁρῶντες τούτων τὰς εἰκόνας περιπολλοῦ ποιούμεθα. καίτοι οὐ ταῦτα δήπου ἀκριβέστερα ἐκείνων, ἄγε παρὰ τοσοῦτον ἐπαινεῖται, παρ' ὅσον ὁμοιότερα ἐκείνοις φαίνεται. ἀλλ' ὅμως ταῦτα μὲν καὶ τὰ τούτων κάλλη παρατρέχομεν παρόντα. ταῖς δὲ ἐκείνων εἰκόσιν ἐκπληττόμεθα· καὶ τὸ μὲν τοῦ ζῶντος ὄρνιθος ῥύγχος ὅπως εὐφὺς κέκαμπται, ἢ τὴν ὁπλὴν τοῦ ζῶντος ἵππου οὐ πολυπραγμονοῦμεν. τὴν δὲ χαίτην τοῦ χαλκοῦ λέοντος, εἰ καλῶς ἥπλωται. ἢ τὰ φύλα τοῦ λιθίνου δένδρου, εἰ τὰς ἶνας παρεμφαίνει, ἢ τὴν τοῦ ἀνδριάντος κνήμην, εἰ τὰ νεῦρα καὶ τὰς φλέβας ὑποδείκνυσιν ἐπὶ τοῦ λίθου. τοῦτο τοὺς ἀνθρώπους τέρπει. καὶ πολλοὶ πολλοὺς ἂν ἵππους ζῶντας καὶ ἀκεραίους ἀσμένως ἔδωκαν, ὥστε ἕνα λίθινον τὸν Φειδίου ἢ τὸν Πραξιτέλους. καὶ τοῦτον εἰ τύχοι διερρωγότα καὶ λελωβημένον ἔχειν. καὶ τὰ μὲν τῶν ἀγαλμάτων καὶ ζωγραφιῶν κάλλη οὐκ αἰσχρὸν θεᾶσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ εὐγένειαν τινὰ τῆς θαυμαζούσης ταῦτα διανοίας ὑποφαίνει. τὰ δὲ τῶν γυναικῶν κάλλη ἀκόλαστον καὶ αἰσχρόν· τίδη τούτου τὸ αἴτιον; ὅτι οὐ σωμάτων κάλλη θαυμάζομεν ἐν τούτοις, ἀλλὰ νοῦ κάλλος τοῦ πεποιηκότος. ὅτι καθάπερ κηρὸς καλῶς διαπλασθεὶς ὃν ἔλαβε διὰ τῶν ὀμμάτων ἐπὶ τοῦ φανταστικοῦ τῆς ψυχῆς τύπον ἀποδέδωκεν ἐπὶ τοῦ λίθου, ἢ τοῦ ξύλου, ἢ τοῦ χαλκοῦ, ἢ τῶν χρωμάτων· καὶ ὥσπερ ἡ ἑκάστου ψυχὴ τὸ αὐτῆς σῶμα οὐκ ὀλίγας μαλακότητας ἔχον διατίθησιν, ὥστε τὴν αὐτῆς διάθεσιν, λύπην, ἢ χαρὰν, ἢ θυμὸν ἐν αὐτῷ ὁρᾶσθαι, οὕτω τὴν τοῦ λίθου φύσιν οὕτως ἀντίτυπον καὶ σκληρὰν, ἢ τοῦ χαλκοῦ ἢ τῶν χρωμάτων τὴν τῶν ἀλλοτρίων τε, καὶ ἔξω διὰ τῆς ὁμοιότητος καὶ τέχνης διατίθησιν. ὥστε ἐν τούτοις τὰ πάθη τῆς ψυχῆς ὁρᾶσθαι. καὶ ὃ πλέον οὐ γελῶν αὐτὸς, ἀλλ' οὐ δὲ χαίρων ὅλως ἴσως, οὐ

δὲ ὀργιζόμενος, οὐ δὲ πενθῶν, οὐ δὲ διατιθέμενος, ἢ καὶ κατὰ τὰ ἐναντία τούτοις διατιθέμενος, ταῦτα ἐν ταῖς ὕλαις ἀπομάττει. τοῦτο ἔστι τοίνυν, ὅπερ ἀγάμεθα ἐν τούτοις. ἐπεὶ καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς φυσικοῖς λέγω, εἴτις τὴν διαπλάσαντα, καὶ καθημέραν διαπλάττοντα, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ τῶν πραγμάτων εἴδη παραγαγόντα νοῦν, καὶ τὸ ἐκείνων κάλλος, ὅθεν τὰ τοιαῦτα κάλλη προήχθη θεωροῖ εἰς ὑπερβολὴν ἄγαται. καὶ τοῦτο ἀληθῶς ἐστὶ τὸ φιλοσοφεῖν. καὶ ἡ τοιαύτη θεωρία, καὶ ὁ τοιοῦτος ἔρως· πρὸς τὸ σεμνὸς καὶ σώφρων εἶναι ἐπέκεινα ἐστὶ πάσης ἡδονῆς. ἀναγκαζόμεθα δὲ ἀπὸ τῆς τούτων ὄψεως· καὶ ὥσπερ τῶν ὁμοιωμάτων τούτων, οὕτω πολλῷ μᾶλλον τῶν φυσικῶν. οὕτω καλῶν καὶ κατὰ λόγον ὄντων, νοῦν ἀποδιδόναι δημιουργόν. καὶ εἰ ἐν τούτοις ἡ εὐγένεια τοῦ πεποιηκότος αὐτὰ φαίνεται, καὶ ταῦτα ἀλλοτρίοις παραδείγμασι, καὶ ἀλλοτρίᾳ, καὶ προϋπαρχούσῃ ὕλῃ κεχρημένου, πόσῳ μᾶλλον ἡ εὐγένεια τοῦ νοῦ ἐκείνου διαδείκνυται. οὐ καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην καὶ τὰ εἴδη παραγόντος. καὶ αὐτὸν δὲ τῶν ἡμετέρων νοῦν, ὥστε τὰ τῶν πραγμάτων εἴδη ἀπομάττεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἔξω δύνασθαι πεποιηκότος. ἀλλὰ ταῦτα τί ἂν πρὸς σὲ λέγοιμι, βέλτιον ἐμοῦ εἰδότα. ὃ δὲ ἔλεγον, τὸ μὲν ἐν ἡμῖν θεωρητικὸν διὰ τοιούτων καὶ πολλῶν ἄλλων θειοτέρων ἡ πόλις αὕτη κινεῖν δύναται. τὸ δέγε ἠθικὸν ὁρῶσιν, ὅτι ἡ περὶ τὰ ἔξω ταῦτα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων σπουδὴ καὶ φιλοτιμία, εἰ ἐν οἰκοδομήμασιν, εἴτε ἐν πλούτῳ, εἴτε ἐν ἡγεμονίᾳ, εἴτε ἐν ἀρχαῖς, εἰς τοὔσχατον πάσης εὐδαιμονίας προελθοῦσαι, τέλος, ὥσπερ εἰ μηδὲ ἐγεγόνει τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ μηδὲν ὄντως ἀπορρύη. ἐγείραντος διὰ τῆς πίστεως ἀπὸ τούτων ἄλλει τοῦ Θεοῦ ἅπερ ἔδοξεν ἀς τῷ πολλῷ καλλίῳ, καὶ ἃ δυνάμεθα νοῦν ἔχοντες μᾶλλον θαυμάζειν τε καὶ περιπλειόνος ποιεῖσθαι. ὑγίαινε.

ΤΕΛΟΣ.

PETRI
LAMBECII
HAMBVRGENSIS
ANIMADVERSIONES
IN
GEORGII CODINI,
ET ALTERIVS CVIVSDAM
ANONYMI EXCERPTA,
DE ANTIQVITATIBVS
Conſtantinopolitanis.

PETRI

LAMBECII

HAMBURGENSIS

ANIMADVERSIONES

IN

GEORGII CODINI

ET ALTERIUS CUIUSDAM

DE ANTIQUITATIBUS

Constantinopolitanis.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

CVM ante biennium Lutetiæ Parisiorum agerem, tantum apud me potuerunt innatum publicæ vtilitatis studium, & amicorum cohortationes, & exempla complurium doctissimorum virorum, vt summum nefas esse crederem, incœptæ editioni Corporis historiæ Byzantinæ qualicunque mea opera deesse. Quæsiui igitur, cui potissimum parti laborem impenderem, & cum fere omnia ab aliis præoccupata esse viderem, tandem mecum cogitare cœpi, operæpretium fore, si hactenus inedita Codini Excerpta de antiquitatibus Constantinopolitanis in publicum producerem. Præterquam enim quod pertineant ad rem, & multum lucis afferant historiæ Byzantinæ; hoc etiam nomine edi merentur, quod a grauissimis huius & superioris sæculi scriptoribus sæpius laudata, & ad confirmationem dubiarum opinionum adhibita sint. Etenim Ioannes Leunclauius in Pandectis Historiæ Turcicæ libri de ædificiis frequentissime mentionem facit: & quæcumque Nicolaus Alemannus notis suis in Procopium ἐκ τῶν ἀνεκδότων πατρείων CP. inseruit, inde desumta sunt. Item Petrus Gilius ex supradicto libro de ædificiis, & altero de statuis integras transcripsit paginas. Certum quoque est, ineditum illud Chronicon Constantinopolitanum, quod Ioannes Meursius in Glossario Græco-barbaro & alibi creberrime citat, nihil aliud fuisse, quam ineditam partem Excerptorum Codini, quæ nunc publicatur. Testantur hoc citata loca, & testabitur integrum Chronicon, siquando in lucem veniet. Similiter etiam per antiqua illa Collectanea θεαμάτων vrbis CP. quæ doctissimus Iacobus Sirmondus in notis ad Sidonium Apollinarem citat, & in multis Bibliothecis occurrere ait, hæc alias non euulgata Codini Excerpta intelligenda sunt. Adderem plures coætaneos Auctores, in quorum scriptis ea citantur, nisi longum esset illos enumerare & superuacaneum. Cum itaque iam omnino decreuissem edere Codini illa ἀνέκδοτα, nihil mihi antiquius fuit, quam vt propositum hoc auunculo meo per literas significarem, qui illud non tantum non improbauit, verum vt

cœptum vrgerem monuit, atque insuper duos mihi submisit codices manu scriptos, quibus continebantur hæc Georgij Codini Opuscula:

Περὶ τῶν πατρείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Περὶ τῆς χηματογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Περὶ ἀγαλμάτων, σηλῶν καὶ θεαμάτων.
Περὶ κπσμάτων.
Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.
Περὶ τῶν βασιλευσάντων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, μέχρι τῆς ἁλῶσεως τῶν Ἀγαρηνῶν ταύτης ἁλώσεως.
Περὶ τῆς τάξεως τῶν ἀξιωμάτων καὶ ὀφφικίων τοῦ παλατίου, & τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Horum primum, quintum, septimum & principium tertij a Georgio Dousa, Francisco Junio, & Jacobo Gretsero iampridem edita fuerunt: reliqua vero nunc primum a me publicantur. Cæterum præter duos auunculi mei codices, quorum vnum a V. Cl. Peirescio dono acceperat, alterum vero ex Vaticano exemplari curauerat transscribi, quatuor aliis codicibus in adornanda editione vsus sum; quorum primum ex Britannico exemplari descriptum dedit mihi eruditissimus Isaacius Vossius, cum adhuc essem Amsterodami; secundum R. P. Iacobus Sirmondus mecum communicauit; tertium mihi suppeditauit Bibliotheca Regia, permissu Petri & Iacobi Puteanorum fratrum: quartum ipsemet Romæ in Bibliotheca Vallicellana repperi. Hactenus dixi, vnde Codini αὐτόκδοτα prodierint: sequitur vt paucis agam de meis Animaduersionibus. Illas vero tres maxime ob causas conscripsi, nempe vt varias lectiones, quæ sensum Auctoris immutare posse videbantur, aliorum ingeniis diiudicandas proponerem: tum vt loca mendosa, dubia, obscura atque minus recte ab aliis intellecta corrigerem & explicarem, & vbi opus esset, correctionis atque explicationis meæ rationem redderem. Verum vtrum ego hoc, quod mihi proposueram, bene præstiterim necne, res ipsa indicabit. Interim tamen, amice Lector, velim tibi persuadeas, sedulo me operam dedisse, vt vtilitati tuæ pro viribus meis quam fidelissime seruirem, neque præter modum diligens, atque non necessaria multa aut multoties ab aliis antea dicta compilans, patientia tua abuterer. Ad hæc quo facilius mihi ignosceres, sicubi vel in versione vel in Animaduersionibus humanitus lapsus essem, omnes omnino occasiones fugi, quæ oblatæ mihi fuerunt ad contradicendum iis, qui ante me ali-

quid Codini ediderunt, vel secus quam oportebat, intellexerunt; & siquando necessitate coactus fui eorum errores detegere, tantam ea in re adhibui moderationem, vt contra quos scribam obscurum sit: manifestum vero, me non eo hoc feciſſe, vt ex alienis erroribus gloriam quærerem, sed vt præcauerem duntaxat, ne aliis necessarij quidquam ignorantia præteriisse viderer. Reliquum ergo est, vt hosce labores meos beneuole excipias, &, siqua in iis deprehendes, quæ minus tibi placebunt, aliquantulum indulgeas iuuentuti meæ, & nimiæ erga te voluntati, & grauioribus occupationibus, per quas exactissime omnia persequi & recensere non potui. Sic & gratum te præbebis, & alacriorem me reddes ad præstanda maiora. Vale. Romæ CIↃ IↃC XLIX. Calendis Maiis.

DE GEORGII CODINI VITA ET SCRIPTIS BREVIS DISSERTATIO.

GEORGIVM Codinum non sub vltimis tantum Imperatoribus Constantinopolitanis vixisse, sed aliquandiu etiam superfuisse post ipsam Constantinop. expugnationem, ex ipsius scriptis liquido apparet. Curopalatæ vero cognomen, quod ei ab illis tribuitur, qui librum eius de Officiis Palatij CP. ediderunt, in illis, quos ego vidi, codicibus manuscriptis non repperi: & facilius multo credam, impositum ei fuisse Curopalatæ cognomen, quia de Officiis Palatij scripsit, quam quod ipse Curopalatæ dignitatem obtinuerit. Cæterum quod ad scripta eius attinet, non propterea duntaxat vano quodam præiudicio improbanda sunt, quoniam Codinus ducentis tantum abhinc annis floruit: quippe qui, quæcunque edidit, ex antiquioribus & magis probatis Auctoribus excerpsit & collegit. Nam quod primum inter opuscula eius locum obtinet, & inscribitur περὶ τῶν πατρίων, siue de originibus CP. eius maior pars verbotenus descripta est ex Hesychio Milesio: reliqua vero ex Glycæ Annalibus, Chronico Alexandrino, & alio quodam hactenus non edito, cuius auctor est quidam Iulius Polux, antiquo illo, qui Commodo Imperatori Onomasticum suum dedicauit, aliquot sæculis recentior. Libri vero de statuis prima pars de simulachris Deorum gentilium, ex Phurnuto desumta est, & ex Ioannis Lydi Philadel-

phienſis libro nondum edito de Menſibus. Vnde etiam Suidas hauſit eadem. Altera autem pars, quæ tractat περὶ στηλῶν, καὶ θαυμάτων, quod eſt, vt ego interpretor, de ſtatuis, aliiſque rebus ſpectatu dignis Conſtantinopoli, ea tota verbotenus deſcripta eſt ex antiqui Anonymi auctoris Collectaneis Antiquitatum Conſtantinopoleos, quæ inſcripſit Παράσεις συντόμους χρονικάς, & compilauit ex Theodoro Lectore, Papia, Euſebio, Socrate, Marcello Lectore, & compluribus aliis. Hæc vero Collectanea nunc primum ex antiquiſſimo Codice Bibliothecæ Regiæ in lucem prodeunt, qui, vt omnes, quotquot eum viderunt, teſtantur, ad minimum ante quadringentos annos ſcriptus fuit. Eſt autem inter codices eius Bibliothecæ numero milleſimus vigeſimus ſeptimus. Quiſquis igitur auctor eſt illorum Collectaneorum, ducentis ſaltem vel trecentis annis Codino eſt antiquior. Ex iiſdem quoque Collectaneis libri περὶ κτισμάτων ſatis magna pars excerpta eſt: cætera deſumta ſunt ex Ioanne Antiocheno, Panodoro Ægyptio, & aliis, qui in eo libro citantur. Totus denique Catalogus Imperatorum Conſtantinopoleos vſque ad imperium primi Alexij Comneni, auctoris eſt multo antiquioris Codino; quippe qui eum Catalogum conſcripſit ſub Manuele Comneno Alexij nepote, vt ipſe teſtatur his verbis: ὁ κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὁ πάππος τοῦ κρατοῦς καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, &c. Reliqua porro Catalogi pars a Theodoro Laſcare eius nominis primo vſque ad vltimam Conſtantinopoleos expugnationem, ab ipſo Codino ſuperioribus adiecta eſt, cum ille, vt principio dixi, aliquantulum illi vrbis excidio ſuperſtes fuerit.

PETRI

PETRI LAMBECII
HAMBVRGENSIS
ANIMADVERSIONES
IN
GEORGII CODINI
EXCERPTA
DE ORIGINIBVS CP.

Numerus, qui in hisce Animaduersionibus passim occurrit, iisque in margine appositus est, respondet illi, quo textus Græcus est distinctus.

Hι θεᾷ χρησάσῃ] Scribe, sicut legitur apud Hesychium, τῆς πυθίας χρησάσης. N.1.

Θυσίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἐξιλάσκοντο δαίμοσι] Scribe, θυσίαις τοὺς ἐγχωρίους ἐξιλάσκοντο δαίμονας. Sic sup. N. 3. τοὺς πατρώους, inquit, ἐξιλασκόμενος δαίμονας.

Μεγαρέας ἀπὸ νήσου τῆς νῦν Καταγωνίας] Meursius in notis ad Hesychium pro καταγωνίας hic legendum censet Καταωνίας. Sed profecto, quisquis Cornelij Nepotis, Constantini Porphyrogeniti, & reliqua ab eo citata Geographorum loca inspiciet, primo animaduertet intuitu, Cataoniam, cuius ibi mentio fit, non esse insulam, sed regionem supra Ciliciam in continenti sitam, quæ etiam pro parte Cappadociæ habetur. Vera igitur huius loci emendatio hæc est: ἀπὸ Νίσου τὸ γένος κατάγοντας, hoc est, *a Niso genus ducentes*. Nisus autem hic intelligitur Pandionis filius, Megarensium Rex, a quo ipsa Megaris Νισαία denominata fuit, vt testatur Stephanus: Νισαία, inquit, ἐπίνειον Μεγαρίδος, καὶ αὐτὴ ἡ Μεγαρὶς, ἀπὸ Νίσου τοῦ Πανδίονος. Vide præ-

terea Strabonem principio libri noni, & Scholiasten Theocriti ad ista verba Idyl. 12. Νισαῖοι Μεγαρεῖς. Similiter etiam corrigendus & vertendus est Hesychius, apud quem perperam legitur, ἀπὸ νήσου τὸ γένος κατάγοντας, quod interpres vertit *ex insula oriundos*.

Προσγραφῆναι] Ita restitui, cum mendose antea legeretur προσγράφειν.

Τοῖς θέλουσι] Supple ex Hesychio, τοῖς τυγχάνειν θέλουσι.

2. Προθεσπίζουσα] In aliquot codicibus scriptis legitur προθεσπίζοντες: sed videtur vulgata lectio præferenda esse.

Νύμφης Βύζης] Antea editum fuit Βυζίης: apud Hesychium vero legitur Βυζύης. Attamen vt ratio constet deriuationi nominis Byzantis, non dubium est, quin scribendum sit Βύζης. Quod autem addit Codinus, Byzantios ad colendum memoriam Nymphæ Byzæ, aquas eius haurire solitos fuisse, id referendum esse puto ad Boibyzen fluuium, qui itidem Byzantis educator creditus fuit.

3. Ὡς οὖν ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας ὁ νέος ἔβαινε] Hesychius, ὡς οὖν ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας ὁ νέος προέβαινε.

Ὑπὸ τῶν τοιούτων] Scribe, ὑπὸ τῶν τοπαρχούντων.

Αὐτὸν ἐπὶ τὸν τοῦ θηρὸς ἆθλον μετεπέμψατο] Perperam antea legebatur, ἀκούσας τὸ τοῦ θηρὸς, &c.

Τὸν ὑπαγέντα ταῦρον] In aliquot codicibus scriptis legitur, τὸν ὑποταγέντα.

4. Ἱστάμενον ἐντὸς τοῦ τείχους] Scribe, τοῖς ἐντὸς ἱσταμένοις τοῦ τείχους: vt referantur hæc verba non ad turrim Herculis, sed ad vrbis incolas. Confirmant hanc lectionem Hesychius, & fragmentum historicum de turribus vocalibus Byzantij, quod ex antiquo codice Bibliothecæ Regiæ depromptum huc apposui: Ὅτι Βύζας ὁ τὸ Βυζάντιον κτίσας, τὴν πόλιν ἀνήγειρεν τείχεσι μεγάλοις καὶ πύργοις περικάλλεσι ἑπτά. ξένον δέ τινα καὶ ἀξιοθαύμαστον οἱ πύργοι οὗτοι τὴν ἐνέργειαν εἶχον. εἴποτε γάρ φησι σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα, ἀνθρώπου τύχον ἢ ἄλλου ζώου, ἢ καὶ λίθου βολῆς, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ τούτων πύργων ἐπεγένετο, εὐθὺς εἰς τὸν μετ' αὐτὸν ὁ ἦχος διέβαινε, καὶ καθεξῆς διὰ τῶν ἄλλων μέχρι τοῦ ἐσχάτου παρεπέμπετο, καθαρὸς οἷος ἐξ ἀρχῆς ἐξεφωνήθη, εἴτε ἔναρθρος, εἴτε καὶ ἄναρθρος. ἀλλὰ καὶ ὁ εἷς τῶν ἑπτὰ τούτων πύργων, ὁ καὶ τοῦ Ἡρακλέος καλούμενος, τὰ τῶν πολεμίων ἔξωθεν μυστήρια, τῶν εἰς πολιορκίαν τύχον τῆς πόλεως καθισταμένων, ἔνηχα ἐποίει τοῖς ἐντὸς καὶ ἀκουστά. ἵδρυτο δὲ ὁ πύργος ἐπὶ ἐν τῷ τῆς ἀκροπόλεως λόφῳ, ὃς νῦν Κυνήγιον ὀνομάζεται. Cæterum ex hoc fragmento, & antiquissimo codice Palatino Hesychius quoque corrigendus est, apud quem perperam legitur, σάλπιγξι ἢ φωνῇ τις ἑτέρᾳ, pro σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα.

Λόγος ἦν] Scribe, λέγουσιν.

Τείχεον] Scribe τυχαῖον, id est, *Fortunæ fanum*.

Ποσειδῶνος τε τέμενος πρὸς τῇ θαλάττῃ ἀνήγειρεν· ἔνθεν νῦν ὁ τοῦ μάρτυρος Μηνᾶ οἶκος διακεκόσμηται] Sensus est, templum Neptuni in eadem vrbis regione fuisse, vbi postea S. Menæ Martyri ædes dicata est. Quare frustra obiiciunt quidam, Codinum dicere, quod templum S. Menæ antea Iouis fanum fuerit. Nam licet hoc verum sit: non propterea sequitur, alterum falsum esse, cum idem templum eodem tempore & Iouis fanum esse potuerit, & in eadem vrbis regione extructum esse, in qua Neptuni fanum situm erat.

5. Τὸν Αἵμονα] Scribe, τὸν Αἷμον.

Προθυμούμενος, οὐχ ὑπομείνας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου] Post vocem προθυμούμενος interpungendum est: *hucusque enim sermo fuit de Hæmo*. Cætera vero quæ sequuntur, ad Byzantem pertinere, atque ita supplenda esse censeo: οὐχ ὑπομείνας δὲ ὁ Βύζας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου, &c. eodem modo corrigendus est Hesychius, apud quem æque mutilus hic locus legitur.

Αἵμονος, πρὸς μόνον διαγωνίζεται.] dele interpunctionem, & scribe, μόνος πρὸς μόνον.

Τὸν Αἵμονα] Scribe τὸν Αἶμον.

Κρύσης δὲ, &c.] In aliquot codicibus ſcriptis legitur Κρῖσος: apud Heſychium vero ὀδρύσης.

Αμφιάρεως δὲ τῦ ἱερέως] Apud Heſychium legitur τῦ ἥρωος.

Αρτεμιδὸς δὲ, ϗ Αθηνᾶς ϖορὸς Ὃ τῆς Αφροδίτης ὄρος] In aliquot codicibus ſcriptis & apud Heſychium legitur, Αρτέμιδός τε ϖορὸς Ὃ τῆς Θρᾴκης ὄρος.

Καὶ ϖορὸς αὐτὸν διελθὼν, ἐπολιόρκει τὰ τῆς πόλεως τείχη] Scribe: ϗ ϖορὸς αὐτὰ διελθὼν τὰ τῆς πόλεως τείχη, ἐπολιόρκει ϖρὸς ἔνδον.

Τῶν πολεμίων] In Codd. Vat. ſcriptum inueni παλαμναίων.

Σοφισαμθὴν τὸν βάρβαρον τῇ τῶν δρακόντων συμμαχίᾳ οἷς γέ, &c.] Eodem ſtratagemate aduerſus Eumenem vſus eſt Hannibal, vt refert Cornelius Nepos in eius vita.

Εἰς ἓν τῶν χωείων] Scribe εἰς ἕν τι χωείων.

Τῆς Βύζαντος αὐταρχίας] In aliquot codicibus legitur ἐπαρχίας. 6.

Εκ Μεγάρων] Cod. Vat. ἐκ Μεγαρέων.

Διεχθείσθην] In Codd. Vat. legitur διεχρήσθην, quod idem eſt. 7.

Καὶ θάνατον ἔπι ἐπαγθέντων] Scribe ϗ θανάτων αἰτίαν ἐπαγθέντων. Paulo poſt pro ἐφαλαθμῶν, lege ὀπιθαλλομῶν, vt reſpondeat præcedenti verbo ἀκροντιζόντων.

Τρεῖς ἀνεχήσαν πελαργοὺς] id eſt, tres ciconiarum ſtatuas magice conſecratas, ſeu τετελεσμένας, quæ ciconias ingredi prohibebant. Huc reſpexit Iuſtinus Martyr, ita loquens: Εἰ θεὸς ὅστις δημιουργὸς ϗ διακοσμήτης τῆς κτίσεως, πῶς τὰ Απολλωνίου τελέσματα ἐν τοῖς μέρεσι τῆς κτίσεως δυνάται; ϗ γὰρ θαλάττης ὁρμὰς, ϗ ἀνέμων φορὰς, ϗ μυῶν ϗ θηρίων ὀπιδρομὰς, ὡς ὁρῶμεν, κωλύουσι. Vide prolixius ſuper hac re diſſerentem Cl. Salmaſium in Flauium Vopiſcum. Hoc duntaxat addo, eiuſdem generis τελέσματα fuiſſe illa σῶμα Φυλακτήρια, quæ Marinus in poſteriore parte Vitæ Procli hactenus inedita, ab ipſo ait erecta fuiſſe: item illa ἀγάλματα ὑγιείας ϖροποιητικὰ ϗ νοσοποιὰ δημιουργήματα, quorum meminit Pſellus in libro ἀνεκδότῳ, cui titulus eſt, τίνα ϖερὶ δαιμόνων δοξάζουσιν Ελληνες.

Πρὸς ταῖς τ' ὑδάτων δεξαμθὰς] Scribe, δεξαμθὰς, id eſt, ciſternas. Similiter corrigendus & vertendus eſt Heſychius. Cæterum ad hunc Codini locum illuſtrandum pertinet fragmentum hiſtoricum, quod ex antiquo Cod. Biblioth. Regiæ excerptum hic ſubiunxi: ὅτι ἀνοχλουμθώων ὕστερον τῶν Βυζαντίων ὑπὸ τῶν ὄφεων, ἀφφηρημένων αὐλοῖς τὰ ὕδατα, ὁ Τυανεὺς Απολλώνιος ἀπὸ λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνέστησε πελαργοὺς, οἵτινες οὐκ ἐῶσιν ἐπιφοιτῶσαι τῇ πόλει πελαργοί. ἐκεῖνοι γὰρ πίνοντες τοὺς ὄφεις ϖόρρω ἠλαύνοντο νεκροὺς ὑπὸ τῶν δεξαμθῶν.

Εν τε ϖροσώποις ὁρῶντας ἀλλήλους] Scribe, ἀντιϖροσώπως ὁρῶντας ἀλλήλους.

Καὶ νεφέλας ϖορὸς τοὺς ἀρκτῴους ἐπαγθέντος τόπους] Scribe, ϗ νεφέλας πυρὸς τοῖς ἀρκτῴοις 8.
ἐπαγθέντος τόπους. νεφέλας πυρὸς autem vocat nubes ardentes & lucidas. Simili loquendi formula vtitur Suidas in v. Μαξέντιος: εἶδεν, inquit, ἐν τῷ οὐρανῷ φύλον πυρός.

Οὗ δὴ χάριν, &c.] Ob eandem cauſam aliquot Byzantiorum numiſmatibus figuram lunæ inſculptam videmus, cum hac inſcriptione: BYZANTINH ΣΩTEIPA.

Πρὸς συμμαχίαν] Scribe, vt habetur apud Heſychium, ϖρὸς ναυμαχίαν.

Καὶ κίονα, ἐν ᾧ δάμαλις δείκνυται ἐκ ξέστου λίθου] Huius ſtatuæ meminit antiquus 9.
ineditus Chronographus, qui in Bibliotheca Regia adſeruatur, his verbis: γίνεται δὲ τῷ Ινάχῳ θυγατὴρ ὄνομα Ιώ. ταύτης ἐπώνυμος ὁ Βόσπορος ἐκλήθη τὸ Βυζαντίου. ἀφ' οὗ φίλιον ἔστορ δαμάλεως ἐν κίονι ϖρὸς Ὃ αὐτὴν ἀνατέραν τῆς ἀκροπόλεως Βυζαντίου.

Τιμήσιος ἀνὴρ τῶν ἐν Αργείοις ϖεφθέντων] Scribe γεγραφέντων. Senſus eſt, Timaſium non natione, ſed iure tantum municipali Argiuum fuiſſe. Eiuſmodi ciues Latine *adſcriptitij* dicuntur, quibus opponuntur *natiui*. Egregius hac de re Cicero-